اسناد معاهدات دوجانبهٔ ایران با سایر دول

جلد دوم

واحد نشر اسناد

شامل معاهدات با:

آمریکا

اتریش

اتیوپی

اردن

اروگوئه

اسپانیا

استرالیا

دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی

اسناد معاهدات دوجانبهٔ ایران با سایر دول

دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی
وابسته به وزارت امور خارجهٔ جمهوری اسلامی ایران

تهران ــ خیابان شهید باهنر ــ خیابان شهید آقایی
صندوق پستی: ۱۷۹۳ ــ ۱۹۳۹۵

بها ۴۵۰۰ ریال

بسم الله الرحمن الرحيم

وزارت امور خارجه

شورای عالی نظارت بر تدوین و نشر اسناد

کتابخانه تخصصی
تاریخ اسلام و ایران

اسناد معاهدات دوجانبهٔ ایران با سایر دول

جلد دوم

شامل معاهدات ایران با:

**آمریکا، اتریش، اتیوپی، اردن، اروگوئه،
اسپانیا و استرالیا**

در دوران پهلوی

واحد نشر اسناد

دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی
تهران، ۱۳۶۹

دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی

وابسته به وزارت امور خارجهٔ جمهوری اسلامی ایران

اسناد معاهدات دوجانبهٔ ایران با سایر دول (جلد دوم)

واحد نشر اسناد

چاپ اول: ۱۳۶۹

امور فنی چاپ: دفتر ویرایش

چاپ و صحافی: چاپخانهٔ دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی

تعداد: ۲ هزار جلد

تمامی حقوق محفوظ است.

فهرست مطالب

فهرست موضوعی اسناد ..... نُه
پیشگفتار ۱
مقدمه ۳
متن اسناد ۷
نمونهٔ اسناد ٦٤٥

فهرست موضوعی اسناد

موضوع معاهده	متن اصلی سند	تاریخ و محل امضا	نام امضا کنندگان	صفحه
		آمریکا (۵)		
۱. نامه‌های متبادل درخصوص لغو بهای روادید	انگلیسی	۷ فروردین و اول اردیبهشت ۱۳۰۵ (۲۷ مارس الی ۲۱ آوریل ۱۹۲۶)تهران	میرزا داودخان مفتاح، هافمن فیلیپ	۷
۲. قرارداد موقت، کنسولی و بازرگانی با ضمایم	انگلیسی و فرانسه	۲۴ اردیبهشت و ۲۰ تیر ۱۳۰۷ (۱۴ مه و ۱۱ ژوئیه ۱۹۲۸) تهران	میرزا فتح‌الله خان پاکروان، هافمن فیلیپ	۱۲
۳. پیمان بازرگانی با ضمایم	انگلیسی و فارسی	۱۸ فروردین ۱۳۲۲ (۸ آوریل ۱۹۴۳)واشنگتن	محمدشایسته کردل هول	۲۸
۴. نامه‌های متبادل راجع به مبادلهٔ نشریات رسمی	انگلیسی و فارسی	۲۹ مرداد ۱۳۲۲ (۲۱ اوت ۱۹۴۳) تهران	محمد ساعد لویی. گ. دریفوس	۴۷
۵. قراردادهای استخدام افسران نظامی	انگلیسی و فارسی	۱۱ آبان و ۵ آذر ۱۳۲۲ (۲ و ۲۷ نوامبر ۱۹۴۳)تهران	محمد ساعد لویی. گ. دریفوس	۵۱
۶. قرارداد اعزام افسران و سربازان آمریکایی به ایران	انگلیسی و فارسی	۱۳ مهر ۱۳۲۶(۵ سپتامبر ۱۹۴۷) تهران	محمود جم جرج و. آلن	۶۴
۷. موافقتنامهٔ فرهنگی با ضمایم	انگلیسی و فارسی	۱۰ شهریور ۱۳۲۸ (اول سپتامبر ۱۹۴۹)تهران	علی اصغرحکمت جان وایلی	۷۱
۸. همکاری فنی برای اصلاحات روستایی با ضمیمه	انگلیسی و فارسی	۲۷ مهر ۱۳۲۹ (۱۹ اکتبر ۱۹۵۰) تهران	علی رزم‌آرا هنری گریدی	۷۶
۹. نامه‌های متبادل راجع به کالاهای اهدایی امریکا و مقررات ارسال سایر کالاها	انگلیسی و فارسی	۳۱ شهریور و۲۱مهر۱۳۳۲ (۲۲سپتامبر تا ۱۳ اکتبر ۱۹۵۳) تهران	عبدالله انتظام لویی دبلیو هورزمن	۷۹
۱۰. عهدنامهٔ مودت و روابط اقتصادی، حقوقی و کنسولی	انگلیسی و فارسی	۲۳ مرداد ۱۳۳۴ (۱۵ اوت ۱۹۵۵)تهران	مصطفی سمیعی سلدن چپین	

موضوع معاهده	متن اصلی سند	تاریخ ومحل امضا	نام امضاکنندگان	صفحه
و ملحقات				۸۳
۱۱. یادداشتهای متبادل راجع به صدور روادید کثیرالمسافرهٔ یکسالهٔ مجانی	انگلیسی و فارسی	۱۹ آذر ۱۳۳٤ و ۱۳ نوامبر ۱۹۵۵ تهران	وزارت امورخارجه، سفارت آمریکا	۹۹
۱۲. موافقتنامه‌های کشاورزی	انگلیسی و فارسی	اول اسفند ۱۳۳۵ تا ۳۰ آذر ۱۳٤۵	چندین امضاکننده	۱۰۲
۱۳. یادداشتهای متبادل مربوط به ترتیبات متناختمانهای نظامی	انگلیسی و فارسی	۲۸ شهریور ۱۳۳۵ (۱۹ سپتامبر ۱۹۵٦)	وزیرامورخارجه سفیرکبیرآمریکا	۲۱۲
۱٤. موافقتنامهٔ حمل‌ونقل هوایی	انگلیسی و فارسی	۲٦ دی ۱۳۳۵ (۱٦ ژانویهٔ ۱۹۵۷)تهران	علیقلی اردلان سلدن چپین	۲۲۲
۱۵. موافقتنامهٔ استفادهٔ غیرنظامی ازانرژی اتمی و ملحقات	انگلیسی و فارسی	۱٤ اسفند ۱۳۳۵ (۵ مارس ۱۹۵۷)واشنگتن	علی امینی، ناخوانا	۲۳٤
۱٦. موافقتنامهٔ جلب و تضمین‌سرمایه‌گذاری‌های خصوصی متقابل و ملحقات	انگلیسی و فارسی	۲٦ شهریور ۱۳۳٦ (۱۷ سپتامبر ۱۹۵۷) تهران	علیقلی اردلان سلدن چپین	۲۵٤
۱۷. قرارداد وام با ضمایم	فارسی	۱۷ دی ۱۳۳۷ (۷ ژانویهٔ ۱۹۵۹)واشنگتن	اردلان، دمپسترمک اینتاش	۲٦۳
۱۸. موافقتنامهٔ نظامی و اقتصادی	انگلیسی	۱٤ اسفند ۱۳۳۷ (۵ مارس ۱۹۵۹) آنکارا	حسن ارفع، فلچروارن	۲۸٦
۱۹. موافقتنامهٔ اقتصادی و ملحقات	انگلیسی و فارسی	۳۰ آذر ۱۳٤۰(۲۱ دسامبر ۱۹٦۱) تهران	حسین قدس، ناخوانا	۲۸۹
۲۰. موافقتنامهٔ خدمت افراد گروه صلح در ایران	انگلیسی و فارسی	۱٤ و ۲۵ شهریور ۱۳٤۱(۵و ۱٦ سپتامبر ۱۹٦۲)تهران	عباس آرام سفیرکبیر آمریکا در تهران	۲۹٤
۲۱. موافقتنامهٔ تأمین هزینه‌های مبادلات فرهنگی با ضمایم	انگلیسی و فارسی	۲ آبان ۱۳٤۲ (۲٤ اکتبر ۱۹٦۳)تهران	عباس آرام جولیوس.سی.هولمز	۳۰۰

موضوع معاهده	متن اصلی سند	تاریخ و محل امضا	نام امضا کنندگان	صفحه
۲۲. یادداشتهای متبادل مربوط به مصونیتها و معافیتهای مستشاران نظامی امریکا	انگلیسی و فارسی	۱۸ آذر ۱۳۴۳ و ۹ دسامبر ۱۹٦٤ تهران	—	۳۰٦
۲۳. نامه‌های متبادل راجع به معافیت متقابل مالیاتی شرکتهای هواپیمایی و کشتیرانی	انگلیسی و فارسی	از ۲۰ اسفند ۱۳٤۵ تا ۱۲ مهر ۱۳٤۸ (از ۱۱ مارس ۱۹٦۷ تا ٤ اکتبر ۱۹۷۰) تهران	—	۳۰۹
۲٤. موافقتنامهٔ افزایش منابع آبی ایران	انگلیسی و فارسی	۲۹ اسفند ۱۳٤٦ (۲۰ مارس ۱۹٦۸) تهران	منصور روحانی آرمین مایر	۳۲۱
۲۵. موافقتنامهٔ مبادلهٔ کلی پستال (امانات پستی) با ضمیمه	انگلیسی	۲٤ تیر ۱۳٤۹ (۱۵ ژوئیه ۱۹٦۹) تهران ٦ شهریور ۱۳٤۹ (۲۸ اوت ۱۹٦۹) واشنگتن	فتح‌الله ستوده ناخوانا	۳۲٤
۲٦. موافقتنامهٔ حمل‌ونقل هوایی باضمایم	انگلیسی و فارسی	۱۲ بهمن ۱۳۵۱ (اول فوریهٔ ۱۹۷۳) تهران	عباسعلی خلعتبری ژوزف اس فارلند	۳٤۵
۲۷. یادداشتهای متبادل مربوط به حفاظت اطلاعات محرمانه	انگلیسی و فارسی	۱٦ خرداد ۱۳۵۳ و ۲۸ مه ۱۹۷٤ تهران	عباسعلی خلعتبری ریچارد هلمز	۳٦٦
۲۸. موافقتنامهٔ مشاوره در امور فنی	انگلیسی و فارسی	۱۳ اردیبهشت ۱۳۵٤ و ۲۷ دسامبر ۱۹۷٤	ناخوانا	۳۷۲
۲۹. موافقتنامهٔ همکاری فنی	انگلیسی	۱۳ اسفند ۱۳۵۳ (٤ مارس ۱۹۷۵)واشنگتن	هوشنگ انصاری هنری کیسینجر	۳۷۹
۳۰. تفاهمنامهٔ دومین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی	انگلیسی	۱۳ اسفند ۱۳۵۳ (٤ مارس ۱۹۷۵) واشنگتن	هوشنگ انصاری هنری کیسینجر	۳۸۱
۳۱. تفاهمنامهٔ سومین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی	انگلیسی	۱٦ مرداد ۱۳۵۵ (۷ اوت ۱۹۷٦) تهران	هوشنگ انصاری هنری کیسینجر	۳۹٦
۳۲. موافقتنامهٔ همکاری	انگلیسی و فارسی	۱۹ آبان ۱۳۵۵	اسکندر فیروز	

موضوع معاهده	متن اصلی سند	تاریخ و محل امضا	نام امضا کنندگان	صفحه
در حفاظت از محیط زیست		(۱۰ نوامبر ۱۹۷۶)	راسل. ای. ترین	۴۱۰
۳۳. نامه های متبادل در مورد صدور روادید کثیرالمسافرهٔ غیر مهاجرتی	انگلیسی و فارسی	۲۵ آذر ۱۳۵۵ و ۱۳ دسامبر ۱۹۷۶ تهران	عباسعلی خلعتبری ریچارد هلمز	۴۱۶
۳۴. یادداشتهای متبادل راجع به معافیت مالیاتی اماکن دیپلماتیک و کنسولی	انگلیسی و فارسی	۱۷ مرداد ۱۳۵۶ و ۲۱ ژوئیهٔ ۱۹۷۷ تهران	وزارت امورخارجه سفارت آمریکا	۴۲۰
۳۵. تفاهمنامهٔ چهارمین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی	انگلیسی	۱۹ اسفند ۱۳۵۶ (۲۸ فوریهٔ ۱۹۷۸)واشنگتن	محمد یگانه سایرس ونس	۴۲۲
		اتریش (۶)		
۱. موافقتنامهٔ مودت، کنسولی، بازرگانی، گمرکی و اقامت باضمایم	فرانسه	۲۷ خرداد ۱۳۰۷ (۱۷ ژوئن ۱۹۲۸) تهران	فتح الله خان پاکروان اگوست کرال	۴۴۱
۲. عهدنامهٔ مودت و حکمیت	فرانسه	اول مهر ۱۳۱۵ (۲۳ سپتامبر ۱۹۳۶) آنکارا	خلیل فهیمی شارل بوشبرژه	۴۴۵
۳. قرارداد اقامت با ضمیمه	فرانسه	۱۱ خرداد ۱۳۱۶ (اول ژوئن ۱۹۳۷) آنکارا	خلیل فهیمی ام کارل بوشبرژه	۴۴۹
۴. عهدنامهٔ مودت و اقامت با ضمایم و ملحقات	آلمانی، فارسی و فرانسه	۱۷ شهریور ۱۳۳۸ (۹ سپتامبر ۱۹۵۹) تهران	عباس آرام اوژن اف بورش	۴۵۵
۵. پروتکل دومین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی با ضمایم	انگلیسی	۳ تا ۶ خرداد ۱۳۵۰ (۲۴ تا ۲۷ مه ۱۹۷۱)وین	هوشنگ انصاری ژوزف اشتاری باخر	۴۶۷
۶. موافقتنامهٔ لغو روادید سیاسی	فرانسه	۲۴ آبان ۱۳۵۲ (۱۵ نوامبر ۱۹۷۳) تهران	عباسعلی خلعتبری آ. فیلز	

موضوع معاهده	متن اصلی سند	تاریخ ومحل امضا	نام امضا کنندگان	صفحه
و خدمت				٤٧٤
۷. پروتکل سومین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی باضمایم	انگلیسی	۱۱ اسفند ۱۳۵۲ (۲ مارس ۱۹۷٤) تهران	هوشنگ انصاری ژوزف اشتاری باخر	٤٧٦
۸. پروتکل چهارمین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی	انگلیسی	۱۸ تیر ۱۳۵٤ (۹ ژوئیهٔ ۱۹۷۵) وین	فریدون مهدوی ژوزف اشتاری باخر	٤٨٣
۹. موافقتنامهٔ همکاری های آموزشی، فرهنگی، علمی وتحقیقاتی باضمایم	انگلیسی	۱۰ خرداد ۱۳۵۵ (۳۱ مه ۱۹۷٦) تهران	عباسعلی خلعتبری اریک بیلکا	٤٨٩
۱۰. پروتکل پنجمین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی	انگلیسی	۳۱ فروردین ۱۳۵٦ (۲۰ آوریل ۱۹۷۷) وین	منوچهر تسلیمی ژوزف اشتاری باخر	٤٩٢
۱۱. موافقتنامهٔ جهانگردی	آلمانی، انگلیسی فارسی	۵ اسفند ۱۳۵٦ (۲٤ فوریه ۱۹۷۸) وین	دکتر همایون ناخوانا	۵۰٤
۱۲. موافقتنامهٔ حمل ونقل هوایی	انگلیسی	۱٦ فروردین ۱۳۵۷ (۵ آوریل ۱۹۷۸) وین	عباسعلی خلعتبری ناخوانا	۵۰۷
		اتیوپی (۷)		
۱. عهدنامهٔ مودت باضمایم وملحقات	انگلیسی	۱٦ خرداد ۱۳٤۷ (٦ ژوئن ۱۹٦۸)آدیس آبابا	اردشیر زاهدی کتمایفرو	۵۱۹
		اردن (۸)		
۱. عهدنامهٔ مودت با ضمایم و ملحقات	فارسی و عربی	۲۵ آبان ۱۳۲۸ (۱٦ نوامبر ۱۹٤۹) تهران	علی اصغرحکمت محمدالشریفی	۵۲۳
۲. موافقتنامهٔ فرهنگی	انگلیسی و فارسی و عربی	۱۲ آبان ۱۳۳۸ (٤ نوامبر ۱۹۵۹) عمان	رکن الدین آشتیانی امین شنقیطی	۵۲۵
۳. موافقتنامهٔ فرهنگی	انگلیسی، فارسی و عربی	۱٦ اردیبهشت ۱۳۳۹ (۲٦ آوریل ۱۹٦۰) تهران	عباس آرام سعد جمعه	۵۲۸
٤. موافقتنامهٔ بازرگانی	فارسی و عربی	۱٦ تیر ۱۳٤۲ (۷	علینقی عالیخانی	

موضوع معاهده	متن اصلی سند	تاریخ ومحل امضا	نام امضا کنندگان	صفحه
با ضمایم		ژوئیه ۱۹۶۳) تهران	کمال محمود	۵۳۱
۵. نامه‌های متبادل راجع به معافیت متقابل مالیاتی شرکتهای هواپیمایی	فارسی و عربی	۲۰ خرداد ۱۳۵۰ و ٤ آوریل ۱۹۷۱ تهران	—	۵۳۸
٦. موافقتنامهٔ مالی باضمایم وملحقات	انگلیسی	۲۵ آذر ۱۳۵۲ (۱٦ دسامبر ۱۹۷۳) عمان	حسنعلی مهران ک. سلیم	۵٤۲
۷. موافقتنامهٔ جهانگردی	انگلیسی	۲۱ اردیبهشت ۱۳۵٤ (۱۱ مه ۱۹۷۵) تهران	غلامرضا کیانپور غالب برکات	۵٦۰
		اروگوئه (۹)		
۱. اسناد لغو عهدنامهٔ مودت	انگلیسی	۱٦ تیر تا ۲۰ شهریور ۱۳۰۵ (۷ ژوئیه تا ۲۰ سپتامبر ۱۹۲۷) مونته‌ویدئو	داود مفتاح جی وارلا	۵٦۳
		اسپانیا (۱۰)		
۱. عهدنامهٔ مودت	اسپانیایی، فارسی و فرانسه	اول آذر ۱۳۳۱ (۲۲ نوامبر ۱۹۵۲) تهران	حسین فاطمی امیلیوبلادی یز	۵٦۹
۲. عهدنامهٔ مودت و اقامت با ضمایم و ملحقات	اسپانیایی، فارسی و فرانسه	۲۱ اسفند ۱۳۳٤ (۱۲ مارس ۱۹۵٦) مادرید	یدالله عضدی آلبرتو مارتین ارتاخو	۵۷۱
۳. موافقتنامه فرهنگی باضمایم وملحقات	اسپانیایی و فارسی	۳ آذر ۱۳۳۷ (۲٤ نوامبر ۱۹۵۸) تهران	علی اصغرحکمت ادواردو کازوسو سوگانداریلاس	۵۷۷
٤. موافقتنامهٔ لغو روادید	اسپانیایی وفارسی	۲۹ شهریور ۱۳٤٦ (۲۰ سپتامبر ۱۹٦۷) مادرید	محمدپورسرتیپ فرناندو کاستی یلا	۵۸۱
۵. تفاهمنامهٔ اقتصادی و بازرگانی	انگلیسی	۲٦ الی ۳۱ فروردین ۱۳۵۲ (۱۵ الی ۲۰ آوریل ۱۹۷۳) تهران	هوشنگ انصاری گریگوریولوپز — براوو	۵۸۳
٦. موافقتنامهٔ اقتصادی و بازرگانی	انگلیسی	۲۰ تیر ۱۳۵۲ (۱۱ ژوئیهٔ ۱۹۷۳) مادرید	حسنعلی مهران گابریل فرناندرز	

موضوع معاهده	متن اصلی سند	تاریخ ومحل امضا	نام امضا کنندگان	صفحه
			دووالدرما	۵۸۵
۷. پروتکل اولین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی	انگلیسی	۳۰ اردیبهشت ۱۳۵٤ (۲۰ مه ۱۹۷۵) تهران	فرخ نجم آبادی لوئیر سرون آلفونسوآلوارژمیراندا	۵۸۷
۸. تفاهمنامهٔ اقتصادی	انگلیسی	۱٦ بهمن ۱۳۵۵ (۵ فوریه ۱۹۷۷) مادرید	جواد وفا ادواردوپنا	۵۹۵
۹. تفاهمنامهٔ توسعهٔ روابط اقتصادی و بازرگانی	انگلیسی	۲ اردیبهشت ۱۳۵۷ (۲۲ آوریل ۱۹۷۸) تهران	حسین معادی کارلوس بوستلو	۵۹۹
		استرالیا (۱۱)		
۱. موافقتنامهٔ سرویسهای هوایی با ضمایم و ملحقات	انگلیسی و فارسی	۲۹ آذر ۱۳۳۹ (۲۰ دسامبر ۱۹٦۰) تهران	یدالله عضدی شین دال پالتریج	٦۰۵
۲. موافقتنامهٔ فرهنگی	انگلیسی و فارسی	۳ مهر ۱۳۵۳ (۲۵ سپتامبر ۱۹۷٤) تهران	—	٦۱۵
۳. موافقتنامهٔ بازرگانی	انگلیسی	۳ مهر ۱۳۵۳ (۲۵ سپتامبر ۱۹۷٤) کانبرا	—	٦۱۸
٤. تفاهمنامهٔ اولین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی و بازرگانی	انگلیسی	۱۹ مرداد ۱۳۵۵ (۱۰ اوت ۱۹۷٦) تهران	منصور روحانی ژ.د.آنتونی	٦۲٤
۵. تفاهمنامهٔ دومین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی و بازرگانی	انگلیسی	۱۹ خرداد ۱۳۵۷ (۹ ژوئن ۱۹۷۸) کانبرا	احمدعلی احمدی ژ.د.آنتونی	٦۳۵

پیشگفتار

جای خرسندی است که دومین جلد کتاب **اسناد معاهدات دوجانبهٔ ایران با سایر دول** با محتوایی سیاسی، فرهنگی، بازرگانی و... آماده گردیده و می‌تواند راهگشای خوبی برای تصمیم‌گیران مملکتی باشد. مطالعهٔ این کتاب نفیس برای تمام اقشار باسواد کشور مفید بوده و می‌تواند فرصتی را برای کارشناسان و دانشجویان رشته‌های حقوق و علوم سیاسی و محققین و علاقه‌مندان به سرنوشت کشور به وجود آورد تا با حوصله و درایت آن را مورد بررسی و استفاده قرار دهند.

این‌جانب از رهنمودهای ارزندهٔ اعضای شورای عالی نظارت بر تدوین و نشر اسناد که با درایت، هدایتِ امر انتشار اسناد تاریخی وزارت امور خارجه را برعهده گرفته‌اند، همچنین از جناب آقای عباس ملکی، معاون آموزشی و پروهشی، و جناب آقای رضاحسین میرزاطاهری، سرپرست واحد نشر اسناد، و همکاران دیگر آن واحد که مجدانه در پیدایش این اثر کوشش نموده‌اند، صمیمانه تشکر نموده و توفیق همگان را از درگاه خداوند متعال مسئلت دارد.

علی‌اکبر ولایتی

وزیر امور خارجه

و

رئیس شورای عالی نظارت بر تدوین و نشر اسناد

مقدمه

خصوصیات جغرافیایی کشور بزرگ ایران بر پهنهٔ گیتی، وارزشهای جامعی که بخصوص پس از پیدایش آیین الهی اسلام بر آن حاکم گردید و آن را در مرکز و قلب جهان قرار داد، بزرگترین انگیزه‌ای بوده که نگاه جهانیان را از آن دور نداشته و همواره حسّ ولع و آز به این سرزمین کهنسال معطوف داشته است.

از ویژگی های اقلیمیِ این خطه از جهان، وجود منابع غنی زیرزمینی، آب و هوای خوب و مساعد، زمینه‌های دسترسی به دریاها و اقیانوسهای جهانی و هزارها محاسن دیگر است که ملتی بزرگ و انسانهایی والا به جامعهٔ بشریت عرضه داشته که از جهات گوناگون سرمشق ملل دنیا محسوب می‌گردند. آثار مکتوبی که در زمینه‌های مختلفِ تاریخ، فلسفه، حکمت، ادبیات، ریاضیات، نجوم و... به وسیله ایرانیان تهیه و تدوین گردیده، مدتها مورد استفادهٔ مردم و دانشمندان سرزمینهای مختلف بوده است که اگر نگوییم بسیاری از پیشرفتهای علمی امروز دنیا، نشانی از تلاشهای گذشتهٔ آنها دارد، لااقل محق هستیم ادعا کنیم که ایرانیان در بسیاری زمینه‌های علمی به نوبهٔ خود از پایه‌گذاران و یا پیشگامان بوده‌اند (البته ذکر نام افراد و کاری که انجام داده‌اند از حوصلهٔ این مقدمه خارج است).

•

گرچه در گذشته رسالات، مقالات و کتب مختلفی دربارهٔ اسناد تاریخی ایران، به قلم نویسندگان ایرانی یا خارجی به رشتهٔ تحریر درآمده، اما هیچ یک از آنها نمی‌تواند اصالت و جامعیّت کتابهایی را که ارگانهای رسمی کشور چاپ کرده‌اند و از هرگونه حبّ و بغضی به دور است، دارا باشد؛ بخصوص اگر این کتابها به وسیلهٔ وزارت امور خارجه تهیه و تدوین و نشر شده باشد، زیرا این وزارتخانه تنها منبع و

مخزن گرانبهاترین اسناد مهم مملکت است.

البته واضح است که وزارت امور خارجه تنها دستگاه برقرارکنندهٔ روابط بین سیاستهای داخلی و خارجی بوده و اوست که رسالت تنظیم چگونگی این روابط را برعهده دارد و از این لحاظ است که باید به ارزش و حساسیت کارش توجه نمود و کوشید گنجینه‌های آن را غنی‌تر ساخت تا اسناد منتشره اعتبار واقعی خود را نمایان سازد.

•

از حدود چهار هزار سال قبل از میلاد مسیح، دورنمای نوعی روابط بین‌المللی که جنبهٔ قرارداد و معاهده داشته، به چشم می‌خورد:

ــ قرارداد عدم تجاوز مرزی بین رهبران شهرهای گاش و اوما در منطقهٔ بین‌النهرین در سال ۳۱۰۰ قبل از میلاد؛

ــ معاهدهٔ صلح بین رامسیس دوم مصر و هاتوسیلی دوم حُتّی در سال ۱۲۷۹ قبل از میلاد؛

ــ عهدنامهٔ متارکهٔ طولانی بین قیصر ژوستی نین و خسرو اول، مشتمل بر ۱۳ ماده در خصوص پرداخت غرامت به دولت امپراطوری ایران از جناب امپراطور روم، عدم دخالت و فتنه‌گری اتباع یک کشور در کشور دیگر، حفظ احترام به افرادی که حامل پیام رهبران کشورها به دیگری هستند، حفظ حقوق تجار دو کشور، انتخاب داورانی برای رفع اختلاف سرحدّی و مطالب دیگر، در سال ۶۵۱ میلادی.

ــ معاهدهٔ حضرت محمد(ص) پیغمبر عالی‌قدر اسلام با هراکیلوس (هرقل) قیصر روم که او را به دین مبین اسلام دعوت کرده بود در سال ۶۲۸ میلادی (۶ هجری).

کشور باستانی و بزرگ ایران در دورانهای مختلف حیات سیاسی خود و در زمان حکومت سلسله‌های مختلف، قراردادها و معاهداتی با همسایگان و کشورهای دور و نزدیک منعقد ساخته که جنبهٔ سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و... داشته و اکثراً منافع ملتها را مورد توجه قرار داده است. متأسفانه در موارد محدودی هم دیده می‌شود که خواست اقلیت حاکم بر اکثریت مردم رجحان داشته است.

•

امروزه با توجه به گسترش امر ارتباطات و توسعهٔ اجتناب‌ناپذیر روابط بین‌الملل، لزوم تنظیم این روابط در قالب قواعد حقوق بین‌الملل به شکل فزاینده‌ای مشهود می‌باشد و آنچه مسلم است عدم رعایت قواعد بین‌المللی و نقض قراردادهای

آن، نه تنها ایجادکنندهٔ بحرانهای منطقه‌ای است، بلکه سایر نقاط جهان را نیز تحت تأثیر قرار خواهد داد و مانع توسعه و پیشرفت کشورها گردیده، جوّ هرج و مرج و عدم ثبات را به وجود می‌آورد. رعایت نکردن قراردادها و معاهدات در نهایت، فضای بین‌المللی را تیره و آلوده می‌سازد و ناهنجاری‌هایی را ایجاد می‌کند که عدالت جامعهٔ بین‌المللی و روابط زیبای حاکم بر انسانها را خراب نموده، برخوردی زشت و چهره‌ای غیرقابل قبول به وجود می‌آورد.

•

واحد نشر اسناد دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجهٔ جمهوری اسلامی ایران، که طبق مادهٔ واحدهٔ مصوب مجلس شورای اسلامی و آیین‌نامهٔ هیئت دولت (که پیشتر و در مجلدات قبلی توضیح داده شد) به وجود آمده، خوشحال است که تحت رهنمودهای ارزندهٔ شورای عالی نظارت بر تدوین و نشر اسناد، دومین جلد کتاب **اسناد معاهدات دوجانبهٔ ایران با سایر دول** را که مشتمل بر ۱۷۷ فقره سند است، تقدیم می‌دارد و اضافه می‌نماید که در این کتاب نفیس و بی‌نظیر، اسناد معاهدات دوجانبهٔ ایران با کشورهای آمریکا، اتریش، اتیوپی، اردن، اروگوئه، اسپانیا و استرالیا به زبان شیرین فارسی ارائه می‌گردد که از زبان اصل معاهده ترجمه شده، و احتمالاً خالی از اشکال نخواهد بود؛ لذا از کلیهٔ خوانندگان ارجمند و محققین محترم که مطالعهٔ کتاب **اسناد معاهدات ایران با سایر دول** را وجههٔ همّت خویش قرار داده‌اند و مطالب این اثر سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، بازرگانی، اجتماعی و... را مورد توجه قرار می‌دهند، تقاضا دارد اگر در مطالب مندرج اشکالاتی ملاحظه نمودند، ضمن غمض‌عین شخصی، بذل عنایت فرموده، نظریات و پیشنهادهای خود را به واحد نشر اسناد ابلاغ نمایند تا مورد استفاده قرار گرفته، اقدامات لازم معمول گردد.

با عنایت به مقدمهٔ جلد اول کتاب، افراد زیر در به وجود آوردن این اثر نقش ارزنده‌ای داشته‌اند:

۱. آقای رضاحسین میرزاطاهری، سرپرست واحد نشر اسناد، برنامه‌ریزی، هماهنگی کلی و مطالعهٔ مراحل مختلف امور را با حوصله انجام داده‌اند.

۲. آقایان عبدالله گودرزی و امیرحسین اکبر و خانم فریبا شعبانی‌نصر، از همکاران واحد نشر اسناد، متفقاً برای مقوله‌بندی، بازبینی و ویراستاری مقدماتی زحمات زیادی متقبل شده‌اند.

۳. آقای ابراهیم اقبالی، از همکاران واحد نشر اسناد، ترجمهٔ متون موضوعات

را از انگلیسی به فارسی به عهده داشته‌اند.

٤. خانم خدیجهٔ افخمی روحانی مطالب ترجمه شده را با حوصله تایپ نموده‌اند.

والسلام علی من التبع الهداء

واحد نشر اسناد

۱۳٦۸/۷/۲۲

سند شمارهٔ ۱

آمریکا (۵)

۱. نامه‌های متبادل درخصوص لغویتهای روادید

۱. نامهٔ وزیرمختار آمریکا به کفیل وزارت امور خارجه
تهران، ۲۷ مارس ۱۹۲۶

عالی جناب

از تاریخ ۱۵ مه ۱۹۲۶، دولت ایالات متحده برای صدور ویزا یا تأیید پرسش‌نامه‌های مربوطه برای آن دسته از اتباع دولت پادشاهی ایران که مایلند به ایالات متحده سفر کنند (شامل مایملک محدود مانند باروبنه و از این قبیل) و طبق قانون مهاجرت ایالات متحده مصوبه ۱۹۲٤ میلادی، مهاجر به شمار نمی‌آیند، هیچ‌گونه بها یا کارمزد یا عوارضی دریافت نخواهد شد.

یعنی شامل:

۱. یک مقام دولتی و خانواده، همراهان، خدمه و همکاران اداری او.

۲. هر ایرانی که بخواهد به طور موقت برای تفریح و تفرّج یا به عنوان یک توریست یا بازرگان از ایالات متحده دیدن کند.

۳. هر ایرانی که بخواهد به طور عبوری (ترانزیت) از خاک ایالات متحده عبور کند.

٤. هر ایرانی که قانوناً اجازه داشته باشد به ایالات متحده برود و پس از رسیدن به آنجا به کشوری نزدیک به آنجا سفر کند و مجدداً به هر یک از ایالات متحده برگردد.

۵. یک ملوان رسمی تأیید شده و شاغل در کشتی که به یکی از بنادر امریکایی برسد و بخواهد به طور موقت، به واسطهٔ شغلش به عنوان یک ملوان به خاک ایالات

متحده داخل شود.

۶. هر ایرانی مجاز است صرفاً به منظور بازرگانی، تحت شرایط و مندرجات قرارداد بازرگانی و دریانوردی منعقده بین دو طرف حقیقی یا حقوقی ایرانی و امریکایی به ایالات متحده وارد شود.

از تاریخ بالا (۱۵ مه ۱۹۲۶)، دولت پادشاهی ایران نیز از بابت صدور ویزا یا تأیید پرسش‌نامه‌های مربوطه برای اتباع غیرمهاجرِ همتایان آمریکایی همان دسته از اتباع ایران (که در بالا قید شدند) که مایلند به ایران سفر کنند، هیچ‌گونه بها یا کارمزد یا عوارضی دریافت نخواهد داشت. از فرصت کنونی استفاده کرده، مراتب احترامات فائقهٔ خود را مجدداً تقدیم می‌کنم.

هافمن فیلیپ

امضا

به: عالی‌جناب میرزا داودخان مفتاح

کفیل وزارت امور خارجهٔ ایران، تهران

۲. پاسخ وزیرمختار آمریکا به نامهٔ مورخ ۱۷ فوریهٔ ۱۹۲۶* کفیل وزارت امور خارجه
تهران، ۲۷ مارس ۱۹۲۶
شمارهٔ ۳۹

عالی جناب

افتخار دارم دریافت یادداشت مورخ ۱۷ فوریهٔ سال جاری آن عالی جناب را به اطلاعتان برسانم.

در این یادداشت، اطلاع داده‌اید که دولت پادشاهی ایران موافقت می‌کند بر اساس یک توافق دوجانبه اتباع آمریکایی مذکور در طبقه‌بندی شش قسمتی موجود در یادداشت شما که طبق قانون مهاجرت مصوب ۱۹۲٤ آمریکا، غیرمهاجر شناخته می شوند، از پرداخت هرگونه کارمزد یا بها یا عوارضی بابت صدور و تأیید ویزایشان توسط دولت ایران، معاف باشند.

خوشحالم به اطلاع آن عالی جناب برسانم که مأمور شده‌ام به نمایندگی از سوی دولت امریکا، موافقتنامهٔ دوجانبه‌ای بر اساس نظریات عمومی شما در یادداشتتان انعقاد نمایم.

بنابراین افتخار دارم یک یادداشت پیشنهادی در این خصوص را که امیدوارم در اجرای موافقتنامهٔ بین دو دولت ایران و آمریکا به طور رضایت‌بخش تأثیر مثبت داشته باشد و با تأیید آن‌جناب روبه‌رو شود، همراه با این نامه تقدیم دارم. مراتب احترامات فائقهٔ خود را مجدداً تقدیم می نمایم.

هافمن فیلیپ
امضا

به: عالی جناب میرزا داودخان مفتاح
کفیل وزارت امور خارجهٔ ایران، تهران

* یادداشت مورخ ۱۷ فوریهٔ ۱۹۲٦ موجود نبود.

۳. پاسخ کفیل وزارت امور خارجه به وزیرمختار آمریکا

وزارت امور خارجه ایران

۳۰ فروردین ۱۳۰۵ (۲۰ آوریل ۱۹۲۶)

شمارهٔ ۱۵۸/۳۳۰

آقای وزیر مختار

در پاسخ به یادداشت شمارهٔ ۳۹ مورخ ۲۷ مارس ۱۹۲۶ آن‌جناب، افتخار دارم به اطلاعتان برسانم. همان‌طور که در یادداشت شمارهٔ ۲۹۲۰ خود مورخ ۲۸ بهمن ۱۳۰۴ خاطرنشان ساختم، دولت ایران از بابت صدور ویزای ورود به ایران برای آمریکایی های غیرمهاجر مذکور در شش طبقه‌بندی قبلاً تعیین شده، هیچ گونه بها یا کارمزدی دریافت نخواهد داشت و به آنها برایگان ویزا خواهد داد.

بنابراین از آن‌جناب تقاضا دارم در صورت تمایل مقامات رسمی دولت آمریکا و بر اساس توافقهای دوجانبهٔ موجود، برایگان به اتباع ایران ویزای ورود به آمریکا داده بشود و لطفاً موافقت خود را در این مورد و این یادداشت و با توجه به یادداشت بدون شمارهٔ مورخ ۲۷ مارس ۱۹۲۶ خودتان به این وزارتخانه اطلاع دهید و تأیید بفرمایید که حکومت آمریکا با اجرای بدین‌ترتیب موافقت کرده تا مقررات مربوطه از تاریخ ۲۴ اردیبهشت ۱۳۰۵ (۱۵ مه ۱۹۲۶) قابلیت اجرا پیدا کنند.

با تقدیم بهترین احترامات

د. مفتاح (داود مفتاح)

امضا

به: عالی‌جناب آقای هافمن فیلیپ

وزیرمختار امریکا در ایران، تهران

٤. پاسخ وزیرمختار آمریکا به کفیل وزارت امور خارجه
تهران، ۲۱ آوریل ۱۹۲٦
شمارهٔ ٤٦

عالی‌جناب

افتخار دارم دریافت یادداشت شمارهٔ ۱۵۸/۳۳۰ مورخ ۳۰ فروردین ۱۳۰۵ (۲۰ آوریل ۱۹۲٦) آن‌جناب را به اطلاعتان برسانم.

در یادداشت نامبرده، خاطرنشان ساخته‌اید که دولت پادشاهی با پیشنهاد موجود در یادداشت بدون شمارهٔ مورخ ۲۷ مارس ۱۹۲٦ این‌جانب در مورد صرف‌نظر دوجانبه از دریافت هرگونه کارمزد یا عوارض صدور ویزای ورود به ایران یا آمریکا توسط اتباع خاطرنشان شده در طبقه‌بندی یادداشت مذکور نگارنده، موافق است، و همچنین نیز خوشحالم به اطلاعتان برسانم که دولت امریکا نیز با این امر کاملاً موافقت کرده و موافقت مربوطه را از ۱۵ مه ۱۹۲٦ (۲٤ اردیبهشت ۱۳۰۵) به مواقع اجرا خواهد گذاشت.

از فرصت موجود استفاده کرده، تقاضا می‌کنم مثل همیشه بهترین و صمیمانه‌ترین محبتها و احترامات نگارنده را بپذیرید.

هافمن فیلیپ

امضا

به: عالی‌جناب میرزا داودخان مفتاح
کفیل وزارت امور خارجهٔ ایران، تهران

۲. قرارداد موقت مودت، کنسولی و بازرگانی

۱. پیشنهاد وزیرمختار آمریکا در تهران به وزارت امور خارجهٔ ایران
تهران، ایران
۱٤ مه ۱۹۲۸

عالی جناب

افتخار دارم به اطلاعتان برسانم که دولت نگارنده با توجه به علاقهٔ عمیقش در مورد هرچه زودتر تمام کردن مذاکرات کنونی با دولت پادشاهی ایران دربارهٔ انعقاد یک قرارداد دوستی و همچنین امضای پیمانهای کنسولی، بازرگانی و تعرفه با ایران، به نگارنده دستور داده به نمایندگی از سوی دولت آمریکا با دولت شما تماس گرفته، ترتیب و قرارهای زیر را به اطلاع برسانم:

۱. از تاریخ ۱۰ مه ۱۹۲۸ به بعد، نمایندگی دیپلماتیک ایران در آمریکا و املاک و دارایی های آن، بر اساس اصل مقابله به‌مثل کامل در تمامی این نوع موارد، از تمام امتیازات و ایمنی های ناشی از قانون بین‌المللی به رسمیت شناخته شده توسط تمام کشورها در این مورد، برخوردار خواهد بود.

نمایندگان کنسولی ایران که باید به طور حتم و قانونی اجازه‌نامهٔ کنسولی داشته و تأیید شده باشند، اجازه خواهند داشت در آمریکا و قلمروها و متصرفات قانونی آن و از جمله در مناطقی از آن که قبلاً در آنها حضور داشته‌اند، اقامت کنند.

نمایندگان کنسولی، بر اساس اصل مقابله به‌مثل کامل در تمامی این نوع موارد، از امتیازات افتخاری و مصونیتهای شخصی در مورد امور و دعاوی مالی و حقوقی برخوردارند (بر اساس قانون بین‌المللی به رسمت شناخته شده توسط تمام کشورها).

۲. از تاریخ ۱۰ مه ۱۹۲۸ به بعد با اتباع ایرانی ساکن آمریکا و متصرفات و قلروهای قانونی آن، بر اساس اصل مقابله به‌مثل کامل در تمامی این نوع موارد و طبق شرایط و عملکردهای قانون بین‌المللی به رسمت شناخته شده توسط تمام کشورها در این مورد رفتار خواهد شد.

اتباع ایران در مورد حقوق شخصی و مایملک و حقوق قانونی و علائقشان از

حداکثر حمایت قوانین و مقامات رسمی آمریکا برخوردار خواهند بود و درخصوص موارد ذکرشده در بالا، با اتباع خارجی دیگر ساکن آمریکا و متصرفات و قلمروهای قانونی آن به هیچ وجه تفاوتی نخواهند داشت.

به طورکلی این دسته از اتباع ایران از هر نظر و در تمام موارد پیش‌بینی و تعیین‌شده، از تمام حقوق و امتیازات متعلق به اتباع آمریکا به استثنای حقوق و امتیازات فقط مختص به اتباع آمریکا و لاغیر، برخوردار خواهند بود.

در مورد امور مربوط به وضع و احوال شخصی و قانون خانواده و وضع خانوادگی در یادداشتهای جداگانه‌ای که به محض امکان منعقد و مبادله خواهند شد، توضیحات لازم ارائه خواهند گردید.

۳. از تاریخ ۱۰ مه ۱۹۲۸ و تا زمانی که ترتیب و قرارهای کنونی اعتبار قانونی داشته باشند و بر اساس اصل معامله به‌مثل کامل در تمامی این نوع موارد، کالاهای تولیدشده یا ساخت ایران صادر شده به خاک آمریکا و قلمروها و متصرفات قانونی آن از تمامی امتیازات مربوط به تعرفه‌های گمرکی در مورد دوستانه‌ترین ملل (نسبت به آمریکا) برخوردار خواهند بود و این بدیهی است به این معنا که به هر حال حداقل در این مورد، ملت ایران یکی از دوستانه‌ترین ملل (نسبت به آمریکا) تلقی شده و با هیچ گونه اجحافی روبه‌رو نخواهد شد.

در مورد صادرات و واردات بین ایران و آمریکا و حقوق گمرکی و تعرفه‌ها و کارمزدهای مربوطه و انبارداری ترانزیت (عبوری به معنای عبور کالا یا محصول از خاک آمریکا و قلمروهای قانونی آن) و تسهیلات مربوط به نمونهٔ کالاهای بازرگانان و تعرفه‌ها و کمیته‌ها و صدور یا واردات کالاها و تسهیل صدور مجوز یا تحریم واردات و صادرات، آمریکا بر اساس اصل معامله به‌مثل کامل در تمامی این نوع موارد، ملت ایران را یکی از دوستانه‌ترین ملل (نسبت به امریکا) تلقی خواهد کرد.

تأیید و تأکید می‌شود که ورود هر نوع کالا از ایران به امریکا تابع مقررات مربوط به واردات از دوستانه‌ترین ملل نسبت به آمریکا خواهد بود و همچنین بر اساس اصل معامله به‌مثل کامل در تمامی این نوع موارد، در خود آمریکا نیز در موقع صدور هر نوع کالا به ایران، ایران یکی از دوستانه‌ترین ملل (نسبت به امریکا) تلقی خواهد شد و تابع مقررات مربوطه و برخوردار از امتیازات مربوطه خواهد بود.

بر اساس اصل معامله به‌مثل در تمامی این موارد، واردات هر نوع کالای ایرانی به آمریکا، فوری و به طور اتوماتیک و بدون درخواست ایران یا درخواست جبران خسارت توسط اشخاصی حقیقی یا حقوقی آمریکایی یا شناخته و تأیید شده به عنوان آمریکایی، از امتیازات مربوط به هر نوع تقلیل احتمالی حقوق و عوارض گمرکی و از این‌قبیل در قبال واردات هر نوع کالا به خاک آمریکا و قلمروها و متصرفات قانونی آن به استثنای امتیازات مذکور در دو مورد ویژهٔ زیر، برخوردار خواهد شد:

۱. امتیازات تقلیلی مربوط به بازرگانی آمریکا با کوبا و مناطق کانال پاناما و تمام قلمروها و متصرفات قانونی وابسته به دولت آمریکا به طورکلی در حال حاضر یا در آینده و یا بازرگانی همین قلمروها و متصرفات با یکدیگر.

۲. هر نوع امتیاز تقلیلی مربوط به تحریم یا محدودیت بر اساس قوانین و مقررات آمریکا و قلمروها و متصرفات قانونی آن به منظور محافظت از مواد غذایی و لوازم بهداشتی و در خصوص تمام انواع موجودات زنده و از جمله گیاهان و همچنین در مورد اجرای قوانین جنایی و مالیاتی و عملیات پلیس.

این مقررات باید از تاریخ روز امضای قرارداد مربوط به آنها به اجرا درآیند و تا زمان به اجرا درآمدن پیمانها و قرارداد دوستی مذکور در نخستین پاراگراف این یادداشت به طور رسمی و یا تا سی روز پس از دریافت شدن اطلاعیهٔ مربوط به لغو آنها دولت امریکا توسط دولت ایران، اعتبار قانونی خواهند داشت، ولی در صورتی که از سوی دولت آمریکا با توجه به مقررات تصویب‌شونده توسط سیستم پارلمانی خود از اجرای مواد این مقررات منع گردد، تعهدات مذکور طبعاً غیرقابل اجرا خواهند شد.

خوشحال می‌شوم موافقت خود را با این مقررات به عنوان یک توافقنامه تأیید بفرمایید و از فرصت کنونی استفاده کرده، یک بار دیگر مراتب ارادتهای خالصانهٔ خود را تقدیم می‌دارم.

هافمن فیلیپ

امضا

به: عالی‌جناب میرزا فتح‌الله‌خان پاکروان

کفیل وزارت امور خارجهٔ ایران، تهران

۲. نامهٔ وزارت امور خارجه به وزیرمختار آمریکا

وزارت امور خارجه
تهران، ۱۴ مه ۱۹۲۸

آقای وزیر

با نهایت افتخار، به نام دولت متبوع خود، وصول یادداشت ارسالی به تاریخ امروز را اعلام می‌دارد. مفاد یادداشت مذکور در مورد مقررات موقت دربارهٔ روابط دیپلماتیک ــ کنسولی و گمرکی و غیره بین ایران و ایالات متحده آمریکا مورد بررسی و ملاحظه قرار گرفت.

آقای وزیر، خواهشمند است، احترامات فائقهٔ مرا بپذیرید.

جناب آقای هافمن فیلیپ
وزیرمختار ایالات متحده آمریکا در تهران

[پی نوشت:] هیئت وزرا در جلسهٔ فوق‌العادهٔ ۱۸ اردیبهشت ۱۳۰۷ این مراسله را تصویب و به آقای پاکروان کفیل وزارت امورخارجه اجازه داده شد این مراسله را به سفارت آمریکا بنویسند.

۳. نامهٔ وزیرمختار آمریکا به وزارت امور خارجه
تهران ۱٤ مه ۱۹۲۸

آقای کفیل

برای این‌جانب مایهٔ نهایت خوشوقتی خواهد بود چنانچه عالی‌جناب از طرف دولت شاهنشاهی تضمین نمایید که میسیونرهای آمریکایی در ایران می‌توانند مانند گذشته به امور نیکوکاری و آموزش بپردازند.

آقای کفیل، موقع را جهت تجدید احترامات فائقه مغتنم می‌شمارم.

هافمن فیلیپ

به جناب میرزا فتح‌الله خان پاکروان
کفیل وزارت امور خارجه
تهران

٤. نامهٔ وزارت امور خارجه به وزیرمختار آمریکا
١٤ مه ١٩٢٨

آقای وزیر

با نهایت افتخار به اطلاع شما می‌رسانم که دولت متبوع من با روح سرشار از صمیمیت تمایل دارد تا هرچه زودتر مذاکرات جاری با ایالات متحده دربارهٔ انعقاد عهدنامهٔ مودت همچنین کنوانسیونهای اقامت، کنسولی، گمرکی به نتیجه برسد. و به من مأموریت داده است تا به نام دولتم ترتیبات موقت را به شرح زیر به اطلاع شما برسانم.

۱. از تاریخ ۲۰ مه ۱۹۲۸ نمایندگان دیپلماتیک ایالات متحدهٔ آمریکا در سرزمین ایران به شرط عمل متقابل کامل، از مزایا و مصونیتهایی که در حقوق بین‌الملل منظور شده، بهره‌مند می‌شوند.

نمایندگان کنسولی ایالات متحدهٔ آمریکا در سرزمین ایران که طبق مقررات دارای روانامه باشند به شرط عمل متقابل کامل، می‌توانند در مکانهایی که تاکنون به آنها اجازهٔ اقامت داده شده، اقامت نمایند.

آنها از مزایای افتخاری و مصونیّتهای شخصیِ قضایی و مالیاتیِ مذکور در حقوق بین‌الملل به شرط عمل متقابل کامل برخوردار خواهند بود.

۲. از تاریخ ۱۰ مه ۱۹۲۸ با اتباع ایالات متحدهٔ آمریکا در ایران طبق قوانین جاری حقوق بین‌الملل بر اساس عمل متقابل کامل رفتار خواهد شد.

آنها در مورد خود، اموالشان، حقوق و منافعشان از حمایت کامل قوانین و مقامات برخوردار خواهند بود و مقررات ذیل از تاریخ ۱۰ مه ۱۹۲۸ در مورد آنها اجرا خواهد شد:

۱. با آنها در سرزمین ایران بر اساس عمل متقابل کامل طبق قوانین جاری در حقوق بین‌الملل عمل خواهد شد و آنها از حمایت قوانین و مقامات برخوردار بوده و مانند خود افراد ملّت با آنها رفتار می‌شود.

۲. در کلیهٔ دادرسی های مدنی یا بازرگانی که یکی از طرفین دعوی تبعهٔ ایالات متحدهٔ آمریکاست، فقط ادلهٔ کتبی مورد قبول دادگاه خواهد بود.

در هر دادرسی حتی جنایی، احکام کتباً و متکی به ادلهٔ حقوقی و متناسب با عمل ارتکابی صادر می‌شود.

اصحاب دعوی یا وکلای آنها حق دارند رونوشت شهادت شهود و احکام صادره را به شرط پرداخت هزینهٔ متعلقه دریافت دارند.

در موارد جنایی، شهادت شفاهی، یکی از ادلهٔ اثبات دعواست. منافع متهم به موجب مواد ۲۱۵ و ۲۱۶ قانون جزا از شهادتهای خلاف واقع حفظ می‌شود.

۳. چنانچه یکی از اصحاب دعوی از اتباع دولت آمریکا باشد، تنها مرجع صالح رسیدگی، دادگاههای وزارت دادگستری خواهد بود. و هیچ دادگاه دیگری صلاحیت رسیدگی را نخواهد داشت.

فقط دادگاههای جزایی وزارت دادگستری می‌توانند رأی زندان برای اتباع ایالات متحدهٔ آمریکا صادر کنند.

معهذا در صورت اعلام وضعیت فوق‌العاده، هنگامی که رسیدگی به دعوا به دادگاه ویژه محول می‌شود، این دادگاه می‌تواند در صورت اتهام اتباع ایالات متحدهٔ آمریکا، دادرسی را انجام دهد.

بعلاوه در موضوعات مالیاتی و به طور کلّی اختلافات بین یکی از ادارات با یکی از اتباع ایالات متحدهٔ آمریکا که موضوع صرفاً جنبهٔ اداری دارد، دادگاههای اداری صلاحیت خود را حفظ می‌کنند.

٤. اتباع ایالات متحدهٔ آمریکا فقط در دادگاههای غیرمذهبی محاکمه و قوانین غیرمذهبی در مورد آنها اجرا می‌شود.

۵. دادگاههای سادهٔ پلیس فقط در موارد کم‌اهمیت و جرایمی که جریمهٔ آن مبلغ ناچیزی باشد، صالح می‌باشند.

آنها نمی‌توانند رأی زندان صادر کنند، مگر اینکه اتباع ایالات متحدهٔ آمریکا، خود خواهان جایگزینی جریمهٔ نقدی که برای آنها تعیین شده به زندان باشند. به موجب قانون دادگاههای سادهٔ پلیس به هیچ‌وجه نمی‌توانند رأی بیش از یک هفته زندان صادر کنند. بدیهی است که آنها حق صدور رأی جهت تنبیه بدنی را ندارند.

٦. در صورتی که یکی از اتباع ایالات متحدهٔ آمریکا در حین ارتکاب آشکار جرم و مواردی که عمل ارتکابی جنحه یا جنایت نامیده می‌شود دستگیر گردد، او را بیش از ۲٤ ساعت قبل از حضور نزد مقام صلاحیت‌دار قضایی نمی‌توان بازداشت نمود.

بجز موارد آشکار جرم، هیچ یک از اتباع ایالات متحدهٔ آمریکا را نمی‌توان بدون

دستور مقام قضایی صلاحیت‌دار، دستگیر یا زندانی نمود. محل سکونت و محل تجارت اتباع ایالات متحده مصون از تعرض و بازرسی است، مگر با اجازهٔ مقام قضایی صلاحیت‌دار.

۷. اتباع ایالات متحدهٔ آمریکا که بازداشت و زندانی می‌شوند، مطابق قوانین زندانها حق ارتباط با نزدیکترین کنسول کشور خود را دارند. و کنسولها یا نمایندگان آنها منطبق با قوانین زندانها از اجازهٔ دیدار آنها برخوردارند.

۸. دولت شاهنشاهی آزادی افراد را از طریق وجه‌الضمان در تمام موارد، بجز ارتکاب به جنایت در نظر گرفته است. (جنایت طبق تعریف قانون جزا)

مبلغ وجه‌الضمان رابطهٔ منطقی با درجهٔ تخلف دارد.

هنگامی که شخص محکوم تقاضای تجدید نظر نماید، تسهیلات مذکور برای آزادی وی از طریق وجه‌الضمان مورد بحث تا اعلام رأی دادگاه تجدید نظر، وجود دارد.

۹. طبق قانون ایران، جلسات دادگاه بجز موارد استثنایی علنی است. اشخاص ذینفع به دادرسی و به سرنوشت طرفین (بجز موارد استثنایی) می‌توانند به عنوان تماشاچی در جلسه حضور یابند، بدون اینکه حق دخالت در بحثهای دادگاه را داشته باشند.

۱۰. در موارد جزایی، متهم کاملاً جهت انتخاب وکیل یا وکلای خود آزاد است. وکلای مذکور حتی می‌توانند از هموطنان متهم نیز باشند.

۱۱. دولت شاهنشاهی تصمیم دارد که شرایط زندانها را مطابق روشهای جدید بهبود بخشد. بدین‌منظور مبلغ کافی جهت تعمیر زندانها و ایجاد شرایط بهداشتی تصویب نموده است. تا تحقق این امر، اتباع ایالات متحدهٔ آمریکا که بیش از یک ماه به زندان محکوم شوند (مدت کمتر از یک ماه، قابل تبدیل به جریمهٔ نقدی است)، در صورت تقاضا می‌توانند به زندانی که دارای شرایط بهداشتی کافی است، انتقال یابند.

۱۲. در خصوص مالیات، اتباع ایالات متحدهٔ آمریکا به مانند اتباع ایران هستند. هیچ نوع وجهی تحت عنوان عوارض یا هر نوع پرداخت مالیاتی دیگر که شامل اتباع ایران نگردد از آنها اخذ نمی‌شود.

۱۳. در امور قضایی، کلیهٔ احکام دادگاهای سابق حتی اگر هنوز هم اجرا نشده باشد، قطعی محسوب می‌شود و به هیچ‌وجه مورد رسیدگی مجدد قرار نخواهد گرفت. همچنین تمام احکام قطعی دادگاههای سابق لازم‌الاجراست.

به طورکلی، تمامی دعاوی رسیدگی شده، تحت نظام سابق خاتمه یافته محسوب می‌شود و به هیچ‌وجه قابلیت عنوان مجدد را ندارد. کلیهٔ دعاوی خاتمه نیافته در دادگاههای وزارت خارجه و دادگاههای استانداری‌ها نزد همان دادگاهها مورد رسیدگی قرار خواهد گرفت، مگر اینکه طرفِ دارای ملیّت خارجی قبل از ختم دادرسی بخواهد که رسیدگی به دعوا به دادگاههای قضایی احاله شود.

دولت شاهنشاهی مقرر نموده است که رسیدگی به این دعاوی حداکثر باید تا تاریخ ۱۰ مه ۱۹۲۹ خاتمه یابد.

۱۴. کلیهٔ مسائل مربوط به موارد زیر منوط به ایجاد و تنظیم مقررات ویژه بین ایران و ایالات متحدهٔ آمریکا می‌باشد:

وجه‌الضمان تأمین هزینهٔ دادرسی در دعوای اتباع خارجه علیه تبعهٔ کشور محل دعوا، اجرای احکام، ابلاغ اسناد صادره از مراجع قضایی و مراجع رسمی دیگر، نیابت قضایی، محکومیتهای ناظر به پرداخت کلیهٔ هزینه‌های مربوط به دعوا، تأمین دفاع و دادرسی رایگان و اجبار به پرداخت دین از طریق بازداشت بدهکار.

۱۵. با توجه به اینکه طبق قانون ایران شرط ارجاع به داوری در امور مدنی یا بازرگانی مجاز بوده و احکام داوری که متعاقباً صادر می‌شود با دستور رئیس دادگاه حقوقیِ مرحلهٔ بدوی قابل اجراست، صدور چنین دستوری جز در مواردی که حکم داوری مخالف نظم عمومی است، الزامی می‌باشد. بدیهی است که اتباع ایالات متحدهٔ آمریکا کاملاً از مقررات قانونی مزبور بهره‌مند خواهند بود.

۱۶. برای حفظ و تأمین موقت مطالبات اشخاص در امور مدنی نمی‌توان مبادرت به توقیف یا محدود ساختن آزادی فردی اتباع ایالات متحدهٔ آمریکا نمود، مگر اینکه عملیات اجرایی بر روی اموال واقع در ایران و متعلق به بدهکاران به خطر جدّی افتد یا اینکه تأمین مطالبات مزبور از طریق دیگر غیرممکن باشد.

۱۷. درمورد دارایی های غیرمنقول تفاهم شده است که اتباع ایالات متحدهٔ آمریکا در ایران، حق مالکیت یا انتقال اموال غیرمنقول را برای سکونت، امور تجارت و صناعت در حدّ ضرورت دارند.

[پی نوشت:] در جلسهٔ فوق‌العادهٔ هیئت وزرای عظام مورخهٔ ۱۸ اردیبهشت ۱۳۰۷

این مراسله دایر به اعلامیهٔ قضایی تصویب و به آقای پاکروان کفیل وزارت امور خارجه، اجازه داده شد این مراسله را به سفارت آمریکا بنویسند.

۵. نامهٔ وزارت امور خارجه به وزیرمختار آمریکا
تهران، ۱٤ مه ۱۹۲۸

آقای وزیر

در پاسخ به سؤال مربوط به میسیونرهای آمریکایی، مفتخرم که به اطلاع شما برسانم که به آنها اجازه داده می شود تا اقدامات عام‌المنفعه و آموزشی خود را انجام دهند، به شرط اینکه به نظم عمومی و قوانین ایران لطمه‌ای وارد نشود.

خواهشمند است احترامات فائقه مرا بپذیرید.

جناب آقای هافمن فیلیپ
به وزیرمختار ایالات متحدهٔ آمریکا درتهران

[پی‌نوشت:] هیئت وزرا در جلسهٔ ۲٦ اردیبهشت ۱۳۰۷ این مراسله را تصویب و به آقای پاکروان کفیل وزارت امور خارجه دستورالعمل داده شد که این مراسله را دایر به میسیونهای آمریکایی به سفارت آمریکا بنویسند.

۶. نامهٔ وزارت امور خارجه به وزیرمختار آمریکا
تهران، ۱۴ مه ۱۹۲۸

آقای وزیر

در پاسخ به سؤالات و در هنگام لغو نظامی که به نام نظام کاپیتولاسیون شناخته شده است، دولت شاهنشاهی ایران میل وافر دارد تا نگرانی های حاصله که احیاناً ممکن است از اجرای نظام جدید به جهت تازگی آن در اتباع ایالات متحدهٔ آمریکا مقیم ایران پیدا شود را برطرف نماید، و مقررات جدید که توسط قوهٔ مقننه و دولت ایران در مورد آنها وضع شده را به وسیلهٔ شما به اطلاع اتباع کشورتان برساند.

ذکر این مطلب برای شما بی مورد است که دولت ایران به خاطر ضمانت هرچه بیشتر حقوق ایرانی ها، دستگاه دادگستری ایجاد نموده که نحوهٔ کار آن تقریباً بدون نقص است و در آن اصلاحات اساسی، هم از نظر قوانین و هم از جهت کادر قضایی به عمل آورده است. از این قانون همگان مطلع هستند.

در مورد وضعیت اتباع ایالات متحده در ایران مقرراتی توسط دولت ایران وضع شده است:

۱. آنها بجز مواردی که منحصراً شامل اتباع ایرانی می شود و سایر خارجی ها از آن مستثنیٰ هستند، از رفتار مشابه با اتباع ایرانی برخوردارند.

۲. مسئلهٔ احوال شخصیه و حقوق خانواده در یادداشتهای ویژه ای که در حداقل مدت ممکن مبادله خواهد شد، حل و فصل می‌گردد.

۳. از تاریخ ۱۰ مه ۱۹۲۸ و در مدت اجرای این مقررات به شرط عمل متقابل کامل، کالاهایی که در ایالات متحده، سرزمینها و متعلقاتش تولید یا ساخته می شود، در هنگام ورود به ایران از تعرفهٔ متعلقه به کشورهای کاملة الوداد بهره‌مند می شوند و در این خصوص ایالات متحده از هیچ کشور ثالثی امتیاز کمتری نخواهد داشت.

ایالات متحدهٔ آمریکا در تجارت با ایران به شرط عمل متقابل در خصوص واردات، صادرات، حقوق و هزینه های متعلقه، ترانزیت، انبارداری وتسهیلات اعطایی برای اجناس نمونه‌ای که توسط نمایندگان شرکتهای بازرگانی عرضه می شود، همچنین در خصوص اجازه یا منع ورود یا صدور کالاها از رفتار مشابه با سایر کشورهای خارجی

برخوردار خواهد بود.

بدیهی است، هیچ گونه حقوق دیگر یا حقوق بیشتری بر کالاها، مصنوعات ایالات متحده، سرزمینها و متعلقاتش هنگام ورود به ایران اضافه بر آنچه از کالاها یا مصنوعات مشابه سایر کشورها دریافت می شود، اخذ نخواهد شد.

همچنین هیچ گونه حقوق یا عوارض بیشتری به شرط عمل متقابل کامل برای کالاهای صادراتی به مقصد ایالات متحده، سرزمینها و متعلقاتش، بیش از آنچه برای سایر کشورهای خارجی تعیین شده، دریافت نخواهد شد.

به شرط عمل متقابل کامل، کلیهٔ نزول عوارض و حقوق گمرکی در ایران که برای کالاهای سایر کشورها در نظر گرفته شود، بلافاصله تجارت با ایالات متحده، سرزمینها و متعلقاتش را شامل می‌گردد.

بدیهی است که این مقررات شامل ممنوعیتها و محدودیتهایی که در قوانین ایران به جهت حمایت از سلامت مواد غذایی، قرنطینهٔ بهداشتی جهت افراد و حیوانات و گیاهان و همچنین امنیت عمومی و منافع مالیاتی در نظر گرفته شده است، نمی‌گردد.

مقررات مذکور در این یادداشت متقابلاً از امروز تا زمانی که عهدنامه و کنوانسیونهای مربوطه که در بند اول ذکر شد، منعقد نگردیده، لازم‌الاجرا خواهد بود، مگر اینکه دولت من به وسیلهٔ یادداشت به دولت ایالات متحده قصد خود را مبنی بر خاتمهٔ اجرای مقررات مذکور اعلام نماید. در این صورت ۳۰ روز پس از ارسال یادداشت مورد بحث، مقررات مذکور از درجهٔ اعتبار ساقط خواهد شد. همچنین در صورتی که دولت من توسط اقدامات قوهٔ مقننه نتواند به تعهدات خود عمل نماید، مقررات مذکور فسخ خواهد شد.

مایهٔ خوشوقتی خواهد بود تا تأیید خود را در خصوص تفاهم در مورد مسائل مورد بحث اعلام نمایید.

آقای وزیر خواهشمندم احترامات فائقه مرا بپذیرید.

[پی‌نوشت:] در جلسهٔ فوق‌العادهٔ هیئت وزرا مورخهٔ ۱۸ اردیبهشت ۱۳۰۷ این مراسله دایر به استقرار رژیم موقتی با آمریکا تصویب و به آقای پاکروان، کفیل وزارت امور خارجه، دستورالعمل داده شد که این مراسله را به سفارت آمریکا بنویسند.

۷. نامهٔ وزیرمختار آمریکا به وزارت امور خارجه
تهران ۱۱ ژوئیهٔ ۱۹۲۸

آقای کفیل

عطف به یادداشتهای متبادله در خصوص مقررات موقت در مورد روابط دیپلماتیک، کنسولی، گمرکی و سایر مسائل مورخ ۱٤ مه ۱۹۲۸ بین ایالات متحدهٔ آمریکا و ایران، مفتخرم مطالب ذیل را آن طوری که این‌جانب از نتایج گفتگوها دربارهٔ احوال شخصیه منطبق با شرایط تعیین شده در بند ٤ مادهٔ ۲ این یادداشتها برداشت نموده‌ام، اعلام نمایم.

با توجه به اینکه با اتباع ایران در ایالات متحدهٔ آمریکا در خصوص احوال شخصیه، مشابه اتباع کشورهای کاملة الوداد رفتار می‌شود،

با توجه به اینکه این موضوع با انعقاد کنوانسیون اقامت بین دو دولت به طور نهایی حل و فصل خواهد شد، تفاهم شده است که در موارد احوال شخصیه، یعنی تمام مسائلی که مربوط به ازدواج، زندگی مشترک زناشویی، طلاق، متارکه، جهاز، نسب، اُبوت، فرزندخواندگی، اهلیت، بلوغ، قیمومیت، وکالت، ممنوعیتها در مورد اموال منقول، حق ارثیه از راه وصیت، تقسیم و تسویه و به طور کلی حقوق خانوادگی است، اتباع غیرمسلمان ایالات متحده در ایران تابع قوانین ملّی خود هستند.

معهذا، در صورتی که برای مسائل فوق‌الذکر یکی از طرفین به دادگاههای ایران مراجعه نماید، این دادگاهها مکلف‌اند که قوانین آمریکا را اجرا نمایند.

جهت تسهیل در کار دادگاههای ایران، در صورت طرح مسائل فوق‌الذکر، در صورت لزوم مقامات صلاحیت‌دار آمریکایی اطلاعات کافی را در مورد قوانین آمریکا جهت دادگاه تهیه خواهند نمود.

مایهٔ خوشوقتی خواهد بود، چنانچه تأیید خود را در مورد مسائل مطروحه اعلام نمایید.

آقای کفیل، خواهشمند است احترامات فائقه مرا بپذیرید.

هافمن فیلیپ

جناب آقای میرزا فتح‌اله خان پاکروان، کفیل وزارت امور خارجه

۸. اعلام توافق وزارت امور خارجهٔ ایران با نامهٔ وزیرمختار آمریکا
تهران، ۱۱ ژوئیهٔ ۱۹۲۸
جهت سفارت ایالات متحده در تهران

آقای وزیر

عطف به یادداشتهای متبادله در خصوص مقررات موقت در مورد روابط دیپلماتیک، کنسولی، گمرکی و سایر مسائل، مورخ ۱٤ مه ۱۹۲۸، بین ایران و ایالات متحدهٔ آمریکا مفتخرم مطالب ذیل را آن طوری که این‌جانب از نتایج گفتگوها دربارهٔ احوال شخصیه منطبق با شرایط تعیین شده در بند ٤ مادهٔ ۲ یادداشتهای مذکور برداشت نموده‌ام، اعلام نمایم.

با توجه به اینکه با اتباع ایران در ایالات متحدهٔ آمریکا در خصوص احوال شخصیه مشابه اتباع کشورهای کاملة‌الوداد رفتار می‌شود،

با توجه به اینکه این موضوع با انعقاد کنوانسیون اقامت بین دو دولت به طور نهایی حل و فصل خواهد شد، تفاهم شده است که در موارد احوال شخصیه یعنی تمام مسائلی که مربوط به ازدواج، زندگی مشترک زناشویی، طلاق، متارکه، جهاز، نسب، اُبوت، فرزندخواندگی، بلوغ، قیمومیت، وکالت، ممنوعیتها در مورد اموال منقول، حق ارثیه از راه وصیت، تقسیم و تسویه و به طور کلی حقوق خانوادگی است، اتباع غیرمسلمان ایالات متحده در ایران تابع قوانین ملّی خود هستند.

لهذا، در صورتی که برای مسائل فوق‌الذکر، یکی از طرفین به دادگاهای ایران مراجعه نماید، این دادگاهها مکلف‌اند که قوانین آمریکا را اجرا نمایند.

جهت تسهیل در کار دادگاههای ایران در صورت طرح مسائل فوق‌الذکر، در صورت لزوم مقامات صلاحیت‌دار آمریکایی اطلاعات کافی را در مورد قوانین آمریکا جهت دادگاه تهیه خواهند نمود.

مایهٔ خوشوقتی خواهد بود، چنانچه تأیید خود را در مورد مسائل مطروحه اعلام نمایید.

خواهشمند است، آقای وزیر احترامات فائقهٔ مرا بپذیرید.

[پی نوشت:] در جلسهٔ ۱۶ تیرماه ۱۳۰۷ هیئت وزرا متن مراسله فوق تصویب و به آقای پاکروان، کفیل وزارت امور خارجه اجازه داده شد این مراسله را به سفارت آمریکا در تهران بنویسد.

۳. پیمان بازرگانی

۱. متن پیمان

پیمان بازرگانی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت کشورهای متحدهٔ آمریکا

چون اعلی حضرت همایون شاهنشاه ایران و حضرت رئیس جمهوری کشورهای متحدهٔ آمریکا مایلند علائق دیرین دوستی بین دو کشور را به وسیلهٔ حفظ اصل تساوی رفتار تقویت نموده و این اصل را کمافی السابق مبنای روابط بازرگانی قرار دهند و به منظور بسط و توسعهٔ بازرگانی از راه اعطای امتیازات و مزایای متقابله و دوجانبهٔ علایق فیمابین را مستحکم سازند، بنابراین تصمیم گرفتند قرارداد بازرگانی منعقد ساخته و برای اجرای این مقصود نمایندگان مختار خود را به ترتیب ذیل تعیین نمودند:

اعلی حضرت همایون شاهنشاه ایران:

جناب آقای محمد شایسته، وزیرمختار دولت شاهنشاهی ایران در واشنگتن

حضرت رئیس جمهور کشورهای متحدهٔ آمریکا:

جناب آقای کردل هول، وزیر امور خارجه کشورهای متحدهٔ آمریکا

نمایندگان مختار نامبرده پس از ارائه و مبادلهٔ اختیارنامه‌های خود که صحت و رسمیت آن مورد تصدیق طرفین واقع گردید نسبت به مواد زیرین موافقت حاصل کردند:

مادهٔ اول

۱. کشور ایران و کشورهای متحدهٔ آمریکا در کلیهٔ مسائل مربوطه به حقوق گمرکی و عوارض فرعی از هر نوع که باشد و در طرز وضع حقوق و همچنین در تمام مسائلی که مربوط به مقررات و تشریفات و عوارضی که در مورد گمرک کردن کالا تحمیل می‌کنند باشد و در مورد تمام آیین‌نامه‌ها یا نظاماتی که با فروش یا مالیات‌بندی با مصرف کالاهای وارده در داخلهٔ کشور بستگی داشته باشد بدون هیچ‌گونه شرط و قیدی معاملهٔ کاملة الوداد را نسبت به یکدیگر معمول و مجری خواهند داشت.

۲. بنابراین کالاهای کشاورزی یا صنعتی یا فرآورده‌های هر یک از دو کشور متعاهد که به کشور طرف دیگر وارد می‌شود نباید دربارهٔ مسائلی که در بالا بدان اشاره شده در هیچ مورد مشمول حقوق مالیات یا عوارض دیگر یا بیشتر یا تابع مقررات یا تشریفات دیگر یا سنگینتری از آنچه که فعلاً به کالاهای متشابه کشاورزی یا صنعتی یا

فرآورده‌های هر کشور ثالثی تعلق می‌گیرد یا در آتیه تعلق خواهد گرفت واقع گردد.

۳. به همین ترتیب کالاهایی که از خاک کشور ایران یا کشورهای متحد آمریکا صادر می‌شود و مقصد آن خاک کشور طرف دیگر می‌باشد در مورد صدور و در مورد مسائلی که در بالا بدانها اشاره شده نباید هیچ‌گاه مشمول حقوق یا مالیات یا عوارض دیگر یا بیشتر یا تابع مقررات یا تشریفات دیگر یا سنگینتری از آنچه که فعلاً به کالاهای متشابهی که مقصد آن خاک هر کشور ثالث دیگری است تعلق می‌گیرد یا در آینده تعلق خواهد گرفت واقع شود.

٤. مزایا یا تسهیلات یا حقوق اختصاصی یا مصونیتهایی که کشور ایران یا کشورهای متحدهٔ آمریکا از لحاظ مسائل فوق‌الذکر نسبت به کالاهایی که مبدأ اصلی آن هر کشور ثالثی باشد یا مقصد آن خاک هر کشور ثالثی باشد قائل می‌شوند یا بعد از این قائل بشوند می‌بایستی بلافاصله و بلاعوض دربارهٔ کالاهای متشابهی که مبدأ اصلی آن یا مقصد آن به ترتیب خاک ایران یا کشورهای متحد آمریکا باشد نیز قائل بشوند.

مادهٔ دوم

کالاهای کشاورزی یا صنعتی یا فرآورده‌های کشور ایران یا کشورهای متحدهٔ آمریکا پس از ورود به کشور طرف دیگر از کلیهٔ مالیاتهای داخلی یا عوارض یا رسوم یا تحمیلات دیگر یا بیشتری از آنچه که به کالاهای متشابهی که مبدأ اصلی آن خود آن کشور یا هر کشور خارجی دیگری باشد تعلق می‌گیرد معاف خواهد بود.

مادهٔ سوم

۱. دولتین متعاهدتین هیچ نوع ممنوعیّت یا محدودیّتی را دربارهٔ ورود کالاهای کشاورزی یا صنعتی یا فرآورده‌های کشور متعاهد دیگر یا دربارهٔ کالاهایی که به‌مقصد کشور متعاهد دیگر صادر می‌شود وضع نخواهند کرد، مگر اینکه عین این ممنوعیت و محدودیت دربارهٔ کالاهای متشابه کشاورزی یا صنعتی یا فرآورده‌های وارده از تمام کشورهای ثالث یا دربارهٔ کالاهای متشابه صادره به کلیهٔ کشورهای ثالث معمول و مجری گردد.

۲. دولتین متعاهدتین نباید دربارهٔ واردات هر کالایی از کشور متعاهد دیگر که طرف علاقهٔ آن کشور باشد هیچ نوع محدودیتی چه به عنوان پروانهٔ ورود یا جواز یا به عناوین دیگر وضع کنند مگر اینکه مجموع مقدار یا ارزش آن کالایی که ورود آن در

خلال دورهٔ معینی تجویز می‌شود یا هر نوع تغییری که در مجموع مقدار یا ارزش مورد اشاره به عمل می‌آید معین و مشخص گشته و به اطلاع عامه رسیده باشد ــ هرگاه یکی از دولتین متعاهدتین سهمیه‌ای از مجموع مقدار یا ارزش مورد بحث به کشور ثالثی اختصاص دهد ملزم خواهد بود سهمیه‌ای به نسبت مجموع واردات همان کالایی که کشور متعاهد دیگر قبلاً در خلال دورهٔ متشابهی فرستاده است به آن کشور اختصاص دهد، مگر اینکه بین طرفین متعاهدتین چنین تراضی حاصل شده باشد که از اختصاص آن سهمیه صرف‌نظر نمایند. در مورد تعیین سهمیه تا حدی که عملاً مقدور باشد عوامل خاصی که در وضع بازرگانی آن کالای بخصوص مؤثر بوده و یا مؤثر باشد مورد توجه واقع خواهد شد و این عمل به نحوی انجام خواهد یافت که موجبات حدّ اعلای استفاده از آن را به سهولت فراهم کند ــ بغیر از اختصاص سهمیهٔ پیش‌گفته وضع هیچ نوع محدودیت یا ممنوعیت دیگری به عنوان پروانهٔ ورود یا جواز یا به عناوین دیگر دربارهٔ سهمیه‌ای که از روی مجموع مقدار یا ارزش مورد اشاره تعیین شده و می‌توان از کشور متعاهد دیگر وارد کرد جائز نخواهد بود.

۳. مقررات این ماده از لحاظ مقدار یا ارزش دربارهٔ هر کالایی که ورود آن با نرخ گمرکی معینی اجازه داده شده باشد قابل اجرا خواهد بود.

مادهٔ چهارم

۱. هرگاه یکی از دولتین هر نوع نظارتی در مورد وسایل پرداخت بین‌المللی وضع یا برقرار نماید از لحاظ کلیهٔ جهاتی که مربوط به نظارت مورد اشاره باشد بدون هیچ شرطی معاملهٔ کشور کاملة‌الوداد را نسبت به بازرگانی کشور متعاهد دیگر مرعی خواهد داشت.

۲. دولتی که یک چنین نظارتی را وضع یا برقرار می‌کند در مورد انتقال بهای هر نوع کالای کشاورزی یا صنعتی یا فرآورده کشور متعاهد دیگر هیچ نوع ممنوعیت یا محدودیت یا تأخیری را که دربارهٔ انتقال بهای کالاهای متشابه کشاورزی یا صنعتی یا فرآوردهٔ کشور ثالث اعمال نمی‌شود معمول نخواهد داشت. در مورد نرخ ارز و در مورد مالیات یا عوارضی که به معاملات ارزی تعلق می‌گیرد کالای کشاورزی یا صنعتی یا فرآورده‌های کشور متعاهد دیگر بلاشرط مشمول معامله‌ای خواهد بود که مادون معامله‌ای که نسبت به کالای متشابه کشاورزی یا صنعتی یا فرآورده‌های هر کشور ثالثی اعمال

می‌شود نباشد ــ نسبت به پرداختهایی که بر حسب ضرورت یا اتفاق برای واردات کالای کشاورزی یا صنعتی یا فرآوردهٔ کشور متعاهد دیگر به عمل می‌آید نظارت متشابهی اعمال و نظارت مزبور نیز مشمول مقررات فوق خواهد بود، به طور کلی این نظارت به نحوی اعمال خواهد شد که از نظر خصوصیاتی که از لحاظ رقابت بین کالاهای کشاورزی یا صنعتی یا فرآورده‌های خاک کشور متعاهد کالاهای متشابه کشاورزی یا صنعتی یا فرآورده‌های کشور ثالث موجود است زیانی متوجه آن کشور متعاهد نسازد.

مادهٔ پنجم

۱. در صورتی که یکی از دولتین متعاهد دربارهٔ واردات یا تولید یا فروش هر نوع کالا انحصاری را وضع و برقرار نماید و یا در صورت یا در معنی امتیاز انحصاری ورود یا تولید یا فروش هر نوع کالایی را به بنگاهی اعطا کند ملزم خواهد بود در مورد خریدهای خارجی که به وسیلهٔ بنگاه صاحب انحصار یا ا متیاز به عمل می‌آید دربارهٔ بازرگانی کشور متعاهد دیگر معاملهٔ متساوی و منصفانه را قائل شود بنابراین بنگاه صاحب انحصار یا امتیاز در مورد خرید هر نوع کالایی از خارجه می‌بایستی تنها بها و نوع و مرغوبیت جنس و شرایط فروش آن یعنی همان سلسله خصوصیاتی را که معمولاً یک بنگاه بازرگانی خصوصی که منظورش خرید کالا با مساعدترین شرایط باشد مورد توجه قرار می‌دهد در نظر بگیرد.

۲. دولتین متعاهد در مورد انعقاد کنترات برای کارهای عمومی و به طور کلی در مورد خرید لوازم رفتار متساوی و منصفانه‌ای مطابق رفتاری که برای بازرگانی هر کشور ثالثی قائل می‌شوند دربارهٔ بازرگانی کشور متعاهد دیگر معمول خواهند داشت.

مادهٔ ششم

۱. کالاهای کشاورزی یا صنعتی یا فرآورده‌های کشورهای متحد آمریکا که در جدول ۱ پیوست این پیمان مندرج و مشروح است با در نظر گرفتن شرایطی که ضمن آن قید شده، در موقع ورود به ایران از حقوق گمرکی متعارفی زیاده بر آنچه که در جدول نامبرده پیش‌بینی و مقرر گردیده معاف خواهد بود. همچنین کالاهای نامبرده از کلیهٔ حقوق یا مالیاتها یا عوارض یا رسوم یا تحمیلات دیگری که به واردات تعلق می‌گیرد یا مربوط به واردات است زیاده بر آنچه که در تاریخ امضای این پیمان اخذ می‌شود یا طبق

قوانین ایران که در تاریخ امضای این پیمان مجری باشد بعدها باید اخذ شود معاف خواهد بود.

۲. جدول ۱ و یادداشتهای مندرج در آن از لحاظ قوه واثر جزء لایتجزای این پیمان به شمار خواهد رفت.

مادهٔ هفتم

۱. کالاهای کشاورزی یا صنعتی یا فرآورده‌های ایران که در جدول ۲ پیوست این پیمان مندرج و مشروح است با در نظر گرفتن شرایطی که ضمن آن قید شده در موقع ورود به کشورهای متحد آمریکا از حقوق گمرکی متعارفی زیاده بر آنچه که در جدول نامبرده پیش‌بینی و مقرر گردیده معاف خواهد بود. همچنین کالاهای نامبرده از کلیهٔ حقوق یا مالیاتها یا عوارض یا رسوم یا تحمیلات دیگری که به واردات تعلق می‌گیرد یا مربوط به واردات است زیاده بر آنچه که در تاریخ امضای این پیمان اخذ می‌شود یا طبق قوانین کشورهای متحدهٔ آمریکا که در تاریخ امضای این پیمان مجری باشد بعدها باید اخذ شود معاف خواهد بود.

۲. جدول ۲ و یادداشتهای مندرج در آن از لحاظ قوه و اثر جزء لایتجزای این پیمان به شمار خواهد رفت.

مادهٔ هشتم

مقررات مادهٔ ٦ و ۷ این پیمان هر یک از دولتین را هیچ‌گاه مانع از انجام این عمل نخواهد بود که از واردات هر نوع کالایی عوارضی معادل مالیات داخلی کالای متشابه وطنی که کالای وارده کلاً یا بعضاً از آن ساخته شده یا فراهم آمده دریافت دارد.

مادهٔ نهم

۱. هرگاه یکی از دولتین متعاهد کیفیت عمل یا اقدامی را که از طرف دولت متعاهد دیگر به عمل می‌آید چنین تلقی کند که هرچند با مقررات این پیمان متباین نیست ولی از لحاظ اثر موضوع پیمان را خنثی نموده یا بدان لطمه می‌زند یا به صنعت یا بازرگانی آن کشور زیانی متوجه می‌سازد دولت متعاهد دیگر ملزم خواهد بود که اعترافات یا پیشنهادهای کتبی را که به منظور تسویهٔ امر به رضایت طرفین تسلیم می‌شود با نظر مساعدی مورد توجه قرار بدهد. هرگاه در عرض مدت ۳۰ روز از تاریخ وصول اعتراض یا پیشنهاد موافقتی نسبت به موضوع حاصل نشود دولتی که آن اعتراض یا

پیشنهاد را به عمل آورده اختیار خواهد داشت در عرض ۱۵ روز بعد از انقضای مدت سی روز پیش گفته این پیمان را به اخطار کتبی ۳۰ روزه کلاً یا بعضاً فسخ نماید.

۲. دولتین توافق دارند نسبت به کلیهٔ مسائلی که مربوط به اجرای این پیمان است تا آخرین حدّ امکان باهم شور نمایند.

مادهٔ دهم

۱. مقررات این پیمان در مورد رفتاری که می‌بایستی از طرف کشور ایران و کشورهای متحد آمریکا نسبت به بازرگانی کشور طرف دیگر مجری شود شامل اراضی گمرکی هر دو کشور خواهد بود.

۲. بعلاوه مقررات این پیمان در مورد رفتار دول کاملة‌الوداد شامل تمام اراضی که تحت حاکمیت یا سلطهٔ دو کشور است خواهد بود به استثنای منطقهٔ کانال پاناما که مشمول این معامله نخواهد بود.

مادهٔ یازدهم

۱. مزایایی که از طرف کشورهای متحدهٔ آمریکا یا ایران به منظور تسهیل عبور و مرور مرزی دربارهٔ کشورهای همجوار معمول می‌شود یا بعد از این معمول بشود و مزایایی که به استناد اتحاد گمرکی که یکی از طرفین متعاهد در آن شرکت داشته باشد امضا می‌شود از مقررات این پیمان مستثنی خواهد بود.

تمام مزایایی که کشورهای متحد آمریکا یا اراضی یا متصرفات آن یا منطقهٔ کانال پاناما اکنون نسبت به یکدیگر معمول می‌دارند یا بعد از این معمول بدارند قطع نظر از تغییراتی که در وضع سیاسی اراضی یا متصرفات کشورهای متحد آمریکا داده شود کماکان مشمول مقررات این بند خواهد بود.

مادهٔ دوازدهم

۱. هیچ یک از مواد این پیمان مانعی برای اتخاذ یا اجرای اقدامات زیرین ایجاد نخواهد نمود:

الف) آنچه که از لحاظ اخلاقی یا نوع‌پروری اعمال شود.

ب) آنچه که به منظور حفظ حیات یا صحت انسانی ــ حیوانی یا نباتی اعمال گردد.

ج) آنچه که مربوط به کالاهای ساخت بازداشتگاه باشد.

د) آنچه که مربوط به اجرای قوانین شهربانی یا قوانین مالیاتی باشد.

هـ) آنچه که مربوط به واردات یا صادرات زر و سیم باشد.

و) آنچه که مربوط به نظارت در صدور یا فروش به منظور صدور اسلحه، مهمات یا آلات و ادوات جنگی و در موارد استثنایی آنچه که مربوط به کلیهٔ سازوبرگهای دیگر ارتشی باشد.

ز) آنچه که مربوط به بی‌طرفی باشد.

ح) آنچه که مربوط به امنیت عمومی باشد یا در موقع جنگ و سایر پیشامدهای فوق‌العاده برای حفظ مصالح ضروری کشور اعمال شود.

مادهٔ سیزدهم

دولت شاهنشاهی ایران و دولت کشورهای متحدهٔ آمریکا اعلام می‌دارند که منظور از انعقاد این پیمان این است که به وسیلهٔ اعطای امتیازات و مزایای متقابله و دوجانبه مناسبات بازرگانی بین دو کشور را توسعه بخشند و هر یک از مواد این پیمان را با همین فکر و نیّت اجرا و تعبیر نمایند.

مادهٔ چهاردهم

این پیمان از طرف رئیس جمهوری کشورهای متحد آمریکا اعلام و به تصویب مجلس شورای ملّی ایران خواهد رسید و از روز سی‌ام تاریخ مبادلهٔ اعلامیهٔ مزبور و اسناد مصوبه که هرچه زودتر ممکن باشد در واشنگتن صورت خواهد گرفت وارد مرحلهٔ اجرا خواهد شد.

مادهٔ پانزدهم

با در نظر گرفتن مقررات مادهٔ ۹ این پیمان برای مدت سه سال از تاریخ اجرا به موجب مادهٔ ۱٤ به قوت خود باقی خواهد ماند و در صورتی که اقلاً ٦ ماه قبل از انقضای مدت سه سال پش‌گفته یکی از دولتین متعاهد قصد خود را دایر به فسخ پیمان در انقضای آن مدت اعلام ننموده باشد این پیمان با توجه به مقررات مادهٔ ۹ از آن تاریخ به بعد نیز تا مدت شش ماه از تاریخی که یکی از دولتین متعاهد قصد خود را دایر به فسخ پیمان اعلام نموده باشد به قوت خود باقی خواهد ماند.

نمایندگان مختار طرفین این پیمان را امضا و مهر نمودند.

این پیمان در دو نسخه به زبان فارسی و انگلیسی در شهر واشنگتن در تاریخ ۱۸

فروردین ۱۳۲۲ مطابق هشتم آوریل ۱۹۴۳ تنظیم گردیده و هر دو متن معتبر خواهد بود.

از طرف اعلی‌حضرت همایون شاهنشاه ایران ــ امضا محمد شایسته

از طرف حضرت رئیس جمهوری کشورهای متحد آمریکا ــ امضا
کردل هول

جدول ۱

تبصرهٔ ۱ــ کالاهای کشاورزی یا صنعتی یا فرآورده‌های کشورهای متحدهٔ آمریکا که ضمن این جدول به ترتیب تحت فصل ۸ بخش ۳۹، فصل ۱۵ بخش ۶۳، فصل ۱۶ بخش ۷۳ و فصل ۱۷ بخش ۷۵ تعرفهٔ گمرکی و قانون مالیات راه ۱۹۴۱ ایران تصریح و تشریح گردیده است از حقوق انحصار معاف خواهد بود.

تبصرهٔ ۲ــ هیچ یک از مواد این پیمان مانع انجام این عمل نخواهد بود که حقوق یا مالیاتها یا رسوم یا عوارض یا تحمیلاتی که به واردات کالاهای کشاورزی یا صنعتی یا فرآورده‌های کشورهای متحدهٔ آمریکا که در این جدول تصریح و تشریح شده است تعلق می‌گیرد یا مربوط به واردات کالاهای نامبرده است یک کاسه شود مشروط بر اینکه مجموع عوارضی که در نتیجه یک کاسه‌شدن به هر یک از کالاهای مورد بحث تعلق می‌گیرد از میزان عوارضی که در غیر این صورت طبق مواد این پیمان می بایستی تعلق بگیرد بیشتر نباشد.

تبصرهٔ ۳ــ مواد این جدول حکم مواد قانون تعرفه را خواهد داشت و مثل این است که در روز امضای این پیمان در قانون تعرفهٔ فعلی ایران اصلاحی به عمل آمده و این مقررات در قانون تعرفه وارد شده باشد.

تعرفه ایران			شرح کالا	حقوق ورود به ریال ایران	
فصل	بخش	شماره		واحد	دینار ریال
۲	۸	۹۵	سیب و برگه سیب	کیلوخالص ۳۰	—
۲	۸	۹۶	گلابی و برگه گلابی	کیلوخالص ۴۰	—
۴	۲۰	از ۲۹۲	مارچوبه درقوطی یا درظروف سربستهٔ دیگر	—	بخشوده
۴	۲۰	۲۹۳	میوهٔ مخلوط درقوطی یا درظروف سربستهٔ دیگر	—	بخشوده
۵	۲۷	۳۹۵	انواع روغنهای روان و گریس برای ماشین و موتور و وسایط بارکشی	کیلوباظرف ۲۰	—
۶	۲۹	۶۶۶	فیلم سینماظاهرشده صدادار یارنگی مثبت یامنفی تبصره ــ فیلمهای سینما ظاهرشده و حاضر برای نمایش و به طور موقت وارد شود باید حقوق معین در بالا را بپردازد.	کیلوخالص ــ	۲۵۰
۸	۳۹	۸۴۲	لاستیک توبی وسایط بارکشی و روپوش آن	کیلوخالص ــ	۴
۸	۳۹	۸۴۳	لاستیک رویی	کیلوخالص ــ	۳
۱۵	۶۳	از ۱۵۲۶	فنر یک یا چند لا برای وسایط بارکشی خودکار	کیلوخالص ــ	۱
۱۵	۶۳	از ۱۵۲۷	فنر لوله برای وسایط بارکشی خودکار موتوری (جز موتورهای موتورسیکلت، اتومبیل، هواپیما، کرجی) و قسمتهای جداگانه آنها که وزن هر یک آن:	کیلوخالص ــ	۲
۱۶	۷۲	۱۷۴۶	۱۰۰ کیلو یا کمتر	کیلوخالص ــ	۲
۱۶	۷۲	۱۷۴۷	بیش از ۱۰۰ کیلو و تا ۳۰۰ کیلو	کیلوخالص ۵۰	۱
۱۶	۷۲	۱۷۴۸	بیش از ۳۰۰ کیلو و تا ۵۰۰ کیلو	کیلوخالص ۲۰	۱
۱۶	۷۲	۱۷۴۹	بیش از ۵۰۰ کیلو و تا ۱۰۰۰ کیلو	کیلوخالص ــ	۱
۱۶	۷۲	۱۷۵۰	بیش از ۱۰۰۰ کیلو و تا ۲۵۰۰ کیلو	کیلوخالص ۸۰	—
۱۶	۷۲	۱۷۵۱	بیش از ۲۵۰۰ کیلو و تا ۵۰۰۰ کیلو	کیلوخالص ۶۰	—

۱۶	۷۲	۱۷۵۲	بیش از ۵۰۰۰ کیلو	کیلوخالص ۵۰	—
			تلمبهٔ موتوری و آبی و بخاری و تلمبه‌های دیگر برای آب و آبگونهای دیگر و قسمتهای جداگانه آنها که وزن هر یک آن:		
۱۶	۷۲	۱۷۷۱	۱۰۰ کیلو یا کمتر	کیلوخالص —	۴
۱۶	۷۲	۱۷۷۲	بیش از ۱۰۰ کیلو و تا ۳۰۰ کیلو	کیلوخالص —	۳
۱۶	۷۲	۱۷۷۳	بیش از ۳۰۰ کیلو و تا ۷۵۰ کیلو	کیلوخالص ۵۰	۲
۱۶	۷۲	۱۷۷۴	بیش از ۷۵۰ کیلو و تا ۱۵۰۰ کیلو	کیلوخالص —	۲
۱۶	۷۲	۱۷۷۵	بیش از ۱۵۰۰ کیلو و تا ۳۰۰۰ کیلو	کیلوخالص ۵۰	۱
۱۶	۷۲	۱۷۷۶	بیش از ۳۰۰۰ کیلو	کیلوخالص —	۱
۱۶	۷۲	۱۷۸۳	دستگاه برای افشاندن و پخش کردن آبگونه و گرد به وسیلهٔ هوای فشرده برای کارهای کشاورزی	کیلوخالص —	۱
۱۶	۷۲	۱۷۸۹	منگنهٔ آبی	کیلوخالص ۷۵	—
۱۶	۷۲ از	۱۸۰۲	گاوآهن و خرمن کوب	کیلوخالص ۲۰	—
۱۶	۷۲	۱۸۰۳	ماشین‌آلات برای خردکردن، آسیاب کردن، پوست کردن، پختن و سایر کارهای مربوط به تمیزکردن غلات و حبوبات خوراکی و سبزی های غلاف‌دار و غیره	کیلوخالص ۴۰	—
			یخچالهای مکانیکی و ماشین و دستگاههای تهویه (مخصوص شستن و پاک کردن هوا و خشک کردن یا گرم کردن اطاقها و کم و زیاد کردن رطوبت آن)		
۱۶	۷۲ از	۱۸۱۴	دستگاههای خانگی	کیلوخالص —	۶
			سایر دستگاههایی که وزن هر یک آن:		
۱۶	۷۲ از	۱۸۱۵	۱۰۰ کیلو یا کمتر	کیلوخالص —	۶
۱۶	۷۲ از	۱۸۱۶	بیش از ۱۰۰ کیلو و تا ۵۰۰ کیلو	کیلوخالص —	۳
۱۶	۷۲ از	۱۸۱۷	بیش از ۵۰۰ کیلو	کیلوخالص —	۲
۱۶	۷۲ از	۱۸۳۴	ماشین برای تمیزکردن و شانه کردن پنبه	کیلوخالص ۵۰	—
			ماشین تحریر که وزن هر دستگاه آن:		

۱۶	۷۲	۱۸۵۸	۱۰ کیلو یا کمتر باشد	کیلوخالص —	۲٤
۱۶	۷۲	۱۸۵۹	بیش از ۱۰ کیلو	کیلوخالص —	۱۸
۱۶	۷۲ از	۱۸۶۳	قطعات جداگانه ماشین تحریر	کیلوخالص —	۳۰
۱۶	۷۳	۱۸۹۸	دستگاهای برقی برای دادن علامات راندن ــ روشنایی دادن و روشن کردن برای وسایط بارکشی مانند چراغهای جلو و عقب و کنار و علامات خطر ــ راهنما و شیشه پاک کن اتومبیل دینامو و دینامو موتور ــ شمع ماگنیتو و اشیای همانند.	کیلوخالص —	۳۰
۱۶	۷۳	۱۹۱۰	استوانه های رادیو	کیلوخالص —	۱۲۵
۱۶	۷۳	۱۹۱۱	دستگاه گیرندهٔ رادیو به انضمام رادیوفوتوگراف	کیلوخالص —	۳۵
۱۶	۷۵	۱۹۶۲	تراکتور از هر قبیل	کیلوخالص —	بخشو
			اتومبیل سواری به انضمام مدلهای شکاری که وزن هر دستگاه آن:		
۱۷	۷۵	۱۹۶۳	۶۰۰ کیلو یا کمتر	هرعدد —	۳۰۰
۱۷	۷۵	۱۹۶٤	بیش از ۶۰۰ کیلو و تا ۱۲۰۰ کیلو	هر عدد —	۲۰۰
۱۷	۷۵	۱۹۶۵	بیش از ۱۲۰۰ کیلو	هر عدد —	۵۰۰
۱۷	۷۵ از	۱۹۶۶	اتوبوس و اتوکار (استیشن واگون) شاسی دارای ظرفیت:	کیلوخالص ۵۰	٤
۱۷	۷۵	۱۹۶۸	۲ تن یا کمتر	هر عدد —	۶۰۰
۱۷	۷۵	۱۹۶۹	بیش از ۲ تن و تا ٤ تن	هر عدد —	۸۰۰
۱۷	۷۵	۱۹۷۰	بیش از ٤ تن و تا ۷ تن	هر عدد —	۰
۱۷	۷۵	۱۹۷۱	بیش از ۷ تن	هر عدد —	۰
			تبصره ــ شاسی هایی که با اطاق راننده وارد شود حقوق بالا را بعلاوه ۱۵ درصد و اگر کامیون کامل باشد بعلاوه ۵۰ درصد خواهد پرداخت.		
۱۷	۷۵ از	۱۹۷۲	اشیای یدکی و قطعات مفصله که در جای دیگر گفته نشده است برای اتومبیل برای اتوبوس برای اتوکار (استیشن واگون) برای کامیون یا برای تراکتور	کیلوخالص ۵۰	۷

جدول نمرهٔ ۲

تبصره ــ مندرجات این جدول از حیث تأویل و تأثیر و شمول مواد مربوط قوانین گمرکی کشورهای متحدهٔ آمریکا نسبت به مندرجات این جدول تا آنجا که عملی باشد عیناً مثل آن است که هر یک از مواد این جدول در ستون مربوط قوانین مزبور سمت چپ شرح کالا قید شده باشد:

دربارهٔ کالاهای مندرجه در این جدول که در روز امضای این پیمان مشمول حقوق گمرکی اضافی یا حقوق گمرکی معمول جداگانه‌ای باشد خواه اینکه طبق مقررات قانونی که در ستون چپ شرح کالاهای مربوطه قید شده تعلق گرفته باشد یا نه حقوق اضافی یا جداگانه مورد بحث به شرط رعایت تخفیفاتی که در این جدول قید شده یا در آتیه منظور بشود تا هنگامی که طبق قانون ملغی بشود به قوت خود باقی خواهد بود، ولی نباید اضافه بشود.

قانون تعرفهٔ ۱۹۳۰ دول متحد آمریکا

بند	شرح کالا	میزان حقوق
۵۹	تریاک که کمتر از ۸/۵ درصد آنهیدرس مرفین نداشته باشد	۱۸ دلار برای هر پوند (معادل ۴۵۳/۵۹ گرم) آنهیدرس مرفین که در آن است ولی درهرصورت حقوق هر پوند تریاک از ۱/۸۰ دلار کمتر نبوده و از ۳ دلار بیشتر نخواهد بود.
۳۳۹	اسباب و ظروف برای میز برای خانه برای آشپزخانه و برای بیمارستان تو گود یا تخت که در جای دیگر پیش‌بینی نشده باشد: تمام یا قسمت عمدهٔ ارزش آن روی، مس یا برنج باشد، بدون روکش از پلاتین از زر یا از سیم که در جای دیگر پیش‌بینی نشده باشد	۳۰ درصد از روی ارزش
۷۲۱ د	خاویار و سایر تخمهای ماهی برای مصرف غذا:	
	ستوژن ــ نجوشانده	۳۰ درصد از روی ارزش
۷۳۶	زرشک خوراکی خشک	$\frac{1}{4}$ ۱ سنت هر پوند
۷۴۱	خرمای تازه یا خشک غیر از خرمایی که در هرگونه بسته‌هایی که وزن هر بستهٔ آن (با وزن لفاف رویی آن اگر داشته باشد)	
	بیش از ده پوند نباشد با هسته	۱ سنت هر پوند
	بدون هسته	۲ سنت هر پوند
۷۶۱	پسته:	
	با پوست	$\frac{1}{4}$ ۱ سنت هر پوند
	بدون پوست	$\frac{1}{2}$ ۲ سنت هر پوند
۷۶۲	هسته زردآلو و هلو	$\frac{1}{2}$ ۲ سنت هر پوند
۹۱۱ آ	لحاف و روپوش تختخواب که تمام یا قسمت عمدهٔ ارزش آن	

	روی پنبه باشد، بطور قواره یا نوع دیگر، قملکار شده با دست	۱/۲ ۱۲ درصد از روی ارزش
۹۱۱ ب	رومیزی، روکمدی، وسط میزی، پارچه‌های مستطیلی که روی میز برای تزیین گذاشته می شود، شال گردن، دستمال سفره و زیربشقابی ساخته شده از پارچهٔ پنبهٔ ساده بافت که در جای دیگر پیش‌بینی نشده اگر با دست قلمکار شده باشد.	۱۵ درصد از روی ارزش
۱۱۰۲ ب	موی بز کشمیر:	
	چرب یا شسته شده	۱۸ سنت هر پوند خالص
	پاک شده	۲۱ سنت هر پوند خالص
	روی پوست	۱۶ سنت هر پوند خالص
	جور شده یا دست‌چین شده ــ اگر پاک نشده باشد	۱۴ سنت هر پوند خالص
۱۱۱۶ آ	قالی و قالیچه و زیرپایی های شرقی که از نوع اکس مینیستر (Axminster) و ساونری (Savonnerie) و ابوسن (Aubusson) و قالی و قالیچه و زیرپایی های دیگری که در دستگاه نساجی که با نیرو به کار می افتد بافته نشده باشد ــ ساده یا نقش‌دار خواه جداگانه یا به طور توپ بافته شده باشد ــ به هر اندازه پهنا	۲۵ سنت هر فوت مربع اما درهر صورت از ۱/۲ ۲۲ درصد از روی ارزش کمتر نخواهد بود.
۱۵۲۸ آ	فیروزه ــ تراشیده ولی سوارنشده و قابل استفاده در جواهرسازی	۵ درصد از روی ارزش
۱۵۲۹ آ	لحاف و روپوش تختخواب که تمام یا قسمت عمدهٔ ارزش آن روی پنبه باشد خواه به طور قواره یا به نحو دیگر، رومیزی، روکمدی، وسط میزی، پارچه‌های مستطیلی که روی میز برای تزیین گذاشته می شود، شال گردن، دستمال، سفره و زیربشقابی ساخته شده از پارچهٔ پنبهٔ ساده بافت تمام آنچه گفته شده ریشه دار یا حاشیه دار و قلمکار شده با دست	۴۵ درصد از روی ارزش
۱۵۵۲	قوطی سیگار و سیگارت، کامل یا ناتمام که جای دیگر پیش‌بینی نشده است. تمام یا قسمت عمدهٔ ارزش آن روی چوب و از قرار هر یک ۵۰ سنت یا بیشتر قیمت شود.	۳۰ درصد از روی ارزش
۱۶۰۲	آنقوزه طبیعی و ترکیب نشده و در حالت خام که عوامل زیر بر	

	ارزش یا کیفیت آن نیفزوده باشد:	
	در اثر تکه‌تکه کردن یا خوردکردن یا ساییدن، له‌کردن یا هر عمل یا جریان دیگر خارج از آنچه برای بسته‌بندی صحیح و جلوگیری از فاسدشدن یا خرابی پیش از ساختن ضرورت داشته باشد، بدون الکل	بخشوده
۱۶۳۷	موی بز، خام، جورنشده، دسته نشده و یا آماده نشده	بخشوده
۱۶۶۸	فیروزهٔ نتراشیده که در اثر شکستن، خرد کردن یا تراشیدن یا عمل دیگری خواه به شکل طبیعی یا شکسته بر ارزش یا کیفیت آن اضافه نشده باشد، پیاده	بخشوده
۱۶۶۹	داروهای طبیعی مخلوط نشده و غیرهٔ خوراکی که در جای دیگر پیش‌بینی نشده، به حالت خام که به جهات زیر ارزش یا کیفیت آن اضافه نشده باشد:	
	در اثر تکه‌تکه کردن یا ساییدن یا خوردکردن یا له‌کردن یا هر عمل و جریان دیگری خارج از آنچه برای بسته‌بندی صحیح داروها و جلوگیری از فاسدشدن یا خرابی پیش از ساختن ضرورت دارد بدون الکل:	
	به‌دانه برای غیرمصرف تخم	بخشوده
۱۶۷۰	مواد صباغی یا دباغی:	
	زعفران و روناس اعم از خام یا اینکه ارزش و چگونگی آن در اثر تکه‌تکه کردن یا ساییدن یا خرد کردن یا له‌کردن یا هر عمل مشابهی اضافه شده باشد بدون الکل	بخشوده
۱۶۸۱	پوستهای نرم که در جای دیگر پیش‌بینی نشده است، خام:	
	پوست گورکن	بخشوده
	پوست روباه (غیر از روباه نقره‌فام و روباه سیاه)	بخشوده
	پوست برهٔ ایران و قره‌گل	بخشوده
	پوست بره و گوسفند (جز پوست برهٔ ایران و قره‌گل)	بخشوده
	پوست بز و بزغاله	بخشوده
	پوست سمور	بخشوده
	پوست گرگ	بخشوده
	پوست شغال	بخشوده

۱۶۸۶	صمغ و رزین: کتیرا	
	صمغهای طبیعی، صمغهای طبیعی رزینی و رزینهای طبیعی که در جای دیگر پیش‌بینی نشده باشد.	بخشوده
۱۷۰۰	سنگ آهن دارای اکسید آهن یا هیدراکسید آهن که برای ساختن رنگ قابل استفاده باشد.	بخشوده
۱۷۵۵	روده برای سوسیون و گلو و شکنبه و بادکنک، زه و پرده که در جای دیگر پیش‌بینی نشده باشد آنچه گفته شد مربوط به گوسفند و بره و بز است	بخشوده
۱۷۶۸	ادویه و دانهٔ ادویه:	
	(۲) زیره	بخشوده
۱۸۱۱	کارهای صنعتی:	
	قالیچه و قالی‌هایی که قبل از سال ۱۷۰۱ بافته شده باشد.	بخشوده

۲. نامهٔ محمد شایسته، وزیرمختار ایران، به کردل هول، وزیر امور خارجهٔ آمریکا
شمارهٔ ۱۰۸
واشنگتن، هیجدهم فروردین ۱۳۲۲ (مطابق هشتم آوریل ۱۹۴۳)

جناب آقای کردل هول، وزیر امور خارجهٔ کشورهای متحدهٔ آمریکا

طبق مذاکرات مربوطه به پیمان بازرگانی که امروز امضا گردیده و با عطف به امتیازات گمرکی در مورد تریاکهای وارده به آمریکا (به طوری که در فهرست نمرهٔ ۲ در نظر گرفته شده است) اظهار گردید که سیاست عمومی دولت آمریکا این است که فقط در مواردی جواز برای ورود تریاک صادر نماید که مملکت عمل‌آورندهٔ تریاک یک وضع جواز ورودی و صدوری برقرار کرده باشد که لااقل مطابق باشد با تفصیلی که در عهدنامهٔ بین‌المللی تریاک مورخ نوزدهم فوریهٔ ۱۹۲۵ منعقده درژنو شرح داده شده است. نیز اظهار گردید که طبق این سیاست که به طور عموم اجرا می شود صدور جواز برای ورود تریاک ایران به آمریکا در آتیه بیشتر منوط به اقداماتی خواهد بود که دولت ایران برای نظارت مؤثر در معاملهٔ تریاک اتخاذ نماید. ضمناً به اطلاع می رساند که دولت این جانب موجباتی را که باعث اتخاذ این سیاست عمومی از طرف آمریکا دایر به ورود تریاک و همچنین باعث اتخاذ وسایل فوق برای اجرای این سیاست شده است کاملاً درک کرده است. علاوه بر این اشعار می شود که دولت این جانب همواره با مساعی بین‌المللی که در گذشته برای جلوگیری و منع معاملهٔ تریاک قاچاق به عمل آمده کاملاً موافق بوده و در نظر دارد در آتیهٔ نزدیکی بازهم نظاماتی که برای محدود ساختن معاملهٔ تریاک ایران به طرق مشروع بین‌المللی لازم باشد برقرار نماید، من جمله ایجاد یک وضع جوازهای ورودی و صدور که لااقل مطابق باشد با تفصیلی که در عهدنامهٔ ژنو ۱۹۲۵ شرح داده شده است.

محمد شایسته
وزیرمختار ایران
امضا

۳. نامهٔ کردل هول، وزیر امور خارجهٔ آمریکا، به محمد شایسته، وزیرمختار ایران
واشنگتن، هشتم آوریل ۱۹۴۳ (هیجدهم فروردین ۱۳۲۲)

جناب آقای محمد شایسته، وزیرمختار دولت شاهنشاهی ایران

احتراماً وصول یادداشت مورخ امروز شما را اطلاع داده و شرحی را که راجع به سیاست عمومی دولت آمریکا دایر به واردات تریاک اشعار داشته بودید تأیید می نماید. دولت این جانب نسبت به اقدامات مربوط به منع و جلوگیری از معاملهٔ نامشروع بین المللی تریاک خیلی ذی‌علاقه می باشد و جای مسرّت است که دولت شما در نظر دارد در آتیهٔ نزدیکی نظامات لازمهٔ دیگری وضع کند که معاملهٔ تریاک محصول ایران را به طرق مشروع بین المللی محدود سازد، من جمله ایجاد یک نوع جوازهای ورود و صدوری که لااقل مطابق باشد با تفصیلی که در عهدنامهٔ ۱۹۲۵ ژنو شرح داده شده است.

کردل هال
وزیر امور خارجه کشورهای متحده آمریکای شمالی
امضا

٤. مبادلهٔ نشریات رسمی

۱. نامهٔ وزیرمختار آمریکا به وزیر امور خارجهٔ ایران
شمارهٔ ۵۸۸
تهران، ۲۱ اوت ۱۹٤۳

عالی جناب

افتخار دارم دریافت یادداشت شمارهٔ ۳۱۸۲۳/۲۵٤۷ مورخ ۳۱ ژانویهٔ ۱۹٤۳* آن جناب و نامه‌های شما را دربارهٔ مبادلهٔ انتشارات رسمی بین آمریکا و ایران را تأیید کنم.

خوشحالم به اطلاعتان برسانم که دولت نگارنده از مبادلهٔ انتشارات رسمی با دولت پادشاهی ایران بر اساس شرایط زیر خوشحال می شود:

۱. ادارات رسمی مبادله برای انتقال این انتشارات از سوی آمریکا، مؤسسهٔ اسمیتسونیان** و از سوی ایران، وزارت فرهنگ (آموزش و پرورش کنونی) خواهند بود.

۲. این انتشارات را، کتابخانهٔ کنگرهٔ آمریکا از سوی آمریکا و وزارت فرهنگ ایران (آموزش و پرورش کنونی) از سوی دولت ایران دریافت خواهند داشت.

۳. دولت آمریکا به طور منظم یک نسخه از هر یک از نشریات رسمی مذکور در لیست الحاقی شمارهٔ ۱ را ارائه خواهد نمود. این لیست بعدها و بدون اینکه انجام مذاکرات دیگری در این زمینه لازم باشد، به طور اتوماتیک شامل نشریات مهمی که برخی از وزارتخانه‌ها یا سازمانهای دولت آمریکا ممکن است در آینده انتشار بدهند، نیز خواهد بود.

٤. دولت پادشاهی ایران به طور منظم یک نسخه از هر یک از نشریات رسمی مذکور در لیست الحاقی شمارهٔ ۲ را ارائه خواهد نمود. این لیست بعدها و بدون اینکه انجام مذاکرات دیگری در این زمینه لازم باشد، به طور اتوماتیک شامل نشریات مهمی که برخی از وزارتخانه‌ها یا سازمانهای دولت پادشاهی ممکن است در آینده انتشار

* نامهٔ شمارهٔ ۳۱۸۲۳/۲۵٤۷ مورخ ۳۱ ژانویهٔ ۱۹٤۳ موجود نیست.

** The Smithsonian Institute

بدهند، نیز خواهد بود.

۵. در مورد ادارات دولتیی که فعلاً انتشاراتی ندارند در لیستهای الحاقی مذکور نامی از آنها برده نشده، تأیید می شود که انتشارات احتمالی آنها در آینده با توجه به مقررات قرار توافق مبادلهٔ انتشارات و نشریات و از هر کدام یک نسخه مبادله خواهند شد.

۶. هر یک از دو طرف این قرار توافق در کشور خود هزینه های پستی و هزینه های مربوط به حمل محموله های حاوی این انتشارات توسط راه‌آهن یا کشتی و هزینه های دیگر از این قبیل و در این خصوص را به عهده خواهد داشت و پرداخت خواهد نمود.

۷. طرفین اعلام می دارند که بسیار کوشش خواهند نمود ارسال این نوع محموله ها هرچه سریعتر انجام بگیرد.

۸. این قرار توافق شامل انتشارات، بخشنامه ها و دیگر اسناد محرمانه و خصوصی دو دولت نمی شود.

۹. این قرار توافق به معنای قرار تغییر موافقتهای احتمالی کنونی بین وزارتخانه ها یا مؤسسات وابسته به دو دولت در زمینهٔ مبادلهٔ انتشارات رسمی نخواهد بود.

اگر دولت پادشاهی با موارد بالا موافق است، دولت نگارنده به محض دریافت یادداشت مربوطه از سوی آن جناب، این قرار توافق را از تاریخ امروز منعقد و معتبر و قابل اجرا تلقی خواهد نمود.

از فرصت استفاده کرده، یک بار دیگر مراتب صمیمیت و ارادت خود را به حضور آن جناب تقدیم می دارد.

لویی گ. دریفوس

امضا

به عالی جناب محمد ساعد، وزیر امور خارجه ایران

۲. اعلام توافق وزیر امور خارجهٔ ایران با نامهٔ وزیرمختار آمریکا

شماره: ۳۷۷۰/۱٤٤۱۰

تاریخ: ۲۹ امرداد ۱۳۲۲

جناب آقای وزیرمختار

محترماً وصول نامهٔ مورخ ۲۱ اوت ۱۹٤۳ شمارهٔ ۵۸۸ جناب‌عالی را راجع به مبادلهٔ نشریات رسمی بین دولت شاهنشاهی ایران و کشورهای متحدهٔ آمریکای شمالی اشعار داشته و با کمال مسرّت موافقت دولت شاهنشاهی ایران را نسبت به این موضوع به استحضار می رساند.

دولت شاهنشاهی تقبل می نماید طبق مقررات زیر نشریات رسمی خود را با نشریات رسمی کشورهای متحدهٔ آمریکای شمالی مبادله نماید.

۱. ارسال نشریات از ایران به وسیلهٔ وزارت فرهنگ و از آمریکا توسط بنگاه اسمیتسونیان به عمل خواهد آمد.

۲. دریافت کنندهٔ نشریات در ایران وزارت فرهنگ و در آمریکا کتابخانهٔ کنگره خواهند بود.

۳. دولت شاهنشاهی ایران مرتباً یک نسخه از هر یک از نشریات رسمی خود را که در صورت پیوست شمارهٔ ۱ شرح داده شده است ارسال خواهد داشت و در آتیه نیز هر قسم نشریات مهم جدیدی که هر یک از مؤسسات دولت شاهنشاهی منتشر نمایند بدون آنکه لازم به مذاکرات جدیدی باشد، به صورت نامبرده افزوده خواهد شد.

٤. دولت کشورهای متحدهٔ آمریکای شمالی مرتباً یک نسخه از هر یک از نشریات رسمی خود را که در صورت پیوست شمارهٔ ۲ شرح داده شده است ارسال خواهد داشت و در آتیه نیز هر قسم نشریات مهم جدیدی که هر یک از مؤسسات دولت آمریکا منتشر نمایند بدون آنکه لازم به مذاکرات جدیدی باشد به صورت نامبرده افزوده خواهد شد.

۵. در خصوص دوایر دولتی که فعلاً نشریاتی ندارند و در صورتهای پیوست ذکر نشده است چنین موافقت می شود که هرگاه در آتیه نشریاتی به طبع رسانند طبق این موافقتنامه از هر کدام یک نسخه ارسال دارند.

۶. هر یک از طرفین عهده‌دار هزینهٔ پست و راه‌آهن و کشتی و دیگر مخارجی که در کشور هر کدام پیش می آید خواهند بود.

۷. طرفین تمایل خود را به تسریع ارسال نشریات تا حد امکان ابراز می دارند.

۸. این موافقتنامه شامل نشریات و بخشنامه‌های محرمانه و همچنین سایر اسناد خصوصی دولتین نخواهد بود.

۹. این موافقتنامه هیچ تغییری در هر قراردادی که در خصوص مبادلهٔ نشریات رسمی بین دوایر یا نمایندگی های دولتین بسته شده است و به قوهٔ خود باقی باشد نخواهد داد.

اجرای این موافقتنامه از تاریخ ۲۹ امرداد ۱۳۲۲ مطابق ۲۱ اوت ۱۹۴۳ خواهد بود.

موقع را مغتنم شمرده احترامات فائقه را تقدیم می دارد.

[پی نوشت:] به امضای جناب آقای ساعد، وزیر امور خارجه صادر گردید.

۵. متن قرارداد استخدام افسران نظامی

۱. استخدام افسران برای وزارت جنگ

قرارداد بین دولت کشورهای متحدهٔ آمریکا و دولت شاهنشاهی ایران

بنا بر تقاضای دولت ایران و موافقت دولت کشورهای متحد آمریکا هیئتی نظامی مرکب از افسران شایستهٔ آمریکایی مطابق شرایط معینه در این قرارداد در وزارت جنگ ایران استخدام می شوند.

فصل اول ــ ترکیب هیئت و مدت خدمت

مادهٔ ۱ ــ هیئت نظامی عبارت از عناصری از ارتش کشورهای متحد آمریکا خواهد بود که وزارت جنگ ایران و وزارت جنگ کشورهای متحد آمریکا در انتخاب آنان موافقت حاصل کرده باشند، این هیئت در ابتدا عبارت خواهد بود از:

سرلشکر ک.س. ریدلی و سرهنگ ف.گ. دومان و سرهنگ تامس ا.ماهونی و سرهنگ دوم تئودور ال.سوکارد و سرهنگ دوم کلارک ا. بارکر و سرگرد ر.س. کانلی و سروان و.ا. کیدویتس و سروان ر.ی. سندرز

که فعلاً در خدمت وزارت جنگ ایران می باشند ارشد افسران مأمور هیئت سمت ریاست هیئت را داشته و اعضای هیئت تحت امر او خواهند بود.

مادهٔ ۲ ــ منظور از استخدام هیئت نظامی این است که در اداره کردن ارتش طبق وظایفی که در مادهٔ ۷ مقرر شده، به وزیر جنگ نظر داده و با ایشان معاضدت کنند.

مادهٔ ۳ ــ آغاز خدمت این هیئت از تاریخ اول فروردین ۱۳۲۲ (۲۲ مارس ۱۹۴۳) و تا خاتمهٔ جنگ کنونی یااعلام وضعیت فوق العادهٔ ملی از طرف کشورهای متحد آمریکا ادامه خواهد یافت مگر اینکه طبق مصرحات آتیهٔ این قرارداد زودتر به خدمت هیئت خاتمه داده شود. پس از مدت بالا نیز در صورت موافقت دولتین خدمت هیئت نامبرده ممکن است تمدید یابد.

مادهٔ ٤ ــ این قرارداد را ممکن است قبل از انقضای مدت آن به ترتیب زیر خاتمه داد:

الف) با اخطار کتبی سه ماه پیش از طرف یکی از دولتین به دولت دیگر.

ب) هر موقعی که هر یک از دولتین ایران یا کشورهای متحد آمریکا بنا بر مصالح عمومی خود و یا مخاصمات داخلی یا خارجی که گرفتار آن شده باشند ادامهٔ خدمت هیئت نظامی را لازم یا مناسب نداند با اخطار کتبی به دولت دیگر مشروط بر اینکه کلیهٔ مقررات مربوط به خاتمهٔ قرارداد که در مواد آتیه ذکر خواهد شد در صورت فسخ انجام گردد.

مادهٔ ۵ ــ هر یک از اعضای هیئت نظامی ممکن است بنا بر تقاضای دولت کشورهای متحد آمریکا در هر موقع احضار گردد مشروط بر اینکه با رعایت مقررات مادهٔ ۱ جانشین شایسته‌ای به عوض او معرفی و اعزام شود. اعضای هیئت که به این ترتیب عوض می‌شوند، خدمات خود را فقط پس از رسیدن جانشین خود خاتمه می دهند مگر اینکه قبلاً مابین دولتین به نحو دیگری موافقت حاصل شده باشد.

فصل دوم ــ وظایف، درجات، ارشدیت

مادهٔ ٦ ــ وزیر جنگ ایران رئیس هیئت را طبق فرمان عمومی ارتش و برای تمام مدت قرارداد به سمت مستشار نظامی منصوب خواهد نمود.

مادهٔ ۷ ــ وظیفهٔ اصلی مستشار نظامی و سایر اعضای هیئت عبارت از مطالعه و پیشنهاد طرحهای اصلاحی و همچنین معاضدت در اداره نمودن ارتش و ادارات وزارت جنگ از لحاظ امور مربوط به عملیات ادارات دارایی و سررشته‌داری و مهندسی و دامپزشکی و بهداری و نظام‌وظیفه و دادرسی ارتش و باربری و اصلاح نژاد و پرورش اسب و همچنین مراقبت و نظارت در اجرای این طرحها.

وظایف دیگری هم که مورد موافقت وزیر جنگ و مستشار نظامی باشد ممکن است به اعضای هیئت محول گردد.

مادهٔ ۸ ــ هر وقت طرحهایی به شرح مادهٔ ۷ توسط وزیر جنگ برای اجرا تصویب گشت افسران ایرانی شایسته‌ای که لازم باشند منصوب خواهند شد که جهت اجرای طرحها در مشاغل حساس انجام وظیفه نمایند چنانچه مستشار نظامی برای پیشرفت در اجرای هر یک از طرحهای مصوبه از طرف وزیر جنگ لازم بداند اختیار خواهد داشت شخصاً و یا به وسیلهٔ یکی از اعضای هیئت اجرای طرح مورد نظر و یا تصدی هر قسمتی از هر ادارهٔ مربوطه را به عهده بگیرد. در این قبیل موارد کلیهٔ پرسنل قسمت ادارهٔ مورد نظر تابع دستورهای مستشار نظامی و یا عضو هیئتی که مأمور تصدی گشته خواهد

بود.

مادهٔ ۹ ــ برای انجام وظایف مذکور در مادهٔ ۷ هرگونه پرونده و مکاتبات و طرحهای مربوط به اداره کردن ارتش را که مستشار نظامی لازم بداند در دسترس وی گذارده می شود و در هر موضوعی که به نظر او به انجام این وظایف کمک می‌کند وارد تحقیقات می‌گردد و به این منظور از طرف وزیر جنگ اختیار خواهد داشت که هر یک از کارمندان ارتش را به منظور تحقیق و کسب آن اطلاعات نزد خود بخواهد.

مادهٔ ۱۰ ــ مستشار نظامی و سایر اعضای هیئت مطابق دستور او می توانند هر قسمت از سازمان نظامی را از نقطه‌نظر مالی و اداری بازرسی کنند و تمام متصدیان مربوطه باید از هر راهی که ممکن باشد در تسهیل این بازرسی ها اقدام کنند.

مادهٔ ۱۱ ــ در امور مربوط به وظایفی که در مادهٔ ۷ مصرح است مستشار نظامی اختیار خواهد داشت پیشنهادهایی را که لازم بشمارد برای ترفیع و تنزیل رتبه و انتقال و یا انفصال افسران با رعایت قوانین موجوده در ارتش به وزیر جنگ تقدیم دارد.

مادهٔ ۱۲ ــ هر یک از اعضای هیئت با درجه‌ای که در ارتش کشورهای متحد آمریکا دارد در جزء هیئت خدمت می نماید ولی بر تمام افسران ارتش ایران از همان درجه ارشدیت خواهد داشت اعضای هیئت همان اونیفورم ارتش کشورهای متحد آمریکا را خواهند پوشید ولی روی اونیفورم مزبور علامتی خواهند داشت که نشان بدهد در خدمت ارتش شاهنشاهی ایران می باشند.

مادهٔ ۱۳ ــ دولت ایران موافقت می‌کند تا مدتی که این قرارداد به اعتبار خود باقی است افسران ارتشهای خارجی دیگر یا کارمندانی از هر کشور خارجی دیگری برای خدمت در وزارت جنگ و ارتش ایران استخدام ننماید.

مادهٔ ۱۴ ــ هر یک از اعضای هیئت موظف است که هیچ گونه اسرار یا مطالب محرمانه را که حین خدمت در هیئت آگاه می شود به هیچ دولت خارجی یا اشخاص دیگر افشا ننماید. این وظیفه حتی پس از خاتمهٔ خدمت او در هیئت و یا پس از انقضا یا الغای این قرارداد واجب‌الرعایه خواهد بود.

فصل سوم ــ حقوق و امتیازات

مادهٔ ۱۵ ــ اعضای هیئت حقوق خالص سالانهٔ خود را به پول رایج کشورهای متحد آمریکا و به میزانی که بین دولتین ایران و کشورهای متحد آمریکا برای هر یک نفر

از آنان مورد موافقت واقع گردد دریافت خواهند داشت این حقوق باید در ۱۲ قسط مساوی ماهانه و هر قسط در روز آخر ماه پرداخت گردد. هر مبلغ از حقوق ماهانهٔ هر یک از اعضای هیئت بنا به تقاضای او به دلار به اعتبار او در یکی از بانکهای معروف کشورهای متحد آمریکا سپرده و بقیه به ریال در ایران مستقیماً به او پرداخته خواهد شد. حقوق اعضای هیئت ازهرگونه عوارض و مالیاتهایی که فعلاً یا در آتیه چه از طرف دولت و چه از طرف تقسیمات اداری یا سیاسی تابعهٔ دولت وضع گردد معاف خواهد بود و اگر در این موقع یا در طی مدت قرارداد مالیات جدیدی هم وضع که شامل حقوق این اعضا گردد بایستی از طرف وزارت جنگ پرداخت گردد به قسمی که طبق مقررات این ماده میزان حقوق مقرره برای هر عضو به طور خالص (بدون کم و کسر) عاید او گردد.

مادهٔ ۱۶ ــ شروع پرداخت حقوق اعضای هیئت که طبق مادهٔ بالا معین شده از تاریخ ۲۲ مارس ۱۹۴۳ (اول فروردین ۱۳۲۲) و سوای مواردی که در این قرارداد صریحاً قید گردیده، پس از خاتمهٔ خدمت در هیئت و یا پس از خاتمهٔ هیئت در ایران طبق مادهٔ ٤ این قرارداد برای مدت مسافرت به کشورهای متحد آمریکا و بعد از آن برای هر مدت مرخصی متراکم که مورد استفاده نشده ادامه خواهد یافت.

مادهٔ ۱۷ ــ حقوق مدت مسافرت هر عضو هیئت برای مراجعت و مرخصی متراکم باید قبل از عزیمت از ایران به او پرداخته شود و این مبلغ فقط برای طیّ کوتاهترین راه معمولی تا بندر ورودی کشورهای متحد آمریکا محسوب می شود قطع نظر از اینکه عضو هیئت کدام راه یا چه وسیله‌ای را برای مسافرت خود مورد استفاده قرار دهد.

مادهٔ ۱۸ ــ در تمام مدت جنگی که کشورهای متحد آمریکا اکنون وارد آن هستند هزینهٔ مسافرت هر عضو هیئت از کشورهای مزبور به ایران و مراجعت از ایران به عهدهٔ دولت کشورهای متحد آمریکا می باشد. اگر مدت این قرارداد برای بعد از خاتمهٔ جنگ کنونی هم تمدید شود وسایل مسافرت درجهٔ اول از کوتاهترین راهی که معمولاً طی می شود از بندر خروجی کشورهای متحد آمریکا تا اقامتگاه رسمی او در ایران و بالعکس به عهدهٔ دولت ایران خواهد بود مگر در مواردی که طبق مادهٔ ۵ عضوی از طرف دولت کشورهای متحد آمریکا احضار شود.

مادهٔ ۱۹ ــ در تمام مدت این قرارداد و هر زمانی که هر یک از اعضای هیئت

مناسب بداند هزینهٔ مسافرت خانوادهٔ هر یک از اعضای هیئت از کوتاهترین راهی که معمولاً طی می شود با وسایل درجهٔ اول مسافرت از بندر خروجی کشورهای متحد آمریکا تا اقامتگاه رسمی آن عضو در ایران و بالعکس به عهدهٔ دولت ایران است. هزینهٔ مسافرت خانوادهٔ کارمندانی که بنا بر تقاضای وزیر جنگ ایران برای انجام وظایف موقت به هیئت ملحق می شوند مشمول مقررات این قرارداد نبوده بلکه در موقعی که اعزام این کارمندان برای انجام وظایف موقت مورد موافقت قرار می‌گیرد مطابق مذاکراتی که میان نمایندهٔ مجاز وزارت جنگ ایران در واشنگتن و وزارت جنگ کشورهای متحد آمریکا به عمل خواهد آمد معین خواهد گردید مفهوم واژهٔ خانواده که در این قرارداد ذکر می شود محدود به زوجه و اولاد تحت‌الکفاله است.

مادهٔ ۲۰ ــ هزینه و فوق‌العادهٔ مسافرت در ایران برای مأموریتهای رسمی دولت می باید از طرف دولت ایران بر طبق آیین‌نامهٔ هزینهٔ سفر ارتش ایران تأمین گردد.

مادهٔ ۲۱ ــ دولت ایران اتومبیل مناسبی با شوفر برای استفاده در کارهای اداری به اختیار رئیس هیئت خواهد گذاشت و نیز وسایل حمل و نقل موتوری مناسب با شوفر در وقت احتیاج باید از طرف دولت ایران برای استفادهٔ اعضای هیئت جهت انجام کارهای اداری هیئت در دسترس گذاشته شود.

مادهٔ ۲۲ ــ دولت ایران محل ادارهٔ مناسب و تسهیلات لازم را از قبیل اثاثیهٔ دفتری و ماشین‌نویس و تندنویس و منشی و مترجم و گماشته و حق استفاده از پست مجانی برای کارهای اداره و برای استفادهٔ اداری اعضای هیئت فراهم خواهد کرد ولی تسهیلات منحصر به آنچه در اینجا قید شده است نخواهد بود.

مادهٔ ۲۳ ــ چنانچه یکی از اعضای هیئت در ایران فوت نماید تاریخ خاتمهٔ خدمت او در هیئت پانزده (۱۵) روز پس از مرگ او محسوب خواهد شد. هرگاه یک عضو هیئت یا یکی از افراد خانوادهٔ او پس از تمدید این قرارداد طبق مادهٔ ۳ در ایران فوت نماید دولت ایران موظف است جنازهٔ متوفی را به محلی در آمریکا که بازماندگان او معین می نمایند ارسال دارد، ولی هزینهٔ حمل جنازه به آن نقطه از هزینهٔ حمل از محل فوت تا شهر نیویورک نباید تجاوز کند. مخارج معاودت خانوادهٔ عضو متوفی تا شهر نیویورک طبق مقررات مادهٔ ۲۱ تأمین خواهد شد. تمام مقرری بستانکاری متوفی به اضافهٔ حقوق ۱۵ روز پس از مرگ او باید به زوجهٔ بیوه یا هر شخص دیگر که متوفی

هنگام خدمت در ایران کتباً تعیین و معرفی کرده پرداخته شود، لیکن حقوق و مقرری مدت مرخصی متراکم که متوفی استفاده ننموده به زوجهٔ بیوه یا شخص دیگری که او معین نموده پرداخته نخواهد شد و کلیهٔ وجوهی که به موجب این ماده به بیوهٔ متوفی باید داده شود یا به هر شخص دیگری که متوفی معین نموده باشد باید در ظرف پانزده روز از تاریخ فوت کارمند مزبور پرداخت شود.

مادهٔ ۲٤ ــ هر یک از اعضای هیئت حق خواهند داشت در هر سال یک ماه مرخصی با استفادهٔ از حقوق بگیرند برای مدتهای کوتاهتر از سال نیز مدتهای متناسب مرخصی تعلق خواهد گرفت و مرخصی های سالانه که در مدت خدمت در ایران به عضویت این هیئت استفاده نشده از هر سال به سال دیگر منتقل و متراکم خواهد شد از این مرخصی متراکم ممکن است در ایران یا آمریکا یا هر کشور دیگری استفاده نماید ولی هزینهٔ چنین مسافرتها بجز در مواردی که طی این قرارداد مقرر شده به عهدهٔ خود عضوی که مرخصی می‌گیرد خواهد بود. تمام مدتی که در مرخصی به مسافرت صرف می شود جزو مرخصی محسوب است. دولت ایران موافقت می نماید همین که عضوی تقاضای کتبی مرخصی داد و آن تقاضا به تصویب رئیس هیئت نظامی رسید با در نظر گرفتن امکان قبول آن برای دولت ایران مرخصی مصرح در این قرارداد را اعطا نماید.

مادهٔ ۲۵ ــ در صورت بیمار شدن یا آسیب‌دیدن یکی از اعضای هیئت باید در بیمارستانی که رئیس هیئت مناسب بداند تحت معالجه قرار گرفته و تمام هزینه‌ای که در نتیجهٔ آن بیماری یا آسیب پیش آید مادامی که در عضویت هیئت بوده و در ایران می ماند از طرف دولت ایران پرداخت گردد. اگر بیمار افسر باشد هزینهٔ غذای او در مدت بستری بودن در بیمارستان به عهدهٔ خودش خواهد بود. خانوادهٔ اعضای هیئت نیز از امتیازاتی که در این ماده برای اعضای هیئت مقرر است بهره‌مند خواهند شد، ولی عضو هیئت در هر صورت هزینهٔ غذای عضو خانوادهٔ خود را که در بیمارستان بستری می شود خواهد پرداخت.

جناب آقای محمد ساعد، وزیر امور خارجهٔ ایران و جناب آقای لوئی گ. دریفوس، وزیرمختار و نمایندهٔ فوق‌العادهٔ کشورهای متحدهٔ آمریکا در تهران که دارای اختیارنامه بودند این قرارداد را که در دو نسخه به انگلیسی و فارسی تنظیم گردیده، در تاریخ یازدهم آبان ماه یکهزار و سیصد و بیست و دو امضا نمودند.

۲. استخدام افسران برای ژاندارمری

قرارداد میان دولت ایران و دولت کشورهای متحد آمریکا

بنا بر تقاضای دولت ایران از دولت کشورهای متحدهٔ آمریکا و به استناد قانون استخدام افسران آمریکایی برای ژاندارمری مصوب ۱۳۲۲/۷/۲۸ رئیس جمهوری کشورهای متحدهٔ آمریکا اجازه داده است که هیئتی از افسران و درجه داران و متخصصین ارتش کشورهای متحدهٔ آمریکا که تعداد افسران آن از هشت نفر تجاوز نخواهد نمود به منظور اصلاح امور ژاندارمری بر طبق مواد ذیل منصوب شوند.

فصل اول

مقصود و مدت

مادهٔ اول ــ مقصود از این هیئت رایزنی و کمک به وزارت کشور ایران است برای تجدید سازمان ژاندارمری شاهنشاهی ایران.

مادهٔ دوم ــ شروع خدمت این هیئت از تاریخ دوم اکتبر ۱۹۴۲ و حداقل مدت مأموریت این هیئت دو سال است و پس از آن برای هر مدتی که به تراضی طرفین ذی‌نفع توافق حاصل شود قابل تمدید می باشد مگر آنکه چنانچه در مواد پایین مقرر است، قبلاً خاتمه پذیرد و همچنین مشروط بر اینکه اجازه‌ای که به رئیس جمهوری کشورهای متحدهٔ آمریکا برای مأموریت این افسران داده شده است در آن مدت به اعتبار خود باقی باشد هر یک از کارمندان هیئت در هر زمان که دولت کشورهای متحد امریکا تقاضا نماید ممکن است احضار شوند به شرط اینکه دیگری که واجد شرایط متساوی باشد قبلاً به جای او انتخاب گردد.

مادهٔ سوم ــ این قرارداد پیش از پایان یافتن مدت معین در مادهٔ دوم به ترتیب ذیل قابل فسخ است:

الف) به وسیلهٔ هر یک از دولتین به شرط اینکه سه ماه پیش کتباً به دولت دیگر اخطار شود.

ب) به وسیلهٔ فراخواندن همهٔ کارکنان هیئت از طرف دولت کشورهای متحدهٔ آمریکا به اقتضای مصالح عمومی کشورهای متحد آمریکا.

مادهٔ چهارم ــ هر زمان هر یک از دولتین دچار مخاصمات خارجی شود، این قرارداد به میل هر یک از دولتین ایران و آمریکا قابل فسخ است در صورت فسخ، کلیه

مقرراتی که در مواد بعد راجع به فسخ پیش‌بینی شده است، اجرا خواهد گردید.

فصل دوم

تشکیل هیئت و کارکنان آن

مادهٔ پنجم ــ این هیئت در همهٔ اوقات مرکب خواهد بود از کارکنان ارتش کشورهای متحد آمریکا با موافقت نمایندهٔ مجاز دولت ایران در واشنگتن و وزارت جنگ کشورهای متحد آمریکا.

فصل سوم

وظایف و درجات و تقدم و تأخر

مادهٔ ششم ــ کارکنان هیئت وظایفی را انجام خواهند داد که از طرف رئیس هیئت پیشنهاد و به تصویب وزیر کشور ایران برسد.

مادهٔ هفتم ــ کارمندان مزبور به وسیلهٔ رئیس هیئت منحصراً مسئول وزیر کشور ایران خواهند بود.

مادهٔ هشتم ــ هر یک از کارمندان هیئت با درجه‌ای که در ارتش کشورهای متحد آمریکا حائز است یا کفالت هر درجهٔ بالاتری که دولت ایران اعطا نماید در هیئت مزبور خدمت خواهد نمود. کارمندان هیئت لباس ارتش آمریکا یا لباس ژاندارمری شاهنشاهی ایران را که حق پوشیدن آن را خواهند داشت به تشخیص و اختیار رئیس هیئت دربر خواهند کرد، لیکن بر همهٔ افسران ایرانی ژاندامری از همان درجه مقدم خواهند بود.

مادهٔ نهم ــ هر یک از کارمندان هیئت از کلیهٔ منافع و مزایایی که مقررات ارتش ایران و ژاندارمری ایران برای افسران هم درجهٔ ژاندارمری شاهنشاهی ایران منظور می دارد بهره‌مند خواهد شد.

مادهٔ دهم ــ کارکنان هیئت مشمول مقررات انتظامی ژاندارمری ایران خواهند بود به استثنای مواردی که مقررات مزبور مخالف مقررات ارتش کشورهای متحد آمریکا باشد.

فصل چهارم

حقوق و عواید

مادهٔ یازدهم ــ کارمندان هیئت حقوق خالص سالانه‌ای به پول رایج کشورهای

متحد آمریکا و به میزانی که میان دولت ایران و دولت کشورهای متحد آمریکا برای هر کارمند توافق حاصل شود دریافت خواهد نمود. این حقوق در دوازده قسط متساوی ماهانه پرداخت خواهد شد. موعد هر قسط در روز آخر ماه و در آن روز پرداخته خواهد شد. این حقوق پس از کسر هرگونه مالیات که در حال حاضر یا از این تاریخ به بعد از طرف دولت ایران یا هر یک از دوایر اداری و بلدی آن وضع شود خالص خواهد بود. لیکن هرگاه در حال حاضر یا در مدت اجرای این قرارداد مالیاتهایی به وجود آید که تأثیری در این حقوق داشته باشد اینگونه مالیاتها را وزارت کشور ایران خواهد پرداخت تا طبق مقررات این ماده حقوقی که نسبت به آن موافقت شده است خالص باشد.

مادهٔ دوازدهم ــ حقوقی که طبق مادهٔ پیش نسبت به آن موافقت شده است شروع پرداخت آن از تاریخ ۱۰ مهرماه ۱۳۲۱ (دوم اکتبر ۱۹۴۲) یا از تاریخ عزیمت هر کارمند هیئت خواهد بود در صورتی که تاریخ عزیمت بعد از دوم اکتبر ۱۹۴۲ باشد و به استثنای مواردی که مصرحاً در این قرارداد پیش‌بینی شده پس از خاتمهٔ خدمت هر کارمند در هیئت پیش از حرکت به کشورهای متحد آمریکا برای هر مدت مرخصی متراکم که حق داشته باشد پرداخته خواهد شد.

مادهٔ سیزدهم ــ حقوقی که برای مدت مرخصی متراکم به هر کارمندی که خدمتش خاتمه می‌یابد پیش از حرکت از ایران به او تأدیه می‌شود.

مادهٔ چهاردهم ــ برای هر کارمند هیئت و خانواده‌اش به استثنای مواردی که کارمندی به موجب مقررات مادهٔ دوم این قرارداد تبدیل می‌شود وسایل مسافرت درجهٔ اول از اقصر طرق معمولی برای مسافرتهایی که طبق این قرارداد لازم است و انجام می‌شود بین بندر حرکت در آمریکا و اقامتگاه رسمی او در ایران ایاباً و ذهاباً از طرف دولت ایران تهیه خواهد شد. و نیز دولت ایران همهٔ هزینهٔ حمل اثاثیهٔ خانه و اسباب سفر و اتومبیل از اقامتگاه رسمی آنها در ایران تا بندر ورود آمریکا خواهد پرداخت. حمل و نقل اثاثیهٔ خانه و اسباب سفر و اتومبیل یکجا صورت خواهد گرفت و هر مقداری که بعداً حمل شود به هزینهٔ کارمندان مربوط هیئت خواهد بود مگر آنکه طور دیگر در این قرارداد پیش‌بینی شده باشد و یا اینکه این محمولات جداگانه در نتیجهٔ اوضاع و احوالی که از اختیار آنها خارج است ایجاب شود. پرداخت هزینهٔ حمل و نقل خانواده‌ها و اثاثیهٔ خانه و اتومبیل کارکنانی که برای خدمات موقت به تقاضای وزیر کشور ایران به هیئت مزبور

ملحق شوند طبق این قرارداد لازم نخواهد بود لیکن هزینهٔ مذکور به وسیلهٔ مذاکرات بین وزارت جنگ کشورهای متحد آمریکا و نمایندهٔ مجاز دولت ایران در واشنگتن هنگامی که دربارهٔ اعزام کارکنان موقت موافقت حاصل شود تعیین خواهد شد.

مادهٔ پانزدهم ــ دولت ایران به درخواست رئیس هیئت در مورد اشیایی که کارمندان هیئت برای مصرف شخصی خود و برای مصرف اعضای خانوادهٔ خود وارد می نمایند معافیت از حقوق گمرکی و سایر عوارض و مالیاتها اعطا خواهد نمود.

مادهٔ شانزدهم ــ مصارف حمل و نقل و هزینهٔ سفر در ایران برای کارهای رسمی دولت ایران طبق مقررات مادهٔ نهم از طرف دولت ایران تأمین خواهد شد.

مادهٔ هفدهم ــ دولت ایران به رئیس هیئت اتومبیل مناسبی با شوفر برای کارهای رسمی خواهد داد. وسیلهٔ حمل و نقل موتوری مناسب با شوفر حاضر خدمت برای استفادهٔ اعضای هیئت در اجرای کارهای رسمی هیئت از طرف دولت ایران در اختیار هیئت گذاشته خواهد شد.

مادهٔ هیجدهم ــ دولت ایران محل مناسبی برای اداره و تسهیلات برای استفادهٔ کارمندان هیئت تدارک خواهد نمود.

مادهٔ نوزدهم ــ به استناد پاراگراف آخر جزء (ج) از قانون ۲۸ مهرماه ۱۳۲۲ هرگاه یکی از کارمندان هیئت یا هر عضوی از اعضای خانواده‌اش در ایران فوت نماید دولت ایران ترتیب خواهد داد که جنازهٔ او به هر نقطه‌ای در آمریکا که بازماندگان متوفی تعیین نمایند انتقال داده شود لیکن هزینهٔ این کار برای دولت ایران از مخارج حمل جنازه از محل فوت تا شهر نیویورک تجاوز نخواهد نمود. هرگاه متوفی یکی از کارمندان هیئت باشد خدمت او در هیئت مزبور این طور منظور خواهد شد که پانزده روز بعد از فوت او خاتمه یافته است. هزینهٔ حمل و نقل برای بازگشت خانوادهٔ کارمند متوفی و حمل و نقل اسباب سفر و اثاثیهٔ خانه و اتومبیل طبق مادهٔ ۱۴ داده خواهد شد. کلیهٔ وجوهی که دولت مدیون کارمند متوفی می باشد از جمله حقوق ۱۵ روز بعد از فوت او و پرداخت مخارج حمل و نقل که عضو متوفی برای مسافرتهای رسمی در ایران طلب دارد به عیال کارمند متوفی یا هر شخص دیگری که از طرف متوفی هنگامی که به موجب این قرارداد انجام خدمت می نموده کتباً معین شده باشد پرداخته خواهد شد. لیکن حقوق و مرخصی متراکم که حق متوفی بوده و مورد استفادهٔ او واقع نشده باشد به عیال وی یا

دیگری پرداخته نخواهد شد، کلیهٔ وجوهی که به عیال متوفی تعلق خواهد گرفت یا هر شخص دیگری که از طرف متوفی معین شده باشد طبق مقررات این ماده در ظرف پانزده روز از درگذشت کارمند مزبور پرداخته خواهد شد.

فصل پنجم

لوازم و شرایط

مادهٔ بیستم ــ وزیر کشور ایران رئیس هیئت را به سمت مستشار وزارت کشور عهده‌دار امور ژاندارمری به ریاست کل تشکیلات ژاندارمری دولت شاهنشاهی ایران برای مدت این قرارداد تعیین خواهد نمود و رئیس هیئت بر همهٔ افسران ژاندارمری شاهنشاهی ایران تقدم خواهد داشت. مشارالیه مستقیماً عهده‌دار کلیهٔ اداره و کنترل ژاندارمری خواهد بود و حق خواهد داشت طبق مقررات انتصاب یا ترفیع یا تنزل یا اخراج هر خدمتگذار ژاندارمری به وزیر کشور پیشنهاد و با تصویب ایشان به موقع اجرا بگذارد و مقام دیگری حق مداخله نخواهد داشت. و نیز حق خواهد داشت هر افسر یا ژاندارم یا خدمتگذار ژاندارمری را با تصویب وزیر کشور منتقل و دوباره تعیین نماید.

مادهٔ بیست و یکم ــ دولت ایران موافقت می‌نماید تا زمانی که این قرارداد به قوت خود باقی است افسرانی از ارتشهای خارجی دیگر یا کارکنانی از هیچ کشور دیگر برای خدمت در ژاندارمری شاهنشاهی ایران یا شعب آن که کارمندان هیئت نظامی کشورهای متحد آمریکا در آن خدمت می‌نمایند استخدام ننماید.

مادهٔ بیست و دوم ــ هر یک از کارمندان هیئت تعهد خواهد نمود هیچ یک از اسرار و مسائل محرمانه‌ای که به سمت عضویت هیئت از آنها ممکن است مطلع گردد به هیچ دولت بیگانه یا هیچ کس مطلقاً افشا و ابراز ننماید، این شرط بعد از خاتمهٔ خدمت هر یک از کارمندان در هیئت مزبور و پس از پایان یافتن یا فسخ این قرارداد نیز به قوت خود باقی خواهد ماند.

مادهٔ بیست و سوم ــ لفظ خانواده در همه جای این قرارداد اطلاق می‌شود به زن و فرزندانی که تحت کفالت هر کارمند می‌باشند.

مادهٔ بیست و چهارم ــ هر کارمند هیئت مستحق یک ماه مرخصی با حقوق در سال یا جزئی از آن با حقوق متناسب به آن قسمت جزء سال می‌باشد. قسمتهایی که از مرخصی مزبور که مورد استفاده واقع نشود سال به سال در مدتی که هر کارمند به

عضویت هیئت خدمت می‌نماید متراکم خواهد شد.

مادهٔ بیست و پنجم ــ مرخصی که در مادهٔ پیش تصریح شده است ممکن است در ایران یا در کشورهای متحد آمریکا یا در کشورهای دیگر گذرانید لیکن هزینهٔ مسافرت و حمل و نقل که در جای دیگر این قرارداد پیش‌بینی نشده باشد بر عهدهٔ کارمند هیئت که به مرخصی می‌رود خواهد بود. همهٔ اوقاتی که در مسافرت به سر می‌برد مرخصی حساب می‌شود و اضافه بر مدتی که به عنوان مرخصی اجازه داده شده است نخواهد بود.

مادهٔ بیست و ششم ــ دولت ایران موافقت می‌نماید مرخصی مصرح در مادهٔ بیست و چهارم را به وصول درخواست کتبی که به تصویب رئیس هیئت رسیده باشد با توجه لازم به مصالح دولت ایران اعطا نماید.

مادهٔ بیست و هفتم ــ کارمندان هیئت که تغییر و تبدیل می‌یابند به خدمت خود در هیئت فقط موقعی خاتمه خواهند داد که جانشین آنها وارد شود مگر آنکه به نحو دیگری قبلاً بین دولتین توافق حاصل شود.

مادهٔ بیست و هشتم ــ دولت ایران ترتیب مناسب طبی برای کارمندان هیئت و خانواده‌هایشان خواهد داد. هرگاه یکی از کارمندان هیئت مریض شود یا صدمه بیند کارمند مزبور به تشخیص رئیس هیئت با موافقت وزیر کشور ایران به بیمارستانی که رئیس هیئت مناسب بداند فرستاده خواهد شد و کلیهٔ مخارجی که در نتیجهٔ ناخوشی یا صدمه پیش آید تا زمانی که بیمار کارمند هیئت است و در ایران می‌ماند از طرف دولت ایران پرداخته خواهد شد. هرگاه کارمندی که به بیمارستان فرستاده می‌شود افسری باشد که دارای فرمان است هزینهٔ اعاشه (غذا) را خود افسر خواهد پرداخت. خانواده‌ها از همین مزایایی که در این ماده برای کارمند هیئت مورد موافقت است بهره‌مند خواهند شد الا اینکه کارمند هیئت در کلیهٔ موارد هزینهٔ غذای عضو خانواده‌اش را که در بیمارستان خوابیده است خواهد پرداخت مگر آنکه طبق مادهٔ نهم این مسئله منظور شده باشد.

مادهٔ بیست و نهم ــ هر کارمند هیئت که به علت طولانی شدن مدت ناتوانی جسمی قادر به انجام وظایف خود در هیئت نباشد تبدیل خواهد شد.

مادهٔ سی ام ــ نسبت به هر یک از کارمندان این هیئت که به طور صحیح و منظم و از روی صلاحیت ثابت شود که به جرم مداخله در کارهای سیاسی کشور یا تخلّف از قوانین ایران مقصر است هیئت وزیران حق خواهد داشت مقررات این قرارداد را

که مربوط به چنین کارمندی باشد لغو نماید.

امضاکنندگان زیر:

محمد ساعد، وزیر امور خارجه ایران، لوی گ. دریفوس، وزیرمختار دولت کشورهای متحده آمریکا در تهران، ایران که اختیارات لازم داشتند، این قرارداد را در دو نسخه به زبان فارسی و انگلیسی در تهران در روز بیست و هفتم نوامبر یکهزار و نهصد و چهل و سه مطابق با پنجم آذرماه یکهزار و سیصد و بیست و دو امضا نمودند.

۶. موافقتنامهٔ اعزام افسران و سربازان آمریکایی

قرارداد بین دولت کشورهای متحد امریکا و دولت شاهنشاهی ایران

به موجب تقاضای دولت ایران از دولت کشورهای متحد امریکا، رئیس جمهور کشورهای متحد امریکا اجازه داده است که یک عده افسر و سرباز امریکایی به منظور تشکیل یک هیئت نظامی در ایران طبق شرایط مصرحهٔ زیر گماشته شوند:

عنوان اول ــ هدف و مدت قرارداد

مادهٔ ۱ ــ هدف این هیئت این است که به منظور ترقی و بهبود وضع ارتش ایران با وزارت جنگ و افسران و مأمورین ارتش ایران همکاری کنند.

مادهٔ ۲ ــ این قرارداد پس از امضای نمایندگان معتبر دولت کشورهای متحد امریکا و دولت ایران رسمت یافته و تا تاریخ ۲۰ مارس ۱۹۴۹ (۲۹ اسفند ۱۳۲۷) به قوهٔ خود باقی خواهد ماند مگر اینکه طبق مواد بعدی این قرارداد زودتر به آن خاتمه داده شده و یا تمدید گردد.

مادهٔ ۳ ــ چنانچه دولت ایران مایل باشد مدت خدمت هیئت را بیش از موعد قید شده تمدید کند پیشنهاد خود را کتباً قبل از ۲۱ سپتامبر ۱۹۴۸ (۳۰ شهریور ۱۳۲۷) تسلیم خواهد نمود. دولت آمریکا موافقت می‌کند که دربارهٔ چنین پیشنهادی تا قبل از تاریخ ۲۱ دسامبر ۱۹۴۸ (۲۹ آذر ۱۳۲۷) اقدام نماید.

مادهٔ ٤ ــ این قرارداد ممکن است به طریق زیر قبل از ۲۰ مارس ۱۹۴۹ (۲۹ اسفند ۱۳۲۷) ملغی شود:

الف) با اخطار قبلی سه ماههٔ هر یک از دولتین کتباً به دولت دیگر.

ب) با اخطار کتبی هر یک از دولتین به دولت دیگر در هر موقع در صورتی که آن دولت این امر را به سبب بروز اغتشاشات داخلی یا مخاصمات خارجی لازم شمارد.

ج) دولت کشورهای متحد امریکا حق دارد در صورتی که مدت قانون فعلی که به موجب آن این قرارداد منعقد شده است منقضی شود و کنگرهٔ امریکا به موجب قانون دیگری اجازهٔ ادامهٔ خدمت هیئت را ندهد با دادن اطلاع کتبی در هر موقع این قرارداد را لغو نماید.

د) دولت امریکا حق دارد هر موقعی که منافع ملّی امریکا اقتضا کند کلیهٔ

کارمندان هیئت را احضار نماید بدون اینکه لازم باشد قسمت (الف) این ماده را مراعات کند.

هـ) در هر صورت انقضا یا الغای این قرارداد در مورد تعهداتی که دولت شاهنشاهی ایران بر طبق مصرحات عنوان چهارم قرارداد حاضر در قبال اعضای هیئت و خانوادهٔ آنها نموده است تأثیری نداشته و در آن تغییر و تعدیلی نخواهد داد.

عنوان دوم ــ ترکیب و اعضای هیئت

مادهٔ ۵ ــ از ابتدا هیئت مرکب خواهد بود از عده‌ای از افسران و نفرات ارتش امریکا که با موافقت وزیر جنگ ایران توسط نمایندهٔ مجاز ایشان در واشنگتن و وزارت جنگ امریکا تعیین شده باشند. اشخاصی به این کار گماشته خواهند شد که وزیر جنگ دولت شاهنشاهی و یا نمایندهٔ مجاز ایشان و وزارت جنگ امریکا یا نمایندهٔ مجاز آن با انتصاب آنها موافقت داشته باشند.

عنوان سوم ــ وظایف درجات و ارشدیت

مادهٔ ٦ ــ اعضای این هیئت در یکی از ادارات وزارت جنگ دولت شاهنشاهی به اسم ادارهٔ مستشاری منصوب خواهند شد. ادارهٔ مستشاری تحت یک جدول سازمانی که با موافقت رئیس هیئت و تصویب وزیر جنگ ایران تهیه شده تشکیل خواهد شد. اعضای هیئت به مشاغلی که توسط این جدول سازمانی تعیین می شود گماشته خواهند شد و انتصاب آنها در فرمانهای عمومی ارتشی درج خواهد گردید.

مادهٔ ۷ ــ افسر ارشد هیئت به سمت ریاست هیئت منصوب خواهد گشت. سایر اعضای هیئت توسط رئیس هیئت به مشاغلی که در جدول سازمانی تعیین و وزیر جنگ ایران تصویب خواهد کرد و یا به وظایفی که وزیر جنگ ایران و رئیس هیئت دربارهٔ آن موافقت کنند گماشته خواهند شد.

مادهٔ ۸ ــ وظایف هیئت عبارت خواهد بود از راهنمایی و مساعدت به وزارت جنگ و ادارات مختلف و ارکان تابع ستاد ارتش در مورد نقشه ها و مسایل مربوطه به سازمان و اصول اداری و اسلوب تعلیمات. این وظایف شامل اصول کار ستاد ارتش و کلیه ادارات وزارت جنگ و شعب خارج از مرکز آنها خواهد بود به استثنای نقشه های تاکتیکی و استراتژیکی یا عملیات بر علیه دشمن خارجی که با وظایف هیئت ارتباطی ندارد.

مادهٔ ۹ ــ اعضای این هیئت در ارتش ایران هیچ گونه سمت فرماندهی یا ستادی نخواهند داشت معهذا آنها می توانند چنانچه ضرورت ایجاب نماید با تصویب مقام وزارت و دستور رئیس هیئت اقدام به پاره‌ای بازرسی ها و تحقیقات رسمی بنمایند.

مادهٔ ۱۰ ــ هر یک از اعضای هیئت با همان درجه‌ای که در ارتش امریکا دارد خدمت خواهد کرد ولی بر تمام افسران هم درجهٔ خود در ارتش ایران ارشدیت خواهد داشت. هر یک از اعضای هیئت از تمام امتیازات و مزایایی که بنا بر مقررات داخلی ارتش ایران برای افسران هم درجهٔ او تعیین شده است برخوردار می‌گردد. اعضای هیئت لباس متحدالشکل ارتش امریکا را بر تن خواهند کرد و علامت مخصوص خدمت در ارتش ایران را در منتها الیه آستین نزدیک شانه نصب خواهند نمود.

مادهٔ ۱۱ ــ اعضای هیئت در صورت تخلف از قوانین و مقررات دولت ایران ممکن است از خدمت ارتش ایران معاف گردند در این صورت فقط استحقاق دریافت هزینهٔ مراجعت به آمریکا را خواهند داشت.

مادهٔ ۱۲ ــ به طوری که در مواد ۸ و ۹ توضیح داده شده رئیس هیئت و سایر اعضا (به دستور رئیس هیئت) مجازند در اجرای وظایف عادی خود هر قسمت ارتش ایران را بازرسی کنند و افسران متصدی این قسمتها بایستی در مورد بازرسی های مذکور تسهیلات لازم را فراهم آورند و طرحها و پرونده‌ها و گزارشها و مکاتبات مورد نیاز را در دسترس آنها بگذارند. اعضای هیئت هیچ گونه دخالتی در امور سرّی نخواهند داشت مگر اینکه امور مذکور با وظایف آنها بستگی ضروری داشته باشد و در این صورت منحصراً طبق دستور وزارت جنگ ایران خواهد بود. هر عضو هیئت متعهد است هیچ گونه مطالب سرّی یا محرمانه را که از لحاظ سمت خود در عضویت هیئت از آن آگاه می شود به هیچ دولت خارجی و یا هر کس که باشد از هیچ طریق اظهار و افشا ننماید. این تعهد پس از خاتمهٔ خدمت عضو یا هیئت و پس از انقضای یا الغای این قرارداد نیز به قوت خود باقی خواهد ماند.

عنوان چهارم ــ پاداش و مزایا

مادهٔ ۱۳ ــ هر یک از اعضای هیئت سالیانه مبلغی مقطوع به عنوان پاداش با موافقت بین دولتین ایران و امریکا به پول رایج امریکا یا حوالهٔ دلار و یا چک دریافت خواهد نمود. این پاداش در ۱۲ قسط ماهانهٔ متساوی هر قسط در آخرین روز هر ماه

پرداخت خواهد شد. مالیاتهای جاری که از طرف دولت ایران یا تشکیلات اداری و سیاسی آن اکنون وضع شده و یا اینکه بعداً وضع خواهد شد شامل پاداش اعضای هیئت مزبور نخواهد گردید معهذا چنانچه فعلاً یا تا موقعی که این پیمان معتبر باشد مالیاتی وضع گردد که شامل این پاداش نیز بشود این قبیل مالیاتها برای اینکه با مفاد این ماده قابل مطابقت باشد از طرف وزارت جنگ پرداخت خواهد شد تا به این ترتیب پاداشهای مورد موافقت به طور خالص پرداخت شود.

مادهٔ ۱٤ ــ پاداشهای مذکور در مادهٔ قبل در مورد هر یک از اعضای هیئت از بدو ورود به ایران شروع خواهد شد و بجز در مواردی که صریحاً در قرارداد حاضر به نحو دیگر ذکر شده باشد تا خاتمهٔ خدمت هیئت به موجب مادهٔ ٤ این قرارداد برای مدت مراجعت به امریکا و بعد از آن و در مورد مرخصی متراکم به هر یک از اعضای هیئت قابل پرداخت خواهد بود.

مادهٔ ۱۵ ــ پاداشهای اضافی مربوط به بازگشت به امریکا و مرخصی متراکم می بایستی قبل از حرکت هر یک از اعضای هیئت در ایران پرداخته شود و مأخذ احتساب این پاداشها قطع نظر از راه و وسیلهٔ مسافرتی که عضو هیئت به کار برد کوتاهترین راهی خواهد بود که به بندر ورودی امریکا منتهی و معمولاً مسافرت از آن راه انجام می‌گیرد.

مادهٔ ۱٦ ــ در طی دورهٔ بحران ملی که فعلاً در کشورهای متحد امریکا حکمفرماست هزینهٔ سفر هر یک از اعضا و هزینهٔ حمل اثاثیهٔ منزل و بنه و اتومبیل او از کشورهای متحد به ایران و از ایران به کشورهای متحد توسط دولت کشورهای متحد امریکا پرداخته خواهد شد. چنانکه مدت این قرارداد از تاریخی تجاوز نماید که بحران ملّی کنونی در کشورهای متحده خاتمه یابد پس از اعلام خاتمهٔ این بحران ملّی کتباً از طرف دولت کشورهای متحد به دولت ایران (به استثنای مورد عضوی که کمتر از دو سال سابقهٔ خدمت در هیئت را دارد و بنا به مصالح دولت امریکا با عضو دیگری مبادله می شود) هزینهٔ حمل و نقل هر عضو هیئت و اثاثیهٔ منزل و بنه و اتومبیل او از طرف دولت ایران پرداخت خواهد شد. وسایل درجهٔ اول مسافرت برای کوتاهترین راهی که معمولاً مسافرت مابین بندر خروجی کشورهای متحد امریکا و محل اقامت رسمی عضو در ایران صورت می‌گیرد هم برای مسافرت به ایران و هم در مراجعت به امریکا تأمین خواهد شد.

مادهٔ ۱۷ ــ در هر موقع در طی مدت این قرارداد هر یک از اعضای هیئت برحسب تمایل شخصی می‌تواند خانوادهٔ خود را با وسایل درجهٔ اولی که دولت شاهنشاهی ایران در دسترس آنها خواهد گذاشت از طریق کوتاهترین راهی که معمولاً مسافرت بین بندر خروجی کشورهای متحد امریکا و محل اقامت رسمی عضو در ایران صورت می‌گیرد از امریکا خواسته و یا به امریکا مراجعت دهد.

در سراسر این قرارداد منظور از کلمهٔ «خانواده» زوجه و اولاد تحت‌الکفاله می باشد.

مادهٔ ۱۸ ــ فوق‌العادهٔ هزینهٔ سفر مربوط به مأموریتهای رسمی دولت ایران به وسیلهٔ دولت ایران طبق آیین‌نامه‌های مسافرتی ارتش ایران تأمین خواهد شد.

مادهٔ ۱۹ ــ علاوه بر وسایط و وسایل نقلیه‌ای که از طرف دولت امریکا در اختیار هیئت گذاشته شده دولت ایران نیز در مورد لزوم وسایل نقلیهٔ دیگری (اتومبیل و هواپیما) برای انجام کارهای اداری در اختیار هیئت قرار خواهد داد و دولت ایران یک سوم (ثلث) مجموع مصرف بنزین و روغن وسایل نقلیهٔ متعلق به دولت امریکا را که در اختیار هیئت است طبق تشخیص رئیس هیئت و با پیروی از قوانین و مقررات جاریه یک هواپیمای ارتشی امریکا با کارکنان آن برای انجام امور اداری اجازهٔ ورود به ایران و خروج از ایران داشته باشد مشروط بر اینکه رئیس هیئت قبلاً طبق قواعد و مقررات ایران به اولیای امور مربوطه ایران مراتب را اطلاع دهد. کلیهٔ وسایل نقلیهٔ دولت امریکا که در داخلهٔ ایران برای عملیات در اختیار هیئت است از قوانین و مقررات ایران متابعت خواهد کرد.

مادهٔ ۲۰ ــ دولت ایران محل اداره و سایر تسهیلات کار از قبیل دفتر و اثاثیه و لوازم آن و تندنویس و منشی ومترجمین غیرنظامی و گماشته بر طبق جدول سازمان ادارهٔ مستشاری برای اعضای هیئت تهیه خواهد کرد و کمکهای دیگر به منظور حسن اداره و سرعت جریان امور دربارهٔ ایشان مبذول خواهد داشت.

مادهٔ ۲۱ ــ چنانچه یکی از اعضای هیئت و یا عضو خانوادهٔ یکی از اعضا در ایران وفات یابد دولت ایران جسد او را به هر نقطه‌ای از خاک ممالک متحد امریکا که سایر اعضای خانوادهٔ متوفی بخواهند انتقال خواهد داد ولی هزینه‌ای که از این بابت به دولت ایران تعلق می‌گیرد از میزان مخارج انتقال جنازه از محل فوت تا شهر نیویورک

نباید تجاوز نماید. در صورتی که متوفی یکی از اعضای میسیون باشد تاریخ انقضای خدمت نامبرده در میسیون ۱۵ روز بعد از فوت محسوب خواهد شد. هزینهٔ بازگشت خانوادهٔ عضو متوفی به امریکا به انضمام هزینهٔ انتقال اثاثیه و لوازم خانه و اتومبیل طبق مادهٔ ۱۷ مقرر خواهد گردید. مزایا و پاداشی که به عضو متوفی تعلق می‌گیرد بعلاوهٔ حقوق مدت ۱۵ روز پس از مرگ و مطالباتی راجع به هزینهٔ سفر و خرج مسافرت آن عضو مربوط به خدمات اداری هنگام خدمت به دولت ایران به زوجهٔ عضو متوفی و یا شخص دیگری که متوفی کتباً در موقعی که طبق مفاد این پیمان در هیئت کار می‌کرده تعیین نموده باشد پرداخت خواهد شد ولی بابت مدت متراکم که متوفی از آن استفاده ننموده باشد وجهی به زوجهٔ متوفی و یا شخص دیگر پرداخت نخواهد شد. کلیهٔ وجوه مورد مطالبهٔ زوجه یا سایر اشخاصی که متوفی تعیین نموده باشد بر حسب مقررات این ماده در ظرف مدت پانزده روز پس از مرگ عضو پرداخت خواهد شد.

مادهٔ ۲۲ ــ چنانچه عضوی از اعضای هیئت مریض شود و یا آسیبی بیند نامبرده با صوابدید رئیس هیئت پس از مشاوره با وزارت جنگ ایران در بیمارستانی که رئیس هیئت مناسب بداند بستری خواهد گردید و کلیهٔ هزینه‌هایی که در اثر این کسالت یا آسیب ایجاد گردیده تا مدتی که بیمار عضو هیئت و در ایران می‌باشد به وسیلهٔ دولت ایران پرداخته خواهد شد. چنانچه عضو بستری افسر باشد هزینهٔ خوراک او به وسیلهٔ خودش پرداخته خواهد شد. خانواده‌های اعضای هیئت نیز از مزایای مذکور در این ماده که برای اعضای هیئت مورد موافقت واقع شده استفاده خواهند نمود بجز اینکه عضو هیئت درهرمورد هزینهٔ خوراک ایام بستری بودن خانوادهٔ خود را خواهد پرداخت. هر عضو هیئت که بر اثر ناتوانی ممتد جسمانی قادر نباشد وظایف محوله را انجام دهد تعویض خواهد شد.

عنوان پنجم ــ مقررات و شرایط

مادهٔ ۲۳ ــ هر عضو هیئت سالیانه استحقاق استفاده از یک ماه مرخصی با حقوق و یا جزئی از آن را در سال به تناسب ایامی که خدمت نموده با دریافت حقوق خواهد داشت. هر قسمت از مرخصی مذکور که استفاده نشده باشد تا مدتی که عضو در هیئت مشغول خدمت است سال به سال قابل جمع می‌باشد. این مرخصی ممکن است در ایران یا در آمریکا یا کشورهای دیگر گذرانده شود ولی هزینهٔ سفر و حمل و نقل که

به وجه دیگری در این قرارداد مذکور نشده باشد به عهدهٔ عضوی که از مرخصی استفاده می‌کند می باشد. کلیهٔ مدت مسافرت در استفاده از مرخصی جزو مدت مرخصی محسوب خواهد شد. دولت ایران موافقت دارد مرخصی مصرحه در این قرارداد را طبق تقاضای کتبی که به تصویب رئیس هیئت رسیده باشد با در نظر گرفتن مقتضیات دولت ایران عطا نماید.

مادهٔ ۲٤ ــ تا مدتی که این قرارداد یا تمدید آن معتبر است دولت ایران هیچ گونه مأمورین هیچ دولت خارجی دیگر را برای انجام هیچ گونه وظایف مربوط به ارتش ایران استخدام نخواهد نمود مگر با توافق نظر مشترک ما بین دولتین کشورهای متحد امریکا و ایران.

مادهٔ ۲۵ ــ دولت ایران اشیا و لوازمی را که اعضای هیئت برای مصرف شخصی یا مصرف خانوادهٔ خود به ایران وارد می نمایند از حقوق گمرکی یا عوارض دیگر معاف خواهد نمود مشروط به اینکه درخواست ورود معافی با تصویب سفیرکبیر آمریکا و یا کاردار موقت آمریکا باشد و نیز اشیا و لوازمی را که در ایران برای مصرف شخصی یا مصرف خانواده خود خریداری و خارج می نمایند از کلیهٔ حقوق گمرکی معاف خواهد ساخت. در صورتی که دولت کشورهای متحد امریکا وسیلهٔ نقلیه جهت ارسال مراسلات و بسته‌های پستی که از طرف اعضای هیئت به امریکا و یا به عنوان آنها وارد می شود تأمین نماید دولت ایران آن را از عوارض پستی معاف خواهد نمود و بلامعارض اجازه خواهد داد. رئیس هیئت مسئول خواهد بود که از طرف اعضای هیئت و یا خانوادهٔ آنها هیچ گونه کالاهای قاچاق به خارج فرستاده نشده و از خارج دریافت نگردد.

برای گواهی مراتب فوق امضاکنندگان زیر:

محمود جم، وزیر جنگ دولت شاهنشاهی ایران و جرج و. الن، سفیرکبیر کشورهای متحد آمریکا این قرارداد را در دو نسخه به زبانهای انگلیسی و فارسی در تهران به تاریخ ۱۳ مهرماه ۱۳۲٦.

امضا می نماییم:

محمود جم　　جرج و. الن

۷. موافقتنامهٔ فرهنگی

موافقتنامه

موافقتنامه بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت کشورهای متحدهٔ آمریکا راجع به استفاده از وجوهی که دولت آمریکا از فروش مازاد اموال خود در ایران به دست آورده است.

نظر به اینکه دولت شاهنشاهی ایران و دولت کشورهای متحده آمریکا مایلند به وسیلهٔ بسط مبادلهٔ علوم و قریحهٔ حرفه‌ای از طریق روابط فرهنگی روح حسن تفاهم متقابل را بین مردم ایران و آمریکا توسعه دهند و با توجه به بند ۳۲ (ب) از قانون مازاد اموال آمریکا مورخ ۱۹٤٤ و مواد اصلاحی آن که در هفتاد و نهمین دورهٔ کنگرهٔ امریکا زیر شمارهٔ ۵۸٤ قانون عمومی تصویب شده و به وزیر امور خارجهٔ آمریکا اختیار می دهد که برای استفاده از پولهای رایج یا اعتبارات پولهای رایجی که از فروش مازاد اموال امریکا در کشورهای خارجی حاصل شده موافقتنامه‌ای برای مصرف آن وجوه در قسمت امور فرهنگی با هر یک از کشورهای مزبور منعقد کند و نظر به اینکه وجوهی راکه در مقابل بهای اموال مازاد جنگ به پول رایج دولت شاهنشاهی ایران تحصیل شده است به مصرف مبادلهٔ علوم و قریحهٔ حرفه‌ای از طریق روابط فرهنگی می رسد، بنابراین به ترتیب زیر موافقت نمودند:

مادهٔ ۱

کمیسیونی به نام کمیسیون امریکایی جهت مبادلهٔ فرهنگی بین ایران و آمریکا (که از این به بعد فقط به نام کمیسیون نامیده می شود) تأسیس می‌گردد و کمیسیون مزبور را دولت شاهنشاهی و دولت کشورهای متحدهٔ امریکا به رسمیت شناخته و به منظور تسهیل اجرای برنامهٔ فرهنگی از وجوه یا اعتباراتی که طبق بند ۳۲ (ب) از قانون مازاد اموال امریکا مورخ ۱۹٤٤ و مواد اصلاحی آن تأمین می شود به موجب این موافقتنامه استفاده خواهد نمود.

کمیسیون نامبرده نسبت به مواد مذکوره در زیر تابع مقررات قوانین داخلی و محلی کشورهای متحدهٔ آمریکا که مربوط به استفاده و مصرف وجوهی که به منظور مصرحه در این موافقتنامه است نمی باشد و این وجوه و اعتبارات در ایران از رفتاری که نسبت به اموال دول بیگانه می شود برخوردار خواهند بود.

وجوهی را که دولت امریکا طبق این موافقتنامه و شرایط و محدودیتهای تصریح شده در زیر اختصاص داده است از طرف کمیسیون مزبور یا به وسیلهٔ دیگری که بعداً مورد موافقت دولت شاهنشاهی ایران و دولت کشورهای متحدهٔ آمریکا واقع گردد برای مصارف زیر تخصیص داده می شود.

۱. تأمین هزینهٔ تحصیل و تحقیق و تعلیم و سایر اقدامات تعلیم و تربیتی اتباع ایران در مدارس و مؤسسات عالی فرهنگی امریکا واقع در مناطق خارج از ایالات متحدهٔ آمریکا و اراضی هاوایی و آلاسکا و جزایر الئوشین و پورتوریکو و جزایر ورجین و یا اتباع دولت کشورهای متحدهٔ آمریکا در مدارس و مؤسسات عالی فرهنگی ایران. این تأمین هزینه شامل مخارج مسافرت، تحصیل، توقف و همچنین سایر مخارج متفرقه که مربوط به تحصیل است می باشد.

و یا

۲. تهیهٔ وسیلهٔ حمل و نقل برای اتباع ایران که مایلند در مدارس و مؤسسات عالی فرهنگی آمریکا واقع در ایالات کشورهای متحدهٔ آمریکا، هاوایی، آلاسکا، جزایر الئوشین، پورتوریکو و جزایر ورجین تحصیل نمایند به شرط آنکه حضور آنها در آن مدارس و مؤسسات تعلیم و تربیتی مانع حضور اتباع آمریکا نباشد.

مادهٔ ۲

به منظور پیشرفت مقاصد فوق الذکر کمیسیون می تواند با رعایت مقررات این موافقتنامه کلیهٔ اقدامات لازمه را برای عملی کردن برنامه ای که در موافقتنامه پیش بینی شده است مجری دارد.

از جمله:

۱. به خزانه دار کمیسیون یا شخص دیگری که کمیسیون تعیین نماید اجازه داده می شود در بانک ملی ایران حساب باز کرده و از آن استفاده نماید. انتصاب خزانه دار یا شخص دیگری که تعیین می شود با موافقت وزیر امور خارجهٔ آمریکا خواهد بود.

۲. کمیسیون اجازهٔ پرداخت و اهدای وجوه برای منظوری که در این موافقتنامه مصرح است صادر خواهد نمود.

۳. تنظیم تصویب و اجرای برنامه های طبق منظور مندرجه در قسمت ۳۲ (ب) قانون اصلاح شدهٔ مازاد اموال آمریکا مورخ ۱۹۴۴.

٤. توصیهٔ دانشجویان، استادان و اهل تحقیق و تتبع که در ایران مقیم هستند و همچنین مؤسسات ایرانی که طبق قانون اصلاح شدهٔ مازاد اموال آمریکا مورخ ۱۹٤٤ صلاحیّت شرکت در برنامه را دارند به هیئت مدیرهٔ کمک هزینهٔ تحصیلی خارجی که در قانون نامبرده پیش‌بینی شده است.

۵. توصیه و پیشنهاد شرایط انتخاب اشخاصی که از اجرای این برنامه استفاده خواهند نمود به هیئت مدیره فوق‌الذکر در صورتی که این شرایط برای رسیدن به مقاصد و منظور کمیسیون مفید و ضروری تشخیص داده شود.

٦. فراهم ساختن وسیلهٔ رسیدگی به محاسبات کمیسیون در فواصل معینه طبق دستور بازرسانی که از طرف وزیر امور خارجهٔ آمریکا انتخاب می شوند.

۷. استخدام یک نفر مدیرعامل و اعضای اداری و دفتری و تعیین و پرداخت حقوق و دستمزد آنان.

مادهٔ ۳

کلیهٔ مصارف، تعهدات و مسئولیتهای مالی که کمیسیون می تواند بنماید در حدود بودجه‌ای است که از طرف وزیر امور خارجهٔ کشورهای متحدهٔ آمریکا طبق مقرراتی که می تواند وضع نماید تصویب گردیده.

مادهٔ ٤

کمیسیون مرکب خواهد بود از شش نفر عضو که سه نفر آنها از اتباع ایران و سه نفر دیگر از اتباع کشورهای متحدهٔ آمریکا و مدّت مأموریت آنها یک سال می باشد و در انقضای مدت قابل انتخاب خواهند بود. ریاست افتخاری هیئت به عهدهٔ سفیرکبیر آمریکا یا جانشین او در ایران خواهد بود و او می تواند به صلاحدید خود اعضای آمریکایی را عزل و نصب کند در موقع تساوی آرا برای تحصیل اکثریت رأی او قاطع خواهد بود. اعضای ایرانی را وزارت فرهنگ ایران تعیین و معرفی خواهد کرد. کمیسیون از بین خود یک نفر رئیس را انتخاب خواهد کرد که مثل سایر اعضا حق رأی خواهد داشت. اعضای کمیسیون حقوق دریافت نخواهند داشت لیکن کمیسیون می تواند مخارجی را که اعضا برای حضور در جلسات متحمل می شوند کارسازی نماید. در موقع بلا تصدی شدن محل هر یک از اعضای کمیسیون به علت انتقال، استعفا یا سبب دیگر جانشین آن به همان طریقی که عضو قبلی تعیین شده است تعیین می‌گردد.

مادهٔ ۵

کمیسیون برای حُسن جریان کار مقرراتی وضع و کمیسیونهای فرعی که ضرورت دارد تشکیل خواهد داد.

مادهٔ ۶

هر سال گزارشهایی به دستور و راهنمایی وزیر امور خارجهٔ کشورهای متحدهٔ آمریکا راجع به عملیات و اقدامات کمیسیون به وزارت امور خارجهٔ ایران و به وزیر امور خارجهٔ آمریکا فرستاده خواهد شد.

مادهٔ ۷

محل ادارهٔ مرکزی کمیسیون در تهران خواهد بود ولی جلسات کمیسیون یا کمیته‌های آن ممکن است در محلهای دیگری که کمیسیون تعیین خواهد کرد منعقد گردد و عملیات هر یک از اعضا و کارمندان کمیسیون در هر نقطه‌ای که کمیسیون تصویب کند اجرا خواهد گردید.

مادهٔ ۸

دولت آمریکا در ظرف سی روز از تاریخ امضای موافقتنامه حسابی به مبلغ ده میلیون ریال پول رایج ایران در بانک ملی ایران به حساب کمیسیون می سپارد و این وجوه در اختیار کمیسیون به منظور مصرحهٔ در این موافقتنامه خواهد بود و وزیر امور خارجهٔ آمریکا برای مخارجی که کمیسیون اجازه می دهد وجوهی را که به ریال به بانک سپرده شده و یا بعداً سپرده خواهد شد بنا به حدودی که در مادهٔ ۳ قید گردیده به مصرف برساند.

مادهٔ ۹

مقصود از «وزیر امور خارجهٔ کشورهای متحدهٔ آمریکا» که در این موافقتنامه ذکر شده است، وزیر امور خارجهٔ کشورهای متحدهٔ آمریکا یا یک صاحبمنصب یا کارمند دولت آمریکا است که از جانب وی بدین سمت تعیین می شود.

مادهٔ ۱۰

این موافقتنامه را با تبادل یادداشتهای سیاسی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت کشورهای متحدهٔ آمریکا می توان اصلاح کرد.

مادهٔ ۱۱

دولت شاهنشاهی ایران و دولت کشورهای متحدهٔ آمریکا کمال سعی و کوشش را در تسهیل اجرای این موافقتنامه و حل مسائلی که ممکن است ضمن عمل آن تولید شود معمول خواهند داشت.

مادهٔ ۱۲

این موافقتنامه پس از امضا به موقع اجرا گذارده می شود.

امضاکنندگان زیر به موجب اختیاری که از طرف دولت متبوع خود دارند این موافقتنامه را که در دو نسخه به فارسی و انگلیسی تنظیم شده است در تاریخ پنجشنبهٔ دهم شهریور یکهزار و سیصد و بیست و هشت (۱۳۲۸) شمسی در تهران امضا می نمایند.

از طرف دولت شاهنشاهی ایران
علی اصغر حکمت، وزیر امور خارجه
امضا

از طرف دولت کشورهای متحدهٔ امریکا
جان وایلی، سفیرکبیر
امضا

۸. همکاری فنّی

مقاوله‌نامه

در باب همکاری فنّی برای اصلاحات روستایی

نظر به تقاضای دولت ایران از دولت ممالک متحده امریکا راجع به همکاری دولت امریکا در برنامهٔ مبادلهٔ اطلاعات و تخصص و مهارت فنّی که هدف آن پیشرفت و ترقی اقتصادی ایران است. و نظر به موافقتی که از طرف دولت امریکا بر طبق مقررات قانون عمومی شمارهٔ ۵۳۵ مصوب کنگرهٔ هشتاد و یکم نسبت بدین همکاری به عمل آمده است، موافقت حاصل شد که اصول و طرز اجرای برنامهٔ مزبور مبنی بر مواد ذیل باشد.

۱. هدف اولیهٔ این «برنامهٔ همکاری» عبارت است از بهبود وضع زندگی و ازدیاد فعالیت اقتصادی و تولیدی مردمی که در مناطق روستایی به سر می برند. به منظور نیل بدین هدف توجه مخصوص به مواضیع فرهنگ بهداشت و اصلاح وضع کشاورزی معطوف خواهد گشت چنانکه عملیات و اصلاحات در حدود سطح زندگانی مردم ده‌نشین بوده پیشرفت در این قسمتها توام و متوافق باشد.

۲. «برنامهٔ اصلاحات روستایی» مبنی بر یک سلسله تشریح و نمایش عملی طرق جدید ترقی و تأسیس مراکز تربیتی خواهد بود. مراکز تربیتی متدرجاً در تمام کشور در نقاطی که نزدیک به تراکم جمعیت است بر پا خواهد شد.

مجاهدت و اهتمام می شود که طرق صحیح منتخب کشاورزی و غیره که در مراکز تربیتی تکمیل شده با حداکثر سرعت و تا حدی که متخصصین صلاحیت‌دار ایرانی یافته شوند توسعه و تعمیم یابد و در دسترس و معرض استفادهٔ ادارات و املاک دولتی، بنگاههای ملی و صاحبان املاک خصوصی در نقاطی که تسهیلات لازمه موجود باشد گذاشته شود.

۳. دولت ایران عده‌ای کارمند (شامل آموزگاران مدارس روستایی و متخصصین کشاورزی و بهداشت) و زمین و ابنیه و آلات و اسباب و ابزاری که در محل یافته شود در اختیار مراکز تربیتی و نمایشگاهها خواهد گذاشت.

همچنین یک اعتبار کافی نقدی که میزان آن از سه میلیون و دویست هزار ریال (۳,۲۰۰,۰۰۰) ریال در سال کمتر نباشد در اختیار کمیسیونی که بر طبق مادهٔ پنجم

این مقاوله‌نامه تشکیل می شود خواهد گذاشت تا هزینه‌های اجرایی تأمین گردد.

٤. تهیهٔ اقلام مشروحهٔ ذیل به عهدهٔ دولت ممالک متحدهٔ امریکا خواهد بود.

الف) متخصصینی که در رشته‌های فرهنگی و کشاورزی و بهداشت خدمت خواهند کرد و مسئول ادارهٔ امور فنّی و اداری هر یک از مراکز نمایش خواهند بود.

ب) وسایل و آلات و ابزار و اسبابی که در ایران تولید و ساخته نمی شود.

۵. به منظور برقراری نظارت مشترک بر آنچه در برنامهٔ اصلاحات روستایی جنبهٔ همکاری و تشریک مساعی دارد و به منظور تأمین یک وسیلهٔ مناسب مشورتی میان اولیای دولتین ایران و امریکا مربوط به اجرای این برنامه یک کمیسیون همکاری اصلاحات روستایی ایران و امریکا مرکب از چهار نمایندهٔ ایرانی و سه نمایندهٔ امریکایی تشکیل می‌گردد و یکی از نمایندگان ایران به سمت ریاست کمیسیون انتخاب می شود. نیز کمیسیون یک نفر را به عنوان مدیر فنّی انتخاب و استخدام می‌کند تا برنامهٔ مصوب کمیسیون را به معرض اجرا بگذارد.

٦. وظایف کمیسیون بدین قرار است:

الف) تعیین برنامهٔ عمل خط‌مشی و طرز کار نمایشگاهها و مراکز تربیتی.

ب) انتخاب و تصویب نقاطی که در آن نمایشگاه و مراکز تربیتی باید تأسیس گردد.

ج) تقدیم پیشنهادها به دولتین ایران و امریکا نسبت به زمین، مزرعه، ابنیه و وسایل و کارمند مورد لزوم.

د) وفق دادن عملیات کمیسیون با فعالیتهای اصلاحی سایر ادارات دولتی و بنگاههای ملّی و خصوصی در هر یک از مناطق.

۷. کمیسیون مرتباً گزارشهایی راجع به پیشرفت حاصله و خدمات انجام شده خواهد داد و دولتین ایران و امریکا پیشرفت کار کمیسیون را به بهترین وجهی منتشر کرده به اطلاع عموم خواهند رسانید.

۸. در هر مورد که دولت ممالک متحدهٔ امریکا بر طبق مواد این مقاوله‌نامه وسایل و ابزار تهیه می‌کند و وسایل و ابزار نامبرده از پرداخت عوارض گمرکی و یا مالیاتهای جاریهٔ کشور ایران معاف نباشد عوارض و مالیات مربوط به وسیلهٔ سازمان برنامهٔ هفت‌سالهٔ ایران از اعتبارات سازمان مزبور پرداخته خواهد شد.

۹. در هر مورد که از طرف کارمندان دولت امریکا ــ بغیر از کارمندان ایرانی دولت امریکا ــ که بر طبق این مقاوله‌نامه برای خدمت به ایران گسیل می‌گردند و یا اعضای خانوادهٔ کارمندان امریکایی مزبور که همراه آنان به ایران می آیند اشیأ و لوازم شخصی برای مصرف و استفادهٔ شخصی به ایران آورده شود و اشیأ و لوازم مزبور از پرداخت عوارض گمرکی و یا سایر مالیاتهای جاریهٔ کشور ایران معاف نباشد و نیز در مواردی که کارمندان امریکایی فوق‌الذکر و اعضای خانوادهٔ ایشان ملزم به پرداخت مالیات بر درآمد و یا مالیاتهای دیگر اجتماعی باشند و معافیت از پرداخت عوارض گمرکی و مالیاتهای جاریه‌ای که در فوق ذکر شد میسر نباشد عوارض و مالیاتهای متعلقه از طرف سازمان برنامهٔ هفت‌سالهٔ دولت ایران و از اعتبارات سازمان مزبور تأدیه خواهد شد.

۱۰. این یادداشت و مقاوله تا هنگامی که یکی از طرفین الغای آن را کتباً به طرف دیگر ابلاغ نمایند معتبر و مجری خواهد بود و الغای آن بایستی نود روز قبلاً به وسیلهٔ یکی از طرفین به طرف دیگر کتباً اخطار گردد.

تهران، کاخ ابیض، بیست و هفتم مهرماه ۱۳۲۹ (نوزدهم اکتبر ۱۹۵۰)

نخست‌وزیر ایران: علی رزم‌آرا ــ امضا

سفیرکبیر فوق‌العاده و تام‌الاختیار
کشورهای متحدهٔ امریکا
هنری گریدی ــ امضا

۹. نامه‌های متبادل راجع به کالاهای اهدایی

۱. نامهٔ سفیر آمریکا به وزیر امور خارجهٔ ایران

شمارهٔ ۳۰۱

تهران، ۲۲ سپتامبر ۱۹۵۳

عالی جناب

افتخار دارم بدین‌وسیله یادداشت شمارهٔ ۱۵۱۹ مورخ ۱۰ ژوئن ۱۹۵۳ و مذاکرات بین نمایندگان دو دولتمان در زمینهٔ اتخاذ تدابیر لازم برای تسهیل به نمایش درآمدن دوستی بین دو ملّت ایران و آمریکا از طریق اهدای مواد خوراکی و دیگر ملزومات اساسی و ضروری توسط افراد و مؤسسات آمریکایی به افراد و مؤسسات ایرانی را خاطرنشان سازم و همچنین افتخار دارم، قرار تفاهم ناشی از این مذاکرات را به شرح زیر تأیید نمایم:

۱. دولت پادشاهی ایران موافقت می‌کند کالاها و ا جناس تصویب شده به وسیلهٔ دولت امریکا و تهیه یا خریداری شده توسط مؤسسات خیریه و عام‌المنفعهٔ آمریکایی تأیید شده در مقررات مربوطهٔ دولت آمریکا که به ایران تحویل داده می شوند (به طور رایگان) از هرگونه حقوق گمرکی و عوارض و مالیتهای داخلی مربوط به واردات کالا به ایران معاف کامل باشند و این کالاها و اجناس، شامل کالاها و اجناس فرستاده شده برای این نوع مؤسسات آمریکایی و از جمله شعبات این نوع مؤسسات در ایران که توسط دولت ایران تصویب و تأیید شده‌اند یا خواهند شد نیز می باشند.

۲. این نوع کالاها و اجناس، شامل کالاها و اجناس مشمول مقررات دولت آمریکا در مورد سوبسیدهایی که به حمل و نقل دریایی کالاهای آمریکایی تعلق می‌گیرند از قبیل اقلام اساساً ضروری خوراکی و پوشاکی و پزشکی و دیگر تجهیزات و اقلام و ضروریات مربوط به پروژه‌های تندرستی و بهداشت و آموزش و پرورش و کشاورزی و تفریحات سالم و تشویق و توسعهٔ صنایع خودکفای کوچک نیز می شوند، ولی نه شامل توتون، سیگار برگ، سیگار معمولی (سیگارت)، نوشیدنی های الکلی و یا کالاها و اجناسی که توسط نمایندگان و کارکنان این نوع مؤسسات در ایران بشخصه مصرف می شوند.

۳. مقررات مربوط به صادرات و واردات کالاهای معاف شده از حقوق و عوارض گمرکی و هر نوع مالیات و عوارض داخلی، شامل کالاها و تجهیزات وارد شده به وسیلهٔ سازمانهای تصویب شده از سوی هر دو دولت به منظور اجرای عملیات پیش‌بینی شده در این قرار موافقت نیز می‌شوند، ولی نه شامل اقلام مورد استفادهٔ شخصی نمایندگان و کارکنان این نوع مؤسسات خیریه و عام‌المنفعه در ایران.

٤. هزینهٔ حمل و نقل این کالاها و تجهیزات (شامل هزینه‌ها و کارمزدها و عوارض بندری، بارگیری، انبارداری، بسته‌بندی‌های لازم و از این قبیل) تا زمان رسیدن آنها به مصرف‌کننده‌ها و استفاده‌کننده‌های نهایی و واقعی آنها در ایران، به عهدهٔ دولت پادشاهی ایران خواهد بود.

۵. این کالاها و اجناس و تجهیزات، ضمایم جیره‌ها و سهام تعیین شده برای ایرانی‌ها توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی (غیر آمریکایی)، تلقی خواهند شد و جدا از جیره‌ها و سهام مذکور.

٦. مؤسساتی که بر اساس مقررات تعیین شده در این قرار موافقت در ایران عمل می‌کنند و عملیاتی دارند، مجازند ترتیب و قرارهای اضافی و جداگانه‌ای با دولت ایران داشته باشند و این قرار موافقت به معنای محروم کردن مؤسسات مذکور از منافع موجود و تأیید شده‌شان در قرار موافقتهای کنونی و موجودشان با دولت ایران نیست و نخواهد بود.

افتخار دارم خاطرنشان سازم که در صورت موافقت دولت شما با این قرار توافق و تفاهم، مجموعهٔ این یادداشت و یادداشت حاوی پاسخ آن‌جناب به آن، در حکم موافقتنامه‌ای خواهد بود بین دو دولت که از تاریخ روز صدور و یادداشت حاوی پاسخ آن‌جناب، اعتبار قانونی و رسمیت خواهد داشت و فقط سه ماه پس از رسیدن اطلاع کتبی دایر بر تمایل یکی از دو دولت به فسخ آن به دولت دیگر، از اعتبار قانونی و رسمیت مذکور ساقط خواهد شد. صمیمانه‌ترین احترامات و ارادتهای نگارنده را بپذیرید.

لوی دبلیو. هندرسن
سفیر امریکا در ایران

به: عالی جناب عبدالله انتظام
وزیر امور خارجهٔ ایران
وزارت امور خارجهٔ پادشاهی ایران، تهران

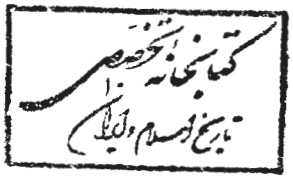

۲. نامهٔ سفیر آمریکا به وزارت امور خارجهٔ ایران
شمارهٔ ۳٤۹
تهران، ایران، ۵ اکتبر ۱۹۵۳

سفارت آمریکا، بدین‌وسیله درودهای صمیمانهٔ خود را برای وزارت امور خارجهٔ پادشاهی ایران ارسال داشته و افتخار دارد به مذاکرات بین مقامات این سفارت و آقای افشار قاسملو رئیس بخش چهارم سیاسی آن وزارت‌خانه در مورد محتوی و منظور پاراگراف شمارهٔ ٦ یادداشت شمارهٔ ۳۰۱ سفیر آمریکا مورخ ۲۲ سپتامبر ۱۹۵۳ به عالی جناب وزیر امور خارجهٔ ایران در مورد قرار توافق برای توزیع مقادیری کالاهای معین که توسط برخی مؤسسات عام‌المنفعه و خیریهٔ آمریکایی و به منظور اهدای به ملّت ایران (طبعاً به طور رایگان) تهیه یا خریداری شده‌اند، اشاره کند.

پاراگراف شمارهٔ ٦ یادداشت مذکور در بالا به قرار زیر است:

«٦. مؤسساتی که بر اساس مقررات تعیین شده در این قرار موافقت در ایران عمل می‌کنند و عملیاتی دارند، مجازند ترتیب و قرارهای اضافی و جداگانه‌ای با دولت ایران داشته باشند و این قرار موافقت به معنای محروم کردن مؤسسات مذکور از منافع موجود و تأیید شده‌شان در قرار موافقتهای کنونی و موجودشان با دولت ایران نیست و نخواهد بود.»

این پاراگراف در واقع به این معناست که وجود قرار توافق نامبرده بین دولت پادشاهی ایران و دولت آمریکا نمی‌بایستی از ایجاد قرار توافقهای اضافی بین مؤسساتی آمریکایی که کالاهایی در ایران توزیع می‌کنند و دولت ایران مانع شود و همچنین قرار توافق نامبرده نمی‌بایستی تسهیلات و امتیازات واگذار شده به این نوع مؤسسات آمریکایی توسط دولت ایران را محدود کند یا کاهش بدهد.

سفارت آمریکا در ایران از این فرصت استفاده کرده، یک بار دیگر صمیمانه‌ترین و بهترین احترامات و ارادتهای خود را به وزارت امور خارجهٔ ایران تقدیم می دارد.

به: وزارت امور خارجهٔ پادشاهی ایران
تهران، ایران

۳. اعلام توافق وزیر امور خارجهٔ ایران با نامهٔ سفیر آمریکا

تاریخ: ۲۱ ــ ۷ ــ ۱۳۳۲

شماره: ۲٤٦٤۸/٤۱۰

آقای سفیرکبیر

احتراماً وصول نامهٔ مورخهٔ ۳۱ شهریور ۱۳۳۲ شمارهٔ ۳۰۱ آن‌جناب را که متضمن پیشنهادات دولت کشورهای متحد آمریکا برای ارسال پاره‌ای مواد غذایی به طور بلاعوض و مجانی به کشور ایران بوده اشعار می دارد.

دولت شاهنشاهی ایران با توجه به توضیحاتی که طی یادداشت مورخهٔ ۱۳ــ۷ــ ۱۳۳۲ شمارهٔ ۳٤۹ آن سفارت کبری داده شده بدین‌وسیله مراتب موافقت خود را با پیشنهادات مندرج در نامهٔ آن‌جناب اعلام داشته و از مساعدتهایی که از این طریق به کشور ایران خواهد شد کمال تشکر را دارد. البته همان طور که پیشنهاد فرموده بودید، در این امر نامهٔ مورخهٔ ۳۱ــ٦ــ ۱۳۳۲ شمارهٔ ۳۰۱ آن‌جناب و پاسخ دوستدار به عنوان موافقتنامهٔ بین دولتین ایران و کشورهای متحد آمریکا تلقی خواهد گردید.

موقع را مغتنم شمرده، احترامات فائقه را تجدید می نماید

جناب آقای لوی هندرسن سفیرکبیر دولت کشورهای متحد آمریکا ــ تهران

۱۰. عهدنامهٔ مودّت و روابط اقتصادی و حقوقی و کنسولی

عهدنامهٔ مودّت و روابط اقتصادی و حقوق کنسولی بین ایران و دول متحدهٔ آمریکا

چون دولت شاهنشاهی ایران و دول متحدهٔ آمریکا مایلند مناسبات دوستانه‌ای را که از دیرزمان بین مردم این دو کشور موجود بوده است به نحو مؤکدی مورد توجه قرار دهند و اصول عالیه‌ای را که برای تنظیم امور بشری ملزم به رعایت آن می باشند بار دیگر تأیید کنند و بازرگانی و به کارانداختن سرمایه و روابط نزدیکتر اقتصادی را به طورکلی بین مردم این دو کشور و به نفع طرفین تشویق نمایند و مناسبات کنسولی را تحت نظم و قاعده درآورند لذا به انعقاد عهدنامهٔ مودت و روابط اقتصادی و حقوق کنسولی بر اساس رفتار مساوی متقابل مصمم گردیده و اشخاص ذیل را به عنوان نمایندگان تام الاختیار خود تعیین نمودند:

اعلی حضرت همایون شاهنشاه ایران:

جناب آقای مصطفی سمیعی، معاون دائمی وزارت امور خارجه

و

رئیس جمهور کشورهای متحده آمریکا:

جناب آقای سلدن چپین، سفیرکبیر فوق العاده و مختار دول متحدهٔ آمریکا در تهران

نمایندگان مزبور پس از تبادل اختیارنامه های خود و تصدیق صحت و رسمیّت آن نسبت به مواد ذیل موافقت نمودند:

مادهٔ اول

بین ایران و دول متحدهٔ آمریکا صلح استوار و پایدار و دوستی صمیمانه برقرار خواهد بود.

مادهٔ دوم

۱. اتباع هر یک از طرفین معظمین متعاهدین مجاز خواهند بود که به قصد بازرگانی بین کشور خود و قلمرو طرف معظم متعاهد دیگر و اشتغال به فعالیتهای تجاری مربوط به آن و به قصد توسعه و هدایت عملیات مربوطه به کاری که مقدار معتنابهی سرمایه در آن کار نهاده‌اند یا عملاً در حال گذاردن سرمایه می باشند به قلمرو طرف معظم متعاهد دیگر وارد شوند و در آنجا اقامت کنند و شرایط چنین اجازه به هیچ وجه

نامساعدتر از شرایطی نخواهد بود که در مورد اتباع هر کشور ثالثی قائل می شوند.

۲. اتباع هر یک از طرفین معظمین متعاهدین در قلمرو طرف متعاهد دیگر منفرداً یا به وسیلهٔ هیئتها (associations) و مادام که فعالیت ایشان مغایر نظم عمومی یا امنیت یا اخلاق نباشد از مراتب ذیل برخوردار خواهند بود: الف) اجازهٔ مسافرت آزاد در داخله و اختیار سکونت در هر محل؛ ب) آزادی وجدان و حق اجرای مراسم مذهبی؛ ج) اجازهٔ اشتغال به فعالیتهای نوع‌پرورانه و تربیتی و علمی و د) حق جمع‌آوری و ارسال اطلاعات جهت انتشار در خارجه برای آگاهی عامهٔ مردم و به طریق دیگر ارتباط یافتن با اشخاصی که داخل یا خارج آن قلمرو هستند. همچنین آنها مجاز خواهند بود به مشاغل و حرفی که برای آن واجد صلاحیت می باشند طبق مقررات قانون مربوطه به اجازهٔ اشتغال به مشاغل و حرف مزبور اشتغال یابند.

۳. مقررات بند ۱ و ۲ این ماده متفرع بر حق هر یک از طرفین معظمین متعاهدین است که برای حراست دم و امنیت عمومی و حفظ بهداشت و اخلاق اقدامات لازم به عمل آورد و همچنین به دلایل مزبور اتباع خارجه را اخراج کند به آنها اجازهٔ ورود ندهد یا مسافرت آنها را در داخلهٔ خود محدود سازد.

٤. اتباع هر یک از طرفین معظمین متعاهدین در قلمرو طرف معظم متعاهد دیگر از حدّ اعلای حمایت و امنیت پایدار برخوردار خواهند بود. هر موقع چنین فردی در بازداشت باشد از هر جهت به نحو عادلانه و با انسانیت با وی رفتار خواهد شد و طبق تقاضای او بی آنکه تأخیر غیرلازمی روی دهد به نمایندهٔ سیاسی یا کنسولی کشور او اطلاع و فرصت کامل داده خواهد شد تا منافع او را محافظت نماید. اتهاماتی که علیه او اقامه شده به اسرع اوقات به اطلاع او خواهد رسید و کلیهٔ تسهیلاتی که جهت دفاع وی به نحو معقول لازم باشد فراهم خواهد شد و پروندهٔ او فوراً و بی طرفانه مورد رسیدگی و قطع و فصل قرار خواهد گرفت.

مادهٔ سوم

۱. شرکتهایی که طبق قوانین و مقررات مربوطهٔ هر یک از طرفین معظمین متعاهدین تشکیل گردیده است در قلمرو طرف معظم متعاهد دیگر شخصیت حقوقی آنها شناخته خواهد شد. لکن معلوم است که شناختن شخصیت حقوقی به خودی خود به شرکتها حق نمی دهد به فعالیتهایی اشتغال جویند که برای آن تشکیل یافته اند. منظور از

«شرکتها» در این عهدنامه عبارت است از شرکتها (corporations, partnerships) و کمپانی ها و سایر هیئتها (associations) که با مسئولیت محدود یا غیرمحدود به قصد انتفاع پولی یا غیر پولی تشکیل یافته باشد.

۲. اتباع و شرکتهای هر یک از طرفین معظمین متعاهدین به منظور اینکه عدالت بی طرفانه به اسرع اوقات اجرا شود در کلیهٔ مراحل قضایی هم در دفاع و هم در تعقیب حقوق خود به محاکم دادگستری و مؤسسات اداری طرف معظم متعاهد دیگر آزادانه دسترسی خواهند داشت به هر صورت شرایطی که به موجب آن شرایط چنین دسترسی حاصل می شود به هیچ وجه نامساعدتر از شرایطی نخواهد بود که در مورد اتباع و شرکتهای طرفِ معظم متعاهد دیگر یا هر طرف ثالثی مجری است. حتی شرکتهایی که در داخل کشور فعالیتی ندارند بی آنکه احتیاج به ثبت رسیدن یا محلی شدن داشته باشند از دسترسی مذکور برخوردار خواهند بود.

۳. از حل و فصل خصوصی اختلافاتی که جنبهٔ حقوقی داشته و مربوط به اتباع و شرکتهای هر یک از طرفین معظمین متعاهدین باشد در قلمرو طرف معظم متعاهد دیگر جلوگیری نخواهد شد و در مواردی که حل و فصل مزبور از طریق حکمیت به عمل آید نه بیگانگی حکمها و نه خارج بودن محل وقوع حکمیت به خودی خود مانع اجرای آرای صادره از حکمیت نخواهد شد.

مادهٔ چهارم

۱. هر یک از طرفین معظمین متعاهدین در تمام مواقع نسبت به اتباع و شرکتهای طرف معظم متعاهد دیگر و اموال و مؤسسات ایشان رفتار منصفانه و عادلانه مرعی خواهد داشت و از اتخاذ اقدامات غیرمعقول و تبعیض آمیزی که به حقوق و منافع مکتسبهٔ قانونی ایشان لطمه وارد آورد خودداری خواهد نمود و برای اجرای حقوق قانونی آنان که در نتیجهٔ قراردادی به دست آمده باشد وسایل مؤثری طبق قوانین مربوطه تهیه و تأمین خواهد کرد.

۲. اموال اتباع و شرکتهای هر یک از طرفین معظمین متعاهدین از جمله منافع اموال از حدّ اعلای حمایت و امنیت دائم به نحوی که در هیچ مورد کمتر از مقررات قانون بین المللی نباشد در داخل قلمرو طرف متعاهد معظم دیگر برخوردار خواهد بود. این اموال جز به منظور نفع عامه، آن هم بی آنکه غرامت عادلانهٔ آنها به اسرع اوقات پرداخت

شود گرفته نخواهد شد. غرامت مزبور باید به وجه مؤثری قابل تحقق باشد و به نحو کامل معادل مالی خواهد بود که گرفته شده است و قبل از آنکه گرفته شود یا در حین گرفتن مال قرار کافی جهت تعیین مبلغ غرامت و پرداخت آن داده خواهد شد.

۳. به محل سکنی و دفتر و انبار و کارخانه و سایر امکنهٔ اتباع و شرکتهای هر یک از طرفین معظمین متعاهدین که در قلمرو طرف متعاهد معظم دیگر واقع باشد نباید بی‌علت صحیح داخل شد یا مزاحمت فراهم ساخت. بازرسی و معاینهٔ رسمی این امکنه و محتویات آنها فقط طبق قانون و با توجه دقیق و مراعات آسایش ساکنین و جریان کسب و کار آنان انجام داده خواهد شد.

٤. مؤسساتی که اتباع و شرکتهای هر یک از طرفین معظمین متعاهدین مجازند در قلمرو طرف معظم متعاهد دیگر تأسیس یا تحصیل نمایند اجازه خواهند داشت آزادانه به فعالیتهای خود در آن قلمرو اشتغال یابند. شرایط اشتغال آن مؤسسات از شرایط مؤسسات دیگری که وارد فعالیتهای مشابهی باشند قطع نظر از ملیّت مؤسسات مزبور به هیچ‌وجه نامساعدتر نخواهد بود. اتباع و شرکتهای مزبور حق خواهند داشت پیوسته در مؤسسات مزبور و ادارهٔ امور آن نظارت داشته باشند و وکلای دادگستری و نماینده و محاسب و سایر کارشناسان فنّی و کارکنان اداری و مترجم و کارمندان متخصص دیگر به انتخاب خود استخدام کنند و به هر کار دیگری که برای حسن جریان امور خود لازم بدانند یا بالتبع پیش آید و برای حسن جریان امور مؤثر باشد اقدام نمایند.

مادهٔ پنجم

۱. اتباع و شرکتهای هر یک از طرفین معظمین متعاهدین در قلمرو طرف معظم متعاهد دیگر مجاز خواهند بود که الف) در مدتهای مناسب اموال غیرمنقول لازم را برای سکونت یا فعالیتهای ناشی از عهدنامهٔ حاضر اجاره نمایند؛ ب) اموال منقول شخصی را از هر قبیل خریداری یا به نحو دیگر تحصیل کنند و ج) اموال خود را از هر قبیل به وسیلهٔ فروش یا وصیت یاغیر آن واگذار نمایند. رفتاری که در این مورد به عمل می‌آید در هیچ موردی از رفتاری که نسبت به اتباع و شرکتهای هر کشور ثالثی به عمل می‌آید نامساعدتر نخواهد بود.

۲. با رعایت قوانین و مقررات مربوطه در مورد ثبت و سایر تشریفات اتباع و شرکتهای هر یک از طرفین متعاهدین در قلمرو طرف معظم متعاهد دیگر برای استفادهٔ

انحصاری از اختراعات و علائم تجاری و اسامی بازرگانی به نحو مؤثری مورد حمایت قرار خواهند گرفت.

مادهٔ ششم

۱. به اتباع و شرکتهای هر یک از طرفین معظمین متعاهدین در قلمرو طرف معظم متعاهد دیگر مالیات یا عوارض یا حقوق سنگینتر از آنچه به اتباع و ساکنین و شرکتهای هر کشور ثالثی تعلق می‌گیرد تعلق نخواهد گرفت یا مقرراتی سنگینتر از آنچه در مورد اتباع و ساکنین و شرکتهای هر کشور ثالثی از حیث وضع و وصول مالیات یا عوارض یا حقوق مزبور اجرا می شود اجرا نخواهد شد. در مورد اتباع هر یک از طرفین معظمین متعاهدین که در قلمرو طرف معظم متعاهد دیگر اقامت دارند و اتباع و شرکتهای هر یک از طرفین معظمین متعاهدین که به کار تجارت یا سایر امور سودآور یا فعالیتهای غیرانتفاعی در آن کشور اشتغال دارند مبالغی را که باید بدین طریق بپردازند سنگینتر از مبالغی نخواهد بود که اتباع شرکتهای طرف معظم متعاهد دیگر می پردازند و مقرراتی را که باید به شرح فوق رعایت کنند سنگینتر از مقرراتی نخواهد بود که اتباع و شرکتهای طرف دیگر رعایت می‌کنند.

۲. معذالک هر یک از طرفین معظمین متعاهدین این حق را محفوظ می دارد که الف) فقط بر اساس معاملهٔ متقابله یا طبق قرارداد جهت احتراز از اخذ مالیات مضاعف یا برای حفظ متقابل درآمد مزایای خاص مالیاتی قائل شود و ب) شرایط خاصی را در مورد معافیتهایی اجرا نماید که جنبهٔ شخصی داشته باشد و نسبت به اشخاص غیرمقیم در مورد مالیات بر درآمد و مالیات بر ارث مجاز است.

۳. شرکتهای هر یک از طرفین معظمین متعاهدین در داخل قلمرو طرف معظم متعاهد دیگر نسبت به تحصیل درآمد یا معاملاتی که در داخل قلمرو مزبور صورت نگرفته و یا نسبت به سرمایه‌ای که در آنجا به کار نینداخته باشد موظف به پرداخت مالیات نخواهد بود.

مادهٔ هفتم

۱. هیچ یک از طرفین معظمین متعاهدین در مورد پرداخت و ارسال و سایر انتقالات پولی به قلمرو طرف معظم متعاهددیگریا از قلمرو طرف معظم متعاهددیگر به قلمرو خود تضییقاتی قائل نخواهد شد مگر الف) تا حدی که برای تأمین ارز خارجی جهت

پرداخت بهای کالا و خدمات (سرویسهای) ضروری برای بهداشت و رفاع مردم لازم باشد یا ب) در مورد یک عضو صندوق بین‌المللی پول تضییقاتی که مصرحاً به تصویب صندوق رسیده باشد.

۲. اگر هر یک از طرفین معظمین متعاهدین تضییقات ارزی به کار برد به اسرع اوقات قرار معقول برای استرداد و انتقال ارز خارجی به پول رایج طرف معظم متعاهد دیگر در موارد ذیل خواهد داد: الف) غرامت مذکور در بند ۲ مادهٔ ٤ عهدنامهٔ حاضر؛ ب) درآمدها به صورت حقوق (ماهانه) بهره، سود سهام، حق‌العمل، حق‌الامتیاز، اجرت خدمات فنی یا غیر آن و ج) مبالغ مخصوص استهلاک دیون و استهلاک سرمایه‌هایی که مستقیماً به کار افتاده و انتقالات سرمایه با توجه به حوائج خاص برای سایر معاملات اگر برای ارز بیش از یک نرخ مجری باشد نرخی که در مورد اینگونه انتقالات مجری خواهد بود نرخی است که مصرحاً از طرف صندوق بین‌المللی پول جهت اینگونه معاملات تصویب شده باشد یا اگر چنین نرخی از طرف صندوق تصویب نشده باشد نرخ خالصی مجری خواهد بود که با در نظر گرفتن هرگونه مالیات یا عوارض اضافی بر انتقالات ارزی معقول و عادلانه باشد.

۳. هر یک از طرفین معظمین متعاهدین که تضییقات ارزی قائل می شود به طور کلی این تضییقات را به نحوی اجرا خواهد نمود که از نظر رقابت در تجارت و حمل و نقل یا به کار انداختن سرمایهٔ طرف معظم متعاهد دیگر با مقایسه با تجارت یا حمل و نقل یا به کار انداختن سرمایهٔ هر کشور ثالثی تأثیر زیان‌آوری نداشته باشد و در هر موقع به طرف معظم متعاهد دیگر برای مشاوره در باب اجرای این ماده فرصت کافی خواهد داد.

مادهٔ هشتم

۱. هر یک از طرفین معظمین متعاهدین نسبت به محصولات طرف معظم متعاهد دیگر از هر نقطه‌ای که باشد و با هر نوع وسیله‌ای که وارد شود و نسبت به محصولاتی که مقرر است به مقصدطرف معظم متعاهد دیگر صادر گردد از هر طریق و با هر وسیله‌ای که باشد در کلیهٔ امور مربوط به مطالب ذیل رفتاری خواهد کرد که نسبت به محصولات مشابه هر کشور ثالث یا محصولات مشابهی که به مقصد هر کشور ثالث مقرر است صادر گردد به. هیچ‌وجه نامساعدتر نباشد: الف) گمرک و سایر عوارض و مقررات و تشریفات

مربوط به واردات و صادرات؛ ب) مالیات داخلی و فروش و توزیع و انبارکردن و مصرف. همین قاعده در مورد انتقال وجوه پرداختی از یک کشور به کشور دیگر برای واردات و صادرات مجری خواهد بود.

۲. هیچ‌یک از طرفین معظمین متعاهدین محدودیت یا ممنوعیتی نسبت به ورود هرگونه محصول طرف معظم متعاهد دیگر یا نسبت به صدور هرگونه محصولی به قلمرو طرف معظم متعاهد دیگر قائل نخواهد شد مگر اینکه ورود محصول مشابه از کلیهٔ کشورهای ثالث یا صدور محصول مشابه به کلیهٔ کشورهای ثالث همچنان محدود یا ممنوع شده باشد.

۳. اگر هر یک از طرفین معظمین متعاهدین از لحاظ کمیّت تضییقاتی نسبت به واردات یا صادرات هر محصولی قائل گردد در صورتی که طرف معظم متعاهد دیگر منافع مهمی در آن محصول داشته باشد طرف معظم متعاهد ایجادکنندهٔ آن تضییقات مراتب زیر را رعایت خواهد کرد.

الف) به طور کلی مجموع مقدار محصولی را که از لحاظ کمیّت یا قیمت می‌توان در مدت مشخصی وارد یا صادر نمود و هرگونه تغییری که در مقدار یا مدت مزبور داده شود باید قبلاً برای اطلاع عموم اعلام شود.

ب) اگر برای کشور ثالثی سهمیه‌هایی اختصاص می‌دهد با توجه به هرگونه عوامل خاصی که در تجارت آن محصول مؤثر است برای واردات یا صادرات طرف معظم متعاهد دیگرسهمی تعیین خواهد نمود که از حیث کمیّت یا قیمت متناسب با مقدار محصولی باشد که قبلاً در مدت معینی از آن کشور وارد یا صادر شده است و آن مدت به عنوان نمونه در نظر گرفته شود.

٤. هر یک از طرفین معظمین متعاهدین می‌تواند به دلایل بهداشتی یا دلایل معمولهٔ دیگر که جنبهٔ بازرگانی نداشته باشد یا برای جلوگیری از اعمال فریبنده یا غیرعادلانه ممنوعیتها یا محدودیتهایی وضع نماید مشروط بر آنکه این ممنوعیتها یا محدودیتها به طور دلبخواه به زیان تجارت طرف معظم متعاهد دیگر تبعیض‌آمیز نباشد.

۵. هر یک از طرفین معظمین متعاهدین می‌تواند برای تأمین استفاده از پولهای راکد و غیرقابل تبدیل یا برای مقابله با کمبود ارز خارجی اقدامات لازم اتخاذ نماید. لکن این اقدامات بیش ازحد لزوم از سیاستی منحرف نخواهد شد که به قصد تشویق

حداکثر ترقی و توسعه در تجارت خالی از تبعیض چندجانبه و به منظور تسریع حصول وضع تعادل پرداختهای ارزهای خارجی طرح شده باشد تا بدین طریق از اقدامات مزبور بی نیازی حاصل شود.

۶. هر یک از طرفین معظمین متعاهدین این حق را محفوظ می دارد که مزایای خاصی نسبت به موارد ذیل قائل شود: الف) نسبت به محصولات شیلات ملّی خود؛ ب) نسبت به کشورهای همسایه به منظور تسهیل تجارت مرزی یا ج) به موجب اتحاد گمرکی یا ناحیهٔ تجارت آزاد که هر یک از طرفین معظمین متعاهدین پس از مشاوره با طرف معظم متعاهد دیگر می تواند عضو آن شود. بعلاوه هر یک از طرفین معظمین حقوق و تکالیفی را که ممکن است طبق موافقتنامهٔ عمومی دربارهٔ تعرفه‌ها و امور بازرگانی داشته باشد و مزایای خاصی را که ممکن است طبق آن موافقتنامه قائل گردد برای خود محفوظ می دارد.

مادهٔ نهم

۱. هر یک از طرفین معظمین متعاهدین در اجرای آیین‌نامه‌ها و تشریفات گمرکی خود مراتب زیر را رعایت خواهد کرد: الف) فوراً کلیهٔ مقررات عمومی را که مربوط به واردات و صادرات باشد منتشر خواهد ساخت؛ ب) این مقررات را به طور یکسان و بی طرفانه و معقول اجرا خواهد کرد؛ ج) به طور کلی از اجرای مقررات جدید یا مقررات سنگینتر قبل از آنکه برای اطلاع عموم اعلام گردد خودداری خواهد نمود؛ د) برای رسیدگی استینافی ترتیبی خواهد داد که بتوان نسبت به اقدامات اداری در مسائل گمرکی فوراً و بی طرفانه تجدید نظر نمود و هـ) بابت تخلفات ناشی از سهو در کتابت یا ناشی از اشتباهات بدون سوءنیت فقط مجازات یا جریمهٔ جزئی تعیین خواهد کرد.

۲. رفتاری که با اتباع و شرکتهای هر یک از طرفین معظمین متعاهدین در مورد کلیهٔ امور مربوط به واردات و صادرات می شود به هیچ‌وجه نامساعدتر از رفتاری نخواهد بود که با اتباع و شرکتهای طرف معظم متعاهد دیگر یا اتباع و شرکتهای هر کشور ثالثی می شود.

۳. هیچ‌یک از طرفین معظمین متعاهدین اقدام تبعیض‌آمیزی نخواهد کرد که واردکننده یا صادرکنندهٔ محصولات هر یک از دو کشور را از تحصیل بیمهٔ دریایی دربارهٔ آن محصولات و شرکتهای هر یک از طرفین معظمین متعاهدین مانع شود یا برای آنها

مشکلاتی ایجاد نماید.

مادهٔ دهم

۱. بین قلمروهای طرفین معظمین متعاهدین آزادی تجارت ودریانوردی برقرار خواهد بود.

۲. کشتی هایی که پرچم یکی از طرفین معظمین متعاهدین را دارند و اسنادی را که طبق قانون آن کشور جهت اثبات ملیّت لازم است با خود همراه دارند هم در دریاهای آزاد و هم در بنادر و جاها و آبهای طرف معظم متعاهد دیگر کشتی های طرف معظم متعاهدی شمرده خواهد شد که اسناد مزبور را صادر کرده و اجازهٔ استفاده از پرچم خود را داده است.

۳. کشتی های هر یک از دو طرف معظم متعاهد با شرایط متساوی با کشتی های طرف معظم متعاهد دیگر و کشتی های هر کشور ثالثی آزاد خواهند بود که با محمولات خود به کلیهٔ بنادر و جاها و آبهای طرف معظم متعاهد دیگر که به روی تجارت خارجی و دریانوردی باز باشد بیایند. نسبت به این کشتی ها و محمولات آنها در تمام موارد در بنادر و آبها و جاهای متعلق به طرف معظم متعاهد دیگر رفتار ملّی و رفتار کاملة الوداد مراعات خواهد شد. اما هر یک از طرفین معظمین متعاهدین می تواند در مورد تجارت ساحلی و دریانوردی داخلی و شیلات ملّی برای کشتی های خود حقوق و مزایای انحصاری حفظ نماید.

٤. هر یک از طرفین معظمین متعاهدین نسبت به کشتی های طرف معظم متعاهد دیگر در مورد حق حمل کلیهٔ محصولاتی که ممکن است به وسیلهٔ کشتی به قلمرو طرف معظم متعاهد حمل گردد یا از قلمرو مزبور فرستاده شود رفتار ملّی و رفتار ملل کاملة الوداد خواهد کرد و رفتاری که با آن محصولات می شود در مورد الف) حقوق و عوارض از هر قبیل؛ ب) تشریفات گمرکی و ج) جوایز و استرداد حق گمرک در صورت صدور و امثال این مزایا به هیچ وجه نامساعدتر از رفتاری نخواهد نمود که نسبت به محصولات مشابهی به عمل آید که در کشتی های طرف معظم متعاهد دیگر حمل شده باشد.

۵. در صورتی که کشتی های هر یک از طرفین معظمین متعاهدین دچار آسیب شده باشند مجاز خواهند بود که در نزدیکترین بندر یا لنگرگاه طرف معظم متعاهد دیگر پناهنده شوند و از رفتار دوستانه و مساعدت برخوردار گردند.

۶. کلمهٔ «کشتی ها» که در این عهدنامه به کار رفته به معنی کلیهٔ اقسام کشتی است اعم از اینکه متعلق به اشخاص باشد و اشخاص آن کشتی ها را به کار انداخته باشند یا متعلق به دولت باشد و دولت آنها را به کار انداخته باشد، اما این کلمه جز در مورد بند ۲ و ۵ این ماده شامل کشتی های ماهیگیری یا کشتی های جنگی نخواهد بود.

مادهٔ یازدهم

۱. هر یک از طرفین معظمین متعاهدین تعهد می‌کند که: الف) مؤسسات متعلق به آن دولت یا تحت نظارت آن دولت و مؤسسات انحصاری یا نمایندگی هایی که در قلمرو آن دولت مزایای خاص یا مانع للغیر به آنها اعطا گردیده است خرید و فروش خود را که مربوط به واردات یا صادراتی باشد که در تجارت طرف معظم متعاهد دیگر مؤثر است صرفاً طبق ملاحظات تجاری از جمله قیمت و جنس و موجود بودن و قابلیت فروش و حمل و نقل و سایر شرایط خرید یا فروش انجام دهد و ب) به اتباع و شرکتها و تجارت طرف معظم متعاهد دیگر طبق مرسوم دادوستد فرصت کافی داده شود که برای شرکت در این قبیل خرید و فروشها رقابت کنند.

۲. رفتار هر یک از طرفین معظمین متعاهدین نسبت به اتباع و شرکتها و تجارت طرف معظم دیگر با مقایسه به رفتاری که نسبت به اتباع و شرکتها و تجارت هر کشور ثالثی در موارد ذیل می شود رفتار منصفانه و عادلانه خواهد بود: الف) خرید لوازم از طرف دولت؛ ب) بستن قراردادهای دولتی و ج) عرضه داشتن هر خدمت (سرویس) که از طرف دولت یا از طرف هرگونه مؤسسات انحصاری یا نمایندگی به فروش برسد و به آن مؤسسات انحصاری و نمایندگی ها مزایای مانع للغیر یا مزایای خاص اعطا شده باشد.

۳. طرفین معظمین متعاهدین تصدیق می‌کنند که هرگاه مؤسسات تجاری یا مؤسسات سازنده هر یک از طرفین معظمین متعاهدین که متعلق به دولت یا تحت نظارت دولت باشد در قلمرو خود با مؤسسات دیگری رقابت کنند که به اشخاص یا شرکتهای خصوصی طرف معظم متعاهد دیگر تعلق دارد و تحت نظارت چنین اشخاص و شرکتها باشد باید شرایط مساوی در رقابت حفظ گردد. علیهذا اینگونه مؤسسات خصوصی در چنین موارد حق خواهند داشت از هرگونه مزایای خاصی که جنبهٔ اقتصادی داشته باشد و به مؤسسات دولتی مزبور داده شود اعم از اینکه کمک مالی یا معافیت از مالیات یا

غیرذلک باشد استفاده کنند. لکن قاعدهٔ مذکور در فوق شامل مزایای خاصی که راجع به موارد ذیل باشد نخواهد بود: الف) ساختن اجناس برای استفادهٔ دولت یا تهیهٔ کالاها یا عرضه داشتن خدمات (سرویسها) به دولت برای استفادهٔ دولت یا ب) تهیهٔ کالاهای ضروری و عرضه داشتن خدمات (سرویسهای) مورد احتیاج جماعات خاصی از نفوس که عملاً جماعات مزبور نتوانند آن کالاها و خدمات را به طریق دیگر به دست آورند و قیمت آن به میزان قابل توجهی کمتر از قیمتی باشد که در نتیجه رقابت حاصل شود.

٤. هیچ یک از مؤسسات طرفین معظمین متعاهدین از جمله شرکتها و هیئتها و نمایندگی ها و بنگاهها و عوامل دولت که متعلق به دولت یا تحت نظر دولت باشد در صورتی که در قلمرو طرف معظم متعاهد دیگر به کار بازرگانی یا صنعت یا کشتیرانی یا سایر فعالیتهای تجاری اشتغال یابد حق نخواهد داشت در موارد ذیل چه برای خود چه برای اموال خود ادعای مصونیت کند یا از مصونیت بهره‌مند شود: مصونیّت از مالیات در قلمرو مزبور یا تعقیب یا اجرای احکام قضایی یا سایر تعهدات و مسئولیتهای مؤسسات خصوصی آن کشور که متعلق به اشخاص یا تحت نظارت اشخاص باشد.

مادهٔ دوازدهم

هر یک از طرفین معظمین متعاهدین حق خواهد داشت نمایندگان کنسولی به کشور طرف معظم متعاهد دیگر بفرستد. بعد از آنکه نمایندگان مزبور اعتبارنامه های خود را ارائه دادند و به سمت کنسولی شناخته شدند روانامه یا اجازه‌نامه های دیگری مجاناً به آنها داده خواهد شد.

مادهٔ سیزدهم

۱. نمایندگان کنسولی هر یک از طرفین معظمین متعاهدین اجازه خواهند داشت در قلمرو طرف معظم متعاهد دیگر در نقاطی که صاحب‌منصبان کنسولی هر کشور ثالث دیگری در آنجا اجازه سکونت داشته باشند یا در نقاط دیگری که مورد موافقت طرف معظم متعاهد دیگر قرار گیرد ساکن شوند. صاحب‌منصبان کنسولی و کارمندان کنسولی از مزایا و مصونیتهایی که طبق عرف عمومی بین الملل در مورد صاحب‌منصبان و کارمندان هم رتبه و همکارشان قائل می شوند برخوردار خواهند بود و اجازه خواهند داشت کلیهٔ کارهایی را که مطابق عرف عمومی بین الملل باشد انجام دهند به هر صورت رفتاری که با آنها خواهد شد طبق اصل معاملهٔ متقابله و طوری خواهد بود که از رفتار با

صاحب‌منصبان و کارمندان مشابه هر کشور ثالثی به هیچ‌وجه نامساعدتر نباشد.

۲. شهربانی یا دیگر مقامات محلی بی‌موافقت صاحب‌منصب کنسولی وارد ادارات کنسولی نخواهند شد مگر در مورد حریق یا بلیهٔ دیگر یا هرگاه مقامات محلی به دلایل احتمالی معتقد شوند که با اعمال زور جنایتی در ادارهٔ کنسولی واقع شده یا در شرف وقوع است در آن صورت چنین تصور خواهد شد که با ورود (مأمورین مزبور) موافقت شده است. در هیچ موردی مقامات شهربانی یا مقامات محلی دیگر اوراقی را که در آنجا سپرده شده است معاینه یا ضبط نخواهند کرد.

مادهٔ چهاردهم

۱. کلیهٔ اثاث و وسایل و لوازمی که برای یکی از ادارات کنسولی یا سیاسی هر یک از طرفین معظمین متعاهدین برای استفادهٔ رسمی وارد گمرک شود یا از گمرک خارج گردد در قلمرو طرف معظم متعاهد دیگر از کلیهٔ حقوق گمرکی و عواید داخلی یا مالیاتهای دیگری که به واردات تعلق می‌گیرد یا به دلیل ورود وضع می‌شود معاف خواهد بود.

۲. اسباب سفر و اثاثه و اشیای دیگری که منحصراً برای استفادهٔ شخصی صاحب‌منصبان کنسولی و کارمندان سیاسی و کنسولی و اعضای خانواده‌های آنان که باهم (در یک جا) سکونت دارند و تبعهٔ کشور مبدأ می‌باشند و در قلمرو کشور مقصد به هیچ کار خصوصی به قصد انتفاع اشتغال ندارند از کلیهٔ حقوق گمرکی و عواید داخلی یا مالیاتهای دیگری که به واردات تعلق می‌گیرد یا به دلیل ورود وضع می‌شود معاف خواهد بود. معافیتهای مزبور شامل اموالی خواهد بود که شخص مستحق معافیت در اول ورود و در دفعات بعد که وارد می‌شود با خود می‌آورد و همچنین در مدتی که صاحب‌منصبان و کارمندان مزبور به خدمت اشتغال دارند اموالی که برای آنان فرستاده می‌شود مشمول معافیتهای مزبور خواهد بود.

۳. لکن معلوم است که: الف) بند ۲ این ماده تنها وقتی شامل حال صاحب‌منصبان کنسولی و کارمندان سیاسی و کنسولی خواهد شد که اسامی آنان به مقامات مربوطه کشور مقصد ابلاغ شده و به سمت رسمی خود به ترتیب صحیح و مقرر شناخته شده باشند؛ ب) هر یک از طرفین معظمین متعاهدین ممکن است در مورد محمولات برای اعطای معافیت شرط کنند که به ترتیب مقرر حمل آن اطلاع داده شود و

ج) برای ورود اشیائی که قانون صریحاً منع کرده است هیچ مجوزی در این قرارداد وجود ندارد.

مادهٔ پانزدهم

۱. دولت هر یک از طرفین معظمین متعاهدین ممکن است در قلمرو طرف دیگر برای هر مدتی اراضی و ابنیه و متعلقات آن را که برای مقاصد دولتی غیر از مقاصد نظامی لازم و مقتضی باشد تحصیل یا تملک یا اجاره کند یا به نحو دیگر نگاه دارد یا در آنجا ساکن شود. هرگاه طبق قانون محل برای تحصیل یا نگاهداشتن اراضی و ابنیه و متعلقات آن کسب اجازهٔ قبلی از مقامات محلی ضرورت داشته باشد به مجرد درخواست، اجازهٔ مزبور داده خواهد شد.

۲. اراضی و ابنیهٔ واقعه در قلمرو هر یک از طرفین معظمین متعاهدین که طرف معظم متعاهد دیگر قانوناً و حقاً مالک آن باشد و از طرف مالک مزبور منحصراً برای مقاصد دولتی مورد استفاده قرار گیرد از هرگونه مالیات اعم از ملی و دولتی و ایالتی و بلدی معاف خواهد بود مگر عوارضی که بابت خدمات (سرویسها) یا عمران و اصلاحات عمومی محلی وضع گردد و اراضی و امکنهٔ مزبور نیز از آن اصلاحات استفاده کند.

مادهٔ شانزدهم

۱. در قلمرو کشور مقصد از عوائد رسمی و حقوق و مزد و کمک خرجهایی که الف) یک صاحب‌منصب کنسولی کشور مبدأ به عنوان پاداش خدمات کنسولی خود یا ب) یک کارمند کنسولی کشور مبدأ به عنوان پاداش خدمات خود در یک کنسولخانه دریافت می دارد هیچ گونه مالیات یا عوارض مشابه دیگر اعم از ملّی و دولتی و ایالتی و بلدی گرفته نخواهد شد. همچنین صاحب‌منصبان کنسولی و کارمندان کنسولی که از مستخدمین دائمی کشور مبدأ می باشند و به منظور انتفاع شاغل شغل خصوصی در قلمرو کشور مقصد نیستند از کلیهٔ مالیاتها یا عوارض مشابه دیگری که در غیر این صورت بر صاحب‌منصبان یا کارمندان مزبور قانوناً تعلق می‌گیرد معاف خواهند بود.

۲. بند فوق شامل مالیتها و عوارض مشابه دیگری که در موارد ذیل تعلق می‌گیرد نخواهد بود: الف) بر مالکیت یا تصرف اموال غیرمنقول واقع در قلمرو کشور مقصد ب) بر عواید حاصله از منابع واقعه در قلمرو مزبور (به استثنای پاداش مذکور در بند قبل) یا ج) بر انتقال اموال در نتیجه فوت.

۳. مقررات این ماده همچنان شامل صاحب‌منصبان سیاسی و کارمندان سیاسی خواهد بود و بعلاوه کلیهٔ معافیتهایی که طبق عرف عمومی بین‌الملل دربارهٔ آنها قائل شده‌اند به آنان اعطا خواهد گردید.

مادهٔ هفدهم

اتباع کشور مبدأ که همچنان از اتباع کشور مقصد باشند یا هر شخص دیگری که از اتباع کشور مقصد باشد یا اشخاصی که حالت مهاجر دارند و برای اقامت دائم در کشور مقصد قانوناً اجازهٔ ورود به آنها داده شده است مشمول معافیتهای مندرجه در مواد چهاردهم و شانزدهم نخواهند بود.

مادهٔ هیجدهم

صاحب‌منصبان کنسولی و کارمندان کنسولی برای اعمالی که به سمت رسمی و در حدود اختیارات خود انجام می دهند تابع مقررات محلی نمی باشند. هیچ‌یک از صاحب‌منصبان کنسولی یا کارمندان کنسولی ملزم نخواهند بود پرونده‌های رسمی خود را به محاکم ارائه دهند یا دربارهٔ محتویات پرونده‌ها اظهاراتی بکنند.

مادهٔ نوزدهم

صاحب‌منصب کنسولی در حوزهٔ مأموریت خود حق خواهد داشت:

الف) با هر یک از اتباع کشور مبدأ مصاحبه کند و با او ارتباط داشته باشد و او را کمک نماید و به اونظر بدهد؛ ب) دربارهٔ هرگونه حوادثی که پیش آید و در مصالح یا منافع وی مؤثر باشد تحقیقات به عمل آورد و ج) در جریان محاکمات وی در برابر مقامات کشور مقصد یا در روابط وی با مقامات کشور مقصد وی را یاری نماید و هرجا که به داشتن وکیل و مشاور حقوقی ذیحق است برای جلب کمک چنین اشخاص ترتیب لازم بدهد. تبعهٔ کشور مبدأ در همهٔ اوقات حق خواهد داشت با صاحب‌منصب کنسولی کشور خود ارتباط پیدا کند و به استثنای مواردی که طبق قانون بازداشت شده است صاحب‌منصب مزبور را در ادارهٔ کنسولی ملاقات نماید.

مادهٔ بیستم

۱. عهدنامهٔ فعلی مانع اجرای اقدامات ذیل نخواهد بود:

الف) اقدامات مربوط به تنظیم ورود یا صدور زر و سیم.

ب) اقدامات مربوط به موادی که ذرّات آنها قابل شکافتن است و مواد فرعی

رادیواکتیو یا منابع آن.

ج) اقدامات مربوط به تنظیم تولید یا تجارت اسلحه و مهمات و آلات و ادوات جنگی یا تجارت سایر موادی که مستقیم یا غیرمستقیم به منظور تهیه لوازم برای یک مؤسسه نظامی صورت پذیرد.

د) اقدامات لازم جهت ایفای تعهدات یک طرف معظم متعاهد برای حفظ یا اعادهٔ صلح و امنیت بین‌المللی یا جهت حفظ منافع اساسی طرف مزبور از لحاظ امنیت.

۲. عهدنامهٔ فعلی حقی جهت اشتغال به فعالیتهای سیاسی اعطا نمی‌کند.

۳. مقررات عهدنامهٔ فعلی شامل مزایایی نخواهد بود که دول متحدهٔ آمریکا یا قلمرو اراضی و متصرفات آن صرف‌نظر از هرگونه تغییری که در آینده در وضع سیاسی آنها پیدا شود به یکدیگر یا به جمهوری کوبا یا به جمهوری فیلیپین یا به جزایر اقیانوس آرام که تحت قیمومت هستند یا به منطقهٔ کانال پاناما اعطا نموده‌اند.

٤. مقررات بند اول مادهٔ دوم باید طوری تفسیر شود که شامل این اشخاص گردد:

اتباع هر یک از طرفین معظمین متعاهدین که بخواهند وارد قلمرو طرف معظم متعاهد دیگر شوند و قصدشان فقط توسعه و ادارهٔ عملیات مؤسسه‌ای باشد که در قلمرو طرف معظم متعاهد دیگر واقع است و کارفرمای آنها در قلمرو مزبور مبلغ معتنابهی از سرمایهٔ خود را به کار انداخته یا عملاً در جریان به کار انداختن است، مشروط بر اینکه کارفرمای مزبور از اتباع یا شرکتهای کشور درخواست کننده باشد و درخواست کننده از طرف تبعه یا شرکت مزبور با سمت مسئولی استخدام شده باشد.

مادهٔ بیست و یکم

۱. هر یک از طرفین معظمین متعاهدین نسبت به هر اعتراضی که طرف معظم متعاهد دیگر ممکن است در مورد هر موضوعی که مؤثر در اجرای عهدنامهٔ فعلی باشد به عمل آورد توجه دوستانه خواهد نمود و فرصت کافی برای مشاوره در آن موضوع قایل خواهد شد.

۲. هر اختلافی بین طرفین معظمین متعاهدین در مورد تفسیر یا اجرای عهدنامهٔ فعلی که از طریق دیپلماسی به نحو رضایت‌بخش فیصله نیابد به دیوان دادگستری بین‌المللی ارجاع خواهد شد مگر اینکه طرفین معظمین متعاهدین موافقت کنند که

اختلاف به وسایل صلح جویانهٔ دیگری حل شود.

مادهٔ بیست و دوم

۱. عهدنامهٔ کنونی جایگزین قراردادهای ذیل بین ایران و دول متحدهٔ آمریکا خواهد شد:

الف) قرارداد موقت مربوط به تجارت و مناسبات دیگر منعقده در تهران به تاریخ ۲٤ اردیبهشت ۱۳۰۷ شمسی هجری (۱٤ ماه مه ۱۹۲۸ مسیحی)

ب) قرارداد موقت مربوط به احوال شخصیه و قانون خانوادگی منعقده در تهران به تاریخ ۲۰ تیرماه ۱۳۰۷ شمسی هجری (یازدهم ماه ژوئیه ۱۹۲۸ مسیحی)

۲. هیچ چیزی در عهدنامهٔ کنونی طوری تفسیر نخواهد شد که ناسخ و جایگزین هیچ‌یک از مقررات قرارداد بازرگانی و مبادله‌نامه‌های متمم آن باشد که بین ایران و دول متحدهٔ آمریکا به تاریخ ۱۸ فروردین ۱۳۲۲ شمسی هجری (هشتم آوریل ۱۹٤۳) در واشنگتن منعقد گردیده است.

مادهٔ بیست و سوم

۱. عهدنامهٔ فعلی به تصویب خواهد رسید و اسناد مصوبهٔ آن هرچه زودتر در تهران مبادله خواهد شد.

۲. عهدنامهٔ فعلی یک ماه پس از تاریخ مبادلهٔ اسناد مصوبه به موقع اجرا گذاشته خواهد شد. این عهدنامه مدت ده سال معتبر خواهد بود و پس ازآن نیز تا موقعی که به ترتیب مقرر در این عهدنامه خاتمه پذیرد به قوت خود باقی خواهد بود.

۳. هر یک از طرفین معظمین متعاهدین می تواند با دادن اخطار کتبی به مدت یک سال به طرف معظم متعاهد دیگر در انقضای مدت ده سال اول یا هر موقع پس از آن این عهدنامه را خاتمه دهد (فسخ کند).

بنا به مراتب فوق نمایندگان تام‌الاختیار طرفین عهدنامهٔ فعلی را امضا و با مهر خود مهر نموده‌اند.

در دونسخه به فارسی و انگلیسی تهیه شد و هر دو زبان متساویاً معتبر است.

تهران روز بیست و سوم ماه مرداد یکهزار و سیصد و سی و چهار شمسی هجری مطابق با روز پانزدهم ماه اوت یکهزار و نهصد و پنجاه و پنج مسیحی.

امضای مصطفی سمیعی　　امضای سلدن چپین

۱۱. یادداشتهای متبادل دربارهٔ صدور روادید کثیرالمسافره*

از: سفارت آمریکا در تهران
به: وزارت امور خارجهٔ پادشاهی ایران
شمارهٔ ۸٦۷
تهران، ایران، ۱۰ دسامبر ۱۹۵۵

سفارت ایالات متحدهٔ آمریکا بدین‌وسیله بهترین ارادتها و احترامات خود را به وزارت امور خارجهٔ ایران تقدیم می دارد و افتخار دارد دریافت یادداشت شمارهٔ ۳۱۳٤۲/۸۹۹۸ مورخ ۱٤ نوامبر ۱۹۵۵ شما را که بر اساس آن، و با توجه به اصل معاملهٔ به‌مثل در تمامی این قبیل موارد دیپلماتیک و غیره با جریان کار پیش‌بینی شده در یادداشتهای شمارهٔ ۳٤ مورخ ۸ ژوئیه ۱۹۵۵ و شمارهٔ ٤۳۳ مورخ ۱۹ سپتامبر ۱۹۵۵ این سفارتخانه در مورد امر صدور ویزاهای غیرمهاجرتی به اتباع ایرانی یا آمریکایی موافقت فرموده‌اید، به اطلاع مبارک برساند.

وزارت خارجهٔ پادشاهی در یادداشت مذکور درخواست نموده از تاریخ شروع اجرای جریان کار خاطرنشان شده در بالا مطلع شود.

بر اساس اطلاع رسیده از وزارت امور خارجهٔ آمریکا، واشنگتن به اطلاع می رسانیم که تاریخ شروع اجرای جریان کار جدید در خصوص صدور ویزا بین ایران و ایالات متحدهٔ آمریکا اول ژانویهٔ ۱۹۵٦ تعیین شده و در این مورد، این سفارت از فرصت استفاده کرده، شرایط جریان کار جدید مذکور را مجدداً به شرح زیر معروض می دارد:

۱. از این پس ویزای غیرمهاجرتی بدون کارمزد و برایگان صادر خواهد شد و از تاریخ صدور تا یک سال و برای ورودهای متعدد صاحب ویزا اعتبار خواهد داشت ولی مشروط بر آنکه پاسپورت صاحب ویزا نیز برای همان مدت یک سال تعیین شده در ویزا اعتبار داشته باشد.

* به علت کیفیت نامطلوب بقیهٔ نامه‌های متبادل، از چاپ آنها صرف‌نظر گردید.

۲. ویزای غیرمهاجرتی صادر شده در شرایط جدید و به ترتیب ذکرشده، بدون پرسش‌نامهٔ رسمی و برایگان تا چهار سال و سال به سال بر اساس تاریخ روز صدور ویزای اولیه تجدید خواهد شد ولی مشروط بر آنکه پاسپورت صاحب ویزا نیز برای تمام چهار سال تجدید ویزا، اعتبار داشته باشد و یا در صورت لزوم تأیید شده باشد، این شرایط شامل تمام رده‌ها و انواع ویزاهای غیرمهاجرتی و از جمله دیپلماتیک، رسمی، بازرگانی و توریستی، ترانزیت (عبوری)، تحصیلی، سفر دریایی (برای ملوانها و از این قبیل)، وابستگان به سازمان ملل متحد و دیگر سازمانهای رسمی بین‌المللی و نمایندگان اطلاعاتی و مطبوعاتی و رادیویی است.

تنها مورد مستثنی از این مادهٔ مربوط به روادید کثیرالمسافره مربوط می شود به «مسافر مبادله‌ای» که به معنای مسافری است که بخشی از تمام هزینهٔ سفرش را دولت تأمین نماید و یا دارای یک بورس ویژه از یک سازمان دولتی یا غیردولتی باشد که در این صورت ویزای یکساله‌اش برای فقط یک بار ورود به کشور مربوطه است.

این مورد اصولاً فقط به امریکا مربوط می شود و به این خاطر که امور مربوط به «مسافران مبادله‌ای» در خاک آمریکا در عهدهٔ یکی از احکام قانونی ویژهٔ کنگرهٔ امریکاست و نه قانون ملیتهای آمریکا که حاکم بر امر مسافرت افراد به طور کلی است.

سفارت آمریکا از این فرصت استفاده کرده، یک بار دیگر مراتب بهترین احترامات و ارادتهای خود را به وزارت امور خارجهٔ پادشاهی تقدیم می دارد.

به: وزارت امور خارجهٔ پادشاهی ایران

شماره: ۳۳۰۲٤/۱۰٤۱۲
تاریخ: ۱۳۳٤/۱۰/۷

یادداشت

وزارت امور خارجهٔ دولت شاهنشاهی ایران با اظهار تعارفات خود به سفارت کبرای امریکا در تهران عطف به یادداشت شمارهٔ ۸٦۷ مورخ ۱۹۵۵/۱۲/۱۰ راجع به اعلام تاریخ اجرای موافقت با صدور روادید کثیرالمسافرهٔ مجانی یکسالهٔ غیرمهاجرتی برای اتباع دولتین احتراماً اشعار می دارد در این خصوص به کلیهٔ نمایندگی های شاهنشاهی در خارجه دستور داده شد از اول ژانویهٔ ۱۹۵٦ برابر با دهم دی‌ماه ۱۳۳٤ برای اتباع امریکا که حائز شرایط ورود به کشور ایران باشند بر اساس معاملهٔ متقابله روادید کثیرالمسافرهٔ مجانی یکسالهٔ غیرمهاجرتی صادر و قبل از انقضای دوازده ماه برای سال بعد بدون انجام تشریفات روادید مزبور را تمدید نمایند و تا چهار سال به شرط آنکه گذرنامهٔ آنها معتبر باشد نیز این روادید قابل تمدید است.

موقع را برای تجدید احترامات فائقه مغتنم می شمارد.

سفارت کبرای امریکا، تهران

۱۲. موافقتنامه‌های کالاهای کشاورزی

۱. موافقتنامهٔ ۲۰ فوریهٔ ۱۹۵۶ (اول اسفند ۱۳۳۵)
موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی بین ایالات متحدهٔ آمریکا و دولت ایران بر اساس عنوان شمارهٔ ۱ قانون همکاری و توسعهٔ دادوستد محصولات کشاورزی آمریکا

دو دولت ایالات متحده و ایران نظر به مقبولیت امر توسعهٔ بازرگانی در زمینهٔ محصولات کشاورزی بین دو ملت ایران و آمریکا و همچنین دیگر ملل کاملاً دوست از نظر ایران و آمریکا به طریقی که بازارها و بازاریابی های معمول ایالات متحده در این زمینه را مختل ننماید و قیمتهای بازار جهانی محصولات کشاورزی را به طرز غیرمنطقی تغییر ندهد، و با توجه به این منظور مشترک که خرید مازاد محصولات کشاورزی آمریکا توسط ایران و با ریال ایران، به توسعهٔ امر تجارت در زمینهٔ فوق الذکر یاری خواهد نمود، و از آنجا که استفاده از ریال ایران ناشی از این خریدها برای هر دو کشور مفید خواهد بود و نظر به علاقه‌مندی دو طرف به ایجاد تفاهماتی که از این پس در حکم مقررات حاکم بر امر فروش محصولات مازاد کشاورزی آمریکا به دولت ایران بر اساس عنوان شمارهٔ ۱ قانون اصلاح شدهٔ همکاری و توسعه تلقی خواهند شد و تدابیری که دو حکومت از این به بعد به طور فردی یا اشتراکاً به منظور توسعهٔ بیشتر دادوستد محصولات فوق الذکر اتخاذ خواهند نمود، به قرار و موارد زیر به توافق نهایی رسیده‌اند:

مادهٔ ۱

فروش در برابر ریال ایران

۱. پس از صدور و پذیرش تأییدیه های خرید مذکور در پاراگراف ۲ این ماده حکومت ایالات متحده در تاریخ ۳۰ ژوئن ۱۹۵۶ و یا پیش از آن، فروش محصولات کشاورزی معلومی که بر اساس قانون اصلاح شدهٔ همکاری و توسعه دادوستد محصولات کشاورزی آمریکا که در سال ۱۹۵٤، اضافی اعلام شده‌اند را به دولت ایران در قبال دریافت ریال عهده‌دار خواهد شد.

۲. دولت ایالات متحده بر اساس مقررات مندرج در همین موافقتنامه و مواد آن، تأییدیه های خریدی را صادر خواهد نمود که شرایط مربوط به فروش و تحویل محصولات فوق، زمان و کیفیت امر واریزی ریال ایران حاصله از فروشهای مذکور و دیگر موضوعات

مربوطه در آنها و طی آنها اعلام خواهند شد. تأییدیه‌های فوق موکول به تصویب حکومت ایران خواهند بود.

لیست محصولات و مبالغ معینی که دو حکومت در مورد آنها به توافق آزمایشی رسیده‌اند در پاراگراف ۳ همین ماده گنجانیده شده‌اند.

۳. حکومت ایالات متحدهٔ آمریکا تأمین مالی امر فروش محصولات زیر به مقادیر تقریبی و تعیین شده در جدول در طی سال مالی ۱۹۵۶ آمریکا* و طبق مندرجات عنوان شمارهٔ یک قانون آمریکایی فوق‌الذکر تعهد خواهد نمود:

محصول	میزان صادرات (به میلیون دلار آمریکا)
گندم (در حدود پنجاه هزار تُن متریک)	۳/۹
روغن کره (در حدود پنج هزار تُن متریک)	۵/۵
روغنها و چربی‌های خوراکی (در حدود سه هزار تُن متریک)	۱/٤
کره (در حدود پانصد تُن متریک)	۰/۵
هزینهٔ حمل دریایی (تقریباً پنجاه درصد کل هزینه‌ای است که معمولاً دریافت می‌شود)	۰/۸
(جمع کل به میلیون دلار آمریکا)	۱۲/۱

مادهٔ ۲

کاربردهای ریال ایران

۱. دو کشور موافقت می‌نمایند دولت آمریکا ریال ایران حاصله از فروشهای پیش‌بینی نشده در این موافقتنامه را به منظورهای زیر و به مقادیر مالی زیر به مصرف برساند:

الف) به منظور ایجاد و توسعهٔ بازارهای جدید برای محصولات کشاورزی آمریکا، برای تأمین بودجهٔ فعالیتهای مربوط به مبادلات آموزش بین‌المللی در ایران و همچنین دیگر هزینه‌های آمریکا در ایران بر اساس بخشهای فرعی الف، ف، ح (f, a, h) بخش اصلی شمارهٔ ۱۰٤ «قانون» آمریکایی مربوطه* مقدار ریال ایران، معادل ۳/۷ میلیون دلار آمریکا.

* برای سال مالی ویژهٔ آمریکا، رجوع کنید به **فرهنگ وبستر بزرگ**.

* قانون اصلاح‌شدهٔ همکاری و توسعهٔ داد و ستد محصولات کشاورزی آمریکا مورخ ۱۹۵٤.

ب) به منظور تأمین و تدارک تجهیزات، تسهیلات، مواد و خدمات لازم برای امر دفاع نظامی مشترک (دوجانبه) ایران آمریکا بر اساس بخش فرعی (g) از بخش اصلی شمارهٔ ٤ «(قانون» بالا، مقدار ریال ایران معادل ۵/۹ میلیون دلار آمریکا که این موضوع نیاز به موافقت خاص دو دولت دارد.

ج) ۱. برای پرداخت چند مورد وام به دولت ایران به منظور تشویق توسعهٔ اقتصادی ایران، اساس قسمت (g) ۱۰٤ قانون آمریکایی مربوطه و طبعاً در صورت توافق قطعی دو دولت در خصوص وامهای مذکور، معادل دو و نیم میلیون دلار آمریکا به ریال ایران پرداخت خواهد شد.

هرگاه ریال در نظر گرفته شده برای پرداخت این وامها به دولت ایران به علت عدم توافق دو دولت در مورد کاربرد میزان ریال فوق برای پرداخت وام یا پرداختهای دیگر تحت هر عنوان تا سه سال پس از تاریخ امضای این موافقتنامه پرداخت نشده باشد، دولت ایالات متحدهٔ آمریکا حق خواهد داشت هر نوعی که در بخش ۱۰٤ قانون آمریکایی فوق‌الذکر پیش‌بینی شده باشد، از میزان ریال فوق استفاده نماید.

۲. دولت آمریکا حق دارد ریال ایران حاصله از اجرای این موافقتنامه را برای موارد پیش‌بینی شده در پاراگراف یک همین‌ماده به هر ترتیبی که مقتضی بداند به مصرف رساند.

مادهٔ ۳

سپردهٔ ریال ایران و نرخ تبدیل

سپردهٔ ریال ایران به عنوان قیمت محصولات فوق هرگاه از روش تعهد تأمین مالی مستقیم استفاده شود بر اساس نرخ تبدیل دلار آمریکا معمولاً رایج در معاملات وارداتی (بغیر از وارداتی که نرخهای تبدیل ارز ترجیحی برای معاملهٔ آنها در نظر گرفته شده‌اند) در تاریخ روزهای پرداخت دلار آمریکا توسط بانکهای آمریکا به فروشنده‌های آمریکایی محصولات فوق پرداخت خواهند شد.

سپرده‌ها توسط «متقاضیان تاییدشده» یعنی بانکهای طرف واردکننده در ایران زمانی واریز خواهد شد که اسناد بانکهای مذکور نشان‌دهندهٔ میزان دلار پرداختی توسط بانکهای آمریکایی مربوطه را دریافت نمایند.

هرگاه ایران ترجیح دهد محصولات فوق را بر اساس روش پرداخت به عنوان

جبران* خریداری نماید، سپرده‌ها زمانی واریز خواهند گردید که ایران مبالغ پرداخت (به عنوان جبران) به نرخ فروش ارز در تاریخ روز پرداخت را دریافت نموده باشد، همان طوری که برای مثال در مورد پرداخت هزینه‌های حمل دریایی که به طور جداگانه تأمین مالی شده‌اند، عمل می‌شود.

مادهٔ ٤

تعهدات عمومی

۱. دولت ایران موافقت می‌کند تمام تدابیر لازمه در جهت جلوگیری از فروش مجدد محصولات کشاورزی تعیین شده در این سند که طبق قانون آمریکایی اصلاح شدهٔ همکاری و توسعهٔ دادوستد محصولات کشاورزی مورخ ۱۹٥٤ خریداری شده‌اند یا انتقال آنها به دیگر کشورها یا استفاده از آنها برای مصارفی غیر از مصارف داخلی ایران (مگر در مورد یا مواردی که یک چنین فروش مجدد یا انتقال محصولات یا استفاده از محصولات مشخصاً به وسیلهٔ دولت آمریکا به تصویب رسیده باشند) را اتخاذ نماید.

همچنین اطمینان می دهد که خریداری محصولات فوق باعث افزایش این محصولات یا محصولات مشابه با آنها نشود، و برای ملل نامطلوب (از نظر دولت آمریکا) ارسال نگردد.

۲. دو دولت موافقت می‌کنند تدابیری اتخاذ نمایند که فروش محصولات فوق الذکر، قیمتهای جهانی محصولات کشاورزی را به طور غیرمنطقی تغییر ندهد و بازاریابی های معمول آمریکا در این زمینه را مختل ننماید و به روابط تجاری بین کشورهای جهان آزاد (غیر سوسیالیستی) لطمه ای وارد نیاورد.

۳. دو دولت سعی خواهند نمود تا جایی که به اجرای موافقتنامهٔ حاضر مربوط می شود به بخشهای خصوصی دو کشور اجازه دهند آزادانه و به طور مؤثر عمل کنند و از هیچ اقدامی در جهت توسعه و گسترش تقاضای مستمر برای محصولات کشاورزی کوتاهی نخواهند نمود.

٤. دولت ایران موافقت می‌کند در صورت دریافت درخواست دولت آمریکا اطلاعاتی دربارهٔ پیشرفت برنامهٔ کار در این مورد و بویژه در خصوص رسیدن محصولات فوق به مقصد و وضعیت آنها به هنگام دریافت و شرایط حفظ و حمایت از بازارها و

* reimbursement

بازاریابی های معمول آمریکا در این خصوص و همچنین اطلاعات مربوط به صادرات این نوع محصولات یا محصولات مشابه با آنها را به دولت آمریکا ارائه نماید.

مادهٔ ۵

مشاوره

دو دولت به درخواست هر یک از طرفین دربارهٔ هر موضوعی که به عملکرد این موافقتنامه یا طرز اجرا، ترتیب و قرارهای پیش‌بینی شده در آن مربوط شود، با یکدیگر رایزنی خواهند داشت.

مادهٔ ٦

اعتبار اجرای سند

این سند بلافاصله پس از امضا، اعتبار اجرایی خواهد یافت. برای گواهی مراتب بالا، نمایندگان تأیید شدهٔ دو دولت جهت امضای این موافقتنامه، سند کنونی را امضا نموده‌اند.

در تاریخ ۲۰ فوریهٔ ۱۹۵٦ در تهران امضا شد.

سلدن چپین
سفیرکبیر ایالات متحدهٔ آمریکا در ایران

۱ ــ ۱. نامهٔ وزارت امور خارجهٔ امریکا به سفارت ایران در واشنگتن

از وزیر امور خارجه آمریکا به سفیرکبیر ایران در آمریکا
وزارت امور خارجه ایالات متحدهٔ آمریکا، واشنگتن
۲۹ ژانویهٔ ۱۹۵۷

عالی جناب

افتخار دارم، عطف به یادداشت شمارهٔ ٤٧٩٦٨ مورخ ۸ نوامبر ۱۹۵٦ از عالی جناب وزیر دارایی ایران به سفیرکبیر آمریکا در ایران و در پاسخ به تقاضای مطرح شده در آن، اصلاحیهٔ زیر را در مورد موافقتنامهٔ فروش مازاد محصولات کشاورزی آمریکا که در تاریخ ۲۰ فوریهٔ ۱۹۵٦ در تهران بین دولتین ایران و آمریکا به امضا رسیده است، پیشنهاد نمایم:

۱. حکومت ایالات متحدهٔ آمریکا متعهد می شود، کل مبلغ باقیمانده از ذخایر مالی برای خرید به ترتیب روغن کره، کره و چربی ها و روغنهای خوراکی صادر شده، در پیرو و طبق مندرجات موافقتنامهٔ فوق الذکر در همین نامه و همچنین مبلغی اضافه بر مبالغ فوق را که به منظور خریدهای فوق العاده (اضافی) گندم و یا آرد گندم در نظر گرفته شده است و از هفت میلیون و صد هزار دلار آمریکا تجاوز نخواهد کرد، به مصرف برساند.

۲. بدین وسیله اعلام می شود که طرف پرداخت کنندهٔ مربوطه، حق خواهد داشت تا حداکثر ۳۰ ژوئن ۱۹۵۷، بودجهٔ خریدهای فوق العادهٔ گندم و یا آرد گندم رانه به صورتی که در موافقتنامهٔ مربوطه قید شده، یعنی تا ۳۰ ژوئن ۱۹۵٦ تأمین مالی نماید. (تمدید مهلت پرداخت به مدت دقیقاً یک سال میلادی).

۳. مادهٔ ۲ موافقتنامهٔ مذکور از طریق جایگزینی عبارت زیر به عنوان پاراگراف ۱(ج) آن و شماره گذاری مجدد پاراگراف ۱(ج) حاضر به عنوان پاراگراف ۱(د) اصلاح می شود.

«ج) برای تأمین بودجهٔ همکاری در موارد پیش بینی شده در قسمت فرعی (ز) ۱۰٤ قانون آمریکایی مربوطه، معادل حداکثر دویست و پنجاه هزار دلار آمریکا به ریال ایران.»

مجموعهٔ شرایطی که در این یادداشت تعیین شده‌اند، در حکم اصلاحیه بر موافقتنامهٔ مورخ ۲۰ فوریهٔ ۱۹۵۶ است و جانشین آن محسوب نمی‌گردد که در تمام موارد غیر از موارد تعیین شده در این یادداشت شرایط موافقتنامهٔ مذکور همچنان بدون تغییر به قوت خود باقی خواهند ماند و طبعاً از اعتبار اجرایی کامل برخوردار خواهند بود.

بدین‌وسیله افتخار دارم پیشنهاد نمایم این یادداشت و پاسخ جناب‌عالی، جمعاً در حکم موافقتنامه‌ای بین دو دولت تلقی شده و از تاریخ صدور پاسخ به آن، اعتبار اجرایی پیدا نماید. عالی‌ترین مراتب ارادتهای صمیمانهٔ مرا پذیرا باشید.

از طرف وزیر امور خارجهٔ ایالات متحدهٔ آمریکا

ترستن وی. کالی یاروی

به: عالی جناب دکتر علی امینی

سفیرکبیر ایران در ایالات متحدهٔ آمریکا

۲ ــ ۱. نامهٔ سفارت ایران در واشنگتن به وزارت امور خارجهٔ آمریکا

از سفیرکبیر ایران در آمریکا به کفیل وزیر خارجهٔ آمریکا در امور اقتصادی

سفارت ایران، واشنگتن

شمارهٔ ٥٤٨٤

۳۰ ژانویهٔ ۱۹۵۷

آقای محترم

افتخار دارم، دریافت نامهٔ مورخ ۲۹ ژانویهٔ ۱۹۵۷ شما را که شامل اصلاحیهٔ موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی مازاد آمریکا بین دو دولت ایران و آمریکاست (مورخ ۲۰ فوریهٔ ۱۹۵٦) اطلاع بدهم.

تأیید می‌کنم که شرایط مذکور در اصلاحیهٔ فوق، جمعاً در حکم اصلاحیهٔ موافقتنامهٔ مورخ ۲۰ فوریهٔ ۱۹۵٦ هستند نه جانشین آن و در تمام موارد مربوطه دیگر شرایط موافقتنامهٔ فوق‌الذکر همچنان بدون تغییر، اعتبار اجرایی خواهند داشت.

بدین‌وسیله افتخار دارم تمام اصلاحیهٔ پیشنهادی را تأیید و تصدیق نموده و به اطلاع برسانم که این تأیید در حکم موافقتنامه‌ای است بین دولتین ایران و آمریکا که از تاریخ صدور همین نامه اعتبار اجرایی پیدا خواهد کرد.

بهترین مراتب ارادت و صمیمیت نگارنده را پذیرا باشید.

ع. امینی

سفیرکبیر ایران در ایالات متحدهٔ آمریکا

به: عالی‌جناب ترستن وی. کالی یاروی

کفیل وزیر خارجهٔ آمریکا در امور اقتصادی

وزارت امور خارجه آمریکا، واشنگتن

۳ ــ ۱. موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی راجع به سهم اعطای سود حاصله از مورد موسوم به .....*

۱. به منظور تکمیل شرایط و مواد و مقتضیات موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی آمریکا بین ایالات متحدهٔ امریکا و دولت ایران (مورخهٔ ۲۰ فوریهٔ ۱۹۵٦) که بر اساس و طبق عنوان شمارهٔ ۱ قانون آمریکایی همکاری و توسعهٔ دادوستد محصولات کشاورزی مورخهٔ ۱۹۵٤ به امضا رسیده است، دو دولت ایران و ایالات متحدهٔ آمریکا در موارد زیر به توافق نهایی رسیده‌اند:

۲. طبق بند (ج) از بخش ۱۰٤ قانون آمریکایی مذکور در پاراگراف قبلی و همچنان که در بند (ب) پاراگراف اول مادهٔ ۲ موافقتنامه مذکور در پاراگراف قبلی تصریح شده است، حکومت ایران تجهیزات نظامی، مواد لازم و تسهیلات خدمات زیر را در ارتباط با امر دفاع نظامی مشترک ایران و آمریکا، تهیه و تدارک خواهد دید:

عنوان	ارزش مالی (به دلار آمریکا)
تهیه و تدارک گندم	۱,۰۰۰,۰۰۰ دلار آمریکا (یک میلیون دلار آمریکا)
تهیه و تدارک اقلام خوراکی	۱,۲۵۰,۰۰۰ دلار آمریکا (یک میلیون و دویست و پنجاه هزار دلار آمریکا)
تهیه و تدارک اقلام باطری، تایر، مواد خام و روکش تایر از جنس لاستیک طبیعی یا سنتتیک (برای تبدیل تایر غیرقابل استفاده به تایر قابل استفاده)	۱,۰۲۳,۲۲۸ دلار آمریکا (یک میلیون و بیست و سه هزار و دویست و بیست و هشت دلار آمریکا)
تهیه و تدارک تجهیزات ناهارخوری های همگانی ویژهٔ ارتش (mess)	۱۰٤,۳۰٦ دلار آمریکا (صد و چهار هزار و سی صد و شش دلار آمریکا)

* PL-480 به معنای بخشی از کل سود خالص حاصله از ترتیب و قراری موسوم به PL-480 که به عنوان نوعی وام بلاعوض یا تخفیف مالی به عنوان کمک مالی بلاعوض و از این قبیل هبه شده است، دو اصطلاح کاملاً اختصاصی این متن است و از قرار مربوط می‌شود به امر کاستن از بودجهٔ نظامی ایران که در پاراگراف ۳ همین سند به موضوع آن اشاره شده است (رجوع کنید به پاراگراف مذکور).

بناهای جدید	۲۳۳,۸٤۰ دلار آمریکا
(دویست و سی و سه هزار و هشت صد و چهل دلار آمریکا)	
تهیه و تدارک تجهیزات آتش‌نشانی	۳٤٦,٦٦۷ دلار آمریکا
(سی صد و چهل و شش هزار و شش صد و شصت و هفت دلار آمریکا)	
تهیه و تدارک تجهیزات عکاسی و کمک‌آموزشی	۲٦٦,٦٦۷ دلار آمریکا
(دویست و شصت و شش هزار و شش صد و شصت و هفت دلار آمریکا)	
تهیه و تدارک چهارپایان اهلی (دام)	۱۷۳,۳۳۳ دلار آمریکا
(صد و هفتاد و سه هزار و سی صد و سی و سه دلار آمریکا)	
تهیه و تدارک زین سوارکاری	۱۱٦,۸۷۳ دلار آمریکا
(صد و شانزده هزار و هشت صد و هفتاد و سه دلار آمریکا)	
تهیه و تدارک زین ویژهٔ حیوانات بارکش	۱٤,۷۹۳ دلار آمریکا
(چهارده هزار و هفت صد و نود و سه دلار آمریکا)	
تهیه و تدارک انواع رنگ‌روغن ساختمانی	
و ازجمله روغن موسوم به turpentine	۳٦,۹٦۰ دلار آمریکا
(سی و شش هزار و نهصد و شصت دلار آمریکا)	
تهیه و تدارک و تولید اونیفورمهای زمستانی ویژهٔ ارتش	۱,۳۳۳,۳۳۳ دلار آمریکا
(یک میلیون و سی صد و سی و سه هزار و سی صد و سی و سه دلار آمریکا)	
جمع کل: ۵,۹۰۰,۰۰۰ دلار آمریکا	
(پنج میلیون و نهصد هزار دلار آمریکا)	

۳. هدف از خرید تدارکات مذکور در پاراگراف ۲ همین متمم به مبلغ کل پنج میلیون و نهصد هزار دلار آمریکا، کاستن از بودجهٔ نظامی دولت ایران به اندازهٔ مبلغ فوق است.

این طور استنباط می‌شود که اقلام مذکور در پاراگراف ۲ فوق‌الذکر در حال حاضر در بودجهٔ نظامی دولت ایران برای سال ۱۳۳۵ هجری شمسی منظور شده‌اند و موافقت می‌شود که برای هر یک از اقلام مزبور از بودجهٔ نظامی یادشده حذف شوند یا اگر از میزان هر یک از آنها کاسته گردد، معادل مبالغ حذف‌شده، مقادیری از اقلام تعیین شده در پاراگراف ۲ بالا به کل مصارف بودجهٔ مذکور اضافه خواهند شد تا حذف احتمالی فوق در کل عملکرد آن تأثیری نداشته باشند.

٤. طبق موافقتنامهٔ مورخ ۲۰ فوریهٔ ۱۹۵٦ بین دو کشور دولت آمریکا پول خرید تدارکات فوق‌الذکر را به ریال ایران و از محل سپردهٔ ریال ایران موجود در نزد رئیس کل ادارهٔ باز پرداختهای آمریکا به دولت ایران باز پرداخت خواهد نمود.

اگر معاملهٔ فروش محصولات کشاورزی آمریکا به ایران به مبلغ کل ۱۲/۱ میلیون دلار آمریکا اجرا شود، در این صورت مبلغ جمعاً ۵/۹ میلیون دلار آمریکا برای خریدهای تدارکات نظامی پرداخت خواهد شد و تا زمانی که کل مبلغ معاملهٔ فوق یعنی ۱۲/۱ میلیون دلار آمریکا پرداخت نشده باشد، فقط ٤۸/۷٦ درصد از سپرده‌های واریز شده در ارتباط با پرداخت ۵/۹ میلیون دلار آمریکایی فوق‌الذکر قابل پرداخت خواهد بود.

لطفاً رجوع کنید به حرف (ب) از شمارهٔ یک مادهٔ ۲ (ب.۱./ Article II) موافقتنامهٔ مورخ ۲۰ فوریهٔ ۱۹۵٦ بین ایران و آمریکا.

۵. این موافقتنامه متمم بلافاصله پس از به امضا رسیدن آن، اعتبار اجرایی خواهد یافت. برای گواهی مراتب بالا، نمایندگان تأیید شدهٔ دو دولت، این موافقتنامهٔ متمم را امضا نموده‌اند.

در تاریخ ۱۳ فوریهٔ ۱۹۵۷ در تهران تنظیم و اجرا شد.

از سوی دولت ایران: از سوی ایالات متحده آمریکا:

فروهر فرنسیس بی. استیونز

وزیر دارایی

کاردار نایب مناب وزیرمختار یا سفیرکبیر (به معنای جانشین موقت وزیرمختار یا سفیرکبیر) ایالات متحدهٔ آمریکا

٤ ــ ۱. نامهٔ سفیر آمریکا به وزیر دارایی

از سفیر آمریکا در ایران به وزیر دارایی ایران
سرویس خارجی وزارت امور خارجهٔ آمریکا
شمارهٔ ۱۷۳٤
تهران، ۱۸ سپتامبر ۱۹۵۸

عالی جناب

افتخار دارم به اطلاعتان برسانم که دولت این جانب مایل است موافقتنامهٔ مربوط به فروش کالاهای کشاورزی بین دو دولت آمریکا و ایران که در تاریخ ۲۰ فوریهٔ ۱۹۵٦ در تهران به امضا رسیده و در تاریخ ۳۰ ژانویهٔ ۱۹۵۷ اصلاح شده، مجدداً اصلاح شود تا ادارهٔ اطلاعات آمریکا بتواند به منظور تأمین بودجه برای ترجمه، انتشار و توزیع کتابها و نشریات مربوطه و ازجمله انتشارات دولت آمریکا در خارج طبق بند (i) قسمت ۱۰٤ قانون همکاری و گسترش بازرگانی در زمینهٔ کشاورزی مورخ ۱۹۵٤ که بعداً به اصلاح نیز رسیده از مبالغ تعیین شده در موافقتنامهٔ فروش کالاهای کشاورزی بین دو کشور که قرار شده به ریال ایران در اختیار آمریکا قرار بگیرند، استفاده نماید.

برای نیل به این هدف احتراماً پیشنهاد می شود بند (الف) از پاراگراف ۱ مادهٔ ۲ قرارداد مورخ ۲۰ فوریهٔ ۱۹۵٦ و اصلاح شده در تاریخ ۳۰ ژانویهٔ ۱۹۵۷ به شرح زیر اصلاح گردد:

«برای کمک به توسعهٔ بازارهای جدید برای کالاهای کشاورزی ایالات متحدهٔ آمریکا، هزینهٔ مبادلهٔ فعالیتهای فرهنگی بین المللی در ایران، هزینهٔ ترجمه و طبع و توزیع کتاب و مجلات و از جمله مطبوعات دولت ایالات متحدهٔ آمریکا و سایر مخارج در ایران، طبق بندهای (f)، (h)، (i)، (a) مربوط به قسمت ۱۰٤ قانون مزبور معادل ۳/۷ میلیون دلار به ریال ایران»

سایر مواد و شرایط موافقتنامهٔ ۲۰ فوریهٔ ۱۹۵٦ (اصلاح شده) تغییر نخواهند کرد. بدین وسیله احتراماً پیشنهاد می‌کنم که این یادداشت به همراه پاسخ حضرت‌عالی به آن، در حکم موافقتنامه‌ای در این زمینه بین دو دولت تلقی شود. از تاریخ صدور یادداشت حضرت‌عالی در پاسخ به یادداشت کنونی این جانب به طور رسمی اعتبار خواهد داشت.

مجدداً بهترین احترامات و ارادتهای این جانب را بپذیرید.

ادوارد تی. ویلز

به: عالی جناب علی اصغر ناصر
وزیر دارایی پادشاهی ایران
تهران

۵ ــ ۱. نامهٔ وزیر دارایی به سفیر آمریکا

تاریخ: ۱۳۳۷/۸/۲۵

شماره: ۲٤۸٦٦

جناب آقای ادوارد. ت. ویلز، سفیرکبیر محترم دولت ایالات متحدهٔ آمریکا

احتراماً عطف به نامهٔ مورخ بیست و هفتم شهریورماه ۱۳۳۷ مطابق با هیجدهم سپتامبر ۱۹۵۸ جناب‌عالی دربارهٔ اصلاح قرارداد خرید مازاد محصولات کشاورزی آمریکا که در تاریخ بیستم فوریهٔ ۱۹۵٦ در تهران به امضا رسیده و در تاریخ سی ام ژانویهٔ ۱۹۵۷ اصلاح گردیده است، به استحضار می رساند که پیشنهاد آن‌جناب در جلسهٔ مورخ چهاردهم آبان‌ماه ۱۳۳۷ مطابق با پنجم نوامبر ۱۹۵۸ هیئت وزیران مطرح و موافقت گردید بند (الف) از قسمت اول مادهٔ ۲ قرارداد به شرح زیر اصلاح گردد.

«برای کمک به توسعهٔ بازارهای جدید برای کالاهای کشاورزی ایالات متحدهٔ امریکا، هزینهٔ مبادلهٔ فعالیتهای فرهنگی بین المللی در ایران، هزینهٔ ترجمه و طبع و توزیع کتاب و مجلات از جمله مطبوعات دولت ایالات متحدهٔ امریکا و سایر مخارج در ایران طبق بندهای (الف) و (و) و (ز) و (ط) مربوط به قسمت ۱۰٤ قانون مزبور معادل ۳/۷ میلیون دلار به ریال»

لذا بدین‌وسیله موافقت دولت ایران با اصلاح قرارداد مزبور اعلام می‌گردد.

با تقدیم احترامات

علی اصغر ناصر

وزیر دارایی

۶ ــ ۱. نامهٔ سفیر آمریکا به وزیر امور خارجه

از سفیر آمریکا در ایران به وزیر امور خارجهٔ ایران

شمارهٔ ۵۸۱

۲۹ مارس ۱۹۶۱

عالی جناب

احتراماً انعقاد قرارداد موافقت فروش کالاهای کشاورزی بین دو دولت ایران و آمریکا امضاء شده در تاریخ ۲۰ فوریهٔ ۱۹۵۶ و اصلاح شده بر اساس تبادل یادداشتهای مربوط مورخ ۲۹ و ۳۰ ژانویهٔ ۱۹۵۷ و قرارداد موافقت متمم آن بین دو دولت امضاء شده در تاریخ ۱۳ فوریهٔ ۱۹۵۷ را خاطرنشان می سازم.

در مادهٔ ۱ قرارداد اصلاح شدهٔ ۲۰ فوریهٔ ۱۹۵۶، تأیید گردید که دولت آمریکا فروش مازاد کالاهای کشاورزی خود به ارزش کل تا حداکثر دوازده میلیون و چهارصد و پانزده هزار دلار آمریکا شامل هزینه‌های برآورد شدهٔ حمل دریایی آنها را که دولت آمریکا باید بپردازد تضمین می‌کند و تمامی طلب خود را به ریال ایران دریافت خواهد کرد.

در حالی که جمع کل هزینه‌های واقعی دولت آمریکا در این مورد، ۱۲,۵۷۳,۳۹۲/۵۹ دلار آمریکا شده، جمع کل هزینه‌هایی که برای آنها ریال ایران محاسبه و درخواست شد به معادل ۱۲,۴۱۴,۱۸۰/۱۱ دلار آمریکا رسید و این اختلاف حساب مربوط می شود به هزینه‌های اضافی ناشی از شرط موجود در قرارداد در خصوص استفاده از فقط کشتی های باربری با پرچم آمریکا.

پس از بررسی ها و محاسبات لازم معلوم شده که کل سپرده‌ها معادل ۹۴۹,۶۸۴,۷۷۸/۴۰ ریال ایران طبق مادهٔ ۳ قرارداد موافقت مذکور برابر است با مبلغی که کل سپرده‌ها برای آن درخواست شده بوده‌اند و این کل سپرده‌ها به حساب دولت آمریکا ریخته شده‌اند.

همان‌طور که وزارت کشاورزی آمریکا به دولت حضرت‌عالی اطلاع داده، دولت آمریکا از تاریخ محاسبهٔ موارد بالا به بعد، طبق مواد این موافقتنامه پرداخت هیچ نوع هزینه‌های دیگری را نخواهد پذیرفت و ذخایر دلاری پرداخت و مصرف نشده در این

رابطه، به هیچ وجه برای خریدهای اضافه بر خریدهای قبلی ایران طبق مفاد این موافقتنامه مورد استفاده قرار نمی‌گیرد.

به منظور آسان کردن امر بستن حساب مربوط به موافقتنامهٔ فوق الذکر و در عین حال برای فراهم ساختن امکان پرداخت هر نوع مبالغ لازم مربوط به تسویه‌حسابهای نهائی، احتراماً پیشنهاد می‌کنم هر نوع مبلغ مربوط به این قبیل تسویه‌حسابها به ریال ایران که ممکن است طبق مفاد این موافقتنامه لازم باشد فعلاً یا در آینده توسط دولت آمریکا از محل ذخایر و سپرده‌های موجود مربوط به آخرین موافقتنامه اصلاح شدهٔ فروش کالاهای کشاورزی بین دو دولت و طبق سرفصل* شمارهٔ ۱ قانون اصلاح شدهٔ همکاری و گسترش بازرگانی در زمینهٔ کشاورزی که در زمان تسویه‌حساب فوق الذکر اعتبار قانونی داشته، پرداخت شوند.

در همین خصوص، احتراماً پیشنهاد می کنم که این یادداشت و پاسخ حضرت‌عالی به آن جمعاً در حکم موافقتنامه‌ای بین دو دولت نگارنده و آن‌جناب در تمام موارد بالا تلقی شود، و از تاریخ صدور یادداشت حاوی پاسخ آن‌جناب به این یادداشت نگارنده، اعتبار قانونی و اجرایی پیدا کند.

مجدداً تقاضا می شود عالی‌ترین مراتب احترامات و ارادتهای فائقهٔ نگارنده را بپذیرید.

ادوارد تی. ویلز

به: عالی‌جناب حسین قدس نخعی
وزیر امور خارجهٔ ایران، تهران

* Title

۷ ــ ۱. نامهٔ وزارت امور خارجه به سفارت آمریکا

اداره امور اقتصادی

شماره: ۷۰۰۳/۱۱۶۱/۹

تاریخ: ۱۳٤۰/٤/۱۱

یادداشت

وزارت امور خارجهٔ شاهنشاهی تعارفات خود را به سفارت کبرای کشورهای متحدهٔ امریکا اظهار و احتراماً عطف به یادداشتهای شماره ۵۸۰* و ۵۸۱ مورخ ۲۱ مارس ۱۹۶۰** اشعار می دارد:

مقامات مربوطهٔ شاهنشاهی موافقت خود را با پیشنهادات آن سفارت کبریٰ اعلام داشته اند خواهشمند است دستور فرمایید از اقدامی که دربارهٔ باقیماندهٔ حساب مربوط به قرارداد مزبور به عمل خواهند آورد، وزرت امور خارجه را مستحضر نمایید.

موقع را مغتنم شمرده احترامات فائقه را تجدید می نماید.

سفارت کبرای کشورهای متحدهٔ امریکا ــ تهران

* نامهٔ ۵۸۰ در دسترس نبود.

** به نظر می رسد ۱۹۶۱ منظور است.

۲. موافقتنامهٔ مورخ ۲۶ ژوئیهٔ ۱۹۶۰ (٤ مرداد ۱۳۳۹) و یادداشتهای متبادل

دولت ایران و آمریکا با توجه به علاقهٔ مشترکشان به گسترش بازرگانی در زمینهٔ کالاهای کشاورزی بین دو کشور و با دیگر ملل علاقه‌مند، ولی به قرار و ترتیبی که به بازاریابی های معمول آمریکا در این مورد لطمه‌ای وارد نیاورد یا قیمتهای جهانی کالاهای کشاورزی را بر خلاف اصول رایج در این زمینه نشکند یا الگوهای عادی و رایج مبادلات بازرگانی با کشورهای دوست و علاقه‌مند را درهم نریزد، و با توجه به این حقیقت که خرید مازاد محصولات کشاوزری آمریکا توسط دولت ایران و به ریال ایران به نیل به هدف گسترش بازرگانی مشترک در این زمینه یاری خواهد کرد، میزان ریال پرداخت شده در این زمینه توسط ایران به مصارفی سودمند برای هر دو کشور خواهد رسید و نظر به علاقهٔ مشترکشان به ایجاد تفاهمهایی به منظور هدایت و ادارهٔ این مبادلهٔ بازرگانی، طبق سرفصل شمارهٔ یک قانون اصلاح شدهٔ همکاری و گسترش بازرگانی در زمینهٔ کشاورزی (که در این متن از این پس با واژهٔ «قانون» Act به آن اشاره خواهد شد) و نظر به تدابیری که دو دولت در آینده به طور جداگانه یا مشترکاً در زمینهٔ هرچه بیشتر گسترش دادن به جریان مبادلهٔ این نوع کالاها اتخاذ خواهند نمود، مواد زیر را تأیید و تصویب نموده‌اند:

مادهٔ ۱

فروش بر اساس دریافت قیمت کالا به ریال ایران

در صورت فراهم و آماده بودن کالا برای صادرات طبق مفاد «قانون» مذکور و صدور مجوزهای لازم برای فروش از سوی آمریکا وپذیرش این مجوزها از سوی دولت ایران، دولت آمریکا فروش محصولات کشاورزی زیر که طبق «قانون» مذکور مازاد محسوب می شود را به ایران در برابر دریافت ریال ایران، تضمین مالی خواهد کرد:

کالا	قیمت بازار صادرات (به میلیون دلار)
گندم	۳/۰۷۵ میلیون دلار
هزینهٔ حمل دریایی	۰/٦۱۵ میلیون دلار
جمع کل:	۳/٦۹۰ میلیون دلار

تقاضانامه‌های مربوط به صدور مجوز فروش ۹۰ روز تقویمی، پس از کسب

اعتبار قانونی این موافقتنامه تنظیم و تسلیم خواهند شد.

در مجوز فروش، شرایط مربوط به فروش و تحویل کالا، زمان و مقتضیات سپردن سپرده‌ها به ریال ایران ناشی از این قبیل فروش‌ها (به عنوان قیمت کالا) و دیگر موارد مربوطه باید تعیین شده باشند. تأیید و تصدیق می‌شود که در طی زمانی که طبق این موافقتنامه گندم آمریکا به ایران صادر می‌شود، ایران حق نخواهد داشت هیچ نوع گندم یا کالاهایی نظیر گندم و در ردهٔ آن را به هیچ کشوری صادر کند زیرا هدف از انعقاد این قرارداد، تأمین نیاز ایران به گندم و غلات مشابه آن است ونه ایجاد امکان صدور گندم و غلات مشابه آن برای ایران.

مادهٔ ۲

کاربردهای ریال ایران

دو دولت موافقت می‌کنند که ریال ایران دریافت شده توسط دولت آمریکا در نتیجهٔ فروشهای قیدشده در این موافقتنامه، به ترتیب و قرار ترجیحی دولت آمریکا در موارد و به میزان مبالغ زیر توسط دولت آمریکا به مصرف خواهد رسید:

الف) برای تأمین هزینه‌های آمریکا در خصوص بندهای (d)، (c)، (b)، (a)،(q)،(p)، (o)، (n)، (m)، (l)، (k)، (j)، (i)، (h)، (f)و(r) قسمت ۱۰٤ «قانون» مذکور و همچنین در خصوص هر یک از این قبیل بندها، ریال ایران به میزان معادل ۱/۲۹ میلیون دلار آمریکا.

ب) برای پرداخت وامهای بانک صادرات و واردات واشنگتن طبق مفاد بند (e) قسمت ۱۰٤ و برای تأمین هزینه‌های اداری شعبهٔ بانک صادرات و واردات واشنگتن در ایران در خصوص پرداخت وامهای مذکور این بانک به ایران، ریال ایران به میزان معادل ۰/۷٤ میلیون دلار آمریکا مشروط بر اینکه از ۲۵ درصد کل ریال ایران دریافتی آمریکا از ایران طبق مفاد این موافقتنامه بیشتر نباشد.

تأیید و تصدیق می‌شود که:

۱. این قبیل وامها طبق بند (e) قسمت ۱۰٤ «قانون» مذکور به شرکتهای بازرگانی آمریکا و شعبات و نمایندگی‌ها و مؤسسات وابسته به آنها در ایران به منظور گسترش کسب و کار بازرگانی در ایران و به شرکتهای ایرانی و آمریکایی که هدفشان ایجاد تسهیلات به منظور کمک به تأمین و توزیع یا تشویق و افزایش مصرف محصولات

کشاورزی آمریکا و یا کمک به ایجاد بازارهای جدید برای این محصولات خواهد بود، اعطا خواهد گردید.

۲. بانک صادرات ــ واردات واشنگتن، و بانک ملّی ایران به نمایندگی از سوی دولت ایران هر دو باید در مورد اعطای این قبیل وامها موافقت کنند.

رئیس کل بانک ملّی ایران یا مأمور عامل تعیین شده توسط او به نمایندگی از سوی دولت ایران و رئیس کل بانک صادرات ــ واردات واشنگتن یا مأمور عامل تعیین شده توسط او به نمایندگی از سوی بانک صادرات ــ واردات واشنگتن در این زمینه مسئول اند و در مورد پرداخت وامهای نامبرده تصمیم نهایی خواهند گرفت.

۳. پس از دریافت تقاضانامهٔ وام توسط بانک صادرات ــ واردات واشنگتن، بانک نامبرده هویّت متقاضی وام، ماهیّت و طبیعت کسب و کار پیشنهادیش، میزان وام درخواستی و اهداف عمومی و کلّی از درخواست وام و مصارف پیش‌بینی شده برای آن را به بانک ملّی ایران اطلاع خواهد داد.

٤. بانک صادرات ــ واردات واشنگتن در صورت موافقت، پرداخت وام درخواستی بانک ملّی ایران را در جریان خواهد گذاشت و نرخ بهره و مدت باز پرداخت تعیین شده در قرارداد وام پیشنهادی را نیز خاطرنشان خواهد ساخت. نرخ بهره، مشابه نرخ بهرهٔ وامهای مشابه در ایران خواهد بود و سررسیدهای پرداخت با اهداف موضوع تأمین مالی معامله هماهنگی خواهند داشت.

۵. بانک ملّی ایران تا حداکثر شصت روز پس از دریافت اطلاع کتبی بانک صادرات ــ واردات واشنگتن دایر بر موافقتش با پرداخت وام درخواستی، باید موافقت یا مخالفت خود را با پرداخت وام تعیین شده به بانک صادرات ــ واردات واشنگتن اطلاع دهد، در غیر این صورت بانک صادرات ــ واردات مذکور موافق است.

بانک صادرات ــ واردات واشنگتن در هر حال موافقت یا مخالفت خود با پرداخت کردن وام درخواست شده از این بانک را به بانک ملّی ایران اطلاع خواهد داد.

٦. هرگاه میزان تعیین شده ریال ایران برای پرداخت وام به درخواست کنندگان طبق بند (e) قسمت ۱۰٤ «قانون» مذکور به علت مخالفت بانک صادرات ــ واردات واشنگتن یا مخالفت بانک ملّی ایران هر دو و به هر دلیل با پرداخت وامهای درخواست شده تا ماکسیمم سه سال پس از به امضا رسیدن این موافقتنامه، دولت آمریکا اجازه

خواهد داشت طبق قسمت ۱۰٤ «قانون» مذکور در هر موردی که درست تشخیص دهد از موجودی ریال ایران استفاده نماید.

ج) معادل ماکسیمم ۱/٦٦ میلیون دلار آمریکا به ریال ایران به منظور تأمین بودجهٔ پروژه‌های مربوط به تشویق توسعهٔ اقتصادی (شامل پروژه‌هایی که در برنامه‌های ایران پیش‌بینی نشده‌اند ولی بر اساس توافق دو کشور) اختصاص خواهد یافت به پرداخت وام به دولت ایران طبق مندرجات قسمت فرعی (g) از قسمت ٤ ــ ۱ «قانون» مذکور.

مواد، شرایط و مقررات پرداخت وام در موافقتنامه‌های جداگانه بین دو کشور تعیین خواهند شد. هرگاه در مورد کاربرد و استفاده از ریال ایران برای پرداخت وام تا ماکسیمم سه سال پس از به امضا رسیدن موافقتنامهٔ حاضر موافقت نشود، دولت آمریکا حق خواهد داشت طبق قسمت ۱۰٤ «قانون» مذکور، به هر منظوری که بخواهد و جایز بداند از ریال ایران موجودی خود استفاده نماید.

د) هرگاه مبلغ کل دریافت شده ریال ایران توسط دولت آمریکا مطابق این موافقتنامه و به عنوان قیمت کالاهای به فروش رسیده از معادل ۳/٦۹ میلیون دلار آمریکا به ریال ایران کمتر باشد، میزان وام قابل پرداخت به دولت ایران طبق بند (g) قسمت ۱۰٤ این موافقتنامه به میزان کسری مبلغ کل ریال ایران مذکور از معادل ۳/٦۹ میلیون دلار آمریکا به ایران کمتر خواهد بود.

هرگاه مبلغ کل ریال ایران مذکور ناشی از فروش کالا به ایران بر اساس این موافقتنامه، از معادل ۳/٦۹ میلیون دلار آمریکا به ریال ایران بیشتر باشد، چهل و پنج درصد این اضافه ریال ایران صرف پرداخت وام پیش‌بینی شده در بند (g) قسمت ۱۰٤ و بیست درصد آن، صرف پرداخت وامهای پیش‌بینی شده در بند (e) قسمت ۱۰٤ خواهد شد. از سی و پنج درصد باقیماندهٔ آن، دولت آمریکا طبق قسمت ۱۰٤ این موافقتنامه برای هر موردی که جایز تشخیص دهد و مایل باشد استفاده خواهد نمود.

مادهٔ ۳

واریز ریال ایران

واریز ریال ایران پرداختی به حساب دولت آمریکا از بابت خرید کالاها و هزینه‌های حمل دریایی تأمین مالی شده توسط دولت آمریکا (بجز هزینه‌های اضافیِ

ناشی از لزوم استفاده از کشتی های آمریکایی پرچم دار به معنای مجهز به پرچم آمریکا) باید به نرخ قابل قبول و رایج تبدیل دلار آمریکا در مورد معاملات واردات (بغیر از واردات برخوردار از نرخ تبدیل ارز ترجیحی) که در تاریخ پرداخت هزینهٔ دلاری توسط بانکهای آمریکایی یا دولت آمریکا، تأیید شده و طبق تأییدیه های خرید کالا انجام شود.

مادهٔ ٤

تعهدات عمومی

۱. دولت ایران موافقت می‌کند کالاهای کشاورزی خریداری شده طبق شرایط این موافقتنامه را به هیچ کشور دیگری نفروشد و ارسال نکند و آنها را صرفاً به مصارف داخلی و محلی خود برساند و لاغیر (مگر بر اساس تصویب کامل و مشخص دولت آمریکا به طور اختصاصی و رسمی) و تضمین می‌کند که خرید این قبیل کالاها توسط ایران به بیشتر فراهم شدن آنها یا کالاهای مشابه‌شان برای ملل غیردوست آمریکا منجر نخواهد شد.

۲. دو دولت تضمین می‌کنند خرید و فروش کالاهای نامبرده بر اساس موافقتنامهٔ حاضر، قیمتهای جهانی کالاهای کشاورزی را به طور غیرمنطقی تغییر ندهد، به بازاریابی و سهم آمریکا در بازار جهانی این نوع کالاها و فرآورده‌ها لطمه‌ای نزند و الگوهای عادی و معمول دادوستد بازرگانی با ملل دوست آمریکا را آشفته نسازد.

۳. در جریان اجرای این موافقتنامه، دو دولت به تضمین اجرای شرایط بازرگانی و دادوستد بین خود توجه خواهند داشت به طوری که بازرگانان بخش خصوصی هر دو کشور بتوانند آزادانه و به آسانی و به طور مؤثر به دادوستد در این زمینه بپردازند و دو دولت از حداکثر امکاناتشان برای ایجاد و گسترش تقاضای مستمر برای فرآورده‌ها و کالاهای کشاورزی استفاده خواهند نمود.

٤. دولت ایران موافقت می‌کند در صورت دریافت تقاضای مربوطه از دولت آمریکا، در مورد پیشرفت این برنامه بویژه در مورد رسیدن این کالاها به مقصد و کیفیت آنها و شرایط و مقتضیات حفظ بازارهای رایج و معمول این کالاها در ایران و اطلاعات مربوط به امکان صدور کالاهایی از همین نوع یا فرآورده‌ها و محصولات مشابه آنها به ایران، اطلاعات لازم را در اختیار دولت آمریکا قرار بدهد.

مادهٔ ۵

رایزنی و مشاوره

دو دولت در صورت درخواست هر یک از آنها در مورد هر موضوعی که به کاربرد این موافقتنامه یا اجرای ترتیب و قرارهایی که به آن مربوط شود، رایزنی و مشاوره خواهند داشت.

مادهٔ ۶

تاریخ اعتبار رسمیت یافتن موافقتنامه

این موافقتنامه بلافاصله پس از امضا، اعتبار قانونی خواهد یافت و به اجرا درخواهد آمد.

نمایندگان تأیید شدهٔ دو دولت در این زمینه بدین وسیله گواهی می دهند که هر دو، این موافقتنامه را امضا نموده اند.

در تاریخ امروز، ۲۶ ژوئیهٔ ۱۹۶۰ در تهران، در دو نسخه تهیه و تأیید شد.

از سوی دولت آمریکا: ادوارد تی. ویلز

از سوی دولت ایران: موسی خطاطان

۱ ــ ۲. نامهٔ سفارت آمریکا به وزیر گمرکات و انحصارات

از سفیر آمریکا در ایران به وزیر گمرکات و انحصارات ایران
شماره ۵۰۲
تهران، ۲۶ ژوئیهٔ ۱۹۶۰

عالی جناب

احتراماً به امضا رسیدن قرار موافقت فروش کالاهای کشاورزی بین دو دولت ایران و آمریکا را که در تاریخ امروز، ۲۶ ژوئیهٔ ۱۹۶۰ به امضا رسید، خاطرنشان می سازم.

مایلم موافقت دولت خود را با موافقتنامهٔ مزبور که در مذاکرات مربوطه بین این سفارتخانه و دولت ایران به تأیید کامل رسید و در خصوص استفاده از ریال ایران حاصله از اجرای مفاد این موافقتنامه به منظور گسترش بازار محصولات کشاورزی آمریکا و توسط دولت آمریکا و طبق بند (a) قسمت ۱۰۴ قانون اصلاح شدهٔ همکاری و گسترش بازرگانی در زمینهٔ تولیدات کشاورزی، تأیید نمایم. تأیید و تصدیق می شود که دولت ایران تسهیلات لازم برای تبدیل مبلغی از ریال ایران به ارزش حداکثر ۷۴,۰۰۰ دلار آمریکا به دیگر ارزها را فراهم ساخت. هدف از تأمین این تسهیلات مربوط به تبدیل ارز، تأمین ذخایر مالی لازم برای اجرای فعالیتهای دولت آمریکا در زمینهٔ گسترش بازار فرآورده های کشاورزی آمریکا در دیگر کشورهاست و خواستارم که عالی جناب این تفاهم عمومی را تأیید بفرمایند و نظر خودشان را در این مورد به این جانب اطلاع بدهند.

عالی ترین احترامات و ارادت این جانب را بپذیرید.

ادوارد تی. ویلز

به: عالی جناب موسی خطاطان
وزیر گمرکات و انحصارات ایران
تهران

۲ ــ ۲. نامهٔ وزارت گمرکات و انحصارات ایران به سفارت آمریکا

تاریخ: ۱۳۳۹/۵/٦

شماره: ۱۱۱۲۷

سفارت کبرای امریکا ــ تهران

وزارت گمرکات و انحصارات با تجدید احترامات مفاد نامهٔ شمارهٔ ۵۰۲ مورخ ۲٦ ژوئیهٔ ۱۹٦۰ آن سفارت کبری را دایر به تبدیل تا میزان هم ارز ریالی ۷٤,۰۰۰ دلار به ارزهای سایر کشورها تأیید می نماید.

وزیر گمرکات و انحصارات

امضا

۳ ــ ۲. نامهٔ سفارت آمریکا به وزیر گمرکات و انحصارات

از سفیر آمریکا در ایران به وزیر گمرکات و انحصارات ایران

تهران، ۲٦ ژوئیهٔ ۱۹٦۰

شماره ۵۰۳

عالی جناب

احتراماً موافقتنامهٔ فروش کالاهای کشاورزی را که در تاریخ امروز، ۲٦ ژوئیهٔ ۱۹٦۰، بین دو دولت ایران و آمریکا به امضا رسید خاطرنشان می سازم و در مورد موضوع ریال ایران در این موافقتنامه که قرار شده به مصارف تعیین شده در مادهٔ ۲ موافقتنامهٔ مزبور برسد، تفاهم و توافق دولت آمریکا را به قرار زیر اعلام می دارم:

در مورد هر دو پاراگراف ب و ج مادهٔ ۲:

در صورتی که دولت ایران اسناد تعیین شده توسط هیئت عملیاتی آمریکا را ارائه نماید. به منظور تأمین مالی پروژه‌های مذکور در پاراگرافهای ب و ج از مادهٔ ۲ موافقتنامهٔ فروش کالاهای کشاورزی، ارز محلی (ریال ایران) در اختیار دولت ایران قرار خواهد گرفت.

دولت ایران باید از اسناد و گزارشها و دفاتر قانونی لازم برای تعیین و تشخیص کالاها و خدمات تأمین شده برای پروژه‌های مورد توافق در پاراگرافهای ب و ج مادهٔ ۲ موافقتنامهٔ فروش کالاهای کشاورزی نگهداری و محافظت نماید تا در صورت لزوم در موقع اجرای پروژه‌های مذکور و به منظور ثبت پیشرفت کار پروژه‌ها و هزینه‌های مربوط به آنها مورد استفاده قرار گیرند.

دفاتر قانونی و اسناد و گزارشهای مربوط به هر یک از پروژه‌ها در تمام مدت اجرای پروژه و یا تا سه سال پس از این که هیئت عملیاتی آمریکا آخرین بخش از کل هزینه یا کل هزینهٔ پروژه را به هر میزانی که باشد، پرداخت نموده باشد.

دو دولت در تمام موارد منطقی و مناسب و بجا حق دارند این قبیل دفاتر و گزارشها و اسناد را و همچنین تمام اسناد، مکاتبات، یادداشتهای رسمی و غیررسمی دیگر و دیگر گزارشهای مربوط به قراردادها و معاملات پیش‌بینی شده یا وابسته به پروژه‌های مورد توافق را بررسی نمایند.

دولت ایران باید امکانات لازم برای بررسی و بازنگری و بازبینی پروژه‌های مورد توافق و تحویل کالاها و خدمات پیش‌بینی شدهٔ مخصوص این پروژه‌ها را در اختیار هیئت عملیاتی آمریکا قرار بدهد و همچنین در صورتی که هیئت عملیاتی مذکور در مورد مواد و اسناد و دفاتر نامبرده و هزینه‌های مربوط به آنها اطلاعات و توضیحاتی بخواهد، می‌بایستی مجاز باشد این نوع اطلاعات و توضیحات را از دولت ایران دریافت دارد.

دولت ایران باید امکانات لازم و کامل را برای مسافرت در تمام خاک ایران در خصوص برنامه‌های اجرای پروژه‌های مورد توافق در اختیار نمایندگان قانونی و تأیید شدهٔ آمریکا قرار دهد.

در صورتی که هیئت عملیاتی آمریکا به این نتیجه برسد که هر نوع هزینهٔ پیش‌بینی شده در پاراگرافهای ب و ج مادهٔ ۲ موافقتنامهٔ فروش کالاهای کشاورزی و پرداخت شده توسط آن هیئت عملیاتی به منظور اجرای پروژه‌های مورد توافق، کتباً و به طور مستند توسط دولت ایران حمایت و تصویب نمی‌شود و یا اینکه طبق مواد این موافقتنامه یا هر نوع موافقتنامهٔ تصویب‌شده و قابل اجرای دیگر یا ترتیب و قرارهای بین دو دولت ایران و آمریکا به مصرف نمی‌رسد و یا به مصرف رسیدن آن با هر نوع قوانین یا مقررات جاری دولت آمریکا مغایرت دارد، دولت ایران باید در صورت درخواست هیئت عملیاتی آمریکا، مبلغی به ارز محلی (ریال ایران) که از میزان ارزش مالی هزینهٔ پیش‌بینی شدهٔ فوق‌الذکر تجاوز نکند به هیئت عملیاتی آمریکا پرداخت نماید.

هر نوع پرداخت دولت ایران به هیئت عملیاتی آمریکا طبق جملهٔ قبلی به عنوان پیش‌پرداخت (هماهنگ با میزان اعتبار تعیین شده در موافقتنامهٔ پرداخت وام)، طبعاً باید از میزان کل پرداختی دولت ایران به هیئت عملیاتی آمریکا کسر شود.

هیئت عملیاتی نامبرده باید فقط بر اساس قوانین و مقررات جاری دولت آمریکا، به مصرف پشتوانه‌ها و ذخایر مالی تعیین شده برای پروژه‌های مورد توافق اقدام نماید.

هیئت عملیاتی نامبرده باید فقط بر اساس قوانین و مقررات جاری دولت آمریکا، به مصرف پشتوانه‌ها و ذخایر مالی تعیین شده برای پروژه‌های مورد توافق اقدام نماید.

هیئت عملیاتی آمریکا در صورتی که در هر زمانی تشخیص دهد که صرف هر نوع هزینهٔ جدید، به اجرا شدن اهداف تعیین شده در پاراگراف ب یا ج مادهٔ ۲ موافقتنامهٔ فروش کالاهای کشاورزی کمکی نمی‌کند، حق دارد از صرف این نوع هزینه‌های

جدید، خودداری نماید.

سپاسگزار می شوم اگر تأیید فرمایید که محتویات این یادداشت، با نظریات دولت ایران در این زمینه تطابق کامل دارد و بهترین احترامات و ارادتهای خود را بدین وسیله مجدداً تقدیم می دارم.

ادوارد تی. ویلز

به: عالی جناب موسی خطاطان
وزیر گمرکات و انحصارات ایران
تهران

٤ــ ۲. نامهٔ وزارت گمرکات و انحصارات به سفارت آمریکا

تاریخ: ۱۳۳۹/۵/٦

شماره: ۱۱۱۲۵

سفارت کبرای امریکا ــ تهران

وزارت گمرکات و انحصارات با تجدید احترامات مفاد نامهٔ شمارهٔ ۵۰۳ مورخ ۲٦ ژوئیهٔ ۱۹٦۰ را تأیید می نماید.

وزیر گمرکات و انحصارات

امضا

۵ ــ ۲. نامهٔ سفارت آمریکا به وزیر گمرکات و انحصارات
از سفیر آمریکا در ایران به وزیر گمرکات و انحصارات ایران
تهران، ۲٦ سپتامبر ۱۹٦۰
شمارهٔ ۱۵۵

عالی جناب

احتراماً عطف به قرارداد موافقت فروش کالاهای کشاورزی که در تاریخ ۲٦ ژوئیهٔ ۱۹٦۰ توسط دولتهای ایران و آمریکا به امضا رسیده و یادداشتهای همراه با آن مورخ همان روز، به اطلاعتان می رسانم که قرارداد موافقت مذکور و یادداشتهای همراه با آن قرار شده به شرح زیر اصلاح شود.

در مادهٔ ۱ موافقتنامه، مبلغ ذکرشده برای گندم از ۳/۰۷۵ میلیون دلار آمریکا تبدیل می شود به ۱۵/۵۹۵ میلیون دلار آمریکا و مبلغ ذکر شده برای حمل دریایی از ۰/٦۱۵ میلیون دلار آمریکا تبدیل می شود به ۳/۲۲۳ میلیون دلار آمریکا و کل مبلغ ذکر شده از ۳/٦۹۰ میلیون دلار آمریکا تبدیل می شود به ۱۸/۸۱۸ میلیون دلار آمریکا و به جملهٔ دوم همین ماده، عبارت زیر اضافه می‌گردد:

«مگر اینکه اصلاحیه ای به قرارداد موافقت حاضر اضافه شود که در آن صورت، تا حداکثر ۹۰ روز پس از تاریخ روز اعتبار اجرایی یافتن آن اصلاحیه، تقاضانامه ای برای تأییدیهٔ خرید هر نوع یا هر میزان کالای اضافه دریافت گردد.»

در ماده ۲، پاراگراف (الف)، ۱/۲۹ میلیون دلارامریکا باید تبدیل شود به ۵/۰۷۲ میلیون دلار امریکا و در پاراگراف (ب) از همین ماده، ۷٤ میلیون دلار امریکا باید تبدیل شود به ۱/٤۹٦ میلیون دلار امریکا و در پاراگراف (ج) از همین ماده، ۱/٦٦ میلیون دلار آمریکا باید تبدیل شود به ۱۲/۲۵۰ میلیون دلار آمریکا و در پاراگراف (د) از همین ماده، ۳/٦۹ میلیون دلار آمریکا در دو مورد موجود در متن باید تبدیل شود به ۱۸/۸۱۸ میلیون دلار آمریکا. و ٤۵٪ به ٦۵٪ و ۲۰٪ به ۸٪ و ۳۵٪ به ۲۷٪ تبدیل خواهند شد.

در یادداشت شمارهٔ ۵۰۲ همراه با موافقتنامه، پاراگراف سوم را حذف کرده و به جای آن عبارت زیر را قرار دهید.

«تأیید می شود که دولت ایران تسهیلات لازم برای تبدیل تا حداکثر ششصد هزار دلار امریکا به دیگر ارزها را فراهم خواهد نمود.

معادل تا حداکثر سیصد هزار دلار آمریکا از این ذخایر، صرف تأمین مالی فعالیتهای گسترش بازار محصولات کشاورزی دولت امریکا در کشورهای دیگر و معادل تا حداکثر سیصد هزار دلار امریکا از آنها، صرف تأمین بودجه برنامه های مربوط به مبادلات آموزشی بین امریکا و دیگر کشورهای جهان خواهد شد.»

و پس از آن، مطالب زیر را اضافه کنید:

«تأیید می شود که دولت آمریکا اجازه دارد بر اساس قسمت ۱۰٤ «قانون» اصلاح شدهٔ همکاری و بازرگانی در زمینهٔ کشاورزی به منظور تأمین هزینهٔ سفرهای بین المللی از ایران یا از هر جا در خارج ازخاک ایران به مقصد ایران یا از طریق ایران و از جمله سفرهای پیونددهنده* و برای سفر هوایی خارج از ایران و از جمله در محدودهٔ جغرافیایی آمریکا در صورتی که بخشی از سفر به ایران، یا از داخل و یا از طریق آن باشد، از ریال ایرانی که در ایران در اختیار دارد استفاده نماید و بدیهی است که این نوع ذخایر ریالی آمریکا در ایران اختصاص دارد به سفرهای اشخاصی که در فعالیتها و عملیات پیش بینی شده در قسمت ۱۰٤ «قانون» اصلاح شدهٔ مذکور شرکت دارند و تأیید می شود که سفرهای هوایی مذکور به پروازهای فقط هواپیمایی های ایرانی محدود نمی شوند.

تأیید می شود که فروش گندم و آرد گندم به ایران بر اساس این موافقتنامه مشروط بر آن است که ایران به طور جداگانه و از این موافقتنامه گذشته، در سال مالی جاری آمریکا، منتهی به تاریخ روز ۳۰ ژوئیهٔ ۱۹٦۱، حداقل پنجاه و پنج هزار تُن متریک گندم و یا آرد گندم حاصل از ۵۵,۰۰۰ تُن متریک گندم از کشورهای دوست آمریکا وارد نماید و با استفاده از امکانات مالی خودش.»

تأیید می شود که تمام شرایط موافقتنامه فوق و یادداشتهای متبادلهٔ مذکور، تغییرناپذیر باقی خواهند ماند، بغیر از مواردی که در بالا و طی همین سند آمده اند و مشخص شده اند.

احتراماً پیشنهاد می‌کنم در صورت موافقت دولت ایران با مندرجات همین سند،

* Connecting Travel

این یادداشت و پاسخ حضرت‌عالی به آن جمعاً در حکم موافقتنامه‌ای تلقی شود بین دو دولت نگارنده و حضرت‌تعالی که از تاریخ روز صدور یادداشت حاوی پاسخ فوق‌الذکر به این سند، اعتبار قانونی و اجرایی پیدا کند.

بهترین احترامات و عالی‌ترین مراتب ارادتهای نگارنده را بپذیرید.

ادوارد تی. ویلز

به: عالی جناب محمدرضی ویچکاهی
وزیر گمرکات و انحصارات
تهران

۶ ــ ۲. نامه وزارت امور خارجهٔ آمریکا به سفارت ایران در واشنگتن
از وزیر امور خارجهٔ آمریکا به کاردار سفارت ایران در واشنگتن
۱۰ آوریل ۱۹۶۱

آقای محترم

عطف به موافقتنامهٔ فروش کالاهای کشاورزی بین دو کشور، مورخ ۲۶ ژوئیهٔ ۱۹۶۰ و یادداشتهای همراه آن مورخ همان روز* و اصلاحیه‌های به امضا رسیده در تاریخ ۲۶ سپتامبر ۱۹۶۰** و ۲۰ اکتبر ۱۹۶۰***، تقاضا دارد موافقتنامه و یادداشتهای فوق‌الذکر به قرار زیر اصلاح شود:

در مادهٔ ۱ موافقتنامه، مبلغ ذکر شده برای گندم را از ۱۵/۵۹۵ میلیون دلار آمریکا تبدیل کنید به ۱۶/۷۲۵ میلیون دلار آمریکا و مبلغ ذکر شده برای حمل دریایی را از ۳/۳۴۵ میلیون دلار آمریکا تبدیل شود به ۳/۷۱۵ میلیون دلار آمریکا و جمع کل را از ۲۰/۰۳۵ میلیون دلار آمریکا تبدیل کنید به ۲۱/۵۳۵ میلیون دلار آمریکا.

در پاراگراف (الف) مادهٔ ۲، ۵/۳۷۶ به ۵/۷۵۱ میلیون دلار آمریکا و در پاراگراف (ب) همان ماده، ۱/۵۵۷ میلیون دلار آمریکا را به ۱/۶۳۲ میلیون دلار آمریکا و در پاراگراف (ج) همان ماده، ۱۳/۱۰۲ به ۱۴/۲۵۲ میلیون دلار آمریکا و در پاراگراف (د) همان ماده، در همه جا ۲۰/۰۳۵ به ۲۱/۵۳۵ میلیون دلار آمریکا تبدیل شوند.

در پاراگراف ۳ یادداشت شمارهٔ ۵۰۲، ۶۲۵,۰۰۰ به ۶۵۵,۰۰۰ دلار امریکا و ۳۲۵,۰۰۰ دلار آمریکا برای گسترش بازار به ۳۵۵,۰۰۰ دلار آمریکا تبدیل شود.

* سازمان ملل، سری قراردادها، ج ۳۸۴ ص ۱۴۱ و ج ۳۹۴، صص ۳۱۸ و ۳۲۴.
** سازمان ملل، سری قراردادها، ج ۳۹۴، ص ۳۱۸.
*** سازمان ملل، سری قراردادها، ج ۳۹۴، ص ۳۲۴.

۷ ــ ۲. نامهٔ سفارت آمریکا به وزارت امور خارجه
از سفیر آمریکا در ایران به وزیر امور خارجهٔ ایران
۱۸ مه ۱۹٦۱
شماره: ٦۹۷

عالی جناب

احتراماً به موافقتنامهٔ فروش کالاهای کشاورزی بین دو دولت ایران و آمریکا مورخ ۲٦ ژوئیهٔ ۱۹٦۰* و یادداشتهای همراه آن مورخ همان تاریخ ۲٦ ژوئیهٔ ۱۹٦۰ و اصلاحیه‌های مربوطه که در تاریخهای ۲٦ سپتامبر ۱۹٦۰** و ۲۰ اکتبر ۱۹٦۰*** و ۱۷ آوریل ۱۹٦۱**** به امضا رسیده‌اند، اشاره کرده، تقاضا دارد موافقتنامهٔ مذکور و یادداشتهای همراه آن، مجدداً به قرار زیر اصلاح گردد:

در مادهٔ ۱ موافقتنامه، مبلغ مربوط به روغن تخم پنبه و یا روغن سویا، از ۱/۰۹۵ میلیون به ۱/۳۹۵ میلیون دلار آمریکا و مبلغ مربوط به حمل دریایی از ۳/۷۱۵ میلیون به ۳/۷٤۰ میلیون دلار آمریکا و مبلغ کل از ۲۱/۵۳۵ به ۲۱/۸٦۰ میلیون دلار آمریکا تغییر داده شود.

در پاراگراف (الف) مادهٔ ۲، ۵/۷۵۱ به ۵/۸۳۲ میلیون دلار آمریکا و در پاراگراف (ب) همان ماده ۱/٦۳۲ به ۱/٦٤۸ میلیون دلار آمریکا و در پاراگراف (ج)، همان ماده ۱٤/۱۵۲ به ۱٤/۳۸۰ میلیون دلار آمریکا و در پاراگراف (د) همان ماده، ۲۱/۵۳۵ میلیون دلار آمریکا در تمام موارد به ۲۱/۸٦۰ میلیون دلار آمریکا تغییر داده شود.

در پاراگراف ۳ یادداشت شمارهٔ ۵۰۲، ٦۵۵,۰۰۰، به ٦٦۱,۵۰۰ دلار آمریکا و ۳۵۵,۰۰۰ دلار آمریکا در خصوص موضوع گسترش بازار برای محصولات آمریکا به ۳٦۱,۵۰۰ دلار آمریکا تغییر داده شود.

* سازمان ملل، سری قراردادها، ج ۳۸٤، ص ۱٤۱.
** سازمان ملل، سری قراردادها، ج ۳۹٤، ص ۳۱۸.
*** سازمان ملل، سری قراردادها، ج ۳۹٤، ص ۳۲٤.
**** سازمان ملل، سری قراردادها، ج ٤۰۵.

تأیید می شود که تمام شرایط مذکور در موافقتنامهٔ فوق الذکر و یادداشتهای متبادلهٔ همراه آن که بعداً به اصلاح نیز رسیده اند به قوت خود باقی خواهند ماند مگر در مواردی که در همین سند حاضر ذکر گردیده اند. احتراماً پیشنهاد می‌کنم در صورت موافقت دولت ایران با مطالب و عرایض بالا، این یادداشت و پاسخ آن جناب به آن را جمعاً در حکم موافقتنامه ای بین دو دولت ایران و امریکا تلقی کرده که از تاریخ صدور پاسخ آن جناب به این یادداشت، اعتبار قانونی و اجرایی پیدا کند.

امیدوارم آن جناب، عالی ترین مراتب ارادتهای خالصانهٔ نگارنده را با تقدیم بهترین احترامات بپذیرند.

ادوارد تی. ویلز

به: عالی جناب حسین قدس نخعی
وزیر امور خارجهٔ ایران
تهران

۸ ــ ۲. نامهٔ وزارت امور خارجه به سفارت آمریکا
شماره: ۵۰۵۹/۱۲۳۶/۹
تاریخ: ۱۳٤۰/۲/۱۱

جناب آقای سفیرکبیر

احتراماً عطف به نامهٔ شمارهٔ ٦۹۷ مورخ ۱۸ مه ۱۹٦۱ آن‌جناب اشعار می دارد.

دولت شاهنشاهی با پیشنهاد جناب‌عالی دربارهٔ اصلاح موافقتنامهٔ مورخ ۲٦ جولای ۱۹٦۰ و یادداشت ضمیمهٔ آن و اصلاحیهٔ مورخ ۲٦ سپتامبر ۱۹٦۰ و ۲۰ اکتبر ۱۹٦۰ و ۱۷ آوریل ۱۹٦۱ به شرح زیر موافقت دارد.

در مادهٔ یک موافقتنامه بهای روغن تخم پنبه و روغن نیمه تصفیه‌شده از ۱/۰۹۵ میلیون دلار به ۱/۳۹۵ میلیون دلار و برای کرایه حمل از ۳/۷۱۵ میلیون به ۳/۷٤۰ میلیون دلار و به طور کلی جمعاً از ۲۱/۵۳۵ میلیون به ۲۱/۸٦۰ میلیون دلار تغیر داده شود.

در مادهٔ ۲ پاراگراف (الف) مبلغ ۵/۷۵۱ میلیون دلار به ۵/۸۳۲ میلیون دلار و در پاراگراف (ب) از ۱/٦۳۲ میلیون به ۱/٦٤۸ میلیون و در پاراگراف (ج) از ۱٤/۱۵۲ میلیون به ۱٤/۳۸۰ و در پاراگراف (د) از ۲۱/۵۳۵ میلیون به ۲۱/۸٦۰ میلیون تغییر داده شود.

در یادداشت شمارهٔ ۵۰۲ پاراگراف ۳ مبلغ ٦۵۵,۰۰۰ دلار به مبلغ ٦٦۱,۵۰۰ و مبلغ ۳۵۵,۰۰۰ دلار برای توسعهٔ بازار مبلغ ۳٦۱,۵۰۰ دلار تغییر داده شود.

سایر مطالب مندرج در موافقتنامه و یادداشتهای متبادله به قوت خود باقی خواهد ماند.

جناب آقای سفیرکبیر خواهشمند است احترامات این‌جانب را بپذیرید.

امضا ــ حسین قدس‌نخعی

جناب آقای ادوارد ویلز سفیرکبیر دولت ایالات متحدهٔ امریکا ــ تهران

□ **موافقتنامهٔ مورخ ۲۹ ژانویهٔ ۱۹٦۲ (۹ بهمن ۱۳٤۱) و یادداشتهای متبادل**

دولت پادشاهی ایران و دولت ایالات متحدهٔ آمریکا با توجه به علائق مشترکشان در زمینهٔ گسترش بازرگانی محصولات کشاورزی بین ایران و آمریکا و یا بین این دو کشور با دیگر کشورهای دوست به طوری که بازاریابی های معمول آمریکا در این زمینه را مختل نسازند یا قیمتهای جهانی این نوع محصولات و الگوهای عادی دادوستد و بازرگانی با کشورهای دوست را به طرز غیرمنطقی تغییر ندهند و با عنایت به این واقعیت که خرید محصولات کشاورزی تولیدشده در آمریکا در برابر ریال ایران به امر گسترش بازرگانی بین دو کشور یاری خواهد نمود و اینکه ریال ایران حاصله توسط آمریکا در این امر، به مصارف سودمند برای هر دو کشور خواهد رسید و با توجه به تفاهمات دوجانبه ای که طبق مندرجات این سند بر امر فروش این نوع محصولات به ایران، بر اساس عنوان شمارهٔ ۱ قانون اصلاح شدهٔ همکاری و گسترش بازرگانی در زمینهٔ کشاورزی (که از این پس در این متن با واژهٔ «قانون» از آن یاد خواهد شد) حاکم خواهند بود و با توجه به تدابیری که دو دولت قرار شده به منظور گسترش بازرگانی این نوع محصولات بین ایران و آمریکا مشترکاً یا منفرداً اتخاذ نمایند، در موارد زیر به توافق رسیده اند:

مادهٔ ۱

فروش در برابر ریال ایران

۱. دولت آمریکا در صورت پذیرفته شدن تأییدیه های خرید صادر شده توسط دولت آمریکا به وسیلهٔ ایران و آماده بودن محصولات ذکرشده در «قانون» برای صدور به ایران، تأمین مالی معاملات مربوط به هزینهٔ فروشهای به ریال ایران به مبالغ زیر را به خریداران تأیید شده توسط دولت ایران تقبل می‌کند.

نام محصول یا مورد فروش	قیمت بازار صادراتی (به میلیون دلار آمریکا)
گندم و یا آرد گندم به ارزش مالی همان مقدار گندم	٦/٤
حمل دریایی	۱/۱
جمع کل	۷/۵

۲. تقاضا برای صدور تأییدیه خرید تا ۹۰ روز پس از تاریخ روز اعتبار اجرایی یافتن این موافقتنامه و تقاضا برای صدور تأییدیه خرید هر میزان از محصولاتی که بر

اساس هر نوع اصلاحیه بر این موافقتنامه پیش‌بینی شوند تا ۹۰ روز پذیرفته خواهد شد.

تأییدیهٔ خرید، شامل شرایط مربوط به فروش و تحویل محصولات مربوطه، زمان و طرز تحصیل ریال ایران ناشی از فروش و میزان ریال ایران واریز شده از بابت آن و دیگر موارد وابسته به این قبیل معاملات خواهد بود.

۳. خرید و حمل محصولات فوق‌الذکر تا حداکثر ۱۸ ماه پس از تاریخ روز اعتبار اجرایی یافتن این موافقتنامه، انجام خواهد شد.

٤. هرگاه به دلیل تغییر شرایط هر یک از دو دولت تشخیص بدهد که ادامهٔ تأمین مالی، فروش وتحویل محصولات پیش‌بینی شده در این موافقتنامه لازم یا مطلوب نیست، می‌تواند تمامی مراحل مذکور را متوقف کند.

مادهٔ ۲

کاربردهای ریال ایران

دولت آمریکا ریال ایران حاصله از فروشهای پیش‌بینی شده در این موافقتنامه را به هر طرز و با هر نوع ترتیب تقدم و تأخری که جایز بداند، در موارد زیر و به میزانهای تعیین شدهٔ ذیل استفاده خواهد کرد:

الف) بیست و پنج درصد از ریال ایران حاصله برای هزینه‌های پیش‌بینی شدهٔ آمریکا در قسمتهای فرعی (a)، (b)، (c)، (d)، (f)، (h) تا (s)، قسمت ۱۰٤ «قانون» و یا هر کدام از قسمتهای فرعی قسمت ۱۰٤ «قانون» مذکور.

ب) برای وامهایی که بانک صادرات ــ واردات واشنگتن بر اساس بند (e) قسمت ۱۰٤ «قانون» خواهد پرداخت و برای هزینه‌های اداری احتمالی بانک مذکور در ایران در آینده، پنج درصد از ریال ایران حاصله.

تأیید می‌شود که:

۱. وامهای بانک مذکور، بر اساس بند (e) قسمت ۱۰٤ «قانون»، به منظور گسترش بازرگانی و دادوستد در ایران، به شرکتها و مؤسسات آمریکا و شعبات و نمایندگی‌ها و مؤسسات وابسته به آنها در ایران و به منظور ایجاد تسهیلاتی در جهت یاری رساندن به استفاده، توزیع و یا افزایش مصرف محصولات کشاورزی آمریکا، ایجاد بازارهای جدید برای این نوع محصولات، به شرکتها و مؤسسات ایرانی و آمریکایی هر دو، تعلق خواهند گرفت.

۲. بانک مرکزی ایران به نمایندگی از سوی دولت ایران و بانک صادرات ــ واردات واشنگتن مشترکاً در مورد وامها موافقت خواهند کرد.

رئیس کل بانک مرکزی ایران یا نمایندهٔ او از سوی دولت ایران و رئیس کل بانک صادرات ــ واردات واشنگتن یا نمایندهٔ او از سوی بانک صادرات ــ واردات واشنگتن اقدام خواهند نمود.

۳. پس از دریافت تقاضای وام توسط بانک صادرات ــ واردات واشنگتن، بانک مذکور، بانک مرکزی ایران را در مورد هویت متقاضی، طبیعت و ماهیت معاملهٔ مطرح شده، میزان وام درخواستی و اهداف عمومی مربوط به کاربردهای وام در جریان خواهد گذاشت.

٤. بانک صادرات ــ واردات واشنگتن، در صورت موافقت با پرداخت وام درخواستی، موضوع را به بانک مرکزی ایران اطلاع خواهد داد و نرخ بهره و دوره و طرز باز پرداخت وام بر اساس مقررات تعیین شده در مورد وام مربوطه را نیز در اطلاعیه فوق الذکر تعیین خواهد نمود.

نرخ بهرهٔ تعیین شده، نظیر نرخ بهرهٔ رایج در ایران برای وامهای مشابه خواهد بود و سررسیدهای باز پرداخت وام با اهداف تأمین مالی معاملهٔ تعیین شده هماهنگی خواهند داشت.

۵. تا حداکثر شصت روز پس از دریافت اطلاعیهٔ بانک صادرات ــ واردات واشنگتن در مورد پذیرش درخواست وام توسط بانک مذکور، بانک مرکزی ایران، موافقت یا مخالفت خود را با پرداخت وام درخواستی به بانک مذکور اطلاع خواهد داد و بانک مذکور نیز پذیرش یا عدم پذیرش درخواست وام مطرح شده را در صورت لزوم به اطلاع بانک مرکزی ایران خواهد رساند.

٦. هرگاه ریال ایران ذخیره شده برای پرداخت وامهای پیش‌بینی شده در بند (e) قسمت ۱۰٤ «قانون»، تا حداکثر سه سال پس از به امضا رسیدن این موافقتنامه، به علت مخالفت بانک صادرات ــ واردات مذکور یا مخالفت همین بانک و بانک مرکزی ایران هر دو با پرداخت وامهای مطرح شده تحویل داده نشوند، دولت آمریکا مجاز است ریال ایران فوق الذکر را در هر موردی که در قسمت ۱۰٤ «قانون» پیش‌بینی شده باشد به مصرف برساند.

ج) برای پرداخت وامهای پیش‌بینی شده در بند (g) قسمت ۱۰٤ «قانون» به منظور تأمین مالی پروژه‌های مربوط به تشویق گسترش اقتصادی شامل پروژه‌هایی که تاکنون در برنامه‌های دولت ایران مطرح نشده‌اند، ولی ممکن است مورد توافق دو دولت باشند، هفتاد درصد ریال ایران حاصله از اجرای این قرارداد، شرایط و مواد و دیگر مشخصه‌ها و ویژگی‌های مربوط به پرداخت وام در یک موافقتنامهٔ جداگانه تعیین خواهند شد. هرگاه تا حداکثر سه سال پس از به امضا رسیدن موافقتنامهٔ حاضر، دو دولت در مورد کاربرد ریال ایران در خصوص موضوع پرداخت وامها به توافق نرسند، دولت آمریکا مجاز خواهد بود از ریال ایران برای هر نوع منظور و هدفی که در قسمت ۱۰٤ «قانون» پیش‌بینی و تأیید شده باشد، استفاده نماید.

مادهٔ ۳

سپردهٔ ریال ایران

۱. میزان ریال ایرانی که قرار شد به حساب دولت آمریکا ریخته شود باید برابر باشد با معادل ارزش فروش محصولات تعیین شده به دلار آمریکا و هزینه‌های حمل دریایی مربوطه که توسط دولت آمریکا پرداخت یا تأمین مالی می‌شود (به استثنای هزینه‌های اضافی ناشی از ضرورت احتمالی استفاده از کشتی‌های باربری آمریکایی پرچم‌دار به معنای مجهز به پرچم آمریکا) به صورت ریال ایران و به قرار زیر:

الف) به نرخ تبدیل دلار آمریکا در معاملات واردات بازرگانی و در تاریخ پرداخت دلار آمریکا توسط آمریکا، مشروط بر آنکه یک نرخ واحد تبدیل ارز در مورد تمام معاملات تبدیل ارز خارجی توسط دولت ایران تعیین شده باشد و یا

ب) هرگاه بیش از یک نرخ قانونی برای معاملات تبدیل ارز خارجی در ایران وجود داشته باشد، به نرخ تبدیلی که هر دو دولت هرگاه لازم باشد در مورد آن به توافق برسند.

۲. هرگاه یک یا چند موافقتنامهٔ جدید فروش محصولات کشاورزی بر اساس «قانون» مذکور بین دو دولت به امضا برسد، هر نوع باز پرداخت ریال ایران که بیش از دو سال پس از اعتبار اجرایی یافتن موافقتنامهٔ حاضر بر اساس موافقتنامهٔ کنونی قابل پرداخت باشد یا شود، توسط دولت آمریکا و از محل ذخایر حاصله از آخرین موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی دارای اعتبار اجرایی در زمان باز پرداخت، انجام خواهد

شد.

مادهٔ ٤

تعهدات عمومی

۱. دولت پادشاهی ایران از تمام امکانات خویش برای جلوگیری از فروش دوباره یا انتقال محصولات کشاورزی خریداری شده بر اساس این موافقتنامه به دیگر کشورها یا استفاده از آنها در مواردی غیر از مورد مصرف داخلی خود، استفاده خواهد نمود. مگر اینکه یک چنین فروش دوباره یا انتقال یا استفاده از محصولات فوق توسط دولت آمریکا تصویب و تأیید شده باشد.

دولت پادشاهی ایران اطمینان می دهد که خریداری این نوع محصولات توسط آن دولت باعث نخواهد شد ملل غیردوست آمریکا بتوانند از مقادیر زیادتری از این نوع محصولات یا محصولات مشابه آنها، بهره‌مند شوند.

۲. دو دولت کاملاً اطمینان می دهند که خرید یا فروش محصولات کشاورزی پیش‌بینی شده در موافقتنامهٔ حاضر، به بازاریابی های معمول آمریکا در خصوص این محصولات لطمه‌ای وارد نخواهد آورد و قیمتهای جهانی محصولات کشاورزی را به طور غیرمنطقی تغییر نخواهد داد و الگوهای عادی دادوستد بازرگانی بین آمریکا و کشورهای دوست آمریکا را مختل نخواهد ساخت.

۳. در مورد اجرای موافقتنامهٔ حاضر، دو دولت خواهند کوشید شرایط بازرگانی مطلوبی برای دادوستدهای بخش‌های خصوصی دو کشور فراهم سازند و از تمام امکاناتشان به منظور گسترش و توسعهٔ تقاضای مستمر برای محصولات کشاورزی استفاده خواهند نمود.

٤. دولت ایران، در صورت درخواست دولت آمریکا، اطلاعات موجود در مورد پیشرفت برنامه و بویژه اطلاعات مربوط به رسیدن و وضعیت محصولات در هنگام رسیدن آنها به مقصد و تدابیر لازم برای حفظ و نگهداری بازارهای معمول آنها و صادرات همین محصولات و یا محصولات مشابه با آنها در آینده را در اختیار دولت آمریکا خواهد گذاشت.

مادهٔ ۵

رایزنی و مشاوره

دو دولت بلافاصله پس از درخواست یکی از آنها، دربارهٔ هر موضوعی که به عملکرد این موافقتنامه و یا طرز اجرای ترتیب و قرارهای مربوط به آن ارتباط داشته باشد رایزنی و مشاوره خواهند داشت.

مادهٔ ۶

اعتبار قانونی و اجرائی یافتن موافقتنامه

این موافقتنامه بلافاصله پس از امضا، اعتبار قانونی و اجرایی خواهد یافت. گواهی می شود که نمایندگان مربوطهٔ دو کشور که برای این مورد ویژه کاملاً تأیید شده بودند، این موافقتنامه را امضا نموده‌اند.

در تاریخ ۲۹ ژانویهٔ ۱۹۶۲ (امروز) در دو نسخه در تهران اجرا و تأیید گردید.

از سوی دولت پادشاهی ایران:
دکتر امینی

از سوی دولت آمریکا:
جی. سی. هولمز

۱ □ نامهٔ سفارت آمریکا به وزارت امور خارجه
از سفیر آمریکا در ایران به وزیر امور خارجهٔ ایران
تهران، ۲۹ ژانویهٔ ۱۹۶۲
شمارهٔ ۳۳۷

عالی جناب

بدین‌وسیله امضای موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی بین دو دولت ایران و آمریکا مورخ امروز را تأیید نموده و در مورد موضوع کاربردهای ریال ایران بر اساس مادهٔ ۲ همین موافقتنامه خاطرنشان می سازد که تفاهم دولت آمریکا در این زمینه به قرار زیر است:

در مورد پاراگراف ج مادهٔ ۲:

به منظور تأمین مالی پروژه‌های مورد توافق در پاراگراف ج مادهٔ ۲ موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی و پس از ارائهٔ اسناد تعیین شده از سوی «مؤسسهٔ آمریکایی گسترش بین‌المللی» *توسط دولت ایران، ارز محلی به دولت پادشاهی ایران پرداخت خواهد شد. دولت پادشاهی ایران باید از دفاتر قانونی و اسناد لازم برای تشخیص کالاها و خدمات پیش‌بینی شده در پروژه‌های مورد توافق پاراگراف ج مادهٔ ۲ موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی نگهداری و محافظت نماید تا در صورت لزوم در زمان اجرای پروژه‌ها از آنها استفاده شود و از جمله به منظور ثبت جریان پیشرفت اجرای پروژه‌ها و تعیین هزینه‌های مربوط به اجرای آنها دفاتر قانونی و اسناد هر یک از پروژه‌ها تا پایان اجرای پروژه و یا تا پس از گذشت سه سال از تاریخ واریزی آخرین قسط پرداخت هزینهٔ اجرای پروژه توسط «مؤسسهٔ آمریکایی گسترش بین‌المللی» به هر میزان باید حفظ و نگهداری شوند.

دو دولت حق خواهند داشت در تمام موارد منطقی و لازم، این قبیل اسناد و دفاتر قانونی و ثبتی و تمام اسناد، مکاتبات و انواع یادداشتها و نامه‌های دیگر مربوط به معاملات مربوط به پروژه‌های مورد توافق را بررسی نمایند.

دولت پادشاهی ایران باید امکانات لازم برای بررسی و مطالعه در مورد

* United States Agency for International Develop ment

پروژه‌های مورد توافق و تأمین کالاها و خدمات پیش‌بینی شده برای این پروژه‌ها را در اختیار «مؤسسهٔ آمریکایی گسترش بین‌المللی» قرار بدهد و باید تمام اطلاعاتی را که مؤسسهٔ فوق‌الذکر می‌تواند در مورد موضوعات و هزینه‌های مذکور این پروژه‌ها و از این قبیل منطقاً درخواست نماید، به مؤسسهٔ آمریکایی مذکور تسلیم نماید.

دولت پادشاهی ایران باید ترتیبی دهد که نمایندگان تأیید شدهٔ دولت آمریکا بتوانند در تمام موارد لازم و منطقی از هر قسمت از خاک کشور ایران در خصوص اجرای پروژه‌های مورد توافق، دیدن نمایند. هرگاه «مؤسسهٔ آمریکایی گسترش بین‌المللی» به این نتیجه برسد که یکی از اقساط پرداختهایش برای پروژه‌های مورد توافق و بر اساس پاراگراف ج مادهٔ ۲ موافقتنامهٔ فروش کالاهای کشاورزی بر اساس اسناد تحویل داده شده توسط دولت ایران تأیید نمی‌شود و یا پرداخت آن با بعضی از قوانین و مقررات دولت آمریکا مغایرت دارد، دولت ایران باید در صورت درخواست مؤسسهٔ فوق‌الذکر، معادل پولی را که در این ارتباط پرداخت شده، به ریال ایران به مؤسسهٔ مذکور پرداخت نماید و در واقع پس بدهد و در این حال بدیهی است که این مبلغ پرداخت شده نباید جزء پرداختی‌های دولت ایران به مؤسسهٔ آمریکایی گسترش بین‌المللی محاسبه شود.

مؤسسهٔ مذکور باید فقط بر اساس قوانین و مقررات دولت آمریکا از ذخایر مالی پیش‌بینی شده برای اجرای پروژه‌های مورد توافق استفاده نماید و در هر زمانی به این نتیجه برسد که پرداخت هر هزینه‌ای در مورد پروژه‌های مورد توافق به نیل به اهداف تعیین شده در پاراگراف ج مادهٔ ۲ موافقتنامه فروش کالاهای کشاورزی یاری نمی‌کند، اجازه خواهد داشت از پرداخت آن خودداری نماید.

سپاسگزار می‌شوم، تأیید بفرمایید که مندرجات یادداشت حاضر، مورد قبول دولت شاهنشاهی ایران است.

جولیوس سی. هولمز

به: عالی جناب حسین قدس نخعی
وزیر امور خارجه ایران
تهران

۲ □ نامهٔ سفیر آمریکا به وزارت امور خارجه
از سفیر امریکا در ایران به وزیر امور خارجهٔ ایران
شمارهٔ ۳۳۹
تهران، ۲۹ ژانویهٔ ۱۹۶۲

عالی جناب

عطف به موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی بین دو دولت ایران و آمریکا که به تاریخ امروز به امضا رسیده و بر اساس آن، دولت آمریکا تأمین مالی امر تحویل گندم و یا آرد گندم به ایران را به عهده گرفته، احتراماً موارد زیر را به اطلاع می رساند:

تأیید می شود که دولت شما موافقت می‌کند، با توجه به موافقتش با دولت آمریکا در این مورد که تحویلهای فوق الذکر نباید قیمتهای جهانی محصولات کشاورزی را به طور غیرمنطقی تغییر بدهند یا بازاریابی های معمول آمریکا در زمینهٔ این قبیل محصولات را مختل نمایند و یا به روابط بازرگانی بین ملل دوست با آمریکا و بین آنها و آمریکا لطمه‌ای وارد بیاورند، در طی دورهٔ منتهی به ۳۰ ژوئن ۱۹۶۲، از آمریکا و کشورهای دوست با آمریکا، حداقل ۵۵,۰۰۰ تُن متریک گندم و یا به هر میزان آرد گندم معادل با آن از نظر قیمت وارد کند که یعنی بعلاوه تقریباً صد هزار تُن متریک گندم و یا آرد معادل با آن از نظر قیمت که قرار شده طبق مواد و مندرجات مربوطه در موافقتنامهٔ قبلاً خاطرنشان شده وارد نماید.

۲. در مورد تبدیل ریال ایران به دیگر ارزها و دیگر موضوعات معین مربوط به کاربرد ریال ایران حاصله از موافقتنامهٔ مذکور توسط دولت آمریکا، تأیید می شود که:

الف) دولت ایران در صورت درخواست دولت آمریکا برای تبدیل دو درصد از ریال ایران حاصله از فروشهای پیش‌بینی شده در این موافقتنامه به دیگر ارزها در مورد اهداف قید شده در بند (a) قسمت ۱۰۴ قانون اصلاح شدهٔ همکاری و گسترش بازرگانی در زمینهٔ کشاورزی (که از این پس در این متن، «قانون» نامیده خواهد شد) و معادل دویست هزار دلار آمریکا به ریال ایران در خصوص اهداف قیدشده در بند (h) قسمت ۱۰۴ «قانون» تسهیلات لازم را فراهم خواهد ساخت.

کل این ارز ایرانی در رابطه با بند (a) قسمت ۱۰۴، برای تأمین مالی

فعالیتهای مربوط به گسترش بازار محصولات کشاورزی آمریکا در دیگر کشورها و قیدشده در بند (h) قسمت ۱۰٤، برای تأمین مالی فعالیتهای مربوط به مبادلات آموزشی در دیگر کشورها صرف خواهد شد.

ب) دولت آمریکا اجازه دارد برای پرداخت هزینه‌های مربوط به سفرهای بین‌المللی از مبدأ ایران یا از هر کجا واقع در خارج از خاک ایران در صورت مربوط بودن آنها به سفر به ایران یا از طریق ایران و در خاک ایران، شامل سفرهای پیونددهنده* و هزینه‌های مربوط به سفر هوایی در محدودهٔ جغرافیایی آمریکا یا در هر جا خارج از ایران هرگاه این سفر هوایی بخشی باشد از سفری که مسافر در طی آن از ایران یا به ایران و یا از طریق ایران و در ایران سفر می‌کند، تأیید می شود که ذخایر ذکرشده، ویژهٔ سفرهای اشخاص و افراد مربوط به فعالیتهای از نظر مالی تأمین شدهٔ قسمت ۱۰٤ «قانون» هستند و سفرهای هوایی ذکرشده به پروازهای فقط هواپیمایی های ایرانی محدود نمی شوند.

سپاسگزار می شوم، آن‌جناب مراتب بالا را تأیید فرمایند و عالی‌ترین احترامات و ارادتهای صمیمانهٔ خود را بدین‌وسیله تقدیم می دارم.

جولیوس سی- هولمز

به: عالی‌جناب حسین قدس- نخعی
وزیر امور خارجه ایران
تهران

* Connecting Travels

۳ □ نامهٔ وزیر امور خارجه به سفارت امریکا
از وزیر امور خارجهٔ ایران به سفیر امریکا در ایران
وزارت امور خارجهٔ شاهنشاهی ایران
شمارهٔ ۶۲۹۶
۸ فوریهٔ ۱۹۶۲

عالی جناب

احتراماً دریافت نامه‌های جانبی و فرعی مورخ ژانویهٔ ۱۹۶۲ شما، پیوست به موافقتنامه برای خرید صد هزار تن گندم بر اساس عنوان شمارهٔ ۱ قانون عمومی ۴۸۰ به امضا رسیده در تاریخ ۲۹ ژانویهٔ ۱۹۶۲، توسط آن‌جناب و نخست‌وزیر ایران را به اطلاع می رسانم.

بدین‌وسیله تفاهم ایران در مورد موارد خاطرنشان شده در نامه‌ها و اسناد فوق‌الذکر و متعهد بودن دولت ایران به اجرای موافقتنامهٔ فوق را تأیید می‌کنم.

بهترین و صمیمانه‌ترین ارادتهای این‌جانب را بپذیرید.

حسین قدس نخعی
وزیر امور خارجهٔ ایران

به: عالی‌جناب آقای جولیوس هولمز
سفیر آمریکا
تهران

٤ □ نامهٔ سفیر آمریکا به وزارت امور خارجه
از سفیر آمریکا در ایران به وزیر امور خارجهٔ ایران
شمارهٔ ۳۸۰
تهران، ۱۷ فوریهٔ ۱۹٦۲

عالی جناب

احتراماً پیشنهاد می‌کنم موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی مورخ ۲۹ ژانویهٔ ۱۹٦۲ بین دو دولت ایران و آمریکا به شرح زیر اصلاح شود:

در پاراگراف ۱ مادهٔ ۱، در جدول کالاها و قیمتها، مورد «روغن تخم پنبه و یا روغن سویا» به ارزش «۱/٤ میلیون دلار آمریکا» را اضافه کنید و کل مبلغ موافقتنامه را تبدیل کنید به «۹,۰۰۰,۰۰۰ میلیون دلار آمریکا».

در انتهای پاراگراف ۱ یادداشت شمارهٔ ۳۳۹ این‌جانب و به تبع آن در یادداشت جوابیهٔ خود به آن در خصوص موافقتنامهٔ مورخ ۲۹ ژانویه ۱۹٦۲، جملهٔ زیر را اضافه کنید:

«همچنین موافقت می شود که در طی سال مالی جاری آمریکا منتهی به ۳۰ ژوئن ۱۹٦۲، ایران از آمریکا و کشورهای دوست آمریکا، حداقل ده هزار تن متریک روغن نباتی علاوه بر میزان روغن‌نباتیی که قرار شده بر اساس مفاد موافقتنامهٔ مربوطه وارد کند، وارد خواهد کرد.»

احتراماً پیشنهاد می شود این یادداشت و پاسخ آن‌جناب به آن جمعاً در حکم موافقتنامه‌ای تلقی شود بین دو دولت ایران و آمریکا و از تاریخ صدور پاسخ آن‌جناب، اعتبار اجرایی و قانونی بیابد.

صمیمانه‌ترین مراتب ارادتهای این‌جانب را بپذیرید.

جولیوس سی. هولمز

به: عالی جناب حسین قدس- نخعی
وزیر امور خارجهٔ ایران
تهران

۵ □ نامهٔ وزیر امور خارجه به سفارت امریکا

از وزیر امور خارجه ایران به سفیر آمریکا در ایران

وزارت امور خارجه پادشاهی ایران

شمارهٔ ٦٦٤٤

تهران، ۲۰ فوریه ۱۹٦۲

عالی جناب

عطف به نامهٔ شمارهٔ ۳۸۰ شما مورخ ۱۷ فوریهٔ ۱۹٦۲ در مورد موافقتنامهٔ مورخ ۲۹ ژانویهٔ ۱۹٦۲ منعقده بین دولت پادشاهی ایران و دولت آمریکا، احتراماً موافقت دولت پادشاهی ایران را با اصلاحات پیشنهاد شده در نامهٔ مذکور شما به اطلاع می رساند.

با تقدیم بهترین احترامات و ارادتها

حسین قدس- نخعی

به: عالی جناب جولیوس سی. هولمز

سفیر آمریکا

تهران

٦ □ نامهٔ سفیر آمریکا به وزارت امور خارجه
از سفیر آمریکا در ایران به وزیر امور خارجهٔ ایران
شمارهٔ ٤٠٩
تهران، ١٠ فوریهٔ ١٩٦٤

عالی جناب

احتراماً پیشنهاد می شود موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی بین دو دولت این جانب و حضرت عالی مورخ ۲۹ ژانویهٔ ۱۹۶۲*، و اصلاح شده در تاریخ ۲۰ فوریهٔ ۱۹۶۲ مجدداً به قرار زیر اصلاح گردد.

در نخستین جمله پاراگراف ج مادهٔ ۲، عبارت «بند (g) از قسمت ۱۰٤ «قانون» به منظور تأمین مالی پروژه های مربوط به تشویق عملیات گسترش اقتصادی»، حذف شده و به جای آن عبارت «بند (c) از قسمت ۱۰٤ «قانون» به منظور تأمین مالی پروژه های مربوط به دفاع مشترک» قرار گیرد. پیشنهاد می شود که یادداشت حاضر و پاسخ آن جناب به آن جمعاً در حکم موافقتنامه ای تلقی بشود بین دو دولت ایران و آمریکا و از تاریخ صدور یادداشت جوابیه شما، اعتبار اجرایی و قانونی پیدا کند.

صمیمانه ترین ارادتها و احترامات این جانب را بپذیرید.

جولیوس سی. هولمز

به: عالی جناب عباس آرام
وزیر امور خارجه ایران
تهران

* سازمان ملل، سری قراردادها، ج ٤٣٥، ص ٥٣.

۷ □ نامهٔ وزارت امور خارجه به سفارت آمریکا
شماره: ۱۵۰٤۱/۳۹۰٤/۹
تاریخ: ۱۳٤۳/٦/۱۰

یادداشت

وزارت امور خارجهٔ شاهنشاهی ایران با اظهار تعارفات خود به سفارت کبرای ایالات متحدهٔ امریکا احتراماً عطف به یادداشت شمارهٔ ٤۰۹ مورخ ٤۲/۱۱/۲۱ در خصوص موافقتنامهٔ مورخ ۲۹ ژانویهٔ ۱۹٦۲ منعقد بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت ایالات متحدهٔ آمریکا راجع به کالاهای کشاورزی که در تاریخ ۲۰ فوریهٔ ۱۹٦۲ اصلاح گردیده است اشعار می دارد که دولت شاهنشاهی ایران با پیشنهاد آن سفارت کبری مبنی بر اصلاح جملهٔ اول بند ج مادهٔ ۲ موافقتنامهٔ فوق الاشعار موافقت دارد.

موقع را مغتنم شمرده، احترامات فائقه را تجدید می نماید.

سفارت کبرای ایالات متحدهٔ آمریکا ــ تهران

۳. موافقتنامهٔ مورخ ۱۵ اکتبر ۱۹٦۲ (۲۳ مهر ۱۳٤۱) و یادداشتهای متبادل

دولت آمریکا و دولت پادشاهی ایران، با توجه به علاقهٔ طرفین به گسترش دادوستد محصولات کشاورزی بین دو کشور و با دیگر کشورهای دوست به طوری که بازاریابی های معمول آمریکا در این زمینه را مختل ننماید و یا قیمتهای جهانی این قبیل محصولات را تغییر ندهد و یا به الگوهای عادی و پذیرفته شدهٔ دادوستد و بازرگانی با کشورهای دوست لطمه ای وارد نیاورد و با توجه به این واقعیت که خرید این نوع تولیدات کشاورزی آمریکا توسط ایران و به ریال ایران به نیل به هدف گسترش دادوستد در این زمینهٔ یاری خواهد نمود و نظر به اینکه ریال ایران حاصله ازاین خرید تولیدات به طرزی که برای هر دو کشور سودمند باشد، مصرف خواهد شد، و با توجه به لزوم نیل به تفاهماتی که بر فروش محصولات کشاورزی ذیلاً تعیین شده به ایران بر اساس عنوان ۱ قانون اصلاح شده همکاری و گسترش بازرگانی در زمینهٔ محصولات کشاورزی (که از این پس در این متن «قانون» نامیده خواهد شد) حاکم خواهند بود و اقداماتی که دو دولت انفراداً یا مشترکاً در جهت هرچه بیشتر گسترش بخشیدن به دادوستد این قبیل محصولات و تولیدات اتخاذ خواهند نمود، در موارد زیر به توافق رسیده اند:

مادهٔ ۱

فروش در برابر ریال ایران

۱. در صورت صدور تأییدیهٔ خرید از سوی دولت آمریکا و پذیرش آن به وسیلهٔ دولت پادشاهی ایران و فراهم بودن محصولات مذکور در «قانون» در زمان صدور آنها، دولت آمریکا تأمین مالی فروش یا ارائهٔ تولیدات یا خدمات زیر به قیمتهای تعیین شده در زیر را بر اساس دریافت ریال ایران (به ریال ایران) تقبل و تعهد می نماید.

محصولات یا خدمات	قیمت بازار صادراتی (به میلیون دلار آمریکا)
گندم و یا آرد گندم هم ارز با آن از نظر قیمت فروش	٦/٤
حمل دریایی (به قیمت تخمینی)	۱/۳
جمع کل	۷/۷

۲. تا ۹۰ روز تقویمی پس از اعتبار اجرایی یافتن این موافقتنامه، تقاضا برای صدور تأییدیهٔ خرید از سوی دولت آمریکا پذیرفته خواهد شد، مگر اینکه اصلاحیه ای بر این

موافقتنامه افزوده شود حاکی از افزوده شدن اقلامی جدید به اقلام ذکر شده از موافقتنامهٔ حاضر و یا افزایش میزان امکان خرید محصولات ذکر شده در موافقتنامهٔ حاضر که در این صورت و در خصوص موارد جدید مذکور در آن اصلاحیه، تا ۹۰ روز تقویمی پس از اعتبار اجرایی یافتن اصلاحیهٔ فوق نیز تقاضا برای صدور تأییدیهٔ خرید و در مورد مندرجات موافقتنامهٔ اصلاحی پذیرفته خواهد شد.

تأییدیهٔ خرید شامل شرایط مربوط به فروش و تحویل محصولات فوق، زمان و مقتضیات و وضعیت سپردهٔ ریال ایران حاصله از فروش و تحویل فوق و دیگر موضوعات وابسته و مربوطه خواهد بود.

۳. هر یک از دو دولت در صورتی که تشخیص بدهند که شرایط ادامهٔ تأمین مالی، فروش یا تحویل محصولات فوق، به طرزی غیرضروری و نامناسب تغییر یافته‌اند، حق خواهند داشت به تأمین مالی، فروش یا تحویل محصولات مذکور خاتمه بدهند.

مادهٔ ۲

کاربردهای ریال ایران

دولت آمریکا حق خواهد داشت ریال ایران ناشی از فروشهای قیدشده در این موافقتنامه را به هر ترتیبی که مایل باشد و با هر نوع ترتیب تقدم و تأخری که جایز بداند برای اهداف زیر و به میزانهای تعیین شده صرف نماید:

الف) برای هزینه‌های آمریکا قید شده در قسمتهای فرعی (a) ، (b) ، (d) ، (f) و (h) تا بند (s) قسمت ۱۰٤ «قانون» یا قید شده در هر یک از این قبیل قسمتهای فرعی، ۲۵ درصد ریال ایران ناشی و حاصله از اجراء این موافقتنامه.

ب) برای وامهایی که «مؤسسهٔ آمریکایی گسترش بین‌المللی» بر اساس بند (e) قسمت ۱۰٤ «قانون» و همچنین برای هزینه‌های اداری مؤسسهٔ فوق در ایران، ۱۵ درصد از ریال ایران حاصله از این موافقتنامه.

تأیید می شود که:

۱. این قبیل وامها به منظور گسترش بازرگانی و دادوستد در ایران به فقط سازمانها و شرکتهای بازرگانی آمریکایی و شعبات و نمایندگی ها و وابسته‌های آنان در ایران و به منظور ایجاد تسهیلات مربوط به استفاده و توزیع و یا افزایش مصرف و ایجاد بازارهای جدید در خصوص محصولات کشاورزی آمریکا به سازمانها و شرکتهای ایزانی و

آمریکایی هر دو تعلق خواهند گرفت.

۲. بانک مرکزی ایران از سوی دولت پادشاهی ایران و مؤسسهٔ آمریکایی فوق‌الذکر هر دو باید پرداخت این وامها را قبلاً تأیید کرده باشند.

رئیس کل بانک مرکزی ایران و یا نمایندهٔ معرفی شده‌اش از سوی دولت ایران و رئیس کل امور اداری مؤسسهٔ آمریکایی فوق‌الذکر و یا نمایندهٔ معرفی شده‌اش از سوی مؤسسهٔ فوق تصمیمات لازم را اتخاذ خواهند نمود و حق عمل خواهند داشت.

۳. مؤسسهٔ آمریکایی فوق پس از دریافت تقاضا برای وام، بانک مرکزی ایران را در مورد هویت متقاضی وام و طبیعت و ماهیت کسب و کارش، میزان وام درخواستی و اهداف عمومی کاربردها و مصارف وام، در جریان خواهد گذاشت.

٤. مؤسسهٔ آمریکایی فوق در صورت موافقت با تقاضای پرداخت وام، موضوع را به بانک مرکزی ایران اطلاع خواهد داد ونرخ بهره و مدت زمان تعیین شدهٔ باز پرداخت آن را نیز معین خواهد نمود. نرخ بهره در این مورد، مشابه نرخ بهرهٔ رایج وامهای مشابه و قابل مقایسه با وام مذکور در ایران خواهد بود و سررسید پرداختها هماهنگ و بر اساس اهداف و مقاصد تأمین مالی فوق تعیین خواهند شد.

۵. تا حداکثر شصت روز پس از دریافت موافقت مؤسسهٔ آمریکایی فوق با تقاضای پرداخت وام، بانک مرکزی ایران، موافقت یا مخالفت خود را با پذیرش تقاضای پرداخت وام به اطلاع مؤسسهٔ فوق خواهد رساند و اگر در این فاصله، بانک مرکزی ایران در این مورد اقدامی ننماید، این امر به معنای موافقت بانک مرکزی ایران با پرداخت وام درخواستی تلقی خواهد شد.

مؤسسهٔ آمریکایی فوق به هر حال موافقت یا مخالفت خود با پرداخت وام درخواستی را به اطلاع بانک مرکزی ایران خواهد رساند.

٦. هرگاه به علت مخالفت فقط مؤسسهٔ آمریکایی فوق و یا مخالفت مؤسسهٔ فوق و بانک مرکزی ایران هر دو با پرداخت وامهای درخواستی، ریال ایران کنار گذاشته شده برای این پرداختها طبق بند (c) قسمت ۱۰٤ «قانون» تا سه سال پس از اعتبار اجرایی یافتن این موافقتنامه پرداخت نشده باقی مانده باشد، دولت آمریکا حق خواهد داشت از این میزان ریال ایران به هر منظوری که در قسمت ۱۰٤ «قانون» پیش‌بینی شده استفاده نماید.

ج) برای پرداخت وام به دولت ایران طبق بند (g) قسمت ۱۰٤ «قانون» به منظور تأمین مالی پروژه‌های تشویق گسترش اقتصادی و از جمله پروژه‌هایی که تاکنون در برنامه‌های دولت ایران پیش‌بینی نشده‌اند، ولی مورد توافق طرفین هستند، شصت درصد از ریال ایران حاصله از این موافقتنامه.

شرایط و حدود و وضعیت وام و دیگر مقتضیات مربوطه در یک موافقتنامه پرداخت وام جداگانه معین خواهند شد.

هرگاه تا سه سال پس از اعتبار اجرایی یافتن این موافقتنامه، دو طرف در مورد کاربرد ریال ایران برای پرداخت وامها به توافق نرسند، دولت آمریکا حق خواهد داشت از ریال ایران مربوطه بر اساس قسمت ۱۰٤ «قانون» و موارد تعیین شده در آن به هر منظوری که جایز بداند، استفاده نماید.

مادهٔ ۳

سپردهٔ ریال ایران

۱. میزان ریال ایران سپرده شده به حساب ویژهٔ دولت آمریکا معادل خواهد بود با قیمت دلاری فروش محصولات و حمل دریایی پرداخت شده یا تأمین مالی شده توسط دولت آمریکا (به استثنای هزینه‌های اضافی ناشی از ضرورت احتمالی استفاده از کشتی های باربری پرچم‌دار آمریکا) ولی به ریال ایران به قرار زیر:

الف) به نرخ تبدیل دلار در مورد معاملات واردات بازرگانی در تاریخ پرداخت هزینه به دلار توسط آمریکا، ولی مشروط بر آنکه دولت ایران، یک نرخ واحد و معین تبدیل ارز را در مورد تمام معاملات تبدیل ارز خارجی رعایت نماید.

ب) اگر بیشتر از یک نرخ واحد و معین قانونی برای تبدیل ارز خارجی وجود دارد، به نرخ تبدیلی که مرحله به مرحله و در هر زمانی که لازم باشد، توسط دو دولت ایران و آمریکا مشترکاً و بر اساس تفاهم مشترک تعیین گردد.

۲. هرگاه یک یا چند موافقتنامهٔ جدید فروش محصولات کشاورزی بر اساس «قانون» مذکور بین دو دولت به امضا برسد، هر نوع باز پرداخت ریال ایران که بیش از دو سال پس از اعتبار اجرایی یافتن موافقتنامهٔ حاضر بر اساس موافقتنامهٔ کنونی قابل پرداخت باشد یا بشود، توسط دولت آمریکا و از محل ذخایر حاصله از آخرین موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی دارای اعتبار اجرایی در زمان باز پرداخت انجام خواهد شد.

مادهٔ ٤

تعهدات عمومی

۱. دولت پادشاهی ایران از تمام امکانات خویش برای جلوگیری از فروش دوباره یا انتقال محصولات کشاورزی خریداری شده توسط خود بر اساس این موافقتنامه به دیگر کشورها یا استفاده از آنها در مواردی غیر از مورد مصرف داخلی خود، استفاده خواهد نمود، مگر اینکه یک چنین فروش دوباره یا انتقال یا استفاده از محصولات فوق توسط دولت آمریکا تصویب و تأیید شده باشد.

دولت پادشاهی ایران اطمینان می دهد که خریداری شدن این نوع محصولات توسط آن دولت باعث نخواهد شد ملل غیردوست آمریکا بتوانند از مقادیر زیادتری از این نوع محصولات یا محصولات مشابه آنها، بهره‌مند شوند.

۲. دو دولت کاملاً اطمینان می دهند که خرید یا فروش محصولات کشاورزی پیش‌بینی شده در موافقتنامهٔ حاضر، به بازاریابی های معمول آمریکا در خصوص این محصولات لطمه‌ای وارد نخواهد آورد و قیمتهای جهانی محصولات کشاورزی را به طور غیرمنطقی تغییر نخواهد داد و الگوهای عادی دادوستد بازرگانی بین آمریکا و کشورهای دوست آمریکایی، مختل نخواهد ساخت.

۳. در اجرای موافقتنامهٔ حاضر، دو دولت خواهند کوشید شرایط بازرگانی مطلوبی برای دادوستدهای بخشهای خصوصی دو کشور فراهم سازند و از تمام امکاناتشان به منظور گسترش و توسعهٔ تقاضای مستمر برای محصولات کشاورزی استفاده خواهند نمود.

٤. دولت ایران، در صورت درخواست دولت آمریکا اطلاعات موجود در مورد پیشرفت برنامه و بویژه اطلاعات مربوط به رسیدن و وضعیت محصولات در هنگام رسیدن آنها به مقصد و تدابیر لازم برای حفظ و نگهداری بازارهای معمول آنها و صادرات همین محصولات و یا محصولات مشابه با آنها در آینده را در اختیار دولت آمریکا خواهد گذاشت.

مادهٔ ۵

رایزنی و مشاوره

دو دولت در صورت درخواست هر یک از آنها، در مورد هر موضوعی که به

عملکرد این موافقتنامه و یا اجرای ترتیب و قرارهای مربوط به آن ارتباط پیدا کند، رایزنی و مشاوره خواهند داشت.

مادهٔ ٦

اعتبار اجرایی و قانونی یافتن موافقتنامه

این موافقتنامه بلافاصله پس از امضا، اعتبار اجرایی وقانونی خواهد یافت و بدین‌وسیله گواهی می‌شود که نمایندگان تأیید شدهٔ دو کشور، موافقتنامهٔ حاضر را امضا نموده‌اند. در تاریخ ۱۵ اکتبر ۱۹٦۲ در تهران و در دو نسخهٔ یکسان تنظیم و اجرا شد.

از سوی دولت پادشاهی ایران: عباس آرام

از سوی دولت آمریکا: جی. سی. هولمز

۱ ــ ۳. نامهٔ سفیر آمریکا به وزارت امور خارجه

شمارهٔ ۱۸۱

تهران، ۱۵ اکتبر ۱۹۶۲

عالی جناب

عطف به موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی بین دو دولت ایران و آمریکا که به تاریخ امروز به امضا رسیده و طبق آن دولت آمریکا تأمین مالی تحویل گندم و یا آرد گندم معادل با آن از نظر قیمت به ریال ایران را تعهد می نماید، احتراماً موارد زیر را به اطلاع می رساند:

۱. تأیید می شود که دولت شما با توجه به موافقتش با دولت آمریکا در این مورد که تحویلهای فوق الذکر نباید قیمتهای جهانی محصولات کشاورزی را به طور غیرمنطقی تغییر بدهند یا بازاریابی های معمول آمریکا در این خصوص را مختل کنند و یا به روابط بازرگانی در میان ملل دوست با ایران و آمریکا لطمه ای وارد آورند، موافقت می‌کند که در طی دورهٔ منتهی به ۳۰ ژوئن ۱۹۶۳ از آمریکا و کشورهای دوست با آمریکا حداقل پنجاه و پنج هزار تن متریک گندم و یا میزان آردگندم معادل آن از نظر قیمت به ریال ایران وارد نماید، و بعلاوه تقریباً صد هزار تن متریک گندم و یا میزان آرد گندم معادل آن از نظر قیمت به ریال ایران که قرار است طبق مندرجات موافقتنامهٔ مذکور در فوق وارد نماید.

همچنین اگر معلوم شد که پس از ۳۰ ژوئن ۱۹۶۲ چنانچه مقداری گندم محصول آمریکا و یا آرد گندم تولید شده در آمریکا صادر نشده از آمریکا باقی مانده باشد، دولت ایران برای خرید فوری و سریع آن اقدام نماید.

۲. در مورد تبدیل ریال ایران به دیگر ارزها و در خصوص موضوعات معین دیگر مربوط به کاربرد دولت آمریکا از ریال ایران حاصله از این موافقتنامه، تأیید می شود که:

الف) دولت ایران در صورت درخواست دولت آمریکا، تسهیلات لازم برای تبدیل دو درصد از ریال ایران حاصله از فروشهای پیش‌بینی شده در این موافقتنامه به دیگر ارزها را به منظور تأمین اهداف قیدشده در بند (a) قسمت ۱۰۴ قانون اصلاح شدهٔ همکاری و گسترش بازرگانی در زمینهٔ کشاورزی که از این پس در این متن، «قانون

نامیده خواهد شد و برای تبدیل معادل صد هزار دلار آمریکا به ریال ایران به منظور تأمین اهداف قیدشده در بند (h) قسمت ۱۰٤ «قانون» فراهم خواهد ساخت.

ریال ایران حاصله به این ترتیب در خصوص بند (a) قسمت ۱۰٤، صرف تأمین مالی فعالیتهای مربوط به گسترش بازار کشاورزی در کشورهای دیگر و در خصوص بند (h) قسمت ۱۰٤، صرف تأمین مالی فعالیتهای مربوط به مبادلات آموزشی در دیگر کشورها خواهد گردید.

ب) دولت آمریکا حق دارد در ایران از ریال ایران برای پرداخت هزینهٔ سفر از ایران یا از هر جا در خارج از ایران در صورتی که به سفر به ایران یا در ایران یا از طریق ایران مربوط بشود شامل سفرهای پیونددهنده و برای سفر هوایی در محدودهٔ جغرافیایی آمریکا و یا در هرکجا خارج از ایران اگر این سفر بخشی باشد از سفر از یا به یا از طریق و یا در ایران، استفاده نماید. تأیید می شود که این ذخایر ارزی به ریال ایران اختصاص دارد به سفرهای اشخاص و افرادی که فعالیتها و عملیاتشان در قسمت ۱۰٤ «قانون» پیش‌بینی و از نظر مالی تأمین شده‌اند و سفرهای فوق‌الذکر به پروازهای فقط هواپیمایی های ایرانی محدود نمی شوند.

سپاسگزار می شوم اگر آن جناب مراتب بالا را تأیید فرمایند، و از این فرصت استفاده کرده، یک بار دیگر عالی ترین احترامات و ارادتهای خود را تقدیم می دارم.

جی. سی. هولمز

به: عالی جناب عباس آرام
وزیر امور خارجهٔ ایران
تهران

۲ ــ ۳. نامهٔ وزارت امور خارجه به سفارت آمریکا

شماره: ۶۸۶۸

تاریخ: ۱۳۴۱/۱۰/۹

یادداشت

وزارت امور خارجهٔ شاهنشاهی با اظهار تعارفات خود به سفارت کبرای ایالات متحدهٔ آمریکا احتراماً پیرو یادداشت شمارهٔ ۵۷۰۰* مورخ ۴۱/۸/۱۵ به اطلاع می رساند که مفاد یادداشت شمارهٔ ۱۸۱ مورخ ۱۵ اکتبر ۱۹۶۲ آن سفارت کبری مورد قبول و تأیید دولت شاهنشاهی می باشد.

موقع را مغتنم شمرده، احترامات فائقه را تجدید می نماید.

سفارت کبرای ایالات متحدهٔ آمریکا ــ تهران

* نامهٔ شمارهٔ ۵۷۰۰ در دسترس نبود.

۳ ــ ۳. نامهٔ سفارت آمریکا به وزارت امور خارجه
از سفیر آمریکا در ایران به وزیر امور خارجه ایران
شمارهٔ ۱۸۲
تهران، ۱۵ اکتبر ۱۹۶۲

عالی جناب

عطف به موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی که به تاریخ امروز، بین دولت آمریکا و دولت پادشاهی ایران به امضا رسید و در مورد ریال ایران حاصله از آن، برای کاربردها و مصارف قید شده در مادهٔ ۲ آن، تفاهم دولت خود را به قرار زیر با این موافقتنامه خاطرنشان می سازد:

در مورد پاراگراف ج مادهٔ ۲:

ریال ایران برای تأمین مالی پروژه های مورد توافق قیدشده در پاراگراف مذکور موافقتنامه یکجا و یا به صورت پیش‌پرداخت در اختیار دولت ایران قرار خواهد گرفت، ولی پس از اینکه دولت نامبرده اسناد تعیین شده توسط «مؤسسهٔ آمریکایی گسترش بین المللی» را ارائه نماید.

دولت پادشاهی ایران باید به هر طریق و ترتیب از دفاتر قانونی و اسناد لازم و مناسب برای شناسایی کالاها و خدمات تأمین مالی شده در پروژه های مورد توافق پاراگراف ج مادهٔ ۲ موافقتنامه و برای استفاده از آنها در پروژه های نامبرده و ثبت جریان پیشرفت اجرای این پروژه ها شامل هزینه های مربوطه، نگهداری و محافظت نماید.

دفاتر قانونی و اسناد هر پروژه تا پایان زمان تعیین شده برای اجرای آن یا تا پس از گذشت سه سال، پس از زمان پرداخت نهایی و کامل باقیماندهٔ هزینهٔ پروژه توسط مؤسسهٔ آمریکایی مذکور به هر میزان که باشد، باید نگهداری و محافظت شوند.

دو دولت، در تمام مواقع و موارد منطقی حق خواهند داشت این قبیل اسناد و دفاتر قانونی و تمام اسناد و مکاتبات و یادداشتها و انواع متون مربوط به معاملات مربوط به پروژه های مورد توافق را بررسی نمایند.

دولت پادشاهی ایران باید امکانات لازم برای بررسی و ملاحظهٔ پروژه های مورد توافق و امر استفاده از کالاها و خدمات تأمین مالی شده و پیش‌بینی شده در پروژه ها را

برای مؤسسهٔ آمریکایی فوق‌الذکر فراهم نماید و باید تمام اطلاعاتی را که مؤسسهٔ فوق منطقاً در خصوص موضوعات خاطرنشان شده در بالا و از جمله اطلاعات مربوط به هزینه‌های مربوط به پروژه‌ها درخواست می‌نماید، در اختیار آن قرار بدهد.

دولت پادشاهی ایران باید همه نوع امکانات منطقی و مناسب را برای سفرهای نمایندگان تأیید شده آمریکا در هر جا از خاک ایران به منظور نیل به اهداف تعیین شده برای پروژه‌های مورد توافق، فراهم و آماده نماید.

اگر مؤسسهٔ آمریکایی فوق به این نتیجه برسد که همه نوع پرداختی برای پروژه‌های مورد توافق بر اساس پاراگراف ج مادهٔ ۲ موافقتنامه به وسیلهٔ اسناد ارائه شده توسط دولت ایران، تأیید کامل نمی‌شود و یا برخلاف هر یک از قوانین و مقررات رایج دولت آمریکا انجام گرفته، دولت پادشاهی ایران باید در صورت درخواست مؤسسهٔ آمریکایی فوق، مبلغی به ریال ایران که از میزان پرداختی فوق‌الذکر مؤسسهٔ آمریکایی فوق تجاوز ننماید به آن پرداخت کند و در این حال مبلغ فوق باید از مبلغ کل پرداختی‌های مؤسسهٔ آمریکایی فوق به دولت ایران بر اساس مقررات اعتبار موافقتنامهٔ پرداخت وام کسر شود.

«مؤسسهٔ آمریکایی گسترش بین‌المللی» فقط طبق قوانین و مقررات دولت آمریکا که می‌تواند برای پروژه‌های مورد توافق از ذخایر فوق استفاده کند و در هر زمانی به این نتیجه برسد که پرداخت پول در این زمینه با اهداف قیدشده در پاراگراف ج مادهٔ ۲ موافقتنامه مغایرت دارد، حق خواهد داشت از پرداخت هر نوع هزینه‌ای خودداری نماید.

سپاسگزار می‌شوم، تفاهم دولت خود با مندرجات این یادداشت را به این جانب اطلاع بدهید.

جی. سی. هولمز

عالی جناب عباس آرام
وزیر امور خارجهٔ ایران
تهران

٤ ــ ۳. نامهٔ وزارت امور خارجه به سفارت آمریکا

شماره: ۷۷٦٦

تاریخ ۱۳٤۱/۱۱/۱٤

یادداشت

وزارت امور خارجهٔ شاهنشاهی با اظهار تعارفات خود به سفارت کبرای ایالات متحدهٔ امریکا احتراماً پیرو یادداشت شمارهٔ ۵۷۰۰ مورخ ۱۳٤۱/۸/۱۵ به اطلاع می رساند که مفاد یادداشت شمارهٔ ۱۸۲ مورخ ۱۵ اکتبر ۱۹٦۲ آن سفارت کبری مورد قبول و تأیید دولت شاهنشاهی می باشد.

موقع را مغتنم شمرده، احترامات فائقه را تجدید می نماید.

سفارت کبرای ایالات متحدهٔ آمریکا ــ تهران

□ **موافقتنامهٔ مورخ ۱۷ نوامبر ۱۹۶۳ (۲۶ آبان ۱۳۴۲) و یادداشتهای متبادل**

دولت آمریکا و دولت پادشاهی ایران، با توجه به علاقهٔ طرفین به گسترش دادوستد محصولات کشاورزی بین دو کشور و با دیگر کشورهای دوست به طوری که بازاریابی های معمول آمریکا در این زمینه را مختل ننماید و یا قیمتهای جهانی این قبیل محصولات را تغییر ندهد و یا به الگوهای عادی و پذیرفته شدهٔ دادوستد و بازرگانی با کشورهای دوست لطمه‌ای وارد نیاورد و با توجه به این واقعیت که خرید این نوع تولیدات کشاورزی آمریکا توسط ایران و به ریال ایران در رسیدن به هدف گسترش دادوستد در این زمینه یاری خواهد نمود و نظر به اینکه ریال ایران حاصله از این خرید تولیدات به طرزی که برای هر دو کشور سودمند باشد مصرف خواهد شد و با توجه به لزوم نیل به تفاهماتی که بر فروش محصولات کشاورزی ذیلاً تعیین شده به ایران بر اساس عنوان ۱ قانون اصلاح شدهٔ همکاری و گسترش بازرگانی در زمینهٔ محصولات کشاورزی (که از این پس در این متن «قانون» نامیده خواهد شد) حاکم خواهند بود و اقداماتی که دو دولت انفراداً یا مشترکاً در جهت هر چه بیشتر گسترش بخشیدن به دادوستد این قبیل محصولات و تولیدات اتخاذ خواهند نمود، در موارد زیر به توافق رسیده‌اند:

مادهٔ ۱

فروش در برابر ریال ایران

۱. در صورت صدور تأییدیهٔ خرید از سوی دولت آمریکا و پذیرش آن به وسیلهٔ دولت پادشاهی ایران و فراهم بودن محصولات مذکور در «قانون» در زمان صدور آنها، دولت آمریکا، تأمین مالی فروش یا ارائهٔ تولیدات یا خدمات زیر به قیمتهای تعیین شده در زیر را بر اساس دریافت ریال ایران تقبل و تعهد می نماید:

محصولات یا خدمات	قیمت بازار صادراتی (به میلیون دلار آمریکا)
گندم و یا آرد گندم هم ارز با آن از نظر قیمت فروش	۵
حمل دریایی (به قیمت تخمین)	۱/۲
جمع کل	۶/۲

۲. تا ۹۰ روز پس از اعتبار اجرایی یافتن این موافقتنامه، تقاضا برای صدور تأییدیهٔ خرید از سوی دولت آمریکا پذیرفته خواهد شد مگر اینکه اصلاحیه‌ای بر این

موافقتنامه افزوده شود حاکی از افزوده شدن اقلامی جدید به اقلام ذکر شده در موافقتنامهٔ حاضر و یا افزایش میزان امکان خرید محصولات ذکرشده در موافقتنامهٔ حاضر که در این صورت و در خصوص موارد جدید مذکور در آن اصلاحیه، تا ۹۰ روز پس از اعتبار اجرایی یافتن اصلاحیهٔ فوق نیز تقاضا برای صدور تأییدیهٔ خرید و در مورد مندرجات موافقتنامه اصلاحی پذیرفته خواهد شد.

تأییدیهٔ خرید شامل شرایط مربوط به فروش و تحویل محصولات فوق، زمان و مقتضیات و وضعیت سپردهٔ ریال ایران حاصله از فروش و تحویل فوق و دیگر موضوعات وابسته و مربوطه خواهد بود.

۳. هر یک از دو دولت در صورتی که تشخیص بدهند که شرایط ادامهٔ تأمین مالی، فروش یا تحویل محصولات فوق، به طرزی غیرضروری و نامناسب تغییر یافته اند، حق خواهند داشت به تأمین مالی، فروش یا تحویل محصولات مذکور خاتمه دهند.

مادهٔ ۲

کاربردهای ریال ایران

دولت آمریکا حق خواهد داشت ریال ایران ناشی از فروشهای قید شده در این موافقتنامه را به هر ترتیبی که مایل باشد و با هر نوع ترتیب تقدم و تأخری که جایز بداند، برای اهداف زیر و به میزانهای تعیین شده صرف نماید:

الف) برای هزینه های قید شدهٔ آمریکا در قسمتهای فرعی (a) ، (b) ، (d) ، (f) و (h) تا بند (s) قسمت ۱۰٤ «قانون» یا قید شده در هر یک از این قبیل قسمتهای فرعی، ۳۰ درصد ریال ایران ناشی و حاصله از اجرای این موافقتنامه.

ب) برای وامهای «مؤسسهٔ آمریکایی گسترش بین المللی» بر اساس بند (e) قسمت ۱۰٤ «قانون» و همچنین برای هزینه های اداری مؤسسهٔ فوق در ایران، ۵ درصد از ریال ایران حاصله از این موافقتنامه.

تأیید می شود که:

۱. این قبیل وامها به منظور گسترش بازرگانی و دادوستد در ایران فقط به سازمانها و شرکتهای بازرگانی آمریکایی و شعبات و نمایندگی ها و وابسته های آنان در ایران و به منظور ایجاد تسهیلات مربوط به استفاده و توزیع و یا افزایش مصرف و ایجاد بازارهای جدید در خصوص محصولات کشاورزی آمریکا به سازمانها و شرکتهای ایرانی و

آمریکایی هر دو تعلق خواهند گرفت.

۲. بانک مرکزی ایران از سوی دولت پادشاهی ایران و مؤسسهٔ آمریکایی فوق‌الذکر هر دو باید پرداخت این وامها را قبلاً تأیید کرده باشند.

رئیس کل بانک مرکزی ایران و یا نمایندهٔ معرفی شده‌اش از سوی دولت ایران و رئیس کل امور اداری مؤسسهٔ آمریکایی فوق‌الذکر و یا نمایندهٔ معرفی شده‌اش از سوی مؤسسهٔ فوق تصمیمات لازم را اتخاذ خواهند نمود و حق عمل خواهند داشت.

۳. مؤسسهٔ آمریکایی فوق پس از دریافت تقاضا برای وام، بانک مرکزی ایران را در مورد هویت متقاضی وام، طبیعت و ماهیت کسب و کارش، میزان وام درخواستی و اهداف عمومی کاربردها و مصارف وام، در جریان خواهد گذاشت.

٤. مؤسسهٔ آمریکایی فوق، در صورت موافقت با تقاضای پرداخت وام، موضوع را به بانک مرکزی ایران اطلاع خواهد داد و نرخ بهره و مدت زمان تعیین شدهٔ باز پرداخت آن را نیز معین خواهد نمود. نرخ بهره در این مورد، مشابه نرخ بهرهٔ رایج وامهای مشابه و قابل مقایسه با وام مذکور در ایران خواهد بود و سررسید پرداختها هماهنگ و بر اساس اهداف و مقاصد تأمین مالی فوق تعیین خواهند شد.

۵. تا حداکثر شصت روز پس از دریافت موافقت مؤسسهٔ آمریکایی فوق با تقاضای پرداخت وام، بانک مرکزی ایران موافقت یا مخالفت خود را با پذیرش تقاضای پرداخت وام به اطلاع مؤسسهٔ فوق خواهد رساند و اگر در این فاصله بانک مرکزی ایران در این مورد اقدامی ننماید، این امر به معنای موافقت بانک مرکزی ایران با پرداخت وام درخواستی تلقی خواهد شد.

مؤسسهٔ آمریکایی فوق به هر حال موافقت یا مخالفت خود با پرداخت وام درخواستی را به اطلاع بانک مرکزی ایران خواهد رساند.

٦. هرگاه به علت مخالفت فقط مؤسسهٔ آمریکایی فوق یا مخالفت مؤسسهٔ فوق و بانک مرکزی ایران هر دو با پرداخت وامهای درخواستی، ریال ایران کنار گذاشته شده برای این پرداختها طبق بند (e) قسمت ۱۰٤ «قانون» تا سه سال پس از اعتبار اجرایی یافتن این موافقتنامه پرداخت نشده باقی مانده باشد. دولت امریکا حق خواهد داشت از این میزان ریال ایران به هر منظوری که در قسمت ۱۰٤ «قانون» پیش‌بینی شده استفاده نماید.

ج) برای پرداخت وام به دولت ایران طبق بند (g) قسمت ۱۰٤ «قانون» به منظور تأمین مالی پروژه‌های تشویق گسترش اقتصادی و از جمله پروژه‌هایی که تاکنون در برنامه‌های دولت ایران پیش‌بینی نشده‌اند، ولی مورد توافق طرفین هستند ٦٥ درصد از ریال ایران حاصل از این موافقتنامه شرایط و حدود و وضعیت وام و دیگر مقتضیات مربوطه در یک موافقتنامه پرداخت وام جداگانه معین خواهند شد.

هرگاه تا سه سال پس از اعتبار اجرایی یافتن این موافقتنامه، در خصوص کاربرد ریال ایران برای پرداخت وامها به توافق نرسند، دولت آمریکا حق خواهد داشت از ریال ایران مربوطه بر اساس قسمت ۱۰٤ «قانون» و موارد تعیین شده در آن به هر منظوری که جایز بداند، استفاده نماید.

مادهٔ ۳

سپردهٔ ریال ایران

۱. میزان ریال ایران سپرده شده به حساب ویژهٔ دولت آمریکا، معادل خواهد بود با قیمت دلاری فروش محصولات و محل دریایی پرداخت شده یا تأمین مالی شده توسط دولت آمریکا (به استثنای هزینه‌های اضافی ناشی از ضرورت احتمالی استفاده از کشتی‌های باربری پرچم‌دار آمریکا) ولی به ریال ایران به قرار زیر:

الف) به نرخ تبدیل دلار در مورد معاملات واردات بازرگانی در تاریخ پرداخت هزینه به دلار توسط آمریکا ولی مشروط بر آنکه دولت ایران، یک نرخ واحد و معین تبدیل ارز را در مورد تمام معاملات تبدیل ارز خارجی رعایت نماید، و یا

ب) اگر بیشتر از یک نرخ واحد و معین قانونی برای تبدیل ارز خارجی وجود دارد، به نرخ تبدیلی که مرحله به مرحله و در هر زمانی که لازم باشد، توسط دو دولت ایران و آمریکا مشترکاً و بر اساس تفاهم مشترک تعیین گردد.

۲. هرگاه دو یا چند موافقت‌نامهٔ جدید فروش محصولات کشاورزی بر اساس «قانون» مذکور بین دو دولت به امضا برسد، هر نوع بازپرداخت ریال ایران که بیش از دو سال پس از اعتبار اجرایی یافتن موافقت‌نامهٔ حاضر بر اساس موافقتنامهٔ کنونی قابل پرداخت باشد یا شود، توسط دولت آمریکا و از محل ذخایر حاصله از آخرین موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی دارای اعتبار اجرایی در زمان باز پرداخت انجام خواهد شد.

مادهٔ ٤
تعهدات عمومی

۱. دولت ایران به منظور جلوگیری از فروش مجدد و یا انتقال محصولات کشاورزی خریداری شده بر اساس این موافقتنامه به دیگر کشورها و یا استفاده از آنها در غیر از موارد داخلی و بومی خود تمام اقدامات لازم را به عمل خواهد آورد، مگر اینکه فروش مجدد یا انتقال یا استفاده در غیر از موارد داخلی و بومی ایران، استثنائاً به تأیید دولت آمریکا رسیده باشد. دولت ایران به منظور جلوگیری از صدور هر نوع محصول ایرانی یا غیر ایرانی مشابه با محصولات تعیین شده در این موافقتنامه از تاریخ اعتبار اجرایی یافتن آن تا پایان دورهٔ استفاده از این محصولات در ایران، اقدامات لازم را به عمل خواهد آورد، مگر اینکه این قبیل صادرات در مدت زمان تعیین شده در بالا، استثنائاً توسط دولت آمریکا تأیید بشوند و دولت ایران اطمینان می دهد که خریداری محصولات تعیین شده در این موافقتنامه توسط ایران به بیشتر شدن موجودی کشورهای غیردوست با آمریکا از این نوع محصولات و یا محصولات مشابه با آنها منجر نخواهد شد.

۲. دو دولت کاملاً اطمینان می دهند که خرید یا فروش محصولات کشاورزی پیش بینی شده در موافقتنامهٔ حاضر، به بازاریابی های معمول آمریکا در خصوص این محصولات لطمه ای وارد نخواهد آورد و قیمتهای جهانی محصولات کشاورزی را به طور غیرمنطقی تغییر نخواهد داد و الگوهای عادی دادوستد بازرگانی بین آمریکا و کشورهای دوست آمریکایی را مختل نخواهد ساخت.

۳. در خصوص اجرای موافقتنامهٔ حاضر، دو دولت خواهند کوشید شرایط بازرگانی مطلوبی برای دادوستد بخشهای خصوصی دو کشور فراهم سازند و از تمام امکاناتشان به منظور گسترش و توسعهٔ تقاضای مستمر برای محصولات کشاورزی استفاده خواهند نمود.

٤. دولت ایران، در صورت درخواست دولت آمریکا، اطلاعات موجود در مورد پیشرفت برنامه و بویژه اطلاعات مربوط به رسیدن، وضعیت محصولات در هنگام رسیدن آنها به مقصد و تدابیر لازم برای حفظ و نگهداری بازارهای معمول آنها و صادرات همین محصولات و یا محصولات مشابه با آنها در آینده را در اختیار دولت آمریکا خواهد گذاشت.

مادهٔ ۵

رایزنی و مشاوره

دو دولت بنا به درخواست هر یک از آنها در مورد هر موضوعی که به عملکرد این موافقتنامه و یا اجرای ترتیب و قرارهای پیش‌بینی شده در آن مربوط شود، رایزنی و مشاوره خواهند داشت.

مادهٔ ۶

اعتبار اجرایی و قانونی یافتن موافقتنامه

این موافقتنامه بلافاصله پس از امضا، اعتبار اجرایی و قانونی خواهد یافت.

بدین‌وسیله گواهی می‌شود که نمایندگان تأیید شدهٔ دو دولت ایران و آمریکا این موافقتنامه را امضا نموده‌اند. در تاریخ ۱۷ نوامبر ۱۹۶۳ در دو نسخه در تهران اجرا و تأیید شده است.

از سوی دولت پادشاهی ایران:

ا. علم

از سوی دولت آمریکا:

جی. سی. هولمز

۱ □ نامهٔ سفارت آمریکا به وزارت امور خارجه
از کاردار سفارت آمریکا در تهران به وزیر امور خارجه ایران
شمارهٔ ۲۹۳
تهران، ۱۸ نوامبر ۱۹۶۳

عالی جناب

عطف به موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی که در تاریخ ۱۷ نوامبر ۱۹۶۳ بین دو دولت آمریکا و ایران به امضا رسیده و در مورد ریال ایران حاصله که از آن در موارد تعیین شده در مادهٔ ۲ موافقتنامه استفاده خواهد شد، به شرح زیر تفاهم دولت آمریکا را به اطلاع می رساند.

در مورد پاراگراف مادهٔ ۲:

ریال ایران به عنوان پیش‌پرداخت یا کل هزینه به منظور تأمین مالی پروژه‌های مورد توافق طبق پاراگراف ج مادهٔ ۲ موافقتنامه پس از ارائه دادن اسناد تعیین شده توسط مؤسسهٔ آمریکایی گسترش بین‌المللی * به وسیلهٔ طرف ایرانی، به دولت پادشاهی ایران پرداخت خواهد شد.

دولت پادشاهی ایران از دفاتر و اسناد قانونی لازم به منظور شناسایی کالاها و خدمات تأمین مالی شدهٔ پروژه‌های مورد توافق پاراگراف ج مادهٔ ۲ موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی که در جریان اجرای این پروژه‌ها و ثبت جریان پیشرفت کار اجرای آنها و هزینه‌های مربوطه مورد استفاده قرار خواهند گرفت، به هر ترتیبی که جایز بداند، نگهداری و محافظت خواهد نمود.

دفاتر و اسناد قانونی مربوط به هر یک از پروژه‌ها، در مدت زمان تعیین شده برای اجرای پروژه و یا تا پس از گذشت سه سال از پرداخت باقیماندهٔ هزینهٔ پروژه توسط مؤسسهٔ آمریکایی گسترش بین‌المللی، باید محافظت و نگهداری شوند، و دو دولت حق خواهند داشت، در تمام موارد و مواقع لازم و منطقی و بجا این قبیل دفاتر و اسناد و دیگر یادداشتها، مکاتبات رسمی و غیررسمی اسناد گزارشهای مربوط به معاملات پروژه‌های مورد توافق را بررسی و بازبینی کنند.

*US-AID

دولت پادشاهی ایران باید امکانات لازم را به منظور بررسی و بازبینی و بازرسی پروژه‌های مورد توافق و طرز استفاده از کالاها و خدمات تأمین مالی و پیش‌بینی شده در پروژه‌ها را برای مؤسسهٔ آمریکایی فوق فراهم سازد، و تمام اطلاعاتی را که مؤسسهٔ فوق می‌تواند، منطقاً در مورد موضوعات بالا و هزینه‌های مربوط به آنها تقاضا نماید، در اختیار آن قرار بدهد.

دولت پادشاهی ایران باید تمام امکانات لازم را برای مسافرتهای نمایندگان تأیید شدهٔ دولت آمریکا در مورد پروژه‌های مورد توافق به هر جا در خاک ایران فراهم نماید.

اگر مؤسسهٔ آمریکایی فوق به این نتیجه برسد که طبق پاراگراف ج مادهٔ ۲ موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی، هر نوع هزینهٔ پرداخت شده توسط آن برای هر یک از پروژه‌های مورد توافق، به‌وسیلهٔ اسناد ارائه شده توسط دولت ایران تأیید نمی‌شود، و یا بر خلاف قوانین و مقررات دولت آمریکا پرداخت شده است، دولت ایران باید در صورت درخواست مؤسسهٔ آمریکایی فوق، مبلغی به ریال ایران که از مبلغ هزینهٔ پرداخت شدهٔ فوق توسط مؤسسهٔ آمریکایی نامبرده بیشتر نباشد، به آن پرداخت کند و در این حال این مبلغ طبعاً باید از کل پرداختی‌های دولت ایران به مؤسسه بر اساس موافقتنامهٔ وام نامبرده کسر شود و در واقع جزء پرداختی‌های دولت ایران به مؤسسهٔ فوق محاسبه گردد.

«مؤسسهٔ آمریکایی گسترش بین‌المللی» فقط طبق مقررات و قوانین دولت آمریکاست که می‌تواند از ذخایر مالی پیش‌بینی شده برای پروژه‌های مورد توافق بهره‌برداری نماید و هرگاه به این نتیجه برسد که هر نوع پرداخت هزینه‌ای برای یکی از پروژه‌های مورد توافق به اهداف قیدشده در پاراگراف ج مادهٔ ۲ موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی یاری نمی‌رساند، حق خواهد داشت از پرداخت هزینهٔ فوق خودداری نماید.

سپاسگزار می‌شوم تفاهم دولت پادشاهی ایران با مندرجات این یادداشت را تأیید فرمایید و از فرصت موجود استفاده نموده، یک بار دیگر عالی‌ترین مراتب احترامات و ارادتهای خالصانهٔ خویش را تقدیم می‌داریم.

استیوارت دبلیو. راک‌ول
کاردار آمریکا

به: عالی جناب عباس آرام
وزیر امور خارجهٔ ایران
تهران

۲ □ نامهٔ سفارت آمریکا به وزارت امور خارجه
شمارهٔ ۲۹٤
تهران، ۱۸ نوامبر ۱۹٦۳

عالی جناب

احتراماً عطف به موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی بین دولت آمریکا و دولت پادشاهی ایران که در تاریخ ۱۷ نوامبر ۱۹٦۳ به امضا رسیده، توافق حاصله از گفت و شنودهای بین نمایندگان دو دولت شما و اینجانب در موارد زیر را از سوی دولت آمریکا تأیید و تصدیق می‌نماید:

۱. تأیید می‌شود که با توجه به توافق دو دولت در این مورد که تحویل محصولات کشاورزی فوق نباید قیمتهای جهانی محصولات کشاورزی را به طور غیرمنطقی تغییر بدهد و یا بازاریابی های معمول آمریکا در زمینهٔ این قبیل محصولات را مختل کند و یا به روابط بازرگانی بین ملل دوست با آمریکا، لطمه‌ای وارد آورد. دولت ایران موافقت می‌کند، با پول خود در دورهٔ منتهی به ۳۰ ژوئن ۱۹٦٤، حداقل ۸۰,۰۰۰ تُن متریک گندم و یا میزان آرد گندم هم‌قیمت با آن از آمریکا و کشورهای دوست با آمریکا خریداری نماید، و به طور جداگانه از تقریباً ۸۰,۰۰۰ تن متریک گندم و یا میزان آرد گندم هم‌قیمت با آن که قرار شده بر اساس همین موافقتنامه وارد نماید.

۲. در خصوص پاراگراف الف مادهٔ ۲ موافقتنامه، دولت پادشاهی ایران در صورت درخواست دولت آمریکا تسهیلات لازم برای تبدیل دو درصد از ریال ایران حاصل از فروشهای پیش‌بینی شده در این موافقتنامه را به ارزهای غیردلار آمریکا برای رسیدن به هدف قیدشده در بند (a) قسمت ۱۰٤ «قانون» فراهم خواهد ساخت. از این تسهیلات برای تبدیل ارز جهت تأمین مالی پروژه‌ها و فعالیتهای مربوط به گسترش بازار محصولات کشاورزی در دیگر کشورها استفاده خواهد شد.

دولت ایران همچنین برای تبدیل تا حداکثر ۲۵۰,۰۰۰ (دویست و پنجاه هزار) دلار آمریکا به ریال ایران برای استفاده از آن در موارد تعیین شده در بند (h) قسمت ۱۰٤ «قانون» و همچنین «قانون مبادلات فرهنگی و آموزشی مشترک» مورخ ۱۹٦۱ برای برنامه‌ها و فعالیتها در دیگر کشورها، تسهیلات لازم را فراهم خواهد نمود.

۳. دولت آمریکا اجازه دارد برای سفرهای بین‌المللی از ایران یا از هر جا واقع در خارج از خاک ایران، ولی به ایران یا از طریق ایران شامل سفرهای پیونددهنده و برای سفر در هر جا واقع در خارج از ایران و از جمله آمریکا اگر این سفر بخشی از سفر به ایران یااز ایران یا از طریق ایران محسوب گردد، از موجودی ریال ایران خود در ایران استفاده نماید.

تأیید و تصدیق می‌شود که از این ذخایر مالی برای پرداخت هزینهٔ سفرهای اشخاصی که از سوی دولت آمریکا مأموریت رسمی داشته باشند و یا با فعالیتها و عملیات تأمین مالی شده توسط دولت فوق در رابطه باشند، استفاده خواهد شد و لاغیر و همچنین تأیید و تصدیق این قبیل سفرهای تأمین مالی شده بر اساس ریال ایران، به سرویسهای تدارک دیده شده به وسیلهٔ امکانات و تجهیزات حمل و نقل ایرانی، محدود نخواهد بود.

سپاسگزار می‌شوم، آن‌جناب تفاهم کامل دولت ایران با موارد ذکرشده در بالا را تأیید فرمایند، و از فرصت موجود استفاده کرده، یک بار دیگر عالی‌ترین مراتب احترامات و ارادتهای خود را تقدیم می‌دارم.

استیوارت دبلیو. راک‌ول
کاردار آمریکا

به: عالی‌جناب عباس آرام
وزیر امور خارجه
تهران

۳ □ نامهٔ وزارت امور خارجه به سفارت آمریکا
شماره: ۷۲۶۳/۱۸۴۱/۹
تاریخ ۱۳۴۳/۳/۲۱

یادداشت

وزارت امور خارجهٔ شاهنشاهی با اظهار تعارفات خود به سفارت کبرای ایالات متحدهٔ امریکا احتراماً عطف به یادداشت شمارهٔ ۴۷۴ مورخ ۱۱ آوریل ۱۹۶۴* به استحضار می رساند که مفاد یادداشتهای شمارهٔ ۲۹۳ و شمارهٔ ۲۹۴ مورخ ۱۸ نوامبر ۱۹۶۳ درخصوص موافقتنامهٔ خرید هشتاد هزار تن گندم که در تاریخ ۱۷ نوامبر ۱۹۶۳ بین دولتین ایران و ایالات متحدهٔ امریکا به امضا رسیده است مورد تأیید دولت شاهنشاهی می باشد و موجب نهایت امتنان خواهد بود به مقامات مربوطه ایالات متحدهٔ امریکا اطلاع دهند که در حمل هشتاد هزار تن گندم خریداری شده به ایران تسریع فرمایند.

موقع را مغتنم شمرده، احترامات فائقه را تجدید می نماید.

سفارت کبرای ایالات متحدهٔ امریکا ــ تهران

* در دسترس نبود.

□ **موافقتنامهٔ مورخ ۲۹ سپتامبر ۱۹۶٤ (۷ مهر ۱۳٤۳) و یادداشتهای متبادل**

دولت آمریکا و دولت پادشاهی ایران، با توجه به علاقهٔ طرفین به گسترش دادوستد محصولات کشاورزی بین دو کشور و با دیگر کشورهای دوست به طوری که بازاریابی های معمول آمریکا در این زمینه را مختل ننماید، و یا قیمتهای جهانی این قبیل محصولات را تغییر ندهد و یا به الگوهای عادی و پذیرفته شده دادوستد و بازرگانی با کشورهای دوست لطمه ای وارد نیاورد و با توجه به این واقعیت که خرید این نوع تولیدات کشاورزی آمریکا توسط ایران و به ریال ایران در رسیدن به هدف گسترش دادوستد در این زمینه یاری خواهد نمود و نظر به اینکه ریال ایران حاصله از این خرید تولیدات به طرزی که برای هر دو کشور سودمند باشد مصرف خواهد شد و با توجه به لزوم نیل به تفاهماتی که بر فروش محصولات کشاورزی ذیلاً تعیین شده به ایران بر اساس عنوان ۱ قانون اصلاح شدهٔ همکاری و گسترش بازرگانی در زمینهٔ محصولات کشاورزی (که از این پس در این متن «قانون» نامیده خواهد شد) حاکم خواهند بود و اقداماتی که دو دولت انفراداً یا مشترکاً در جهت هرچه بیشتر گسترش بخشیدن به دادوستد این قبیل محصولات و تولیدات اتخاذ خواهند نمود در موارد زیر به توافق رسیده اند:

مادهٔ ۱

فروش در برابر ریال ایران

۱. در صورت صدور تأییدیهٔ خرید از سوی دولت آمریکا و پذیرش آن به وسیلهٔ دولت پادشاهی ایران و فراهم بودن محصولات مذکور در «قانون» در زمان صدور آنها، دولت آمریکا تأمین مالی فروش یا ارائهٔ تولیدات یا خدمات زیر به قیمتهای تعیین شده در زیر را بر اساس دریافت ریال ایران (به ریال ایران) تقبل و تعهد می نماید:

محصولات یا خدمات	قیمت بازار صادراتی (به میلیون دلار آمریکا)
گندم و یا آرد گندم هم ارز با آن از نظر قیمت فروش	۹/٦
حمل دریایی (به قیمت تخمین)	۱/۹
جمع کل	۱۱/۵

۲. تا ۹۰ روز پس از اعتبار اجرایی یافتن این موافقتنامه، تقاضا برای صدور تأییدیهٔ خرید از سوی دولت آمریکا پذیرفته خواهد شد مگر اینکه اصلاحیه ای بر این

موافقتنامه افزوده شود حاکی از افزوده شدن اقلامی جدید به اقلام ذکرشده از موافقتنامهٔ حاضر و یا افزایش میزان امکان خرید محصولات ذکرشده در موافقتنامه حاضر که در این صورت و درخصوص موارد جدید مذکور در آن اصلاحیه، تا ۹۰ روز پس از اعتبار اجرایی یافتن اصلاحیهٔ فوق نیز، تقاضا برای صدور تأییدیهٔ خرید و در مورد مندرجات موافقتنامه اصلاحی پذیرفته خواهد شد.

تأییدیهٔ خرید شامل شرایط مربوط به فروش و تحویل محصولات فوق، زمان و مقتضیات و وضعیت سپرده ریال ایران حاصله از فروش و تحویل فوق و دیگر موضوعات وابسته و مربوطه خواهد بود.

۳. هر یک از دو دولت در صورتی که تشخیص بدهند که شرایط ادامهٔ تأمین مالی، فروش یا تحویل محصولات فوق، به طرزی غیرضروری و نامناسب تغییر یافته اند، حق خواهند داشت به تأمین مالی، فروش یا تحویل محصولات مذکور خاتمه بدهند.

مادهٔ ۲

کاربردهای ریال ایران

دولت آمریکا حق خواهد داشت ریال ایران ناشی از فروشهای قیدشده در این موافقتنامه را به هر ترتیبی که مایل باشد و با هر نوع ترتیب تقدم و تأخری که جایز بداند برای اهداف زیر و به میزانهای تعیین شده صرف نماید:

الف) برای هزینه های آمریکا قید شده در قسمتهای فرعی (a) ، (b) ، (d) ، (f) و (h) تا بند (s) قسمت ۱۰٤ «قانون» یا قید شده در هر یک از این قبیل قسمتهای فرعی، ۵۰ درصد ریال ایران ناشی و حاصله از اجرای این موافقتنامه.

ب) برای وامهایی که «مؤسسهٔ آمریکایی گسترش بین المللی» بر اساس بند (e) قسمت ۱۰٤ «قانون» و همچنین برای هزینه های اداری مؤسسهٔ فوق در ایران، ۱۰ درصد از ریال ایران حاصله از این موافقتنامه تأیید می شود که:

۱. این قبیل وامها به منظور گسترش بازرگانی و دادوستد در ایران به فقط سازمانها و شرکتهای بازرگانی آمریکایی و شعبات و نمایندگی ها و وابسته های آنان در ایران و به منظور ایجاد تسهیلات مربوط به استفاده و توزیع و یا افزایش مصرف و ایجاد بازارهای جدید در خصوص محصولات کشاورزی آمریکا به سازمانها و شرکتهای ایرانی و آمریکایی هر دو تعلق خواهند گرفت.

۲. بانک مرکزی ایران از سوی دولت شاهنشاهی ایران و مؤسسهٔ آمریکایی فوق‌الذکر هر دو باید پرداخت این وامها را قبلاً تأیید کرده باشند.

رئیس کل بانک مرکزی ایران و یا نمایندهٔ معرفی شده‌اش از سوی دولت ایران و رئیس کل امور اداری مؤسسهٔ آمریکایی فوق‌الذکر و یا نمایندهٔ معرفی شده‌اش از سوی مؤسسهٔ فوق تصمیمات لازم را اتخاذ خواهند نمود و حق عمل خواهند داشت.

۳. مؤسسهٔ آمریکایی فوق پس از دریافت تقاضا برای وام، بانک مرکزی ایران را در مورد هویّت متقاضی وام و طبیعت و ماهیت کسب و کارش، میزان وام درخواستی و اهداف عمومی کاربردها و مصارف وام، در جریان خواهد گذاشت.

٤. مؤسسهٔ آمریکایی فوق، در صورت موافقت با تقاضای پرداخت وام، موضوع را به بانک مرکزی ایران اطلاع خواهد داد و نرخ بهره و مدت زمان تعیین شدهٔ باز پرداخت آن را نیز معین خواهد نمود. نرخ بهره در این مورد مشابه نرخ بهرهٔ رایج وامهای مشابه و قابل مقایسه با وام مذکور در ایران خواهد بود و سررسید پرداختها هماهنگ و بر اساس اهداف و مقاصد تأمین مالی فوق تعیین خواهند شد.

۵. تا حداکثر شصت روز پس از دریافت موافقت مؤسسهٔ آمریکایی فوق با تقاضای پرداخت وام بانک مرکزی ایران موافقت یا مخالفت خود را با پذیرش تقاضای پرداخت وام به اطلاع مؤسسهٔ فوق خواهد رساند و اگر در این فاصله بانک مرکزی ایران در این مورد اقدامی ننماید، این امر به معنای موافقت بانک مرکزی ایران با باز پرداخت وام درخواستی تلقی خواهد شد.

مؤسسهٔ آمریکایی فوق به هر حال موافقت یا مخالفت خود را با پرداخت وام درخواستی به اطلاع بانک مرکزی ایران خواهد رساند.

٦. هرگاه ذخیرهٔ ریال ایران برای پرداخت و امها طبق بند (e) قسمت ۱۰٤ «قانون» به علت مخالفت مؤسسهٔ آمریکایی فوق و یا مخالفت مؤسسهٔ مذکور و در عین حال بانک مرکزی ایران با پرداخت وامها تا سه سال پس از تاریخ این موافقتنامه به مصرف نرسیده باشد، دولت آمریکا حق خواهد داشت از این ذخیرهٔ ریال ایران به هر منظوری که در قسمت ۱۰٤ «قانون» پیش‌بینی شده است، استفاده نماید.

ج) برای پرداخت وام به دولت ایران طبق بند (g) قسمت ۱۰٤ «قانون» به منظور تأمین مالی پروژه‌های تشویق گسترش اقتصادی و از جمله پروژه‌هایی که تاکنون

در برنامه‌های دولت ایران پیش‌بینی نشده‌اند ولی مورد توافق طرفین هستند، چهل درصد (٤٠٪) از ریال ایران حاصله از این موافقتنامه در نظر گرفته شده است.

شرایط و حدود وضعیت وام و دیگر مقتضیات مربوطه در یک موافقتنامهٔ پرداخت وام جداگانه معین خواهد شد. هرگاه تا سه سال پس از اعتبار اجرایی یافتن این موافقتنامه، دو طرف در مورد کاربرد ریال ایران برای پرداخت وامها به توافق نرسند، دولت آمریکا حق خواهد داشت از ریال ایران مربوطه بر اساس قسمت ۱۰٤ «قانون» و موارد تعیین شده در آن به هر منظوری که جایز بداند، استفاده نماید.

مادهٔ ۳

سپردهٔ ریال ایران

۱. میزان ریال ایران سپرده شده به حساب ویژهٔ دولت آمریکا، معادل خواهد بود با قیمت دلاری فروش محصولات و محل دریایی پرداخت شده یا تأمین مالی شده توسط دولت آمریکا (به استثنای هزینه‌های اضافی ناشی از ضرورت احتمالی استفاده از کشتی‌های باربری پرچم‌دار آمریکا) ولی به ریال ایران به قرار زیر:

الف) به نرخ تبدیل دلار در مورد معاملات واردات بازرگانی در تاریخ پرداخت هزینه به دلار توسط آمریکا ولی مشروط بر آنکه دولت ایران، یک نرخ واحد و معین تبدیل ارز را در مورد تمام معاملات تبدیل ارز خارجی رعایت نماید، و یا

ب) اگر بیشتر از یک نرخ واحد و معین قانونی برای تبدیل ارز خارجی وجود دارد، به نرخ تبدیلی که مرحله به مرحله و در هر زمانی که لازم باشد، توسط دو دولت ایران و آمریکا مشترکاً و بر اساس تفاهم مشترک تعیین گردد.

۲. دولت آمریکا تصمیم خواهد گرفت از محل کدام یک از ذخایر خود، ریال ایرانی را که طبق این موافقتنامه و یا هر موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی قبلی بدهکار است، باز پرداخت نماید. طبق این موافقتنامه برای دو سال پس از اعتبار اجرایی یافتن این موافقتنامه ذخیرهٔ سپردهٔ مالی ویژه‌ای وجود خواهد داشت که پرداخت این قبیل باز پرداختها از محل آن صورت خواهد گرفت.

مادهٔ ٤

تعهدات عمومی

۱. دولت ایران به منظور جلوگیری از فروش مجدد و یا انتقال محصولات

کشاورزی خریداری شده بر اساس این موافقتنامه به دیگر کشورها و یا استفاده از آنها در غیر از موارد داخلی و بومی خود تمام اقدامات لازم را به عمل خواهد آورد؛ مگر اینکه فروش مجدد یا انتقال یا استفاده در غیر از موارد داخلی و بومی ایران استثنائاً به تأیید دولت آمریکا رسیده باشد، دولت ایران به منظور جلوگیری از صدور هر نوع محصول ایرانی یا غیرایرانی مشابه با محصولات تعیین شده در این موافقتنامه از تاریخ اعتبار اجرایی یافتن آن تا پایان دورهٔ استفاده از این محصولات در ایران، اقدامات لازم را به عمل خواهد آورد مگر اینکه این قبیل صادرات در مدت زمان تعیین شده در بالا، استثنائاً توسط دولت امریکا، تأیید شوند ودولت ایران اطمینان می دهد که خریداری محصولات تعیین شده در این موافقتنامه توسط ایران به افزایش موجودی کشورهای غیردوست باآمریکا از این نوع محصولات و یا محصولات مشابه با آن منجر نخواهد شد.

۲. دو دولت کاملاً اطمینان می دهند که خرید یا فروش محصولات کشاورزی پیش‌بینی شده در موافقتنامهٔ حاضر، به بازاریابی های معمول آمریکا در خصوص این محصولات لطمه‌ای وارد نخواهد آورد و قیمتهای جهانی محصولات کشاورزی را به طور غیرمنطقی تغییر نخواهند داد و الگوهای عادی دادوستد بازرگانی بین آمریکا و کشورهای آمریکایی را مختل نخواهد ساخت.

۳. در مورد اجرای موافقتنامهٔ حاضر، دو دولت خواهند کوشید شرایط بازرگانی مطلوبی برای دادوستدهای بخشهای خصوصی دو کشور فراهم سازند و از تمام امکاناتشان به منظور گسترش و توسعهٔ تقاضای مستمر برای محصولات کشاورزی استفاده خواهند نمود.

٤. دولت ایران، در صورت درخواست دولت آمریکا، اطلاعات موجود در مورد پیشرفت برنامه و بویژه اطلاعات مربوط به رسیدن و وضعیت محصولات در هنگام رسیدن آنها به مقصد و تدابیر لازم برای حفظ و نگهداری بازارهای معمول آنها و صادرات همین محصولات و یا محصولات مشابه با آنها در آینده را در اختیار دولت آمریکا خواهد گذاشت.

مادهٔ ۵

رایزنی و مشاوره

دو دولت به درخواست هر یک از آنها، در مورد هر موضوعی که به عملکرد این موافقتنامه و یا اجرای ترتیب و قرارهای آن مربوط شود، مشاوره و رایزنی خواهند داشت.

مادهٔ ٦

اعتبار اجرایی و قانونی یافتن

این موافقتنامه بلافاصله پس از امضا، اعتبار اجرایی و قانونی خواهد یافت.

گواهی می شود که نمایندگان تأیید شدهٔ دو دولت موافقتنامهٔ حاضر را امضا نموده اند.

در دو نسخه به تاریخ ۲۹ سپتامبر ۱۹٦٤ در تهران اجرا و تأیید شد.

از سوی دولت پادشاهی ایران:
امیرعباس هویدا

از سوی دولت آمریکا:
استیوارت دبلیو. راک ول

۱ □ نامهٔ سفارت آمریکا به وزارت امور خارجه
از کاردار آمریکا در ایران به وزیر امور خارجهٔ ایران
شمارهٔ ۱٤٥
تهران، ۲۹ سپتامبر ۱۹٦٤

عالی جناب

احتراماً، عطف به موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی بین دو دولت این جانب و شما که امروز به امضا رسید، تفاهم دولت خود را با موارد زیر به اطلاع می رساند:

۱. نظر به موافقت دولت ایران دراین مورد که تحویل گندم براساس این موافقتنامه، نباید قیمتهای جهانی محصولات کشاورزی را به طور غیرمنطقی تغییر دهد، و یا روابط بازرگانی در میان ملل دوست با آمریکا را مختل نماید، دولت پادشاهی ایران موافقت می‌کند در طی سال مالی ۱۹٦٥ آمریکا، با پول خودش حداقل ۹۰,۰۰۰ (نود هزار) تن متریک گندم از آمریکا و کشورهای دوست با آمریکا وارد نماید، یعنی جدا و بغیر از خریدهای پیش‌بینی شده، در این موافقتنامه و همچنین موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی بین دولت ایران وآمریکا که در تاریخ ۱۷ نوامبر ۱۹٦۳* به امضا رسید. اگر مدت زمان تعیین شده برای تحویل محصولات پیش‌بینی شده در این موافقتنامه تمدید شد، میزان تحویلی های جدید در مدت زمان اضافه شده بر مدت زمان تعیین شدهٔ قبلی در موقع درخواست تمدید مدت زمان تحویل محصولات فوق، تعیین خواهند شد.

۲. در خصوص پاراگراف ٤ مادهٔ ٤ موافقتنامه، دولت ایران موافقت می‌کند به طور فصلی (فصل به فصل) اطلاعات زیر را در خصوص هر یک از محموله های گندمی که دریافت می دارد، ارائه نماید:

نام کشتی باربری حامل محموله، تاریخ روز رسیدن محموله به بندر تعیین شده، نام بندر تعیین شده به عنوان مقصد محموله، وزن محموله، شرایط و وضعیت محموله در موقع دریافت شدن آن در بندر مربوطه، تاریخ روز به پایان رسیدن تخلیهٔ بار و وضعیت

* سازمان ملل، سری قراردادها، ج ۵۳۰.

مکانی بار پس از تخلیه (انبار شده یا در حدود محل باراندازی توزیع شده یا به مکان یا مکانهای جغرافیایی دیگر حمل شده با ذکر نام یا نامهای مکان یا مکانهای فوق).

بعلاوه دولت ایران موافقت می‌کند به طور فصلی (فصل به فصل) اطلاعات یا اقلام زیر را ارائه نماید:

الف) اطلاعیه‌ای حاوی اقداماتی که در جهت جلوگیری از فروش مجدد یا انتقال گندم مربوطه به دیگر کشورها به عمل آورده.

ب) اطمینان بخشیدن به دولت آمریکا که برنامهٔ مذکور به ایجاد امکانات گسترده‌تر و بیشتر برای در اختیار داشتن محصولات فوق یا محصولات مشابه با آنها در دیگر کشورها منجر نشده.

ج) اطلاعیهٔ پیشرفت امر اجرای تعهدات ایران در زمینهٔ بازاریابی های معمول و متداول.

دولت پادشاهی ایران همچنین موافقت می‌نماید، که اطلاعیه‌های فوق با اطلاعات آماری واردات ــ صادرات کشور مقصد یا مبدأ محصولاتی، از قبیل محصولات کشاورزی قیدشده در موافقتنامه و یا مشابه آنها ضمیمه و همراه باشد.

۳. دولت پادشاهی ایران در صورت درخواست دولت ایالات متحدهٔ آمریکا، تسهیلات لازم برای تبدیل مبالغ ریالی زیر به دیگر ارزهای غیر دلار آمریکا را فراهم خواهد ساخت:

الف)برای اهداف تعیین شده در بند (a) قسمت ۱۰٤ «قانون» ۲۳۰,۰۰۰ (دویست و سی هزار) دلار آمریکا به ریال ایران و یا دو درصد از ریال ایران حاصله از اجرای این موافقتنامه (هر کدام از دو مورد که زیادتر باشند) به منظور تأمین مالی عملیات گسترش بازار محصولات کشاورزی دیگر کشورها.

ب) برای اهداف تعیین شده در بند (h) قسمت ۱۰٤ «قانون» و برای اهداف تعیین شده در قانون مبادلات فرهنگی و آموزشی مشترک مورخ ۱۹٦۱، تا حداکثر ۲۳۰,۰۰۰ (دویست و سی هزار) دلار آمریکا به ریال ایران به منظور تأمین مالی برنامه‌ها و عملیات مربوط به مبادلات فرهنگی و آموزشی در دیگر کشورها.

٤. دولت آمریکا حق خواهد داشت برای پرداخت هزینهٔ سفری که بخشی از سفر به یا از طریق یا در ایران باشد، از ریال ایران موجودی خود در ایران استفاده نماید.

تأیید می شود که این ذخایر مالی اختصاص دارند به مسافرتهای اشخاص و افرادی که از سوی دولت آمریکا مأموریتهای رسمی دارند و یا مسافرتهایی که به فعالیتهای تأمین مالی شده توسط دولت آمریکا مربوط می شوند و لاغیر. همچنین تأیید و تصدیق می شود که سفرهایی که هزینه هایشان به ریال ایران تأمین و پرداخت می شود، به سرویسهای تجهیزات حمل و نقل ایرانی محدود نمی شوند.

سپاسگزار خواهم بود، آن جناب تفاهمات بالا را تأیید فرمایند و این جانب را در این مورد در جریان قرار دهند.

با تقدیم بهترین و خالصانه ترین احترامات.

استیوارت دبلیو. راک ول
کاردار آمریکا

به: عالی جناب عباس آرام
وزیر امور خارجهٔ ایران
تهران

۲ □ نامهٔ سفارت آمریکا به وزارت امور خارجه
شمارهٔ ۱٤٦
تهران، ۲۹ سپتامبر ۱۹٦٤

عالی جناب

احتراماً عطف به موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی که امروز بین دو دولت آمریکا و ایران به امضا رسید و در مورد کاربردهای ریال ایران حاصله از اجرای آن که در مادهٔ ۲ موافقتنامهٔ فروش تعیین و مشخص شده‌اند، تفاهم دولت آمریکا را در موارد زیر خاطرنشان می سازد:

در مورد پاراگراف ج مادهٔ ۲:

ریال ایران به عنوان پیش‌پرداخت یا کل هزینه به منظور تأمین مالی پروژه‌های مورد توافق طبق پاراگراف ج مادهٔ ۲ موافقتنامه پس از ارائه دادن اسناد تعیین شده توسط «مؤسسهٔ آمریکایی گسترش بین‌المللی» به وسیلهٔ طرف ایرانی، به دولت پادشاهی ایران پرداخت خواهد شد.

دولت پادشاهی ایران از دفاتر و اسناد قانونی لازم به منظور شناسایی کالاها و خدمات تأمین مالی شدهٔ پروژه‌های مورد توافق پاراگراف ج مادهٔ ۲ موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی که در جریان اجرای این پروژه‌ها و ثبت جریان پیشرفت کار اجرای آنها و هزینه‌های مربوطه مورد استفاده قرار خواهند گرفت، به هر ترتیبی که جایز بداند، نگهداری و محافظت خواهد نمود.

دفاتر و اسناد قانونی مربوط به هر یک از پروژه‌ها، در مدت تعیین شده برای اجرای پروژه و یا تا پس از گذشت سه سال پس از پرداخت باقیماندهٔ هزینهٔ پروژه توسط «مؤسسهٔ آمریکایی گسترش بین‌المللی» باید محافظت و نگهداری شوند، و دو دولت حق خواهند داشت، در تمام موارد و مواقع لازم و منطقی این قبیل دفاتر و اسناد و دیگر یادداشتها، مکاتبات رسمی و غیررسمی، اسناد و گزارشهای مربوط به معاملات پروژه‌های مورد توافق را بررسی و بازبینی کنند.

دولت پادشاهی ایران باید امکانات لازم را به منظور بررسی و بازبینی و بازرسی پروژه‌های مورد توافق و طرز استفاده از کالاها و خدمات تأمین مالی و پیش‌بینی شده در

پروژه‌ها را برای مؤسسهٔ آمریکایی فوق فراهم سازد. و تمام اطلاعاتی را که مؤسسهٔ فوق می‌تواند منطقاً در خصوص موضوعات بالا و هزینه‌های مربوط به آنها تقاضا نماید، در اختیار آن قرار بدهد.

دولت پادشاهی ایران باید تمام امکانات لازم را برای مسافرتهای نمایندگان تأیید شدهٔ دولت آمریکا در خصوص پروژه‌های مورد توافق به هر جا در خاک ایران فراهم نماید.

اگر مؤسسهٔ آمریکایی فوق به این نتیجه برسد که طبق پاراگراف ج مادهٔ ۲ موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی، هر نوع هزینه پرداخت شده توسط آن برای هر یک از پروژه‌های مورد توافق، به وسیلهٔ اسناد ارائه شده توسط دولت ایران تأیید نمی‌شود، و یا برخلاف قوانین و مقررات دولت آمریکا پرداخت شده، دولت ایران باید در صورت درخواست مؤسسهٔ آمریکایی فوق، مبلغی به ریال ایران که از مبلغ هزینهٔ پرداخت شدهٔ فوق توسط مؤسسهٔ آمریکایی نامبرده بیشتر نباشد، به آن پرداخت کند و در این حال این مبلغ طبعاً باید از کل پرداختی‌های دولت ایران به مؤسسه بر اساس موافقتنامهٔ وام نامبرده کسر شود و در واقع جزء پرداختی‌های دولت ایران به مؤسسهٔ فوق محاسبه نشود.

«مؤسسهٔ آمریکایی گسترش بین‌المللی» فقط طبق مقررات و قوانین دولت آمریکاست که می‌تواند از ذخایر مالی پیش‌بینی شده برای پروژه‌های مورد توافق بهره‌برداری نماید و هرگاه به این نتیجه برسد که هر نوع پرداخت هزینه‌ای برای یکی از پروژه‌های مورد توافق به نیل به اهداف قیدشده در پاراگراف ج مادهٔ ۲ موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی یاری نمی‌رساند، حق خواهد داشت از پرداخت هزینهٔ فوق خودداری نماید.

سپاسگزار می‌شوم تفاهم دولت پادشاهی ایران با مندرجات این یادداشت را تأیید فرمایید و از فرصت موجود استفاده نموده، بار دیگر عالی‌ترین احترامات و ارادتهای خالصانهٔ خویش را تقدیم می‌دارم.

استیوارت دبلیو. راک‌ول
کاردار آمریکا

به: عالی جناب عباس آرام
وزیر امور خارجهٔ ایران
تهران

۳ □ نامهٔ وزارت امور خارجه به سفارت آمریکا
از وزیر امور خارجهٔ ایران به کاردار آمریکا در ایران
۲۹ سپتامبر ۱۹٦٤

آقای کاردار

احتراماً به اطلاع می رساند که دولت پادشاهی ایران، محتویات و مندرجات یادداشتهای شمارهٔ ۱٤٥ و شمارهٔ ۱٤٦ مورخ ۲۹ سپتامبر ۱۹٦٤ شما را دربارهٔ موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی که در تاریخ ۲۹ سپتامبر ۱۹٦٤ بین دو کشور شما و این جانب به امضا رسیده، کاملاً تأیید و تصدیق می نماید.

آقای کاردار

لطفاً عالی ترین مراتب احترامات و ارادتهای خالصانهٔ این جانب را بپذیرید.

عباس آرام
وزیر امور خارجهٔ ایران

به: عالی جناب استیوارت دبلیو. راک ول
کاردار آمریکا در ایران
تهران

□ **موافقتنامهٔ مورخ ١٦ نوامبر ١٩٦٤ (٢٥ آبان ١٣٤٣) و یادداشتهای متبادل**

با توجه به مقبولیت گسترش بازرگانی و دادوستد در زمینهٔ محصولات کشاورزی بین دو دولت ایران و آمریکا به طوری که ازمازاد محصولات کشاورزی تولیدی آمریکا و از جمله محصولات ذکرشده در همین موافقتنامه برای یاری رساندن به توسعهٔ اقتصادی در ایران استفاده به عمل آید، و با توجه به این امر که این گسترش دادوستد باید طوری صورت بگیرد که به بازاریابی های آمریکا در مورد این محصولات لطمه ای وارد نیاورد و به منافع مالی آمریکا در این خصوص زیانی نرساند و همچنین قیمتهای جهانی این محصولات را مختل نسازد و الگوهای معمول دادوستد با کشورهای دوست با آمریکا را تغییر ندهد و نظر به اینکه تأمین این قبیل محصولات برای ایران طبق ترتیب و قرارهای اعتبار و عرضهٔ درازمدت، امکان می دهد از منابع و نیروی انسانی ایران به منظور توسعهٔ اقتصادی ایران و بدون اینکه درخصوص مصرف داخلیِ محصولات فوق الذکر در ایران کمیابی یا کمبودی به وجود آید، بهتر و مؤثرتر استفاده شود و به منظور ایجاد تفاهماتی که فروش محصولات ذیلاً خاطرنشان شده به ایران طبق عنوان ٤ قانون اصلاح شدهٔ همکاری و گسترش بازرگانی در زمینهٔ کشاورزی (که از این پس در این متن، «قانون» نامیده خواهد شد) بر اساس آنها انجام خواهد شد، دو دولت ایران و آمریکا در موارد زیر به توافق نهایی رسیده اند:

مادهٔ ١

شرایط فروش محصولات

١. پس از صدور تأییدیهٔ خرید اعتباری از سوی دولت آمریکا و پذیرش آن از سوی دولت ایران و در صورت فراهم و آماده بودن محصولات قیدشده در «قانون» در زمان تقاضای صدور آنها، دولت آمریکا در طی مدت زمان تعیین شده در جدول زیر و یا در طی مدت زمان طولانی تری که تعیین و تأیید نماید، فروش محصولات زیر را به خریداران تأیید شده از سوی دولت پادشاهی ایران به دلار آمریکا به عهده بگیرد:

محصول	مدت زمان عرضه	حداکثر میزان تقریبی (به تن متریک)	حداکثر قیمت صادراتی تأمین مالی شده (به دلار آمریکا)
ذرت یا ذرت خوشه‌ای	سال مالی ۱۹۶۵ آمریکا	۲۵,۰۰۰	۱,۶۰۹,۰۰۰
حمل دریایی (تخمینی)			۵۴۱,۰۰۰
جمع کل	(دو میلیون و صد و پنجاه هزار) دلار آمریکا		۲,۱۵۰,۰۰۰

مبلغ کل تأمین مالی پیش‌بینی شده در تأییدیه‌های خرید اعتباری، نباید از قیمت صادراتی فوق‌الذکر تجاوز نماید مگر اینکه مقداری تأمین مالی اضافی برای حمل دریایی در نظر گرفته شود، و این در صورتی است که اثبات شود میزان تخمینی هزینه به منظور تأمین مالی حمل دریایی محموله‌هایی که قرار شود توسط کشتی‌های باربری پرچم‌دار آمریکا (مجهز به پرچم آمریکا) انجام شود، کافی نیست. تأیید می‌شود که دولت آمریکا هرگاه کاهش قیمتها یا دیگر عوامل مربوط به بازار فروش اقتضا نمایند، میزان تأمین مالی پیش‌بینی شده در تأییدیه‌های خرید اعتباری را محدود خواهد ساخت تا مقادیر محصولات تأمین مالی شده از حداکثر مقادیر تقریبی تعیین شده در بالا، زیادتر نشوند.

۲. تأییدیه‌های خرید اعتباری، شامل شرایط مربوط به فروش و تحویل این محصولات و دیگر موضوعهای مربوطه خواهند بود.

۳. هر یک از دو دولت هرگاه به این نتیجه برسد که به علّت تغییر شرایط، ادامهٔ تأمین مالی و فروش و تحویل این محصولات، لازم یا مطلوب نیست، می‌تواند از تأمین مالی و فروش و تحویل آنها خودداری نماید.

مادهٔ ۲

شرایط اعتبار

۱. دولت پادشاهی ایران برای محصولات قیدشده در مادهٔ ۱ حمل دریایی مربوطه (به استثنای هزینه‌های حمل دریایی ناشی از ضرورت استفاده از کشتی‌های باربری مجهز به پرچم آمریکا) مبلغ از قبل تأمین مالی یعنی پرداخت شده توسط دولت

آمریکا و بهرهٔ آن را، به دولت مذکور (به دلار آمریکا) پرداخت خواهد نمود.

۲. پرداختی های مربوط به محصولات و حمل و تحویل آنها در هر سال تقویمی شامل هزینه های مجاز حمل دریایی باید در ۱۹ (نوزده) قسط سالانه پرداخت شوند.

سررسید نخستین قسط از این اقساط سالانه، ۳۱ مارس سالِ پس از سال حمل نخستین محمولهٔ محصولات فوق و به میزان ۲۵ درصد قیمت پرداخت شدهٔ محصولات تحویل داده شده در سال اول حمل محموله ها توسط دولت آمریکا خواهد بود.

باقیماندهٔ مبالغ تأمین مالی شده در خصوص محموله های هر سال تقویمی باید در ۱۸ قسط سالانه، تقریباً مساوی که سررسید هر کدامشان سال به سال، (۳۱ مارس)، پرداخت شود.

هر یک و هر کدام از این پرداختهای سالانه امکان دارد پیش از تاریخ روز سررسید مذکور (۳۱ مارس) پرداخت شوند.

۳. بهره‌ای که پس از پرداخت هر یک از اقساط از بابت باقیماندهٔ کل مبلغ پرداختی و برای محمولات تحویل داده شده در هر سال به دولت آمریکا تعلق می‌گیرد، ۳/۵ (سه و نیم) درصد در سال، و از تاریخ تحویل آخرین محمولهٔ محصولات در همان سال محاسبه خواهد شد.

بهره‌ای که در این حال مرحله به مرحله (سال به سال) به باقیماندهٔ کل مبلغ پرداختی تعلق می‌گیرد، باید هر سال حداکثر تا تاریخ سررسید پرداخت قسط سالانهٔ (۳۱ مارس) کل مبلغ پرداختی، پرداخت شود.

٤. تمام این پرداختها باید به دلار آمریکا باشند و دولت پادشاهی ایران باید این پرداختها را به حساب اعتبار «سازمان اعتبار برای محصولات» * به خزانه داری کل آمریکا واریز نماید، مگر اینکه حساب سپرده ویژهٔ دیگری در این خصوص و بر اساس توافق دو دولت در نظر گرفته و معین شود.

۵. هر یک از دو دولت به منظور تسهیل امر تنظیم و اصلاح عملیات ثبت مبالغ تأمین مالی شده از سوی هر کدامشان در خصوص محصولات تحویلی در طی هر سال، مقررات مناسب و لازم برای خود را تعیین خواهند نمود.

٦. به منظور تعیین زمان تحویل مرحلهٔ آخر محصولات در هر سال باید فرض شود

* Commodity Credit Corporation

که محموله زمانی که هنوز در کشتی بوده و در تاریخ قیدشده در بارنامهٔ امضا یا پاراف شده به وسیلهٔ حامل یا به نمایندگی از طرف حامل، تحویل داده شده است.

مادهٔ ۳

شرایط عمومی

۱. دولت پادشاهی ایران از تمام امکانات خود به منظور جلوگیری از فروش مجدد یا انتقال محصولات کشاورزی خریداری شده بر اساس این موافقتنامه به دیگر کشورها و همچنین استفاده از آنها در موارد غیر از مصارف داخلی ایران استفاده خواهد نمود و از صدور هر نوع محصول تولیدی خود یا وارداتی از این نوع محصولات و یا مشابه با آنها در طی مدت زمان از تاریخ اعتبار اجرایی یافتن این موافقتنامه تا تاریخ نهایی دریافت و مصرف محصولات فوق‌الذکر جلوگیری خواهد نمود (به استثنای مواردی که این نوع صدور محصول مشخصاً و بویژه از سوی دولت آمریکا تصویب و تأیید شده باشد) و تضمین می‌کند که خرید محصولات بر اساس این موافقتنامه به بیشتر فراهم شدن این نوع محصولات و یا محصولات مشابه با آنها برای دیگر کشورها منجر نخواهد شد.

۲. دو دولت اطمینان می دهند که خرید یا فروش محصولات پیش‌بینی شده در این موافقتنامه به بازاریابی آمریکا در زمینهٔ فروش این نوع محصولات و منافع مالی و پولی آمریکا در مورد این قبیل بازاریابی ها لطمه نخواهد زد و قیمتهای جهانی محصولات کشاورزی را به طور غیرمنطقی و بدون دلیل و علت تغییر نخواهد داد و الگوهای عادی مبادلات بازرگانی کشورهای دوست با آمریکا را مختل نخواهد ساخت و در این خصوص از هیچ گونه اقدام لازمی دریغ نخواهند نمود.

۳. دولت پادشاهی ایران موافقت می‌کند هرگاه دولت آمریکا درخواست نماید، اطلاعات مربوط به پیشرفت برنامه بویژه در مورد رسیدن محصولات فوق به مقصد و وضعیت و شرایط آنها در زمان رسیدن به مقصد و شرایط حفظ و مراقبت از بازارهای معمول و ادامهٔ امر بازاریابی در این زمینه و اطلاعات مربوط به صدور مقادیر دیگری از این نوع محصولات و یا محصولات مشابه با آنها را ارائه و عرضه نماید.

٤. در جریان اجرای شرایط این موافقتنامه، دو دولت اطمینان می دهند حتی المقدور در تمام موارد در صورت امکان، شرایط و امکانات لازم برای تسهیل بازرگانی و دادوستد مؤثر و آزاد بین بازرگانان عادی (بخش خصوصی) را فراهم سازند و

از تمام امکانات خود برای گسترش و توسعهٔ تقاضای مستمر در بازار محصولات کشاورزی استفاده نمایند.

مادهٔ ٤

رایزنی و مشاوره

دو دولت به درخواست هر یک از آنها و در مورد هر موضوعی که به کاربرد این موافقتنامه یا عملکرد ترتیب و قرارهای پیش‌بینی شده در آن مربوط شود، رایزنی و مشاوره خواهند داشت.

مادهٔ ٥

اعتبار اجرایی

موافقتنامه بعد از امضا، اعتبار اجرایی خواهد یافت.

گواهی می‌شود که نمایندگان تأیید شدهٔ دو دولت، این موافقتنامه را امضا نموده‌اند.

در تاریخ ١٦ نوامبر ١٩٦٤ و در دو نسخه در تهران اجرا و تأیید شد.

از سوی دولت پادشاهی ایران: امیرعباس هویدا

از سوی دولت ایالات متحدهٔ آمریکا: جولیوس سی. هولمز

۱ □ نامهٔ سفارت آمریکا به وزارت امور خارجه
از سفیر آمریکا در ایران به وزیر امور خارجهٔ ایران
شمارهٔ ۲۵۴
تهران، ۱۶ نوامبر ۱۹۶۴

عالی جناب

احتراماً عطف به موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی بین دولت آمریکا و دولت ایران که امروز به امضا رسیده، تفاهم دولت خود را با موارد زیر تأیید می نماید:

در مورد پاراگراف ۳ مادهٔ ۳ موافقتنامه، دولت پادشاهی ایران موافقت می‌کند به طور فصلی (فصل به فصل) درخصوص هر یک از محموله محصولاتی که دریافت می دارد، اطلاعات زیر را ارائه نماید: نام کشتی باربری، تاریخ رسیدن محموله، بندر محل باراندازی، نام یا نامهای محصول و کمیت دریافت شده، وضع و کیفیت محصول در موقع دریافت آن، تاریخ به پایان رسیدن باراندازی و محل یا مقصد بار، پس از دریافت (انبار شده، در منطقهٔ باراندازی توزیع شده یا به منطقه یا مناطقی دیگر فرستاده شده با ذکر نام یا نامهای محل یا محلهای مربوطه).

بعلاوه، دولت پادشاهی ایران موافقت می‌کند به طور فصلی (فصل به فصل)

الف) اطلاعیه ای در مورد اقداماتی که به منظور پیشگیری از فروش مجدد یا انتقال این محصولات به دیگر کشورها به عمل آورده، ارائه نماید.

ب) رسماً اطمینان بدهد که برنامهٔ فوق الذکر به تأمین بیشتر این نوع محصولات و یا محصولات مشابه با آنها برای دیگر کشورها منجر نشود.

ج) اطلاعیه ای در مورد پیشرفت اجرای تعهدات مربوط به بازاریابی های معمول و همراه با اطلاعات آماری دربارهٔ واردات و صادرات کشور مبدأ یا مقصد همین نوع محصولات یا محصولات مشابه با آنها، ارائه نماید.

دولت پادشاهی ایرانی از ریال ایران حاصله از فروش این محصولات توسط خود در ایران برای اجرای برنامه های گسترش اجتماعی و اقتصادی خود بر اساس توافق مشترک بین دو دولت ایران و آمریکا استفاده خواهد نمود. همچنین تأیید می شود که به ریال ایران حاصلهٔ فوق الذکر توسط دولت ایران اگر به صورت وام در اختیار مؤسسات

غیردولتی (خصوصی) قرار بگیرد، بهره‌ای تقریباً معادل بهره وامهای مشابه در ایران تعلق خواهد گرفت.

در صورت درخواست دولت آمریکا، دولت ایران گزارشهایی دربارهٔ مبلغ کل ریال ایران به دست آمده از فروش این محصولات در ایران توسط خود و گزارشهایی دربارهٔ پروژه‌های در دست اجرای مربوطه در ایران شامل اطلاعاتی در مورد نام و محل اجرا و مبلغ سرمایه‌گذاری شده برای هر یک از آنها ارائه خواهد نمود.

سپاسگزار خواهم بود تفاهم دولت پادشاهی ایران با موارد بالا را رسماً تأیید بفرمایید.

با تقدیم بهترین و صمیمانه‌ترین احترامات و ارادتها

جی. سی. هولمز

به: عالی جناب عباس آرام

وزیر امور خارجهٔ ایران

تهران، ایران

۲ □ نامهٔ وزارت امور خارجه به سفارت آمریکا
از وزیر امور خارجهٔ ایران به سفیر آمریکا در ایران
وزارت امور خارجه ایران
۱٦ نوامبر ۱۹٦٤

عالی جناب

احتراماً، توافق دولت پادشاهی ایران با مندرجات یادداشت شمارهٔ ۲٥٤ مورخ ۱٦ نوامبر ۱۹٦٤ شما در مورد عنوان چهارم قانون عمومی شمارهٔ ٤۸۰ موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی، بین دولت آمریکا و دولت پادشاهی ایران مورخ ۱٦ نوامبر ۱۹٦٤ را به اطلاع آن‌جناب می‌ساند.

عالی‌ترین مراتب احترامات این‌جانب را بپذیرید.

ع. آرام
وزیر امور خارجهٔ ایران

به: عالی‌جناب جولیوس سی. هولمز
سفیر آمریکا در ایران
تهران، ایران

۳ □ نامهٔ سفارت آمریکا به وزیر دارایی
از سفیر آمریکا در ایران به وزیر دارایی ایران
شمارهٔ ۲۲٤
تهران، ۱۳ اکتبر ۱۹٦۵

عالی جناب

احتراماً عطف به موافقتنامهٔ اصلاح شده* فروش محصولات کشاورزی بین دو دولت ایران و آمریکا که در تاریخ ۱٦ نوامبر ۱۹٦٤ به امضا رسیده، پیشنهاد می شود مادهٔ ۱ آن مجدداً به قرار زیر اصلاح گردد:

حداکثر میزان تقریبی گندم تحویلی به ایران، برای سال مالی ۱۹٦٦ آمریکا (سال مالی ویژهٔ آمریکا) به ۱۰۰,۰۰۰ (صد هزار) تن متریک با حداکثر قیمت بازار صادرات ۵,۷۷۸,۰۰۰ میلیون دلار آمریکا و هزینهٔ تخمین حمل دریایی به ۳,۹۸٦,۰۰۰ دلار آمریکا و مبلغ کل به ۱۹,۰٤۰,۰۰۰ دلار آمریکا تبدیل شوند.

تأیید می شود که دولت ایران و آمریکا معتقدند که تحویل این محصولات نباید قیمتهای جهانی محصولات کشاورزی را به طور غیرمنطقی تغییر بدهد، یا الگوهای عادی بازرگانی و دادوستد با کشورهای دوست آمریکا را مختل نماید، و در همین مورد دولت ایران موافقت می‌کند، بعلاوهٔ این محصولات تعیین شده، با پول خودش از کشورهای جهان آزاد و از جمله آمریکا، در طی سال مالی ۱۹٦٦ آمریکا (سال مالی ویژه آمریکا)، ۱۵۰,۰۰۰ (صد و پنجاه هزار) تن متریک گندم و یا آرد گندم به میزان هم قیمت با مقدار گندم مذکور در فوق وارد نماید.

پیشنهاد می شود این یادداشت و پاسخ آن‌جناب در تأیید مندرجات آن جمعاً در حکم موافقتنامه‌ای تلقی بشود بین دو دولت ایران و آمریکا که از تاریخ روز صدور یادداشت جوابیهٔ آن‌جناب اعتبار اجرایی داشته باشد.

* سازمان ملل، سری قراردادها، ج ۵۳۲، ص ۲۱۵ و ج ۵٤٦، ص ٤۰۸.

عالی جناب

لطفاً عالی‌ترین مراتب احترامات و ارادتهای این‌جانب را بپذیرید.

آرمین اچ. مایر

به: عالی جناب جمشید آموزگار

وزیر دارایی ایران

تهران

٤ □ نامهٔ وزارت امور دارایی به سفارت آمریکا
تاریخ: ۱۳٤٤/۷/۲۱
شماره: ۲۱۵۷٤

جناب آقای سفیرکبیر

با کمال خوشوقتی به استحضار آن‌جناب می رساند که دولت شاهنشاهی ایران مفاد یادداشت شمارهٔ ۲۲٤ مورخ ۱۳ اکتبر ۱۹٦۵ مربوط به موافقتنامهٔ محصولات کشاورزی که در تاریخ ۱٦ نوامبر ۱۹٦٤ بین دولتین ایران و آمریکا منعقد شده است تأیید می نماید.

با تقدیم احترامات
وزیر دارایی، دکتر جمشید آموزگار

جناب آقای آرمین هـ. مایر
سفیرکبیر آمریکا
تهران ــ ایران

۵ □ نامهٔ سفارت آمریکا به وزارت امور خارجهٔ ایران
از سفیر آمریکا در ایران به کفیل وزارت امور خارجهٔ ایران
شمارهٔ ۲۸٤
تهران، ۱۵ دسامبر ۱۹٦٤

عالی جناب

احتراماً عطف به موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی، بین دو دولت این جانب و حضرت‌عالی، مورخ ۱٦ نوامبر ۱۹٦٤ و در پاسخ به درخواست دولت پادشاهی ایران، توصیه می شود مادهٔ ۱ موافقتنامه به شرح زیر اصلاح گردد:

حداکثر میزان ذرت و یا ذرت خوشه‌ای تبدیل شود به ۵۰,۰۰۰ (پنجاه هزار) تن متریک و حداکثر قیمت تأمین مالی شده به نرخ بازار صادرات تبدیل شود به ۳,۲۱۸,۰۰۰ (سه میلیون و دویست و هجده هزار) دلار آمریکا و هزینهٔ حمل دریایی (تخمینی) تبدیل شود به ۱,۰۸۲,۰۰۰ (یک میلیون و هشتاد و دو هزار) دلار آمریکا و جمع کل تبدیل شود به ٤,۳۰۰,۰۰۰ (چهار میلیون و سی صد هزار) دلار آمریکا.

پیشنهاد می شود این یادداشت و پاسخ حضرت‌عالی در تأیید آن جمعاً در حکم موافقتنامه‌ای تلقی شود بین دو دولت ایران و آمریکا و از تاریخ صدور یادداشت جوابیهٔ آن جناب، اعتبار اجرایی داشته باشد.

لطفاً عالی‌ترین مراتب احترامات و ارادتهای این جانب را بپذیرید.

جی. سی. هولمز

به: عالی جناب احمد میرفندرسکی
کفیل وزارت امور خارجهٔ ایران
تهران

٦ ◻ نامهٔ وزارت امور خارجه به سفارت آمریکا
از کفیل وزارت امور خارجهٔ ایران به سفیر آمریکا در ایران
تهران، ۱۵ دسامبر ۱۹٦٤

عالی جناب

عطف به یادداشت شمارهٔ ۲۸٤ شما مورخ ۱۵ دسامبر ۱۹٦٤ در مورد موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی بین دو دولت ایران و آمریکا مورخ ۱٦ نوامبر ۱۹٦٤، احتراماً توافق دولت ایران با اصلاحات پیشنهاد شده در یادداشت مذکور شما را به اطلاع حضرت‌عالی می رسانم.

با تقدیم بهترین احترامات و ارادتها
ا. میرفندرسکی

به: عالی جناب جولیوس سی. هولمز
سفیر آمریکا در ایران
تهران، ایران

۷ □ نامهٔ سفارت امریکا به وزات امور خارجه
از سفیر آمریکا در ایران به وزیر امور خارجهٔ ایران
شمارهٔ ٤۸۸
تهران، ۲۸ آوریل ۱۹٦۵

عالی جناب

احتراماً عطف به موافقتنامهٔ اصلاح شدهٔ فروش محصولات کشاورزی که در تاریخ ۱٦ نوامبر ۱۹٦٤ بین دو دولت ایران و آمریکا به امضا رسیده، تقاضا دارد مادهٔ ۱ آن در صورت امکان، مجدداً به شرح زیر اصلاح شود:

حداکثر تقریبی میزان گندم صادراتی برای سال مالی ۱۹٦۵ آمریکا (سال مالی آمریکا) تبدیل شود به ۱۰۰,۰۰۰ (صد هزار) تن متریک، و حداکثر بهای بازار صادرات برای آن تبدیل شود به ٦,۰۵۸,۰۰۰ (شش میلیون و پنجاه و هشت هزار) دلار آمریکا، و هزینهٔ حمل دریایی (تخمینی) تبدیل شود به ۲,۵۳٤,۰۰۰ (دو میلیون و پانصد و سی و چهار هزار) دلار آمریکا، و مبلغ کل تبدیل شود به ۱۱,۸۱۰,۰۰۰ (یازده میلیون و هشتصد و ده هزار) دلار آمریکا. پیشنهاد می شود این یادداشت و پاسخ شما در تأیید مفاد آن جمعاً در حکم موافقتنامه ای تلقی شود بین دو دولت که از تاریخ صدور یادداشت جوابیهٔ حضرت‌عالی، اعتبار اجرایی داشته باشد.

لطفاً عالی‌ترین مراتب احترامات و ارادتهای این‌جانب را بپذیرید.

آرمین اچ. مایر

به: عالی جناب عباس آرام
وزیر امور خارجه ایران
تهران

۸ ◻ نامهٔ وزارت امور خارجه به سفارت آمریکا
از وزیر امور خارجهٔ ایران به سفیر آمریکا در ایران
شمارهٔ ۷۳۰/۹
۲۸ آوریل ۱۹٦۵

عالی جناب

احتراماً به اطلاع می رساند که دولت پادشاهی ایران، مندرجات یادداشت شمارهٔ ٤۸۸ مورخ ۲۸ آوریل ۱۹٦۵ شما در مورد موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی که در تاریخ ۱٦ نوامبر ۱۹٦٤ بین دو دولت ایران و آمریکا به امضا رسیده، تأیید می نماید.

لطفاً عالی ترین مراتب احترامات و ارادتهای این جانب را بپذیرید.

عباس آرام
وزیر امور خارجهٔ ایران

به: عالی جناب آرمین اچ مایر
سفیر امریکا در ایران
تهران، ایران

٤. موافقتنامهٔ مورخ ۲۰ دسامبر ۱۹٦٦ (۲۹ آذر ۱۳٤٥) و یادداشتهای متبادل

موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی بین دولت پادشاهی ایران و دولت آمریکا، بر اساس عنوان شمارهٔ ٤ قانون همکاری و گسترش دادوستد در زمینهٔ کشاورزی.

دو دولت ایران و آمریکا:

نظر به علاقهٔ مشترکشان به گسترش دادوستد محصولات کشاورزی، به منظور استفادهٔ کامل از مازاد تولید این نوع محصولات، شامل اقلام تولیدی آمریکا مذکور در این سند و در جهت یاری رساندن به گسترش اقتصادی ایران و با توجه به این موضوع که این گسترش بازرگانی نباید طوری اعمال شود که فروشها و بازاریابی های پولی و مالی آمریکا درخصوص این محصولات را مختل سازد و یا قیمتهای جهانی محصولات کشاورزی را به طور غیرمنطقی تغییر دهد و یا به الگوهای عادی دادوستد و بازرگانی لطمه ای وارد آورد، و همچنین با توجه به این امر که تحویل این قبیل محصولات به ایران بر اساس ترتیب و قرارهای اعتبار و عرضهٔ درازمدت اجازه خواهد داد نیروی انسانی و منابع ایران به طرزی مؤثر و کاراتر در جهت گسترش اقتصادی ایران کاربرد داشته باشد، بدون اینکه امر تحویل محصولات کشاورزی برای مصارف داخلی ایران در این حال به مخاطره افتد، و به منظور ایجاد تفاهماتی که از این پس بر امر فروش کالاهای قیدشده در عنوان ٤ قانون اصلاح شدهٔ همکاری و گسترش دادوستد در زمینهٔ کشاورزی (که از این پس در این متن «قانون» نامیده خواهد شد) حاکم خواهند بود، در موارد زیر به توافق رسیده اند:

مادهٔ ۱

شرایط فروش محصولات

۱. پس از صدور تأییدیه های خرید اعتباری که توسط دولت آمریکا و پذیرش آنها توسط دولت ایران، و در صورت فراهم و آماده بودن محصولات پیش بینی و تعیین شده در «قانون» برای صدور، دولت آمریکا متعهد می شود در مدت زمانهای ذیلاً تعیین شده و یا برای هر مدت زمان طولانی تری که خود بپذیرد و تأیید کند، محصولات زیر را در برابر دلار آمریکا به خریداران تأیید شده توسط دولت پادشاهی ایران بفروشد:

محصول	مدت زمان عرضه سال مالی	حداکثرمیزان تقریبی (تن متریک)	حداکثرقیمت صادراتی تأمین مالی شده
آرد و یا		۳۷,۵۰۰	
آرد گندم	۱۹٦۷ آمریکا		۲,٤٥۳,۰۰۰ دلار آمریکا
هزینهٔ حمل			
دریایی (تخمینی)			۲۷۷,۰۰۰ دلار آمریکا
جمع:	(دو میلیون و هفتصد و سی هزار) دلار آمریکا		۲,۷۳۰,۰۰۰

مبلغ کل تأمین مالی پیش‌بینی شده در تأییدهای خرید اعتباری نباید از حداکثر قیمت صادراتی تأمین مالی شدهٔ فوق‌الذکر تجاوز نماید، مگر اینکه مبلغ تخمینی برای تأمین مالی حمل محموله‌ها که قرار است به وسیلهٔ کشتی‌های باربری پرچم‌دار آمریکا حمل شوند، کافی تشخیص داده نشده باشد و در این رابطه و به همین علت تأمین مالی اضافه‌ای برای حمل دریایی در نظر گرفته شده باشد.

تأیید می‌شود که دولت آمریکا حق خواهد داشت به علت سقوط قیمتها یا دیگر عوامل مربوط به بازار، مبلغ تأمین مالی تعیین شده در هر یک از تأییدیه‌های خرید اعتباری را کاهش دهد.

۲. بلافاصله پس از اعتبار اجرایی یافتن این موافقتنامه، تقاضا برای صدور تأییدیهٔ خرید اعتباری پذیرفته خواهد شد و تأییدیهٔ خرید، شامل شرایط مربوط به فروش و تحویل محصولات فوق و دیگر موضوعات مربوطه خواهد بود.

۳. هرگاه یکی از دو دولت به این نتیجه برسد که تأمین مالی، فروش و تحویل محصولات پیش‌بینی شده در این سند، به علت تغییر شرایط، دیگر مطلوب یا لازم نیست، می‌تواند از ادامهٔ تأمین مالی و فروش و تحویل محصولات فوق صرف‌نظر نماید.

مادهٔ ۲

شرایط اعتبار

۱. کل مبلغ قبلاً تأمین مالی و پرداخت شده توسط دولت آمریکا، برای خرید محصولات قیدشده در مادهٔ ۱ و هزینه‌های حمل دریایی مربوطه (به استثنای هزینه‌های حمل دریایی اضافی ناشی از ضرورت استفاده از کشتی‌های باربری پرچم‌دار آمریکا).

بعلاوه میزان کل بهره‌ای که طبق مقررات به آن تعلق می‌گیرد، توسط دولت

ایران و به دلار آمریکا به دولت آمریکا پرداخت خواهد شد.

۲. کل مبلغ بدهی ایران، از بابت اصل پول پرداخت‌شده توسط امریکا برای محصولات تحویلی در هر سال بر اساس این موافقتنامه، شامل هزینه‌های حمل دریایی مربوطه و قابل پرداخت، باید در پانزده قسط به دولت آمریکا پرداخت شود و سررسید نخستین قسط از این اقساط، ۳۱ دسامبر سالی که تحویل محصولات به ایران در آن شروع شده و مبلغ آن معادل پنج درصد مبلغ تأمین مالی شده برای آن سال (ولی بدون محاسبهٔ هزینه‌های حمل دریایی) خواهد بود.

هر کدام از چهارده قسط دیگر، باید معادل تقریباً یک چهاردهم ($\frac{۱}{۱۴}$) باقیماندهٔ مبلغ اصل پول (شامل هزینه‌های حمل دریایی مربوطه و پیش‌بینی شده) باشد و سال به سال پس از سال اول پرداخت ۱۵ قسط، حداکثر تا تاریخ ۳۱ دسامبر هر سال پرداخت شود و به این ترتیب بدیهی است که اقساط سالانه پیش از تاریخ معین مذکور در فوق نیز می‌توانند پرداخت شوند.

۳. بهرهٔ باقیماندهٔ پرداخت نشدهٔ اصل پول از بابت کالاهای تحویلی در هر سال پنج درصد است، و از تاریخ تحویل آخرین محموله محصولات در همان سال محاسبه خواهد شد.

بهره‌ای که به هر کدام از این باقیمانده‌های پرداخت نشده تعلق می‌گیرد، باید هر سال در تاریخ سررسید پرداخت قسط سالانهٔ اصل پول پرداخت شود.

٤. تمام این پرداختها باید به دلار آمریکا انجام شوند و دولت پادشاهی ایران باید این پرداختها را به حساب اعتبار «سازمان اعتبار محصولات» خزانه‌داری کل آمریکا واریز کند، مگر اینکه حساب سپردهٔ ویژهٔ دیگری به همین منظور و در همین خصوص، با توافق دو دولت تعیین شود.

۵. هر یک از دو دولت، برای تسهیل امر هماهنگ و اصلاح کردن اسناد و گزارشهای خود در مورد ثبت مبالغ تأمین مالی شده و در زمینهٔ محصولات تحویلی در هر سال، اقدامات لازم را به عمل خواهد آورد.

٦. برای آسان شدن تعیین تاریخ تحویل آخرین محموله از محصولات در هر سال، فرض می شود که آخرین محمولهٔ مذکور در تاریخ قیدشده در بارنامهٔ دریایی امضا یا پاراف شده از سوی حامل بار در موقع بارگیری و یا به هر حال در زمانی که بار هنوز در

کشتی بوده و تخلیه نشده بود، تحویل داده است.

مادهٔ ۳

شرایط عمومی

۱. دولت پادشاهی ایران از تمام امکانات خود برای جلوگیری از فروش مجدد یا انتقال محصولات کشاورزی خریداری شده بر اساس این موافقتنامه به دیگر کشورها سود خواهد جست (مگر اینکه این نوع فروشهای مجدد یا انتقالها یا مصارف، بویژه و دقیقاً به تأیید دولت آمریکا رسیده باشند) و از صدور هر نوع محصول داخلی یا خارجی از نوع محصولات خریداری شدهٔ فوق الذکر از آمریکا، و یا محصولات مشابه با آنها، از تاریخ شروع اجرای این موافقتنامه تا تاریخ نهایی دریافت و مصرف محصولات فوق الذکر جلوگیری کند (مگر اینکه دولت آمریکا بویژه و استثنائاً یک چنین صدور محصولی را تأیید کرده باشد) و اطمینان قطعی می دهد که خرید محصولات پیش بینی شده در این موافقتنامه به بیشتر فراهم شدن این نوع محصولات و یا محصولات مشابه با آنها، برای ملل غیردوست با آمریکا منجر نخواهد شد.

۲. دو دولت اطمینان می دهند و تأیید می‌کنند که خرید و فروش محصولات فوق الذکر، فروشها و بازاریابی های معمول آمریکا در زمینهٔ این نوع محصولات را مختل نخواهند ساخت، و قیمتهای جهانی محصولات کشاورزی و الگوهای عادی دادوستد و بازرگانی با کشورهای دوست با آمریکا را به طور غیرمنطقی تغییر نخواهند داد.

۳. در جریان اجرای این موافقتنامه، دو دولت خواهند کوشید شرایط لازم برای بازرگانی و دادوستد بخش خصوصی را به طور مؤثر و مفید فراهم و تضمین نمایند و از تمام ا مکانات خود برای گسترش و توسعهٔ تقاضا برای محصولات کشاورزی در بازارهای اقتصادی مربوطه سود خواهند جست.

٤. دولت پادشاهی ایران به طور فصلی، اطلاعات مربوط به پیشرفت این برنامه و بویژه در مورد رسیدن محصولات فوق و وضعیت آنها در موقع دریافت شدن، و شرایط حفظ و نگهداری بازارها و تشویق بازاریابی های معمول و اطلاعات مربوط به واردات و صادرات محصولا تی از همین انواع و یا مشابه با آنها را ارائه خواهد نمود.

مادهٔ ٤

رایزنی و مشاوره

دو دولت به درخواست هر یک از آنها دربارهٔ هر موضوعی که به کاربرد این موافقتنامه و یا عملکرد ترتیب و قرارهای پیش‌بینی شده در آن مربوط شود، مشاوره و رایزنی خواهند داشت.

مادهٔ ۵

اعتبار اجرایی

این موافقتنامه بلافاصله پس از امضا، اعتبار اجرایی خواهد یافت. بدین وسیله گواهی می شود، که نمایندگان تأیید شده موافقتنامه را امضا نموده‌اند.

در تاریخ ۲۰ دسامبر ۱۹٦٦ در دو نسخه در تهران انجام داده و تأیید شد.

از سوی دولت پادشاهی ایران: ریاحی

از سوی دولت آمریکا: آرمین اچ. مایر

۱ ــ ٤. نامهٔ سفارت آمریکا به وزارت کشاورزی
از سفیر آمریکا در ایران به وزیر کشاورزی ایران
شمارهٔ ۳۳۷
تهران، ۲۰ دسامبر ۱۹٦٦

عالی جناب

احتراماً عطف به موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی بین دو دولت ایران و آمریکا، که امروز به امضا رسیده، تفاهم دولت خود را در موارد زیر به اطلاع می رساند:

۱. در خصوص پاراگراف ٤ مادهٔ ۳ موافقتنامه، دولت پادشاهی ایران موافقت می‌کند، در مورد دریافت هر یک از محموله های پیش‌بینی و تأمین مالی شده بر اساس **موافقتنامه**، به طور فصلی (فصل به فصل) اطلاعات زیر را ارائه نماید:

نام کشتی باربری، تاریخ رسیدن کشتی باربری، نام بندری که کشتی مذکور به آن رسیده، نوع محصول دریافتی و میزان کمّی (مقدار) آن، وضعیت محصول دریافتی در موقع دریافت آن، تاریخ به پایان رسیدن بارانداری و وضعیت بار پس از دریافت آن توسط دریافت کننده (انبار شده یا در منطقهٔ بارانداری توزیع شده و محل یا محلهای بعدی ارسال آن در صورتی که از منطقهٔ بارانداری خارج شده باشد).

بعلاوه، دولت پادشاهی ایران موافقت می‌کند، به طور فصلی (فصل به فصل)، اطلاعیه های زیر را ارائه نماید:

الف) اطلاعیه ای در مورد اقداماتی که برای جلوگیری از صدور مجدد محصولات دریافتی یا انتقال آنها به دیگر کشورها به عمل آورده است.

ب) اطلاعیه ای اطمینان‌بخش، دایر بر اینکه برنامهٔ صادراتی فوق الذکر به بیشتر فراهم شدن این نوع محصولات و یا محصولات مشابه با آنها برای دیگر ملل منجر نشود.

ج) اطلاعیه ای در مورد پیشرفت امر اجرای تعهدات مربوطه در زمینهٔ بازاریابی ها و فروشهای معمول و پیش‌بینی شده.

دولت پادشاهی ایران موافقت می‌کند که اطلاعیه های فوق الذکر با اطلاعات آماری دربارهٔ واردات و صادرات محصولاتی از نوع ذکرشده در موافقتنامه و یا مشابه با آنها از کشور مبدأ یا مقصد آنها، همراه باشد.

۲. همچنان که در مذاکرات بین نمایندگان دو دولت مقرر شد، ریال ایران حاصله از فروش محصولات تعیین شده در موافقتنامه، توسط دولت پادشاهی ایران به حساب سپردهٔ ویژه‌ای به نام «دولت پادشاهی ایران» واریز خواهد شد و دولت ایران از این ریال به منظور برنامه‌ریزی ساخت و ساختن انبار غلّه (سیلو) و تجهیزات حفظ و نگهداری (گذاشت و برداشت) محصولات و کالاها و یا دیگر برنامه‌های مربوط به گسترش اجتماعی و اقتصادی که دو دولت در مورد آنها به توافق برسند، استفاده خواهد نمود.

۳. نرخ بهره، هر میزان از ریال ایران حاصله از فروش محصولات قیدشده در موافقتنامه در ایران که توسط دولت ایران به بخش خصوصی وام داده شود، با توافق دو دولت معین خواهد شد.

٤. دولت پادشاهی ایران موافقت می‌کند که نیم سال به نیم سال، گزارشی در مورد کل ریال ایران حاصله توسط خود از بابت فروش محصولات فوق، لیست پروژه‌هایی که اجرای آنها را به عهده گرفته و اطلاعات مربوط به آنها شامل نام و مکان هر پروژه و مبلغ مالی سرمایه‌گذاری شده برای هر پروژه و میزان اجرای هر پروژه را به دولت آمریکا ارائه نماید.

۵. دولت ایران با توجه به موافقتش با دولت آمریکا در این مورد که تحویل محصولات تعیین شده در موافقتنامه نباید قیمتهای جهانی محصولات کشاورزی را به طور غیرمنطقی تغییر دهد یا الگوهای عادی دادوستد و بازرگانی با کشورهای دوست با آمریکا را مختل نماید، موافقت می‌کند با پول خودش و بعلاوه میزان محصولات تعیین شده در موافقتنامه، در سال مالی ۱۹٦۷ آمریکا (سال مالی ویژهٔ آمریکا)، حداقل صد و پنجاه هزار تن متریک گندم و یا میزان آرد گندم حاصله از صد و پنجاه هزار تن متریک گندم (معادل غلّه‌ای) از منابع جهان آزاد و از جمله آمریکا وارد کند.

خواستارم مراتب بالا را تأیید فرمایید و امیدوارم بهترین احترامات و ارادتهای این جانب را بپذیرید.

آرمین اچ. مایر

به: عالی جناب تیمسار اسماعیل ریاحی
وزیر کشاورزی ایران
تهران، ایران

۲ ــ ٤. نامهٔ وزارت کشاورزی به سفارت آمریکا
تهران، ۲۰ دسامبر ۱۹٦٦

عالی جناب

احتراماً توافق دولت پادشاهی ایران با مندرجات یادداشت شمارهٔ ۳۳۷ شما، مورخ امروز را در مورد عنوان شمارهٔ ٤ قانون عمومی شمارهٔ ٤۸۰ «قانون» همکاری و گسترش دادوستد در زمینهٔ کشاورزی که در موافقتنامهٔ فروش محصولات کشاورزی بین دو دولت ایران و آمریکا به آن اشاره و استناد شده، به اطلاع می رساند.

لطفاً عالی ترین احترامات این جانب را بپذیرید.

تیمسار اسماعیل ریاحی
وزیر کشاورزی دولت پادشاهی ایران

به: عالی جناب آقای آرمین اچ. مایر
سفیر آمریکا
تهران، ایران

۱۳. ترتیبات ساختمانهای نظامی

۱. یادداشت سفیر آمریکا به وزیر امور خارجهٔ ایران

شماره: ۳۹۶

۱۹ سپتامبر ۱۹۵۶

سفیرکبیر ایالات متحدهٔ آمریکا احترامات فائقهٔ خود را به جناب آقای وزیر امور خارجهٔ دولت شاهنشاهی ایران تقدیم داشته و مفتخر است که در تعقیب بند ۱ موافقتنامهٔ کمک دفاعی متقابل مورخ ۲۳ مه ۱۹۵۰* منعقد بین دولتین ایالات متحدهٔ آمریکا و ایران در مورد واگذاری کمکهای نظامی به دولت اخیرالذکر پیشنهاد نماید که «ترتیبات مشروح» زیر مورد موافقت دولتین قرار گیرد تا در امر واگذاری کمک توسط دولت ایالات متحد آمریکا به دولت ایران به موجب مفاد موافقتنامهٔ مورخ ۲۳ مه ۱۹۵۰ جهت امور ساختمانی تأسیسات نظامی در ایران و بناهای مورد استفادهٔ نیروهای نظامی ایران که مخارج آن کلاً یا جزئاً توسط دولت ایالات متحدهٔ آمریکا تأمین خواهد شد تسهیلاتی به عمل آید.

۱. این ترتیبات مشروح به عنوان ترتیبات امور ساختمانی نظامی شناخته خواهد شد.

۲. دولت ایالات متحد آمریکا امتیازاتی را که جهت منظورهای مشروحه زیر در اختیار خواهد داشت به منظور بررسی و طرح نقشه و احداث بناهایی که جهت تقویت مستقیم نیروهای نظامی ایران هرچند وقت یک‌بار مورد موافقت مقام منتصب از طرف دولت ایران و رئیس گروه مستشاری کمک‌نظامی آمریکا در ایران قرار گیرد به رستهٔ مهندسی ارتش ایالات متحده واگذار خواهد نمود.

مهندس منطقهٔ خلیج از رستهٔ مهندسی ارتش ایالات متحده (که من‌بعد در این ترتیبات مشروح به نام «مهندس منطقه» خوانده خواهد شد) جهت اجرای این ترتیبات نمایندهٔ رستهٔ مهندسی ارتش ایالات متحدهٔ آمریکا خواهد بود.

* این موافقتنامه در دسترس نبود.

۳. دولت ایران در مواقع مناسب با اجرای منظم و مقرون به صرفهٔ کارهای مشمول این ترتیبات و بدون تحمیل مخارجی به دولت ایالات متحد آمریکا با پیمانکاران آن دولت و یا پیمانکاران جزء آنها ملزومات مشروحهٔ زیر را در اختیار مهندس منطقه یا نمایندهٔ مجاز وی در قبال درخواست هر یک از نامبردگان قرار خواهد داد.

الف) بناها و تأسیسات و خدمات و عِدّه‌های نظامی و از جمله خودروها و رانندگان اتومبیل که برای تسهیل عملیات مهندس منطقه در حدود کارهای مشمول این ترتیبات و مقدورات دولت ایران مورد لزوم باشد.

ب) محلهای لازم جهت اجرای کار ساختمانی و امور مربوطه آن که مشمول این ترتیبات می باشد در حدود قوانین و مقرارت موجودهٔ عبارت «محلهای لازمه» به مفهومی که در این بند به کار برده شده است علاوه بر زمینهایی که ساختمانهای مورد نظر و عملیات مربوطهٔ اداری و تنظیم طرحها و نظارت در آنها انجام خواهد گرفت شامل حق دخول به منظور نقشه‌برداری و بررسی و همچنین محلهای خاک و شن ریزی، محلهای خاکبرداری و محلهای سنگ و شن برداری و سنگ خوردکنی در شهرها و سایر جاها به طوری که لازم تشخیص داده شود من جمله حق خروج و دخول و حق حمل مصالح یا ریختن مصالح زاید به قسمی که مورد نیاز باشد خواهد بود. دولت ایران همچنین موافقت می نماید که دولت ایالات متحدهٔ آمریکا و پیمانکاران آن دولت و پیمانکاران جزء آنها را از تحمل هرگونه خسارت در نتیجهٔ تخریب ساختمانها، خیابانها، جاده‌ها، تأسیسات رفاه عمومی و یا انجام هرگونه اصلاحات در اموال غیرمنقول که در اختیار مهندس منطقه گذارده شده است مصون دارد. چنانچه نیاز به هرگونه انتقال مکان بناها، و تأسیسات نامبرده پیش آید و یا هرگونه هزینهٔ استقرار مجدد به آن تعلق گیرد، انتقالات و استقرارات مجدد به وسیلهٔ دولت ایران و بدون تحمل هرگونه مخارجی از طرف دولت ایالات متحده و یا پیمانکاران آن دولت یا پیمانکاران جزء آنها و در مواقعی که از نظر اجرای کارهای مشمول این ترتیبات مقتضی و مقرون به صرفه باشد انجام پذیرد.

٤. مهندس منطقه جهت انجام عملیات منظور در این ترتیبات حق انتخاب و استخدام کلیهٔ مؤسسات، شرکتها، بنگاهها یا اشخاصی را (که من بعد در این ترتیبات مشروح پیمانکاران خوانده خواهند شد) که خود مقتضی بداند خواهد داشت. آن عده از پیمانکاران نامبرده (و پیمانکاران جزء آنها) که غیر ایرانی بوده و برای اجرای کار

مشمول این ترتیبات توسط مهندس منطقه به ایران آورده شده باشند، برای کار در ایران ملزم به پرداخت مخارج اخذ پروانه و یا ثبت نبوده و پس از خاتمهٔ قرارداد خود ملزم به نگاهداری نماینده در کشور نخواهند بود.

دولت ایران بدون توجه به ملیّت کلیهٔ اشخاصی که از اتباع ایران نباشند و توسط مهندس منطقه یا با موافقت مشارالیه به وسیلهٔ پیمانکاران وی و یا به وسیلهٔ پیمانکاران جزء آنها جهت انجام کار مشمول این ترتیبات وارد ایران می شوند خواهد پذیرفت.

پرداخت هرگونه مخارج یا عوارض برای ورود اینگونه اشخاص به ایران یا خروج از کشور و یا جهت قرنطینه و پروانهٔ کار یا پروانهٔ اقامت آنان به عهدهٔ دولت ایران خواهد بود. وزارت امور خارجه به مجرد دریافت صورت اسامی اشخاص مزبور که توسط مهندس منطقه به وزارت جنگ از طرف وزارت جنگ به وزارت امور خارجه ارسال خواهد شد، خود به خود به نام آنها روادید صادر خواهد نمود. ترتیبات لازمه جهت اجرای این ماده از طرف وزارت جنگ داده خواهد شد.

۵. به موجب مفاد موافقتنامهٔ کمک دفاعی متقابل مورخ ۲۳ مه ۱۹۵۰ و قانون موجود دولت ایران دربارهٔ هیئت نظامی آمریکا کلیهٔ اموال، مواد، وسایل (من جمله وسایل موتوری) و تدارکاتی که توسط رستهٔ مهندسی ارتش ایالات متحده یا پیمانکاران آن و یا پیمانکاران جزء آنها وابسته به کار ساختمانی مشمول این ترتیبات و امور مربوطهٔ آن به کشور ایران وارد یا در داخل کشور تهیه یا از کشور خارج شود از حقوق وارداتی و صادراتی و مالیاتها و پروانه ها و مالیاتهای موضوعه بر صنایع و عوارض وارداتی و صادراتی و مخارج از قبیل مخارج انبارداری و بازرسی معافیت خواهند داشت و آن اموال و مواد و وسایل (من جمله وسایل موتوری) و تدارکاتی که جزء لاینفک کارهای تمام شده نباشند در مالکیت رستهٔ مهندسی ارتش ایالات متحده یا پیمانکاران آن و یا پیمانکاران جزء آنان باقی می ماند و صاحبان آنها می توانند در هر موقعی بدون هیچ گونه محدودیت و ادعایی که ممکن است در نتیجهٔ فروش و واگذاری آنها شامل آنها شود، اموال مزبور را از ایران خارج و یا در داخل کشور ایران واگذار نمایند مشروط بر اینکه در صورت فروش یا واگذاری آنها در ایران به خریدارانی غیر از سازمانهای دولتی ایران، هرگونه عوارض گمرکی مربوطه توسط خریدار پرداخت گردد.

دولت ایران کلیهٔ اقدامات معقول را در حدود قوانین موجودهٔ خود به عمل خواهد

آورد تا از ترقی غیرمجاز بهای اجناس و یا خدماتی که از طرف مهندس منطقه یا پیمانکاران وی یا پیمانکاران جزء آنها جهت اجرای کار مشمول این ترتیبات خریداری یا مورد استفاده واقع می شوند، من جمله حمل و نقل و دستمزد و تخلیه در بندر جلوگیری نماید. کلیهٔ خودروها و وسایلی که توسط مهندس منطقه یا پیمانکاران وی و یا پیمانکاران جزء ایشان به ایران وارد شده باشد، دارای علائم مشخصی مانند علائم خودروهای هیئت مستشاری نظامی آمریکا بوده و مشمول مالیات و عوارض ثبت و صدور شماره در ایران و یا مقررات مربوط به ساخت و نوع خودروها و وسایلی که می توانند در جاده ها و راههای آبی داخلی و متعلق به ایران مورد استفاده قرار گیرند، نخواهد بود. کلیهٔ اشیأ از هر قبیل که طبق مقررات این بند وارد کشور می شوند به همان ترتیبی که فعلاً وسایل نظامی حمل می‌گردند به نام هیئت مستشاری نظامی آمریکا حمل خواهند شد.

٦. مهندس منطقه و کارمندان وی به انضمام بستگان آنها از همان مزایایی برخوردار خواهند گردید که دولت ایران به سایر کارمندان فنّی دولت ایالات متحدهٔ آمریکا که طبق مادهٔ ۷ موافقتنامهٔ دفاع مشترک مورخ ۲۳ مه ۱۹۵۰ می پذیرد، اعطا می نماید.

۷. در تعقیب منظور موافقتنامهٔ کمک نظامی مورخ ۲۳ مه ۱۹۵۰ و به منظور تشخیص اعتبارات ساختمانی نظامی منحصراً برای توسعهٔ امور ساختمانی مشمول این مقررات هرگونه مالیات یا عوارضی که توسط دولت ایران در مورد پیمانکاران غیرایرانی (به انضمام پیمانکاران جزء) و کارمندان ایشان و از جمله بستگان ایشان که مشغول انجام وظایفی باشند که طبق مفاد این ترتیبات به ایشان سپرده شده است وضع شود، مستقیماً بر عهدهٔ وزارت جنگ خواهد بود. این مالیاتها و عوارض شامل مالیات بردرآمد (به انضمام درآمد بالشراکه) یا مالیات بر اموال و حقوق گمرک واردات یا سایر مالیاتهای لوازم شخصی خانگی و وسایل کار که برای مصرف صاحبان آنها وارد شده است خواهد بود و برای ورود اینگونه لوازم و وسایل پروانهٔ واردات لازم نخواهد بود. مقررات این بند عیناً مانند شرایط و مقرراتی که ناظر بر مهندسی منطقه، کارمندان او و بستگان ایشان است، اجرا خواهد شد.

۸. پیمانکارانی که به موجب بند ٤ این مقررات از طرف مهندسی منطقه انتخاب می‌گردند تنها مشروط به موافقت مشارالیه حق خواهند داشت که برای اجرای

کارهای ساختمانی مشمول این ترتیبات، هر پیمانکار جزء را اعم از ایرانی یا غیرایرانی که جهت واگذاری مسئولیت پیمانی خود نسبت به مهندس منطقه مناسب تشخیص دهند انتخاب نمایند. همان حقوق و مزایا و معافیتهایی که پیمانکاران غیرایرانی به موجب شرایط این ترتیبات از آن بهره‌مند می شوند به پیمانکاران جزء غیرایرانی نیز اعطا خواهد شد.

۹. این ترتیبات به موافقتنامهٔ مورخ ۲۳ مه ۱۹۵۰ منعقد بین دولتین افزوده شده و به هیچ‌وجه موافقتنامهٔ مزبور و یا هر موافقتنامهٔ موجود دیگری را ملغی نساخته یا تغییری در آن نمی دهد.

دولت ایالات متحد آمریکا پیشنهاد می نماید که این ترتیبات امور ساختمانی نظامی به مجرد وصول یادداشت قبول شرایط آن از طرف دولت ایران به دولت ایالات متحده به مورد اجرا درآمده و تا مدت نود روز پس از اینکه هر یک از دولتین یادداشت کتبی حاکی از تمایل دولت دیگر به خاتمهٔ آن را دریافت نماید و یا تا پایان مدت موافقتنامهٔ کمک نظامی متقابل مورخ ۲۳ مه ۱۹۵۰ هر کدام که زودتر واقع شود به قوت خود باقی بماند.

معهذا چنین استنباط می‌گردد که خاتمهٔ این ترتیبات به هر یک از انحای فوق به ادامهٔ اعتبار هرگونه تقبلاتی که به موجب شرایط این ترتیبات قبل از خاتمهٔ آن پذیرفته شده باشد لطمه‌ای وارد نخواهد ساخت.

دولت ایالات متحد آمریکا پیشنهاد می نماید که متون مصوبهٔ انگلیسی و فارسی این ترتیبات بالسویه معتبر شناخته شود مشروط بر اینکه در صورت هرگونه اختلافی در تفسیر، متن انگلیسی ناظر باشد.

سفارت آمریکا

۲. اعلام توافق وزیر امور خارجهٔ ایران با نامهٔ سفیر آمریکا
شمارهٔ: ۵۱۴۲
تاریخ: ۳۵/۶/۲۸ (۱۹ سپتامبر ۱۹۵۶)

یادداشت

وزیر امور خارجهٔ دولت شاهنشاهی ایران با اظهار تعارفات خود به جناب آقای سفیرکبیر دول متحدهٔ آمریکا احتراماً عطف به یادداشت شمارهٔ ۳۹۶ مورخ نوزدهم سپتامبر ۱۹۵۶ آن سفارت کبری راجع به «ترتیبات ساختمانهای نظامی» که عیناً به شرح زیر درج می‌گردد:

«سفیرکبیر ایالات متحدهٔ آمریکا احترامات فائقه خود را به جناب آقای وزیر امور خارجهٔ دولت شاهنشاهی ایران تقدیم داشته و مفتخر است که در تعقیب بند ۱ موافقتنامهٔ کمک دفاعی متقابل مورخ ۲۳ مه ۱۹۵۰ منعقد بین دولتین ایالات متحدهٔ آمریکا و ایران در مورد واگذاری کمکهای نظامی به دولت اخیرالذکر پیشنهاد نماید که «ترتیبات مشروح» زیر مورد موافقت دولتین قرار گیرد تا در امر واگذاری کمک توسط دولت ایالات متحد آمریکا به دولت ایران به موجب مفاد موافقتنامهٔ مورخ ۲۳ مه ۱۹۵۰ جهت امور ساختمانی تأسیسات نظامی در ایران و بناهای مورد استفادهٔ نیروهای نظامی ایران که مخارج آن کلاً یا جزئاً توسط دولت ایالات متحد آمریکا تأمین خواهد شد تسهیلاتی به عمل آید.

۱. این ترتیبات مشروح به عنوان ترتیبات امور ساختمانی نظامی شناخته خواهد شد.

۲. دولت ایالات متحد آمریکا اعتباراتی را که جهت منظورهای مشروحهٔ زیر در اختیار خواهد داشت به منظور بررسی و طرح نقشه و احداث بناهایی که جهت تقویت مستقیم نیروهای نظامی ایران هرچند وقت یک‌بار مورد موافقت مقام منتصب از طرف دولت ایران و رئیس گروه مستشاری کمک‌نظامی آمریکا در ایران قرار گیرد به رستهٔ مهندسی. ارتش ایالات متحده واگذار خواهد نمود.

مهندس منطقهٔ خلیج از رستهٔ مهندسی ارتش ایالات متحده (که من‌بعد در این ترتیبات مشروح به نام «مهندس منطقه» خوانده خواهد شد) جهت اجرای این ترتیبات

نمایندهٔ رستهٔ مهندسی ارتش ایالات متحد آمریکا خواهد بود.

۳. دولت ایران در مواقع مناسب با اجرای منظم و مقرون به صرفهٔ کارهای مشمول این ترتیبات و بدون تحمیل مخارجی به دولت ایالات متحد آمریکا یا پیمانکاران آن دولت و یا پیمانکاران جزء آنها ملزومات مشروحهٔ زیر را در اختیار مهندس منطقه یا نمایندهٔ مجاز وی در قبال درخواست هر یک از نامبردگان قرار خواهد داد. الف) بناها و تأسیسات و خدمات و عدّه‌های نظامی و از جمله خودروها و رانندگان اتوموبیل که برای تسهیل عملیات مهندس منطقه در حدود کارهای مشمول این ترتیبات و مقدورات دولت ایران مورد لزوم باشد. ب) محلهای لازم جهت اجرای کار ساختمانی و امور مربوطهٔ آن که مشمول این ترتیبات می باشد در حدود قوانین و مقررات موجود، عبارت «محلهای لازمه» به مفهومی که در این بند به کار برده شده است علاوه بر زمینهایی که ساختمانهای مورد نظر و عملیات مربوطهٔ اداری و تنظیم طرحها و نظارت در آنها انجام خواهد گرفت شامل حق دخول به منظور نقشه‌برداری و بررسی و همچنین محلهای خاک و شن ریزی، محلهای خاکبرداری و محلهای سنگ و شن‌برداری وسنگ‌خوردکنی در شهرها و سایر جاها به طوری که تشخیص داده شود، منجمله حق خروج و دخول و حق حمل مصالح یا ریختن مصالح زاید به قسمی که مورد نیاز باشد خواهد بود. دولت ایران همچنین موافقت می نماید که دولت ایالات متحد آمریکا و پیمانکاران آن دولت و پیمانکاران جزء آنها را از تحمل هرگونه خسارت در نتیجهٔ تخریب ساختمانها، خیابانها، جاده‌ها، تأسیسات رفاه عمومی و یا انجام هرگونه اصلاحات در اموال غیرمنقول که در اختیار مهندس منطقه گذارده شده است مصون دارد. چنانچه نیاز به هرگونه انتقال مکان بناها و تأسیسات نامبرده پیش آید و یا هرگونه هزینهٔ استقرار مجدد به آن تعلق گیرد انتقالات و استقرارات مجدد به وسیلهٔ دولت ایران و بدون تحمل هرگونه مخارجی از طرف دولت ایالات متحده و یا پیمانکاران آن دولت یا پیمانکاران جزء آنها و در مواقعی که از نظر اجرای کارهای مشمول این ترتیبات مقتضی و مقرون به صرفه باشد انجام پذیرد.

٤. مهندس منطقه جهت انجام عملیات منظور در این ترتیبات حق انتخاب و استخدام کلیهٔ مؤسسات، شرکتها، بنگاهها یا اشخاصی را (که من بعد در این ترتیبات مشروح پیمانکاران خوانده خواهند شد) که خود مقتضی بداند خواهد داشت. آن عده از پیمانکاران نامبرده (و پیمانکاران جزء آنها) که غیرایرانی بوده و برای اجرای کار مشمول

این ترتیبات توسط مهندس منطقه به ایران آورده شده باشند برای کار در ایران ملزم به پرداخت مخارج اخذ پروانه و یا ثبت نبوده و پس از خاتمهٔ قرارداد خود ملزم به نگاهداری نماینده در کشور نخواهند بود.

دولت ایران بدون توجه به ملیت کلیهٔ اشخاصی که از اتباع ایران نباشند و توسط مهندس منطقه یا با موافقت مشارالیه به وسیلهٔ پیمانکاران وی و یا به وسیلهٔ پیمانکاران جزء آنها جهت انجام کارمشمول این ترتیبات وارد ایران می شوند خواهد پذیرفت. پرداخت هرگونه مخارج یا عوارض برای ورود اینگونه اشخاص به ایران یا خروج از کشور و یا جهت قرنطینه و پروانهٔ کار یا پروانهٔ اقامت آنان به عهده دولت ایران خواهد بود. وزارت امور خارجه به مجرد دریافت صورت اسامی اشخاص مزبور که توسط مهندس منطقه به وزارت جنگ از طرف وزارت جنگ به وزارت امور خارجه ارسال خواهد شد خود به خود به نام آنها روادید صادر خواهد نمود. ترتیبات لازمه جهت اجرای این ماده از طرف وزارت جنگ داده خواهد شد.

۵. به موجب مفاد موافقتنامهٔ کمک دفاعی متقابل مورخ ۲۳ مه ۱۹۵۰ و قانون موجود دولت ایران دربارهٔ هیئت نظامی آمریکا کلیهٔ اموال، مواد، وسایل (من جمله وسایل موتوری) و تدارکاتی که توسط رستهٔ مهندسی ارتش ایالات متحده یا پیمانکاران آن و یا پیمانکاران جزء آنها وابسته به کارساختمانی مشمول این ترتیبات و امور مربوطهٔ آن به کشور ایران وارد یا در داخل کشور تهیه یا از کشور خارج شود از حقوق وارداتی و صادراتی و مالیاتها و پروانه ها و مالیاتهای موضوعه بر صنایع و عوارض وارداتی و صادراتی و مخارج از قبیل مخارج انبارداری و بازرسی معافیت خواهند داشت و آن اموال و مواد و وسایل (من جمله وسایل موتوری) و تدارکاتی که جزء لاینفک کارهای تمام شده نباشند در مالکیت رستهٔ مهندسی ارتش ایالات متحده یا پیمانکاران آن و یا پیمانکاران جزء آنان باقی مانده و صاحبان آنها می توانند در هر موقعی بدون هیچ گونه محدودیت و ادعایی که ممکن است در نتیجهٔ فروش و واگذاری آنها شامل آنها شود اموال مزبور را از ایران خارج و یا در داخل کشور واگذار نمایند مشروط بر اینکه در صورت فروش یا واگذاری آنها در ایران به خریدارانی غیر از سازمانهای دولتی ایران، هرگونه عوارض گمرکی مربوطه توسط خریدار پرداخت گردد.

دولت ایران کلیهٔ اقدامات معقول را در حدود قوانین موجودهٔ خود به عمل خواهد

آورد تا از ترقی غیرمجاز بهای اجناس و یا خدماتی که از طرف مهندس منطقه یا پیمانکاران وی و یا پیمانکاران جزء آنها جهت اجرای کار مشمول این ترتیبات خریداری یا مورد استفاده واقع می شوند من جمله حمل و نقل و دستمزد و تخلیه در بندر جلوگیری نماید. کلیهٔ خودروها و وسایل که توسط مهندس منطقه یا پیمانکاران وی و یا پیمانکاران جزء ایشان به ایران وارد شده باشد دارای علائم مشخصی مانند علائم خودروهای هیئت مستشاری نظامی آمریکا بوده و مشمول مالیات و عوارض ثبت و صدور شماره در ایران و یا مقررات مربوط به ساخت و نوع خودروها و وسایلی که می توانند در جاده‌ها و راههای آبی داخلی و متعلق به ایران مورد استفاده قرار گیرند نخواهند بود. کلیهٔ اشیأ از هر قبیل طبق مقررات این بند وارد کشور می شوند به همان ترتیبی که فعلاً وسایل نظامی حمل می‌گردند به نام هیئت مستشاری نظامی آمریکا حمل خواهند شد.

٦. مهندس منطقه و کارمندان وی به انضمام بستگان آنها از همان مزایایی برخوردار خواهند گردید که دولت ایران به سایر کارمندان فنی دولت ایالات متحد آمریکا که طبق مادهٔ ۷ موافقتنامهٔ دفاع مشترک مورخ ۲۳ مه ۱۹۵۰ می پذیرد اعطا می نماید.

۷. در تعقیب منظور موافقتنامهٔ کمک نظامی مورخ ۲۳ مه ۱۹۵۰ و به منظور تخصیص اعتبارات ساختمانی نظامی منحصراً برای توسعهٔ امور ساختمانی مشمول این مقررات هرگونه مالیات یا عوارضی که توسط دولت ایران در مورد پیمانکاران غیرایرانی (به انضمام پیمانکاران جزء) و کارمندان ایشان و از جمله بستگان ایشان که مشغول انجام وظایفی باشند که طبق مفاد این ترتیبات به ایشان سپرده شده است وضع شود مستقیماً برعهده وزارت جنگ خواهد بود. این مالیاتها و عوارض شامل مالیات بر درآمد (به انضمام درآمد بالشراکه) یا مالیات بر اموال و حقوق گمرک واردات یا سایر مالیاتهای لوازم شخصی خانگی و وسایل کار که برای مصرف صاحبان آنها وارد شده است خواهد بود و برای ورود اینگونه لوازم و وسایل پروانهٔ واردات لازم نخواهد بود. مقررات این بند عیناً مانند شرایط و مقرراتی که ناظر بر مهندسی منطقه و کارمندان او و بستگان ایشان است اجرا خواهد شد.

۸. پیمانکارانی که به موجب بند ٤ این مقررات از طرف مهندس منطقه انتخاب می‌گردند تنها مشروط به موافقت مشارالیه حق خواهند داشت که برای اجرای کارهای ساختمانی مشمول این ترتیبات هر پیمانکار جزء اعم از ایرانی یا غیرایرانی که جهت

واگذاری مسئولیت پیمانی خود نسبت به مهندس منطقه مناسب تشخیص دهند انتخاب نمایند. همان حقوق و مزایا و معافیتهایی که پیمانکاران غیر ایرانی به موجب شرایط این ترتیبات از آن بهره‌مند می شوند به پیمانکاران جزء غیرایرانی نیز اعطا خواهد شد.

۹. این ترتیبات به موافقتنامهٔ مورخ ۲۳ مه ۱۹۵۰ منعقد بین دولتین افزوده شده و به هیچ وجه موافقتنامهٔ مزبور و یا هر موافقتنامهٔ موجود دیگری را ملغی نساخته یا تغییری در آن نمی دهد.

دولت ایالات متحد آمریکا پیشنهاد می نماید که این ترتیبات امور ساختمانی نظامی به مجرد وصول یادداشت قبول شرایط آن از طرف دولت ایران به دولت ایالات متحده به مورد اجرا درآمده و تا مدت نود روز پس از اینکه هر یک از دولتین یادداشت کتبی حاکی از تمایل دولت دیگر به خاتمهٔ آن دریافت نماید و یا تا پایان مدت موافقتنامهٔ کمک نظامی متقابل مورخ ۲۳ مه ۱۹۵۰ هر کدام که زودتر واقع شود به قوت خود باقی بماند.

معهذا چنین استنباط می‌گردد که خاتمهٔ این ترتیبات به هر یک از انحای فوق به ادامهٔ اعتبار هرگونه تقبلاتی که به موجب شرایط این ترتیبات قبل از خاتمهٔ آن پذیرفته شده باشد لطمه ای وارد نخواهد ساخت.

دولت ایالات متحد آمریکا پیشنهاد می نماید که متون مصوبهٔ انگلیسی و فارسی این ترتیبات بالسویه معتبر شناخته شود مشروط بر اینکه در صورت هرگونه اختلافی در تفسیر، متن انگلیسی ناظر باشد.

اشعار می دارد که این جانب افتخار دارد مراتب موافقت دولت شاهنشاهی را با عین طرح پیشنهادی فوق الذکر اعلام و اضافه نماید که مفاد ترتیبات مزبور از این تاریخ قابل اجرا و وزارت جنگ مأمور و مسئول اجرای آن می باشد.

موقع را جهت تجدید احترامات فائقه مغتنم می شمارد

۱۴. موافقتنامهٔ حمل و نقل هوایی

۱. متن موافقتنامه

موافقتنامهٔ حمل و نقل هوایی

بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت کشورهای متحدهٔ آمریکا

چون دولت شاهنشاهی ایران و دولت کشورهای متحد آمریکا به منظور استقرار و دایر کردن سرویسهای هوایی بازرگانی بین قلمروهای مربوطهٔ خود بتساوی مایلند موافقتنامه‌ای منعقد سازند علیهذا نمایندگان تام‌الاختیار خود را بدین منظور به شرح ذیل تعیین نموده‌اند:

از طرف دولت شاهنشاهی ایران:

جناب آقای دکتر علیقلی اردلان وزیر امور خارجه

از طرف دولت کشورهای متحد آمریکا:

جناب سلدن چیپین سفیرکبیر کشورهای متحد آمریکا

نمایندگان مزبور پس از ارائه و مبادلهٔ اختیارنامه‌های خود و تشخیص صحّت آن دربارهٔ مواد ذیل موافقت نموده‌اند:

مادهٔ اول

برای مقاصد این موافقتنامه:

الف) مقصود از لفظ «مقامات هواپیمایی» در مورد کشورهای متحد آمریکا هیئت هواپیمایی کشوری (Civil Aeronautics Board) و هر شخص یا هیئتی است که مجاز باشد وظایفی را که اکنون هیئت هواپیمایی کشوری انجام می‌دهد انجام دهد و در مورد ایران مراد ادارهٔ کل هواپیمایی کشوری و هر شخص یا هیئتی است که مجاز باشد وظایفی را که اکنون ادارهٔ کل هواپیمایی کشوری انجام می‌دهد انجام دهد.

ب) مقصود از «مؤسسهٔ هواپیمایی معینه» مؤسسه‌ای است که یکی از طرفین متعاهدین به طرف متعاهد دیگر کتباً اعلام کند که آن مؤسسه خط یا خطوط مشخصی را که در برنامهٔ خط‌سیر ضمیمهٔ این موافقتنامه صورت داده شده است، دایر خواهد نمود.

پ) مقصود از لفظ «قلمرو» یک کشور اراضی و آبهای مجاور آن است که تحت حاکمیّت یا سیطره یا حمایت یا قیمومیت یا سرپرستی آن کشور باشد.

ت) مقصود از لفظ «سرویس هوایی» هر سرویس هوایی است که در اوقات معین به وسیلهٔ هواپیما برای حمل و نقل عمومی مسافر یا پست یا بار انجام گیرد.

ث) مقصود از «سرویس هوایی بین‌المللی» سرویس هوایی است که از فراز قلمرو بیش از یک کشور عبور کند.

ج) مقصود از «توقف به منظورهایی غیر از حمل و نقل» فرودآمدن است برای هر مقصودی جز پیاده و سوارکردن مسافر یا بارگیری و بارانداری یا تحویل دادن و تحویل گرفتن پست.

مادهٔ دوم

الف) هر یک از طرفین متعاهدین به طرف متعاهد دیگر حقوق لازمه را به شرح ذیل برای به کارانداختن سرویسهای هوایی توسط مؤسسات هواپیمایی معینه اعطا می‌کند: حق ترانزیت، حق توقف به منظورهایی غیر از حمل و نقل، حق ورود و خروج بازرگانی برای حمل و نقل بین‌المللی مسافر و بار و پست در نقاط واقعه در قلمرو آن کشور که در هر یک از خطوط مصرحه در بند مربوط برنامهٔ خط سیر ضمیمهٔ این موافقتنامه نام برده شده است.

ب) و نیز مقرر است که در مناطق جنگ یا مناطقی که در اشغال نظامی است یا مناطقی که جنگ و اشغال نظامی در آن تأثیر داشته است دایر نگاه‌داشتن اینگونه سرویسها منوط به تصویب مقامات صلاحیتدار نظامی خواهد بود.

مادهٔ سوم

افتتاح سرویس هوایی در یک خط مصرح توسط مؤسسه یا مؤسسات هواپیمایی یکی از طرفین متعاهدین بعد از آنکه طرف متعاهد مزبور مؤسسه یا مؤسسات هواپیمایی مزبور را برای خط مزبور تعیین کند و طرف متعاهد دیگر اجازهٔ مقتضی برای دایر ساختن خط صادر نماید، در هر موقع ممکن است. طرف متعاهد دیگر تحت شرایط مقرره در مادهٔ چهارم مکلّف خواهد بود بی آنکه تأخیری بی جهت روا دارد، این اجازه را بدهد مشروط به اینکه قبل از اجازهٔ اشتغال به کارهایی که در این موافقتنامه مورد نظر است، مؤسسه یا مؤسسات معینه در برابر مقامات صلاحیتدار هواپیمایی طرف مزبور طبق قوانین و مقرراتی که از طرف مقامات مزبور علی القاعده به موقع اجرا گذاشته می شود، بالضروره واجد شرایط باشند.

مادهٔ چهارم

هر یک از طرفین متعاهدین این حق را محفوظ می دارد که از دادن اجازهٔ مذکور در مادهٔ سوم این موافقتنامه برای دایرکردن مؤسسهٔ هواپیمایی که طرف متعاهد دیگر تعیین نموده، خودداری کند یا اجازه را باطل نماید یا شرایطی را که لازم بداند بر مؤسسه یا مؤسسات هواپیمایی تحمیل کند و این در صورتی است که متقاعد نشود که مالکیت عمدهٔ مؤسسهٔ مزبور و نظارت مؤثر در مؤسسهٔ هواپیمایی مزبور به اتباع طرف متعاهد دیگر واگذار شده باشد یا در صورتی که مؤسسهٔ هواپیمایی مزبور قوانین و مقررات مذکور در مادهٔ پنجم این موافقتنامه را رعایت نکند یا در صورتی که مؤسسهٔ هواپیمایی مزبور یا دولتی که آن مؤسسه را تعیین نموده است به وجه دیگری از عهدهٔ ایفای تعهدات مندرجه در این موافقتنامه یا از عهدهٔ اجرای شرایطی برنیاید که تحت آن شرایط حقوق مزبور طبق این موافقتنامه اعطا گردیده است، مشروط به اینکه بی‌مشورت قبلی با طرف دیگر شرایطی تحمیل نگردد.

مادهٔ پنجم

الف) قوانین و مقررات یکی از طرفین متعاهدین مربوط به اجازهٔ ورود یا عزیمت طیاراتی که به هواپیمایی بین‌المللی اشتغال دارند در قلمرو آن کشور یا مربوط به به کارافتادن و پرواز اینگونه هواپیماها هنگامی که در قلمرو آن کشور باشد شامل هواپیماهای مؤسسه یا مؤسسات هواپیمایی معینهٔ طرف متعاهد دیگر خواهد بود و هواپیماهای مزبور هنگام ورود یا عزیمت از قلمرو طرف متعاهد اول و هنگامی که داخل قلمرو طرف متعاهد اول باشد قوانین و مقررات مزبور را رعایت خواهد نمود.

ب) قوانین و مقررات یکی از طرفین متعاهدین مربوط به اجازهٔ ورود یا عزیمت مسافرین و کارکنان و محمولات هواپیما از قبیل مقررات مربوط به ورود و ترخیص و مهاجرت و گذرنامه و گمرک و قرنطینه را مسافرین و کارکنان یا محمولات طرف متعاهد دیگر هنگام ورود یا عزیمت و هنگامی که در قلمرو طرف متعاهد اول باشد خودشان یا نمایندگانشان رعایت خواهند نمود.

مادهٔ ششم

هیچ‌یک از مقررات این موافقتنامه طوری تفسیر یا تلقی نخواهد شد که حقوق انحصاری و مانع للغیری به طرف متعاهد دیگر یا مؤسسات هواپیمایی آن اعطا یا

مؤسسات هواپیمایی هر کشور دیگری را برکنار کند یاتبعیض علیه آن مؤسسات روا دارد.

مادهٔ هفتم

هیچ یک از مقررات این موافقتنامه طوری تفسیر یا تلقی نخواهد شد که به مؤسسات هواپیمایی معینهٔ یکی از طرفین متعاهدین در قلمرو طرف متعاهد دیگر حق بدهد در ازای کرایه یا پاداش مسافر یا بار یا پست به مقصد نقطهٔ دیگری در همان قلمرو قبول کند.

مادهٔ هشتم

مؤسسه یا مؤسسات هواپیمایی معینهٔ طرفین متعاهدین به طور منصفانه و متساوی فرصت خواهد داشت سرویسهایی را که مورد موافقت قرار گرفته است در خطوط مصرحه بین قلمرو یکدیگر به کار اندازند.

مادهٔ نهم

ضمن دایرشدن سرویسهای اصلی مندرجه در این موافقتنامه توسط هر یک از طرفین متعاهدین منافع مؤسسات هواپیمایی طرف متعاهد دیگر در نظر گرفته خواهد شد تا نسبت به سرویسهایی که طرف متعاهد دیگر در تمام یا قسمتی از همان خطوط ترتیب می دهد تأثیر ناروایی نداشته باشد.

مادهٔ دهم

گواهینامه های قابلیت پرواز و گواهینامه های صلاحیت و پروانه هایی را که یکی از طرفین متعاهدین صادر کند یا برای آن اعتبار قائل شود و هنوز به قوت خود باقی باشد، طرف متعاهد دیگر برای دایرساختن خطوط و سرویسهای مندرجه در این موافقتنامه معتبر خواهد شناخت مشروط به اینکه مقرراتی که به موجب آن مقررات اینگونه گواهینامه ها یا پروانه ها صادر گردیده یا برای آن اعتبار قائل شده اند با حداقل موازینی که ممکن است در تعقیب قرارداد هواپیمایی کشوری بین المللی برقرار شود برابری کند یا بالا تر باشد. لکن هر یک از طرفین متعاهد این حق را محفوظ می دارد که از شناختن گواهینامه های صلاحیت و پروانه هایی که کشور دیگری به اتباع طرف متعاهد مزبور داده است به منظور پرواز از فراز قلمرو خود امتناع کند.

مادهٔ یازدهم

برای جلوگیری از کارهای تبعیض آمیز و برای تأمین رفتار مساوی طرفین

متعاهدین توافق دارند که:

الف) هر یک از طرفین متعاهدین ممکن است عوارض عادلانه و معقولی برای استفاده از فرودگاههای عمومی و سایر تسهیلاتی که تحت نظارت خود دارد وضع کند یا اجازه دهد وضع شود. لکن هر یک از طرفین متعاهدین موافقت دارد که عوارض مزبور بیشتر از عوارضی نباشد که هواپیماهای خود آن کشور که در سرویسهای بین المللی مشابهی کار می‌کنند برای استفاده از فرودگاهها و تسهیلات مزبور می پردازند.

ب) سوخت و روغنهای مخصوص چرب کردن و لوازم فنّی مصرف شدنی و قطعات یدکی و آلات و ادوات و وسایل عادی و مواد ذخیره‌ای که یکی از طرفین متعاهدین یا اتباع او وارد قلمرو طرف متعاهد دیگر نماید و فقط به منظور استفادهٔ هواپیمای طرف متعاهد مزبور باشد بر اساس معاملهٔ متقابله از حقوق گمرکی و عوارض بازرسی و حقوق و عوارض ملّی دیگر معاف خواهد بود.

پ) سوخت و روغنهای مخصوص چرب کردن و لوازم فنّی مصرف شدنی و قطعات یدکی و آلات و ادوات و وسایل عادی و مواد ذخیره‌ای که در هواپیمای مؤسسات هواپیمایی یکی از طرفین متعاهدین نگاه‌داشته شود و آن هواپیما مجاز باشد در خط و سرویسهای مندرجه در این موافقتنامه کار کند و پس از ورود به قلمرو یا خروج از قلمرو طرف متعاهد دیگر بر اساس معاملهٔ متقابله از حقوق گمرکی و عوارض بازرسی و سایر حقوق و عوارض ملی معاف خواهد بود ولو اینکه هواپیمای مزبور آن لوازم را در پروازهای خود در قلمرو مذکور مورد استفاده قرار دهد یا مصرف کند.

ث) سوخت و روغنهای مخصوص چرب کردن و سایر لوازم فنّی مصرف شدنی و قطعات یدکی و آلات و ادوات و وسایل عادی و سایر مواد ذخیره که با هواپیمای مؤسسات هواپیمایی یکی از طرفین متعاهدین در قلمرو طرف دیگر حمل شود و در سرویسهای بین المللی مورد استفاده قرار گیرد بر اساس معاملهٔ متقابله از حقوق گمرکی و مالیات و رسوم داخلی و عوارض بازرسی و سایر حقوق و عوارض ملی معاف خواهد بود.

مادهٔ دوازدهم

سرویسهای هوایی که از طرف مؤسسات هواپیمایی به موجب این موافقتنامه دایر و در دسترس عموم گذاشته شود با احتیاجاتی که عامه از سرویسهای مزبور دارند ارتباط یا تناسب نزدیک خواهد داشت.

در مورد سرویسهایی که به موجب این موافقتنامه یکی از مؤسسات هواپیمایی معینه دایر کند طرفین متعاهدین هر دو تفاهم دارند که نخستین هدف سرویسهای مزبور همواره تهیهٔ ظرفیت کافی برای تأمین حوایج حمل و نقل بین کشور متبوع آن مؤسسه و کشورهایی خواهد بود که مقصد نهایی حمل و نقل باشد. حق پیاده و سوارکردن مسافر و بارگیری و بارانداری محمولات بین‌المللی که مبدأ و مقصد آن کشورهای ثالث باشد و در نقطه یا نقاطی در خطوط مصرحه در این موافقتنامه صورت گیرد طبق اصول کلی بسط و توسعه موافق ترتیب صحیحی که مورد قبول هر دو طرف متعاهد است اجرا خواهد شد و تابع این اصل کلی خواهد بود که ظرفیت باید متناسب باشد با:

الف) احتیاجات حمل و نقل بین کشور مبدأ و کشورهای مقصد نهایی حمل و نقل و

ب) احتیاجات خط هواپیمایی سرتاسری و

پ) احتیاجات حمل و نقل منطقه‌ای که خط مزبور از آن منطقه می‌گذرد پس از آنکه سرویسهای محلی و ناحیه‌ای به حساب آورده شود.

مادهٔ سیزدهم

تعرفه‌هایی که در خطوط مندرجه در این موافقتنامه وضع می‌شود با توجه لازم به کلیهٔ عوارض مربوطه از قبیل مخارج دایر نگاه‌داشتن و نفع معقول و تعرفه‌های موضوعه مؤسسات نقلیهٔ دیگر و همچنین با در نظر گرفتن اوصاف ممیزهٔ هر سرویس باید نرخهای معقول باشد و مطابق مندرجات بندهای ذیل تعیین خواهد شد:

الف) تعرفه‌های مؤسسات هر یک از طرفین متعاهدین برای نقاطی که بین قلمرو کشورهای متحد آمریکا و قلمرو ایران واقع و در برنامهٔ خط‌سیر که ضمیمه است بدان اشاره شده است طبق مقررات این موافقتنامه موکول به تصویب مقامات هواپیمایی طرفین متعاهدین خواهد بود و مقامات مزبور مطابق تعهداتی که به موجب این موافقتنامه دارند در حدود اختیارات قانونی خود عمل خواهند کرد.

ب) هر تعرفه‌ای که یکی از مؤسسات هواپیمایی هر یک از طرفین متعاهدین پیشنهاد کند لااقل سی (۳۰) روز جلوتر از تاریخ شروع آن باید به مقامات هواپیمایی هر دو طرف متعاهد تسلیم شود مشروط به اینکه مدت سی (۳۰) روز مزبور را بتوان در موارد خاصی در صورت توافق مقامات هواپیمایی هر یک از طرفین متعاهدین تقلیل داد.

پ) برای هر مدتی که هیئت هواپیمایی کشوری کشورهای متحد آمریکا آیین‌نامه کنفرانس حمل و نقل مجمع بین‌المللی حمل و نقل هوایی (The International Air Transport Association) را تصویب نموده است هر موافقتنامه‌ای بدین طریق دربارهٔ تعرفه منعقد شود و شامل مؤسسات هواپیمایی کشورهای متحد آمریکا گردد منوط به تصویب هیئت مزبور خواهد بود. موافقتنامه‌هایی که از مجرای این دستگاه دربارهٔ نرخ منعقد شود ممکن است همچنین طبق اصول مندرجه در بند (الف) فوق مستلزم تصویب مقامات هواپیمایی دولت ایران نیز باشد.

ت) طرفین متعاهدین توافق دارند که مندرجات بندهای (ث) و (ج) و (چ) این ماده دربارهٔ طرز اقدام در موارد ذیل اجرا خواهد شد:

۱. هرگاه در مدتی که طرفین متعاهدین آیین‌نامهٔ کنفرانس حمل و نقل مجمع بین‌المللی حمل و نقل هوایی را تصویب کرده است موافقتنامهٔ صریحی دربارهٔ تعرفه در مدت معقولی توسط یکی از طرفین متعاهدین به تصویب نرسد یا کنفرانس مجمع بین‌المللی حمل و نقل هوایی نتواند دربارهٔ تعرفه‌ای توافق نماید یا

۲. هر موقعی که آیین‌نامهٔ مجمع بین‌المللی حمل و نقل هوایی شامل نشود یا

۳. چنانچه یکی از طرفین متعاهدین در هر موقع کناره‌گیری کند یا مجدداً آن قسمت از آیین‌نامهٔ کنفرانس حمل و نقل مجمع بین‌المللی حمل و نقل هوایی را که مربوط به این ماده است تصویب ننماید.

ث) در صورتی که به موجب قانون به مقامات هواپیمایی کشورهای متحد آمریکا اختیار داده شود که تعرفه‌های منصفانه‌ای مطابق اصول اقتصادی برای حمل و نقل هوایی اشخاص و اموال به وسیلهٔ سرویسهای بین‌المللی تعیین کند و تعرفه‌های پیشنهادی را به طریقی معوق نماید که هیئت هواپیمایی کشوری اکنون مجاز است نظیر آن اقدام را در مورد اینگونه تعرفه‌ها برای حمل و نقل هوایی اشخاص و اموال در داخلهٔ کشورهای متحد آمریکا به عمل آورده و هر یک از طرفین متعاهدین از آن تاریخ طوری از اختیار خود استفاده خواهد کرد که هرگاه به تشخیص مقامات هواپیمایی طرف متعاهدی که مؤسسه یا مؤسسات هواپیمایی آن تعرفه یا تعرفه‌هایی برای حمل و نقل هوایی از قلمرو یک طرف متعاهد به نقطه یا نقاطی در قلمرو طرف متعاهد دیگر پیشنهاد کند که منصفانه و مطابق اصول اقتصادی نباشد از اجرای چنین تعرفه یا تعرفه‌ها جلوگیری شود. هرگاه یکی از

طرفین متعاهدینَ به وصول اعلامیهٔ مذکور در بند (ب) فوق از تعرفه‌ای که مؤسسه یا مؤسسات هواپیمایی طرف متعاهد دیگر پیشنهاد کرده است ناراضی باشد عدم رضایت خود را قبل از انقضای پانزده (۱۵) روز اول از سی (۳۰) روز مذکور به طرف متعاهد دیگر اعلام خواهد نمود و طرفین متعاهدین کوشش خواهند کرد در مورد نرخ مقتضی توافق حاصل کنند.

هرگاه چنین توافقی حاصل شود هر یک از طرفین متعاهدین کمال مجاهدت را به عمل خواهند آورد که تعرفهٔ مزبور را در مورد مؤسسه یا مؤسسات هواپیمایی خود به موقع اجرا گذارد.

هرگاه در پایان مدت سی (۳۰) روز مذکور در بند (ب) توافق حاصل نشود تعرفهٔ پیشنهادی مزبور ممکن است به طور موقت اجرا شود تا اینکه مطابق طریقهٔ مندرجه دربند (چ) ذیل اختلاف حل گردد مگر آنکه مقامات هواپیمایی کشور مؤسسهٔ حمل و نقل هوایی مربوطه صلاح خود را در تعلیق اجرای تعرفه مزبور بداند.

ج) قبل از آنکه چنین اختیاری به مقامات هواپیمایی کشوری متحد آمریکا داده شود هرگاه یکی از طرفین متعاهدین از تعرفهٔ پیشنهادی مؤسسه یا مؤسسات هواپیمایی هر یک از طرفین متعاهدین برای سرویسهای مربوطه از قلمرو یک طرف متعاهد به نقطه یا نقاطی در قلمرو طرف متعاهد دیگر ناراضی باشد عدم رضایت خود را قبل از انقضای پانزده (۱۵) روز اول از مدت سی (۳۰) روز مذکور در بند (ب) فوق به طرف دیگر اعلام خواهد نمود و طرفین متعاهدین کوشش خواهند کرد دربارهٔ تعرفهٔ مقتضی توافق حاصل نمایند.

هرگاه چنین توافقی حاصل شود هر یک از طرفین متعاهدین کمال مجاهدت را به عمل خواهد آورد که موجبات اجرای تعرفهٔ مزبور را که مورد موافقت واقع شده است توسط مؤسسه یا مؤسسات هواپیمایی خود فراهم سازد.

این موضوع مورد تصدیق است که هرگاه چنین توافقی قبل از انقضای سی (۳۰) روز مزبور حاصل نشود طرف متعاهدی که نسبت به تعرفهٔ مزبور معترض است ممکن است برای جلوگیری از شروع یا ادامهٔ سرویس مزبور با تعرفهٔ مورد شکایت اقداماتی راکه لازم بداند به عمل آورد.

چ) هرگاه در هر موردی طبق بندهای (ث) و (ج) این ماده مقامات هواپیمایی

طرفین متعاهدین پس از مشاوره‌ای که بر اثر شکایت یکی از طرفین متعاهدین نسبت به تعرفهٔ پیشنهادی یا تعرفهٔ موجود مؤسسه یا مؤسسات هواپیمایی طرف متعاهد دیگر آغاز شود نتوانند دربارهٔ تعرفهٔ مقتضی در مدت معقولی توافق حاصل نمایند به درخواست هر یک از طرفین مقررات مادهٔ ۱۶ این موافقتنامه اجرا خواهد شد.

مادهٔ چهاردهم

مقامات هواپیمایی هر یک از طرفین متعاهدین به درخواست مقامات هواپیمایی طرف متعاهد دیگر اطلاعات و آمار مربوط به حمل بار و مسافر را از قلمرو طرف متعاهد دیگر و به مقصد قلمرو طرف مزبور به وسیلهٔ سرویسهایی که مورد موافقت واقع گردیده و از طرف مؤسسه یا مؤسسات هواپیمایی معینهٔ طرف متعاهد اول انجام شده است به طرف متعاهد دیگر خواهند داد و مراد اطلاعات و آماری است که معمولاً از طرف مؤسسه یا مؤسسات هواپیمایی معینه تهیه و به مقامات هواپیمایی دولت متبوعهٔ خود برای انتشار تقدیم می‌گردد. هرگونه اطلاعات اضافی دربارهٔ آمار حمل بار و مسافر که مقامات هواپیمایی یکی از طرفین متعاهدین از مقامات هواپیمایی طرف متعاهد دیگر بخواهد پس از تقاضا منوط به بحث و توافق بین طرفین متعاهدین خواهد بود.

مادهٔ پانزدهم

الف) هرگاه یکی از طرفین متعاهدین مایل به تغییر مقررات این موافقتنامه باشد ممکن است درخواست کند که بین مقامات صلاحیتدار طرفین متعاهدین مشاوره به عمل آید و مشاورهٔ مزبور طی مدت شصت روز از تاریخ تقاضا شروع خواهد شد. همچنین در صورتی که یکی از طرفین متعاهدین مایل شود دربارهٔ اجرا یا تفسیر شرایط این موافقتنامه مشورتی به عمل آورد به طریق مشابهی اقدام به عمل خواهد آمد. هر زمان مقامات مذکور دربارهٔ تغییر این موافقتنامه توافق حاصل نمایند تغییر مزبور پس از آنکه به وسیلهٔ تبادل یادداشت از مجاری سیاسی تأیید گردد به موقع اجرا گذاشته خواهد شد و فوراً به اطلاع شورای سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری خواهد رسید.

ب) تغییراتی که هر یک از طرفین متعاهدین در مسیر خطوط هوایی مصرحه بدهد به استثنای تغییر نقاطی که از مؤسسه یا مؤسسات هواپیمایی معینه در قلمرو طرف متعاهد دیگر بهره‌مند می شوند به عنوان تغییرات در این موافقتنامه تلقی نخواهد شد. بنابراین مقامات هواپیمایی هر یک از طرفین متعاهدین ممکن است یکطرفه مبادرت به تغییرات

مزبور بنماید مشروط به اینکه هر تغییری بی درنگ به مقامات هواپیمایی طرف متعاهد دیگر اعلام شود.

مادهٔ شانزدهم

هرگاه اختلافی بین طرفین متعاهدین در مورد تفسیر یا اجرای این موافقتنامه و برنامهٔ خط سیر که ضمیمه آن است پیش آید. طرفین متعاهدین در وهلهٔ نخست کوشش خواهند نمود اختلاف را به وسیلهٔ مذاکرهٔ مستقیم بین خود حل و فصل نمایند. اگر نتوانند با مذاکرهٔ مستقیم اختلاف را حل و فصل نمایند اختلاف مزبور برای گزارش مشورتی به شخص دیگر یا هیئت دیگری که با توافق طرفین متعاهدین تعیین شود یا به حکمیت هیئتی مرکب از سه داور، یک داور به انتخاب هر یک از طرفین متعاهدین و داور سوم با توافق دو داور دیگر ارجاع خواهد شد مشروط به اینکه از اتباع هیچ یک از طرفین متعاهدین نباشد. هر یک از طرفین متعاهدین در ظرف دو ماه از تاریخ تسلیم یادداشت سیاسی توسط هر یک از طرفین به طرف دیگر دایر به تقاضای حکمیت یک داور تعیین خواهد نمود و دربارهٔ داور سوم در ظرف یک ماه پس از انقضای مدت دو ماه مزبور توافق حاصل خواهد شد.

اگر هر یک از طرفین متعاهدین داور خود را در ظرف دو ماه تعیین نکند یا اگر دربارهٔ داور سوم در مهلت معینه توافق حاصل نشود هر یک از طرفین متعاهدین ممکن است از رئیس دیوان بین المللی دادگستری درخواست نماید که داور یا داوران را انتخاب و بدین سمت لزوماً منصوب کند.

طرفین متعاهدین کمال مجاهدت را در حدود اختیارات خود طبق قوانین اساسی مربوطه به عمل خواهند آورد که نظری که در گزارش مشورتی اظهار شده است اجرا شود.

مخارج هیئت حکمیت بین طرفین متعاهدین متساویاً تقسیم خواهد شد.

مادهٔ هفدهم

اگر معاهده یا موافقتنامهٔ عمومی چندجانبه ای دربارهٔ حقوق سرویسهای مرتب هوایی بین المللی نسبت به حمل و نقل بار و مسافر در مورد طرفین متعاهدین اجرا شود این موافقتنامه طوری اصلاح خواهد شد که با مقررات معاهده یا موافقتنامهٔ مزبور منطبق گردد.

مادهٔ هیجدهم

این موافقتنامه و کلیهٔ اصلاحات آن و قراردادهای مربوط به آن در سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری ثبت خواهد شد.

مادهٔ نوزدهم

هر یک از طرفین متعاهدین در هر موقع ممکن است قصد خود را برای فسخ این موافقتنامه به طرف دیگر اعلام کند. چنین اخطاری باید در همان موقع برای سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری نیز فرستاده شود. هرگاه چنین ابلاغی صادر شود این موافقتنامه یک سال پس از تاریخ وصول ابلاغ مزبور فسخ خواهد شد مگر آنکه با توافق طرفین متعاهدین اخطار مربوط به قصد فسخ (موافقتنامه) قبل از انقضای مدت مزبور مسترد شود. اگر طرف متعاهد دیگر وصول اخطار را اعلام نکند چهارده روز پس از وصول اخطار به سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری اخطار مزبور دریافت شده تلقی خواهد گردید.

مادهٔ بیستم

همین که دولت ایران تصویب این موافقتنامه را به دولت کشورهای متحد آمریکا اعلام کند در تاریخ وصول اعلامیهٔ مزبور این موافقتنامه به موقع اجرا گذاشته خواهد شد.

برای گواهی مراتب فوق امضاکنندگان ذیل نمایندگان تام‌الاختیار طرفین که اجازهٔ لازم از دولتهای مربوطهٔ خود داشتند این موافقتنامه را در دو نسخه امضا نمودند و به مهر خود ممهور ساختند.

این موافقتنامه به تاریخ روز بیست و ششم دی ماه سال یکهزار و سیصد و سی و پنج در تهران به زبانهای فارسی و انگلیسی در دو نسخه تنظیم شد و هر دو متن متساویاً معتبر است.

از طرف دولت کشورهای متحد آمریکا
امضا

از طرف دولت ایران
امضا

برنامهٔ خط سیر

۱. مؤسسه یا مؤسسات هواپیمایی که از جانب دولت کشورهای متحد آمریکا تعیین گردد حق خواهد داشت سرویسهای هوایی در هر یک از خطوط مصرحه از راه نقاطی که در فاصلهٔ بین دو طرف قرار گرفته است در هر دو جهت دایر نماید و هواپیماهای آن طبق برنامهٔ معین در نقاطی که در این بند تصریح شده است در ایران فرود آید:

از کشورهای متحد آمریکا به سوی تهران و یا آبادان و نقاط ماورای آن از راه نقاطی که در فاصلهٔ بین دو طرف قرار گرفته است.

۲. مؤسسه یا مؤسسات هواپیمایی که از جانب دولت ایران تعیین گردد حق خواهد داشت سرویسهای هوایی را از راه نقاطی که در فاصلهٔ بین دو طرف قرار گرفته است در هر دو جهت دایر نماید و هواپیماهای آن طبق برنامه معین در قلمرو کشورهای متحد آمریکا در خطی که به تاریخ بعد معین خواهد شد فرود آید.

۳. نقاط واقعه در خطوط مصرحه ممکن است به اختیارمؤسسه یا مؤسسات هواپیمایی معینه در هر پرواز یا در همهٔ پروازها حذف گردد.

۱۵. موافقتنامهٔ استفادهٔ غیرنظامی از انرژی اتمی

۱. متن موافقتنامه

موافقتنامهٔ همکاری بین دولت ایالات متحدهٔ امریکا و دولت ایران راجع به استفاده‌های غیرنظامی از انرژی اتمی

از آنجایی که استفاده‌های از انرژی اتمی نوید بزرگی برای کلیهٔ ابنای بشر دربر دارد و از آنجایی که دولت ایالات متحدهٔ امریکا و دولت ایران مایل به همکاری با یکدیگر در توسعهٔ چنین استفاده‌های صلح‌جویانه از نیروی اتمی می‌باشند و نظر به اینکه طرح و توسعهٔ چندین نوع از راکتورهای تحقیقاتی بخوبی پیشرفت نموده و نظر به اینکه رآکتورهای تحقیقاتی فنّی در تهیهٔ مقادیر تحقیقی رادیوایزوتوپها و معالجات رادیوتراپی و فعالیتهای تحقیقاتی متعدد دیگر مفید بوده و در عین حال وسیله‌ای است برای تمرینات و آزمایشهای ذیقیمت در علم خواص هستهٔ ذرات و مهندسی که در پیشرفت سایر استفاده‌های صلح‌جویانه از نیروی اتم من جمله از قدرت غیرنظامی هستهٔ ذرات مفید می‌باشد و نظر به اینکه دولت ایران مایل است یک برنامهٔ تحقیقاتی و توسعه‌ای به منظور درک استفاده‌های صلح‌جویانه و نوع‌پرورانه از نیروی اتمی تعقیب نماید و مایل است که جلب کمک دولت ایالات متحدهٔ امریکا و کارخانجات صنعتی آن را دربارهٔ این برنامه بنماید و از آنجایی که دولت ایالات متحدهٔ امریکا مایل است از طریق کمیسیون نیروی اتمی ایالات متحده به دولت ایران در اجرای چنین برنامه‌ای کمک نماید.

طرفین با مراتب زیر توافق می‌نمایند:

مادهٔ ۱ ــ از لحاظ این موافقتنامه

الف) کلمهٔ «کمیسیون» عبارت است از کمیسیون نیروی اتمی ایالات متحده یا نمایندگان مجاز آن.

ب) اصطلاح «تجهیزات و ادوات» عبارت است از هرگونه آلت یا دستگاه وسایل رآکتورهای تحقیقاتی که در این موافقتنامه تعریف شده و اجزای متشکلهٔ آن می‌باشد.

ج) اصطلاح «رآکتور تحقیقاتی» عبارت است از رآکتوری که برای تولید نوترونها و سایر تشعشعات به منظور تحقیقات کلی و پیشرفت معالجات رادیوتراپی یا

تمرینات علمی و مهندسی ذرات طرح شده است. این اصطلاح شامل رآکتورهای نیرویی، رآکتورهای نمایش نیرو یا رآکتورهایی که بالاخص برای تولید مواد هسته‌ای بخصوص ساخته شده است، نمی‌گردد.

د) اصطلاحات «اطلاعات محرمانه»، «سلاح اتمی»، «مواد هسته‌ای مخصوص» که در این موافقتنامه به کار برده شده، به همان معنی می‌باشد که در قانون نیروی اتمی ایالات متحده مصوبهٔ ۱۹۵٤ تعریف شده است.

مادهٔ ۲ ــ دربارهٔ اطلاعات محرمانه در صورتی که انتقال این گونه مواد با تجهیزات و آلات و ادوات یا مهیا نمودن این قبیل خدمات منتهی به مبادلهٔ اطلاعات محرمانه شود به موجب این موافقتنامه اطلاعی داده نخواهد شد و هیچ گونه مواد و تجهیزات و آلات و ادوات انتقال داده نخواهد شد و هیچ گونه خدماتی به موجب این موافقتنامه به دولت ایران یا اشخاص تحت اختیار قانونی آن انجام نخواهد یافت.

مادهٔ ۳ ــ ۱. با رعایت مقررات مذکور در مادهٔ ۲ طرفین این موافقتنامه اطلاعات مربوط به امور زیر را مبادله خواهند نمود:

الف) طرح، ساختمان، کارکردن رآکتورهای تحقیقاتی و به کار بردن آنها به شکل وسایل تحقیقاتی توسعه و مهندسی و در معالجات رادیوتراپی.

ب) مسائل بهداشتی و استحفاظی مربوط به کارکردن و استفاده از رآکتورهای تحقیقاتی.

ج) استفاده از ایزوتوپهای رادیوآکتیو در تحقیقات فیزیکی و زیست‌شناسی معالجات رادیوتراپی، کشاورزی و صنعتی.

۲. به کار بردن یا استفاده از هرگونه اطلاعات یا معلومات به هر نوع و شکل به انضمام نقشه‌ها و مشخصاتی که به موجب این موافقتنامه مبادله می‌شود به مسئولیت طرفی خواهد بود که چنین اطلاعات یا معلومات را دریافت و استفاده می‌نماید و بدیهی است که طرف دیگر صحت کامل بودن و ثبات این گونه اطلاعات یا معلومات را جهت استفاده یا استعمال خاص تضمین نمی‌نماید.

مادهٔ ٤ ــ ۱. طبق شرایط و مقررات این موافقتنامه کمیسیون اورانیومی را که دارای مقدار زیاد ایزوتوپ یو ۲۳۵ (U.235) است به هر مقدار که به عنوان سوخت بدوی و علی البدل در به کار انداختن رآکتور تحقیقاتی لازم باشد و دولت ایران با مشورت یا

کمیسیون تصمیم به ساختن آن می‌گیرد و در آزمایشهای مربوطه که مورد موافقت قرار گرفته به آن احتیاج باشد به دولت ایران به عنوان اجاره واگذار خواهد نمود. همچنین طبق شرایط و مقررات این موافقتنامه کمیسیون اورانیومی را که دارای مقدار زیاد ایزوتوپ یو ۲۳۵ (U.235) است به هر مقدار که به عنوان سوخت بدوی و علی البدل در به کار انداختن این قبیل رآکتورهای تحقیقاتی لازم باشد و دولت ایران بخواهد با مشورت یا کمیسیون اشخاص یا مؤسسات تحت اختیار قانونی خود را مجاز به ساختن و کارکردن آن بنماید، به دولت ایران به عنوان اجاره واگذار خواهد نمود مشروط بر اینکه دولت ایران در تمام مواقع مواد و کارکردن رآکتور را طوری تحت نظارت کامل خود قرار دهد که بتواند مقررات این موافقتنامه و ترتیبات مقرره در اجاره‌نامه را رعایت کند.

۲. مقدار اورانیوم دارای ایزوتوپ یو ۲۳۵ (U.235) که از طرف کمیسیون به موجب این ماده انتقال یافته و در حفاظت دولت ایران قرار می‌گیرد هیچ گاه از شش کیلوگرم اورانیوم محتوی یو ۲۳۵ (U.235) که حداکثر بیست درصد (۲۰٪) اورانیوم یو ۲۳۵ (U.235) داشته باشد بعلاوهٔ آن مقدار اضافی دیگری که به عقیدهٔ کمیسیون برای کارکردن مستمر و مؤثر رآکتور یا رآکتورها ضروری می باشد مادامی که مواد سوختی به شکل رادیوآکتیو در ایران سرد می شود یا مادامی که مواد سوختی در ترانزیت می باشد، تجاوز نخواهد کرد.

منظور کمیسیون از مراتب فوق این است که حداکثر استفاده از شش کیلوگرم مادهٔ مذکور را ممکن سازد.

۳. هنگامی که هر یک از مواد سوختی حاوی یو۲۳۵ (U.235) که از طرف کمیسیون به اجاره واگذار می شود احتیاج به تبدیل داشته باشد،مواد مزبور به کمیسیون عودت داده خواهد شد و جز در مواردی که توافق شده باشد در شکل و محتویات مواد سوختی که تشعشع آن زایل شده باشد پس از برداشتن آن رآکتور و قبل از تحویل آن به کمیسیون تغییر داده نخواهد شد.

٤. شرایط حمل و تحویل اورانیوم دارای ایزوتوپ یو ۲۳۵ (U.235) که طبق این ماده به اجاره واگذار می شود، به ترتیبی خواهد بود که مورد توافق طرفین و منطبق با شرایط مندرجه در ماده‌های ۸ و ۹ باشد.

مادهٔ ۵ ــ چنانکه مواد مورد استفادهٔ طرحهای تحقیقاتی معین مربوط به

استفاده‌های صلح‌جویانه از نیروی اتم که دولت ایران به عهده می‌گیرد و شامل مواد اصلی و مواد هسته‌ای مخصوص و مادهٔ محصول فرعی و سایر رادیوایزوتوپهای ثابت است و از مجرای تجارتی به دست نمی‌آید به مقادیر و تحت قیود و شروطی که ممکن است نسبت به آن توافق نمود به وسیلهٔ کمیسیون به دولت ایران فروخته یا به نحو دیگر انتقال داده خواهد شد، اما هیچ‌گاه مقدار مواد هسته‌ای مخصوص که به موجب این ماده در اختیار دولت ایران قرار می‌گیرد دفعتاً واحده از ۱۰۰ گرم محتوی یو۲۳۵ و ده گرم پلوتونیوم و ده گرم یو۲۳۳ (U.235) تجاوز نخواهد کرد.

مادهٔ ٦ ــ کمیسیون مواد مورد لزوم ساختمان و کارکردن رآکتورهای تحقیقاتی در ایران را به استثنای مواد هسته‌ای مخصوص چنانچه در دسترس داشته باشد و تهیهٔ آن در بازار میسر نباشد با توافق طرفین به وسایلی که مقتضی بداند به دولت ایران یا به اشخاص تحت اختیار قانونی آن فروخته یا به اجاره واگذار خواهد نمود. فروش و اجارهٔ این مواد با شرایطی که توافق شود صورت خواهد گرفت.

مادهٔ ۷ ــ به موجب مقررات این ماده در نظر است که اشخاص و مؤسسات تحت اختیار قانونی در ایالات متحدهٔ امریکا یا ایران بتوانند به طور مستقیم با اشخاص و مؤسسات خصوصی در کشور دیگر وارد معامله شوند، بنابراین دولت ایالات متحده دربارهٔ مبادلهٔ اطلاعات مورد توافق مندرجه در مادهٔ ۳ به اشخاص تحت اختیار قانونی خود اجازه خواهد داد که مواد و تجهیزات و آلات و ادوات را به دولت ایران و به اشخاص تحت اختیار قانونی دولت ایران صادر و منتقل نموده و خدماتی برای دولت ایران و اشخاص تحت اختیار قانونی آن انجام دهند تا آنکه دولت ایران و اشخاص مذکور با رعایت مقررات زیر این قبیل مواد را دریافت و تملک نموده و از خدمات مزبور بهره‌مند بشوند:

الف) مراتب مقرره در مادهٔ ۲.

ب) قوانین جاریه و آیین‌نامه‌ها و مقررات جاریهٔ مربوط به صدور پروانه در دولت متحده و دولت ایران.

مادهٔ ۸ ــ ۱. دولت ایران موافقت می‌نماید که احتیاطات لازم را به عمل آورد تا اطمینان حاصل شود مواد هسته‌ای مخصوص را که از کمیسیون دریافت می‌نماید منحصراً برای مقاصدی که طبق این موافقتنامه توافق شده است، به کار برد و آن را مطمئناً محفوظ نگاهدارد.

۲. دولت ایران موافقت می‌نماید که احتیاطات لازم را به عمل آورد تا اطمینان حاصل شود کلیهٔ مواد رآکتوری دیگر که شامل تجهیزات و ادواتی را که به موجب این موافقتنامه به وسیلهٔ دولت ایران به اشخاص تحت اختیار قانونی آن از ایالات متحده خریداری می‌شود، منحصراً برای تهیهٔ طرح و ساختمان و کار کردن رآکتورهای تحقیقاتی که دولت ایران تصمیم به ساختن و به کار انداختن آن می‌گیرد جز در مواردی که به نحو دیگری توافق شود، به کار اندازد.

۳. دربارهٔ رآکتورهای تحقیقاتی که متعاقب این موافقتنامه ساخته می‌شود دولت ایران موافقت می‌نماید که اطلاعات مربوط به میزان و سطح قدرت عمل و مقدار مصرف سوخت رآکتور را یادداشت و نگاهداری نموده و گزارشهای سالیانه در این باب به کمیسیون بدهد و اگر کمیسیون بخواهد دولت ایران به نمایندگان کمیسیون اجازه خواهد داد که گاه به گاه وضعیت و نحوهٔ استعمال مواد مورد اجاره را بررسی نموده و عملکرد رآکتور را که این مواد در آن به کار می‌رود، نظارت نمایند.

٤. چون پاره‌ای مواد نیروی اتمی که دولت ایران ممکن است تقاضای تهیهٔ آن را از کمیسیون طبق این موافقتنامه بنماید برای اشخاص و اشیا زیان‌آور است، مگر آنکه با دقت مورد استعمال و استفاده قرار گیرد، دولت ایران پس از تحویل گرفتن این قبیل مواد مسئولیت استفاده و به کار بردن صحیح و سالم آن را تا جایی که به دولت ایالات متحده ارتباط دارد، عهده‌دار خواهد بود. نسبت به هرگونه مواد هسته‌ای مخصوص یا مواد سوختی که کمیسیون ممکن است متعاقب این موافقتنامه به دولت ایران یا به هر شخص یا مؤسسهٔ خصوصی تحت اختیار قانونی آن اجاره دهد دولت ایران در مقابل هرگونه خساراتی از جمله (خسارات وارده به طرف ثالث) که به هر علتی از تولید یا ساختن و مالکیت و اجاره وتصرف و استعمال چنین مواد هسته‌ای یا مواد سوختی پس از تحویل به وسیلهٔ کمیسیون به دولت ایران یا به هر شخص یا مؤسسهٔ خصوصی تحت اختیار قانونی آن ناشی گردد، جبران خسارات وارده به دولت ایالات متحده را نموده و رفع مزاحمت از آن خواهد کرد.

مادهٔ ۹ ــ دولت ایران تضمین می‌نماید که:

الف) احتیاطات مقرره در مادهٔ ۸ معمول گردد.

ب) هیچ ماده‌ای از جمله تجهیزات و ادواتی که متعاقب این موافقتنامه به

دولت ایران یا به اشخاص مجاز تحت اختیار قانونی آن از طریق اجاره یا فروش یا به نحو دیگر انتقال می‌یابد برای سلاح اتمی یا تحقیق دربارهٔ بسط و توسعهٔ سلاح اتمی یا هرگونه مقاصد نظامی دیگر به کار نرود و هیچ‌یک از این مواد از جمله تجهیزات و آلات و ادوات به اشخاص غیرمجاز یا خارج از حوزهٔ اختیارات قانوی دولت ایران انتقال داده نشود مگر آنکه کمیسیون با چنین انتقال به کشور دیگر موافقت نماید و آن هم فقط در صورتی خواهد بود که به عقیدهٔ کمیسیون چنین انتقالی منطبق با مدلول یک موافقتنامهٔ همکاری بین ایالات متحده و کشور دیگر باشد.

مادهٔ ۱۰ ــ طرفین امید و انتظار دارند که این موافقتنامهٔ بدوی برای همکاری منتهی به جلب همکاری بیشتری در راه توسعه، ایجاد طرح و ساختن و به کار انداختن رآکتورهای مولد نیرو گردد، بدین مناسبت طرفین راجع به امکان انعقاد یک موافقتنامهٔ دیگر به منظور همکاری در مورد تولید نیرو از انرژی اتم در ایران گاه به گاه با یکدیگر مشورت خواهند نمود.

مادهٔ ۱۱ ــ ۱. این موافقتنامه از روزی که هر یک از دولتین از دولت دیگر اعلامیهٔ کتبی دریافت نماید دایر بر اینکه کلیهٔ مراحل قانونی و اساسی اجرای موافقتنامه طی شده است به مورد اجرا گذارده خواهد شد و برای مدت پنج سال به قوت خود باقی خواهد ماند.

۲. پس از انقضای این موافقتنامه یا پس از انقضای هر تمدید دولت ایران کلیهٔ عناصر سوختی محتوی سوختهای رآکتور و هرگونه مواد سوختی دیگر را که به وسیلهٔ کمیسیون به اجاره واگذار شده است به ایالات متحده تحویل خواهد داد. این قبیل مواد و عناصر سوختی در محلی در ایالات متحده که توسط کمیسیون معین می شود، به هزینهٔ دولت ایران به کمیسیون تحویل داده خواهد شد. و عمل تحویل و تحول با تدابیر استحفاظی مقتضی در مقابل تشعشعات احتمالی در حین ترانزیت صورت خواهد گرفت.

بنا به مراتب فوق طرفین موافقت نمودند که این موافقتنامه پس از آنکه قدرت قانونی یافت به موقع اجرا گذارده شود.

در واشنگتن در دو نسخه تنظیم گردیده در تاریخ ۵ مارس ۱۹۵۷

از طرف دولت ایالات متحدهٔ امریکا

رئیس کمیسیون انرژی اتمی ایالات متحدهٔ امریکا و معاون وزیر خارجه در امور

خاورنزدیک، آسیای جنوبی و آفریقا
از طرف دولت ایران
علی امینی

۲. اصلاحیهٔ اول موافقتنامه

اصلاحیهٔ موافقتنامهٔ همکاری بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت کشورهای متحدهٔ امریکا راجع به استفاده‌های غیرنظامی از انرژی اتمی

دولت ایران و دولت کشورهای متحده امریکا به منظور اصلاح موافقتنامهٔ همکاری بین دولت ایران و دولت کشورهای متحدهٔ امریکا راجع به استفاده‌های غیرنظامی از انرژی اتمی که در تاریخ ۵ مارس ۱۹۵۷ در واشنگتن به امضا رسیده و از این پس «موافقتنامهٔ همکاری» خوانده می شود، به شرح زیر موافقت می نمایند:

مادهٔ ۱ ــ مادهٔ چهارم موافقتنامهٔ همکاری به شرح زیر اصلاح گردیده است:

الف) در بندهای ۱ و ٤ هر جا کلمهٔ «اجاره» ذکر شده است به جای آن کلمهٔ «انتقال» گذاشته شود.

ب) جملهٔ جدید زیر به آخر بند ۲ اضافه می شود:

«قبول شده است و موافقت حاصل گردیده که گرچه دولت ایران می تواند اورانیوم غنی شده از یو۲۳۵ را بین مصرف کنندگان مجاز در ایران توزیع نماید حق دولت ایران نسبت به اورانیوم غنی شده از ایزوتوپ یو ۲۳۵ که از کمیسیون خریداری شده لااقل تا زمانی که مصرف کنندگان خصوصی در کشورهای متحدهٔ امریکا مجاز به تحصیل این حق در کشورهای متحدهٔ امریکا نسبت به اورانیوم غنی شده از ایزوتوپ یو ۲۳۵ می باشند، محفوظ خواهد بود.»

ج) بند ۳ بکلی حذف و به جای آن بند زیر اضافه می شود:

«۳. کمیسیون ممکن است در برابر درخواست و بنا به میل خود تمام یا قسمتی از اورانیوم غنی شده را (که طبق این موافقتنامه به عنوان مادهٔ بیش از بیست درصد غنی شده از یو ۲۳۵ عرضه می‌گردد) برای مصرف در راکتورهای تحقیقاتی (که می توانند با بار سوختی که محتوی بیش از ٦ کیلوگرم ایزوتوپ یو ۲۳۵ در اورانیوم مزبور نباشد کار نمایند) در دسترس قرار دهد.»

د) بندهای جدید ۵ و ٦ و ۷ و ۸ زیر به مادهٔ ٤ اضافه می شود:

«۵. موافقت حاصل است که هرگاه چشمهٔ تشعشع یا مادهٔ هسته‌ای مخصوص که از ایالات متحدهٔ امریکا دریافت می شود احتیاج به عمل آوردن مجدد داشته باشد این عمل آوردن مجدد بایستی بنا به میل کمیسیون در تأسیسات کمیسیون یا در تأسیساتی که

مورد قبول کمیسیون باشد با قیود و شرایطی که بعداً موافقت خواهد شد انجام گیرد. بدیهی است، به استثنای مواردی که به طریق دیگری توافق شود در شکل و محتویات هر سوختی که تحت تشعشع واقع شده است نبایستی بعد از برداشتن آن از رآکتور و قبل از آنکه برای عمل آوردن مجدد به کمیسیون و یا به تأسیسات قابل قبول کمیسیون تحویل گردد، تغییر داده شود.

۶. مادهٔ هسته‌ای مخصوصی که در نتیجهٔ تحت تشعشع قرار گرفتن در هر قسمت از سوختی که به موجب این قرارداد اجازه داده می شود،تولیدگردد متعلق به دولت ایران بوده و پس از عمل آوردن مجدد مقرر در بند ۵ این ماده به دولت ایران پس داده خواهد شد و در آن موقع حقوق نسبت به مادهٔ مزبور به دولت ایران منتقل خواهد شد مگر آنکه دولت ایالات متحدهٔ امریکا از اختیاری که به موجب این ماده به او داده می شود استفاده نموده و با دادن امتیاز مناسب به دولت ایران هر مادهٔ هسته‌ای مخصوصی را که زاید بر احتیاجات دولت ایران نسبت به این ماده در برنامهٔ خود برای استفادهٔ صلح‌جویانه از انرژی اتمی می باشد برای خود نگاه دارد.

۷. در مورد هر نوع مادهٔ هسته‌ای مخصوصی که مشمول اختیار مذکور در بند ۶ این ماده نمی باشد و در رآکتورهایی تولید می شود که سوخت آنها از موادی است که از کشورهای متحدهٔ امریکا تحصیل شده است و مازاد احتیاج برنامهٔ ایران نسبت به این ماده برای استفادهٔ صلح‌جویانه از انرژی اتمی می باشد دولت کشورهای متحدهٔ امریکا بدین وسیله:

الف) در درجهٔ اول اختیار دارد مادهٔ مزبور را خریداری کند. نرخ ماده‌ای که دولت امریکا خریداری می نماید عبارت خواهد بود از نرخ روز مادهٔ هسته‌ای مخصوصی که در کشورهای متحدهٔ امریکا که به وسیلهٔ رآکتورهایی تولید می شود که به موجب مقررات موافقتنامهٔ همکاری با دولت کشورهای متحدهٔ امریکا سوخت دریافت می دارند.

ب) در صورتی که از اختیار خرید استفاده ننماید حق دارد باانتقال مادهٔ مزبور به یک کشور یا گروهی از کشورها موافقت نماید.

۸. پاره‌ای از مواد مربوط به انرژی اتمی که ممکن است کمیسیون به موجب این موافقتنامه در اختیار گذارد برای اشخاص و اموال زیان‌آور است، مگر اینکه با دقت کامل نسبت به آنها عمل شده و یا مورد استفاده قرار گیرد. دولت ایران پس از تحویل

گرفتن این مواد مسئولیت نحوهٔ عمل و استعمال بی خطر مواد مزبور را تا آنجا که به دولت کشورهای متحدهٔ امریکا مربوط می شود عهده دار خواهد بود. در مورد هر چشمهٔ تشعشع یا هر مادهٔ هسته ای مخصوص یا مواد رآکتوری دیگری که ممکن است کمیسیون به موجب این موافقتنامه به دولت ایران یا هر فرد خصوصی یا مؤسسهٔ خصوصی که تحت اختیار قانونی آن دولت است، اجازهٔ دهد پس از آنکه کمیسیون مواد مزبور را به دولت ایران یا به اشخاص مجاز و یا سازمان خصوصی تحت اختیار قانونی آن دولت تحویل داد دولت ایران دولت ایالات متحدهٔ آمریکا را از هرگونه و از تمام مسئولیت (از جمله مسئولیت در برابر طرف ثالث) مربوط به هرگونه علت (ناشی از تولید یا ساختن، مالکیت، اجاره، تصرف و استفاده از چشمه یا مواد هسته ای مخصوص مزبور یا سایر مواد رآکتوری) بری می نماید و از آن دولت رفع مزاحمت می‌کند.»

مادهٔ ۲ ــ مادهٔ ۵ موافقتنامهٔ همکاری به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

مواد مورد توجه مربوط به طرحهای تحقیقاتی معینی که دولت ایران در زمینهٔ استفاده‌های صلح‌جویانه از انرژی اتمی به عهده می‌گیرد از جمله مادهٔ چشمه‌ای، مادهٔ هسته‌ای مخصوص، مادهٔ محصول فرعی، سایر رادیوایزوتوپها و ایزوتوپهای پایدار در صورتی که از طریق تجاری در دسترس نباشد به مقادیر و تحت قیود و شرایطی که ممکن است مورد توافق قرار گیرد برای مقاصد تحقیقاتی مبادله خواهد شد.

مادهٔ ۳ ــ مادهٔ ۸ موافقتنامهٔ همکاری به شرح زیر اصلاح می شود:

«۱. دولت ایران و دولت کشورهای متحدهٔ امریکا موکداً علاقهٔ مشترک دارند که مطمئناً هر ماده، وسیله یا ابزاری که طبق این موافقتنامه در اختیار دولت ایران گذاشته می شود منحصراً برای مقاصد غیرنظامی مورد استفاده قرار گیرد.

۲. جز تا حدودی که اقدامات تأمینی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی (به طریق مذکور در مادهٔ ۹ الف) جانشین اقدامات تأمینی منظور شده در این موافقتنامه گردیده است، دولت ایالات متحدهٔ امریکا با وجود کلیهٔ مقررات این موافقتنامه حقوق زیر را خواهد داشت:

الف) به منظور اینکه از طرح و کارکردن برای مقاصد غیرنظامی اطمینان حاصل شود و اجرای مؤثر اقدامات تأمینی ممکن گردد هر یک از وسایل زیر را بررسی نماید.

یک ــ راکتور

دو ــ سایر وسایل و اسبابهایی که به تشخیص کمیسیون طرح آنها مرتبط با اجرای مؤثر اقدامات تأمینی بوده و می بایستی از طرف دولت کشورهای متحدهٔ امریکا یا هر شخص تحت اختیار قانونی این دولت در دسترس دولت ایران یا هر شخص تحت اختیار قانونی آن گذارده شود یا وسایل و اسبابهایی که می بایستی مواد زیر را (که به طریق بالا در اختیار گذارده شده است) مورد استفاده قرار دهند یا بسازند و یا عمل آورند:

مادهٔ چشمهٔ تشعشع، مادهٔ هسته ای مخصوص، مادهٔ اعتدال دهنده یا مادهٔ دیگری که از طرف کمیسیون تعیین می‌گردد.

ب) نسبت به هر چشمه یا هر مادهٔ هسته ای مخصوصی که از دولت کشورهای متحدهٔ امریکا یا هر شخص تحت اختیار قانونی آن دولت در دسترس دولت ایران یا هر شخصی تحت اختیار قانونی آن قرار می‌گیرد و هر چشمه یا مادهٔ هسته ای مخصوصی که در مواد و وسایل و اسبابهای زیر (که به طریق بالا در دسترس گذارده شده است) به کار رود یا از آنها به دست آید یا در نتیجهٔ استفاده از آنها تولید گردد.

یک ــ مادهٔ چشمهٔ تشعشع، مادهٔ هسته ای مخصوص، مادهٔ اعتدال دهنده یا مادهٔ دیگری که از طرف کمیسیون تعیین شده است.

دو ــ رآکتورها

سه ــ هر نوع وسیله یا اسباب دیگری که کمیسیون آن را از اقلامی تعیین کرده باشد که به دست آوردن آن مشروط بر این است که، مقررات این جزء بند ۲ (ب) رعایت گردد:

الف) تهیه و نگاهداری اطلاعات مربوط به عملیات را خواستار شود و برای اینکه نگاهداری حساب این مواد تأمین گردد گزارشات مربوط را مطالبه و دریافت نماید.

ب) خواستار شود که هر نوع مواد مزبور که در اختیار دولت ایران یا هر شخصی که تحت اختیار قانونی آن دولت است مشمول کلیهٔ اقدامات تأمینی پیش‌بینی شده در این ماده و تضمینات مقرر در مادهٔ ۹ گردد.

ج) خواستار شود که هر مادهٔ هسته ای مخصوص مذکور در جزء بند ۲ (ب) این ماده که به طور جاری مورد استفادهٔ مقاصد غیرنظامی در ایران نیست و به موجب مادهٔ

٤ (بند ٦ و بند ٧ الف) این موافقتنامه به وسیلهٔ دولت امریکا خریداری یا نگاهداری نشده باشد یا به موجب بند ٧ (ب) مادهٔ ٤ این موافقتنامه انتقال داده شده باشد یا به موجب قرار دیگری که مورد قبول طرفین است ترتیبی برای آن داده نشده باشد در دستگاههای نگاهداری که از طرف کمیسیون تعیین شده است، به امانت سپرده شود.

د) پس از مشاوره با دولت ایران کارمندانی تعیین نماید که با کارمندانی که بنا به درخواست هر یک از طرفین دولت ایران تعیین می‌نماید در ایران به کلیهٔ محلها اطلاعات و مدارک لازم برای بررسی دربارهٔ مواد چشمهٔ تشعشع و مواد هسته‌ای مخصوصی مشمول جزء بند ٢ (ب) این ماده و تشخیص اینکه آیا مقررات این موافقتنامه رعایت گردیده است، دسترسی داشته باشند و اندازه‌گیری‌های مستقلی را که ممکن است ضرورت داشته باشد، انجام دهند.

هـ)در صورت عدم رعایت مقررات این ماده یا تضمیناتی که در مادهٔ ٩ مقرر است در صورتی که دولت ایران نتواند مقررات این ماده را ظرف مدت معقولی اجرا نماید این موافقتنامه را متوقف سازد یا خاتمه دهد و خواستار شود که هر یک از مواد، وسایل و اسبابهای مذکور در جزء بند ٢ (ب) این ماده عودت داده شود.

و) با دولت ایران دربارهٔ مسائل مربوط به سلامتی و ایمنی مشاوره نماید.

٣. دولت ایران تعهد می‌نماید که اعمال اقدامات تأمینی مقرر در این ماده را تسهیل کند.»

مادهٔ ٤ ــ مادهٔ جدید زیر به فاصله پس از مادهٔ ٩ موافقتنامهٔ همکاری اضافه می‌گردد:

«مادهٔ ٩ (آ) ــ ١. دولت کشورهای متحدهٔ امریکا و دولت ایران با قبول مطلوب بودن استفاده از تسهیلات و خدمات آژانس بین‌المللی انرژی اتمی موافقت می‌نمایند که بلافاصله از آژانس مزبور تقاضا شود که مسئولیت اجرای اقدامات تأمینی مربوط به مواد و وسایل مشمول اقدامات تأمینی مقرر در موافقتنامهٔ همکاری را عهده‌دار شود.

انتظار می‌رود بدون آنکه تغییری در این موافقتنامه داده شود از طریق موافقتنامهٔ دیگری که مورد بحث طرفین و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی قرار خواهد گرفت، ترتیبات لازم داده شود. این ترتیبات ممکن است شامل مقرراتی باشد که به موجب آن حقوق مربوط به اقدامات تأمینی که به موجب مادهٔ ٨ این موافقتنامه به کمیسیون داده

شده است در مدت و حدودی که اقدامات تأمینی آژانس مزبور دربارهٔ این مواد و وسایل اجرا می شود، گردد.

۲. در صورتی که طرفین نسبت به ترتیبات سه جانبه مقرر در بند ۱ این ماده موفق به انعقاد موافقتنامهٔ رضایت‌بخشی که مورد قبول طرفین باشد نگردند هر یک از طرفین می توانند با دادن اعلامیه به این موافقتنامه خاتمه دهد. در صورت خاتمهٔ این موافقتنامه به وسیلهٔ هر یک از طرفین دولت ایران بنا به تقاضای دولت کشورهای متحدهٔ امریکا کلیهٔ مواد هسته‌ای مخصوصی را که به موجب این موافقتنامه دریافت داشته است و در اختیار آن دولت یا اشخاصی است که تحت اختیار قانونی آن دولت می باشند به دولت کشورهای متحدهٔ امریکا پس خواهد داد. دولت کشورهای متحدهٔ امریکا قیمت مواد عودت داده شده را طبق نرخهای جاری جدول کمیسیون ایالات متحده که در آنموقع در داخل کشور رایج است، به دولت ایران خواهد داد.

مادهٔ ۵ ــ اولین جملهٔ بند ۱ مادهٔ ۱۱ موافقتنامهٔ همکاری به این طریق اصلاح می شود که عبارت پنج سال حذف و در همان‌جا عبارت ده سال جانشین آن می‌گردد.

مادهٔ ٦ ــ این اصلاحیه از تاریخی اعتبار می یابد که هر یک از دو دولت از دولت دیگر اعلامیهٔ کتبی دریافت نماید مبنی بر اینکه تمام شرایط قانونی و قانون اساسی که برای اعتبار یافتن چنین اصلاحیه‌ای ضروری است، رعایت گردیده است. و تا زمان اعتبار موافقتنامهٔ همکاری به نحوی که اصلاح شده است به قوت خود باقی خواهد بود.

بنا به مراتب فوق امضاکنندگان زیر که دارای اختیارات لازم می باشند این اصلاحیه را امضا نموده‌اند در دو نسخه از تاریخ ۸ ژوئن ۱۹٦٤ در واشنگتن تنظیم شده است.

از طرف دولت ایران　　از طرف دولت کشورهای متحده امریکا

۳. اصلاحیهٔ دوم موافقتنامه

تاریخ: ۱۳٤۷/۱۰/۲۹

ترجمهٔ اصلاحیه موافقتنامهٔ همکاری بین دولت ایران و دولت ممالک متحدهٔ آمریکا راجع به استفاده‌های غیرنظامی از انرژی اتمی

دولت ایران و ممالک متحدهٔ آمریکا با علاقهٔ مشترک به اصلاح موافقتنامهٔ همکاری که در تاریخ پنجم مارس ۱۹۵۷ در واشنگتن بین دو دولت راجع به استفاده‌های غیرنظامی از انرژی اتمی به امضا رسید (و از این پس با عبارت موافقتنامهٔ همکاری ذکر خواهد شد) و طی موافقتنامهٔ امضا شده در هشتم ژوئن ۱۹٦٤ اصلاح گردید، به شرح زیر موافقت می نمایند:

مادهٔ اول

مادهٔ چهار موافقتنامهٔ همکاری که یک بار اصلاح گردیده بود، بار دیگر به صورت زیر اصلاح می شود:

۱. در موارد توافق، کمیسیون مقداری اورانیوم غنی شدهٔ ایزوتوپ ۲۳۵ برای استفادهٔ سوختی در مصارف معین تحقیقاتی من جمله رآکتورهای تحقیقاتی و آزمایشهای رآکتوری که دولت ایران تصمیم به ساختن یا به کارانداختن آن داشته باشد یا افرادی را برای ساختن یا به کارانداختن آن در ایران مجاز نماید به دولت ایران یا اشخاص مجاز تابع قوانین ایران انتقال خواهد داد. قراردادهای حاکم بر موضوع و شرایط و برنامهٔ تحویل هر انتقال قبلاً مورد موافقت قرار خواهد گرفت.

۲. میزان اورانیوم غنی شده از ایزوتوپ ۲۳۵ که به موجب مادهٔ حاضر منتقل می شود و در قلمرو دولت ایران قرار دارد در هیچ زمان بیش از شش (٦) کیلوگرم اورانیوم ایزوتوپ ۲۳۵ موجود در اورانیوم غنی شده و همچنین مقدار اضافی که به نظر کمیسیون برای ادامهٔ کار مؤثر و مداوم رآکتورها یا آزمایشهای رآکتوری، در هنگامی که مواد سوختی جایگزین شده در ایران در حال سردشدن از طریق تابش است یا هنگامی که مواد سوختی در حال حمل و نقل می باشد لازم تشخیص داده شود، نخواهد بود با توجه به اینکه نظر کمیسیون این است که از شش (٦) کیلو مواد فوق الذکر حداکثر استفاده به عمل آید.

۳. مقدار اورانیوم غنی شده که به موجب این موافقتنامه تحویل می‌گردد ممکن

است تا میزان ۲۰ درصد اورانیوم ۲۳۵ داشته باشد و تمام یا قسمتی از مواد هسته‌ای ویژهٔ مذکور ممکن است به صورت اورانیوم غنی شده تا بیش از ۲۰ درصد ازلحاظ وزن ایزوتوپ اورانیوم ۲۳۵ تحویل شود، به شرط آنکه از لحاظ فنی یا اقتصادی کمیسیون انتقال این مواد را برای استفاده در رآکتورهای تحقیقاتی و آزمایشهای رآکتوری که هر یک با بار سوختی حداکثر تا شش کیلوگرم ایزوتوپ اورانیوم ۲۳۵ محتوی در چنین اورانیومی قادر به کار باشد، موجه بداند.

٤. هنگامی که مواد اولیه یا مواد هسته‌ای ویژه که از ممالک متحدهٔ آمریکا دریافت می‌گردد احتیاج به تجدید عملیات آماده نمودن داشته باشد، این اعمال تحت اختیار و نظارت کمیسیون و در تأسیسات کمیسیون یا تأسیساتی که مورد قبول کمیسیون باشد بر اساس موازین و شرایطی که بعداً موافقت می‌گردد انجام خواهد گرفت و تفاهم حاصل است که جز در مواردی که به نحو دیگری موافقت شود، شکل و محتوای هیچ یک از مواد سوختی که تحت تابش قرار داشته پس از خارج شدن از رآکتور و قبل از آنکه برای تجدید عملیات به کمیسیون یا تأسیسات مورد قبول کمیسیون تحویل داده شود، مورد تغییر واقع نخواهد گردید.

۵. مواد هسته‌ای ویژهٔ حاصله از نتایج اعمال تحت تابش قراردادن در هر قسمت از مواد سوختی که ضمن این موافقتنامه توسط کمیسیون به ایران اجاره داده می شود برای استفادهٔ مستأجر بوده و پس از تجدید عملیات به نحوی که در بند ٤ این ماده پیش‌بینی شده، به مستأجر مسترد خواهد شد و در این هنگام مالکیت این مواد به مستأجر منتقل خواهد گردید.

٦. مواد هسته‌ای ویژه که به موجب این موافقتنامه در جریان استفاده از مواد منتقل شده به دولت ایران یا به اشخاص مجاز تابع قوانین این دولت به وجود می آید، به دولت دیگری یا گروه دول دیگر انتقال نخواهد یافت مگر در صورتی که کمیسیون با این انتقال موافقت نماید.

۷. بعضی از مواد انرژی اتمی که کمیسیون بنا به تقاضای دولت ایران طبق موافقتنامهٔ حاضر در اختیار ایران قرار می دهد برای اشخاص و اموال زیان‌آور است مگر آنکه در استفاده و گذاشت و برداشت آنها دقت به عمل آید. پس از تحویل این قبیل مواد دولت ایران تا آنجا که به دولت ممالک متحدهٔ آمریکا مربوط می‌گردد، تمام

مسئولیت گذاشت و برداشت و استفاده بی خطر از این مواد را به عهده خواهد گرفت.

در مورد مواد اولیه یا مواد هسته‌ای ویژه یا مواد مورد استفاده در رآکتورها که کمیسیون ممکن است به موجب موافقتنامهٔ حاضر به دولت ایران یا به افراد یا مؤسسات غیردولتی تابع قوانین این دولت واگذار نماید، دولت ایران خسارات دولت آمریکا را در دعاوی ناشی از تولید و ساختن و مالکیت و اجاره و تصرف و استفاده از مواد مذکور در فوق یا مواد رآکتوری، پس از تحویل از طرف کمیسیون به دولت ایران یا اشخاص و مؤسسات غیردولتی تابع قوانین این دولت، جبران خواهد نمود و دولت آمریکا را از کلیهٔ مسئولیتها من جمله مسئولیت در قبال شخص ثالث مبرا خواهد داشت.

مادهٔ ۲

مادهٔ هفت موافقتنامهٔ همکاری به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

۱. در مورد استفاده از انرژی اتمی در راههای صلح‌جویانه تفاهم حاصل است که ــ بین هر یک از طرفین یا اشخاص مجاز تابع قوانین هر یک از آنان و اشخاص مجاز تابع قوانین طرف دیگر ــ ممکن است برای انتقال تجهیزات، ادوات و موادی غیر از مواد هسته‌ای ویژه و به منظور انجام خدمات مربوطه ترتیباتی اتخاذ گردد.

۲. در مورد استفاده از انرژی اتمی در راههای صلح‌جویانه تفاهم حاصل است که ــ بین هر یک از طرفین یا اشخاص مجاز تابع قوانین هر یک از آنان و اشخاص مجاز تابع قوانین طرف دیگر ــ ممکن است راجع به انتقال مواد هسته‌ای ویژه و به منظور انجام خدمات مربوطه برای استفاده‌های مشخص در مواد چهار و پنج و با رعایت محدودیتهای مذکور در بند ۲ مادهٔ ٤، ترتیباتی اتخاذ گردد.

۳. طرفین توافق دارند که فعالیتهای مذکور در بندهای ۱ و ۲ این ماده مشروط به رعایت محدودیتهای مذکور در مادهٔ ۲ و قوانین رایج و مقررات و شرایط صدور جواز طرفین و روشهای طرفین در خصوص معاملات مربوط به اشخاص مجاز مذکور در بندهای ۱ و ۲ خواهد بود.

مادهٔ ۳

مادهٔ هشت اصلاح شدهٔ موافقتنامهٔ همکاری مجدداً به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

۱. دولت ایران و دولت ممالک متحدهٔ آمریکا علاقهٔ مشترک خود را به اینکه کلیهٔ مواد و تجهیزات یا ادواتی که به موجب موافقتنامهٔ حاضر به دولت ایران یا اشخاص

مجاز تابع قوانین آن تحویل می‌گردد منحصراً در موارد غیرنظامی استعمال شود، تأیید و تأکید می نمایند.

۲. به استثنای موارد و تا حدودی که اقدامات تأمینی مقرر در این موافقتنامه به سبب اجرای اقدامات تأمینی آژانس بین المللی انرژی اتمی (به نحو مقرر در قسمت الف مادهٔ ۹) تعلیق می یابد، دولت ممالک متحدهٔ آمریکا صرف‌نظر از مفاد سایر مواد موافقتنامهٔ حاضر، از حقوق زیر برخوردار خواهد بود:

الف) حق تجدید نظر در موارد زیر، به منظور اطمینان از طرح و بهره‌برداری غیرنظامی و امکان کاربرد مؤثر اقدامات تأمینی:

۱. طرح هر یک از رآکتورها، و

۲. طرح دیگر تجهیزات و ادواتی که به تعیین کمیسیون طرح آن مرتبط به اجرای مؤثر اقدامات تأمینی باشد که به موجب این موافقتنامه به دولت ایران یا اشخاص مجاز تابع قوانین این دولت به وسیلهٔ ممالک متحدهٔ آمریکا یا اشخاص مجاز تابع قوانین آن دولت تحویل گردد و یا تجهیزات و وسایلی که هر یک از مواد تحویل شده به این طریق را به کار برد یا بسازد یا روی آن عملی انجام بدهد:

مواد اولیه، مواد هسته‌ای ویژه، مواد تعدیل کننده یا مواد دیگری که به وسیلهٔ کمیسیون تعیین شده باشد.

ب) در مورد کلیهٔ مواد اولیه اتمی یا مواد هسته‌ای ویژه که به موجب این موافقتنامه از طرف دولت ممالک متحدهٔ آمریکا یا اشخاص مجاز تابع قوانین این دولت به دولت ایران یا اشخاص مجاز تابع قوانین دولت اخیر تحویل می‌گردد و کلیهٔ مواد اولیه و یا مواد هسته‌ای ویژه‌ای که در مورد مواد و تجهیزات و ادوات زیر که به این طریق تحویل شده است، به کار رفته یا از آن استخراج شده و یا در نتیجهٔ استفاده از آن تولید گردیده باشد،

۱. مواد اولیهٔ اتمی و مواد هسته‌ای ویژه و مواد تعدیل کننده یا دیگر موادی که توسط کمیسیون تعیین می شود، و

۲. رآکتورها، و

۳. کلیهٔ تجهیزات یا وسایل دیگری که از طرف کمیسیون به عنوان قسمتی از آنچه باید در اختیار گذارده شود مشروط به اینکه مقررات مندرج در بند ۲ قسمت (ب)

در این خصوص قابل اجرا باشد.

اولاً ــ نگاهداری و تهیهٔ گزارشهای عملیاتی را از دولت ایران بخواهد و به منظور کمک به تأمین رسیدگی به حساب این مواد گزارشهای مربوطه را خواستار گردد و دریافت نماید.

ثانیاً ــ خواستار شود کلیهٔ این قبیل مواد که در اختیار دولت ایران یا اشخاص مجاز تابع قوانین آن دولت قرار می‌گیرد مشمول کلیهٔ اقدامات تأمینی پیش‌بینی شده در این ماده و تضمینات مندرج در مادهٔ ۹ گردد.

ج) خواستار شود که کلیهٔ مواد هسته‌ای ویژهٔ مذکور در بند ۲ (ب) این ماده را که عادتاً در مقاصد غیرنظامی در ایران به کار نمی رود و به موجب مادهٔ ٤ انتقال نیافته و یا به نحو دیگری مورد توافق طرفین قرار نگرفته باشد، در مخازن تأسیساتی که از طرف کمیسیون تعیین می شود نگهداری گردد.

د) پس از مشاوره با دولت ایران اشخاصی را تعیین نماید که در صورت تقاضای هر یک از طرفین به همراه اشخاص تعیین شده از طرف دولت ایران به همه جا و به همهٔ اطلاعات لازم برای رسیدگی به حساب مواد اولیه و مواد هسته‌ای ویژه که مشمول مقررات بند ۲ (ب) این ماده می باشد در ایران دسترسی داشته باشند تا رعایت مواد موافقتنامه را معلوم نموده و اندازه گیری‌های جداگانه‌ای که ضروری تشخیص دهند، اقدام کنند.

هـ) در صورت عدم رعایت مفاد این ماده یا تضمینات مندرج در مادهٔ ۹ و در صورت عدم اجرای مفاد این ماده توسط دولت ایران در مدت زمان معقول، این موافقتنامه را معلق ساخته یا به آن خاتمه دهد و استرداد کلیهٔ مواد و تجهیزات و ادواتی را که در بند ۲ (ب) این ماده به آن اشاره شده، خواستار شود.

۳. دولت ایران و دولت ممالک متحدهٔ آمریکا حق دارند در موضوعات بهداشتی و ایمنی با یکدیگر مشورت کنند.

٤. دولت ایران متعهد می شود که در اجرای اقدامات تأمینی پیش‌بینی شده در این ماده تسهیلات لازم را به عمل آورد.

مادهٔ ٤

مادهٔ ۹ موافقتنامهٔ همکاری به شرح زیر اصلاح می شود:

«دولت ایران تضمین می نماید که:

۱. اقدامات تأمینی مندرج در مادهٔ ۸ حفظ و رعایت خواهد شد.

۲. لوازم، من جمله تجهیزات و ادواتی که از طریق خرید یا طرق دیگر به موجب این موافقتنامه به دولت ایران یا به اشخاص مجاز تابع قوانین این دولت منتقل می‌گردد و همچنین مواد هسته‌ای ویژه که در اثر استفاده از این قبیل لوازم و تجهیزات و ادوات به دست می آید، در ساختن سلاحهای اتمی یا تحقیقات مربوط به سلاحهای اتمی و یا توسعهٔ آنها یا دیگر مقاصد نظامی به کار نخواهد رفت.

۳. لوازم، من جمله تجهیزات و ادواتی که به موجب این موافقتنامه به دولت ایران یا به اشخاص مجاز تابع قوانین این دولت منتقل می‌گردد به اشخاص غیرمجاز یا به خارج از قلمرو دولت ایران منتقل نخواهد گردید، مگر در موردی که کمیسیون با چنین انتقال به کشور یا به گروهی از کشورهای دیگر موافقت نماید و در این صورت نیز فقط چنانچه از نظر کمیسیون این انتقال در حدود مفاد یک موافقتنامهٔ همکاری بین دولت ممالک متحدهٔ آمریکا با کشور یا گروهی از کشورهای دیگر تشخیص داده می شود.

مادهٔ ۵

قسمت الف از مادهٔ ۹ موافقتنامهٔ همکاری به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

۱. دولت ایران و دولت ممالک متحدهٔ آمریکا توجه دارند که طبق موافقتنامه ای که بین آنها و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در چهارم دسامبر ۱۹٦٤ به امضا رسیده آژانس مذکور اقدامات تأمینی را دربارهٔ مواد و تجهیزات و وسایل تسهیلاتی انتقال یافته به ایران، طبق موافقتنامهٔ همکاری حاضر اجرا می نماید. طرفین موافقت دارند که اقدامات تأمینی آژانس را به نحو مندرج در موافقتنامهٔ سه جانبه طبق آخرین اصلاحی که در آن به عمل آید و یا به موجب موافقتنامهٔ سه جانبهٔ جدیدی که جایگزین آن باشد، همچنان نسبت به مواد و تجهیزات و وسایل تسهیلاتی انتقال یافته طبق این موافقتنامه مجری خواهد بود و وقوف دارند که حق اعمال اقدامات تأمینی که طبق مادهٔ ۸ این موافقتنامه به دولت ممالک متحده داده شده، در مدت و تا حدودی که اقدامات تأمینی آژانس در مورد چنین مواد و تجهیزات و وسایل تسهیلاتی اجرا می شود، معلق خواهد ماند.

۲. چنانچه موافقتنامهٔ سه جانبهٔ جاری ــ که در بند اول مادهٔ حاضر بدان اشاره شده ــ قبل از انقضای مدت موافقتنامهٔ حاضر خاتمه یابد و طرفین نتوانند بفوریت در قبول

اقدامات تأمینی آژانس موافقت نمایند، هر یک از طرفین می توانند خاتمهٔ این موافقتنامه را کتباً اعلام نماید.

چنانچه موافقتنامهٔ حاضر از طرف هر یک از طرفین خاتمه یابد، دولت ایران بنا به تقاضای دولت ممالک متحدهٔ آمریکا، کلیهٔ مواد هسته ای ویژه را که به موجب موافقتنامهٔ حاضر دریافت نموده و در آن تاریخ در اختیار این دولت یا اشخاص تابع قوانین آن می باشد، به دولت آمریکا مسترد خواهد داشت.

دولت ممالک متحدهٔ آمریکا خسارت دولت ایران یا اشخاص تابع قوانین این دولت را نسبت به منافع آنها دربارهٔ موادی که بدین ترتیب مسترد می‌گردد طبق جدول قیمتهای کمیسیون که در آن زمان در ممالک متحدهٔ آمریکا رایج باشد، جبران خواهد نمود.

مادهٔ ٦

مادهٔ یازده اصلاح شدهٔ موافقتنامهٔ همکاری مجدداً به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

«این موافقتنامه از تاریخی لازم‌الاجرا خواهد بود که هر یک از دو دولت اعلام کتبی دایر به انجام تشریفات قانونی تصویب را که به موجب قوانین اساسی برای لازم‌الاجرا شدن چنین موافقتنامه ای مقرر است از دولت دیگر دریافت نموده باشد و برای مدت بیست سال معتبر خواهد بود.»

مادهٔ ۷

این اصلاحیه از تاریخی لازم‌الاجرا خواهد بود که هر یک از دو دولت اعلام کتبی دایر به انجام تشریفات قانونی تصویب را که به موجب قوانین اساسی برای لازم‌الاجرا شدن چنین اصلاحاتی مقرر است از دولت دیگر دریافت نموده باشد و برای مدت مذکور در موافقتنامهٔ همکاری به نحوی که بدین وسیله اصلاح شده است، معتبر خواهد بود.

بنا به مراتب، امضاکنندگان زیر که دارای اختیار لازم می باشند این اصلاحیه را امضا نمودند.

در تاریخ هیجدهم مارس ۱۹۶۹ در واشنگتن در دو نسخه تنظیم گردید.

از طرف دولت ایران — از طرف دولت ممالک متحدهٔ آمریکا*

هوشنگ انصاری

* امضاها ناخواناست.

۱۶. موافقتنامهٔ جلب سرمایه‌های خصوصی (از طریق مراسله)

۱. نامهٔ سفیر آمریکا به وزیر امور خارجه
شمارهٔ ۱۲۳۵
تهران، ۱۷ سپتامبر ۱۹۵۷

عالی جناب

افتخار دارم عطف به مذاکراتی که اخیراً بین نمایندگان دو دولت دربارهٔ تضمیناتی که به موجب بخش ٤١٣ (ب) (٤) قانون امنیت مشترک ١٩٥٤ اجازه داده شده صورت گرفته است موافقتهایی را که ذیلاً در نتیجهٔ این مذاکرات حاصل شده است، تأیید نمایم.

۱. دولت ایران و کشورهای متحدهٔ آمریکا بنا به تقاضای هر یک از طرفین در باب طرح مربوط که توسط اتباع کشورهای متحدهٔ امریکا پیشنهاد می شود و در مورد آن تضمینات مندرج در بخش ٤١٣ (ب) قانون امنیت مشترک ١٩٥٤ به عمل آمده و یا تحت مطالعه می باشد با یکدیگر مشورت خواهند کرد.

۲. دولت کشورهای متحدهٔ امریکا موافقت می نماید که دربارهٔ هیچ طرحی تضمین ننماید مگر آنکه مورد تصویب دولت ایران قرار گرفته باشد.

۳. دربارهٔ چنین تضمیناتی که نسبت به طرحهایی به عمل می آید که طبق مفاد بخش (٤١٣) (ب) (٤) فوق‌الذکر مورد تصویب دولت ایران قرار می‌گیرد دولت ایران موافقت می‌کند.

الف) اگر دولت کشورهای متحد آمریکا تحت چنین تضمین وجوهی به دلار آمریکایی به کسی پرداخت نماید دولت ایران انتقال هرگونه حق یا مالکیت یا منافع چنین شخصی را نسبت به دارایی «پول رایج» اعتبارات و یا سایر مایملک او که به حساب آن چنین پرداختی صورت گرفته به امریکا و همچنین قائم‌مقام کشورهای متحدهٔ آمریکا را نسبت به هرگونه ادعا یا سبب دعوی و یا حقی که ناشی از این انتقال می شود می شناسد.

ب) نسبت به وجوه ریالی که به موجب چنین تضمیناتی دولت امریکا تحصیل نموده رفتاری خواهد شد که نامساعدتر از رفتاری نباشد که نسبت به وجوه خصوصی حاصله از معاملات اتباع امریکایی به عمل می آید که آن معاملات با معاملاتی که مشمول چنین تضمیناتی می باشد قابل مقایسه باشد و چنین وجوه ریالی آزادانه در اختیار دولت کشورهای متحدهٔ امریکا به جهت مخارج اداری گذارده خواهد شد.

ج) در مورد هر ادعا بر علیه دولت ایران که در نتیجهٔ پرداخت ناشی از چنین تضمینی ممکن است دولت کشورهای امریکا قائم‌مقام بشود از طریق مذاکرات مستقیم فیمابین دو دولت اقدام خواهد شد اگر طی مدت مناسبی دولتین نتوانند مورد اختلاف را با موافقت یکدیگر فیصله دهند موضوع جهت اخذ تصمیم قطعی و الزام‌آور به داور واحدی که طبق موافقت طرفین انتخاب خواهد شد احاله خواهد گردید.

اگر دولتین در ظرف سه ماه نتوانند در انتخاب داور توافق حاصل کنند داور کسی خواهد بود که به تقاضای یکی از دولتین ممکن است از طرف رئیس دیوان دادگستری بین‌المللی تعیین شود.

به مجرد وصول یادداشتی از جناب‌عالی حاکی از قبول مطالب فوق‌الذکر از طرف دولت ایران دولت کشورهای متحدهٔ امریکا این یادداشت و جواب جناب‌عالی را به منزلهٔ موافقتنامه در این موضوع بین دولتین تلقی می‌کند.

این موافقتنامه از تاریخ وصول یادداشت جوابیهٔ جناب‌عالی به موقع اجرا گذارده می شود.

موقع را مغتنم شمرده احترامات فائقه را تجدید می نماید.

سلدن چپین

به: عالی جناب، علیقلی اردلان
وزیر امور خارجهٔ ایران
تهران

۲. ترجمهٔ اعلام توافق وزیر امور خارجهٔ ایران با نامهٔ سفیر آمریکا

جناب آقای سفیرکبیر

محترماً بدین‌وسیله وصول نامهٔ مورخهٔ ۱۷ سپتامبر ۱۹۵۷ شمارهٔ ۱۲۳۵ جناب‌عالی را که عیناً در زیر نقل می شود اعلام می دارم:

جناب آقای وزیر امور خارجه، افتخار دارم با عطف به مذاکراتی که اخیراً بین نمایندگان دو دولت دربارهٔ تضمیناتی که به موجب بخش ٤١٣ (ب) (٤) قانون امنیت مشترک ١٩٥٤ اجازه داده شده صورت گرفته است موافقتهایی را که ذیلاً در نتیجهٔ این مذاکرات حاصل شده است تأیید نمایم:

۱. دولت ایران و کشورهای متحدهٔ امریکا بنا به تقاضای هر یک از طرفین در باب طرح مربوط که توسط اتباع کشورهای متحدهٔ امریکا پیشنهاد می شود و در مورد این تضمینات مندرج در بخش ٤١٣ (ب) (٤) قانون امنیت مشترک ١٩٥٤ به عمل آمده و یا تحت مطالعه می باشد با یکدیگر مشورت خواهند کرد.

۲. دولت کشورهای متحدهٔ امریکا موافقت می نماید که دربارهٔ هیچ طرحی تضمین ننماید مگر آنکه مورد تصویب دولت ایران قرار گرفته باشد.

۳. دربارهٔ چنین تضمیناتی که نسبت به طرحهایی به عمل می آید که طبق مفاد بخش (٤١٣) (ب) (٤) فوق‌الذکر مورد تصویب دولت ایران قرار می‌گیرد دولت ایران موافقت می‌کند.

الف) اگر دولت کشورهای متحد امریکا تحت چنین تضمین وجوهی به دلار امریکایی به کسی پرداخت نماید دولت ایران انتقال هرگونه حق یا مالکیت یا منافع چنین شخصی را نسبت به دارایی «پول رایج» اعتبارات و یا سایر مایملک او که به حساب آن چنین پرداختی صورت گرفته به امریکا و همچنین قائم‌مقامی کشورهای متحدهٔ آمریکا را نسبت به هرگونه ادعا یا سبب دعوی و یا حقی که ناشی از این انتقال می شود می شناسد.

ب) نسبت به وجوه ریالی که به موجب چنین تضمیناتی دولت امریکا تحصیل نموده رفتاری خواهد شد که نامساعدتر از رفتاری نباشد که نسبت به وجوه خصوصی حاصله از معاملات اتباع امریکایی به عمل می آید که آن معاملات با معاملاتی که مشمول چنین تضمیناتی می باشد قابل مقایسه باشد و چنین وجوه ریالی آزادانه در اختیار

دولت کشورهای متحدهٔ امریکا به جهت مخارج اداری گذارده خواهد شد.

ج) در مورد هر ادعا بر علیه دولت ایران که در نتیجهٔ پرداخت ناشی از چنین تضمینی ممکن است دولت کشورهای امریکا قائم‌مقام بشود از طریق مذاکرات مستقیم فیمابین دو دولت اقدام خواهد شد اگر طی مدت مناسبی دولتین نتوانند مورد اختلاف را با موافقت با یکدیگر فیصله دهند موضوع جهت اخذ تصمیم قطعی و الزام‌آور به داور واحدی که طبق موافقت طرفین انتخاب خواهد شد احاله خواهد گردید.

اگر دولتین در ظرف سه ماه نتوانند در انتخاب داور توافق حاصل کنند داور کسی خواهد بود که به تقاضای یکی از دولتین ممکن است از طرف رئیس دیوان دادگستری بین‌المللی تعیین شود.

به مجرد وصول یادداشتی از جناب‌عالی حاکی از قبول مطالب فوق‌الذکر از طرف دولت ایران دولت کشورهای متحدهٔ امریکا این یادداشت و جواب جناب‌عالی را به منزلهٔ موافقتنامه در این موضوع بین دولتین تلقی می‌کند.

این موافقتنامه از تاریخ وصول یادداشت جوابیهٔ جناب‌عالی به موقع اجرا گذارده می شود.

از طرف دولت شاهنشاهی بر طبق قانون مربوط به جلب سرمایه‌های خصوصی کشورهای متحد امریکای شمالی مصوبهٔ ۲۷ تیرماه ۱۳۳۶ مطالب مندرجه در این نامه را که به منزلهٔ موافقتنامه‌ای در این موضوع بین دولتین می باشد قبول می نماید.

موقع را مغتنم شمرده، احترامات فائقه را تجدید می نماید.

جناب آقای سلدن چپین
سفیرکبیر کشورهای متحدهٔ آمریکا

۳. نامهٔ سفارت آمریکا به وزارت امور خارجه
تاریخ: ۱۳٤۸/٤/۱۵

ترجمهٔ یادداشت شمارهٔ ۵۵۳ مورخ ۳ ژوئیهٔ ۱۹۶۹ سفارت امریکا

سفارت ایالات متحدهٔ امریکا با اظهار تعارفات خود به وزارت امور خارجه احتراماً نظر آن وزارت را به این موضوع معطوف می دارد که اکنون یک اصلاحیهٔ پیشنهادی مربوط به موافقتنامهٔ تضمین سرمایه گذاری ما به منظور اینکه جنبهٔ متقابل داشته باشد در دست بررسی و مطالعه است ونیز تضمینهای دیگری که قوانین جاری ایالات متحدهٔ امریکا اجازه دهد به آن اضافه شود و مخصوصاً تضمین در مقابل مخاطرات از آن جمله است.

در این خصوص سفارت ایالات متحدهٔ امریکا مایل است این نکته را روشن کند که هر قانون تازهٔ امریکا پس از تاریخ مبادلهٔ یادداشتها بین ما که حمایت بیشتری را از سرمایه گذاری مقرر بدارد طبق مفاد اصلاحیهٔ پیشنهادی در دسترس ایران قرار خواهد گرفت. مع الوصف اجرای عملی چنین قانونی به طور کلی و نیز نسبت به هر یک از پیشنهادهای مخصوص تضمین فقط پس از مشاورهٔ لازم با دولت متبوع شما صورت خواهد گرفت و به عبارت دیگر تضمین جدید خود به خود مورد اجرا پیدا نمی‌کند بلکه منوط به موافقت دولت ایران خواهد بود.

٤. نامهٔ سفیر آمریکا به وزیر امور خارجهٔ ایران

شمارهٔ ۱۷۵

تهران، ۱۲ مارس ۱۹۷۰

جناب آقای وزیر

افتخار دارم به موافقتنامه‌ای که از طریق مبادلهٔ یادداشتهای مورخ ۱۲* و ۲۱ سپتامبر ۱۹۵۷ در مورد تضمین سرمایه‌گذاری خصوصی آمریکاییان در ایران منعقد گردیده و به مذاکراتی که اخیراً بین نمایندگان دولتین ما به منظور ضمانت متقابل سرمایه‌گذاری خصوصی در هر یک از دو کشور به توسط هر یک از دو دولت صورت گرفته است، عطف نموده و توافق ذیل را که در نتیجهٔ این مذاکرات حاصل شده است تأیید کند:

۱. دولت ممالک متحدهٔ آمریکا موافقت دارد تضمین سرمایه‌گذاری اتباع ایران در قلمرو ممالک متحدهٔ آمریکا توسط دولت ایران ــ بر اساس مواد و شرایط و مقرراتی که به موجب موافقتنامهٔ سال ۱۹۵۷ راجع به سرمایه‌گذاری اتباع آمریکا در ایران مورد اجراست و همچنین مقررات مبادلهٔ نامه‌های حاضر ــ به عمل آید. به موجب تقاضای دولت ایران دولتین متبوع ما دربارهٔ اجرای این بند تبادل یادداشت خواهند نمود.

۲. دربارهٔ سرمایه‌گذاری خصوصی آمریکاییان در ایران، اشعار می‌گردد که به منظور تسهیل و افزایش مشارکت سرمایه‌گذاری خصوصی در امر توسعهٔ اقتصادی ایران دولت ممالک متحدهٔ آمریکا آماده است بر اساس مواردی که در قوانین جاری آمریکا پیش‌بینی شده است ضمانت‌نامه‌هایی برای سرمایه‌گذاری‌های مناسب در فعالیتهایی که مورد تصویب دولت ایران باشد صادر نماید، مشروط بر آنکه دولت متبوع شما موافقت داشته باشد که تعهدات مندرج در موافقتنامهٔ سال ۱۹۵۷ در مورد کلیهٔ این ضمانتها قابل اجرا تلقی گردد.

۳. طرفین تفاهم دارند که موارد موافقتنامهٔ ۱۹۵۷ و نیز مقررات بند ۲ یادداشت حاضر ــ فقط در مورد طرحها یا فعالیتهای سرمایه‌داران خصوصی آمریکایی در ایران که تضمین آن از طرف دولت آمریکا مورد تصویب دولت ایران واقع شده باشد ــ قابل اجرا

* در دسترس نبود.

خواهد بود.

پس از دریافت یادداشت آن‌جناب مبنی بر موافقت دولت شاهنشاهی ایران با مراتب فوق، دولت ممالک متحدهٔ آمریکا این یادداشت و یادداشت جوابیهٔ جناب‌عالی را به عنوان مکمل موافقتنامهٔ ۱۹۵۷ بین دولتین در این موضوع تلقی خواهد نمود و این موافقتنامه از تاریخ یادداشت جوابیهٔ جناب‌عالی قابل اجرا خواهد بود.

با تجدید تعارفات و احترامات

سفیر ممالک متحدهٔ آمریکا

به: عالی جناب، اردشیر زاهدی

وزیر امور خارجهٔ ایران

تهران

۵. اعلام توافق وزارت امور خارجهٔ ایران با نامهٔ سفیر آمریکا

شماره: ۶۷۵۲/۱۸

تاریخ: ۱۳۴۸/۱۲/۲۱

جناب آقای سفیر

افتخار دارم وصول نامهٔ شمارهٔ ۱۷۵ مورخ ۱۲ مارس ۱۹۷۰ جناب‌عالی به شرح زیر را:

«جناب آقای وزیر

افتخار دارم به موافقتنامه‌ای که از طریق مبادلهٔ یادداشتهای مورخ ۱۷ و ۲۱ سپتامبر ۱۹۵۷ در مورد تضمین سرمایه‌گذاری خصوصی آمریکاییان در ایران منعقد گردیده و به مذاکراتی که اخیراً بین نمایندگان دولتین ما به منظور ضمانت متقابل سرمایه‌گذاری خصوصی در هر یک از دو کشور به توسط هر یک از دو دولت صورت گرفته است، عطف نموده و توافق ذیل را که در نتیجه این مذاکرات حاصل شده است تأیید کند:

۱. دولت ممالک متحدهٔ آمریکا موافقت دارد تضمین سرمایه‌گذاری اتباع ایران در قلمرو ممالک متحدهٔ آمریکا توسط دولت ایران ــ بر اساس مواد و شرایط و مقرراتی که به موجب موافقتنامهٔ سال ۱۹۵۷ راجع به سرمایه‌گذاری اتباع آمریکا در ایران مورد اجراست و همچنین مقررات مبادلهٔ نامه‌های حاضر ــ به عمل آید. به موجب تقاضای دولت ایران دولتین متبوع ما دربارهٔ اجرای این بند تبادل یادداشت خواهند نمود.

۲. دربارهٔ سرمایه‌گذاری خصوصی آمریکاییان در ایران، اشعار می‌گردد که به منظور تسهیل و افزایش مشارکت سرمایه‌گذاری خصوصی در امر توسعهٔ اقتصادی ایران دولت ممالک متحدهٔ آمریکا آماده است بر اساس مواردی که در قوانین جاری آمریکا پیش‌بینی شده است ضمانت‌نامه‌هایی برای سرمایه‌گذاری‌های مناسب در فعالیتهایی که مورد تصویب دولت ایران باشد صادر نماید، مشروط بر آنکه دولت متبوع شما موافقت داشته باشد که تعهدات مندرج در موافقتنامهٔ سال ۱۹۵۷ در مورد کلیهٔ این ضمانتها قابل اجرا تلقی گردد.

۳. طرفین تفاهم دارند که مواد موافقتنامهٔ ۱۹۵۷ و نیز مقررات بند ۲ یادداشت حاضر، فقط در مورد طرحها یا فعالیتهای سرمایه‌گذاران خصوصی آمریکایی در ایران که

تضمین آن از طرف دولت آمریکا مورد تصویب دولت ایران واقع شده باشد ــ قابل اجرا خواهد بود.

پس از دریافت یادداشت آن جناب مبنی بر موافقت دولت شاهنشاهی ایران با مراتب فوق، دولت ممالک متحدهٔ آمریکا این یادداشت و یادداشت جوابیهٔ جناب عالی را به عنوان مکمل موافقتنامهٔ ۱۹۵۷ بین دولتین در این موضوع تلقی خواهد نمود و این موافقتنامه از تاریخ یادداشت جوابیهٔ جناب عالی قابل اجرا خواهد بود.

با تجدید تعارفات و احترامات
سفیر ممالک متحدهٔ آمریکا»

اعلام و با مفاد آن موافقت نماید.

وزیر امور خارجه ــ اردشیر زاهدی

جناب آقای دوگلاس مک آرتور دوم
سفیر ممالک متحدهٔ آمریکا ــ تهران

۱۷. قرارداد وام

۱. متن قرارداد

قرارداد وام

این قرارداد در تاریخ هفتم ژانویهٔ ۱۹۵۹ بین ایران (که از این پس «وام گیرنده» خوانده می شود) و صندوق وامهای عمرانی که یک مؤسسه دولت کشورهای متحد آمریکاست (که از این پس «صندوق» خوانده می شود) به شرح ذیل منعقد گردیده است.

نظر به اینکه طبق قانون مصوب ۸ اسفند ۱۳۳٤ ایران «وام گیرنده» برنامهٔ هفتسالهٔ دوم را (که ممکن است طبق قوانین ایران اصلاح شود و از این پس «برنامه» خوانده می‌گردد) برای توسعهٔ اقتصادی و اجتماعی خود شروع نموده و سازمان برنامهٔ ایران را (که از این پس «سازمان برنامه» خوانده می شود) به عنوان یک مؤسسهٔ دولت ایران و برای اجرای «برنامه» ایجاد کرده است.

نظر به اینکه وام گیرنده وامی به مبلغ حداکثر چهل و هفت میلیون و پانصد هزار دلار آمریکایی (٤۷,۵۰۰,۰۰۰ دلار) برای کمک در تأمین هزینهٔ طرحهای خاص به منظور توسعهٔ امور اقتصادی جزء «برنامه» از صندوق وامهای عمرانی درخواست نموده است.

نظر به اینکه صندوق وامهای عمرانی حاضر به دادن وام مزبور می باشد زیرا به وسیلهٔ آن نسبت به توسعهٔ منابع اقتصادی و قدرت تولیدی وام گیرنده بر اساس کمک به خویشتن و همکاری متقابل کمک خواهد شد.

علی هذا وام گیرنده و صندوق وامهای عمرانی به شرح ذیل موافقت می نمایند:

مادهٔ اول

وام ــ مقاصد و موارد استفادهٔ آن

بند ۱/۰۱ ــ صندوق وامهای عمرانی موافقت می نماید که مبلغی تا میزان حداکثر چهل و هفت میلیون و پانصد هزار دلار آمریکایی (٤۷,۵۰۰,۰۰۰ دلار) از طریق پرداخت به سازمان برنامه و به وسیلهٔ صندوق وامهای عمرانی طبق شرایط و مندرجات این قرارداد وام و برای مقاصد مندرج در بند ۱/۰۲ ذیل به وام گیرنده وام دهد.

بند ۱/۰۲ ــ منظور از وام مزبور منحصراً کمک به سازمان برنامه در اجرای

طرحهای خاص توسعهٔ اقتصادی است که: اولاً جزء برنامه باشد و ثانیاً جزء یکی از قسمتهای زیر باشد:

ماشین‌آلات کشاورزی، سیلوها، توسعهٔ جنگلها، ساختمان و روشنایی فرودگاهها، اصلاح جاده‌ها، عمران شهرستانها، تجهیزات راه‌آهن، مخابرات، دفع آفات نباتی، ایستگاههای راه‌آهن، کارخانهٔ چیت‌سازی تهران و یا طرحهای کلی دیگری که مورد توافق کتبی صندوق وامهای عمرانی قرار گیرد و ثالثاً هر یک از آن طرحها باید طبق مندرجات بند ۲/۰۲ کتباً مورد تصویب صندوق وامهای عمرانی قرار گیرد. عنوان «طرحهای مصوبه» به معنی طرحهایی خواهد بود که به وسیلهٔ سازمان برنامه طبق بند ۲/۰۱ تسلیم شود و برابر شرح طرح تقدیمی طبق بند مزبور تسلیم گردیده باشد با در نظر گرفتن اینکه شرح مزبور ممکن است در مواقعی طبق بند ۲/۰٤ تغییر یابد.

بند ۱/۰۳ ــ جز در موردی که به نحو دیگری مورد توافق کتبی صندوق وامهای عمرانی قرار گیرد، وام‌گیرنده اهتمام خواهد نمود که وام مورد بحث چنانکه در بند ۳/۰۵ (ج) مندرج شده است طبق شرایط این قرارداد منحصراً برای تأمین هزینه‌های لازم توسط سازمان برنامه به منظور تأمین وسایل و لوازم و تدارکات (که از این پس «کالاها» خوانده می‌شود) و همچنین خدمات لازم برای اجرای طرحهای مصوبه به کار برود. مشروط بر آنکه وام مزبور فقط برای تأمین هزینهٔ تهیهٔ کالاها و خدماتی مورد استفاده واقع شود که مربوط به طرح مصوبه و به مقداری که طبق بند ۲/۰۲ به وسیلهٔ صندوق وامهای عمرانی برای طرح مصوبه مورد تصویب قرار گرفته باشد.

بند ۱/۰٤ ــ الف) کالاهایی که قبل از ۲۰ مه ۱۹۵۸ تحویل و یا قیمت آن پرداخت شده باشد و همچنین خدماتی که قبل از تاریخ مزبور انجام گرفته و یا هزینهٔ آن پرداخت شده باشد از محل این وام اعتباری برای آن تأمین نخواهد گردید.

ب) فقط می‌توان بهای کالاهایی را طبق بند ۱/۰۲ از محل وام تأمین نمود که از ایران و یا مناطق مذکور در جدول ۹۹ دفترچهٔ جغرافیایی ادارهٔ کل همکاری بین‌المللی (که در هنگام سفارش قطعی و یا کنترات کالاها نافذ و معتبر باشد) خریداری و تأمین گردد.

مناطق مذکور در جملهٔ فوق به معنی کشور و ناحیه‌ای خواهد بود که کالاها از آن به ایران حمل شود به استثنای مواردی که اجناس از یک بندر آزاد و یا انبار تضمین

شده به همان نحو دریافت و حمل گردد که در آن موارد مناطق به معنی کشور و یا ناحیه‌ای خواهد بود که اجناس از آن به بندر آزاد و یا انبار تضمین شده حمل گردیده است.

ج) چنانچه کالاهایی به وسیلهٔ بنگاه حمل و نقلی که متعلق به کشوری غیر از ایران و یا کشورهای مندرجه در جدول ۹۹ دفترچه جغرافیایی ادارهٔ کل همکاری بین‌المللی که در هنگام حمل اجناس مزبور معتبر و نافذ است نباشد و نیز به وسیلهٔ وسایل نقلیه که توسط کشورهای مزبور کنترل می شود حمل نشود بهای آنها و هزینهٔ حمل و نقل مربوطه از محل وام تأمین نخواهد شد.

مادهٔ دوم

طرحهای مصوبه ــ حسابهای طرح

بند ۲/۰۱ ــ جز در مواردی که صندوق وامهای عمرانی با تاریخ دیگری کتباً موافقت نماید سازمان برنامه توضیحات لازم راجع به طرحهای خاص توسعهٔ اقتصادی برنامه را که مایل است برای آن از صندوق وام عمرانی تحت این قرارداد تقاضای وام کند با جزئیاتی که صندوق وام عمرانی لازم بداند تا قبل از اول آوریل ۱۹۵۹ به صندوق مزبور تسلیم خواهد کرد.

توضیحات راجع به هر یک از طرحهای مزبور باید منضم به درخواستی باشد مبنی بر اینکه هزینه طرح تحت این قرارداد تأمین شود و حاوی مبلغ هزینه‌ای باشد که تأمین آن درخواست شده است.

بند ۲/۰۲ ــ صندوق وامهای عمرانی هر یک از شرح طرحها و درخواستهای مزبور را فوراً مورد توجه قرار داده و تصویب و یا عدم تصویب صندوق را نسبت به تأمین هزینه طرح مزبور تحت این قرارداد به سازمان برنامه اطلاع خواهد داد و در صورت تصویب طرح حداکثر مقدار پرداخت را که تحت این قرارداد برای طرح مزبور مجاز است و همچنین سایر شرایط لازم را که مغایر این قرارداد نباشد و در مورد تأمین هزینهٔ پروژه تحت این قرارداد به کار برود به اطلاع سازمان برنامه خواهد رسانید. (مبلغ مزبور ازاین پس به عنوان مبلغ مصوبهٔ طرح مصوبه خوانده خواهد شد).

بند ۲/۰۳ ــ در تاریخ قطعی شدن این قرارداد صندوق وامهای عمرانی دو حساب به نام «حساب وام الف» و «حساب وام ب» باز خواهد کرد. پس از تصویب

طرحهای مربوط به طبقهٔ کلی توسعهٔ جنگل، ساختمان و روشنایی فرودگاهها، اصلاح جاده‌ها، عمران شهرستانها، تجهیزات راه‌آهن، مخابرات، دفع آفات نباتی و ایستگاههای راه‌آهن صندوق وامهای عمرانی مبلغ مصوبه برای طرح مزبور را به «حساب وام الف» خواهد گذاشت. پس از تصویب طرحهای مربوط به طبقهٔ کلی ماشین‌آلات کشاورزی، سیلوها و کارخانهٔ چیت‌سازی تهران صندوق وامهای عمرانی مبلغ مصوبه برای طرح مزبور را به «حساب وام ب» خواهد گذاشت. ولی در مورد تصویب طرحهایی که جزء هیچ‌کدام از طبقه‌های کلی مشروحه در این بند نیستند صندوق وامهای عمرانی مبلغ مصوبه برای طرح مزبور را یا به حساب وام «الف» و یا به حساب وام «ب» هر کدام مقتضی بداند خواهد گذاشت.

بند ۲/۰٤ ــ هرگاه تغییرات مهمی در طرحهای مصوبه مذکور در شرح طرح تقدیمی به صندوق وامهای عمرانی برابر بند ۲/۰۲ بدون موافقت کتبی و قبلی صندوق مزبور صورت گیرد هیچ‌گونه پرداختی تحت این قرارداد وام نسبت به طرح مصوبه فوق به عمل نخواهد آمد.

مادهٔ سوم

پرداختهای اولیه و شرایط پرداختهای بعدی

بند ۳/۰۱ ــ پس از تأمین کلیهٔ شرایط قبلی لازم برای پرداخت تحت این قرارداد وام صندوق وامهای عمرانی پیش‌پرداختهایی به دلار آمریکایی برحسب تقاضای سازمان برنامه از هر یک از حسابهای وام در واحدهای یکصدهزار دلاری به عمل خواهد آورد مشروط بر آنکه پیش‌پرداخت در هر مورد از سی درصد (۳۰٪) جمع مقدار مصوبه طرح که به حساب وام مزبور گذارده شده است تجاوز نکند (مگر در مواردی که صندوق وامهای عمرانی کتباً موافقت نماید). این پیش‌پرداختها به وسیلهٔ وام‌گیرنده برای تأمین قیمت اجناس و خدمات طبق بند ۱/۰۳ فوق به مصرف خواهد رسید.

بند ۳/۰۲ ــ پس از تأمین کلیهٔ شرایط قبلی لازم برای پرداخت تحت این قرارداد وام صندوق وامهای عمرانی علاوه بر پیش‌پرداختهای مذکور در بند ۳/۰۱ فوق پرداختهایی در هر ماه و یا در فواصل دیگری که مورد موافقت کتبی صندوق وامهای عمرانی قرار گیرد تحت این قرارداد وام در وجه سازمان برنامه به عمل خواهد آورد. این پرداختها از محل حساب وام مربوطه در مقابل هزینه‌هایی که از طرف سازمان برنامه

برای پرداخت قیمت اجناس و خدمات مذکور در بند ۱/۰۳ فوق انجام شده خواهد بود. این پرداختها فوراً پس از درخواست سازمان برنامه و به اتکای مدارکی که صندوق وامهای عمرانی در موقع خود تعیین نماید به عمل خواهد آمد. هرگاه هزینه‌های مصرفی سازمان برنامه به پولی غیر از دلار آمریکایی باشد و سازمان برنامه تقاضا کند که وجوه این هزینه‌ها پرداخت شود صندوق وامهای عمرانی هم ارز دلار آمریکایی آن مبلغ مسکوک یا پول رایج قانونی ایران (که از این پس پول ایران نامیده می‌شود) که معادل ارزهای خارجی بجز دلار مصرفی سازمان برنامه است به سازمان برنامه پرداخت خواهد نمود. در مواردی که مشمول جملهٔ فوق می باشد مقدار دلار آمریکایی که در مقابل آن وجهی به سازمان برنامه پرداخت خواهد شد از طرف صندوق وامهای عمرانی و بر مبنای نرخ تسعیر دلار آمریکایی به پول ایرانی مصرفی به وسیلهٔ سازمان برنامه در تاریخ پرداخت مزبور تعیین خواهد شد.

نرخ تسعیر پول ایران و دلار آمریکایی در هر تاریخ خاص عبارت از نرخی خواهد بود که به آن نرخ دلار آمریکایی در آن تاریخ در مقابل ریال به ساکنان ایران غیر از مقامات دولتی برای منظورهای زیر فروخته می شود:

۱. پرداخت بهره و استرداد اصل وامها.

۲. انتقال اصل سرمایه‌های به کار افتاده در ایران.

۳. انتقال اصل سرمایه‌های به کار افتاده در ایران مشروط بر آنکه تنها یک نرخ برای چنین معاملات ارزی در ایران وجود داشته باشد.

هرگاه یک نرخ ارز واحدی برای سه نوع معاملات مذکور در فوق وجود نداشته باشد نرخ تسعیر در هر تاریخ خاص عبارت خواهد بود از بالاترین نرخ تسعیر (یعنی حداکثر واحدپول ایران در مقابل هر دلار آمریکایی) که به آن نرخ دلار آمریکایی در آن تاریخ به ساکنان ایران (به استثنای مقامات دولتی) برای انجام هر یک از سه نوع معاملات فوق فروخته می شود و یا برای فروش عرضه می‌گردد. صندوق وامهای عمرانی مقادیر دلارهای آمریکایی را که به حسابهای وام مذکور در جملهٔ فوق گذاشته می شود به اطلاع سازمان برنامه خواهد رسانید.

بند ۳/۰۳ ــ در تمام این قرارداد وام عبارت «پرداخت» به معنای پیش‌پرداختهایی که تحت بند ۱/۰۳ فوق و یا پرداختهایی که تحت بند ۳/۰۲ به عمل

آمده است خواهد بود.

بند ۳/۰٤ ــ در ظرف نود (۹۰) روز پس از تاریخ اخیر مذکور در بند ۸/۰۲ سازمان برنامه مدارک فوق تقاضای صندوق وامهای عمرانی را برای نشان دادن مخارجی که توسط سازمان برنامه برای مصارف مذکور در بند ۱/۰۳ به عمل آمده است به صندوق وامهای عمرانی تسلیم خواهد نمود. مخارج مزبور عبارت‌اند از مخارجی که در جزء مدارک تقدیمی برای پرداختهای موضوع بند ۳/۰۲ منظور نشده است. در ظرف پنج (۵) روز پس از تسلیم مدارک مزبور و حداکثر نود و پنج (۹۵) روز پس از تاریخ مذکور در بند ۸/۰۲ وام گیرنده مبالغی به شرح ذیل به دلار آمریکایی در وجه صندوق وامهای عمرانی خواهد پرداخت:

الف) مجموع پرداختهایی که از حساب وام (الف) به سازمان برنامه به عمل آمده است منهای مجموع کلیهٔ پرداختهای سازمان برنامه برای طرحهای مصوبهٔ مربوط که به حساب وام (الف) گذاشته شده و اسناد آن طبق بند ۳/۰۲ و ۳/۰٤ تسلیم شده است.

ب) مجموع پرداختهایی که از حساب وام (ب) به سازمان برنامه به عمل آمده است منهای مجموع پرداختهای سازمان برنامه برای طرحهای مصوبهٔ مربوط که به حساب وام (ب) گذاشته و اسناد آن طبق بند ۳/۰۲ و ۳/۰٤ تسلیم شده است.

از لحاظ جملات فوق و در تعیین مقدار هزینه به دلار آمریکایی که اسناد آن از طرف سازمان برنامه تسلیم شده باشد هرگونه هزینه‌هایی که به پولهایی غیر از دلار آمریکایی به عمل آید به صورت هم‌ارز دلاری آن از روی نرخ تسعیر پولهای مزبور به دلار آمریکایی به شرح مندرجه در بند ۳/۰۲ محسوب خواهد شد.

بند ۳/۰۵ ــ عبارات ذیل به نحوی که در این قرارداد وام استعمال شده است دلالت بر معانی ذیل دارد:

الف) «وام الف» در هر موقع دلالت دارد بر مجموع پرداختهایی که از حساب وام (الف) تا آن موقع به عمل آمده است منهای مبالغی که طبق بند ۳/۰٤ فوق و به موجب قسمت (ب) آن بند به صندوق وام عمرانی مسترد شده است.

ب) «وام ب» در هر موقع دلالت دارد بر مجموع پرداختهایی که ازحساب وام (ب) تا آن موقع به عمل آمده است منهای مبالغی که طبق بند ۳/۰٤ فوق و به موجب قسمت (ب) بند مزبور به صندوق وام عمرانی مسترد شده است.

ج) «وام» در هر موقع دلالت دارد بر جمع کلی مبالغ وام (الف) و وام (ب) که طبق بند (الف) و (ب) بند ۳/۰۵ در آن موقع تعیین شود.

بند ۳/۰۶ ــ قبل از اینکه صندوق وامهای عمرانی پرداختی تحت این وام بنماید و به عنوان شرط لازم آن مدارکی که مورد قبول صندوق وامهای عمرانی و به نحوی که از طرف صندوق مزبور لدی‌الاقتضا درخواست شود دربارهٔ اقداماتی که به وسیلهٔ وام گیرنده و سازمان برنامه نسبت به این قرارداد وام به عمل آمده و یا خواهد آمد می بایستی به صندوق وامهای عمرانی تسلیم شود و این مدارک شامل نظریه و یا نظریه‌های مشاور قضایی مبنی بر مراتب ذیل به نحوی رضایت‌بخش برای صندوق وام عمرانی باشد:

الف) تأیید اینکه وام گیرنده دارای اختیارات و صلاحیت قانونی تحت قوانین ایران برای انعقاد این قرارداد وام و صدور سفته‌های مربوطه تحت آن و تقبل کلیهٔ تعهدات وظایفی که طبق آن برای وام گیرنده تعیین شده است می باشد.

ب) تأیید اینکه قرارداد وام به نحو شایسته‌ای به وسیلهٔ وام گیرنده تنفیذ گردیده و به تصویب و امضا رسیده و از طرف او ایفاد گردیده و تعهدات الزام‌آور و قطعی وام گیرنده را در مورد مواد قرارداد مزبور دربر دارد.

ج) هرگونه سفته‌ای که به موجب مادهٔ پنج این قرارداد تنظیم و تحویل شود به منزلهٔ تعهد الزام‌آور و قطعی وام گیرنده طبق مصرحات آن خواهد بود و جز در موردی که به نحو دیگری در نظریهٔ قضایی مزبور قید شود هیچ گونه امضا و تشریفات دیگری به این منظور لازم نخواهد بود.

مادهٔ چهارم

بهره ــ شرایط استرداد وام

بند ۴/۰۱ ــ وام گیرنده بهره‌ای به میزان سه و نیم درصد (۳ ــ $\frac{۱}{۲}$ درصد) در سال نسبت به ماندهٔ بدهکار اصل وام (الف) در موقع خود خواهد پرداخت و همچنین بهره‌ای به میزان پنج و یک ربع درصد (۵ ــ $\frac{۱}{۴}$ درصد) در سال نسبت به ماندهٔ بدهکار اصل وام (ب) در موقع خود پرداخت خواهد نمود. بهرهٔ مزبور در پانزدهم ژوئیه و پانزدهم ژانویهٔ هر سال تا هنگام تأدیهٔ وام پرداخت خواهد شد و اولین سررسید پرداخت بهره در تاریخ ۱۵ ژوئیهٔ ۱۹۵۹ خواهد بود.

بند ۴/۰۲ ــ وام گیرنده وام را در بیست و چهار (۲۴) قسط شش‌ماهه در ۱۵

ژوئیه و ۱۵ ژانویهٔ هر سال مسترد خواهد نمود تا زمانی که وام به کلی مسترد شده باشد و اولین قسط آن را در ۱۵ ژانویهٔ ۱۹۶۰ مسترد خواهد نمود. هر یک از شش قسط اولیه به مقدار یکصد هزار دلار (۱۰۰,۰۰۰ دلار) خواهد بود و در هیجده قسط بقیه ماندهٔ بدهکار وام به مقادیر تقریباً مساوی مسترد خواهد گردید، در ظرف ۶۰ روز از تاریخ اخیر مذکور در بند ۸/۰۲ صندوق وام عمرانی جدول استهلاک وام را که در آن مقدار دقیق هر قسط تعیین شده باشد به وام گیرنده تسلیم خواهد نمود. تعهد وام گیرنده برای استرداد این وام طبق این بند بدون در نظر گرفتن اینکه سفته های مربوطه توسط وام گیرنده تحت مادهٔ پنج ذیل صادر شده است یا نه به قوت خود باقی خواهد بود.

بند ٤/٠٣ ــ جز در مواردی که به نحو دیگری وام گیرنده و صندوق وام عمرانی موافقت نمایند کلیهٔ مبالغی که توسط صندوق وام عمرانی به عنوان پرداخت بهره و یا استرداد اصل وام دریافت شده است بدواً به عنوان پرداخت بهرهٔ وام (الف) و وام (ب) به نسبت خود و سپس به عنوان پرداخت ماندهٔ بدهکار اصل وام (ب) و وام (الف) به نسبت خود حساب خواهد شد.

بند ٤/٠٤ ــ در تاریخ سررسید پرداخت هر قسمت از بهره وام گیرنده می تواند پس از پرداخت کلیهٔ بهرهٔ مربوط به وام کلیه و یا قسمتی از آن قسمت وام را که باید به صندوق وامهای عمرانی تأدیه شود قبل از موعد مقرر بدون پرداخت جریمه پرداخت کند. تمامی مبالغی که توسط صندوق وامهای عمرانی به عنوان پرداخت قبل از موعد دریافت می شود می بایستی به نسبت برای مانده های بدهکار وام (الف) و وام (ب) محسوب گردد.

کلیهٔ پرداختهای قبل از موعد که به حساب وام (الف) منظور می‌گردد باید بابت اقساط اصل وام قابل پرداخت به صندوق وامهای عمرانی به نسبت عکس سررسید آنها منظور شود همچنین کلیهٔ پرداختهای قبل از موعد که به حساب وام (ب) منظور می‌گردد باید بابت اقساط اصل وام قابل پرداخت به صندوق وامهای عمرانی به نسبت عکس رسید آنها منظور شود.

بند ٤/٠٥ ــ کلیهٔ پرداختهای بهره و اصل وام که به وسیلهٔ وام گیرنده به عمل می آید و همچنین کلیهٔ پرداختهای دیگری که وام گیرنده بایستی انجام دهد باید به صورت مسکوک یا پولی صورت گیرد که در هنگام پرداخت مزبور پول قانونی کشورهای

متحد آمریکا برای پرداخت وامهای عمومی و خصوصی به شمار می رود و می بایستی به ادارهٔ صندوق وام عمرانی در واشنگتن ناحیهٔ کلمبیا واقع در کشورهای متحدهٔ آمریکا پرداخت شود مگر در مواردی که صندوق وامهای عمرانی ترتیب دیگری را تقاضا نماید. هرگاه سررسید اینگونه پرداختهادر روز شنبه و یا یکشنبه و یا تعطیلات قانونی باشد باید در روز کار بعد پرداخت گردد.

مادهٔ پنجم

سفته‌ها

بند ۵/۰۱ ــ وام گیرنده سفتهٔ طلبهای لازم را (که از این پس «سفته» خوانده می شود) و حاکی از کلیه و یا قسمتی از ماندهٔ بدهکار اصل وام (الف) و همچنین کلیه و یا قسمتی از ماندهٔ بدهکار اصل وام (ب) باشد به نحو آتی الذکر تنظیم و تحویل خواهد نمود.

بند ۵/۰۲ ــ وام گیرنده در صورت تقاضای صندوق وامهای عمرانی و بر حسب آن در ظرف حداقل شصت (۶۰) روز پس از تاریخ درخواست مربوطه به نحوی که صندوق وامهای عمرانی ضمن درخواست تعیین کند سفته‌هایی با مشخصات و مبالغ تعیین شده در درخواست که کل مبلغ آن از ماندهٔ بدهکار اصل وام در تاریخ درخواست بیشتر نباشد و برای آن ماندهٔ بدهکار سفته‌ای تا آن زمان تحویل و یا درخواست نشده باشد هرچه زودتر تنظیم و تحویل خواهد کرد.

در درخواست صندوق وامهای عمرانی تصریح خواهد شد که آیا سفتهٔ مزبور مربوط به وام (الف) است و یا وام (ب). صندوق وامهای عمرانی از وام گیرنده درخواست نخواهد کرد که سفته‌ای در مورد وام (الف) به مبلغی که از ماندهٔ بدهکار اصل وام (الف) در تاریخ درخواست تجاوز کند و یا برای آن قبلاً سفته‌ای تحویل و یا درخواست شده باشد صادر کند و همچنین صندوق وامهای عمرانی از وام گیرنده درخواست نخواهد کرد که سفته‌ای در مورد وام (ب) به مبلغی که از ماندهٔ بدهکار اصل وام (ب) در تاریخ درخواست تجاوز کند و یا برای آن قبلاً سفته‌ای تحویل و یا درخواست شده باشد صادر کند.

بند ۵/۰۳ ــ بهرهٔ متعلقه به سفته‌های مربوط به حساب وام (الف) سه و نیم درصد (۳ $\frac{۱}{۲}$ درصد) و بهرهٔ متعلقه به سفته‌های مربوط به حساب وام (ب) پنج و یک

ربع درصد (۵ـ$\frac{۱}{۴}$ درصد) خواهد بود.

بند ۵/۰٤ ــ سررسید سفته‌های مزبور باید مطابق سررسید اقساط اصل وام به شرح مذکور در بند ٤/۰۲ باشد. سفته‌های تحویلی طبق درخواست موضوع بند ۵/۰۲ باید دارای سررسیدهایی باشد که صندوق وامهای عمرانی در درخواست خود تعیین کرده است ولی جمع مبالغ اصلی قابل پرداخت در تاریخ سررسید هر یک از اقساط کلیهٔ سفته‌های معوقه نباید به هیچ‌وجه از مبلغ اصلی منقضی المدة در آن تاریخ به شرح مذکور در بند ٤/۰۲ تجاوز کند.

بند ۵/۰۵ ــ سفته‌های مزبور به دلار آمریکایی و در دفتر صندوق وامهای عمرانی در واشنگتن دی.سی. یا در هر محل دیگر که صندوق وامهای عمرانی در درخواست خود طبق قسمت ۵/۰۲ ذکر کند قابل پرداخت خواهد بود. طبق درخواست صندوق وامهای عمرانی سفته‌ها باید به زبان انگلیسی و به وسیلهٔ ماشین یا چاپ یا کلیشه نوشته شود و به طور کلی از لحاظ متن و فرم با نمونهٔ سند اقساطی که در جدول شمارهٔ ۱ ضمیمه این قرارداد درج شده است مطابقت کند و یا اینکه با نمونهٔ سند سریال که در جدول شمارهٔ ۲ ضمیمهٔ این قرارداد درج شده است مطابقت نماید. هر سفته به شرحی که در درخواست صندوق وامهای عمرانی تعیین خواهد شد تاریخ گذاری و مشخص می‌گردد.

بند ۵/۰٦ ــ سفته‌ها باید به وسیلهٔ شخص صلاحیتداری که وام گیرنده کتباً تعیین خواهد کرد به نام او و از طرف او امضا شود.

بند ۵/۰۷ ــ هرگاه صندوق وامهای عمرانی مبادرت به انتقال یا واگذاری یا فروش سفته‌ای نماید و یا هرگونه پرداختی را به موجب آن تضمین کند وام گیرنده هرگونه پرداختی که از طرف صندوق وامهای عمرانی تحت ضمانت فوق و به علت قصور وام گیرنده در پرداخت طبق مندرجات سفته مزبور به عمل آید مسترد خواهد نمود.

بند ۵/۰۸ ــ هیچ دارندهٔ سفته‌ای (غیر از صندوق وامهای عمرانی و یا قائم‌مقام آن که بر طبق مفاد بند ۹/۰۲ به وسیلهٔ وام گیرنده به رسمیت شناخته می شود) نمی تواند به استناد اینکه دارندهٔ سفته‌ای می باشد ازحقوق ناشیه از این قرارداد وام استفاده کند یا مشمول شرایط و تعهداتی باشد که به موجب این قرارداد به عهدهٔ صندوق وامهای عمرانی قرار گرفته است. مفاد این بند نسبت به حقوق یا تعهداتی که تحت شرایط و مندرجات

سفته یا ضمانت ظهرنویسی شدهٔ آن ایجاد گردد تأثیر نداشته و لطمه‌ای وارد نخواهد ساخت.

بند ۵/۰۹ ــ پرداخت اصل مبلغ هر سفته تعهد وام‌گیرنده را نسبت به استرداد همان قسمت از اصل مبلغ وام که مربوط به سفته است منتفی می‌سازد و همچنین پرداخت بهرهٔ هر سفته تعهد وام‌گیرنده را نسبت به پرداخت بهرهٔ همان قسمت از اصل وام که مربوط به سفته است منتفی می‌سازد.

بند ۵/۱۰ ــ وام‌گیرنده در اسرع وقت ممکنه بلافاصله پس از درخواست صندوق وامهای عمرانی در ازای سفته‌هایی که تا آن زمان تنظیم گردیده و به صندوق وامهای عمرانی تحویل شده است سفته‌های جدیدی با مشخصات و سررسیدی که صندوق وامهای عمرانی درخواست نماید تنظیم و تحویل خواهد نمود مشروط بر اینکه جمع مقادیر اصلی قابل پرداخت در سررسید هر قسط که در سفته‌های معوقه از جمله سفته‌های جدید ذکر گردیده (به استثنای سفته‌هایی که با آن مبادله شده‌اند) از اصل مبلغ منقضی المدت در آن تاریخ به شرح بند ٤/۰۲ تجاوز نکند.

سفته‌های جدید از لحاظ فرم و متن با مواد مندرج در بند ۵/۰۵ مطابقت خواهد نمود ولی لزومی ندارد فرم و متن سفته‌های جدید عیناً با سفته‌های مبادله شده یکسان باشد.

بند ۵/۱۱ ــ سفته‌ای که طبق این موافقتنامهٔ وام صادر شود آزادانه قابل انتقال به وسیلهٔ دارندهٔ آن خواهد بود مگر اینکه انتقال آن به وسیلهٔ دارندهٔ قبلی محدود شده باشد.

مادهٔ ششم

تعهدات

بند ٦/۰۱ ــ بدون دادن اطلاع کتبی به صندوق وامهای عمرانی سازمان برنامه هیچ گونه تغییر اساسی در طرحهای مصوبه به عمل نخواهد آورد. سازمان برنامه از کلیهٔ کالاها و خدماتی که مخارج آنها از محل این وام تأمین می‌گردد به نحو احسن و طبق اصول صحیح فنی و مهندسی استفاده خواهد نمود. سازمان برنامه کلیهٔ اثاثیه و لوازم و ماشین‌آلاتی که از محل این وام خریداری شده طبق اصول صحیح فنی و مهندسی مورد نیاز طرح مصوبه‌ای که لوازم مزبور برای آن تهیه گردیده انبار کرده و به نحو صحیح و

سالمی ازآنها نگاهداری و تعمیر نماید. سازمان برنامه موافقت می نماید که هر یک از طرحهای مصوبه را بسرعت تکمیل نموده و منابع دیگری که علاوه بر این وام برای انجام و اجرای آن لازم است تهیه و تأمین نماید.

بند ۶/۰۲ ــ سازمان برنامه کالاهایی را که از محل این وام خریداری گردیده منحصراً در ایران برای اجرای طرحی که کالاهای مزبور برای آن خریداری شده است به مصرف خواهد رسانید مشروط بر اینکه در مورد آن قبیل کالاهایی که کاملاً و کلاً برای منظور فوق الذکر مصرف نشده مفاد این ماده تا زمانی صدق می نماید که طرح مصوبه مربوطه ای که کالاهای مزبور برای آن خریداری شده تکمیل و یا تا زمانی که کالاهای مزبور دیگر برای طرح مزبور قابل استفاده نباشد و نیز مشروط بر اینکه این قبیل کالاها نباید بدون موافقت قبلی صندوق وامهای عمرانی عالماً و عامداً قبل از استرداد وام حاضر از ایران صادر شود.

بند ۶/۰۳ ــ الف) سازمان برنامه دفاتر و پرونده‌های کافی برای نشان‌دادن کالاها و خدماتی که قیمت آنها از محل این وام تأمین می‌گردد نگاه خواهد داشت و این دفاتر و پروندهٔ قیمت و مورد مصرف این کالا و خدمات را در طرحهای مصوبه نشان خواهد داد. همچنین در مورد سفارشات و قراردادها برای خرید این کالاها و خدمات نوع و میزان اجرا و فعالیت فروشندگان و اصول کلی اعطای کنتراتها و دادن سفارشها و پیشرفت طرحهای مصوبه در این دفاتر و پرونده‌ها منعکس خواهد شد.

در مورد هر یک از طرحهای مصوبهٔ دفاتر و پرونده‌های نامبرده فوق تا زمانی که صندوق وامهای عمرانی وجود آنها را لازم می داند نگاهداری خواهند شد. صندوق وامهای عمرانی حق خواهد داشت در هر موقع مناسبی که لازم بداند به دفاتر و پرونده‌های مزبور و سایر اسناد و مکاتبات و سایر مدارک مربوطه به این وام رسیدگی نموده و بازرسی به عمل آورد. سازمان برنامه عمل بازرسی هر یک از طرحهای مصوبه و بازرسی طرز استفاده از کالاها و خدماتی که مخارج آنها از محل این وام تأمین می‌گردد برای صندوق وامهای عمرانی میسر خواهد ساخت. سازمان برنامه در انجام عمل بازرسی و رسیدگی مورد بحث نهایت همکاری و معاضدت را با صندوق وامهای عمرانی خواهد نمود به طوری که صندوق مزبور بتواند این عمل را به طور کامل و با سرعت انجام دهد و همچنین سازمان برنامه وسایل لازم برای مسافرت نمایندگان مجاز صندوق وامهای

عمرانی به نقاط مختلف ایران به منظور انجام امور مربوط به این وام را فراهم خواهد ساخت.

ب) سازمان برنامه گزارش پیشرفت کار طرحهای مصوبه را طبق درخواست صندوق وامهای عمرانی و همچنین گزارشات سالیانهٔ وضع مالی و فعالیتهای خود را در طول مدت این وام تهیه و تسلیم صندوق وامهای عمرانی خواهد نمود.

ج) وام گیرنده صورتی از کلیهٔ وجوهی که بابت سفته‌های معوقه پرداخت می شود به انضمام نام گیرنده و محل و تاریخ پرداخت تهیه و به صندوق وامهای عمرانی گزارش خواهد داد. این نوع گزارشات در ظرف ۶۰ روز پس از انجام پرداخت مورد گزارش تسلیم صندوق وامهای عمرانی خواهد گردید.

بند ٦/٠٤ ــ وام گیرنده بدون تأخیر صندوق وامهای عمرانی را نسبت به هرگونه عوامل و شرایطی که معارض و یا تهدید به معارضه در پرداخت اصل و فرع وام و یا سفته‌های معوقه‌ای که طبق مواد این قرارداد صادر شده و یا انجام امور مربوط به این وام می‌کند مطلع خواهد نمود.

بنده ٦/٠٥ ــ وام گیرنده موافقت می نماید که این قرارداد وام و کلیهٔ سفته‌های صادره تحت آن واصل و بهره وام و هرگونه سفته‌هایی که تحت آن صادر گردد بدون کسر هیچ گونه کسوری پرداخت شده و از پرداخت هرگونه مالیات و عوارض و حقوق جاری و موضوعه و قابل اجرای کشور معاف باشد. عواید حاصله از این وام به هیچ‌وجه به مصرف پرداخت عوارض وارداتی یا تعرفهٔ گمرکی یا حقوق مشابه جاری و قابل اجرای کشور برای کالاهایی که مستقیماً توسط سازمان برنامه وارد کشور می شود نخواهد رسید.

بند ٦/٠٦ ــ سازمان برنامه اطمینان حاصل خواهد نمود که لااقل پنجاه درصد (۵۰٪) از وزن غیرخالص اجناسی که از محل این وام خریداری می شود (اوزان مزبور جداگانه برای کشتی ها و تانکرها احتساب شده) و می توان آن را توسط کشتی های اقیانوس‌پیما حمل کرد به وسیلهٔ کشتی های بازرگانی خصوصی که دارای پرچم کشورهای متحدهٔ آمریکا می باشد حمل گردد مشروط بر اینکه کشتی های مزبور با نرخ متناسب و عادلانه فراهم باشند. صندوق وامهای عمرانی بدین منظور فراهم بودن و یا عدم فراهم بودن با نرخهای متناسب و عادلانهٔ کشتی های بازرگانی دارای پرچم ممالک متحده را تعیین خواهد نمود وام گیرنده حق خواهد داشت برای کسب این اطلاع هر موقع

که لازم می داند به صندوق وامهای عمرانی مراجعه کند.

بند ٦/٠٧ ــ پرداخت حقوق بیمهٔ دریایی از محل این وام برای اجناسی که از محل این وام خریداری شده بلامانع است مشروط بر اینکه نرخ بیمهٔ مزبور حداقل نرخ ممکنه باشد و نیز مشروط بر اینکه هرگاه وام گیرنده در مورد حقوق بیمهٔ دریایی نسبت به محمولاتی که مخارج آن تحت قانون امنیت مشترک ۱۹٥٤ و اصلاحیهٔ آن تأمین می‌گردد تبعیضی به وسیلهٔ قوانین و مقررات نسبت به یک شرکت بیمهٔ دریایی مجاز به انجام معاملات در هر یک از ایالات کشورهای متحدهٔ آمریکا قائل شود اجناسی که از محل این وام تأمین می‌گردد در صورت بیمه شدن در مقابل خطرات دریایی باید تا مدتی که این تبعیض ادامه دارد در کشورهای متحدهٔ امریکا نزدیک شرکت یا شرکتهای مجاز برای معاملات بیمه دریایی در هر ایالت کشورهای متحدهٔ آمریکا بیمه شود.

بند ٦/٠٨ ــ سازمان برنامه حداقل سی (۳۰) روز قبل از تاریخی که سفارشی به مبلغ متجاوز بر ٥۰۰۰ دلار برای اجناس خریداری از خارج ایران که قرار است از محل وام تأمین شود داده شود و یا دادن آن مورد موافقت قرار گیرد طبق مقررات صندوق وامهای عمرانی شرحی به زبان انگلیسی دربارهٔ اجناسی که می بایستی خریداری شود با ذکر مشخصات بر طبق استانداردهای کشورهای متحدهٔ آمریکا و ذکر طرز مناقصه به قسمت بازرگانی های کوچک ادارهٔ کل همکاری بین المللی واقع در واشنگتن دی. سی. ۲٥ تسلیم خواهد کرد با در نظر گفتن اینکه صندوق وامهای عمرانی می تواند در صورت تقاضای سازمان برنامهٔ مدت سی (۳۰) روز را تقلیل دهد و یا در صورتی که لازم و شایسته بداند از این شرط صرف نظر کند.

بند ٦/٠٩ ــ قیمت هیچ کالایی از محل این وام تأمین نخواهد شد مگر آنکه قیمت آن کالا از طرف صندوق وامهای عمرانی عادلانه تشخیص داده شود. نظر طرفین این است که قیمت عادلانه از لحاظ جمله فوق عبارت از کمترین قیمت رقیبانهٔ تحویل کالا با در نظر گرفتن کیفیت و مدت تحویل و سایر عوامل خواهد بود. جز در مواردی که به نحو دیگری مورد موافقت صندوق وامهای عمرانی قرار گیرد خرید اجناس و خدماتی که از محل وام تأمین می شود باید مبتنی بر استفسار از تعداد کافی فروشندگان از مناطق مذکور در جملهٔ اول بند ۱/۰٤ (الف) باشد.

بند ٦/۱۰ ــ سازمان برنامه ترتیبات لازم را خواهد داد تا جریان مشروح و کامل

تحصیل اعتباری که دولت امریکا به موجب این قرارداد وام به ایران اعطا نموده به استحضار عامه برسد.

بند ٦/١١ ــ وام گیرنده به این وسیله تضمین می نماید که هیچ نوع حق العمل و حق الزحمه ای به هیچ شخص و یا تجارتخانه و یا بنگاه در مورد درخواستی که منجر به اعطای این وام از طرف صندوق وامهای عمرانی شده و یا در مورد هرگونه مذاکرات مربوط به آن پرداخت نکرده و نخواهد کرد به استثنای پاداشهای مناسب در مقابل خدمات فنّی و حرفه ای و غیر آن که در اثر ارائهٔ مزایای طرحهای پیشنهادی و یا اجرای این قرارداد وام و یا عملیات مربوط به آن پرداخت شود. وام گیرنده موافقت می نماید که به محض درخواست صندوق وامهای عمرانی میزان وجوهی که به اینگونه اشخاص و یا تجارتخانه ها و بنگاهها پرداخت شده است به اطلاع صندوق وامهای عمرانی برسد.

مادهٔ هفتم

جبران خسارات صندوق وامهای عمرانی

بند ۷/۰۱ ــ در صورت پیش آمدن هر یک از موارد ذیل صندوق وامهای عمرانی به میل خود ممکن است از دادن پیش پرداختها و یا پرداختهای بیشتری تحت این قرارداد وام خودداری کند:

الف) قصور در پرداخت کامل هر قسط اصل و یا بهره و یا هرگونه پرداخت دیگری که تحت این قرارداد وام لازم شود و یا هر سفته ای که طبق آن صادر گردیده و معوق مانده باشد با در نظر گرفتن اینکه صندوق وامهای عمرانی می تواند در مورد این قصور ازاختیارات ناشیه از این بند و یا بند ۷/۰۲ فقط تا موقعی که قصور مزبور ادامه دارد استفاده کند.

ب) قصور از طرف وام گیرنده و یا سازمان برنامه در اجرای هر یک از تعهدات و یا وظایف دیگر موضوع این قرارداد وام با در نظر گرفتن اینکه صندوق وامهای عمرانی جز در مواردی که وام گیرنده و یا سازمان برنامه قصور مزبوررا درظرف شصت (٦٠) روز پس از صدور اخطار از طرف صندوق وامهای عمرانی به عنوان وام گیرنده ویا سازمان برنامه برطرف نسازند از اختیارات ناشیه از این بند و یا بند ۷/۰۲ استفاده نخواهد کرد.

ج) کشف اینکه مدارک ارائه شده به وسیلهٔ وام گیرنده و یا سازمان برنامه در موارد ذیل به طور مهمی ناصحیح بوده است:

۱. در مورد این قرارداد وام و پیرو آن.

۲. در مورد تقاضا و یا مدارک مربوطه تقدیمی به صندوق وامهای عمرانی که منجر به اعطای این وام شده است.

۳. در مورد توضیح طرحها و مدارک مربوطه تقدیمی طبق بند ۲/۰۱.

د) در صورتی که وام گیرنده یا سازمان برنامه هرگونه پرداختهایی را که به موجب این قرارداد وام به عمل می آید برخلاف قانون امنیت مشترک مورخ ۱۹۵٤ دولت ایالات متحده و اصلاحیهٔ قانون مزبور یا هر قانون متمم آن یا هر قانونی که برای تخصیص وجوه برای مقاصد مندرجه در آن تصویب شده باشد مصرف نماید.

هـ) هر وضعیت فوق العاده ای که بر اثر آن صندوق وامهای عمرانی تشخیص دهد که وام گیرنده یا سازمان برنامه احتمالاً نخواهند توانست تعهدات خود را طبق این قرارداد وام انجام دهند یا اینکه وام منظور مورد نظر را حاصل خواهد نمود.

بند ۷/۰۲ ــ در صورت بروز هر یک از وقایع مندرجه در قسمتهای (الف)، (ب)، (ج ــ ۱ و ۲) و (د) بند ۷/۰۱ و بر طبق مندرجات قسمتهای فرعی مزبور صندوق وامهای عمرانی مختار خواهد بود برای تمام یا قسمتی از اصل وام که پرداخت نشده اخطاریه صادر نماید و سفته های مربوطه فوراً قابل مطالبه و وصول خواهد بود و به مجرد اخطاریهٔ مزبور اصل وام مورد بحث بایستی فوراً پرداخت شود و هرگونه شرط یا قرار دیگری که در قرارداد وام یا سفته ها برخلاف این موضوع قید شده باشد بی اثر خواهد بود.

با در نظر گرفتن اینکه در مورد قسمتهای فرعی (ج ــ ۳) و (د) بند ۷/۰۱ فقط مبلغی که بر خلاف قوانین مندرج در قسمتهای فرعی مزبور به مصرف رسیده ممکن است به موجب این بند فوراً قابل پرداخت اعلام گردد و همچنین مشروط بر اینکه صندوق وامهای عمرانی از اختیارات خود به موجب این بند بر اساس هر یک از موارد فوق استفاده نخواهد کرد مگر اینکه قصور مربوطه در ظرف ٦۰ روز پس از صدور اخطار صندوق وامهای عمرانی مبنی بر تمایل در استفاده از اختیاراتی که طبق این بند به صندوق داده شده جبران نگردد.

بند ۷/۰۳ ــ هیچ گونه تأخیر در اجرا یا عدم استفاده از حقوق، اختیارات یا جبران خسارات وارده به صندوق وامهای عمرانی که به موجب این قرارداد وام و بر اثر بروز هرگونه اتفاقات مندرجه در بند ۷/۰۱ به صندوق وامهای عمرانی تعلق می‌گیرد نباید

حمل بر رضایت صندوق مزبور یا صرف‌نظر از حقوق و اختیارات و جبران خساراتی که بر اثر اتفاق مزبور یا حادثهٔ دیگری به صندوق تعلق خواهد گرفت بشود.

بند ۷/۰٤ ــ وام گیرنده موافقت می‌نماید که قصور سازمان در مورد هر اقدامی که طبق این قرارداد وام گیرنده بایستی به عمل آورد یا هر اقدامی که به منظور ایفای حقوق و تعهدات وام گیرنده که به موجب این قرارداد به سازمان برنامه محول گردیده قصور وام گیرنده در اجرای مقاصد این قرارداد تلقی خواهد شد و نیز مربوط به هرگونه جبران خسارات صندوق وامهای عمرانی.

مادهٔ هشتم

تاریخ اجرا، پرداخت وام و خاتمهٔ آن

بند ۸/۰۱ ــ این قرارداد از تاریخ روز و سالی که در بالا ذکر شده به موقع اجرا درخواهد آمد.

بند ۸/۰۲ ــ به استثنای مواردی که کتباً از طرف صندوق وامهای عمرانی طور دیگری موافقت شده باشد هیچ گونه درخواست برای پیش‌پرداخت طبق بند ۳/۰۱ به وسیلهٔ وام گیرنده بعد از تاریخ سی ام ژوئن ۱۹۵۹ و هیچ گونه درخواست پرداخت وجه طبق بند ۳/۰۱ از طرف وام گیرنده بعد از تاریخ سی ام مه ۱۹٦۰ به عمل نخواهد آمد.

بند ۸/۰۳ ــ در صورتی که کلیهٔ اقداماتی که طبق بند ۳/۰٦ بایستی به عمل آید تا اول آوریل ۱۹۵۹ یا تاریخ دیگری که از طرف وام گیرنده و صندوق وامهای عمرانی کتباً موافقت شده باشد انجام نشوند صندوق وامهای عمرانی پس از تاریخ مزبور در هر موقع مختار خواهد بود با اخطار به وام گیرنده به این قرارداد وام خاتمه دهد. پس از صدور چنین اخطاریه‌ای این قرارداد وام و کلیهٔ تعهدات ناشیه از آن برای طرفین پس از آن تاریخ فسخ خواهد گردید.

مادهٔ نهم

متفرقه

بند ۹/۰۱ ــ الف) منظور از کلمهٔ «سازمان برنامه» سازمان برنامه‌ای است که در مقدمهٔ این قرارداد وام تعریف گردیده است و شامل جانشین آن اعم از هر سازمان اداره یا مؤسسه خواهد بود.

ب) مدیرعامل سازمان برنامه و هر شخص یا اشخاصی که از طرف ایشان برای

این منظور منصوب می شوند مجتمعاً و منفرداً از طرف وام گیرنده تعیین شده‌اند که تقاضاها و درخواستها را امضا نمایند و اسناد مقرر در این قرارداد وام را تهیه نمایند و هرگونه اقدام یا اسناد دیگری را که طبق این قرارداد اجرا یا امضای آن از طرف سازمان برنامه لازم یا مجاز است به عمل آورند یا امضا نمایند و صندوق وامهای عمرانی حق خواهد داشت فقط روی این قبیل اقدامات یا عملیات اتکا نماید.

بند ۹/۰۲ ــ در صورتی که طبق قوانین ایالات متحدهٔ آمریکا یا بر اثر انتصاب حقوق و تعهدات ناشی از این قرارداد وام به بنگاه یا ادارهٔ دولتی دیگر ایالات متحده منتقل شود وام گیرنده موافقت می نماید که انتقال مزبور را به رسمیت بشناسد.

بند ۹/۰۳ ــ بغیر از مواردی که طور دیگری مقرر شده باشد هرگونه اخطار درخواست یا ابلاغی که از طرف وام گیرنده یا صندوق وامهای عمرانی طبق این قرارداد وام یا هر سفته‌ای که طبق آن صادر شده باشد به عمل می آید بایستی کتبی بوده و در صورتی که به ترتیب مقرر شخصاً و یا توسط پست یا تلگراف یا تلگراف دریایی یا رادیوگرام برای طرف دیگر و به نشانی زیر ارسال شود ابلاغ شده محسوب خواهد گردید.

نشانی وام گیرنده:

مدیرعامل سازمان برنامه

تهران ــ ایران

نشانی صندوق وامهای عمرانی:

مدیرعامل صندوق وامهای عمرانی

واشنگتن دی.سی. ۲۵ ــ ایالات متحدهٔ آمریکا

بند ۹/۰۴ ــ منظور از کلمات «بند» و «ماده» که در این قرارداد وام ذکر شده «بند» و «ماده»های این قرارداد می باشد مگر اینکه صریحاً در این مورد طور دیگری مقرر شده باشد.

بند ۹/۰۵ ــ منظور از کلمات کالاها یا خدمات که از محل این قرارداد وام بهای آنها پرداخت می شود کالاها و خدماتی است که از محل بهای آن توسط وام گیرنده پرداخت شده و اسناد پرداخت آن طبق بندهای ۳/۰۲ و ۳/۰۴ از طرف وام گیرنده تسلیم شده است.

نظر به مراتب فوق وام گیرنده و صندوق وامهای عمرانی به وسیلهٔ نمایندگان

رسمی و مجاز خود این قرارداد وام را امضا نموده و در ناحیهٔ کلمبیای کشورهای متحده آمریکا در روز و سال معینه در ابتدای قرارداد مبادله نمودند.

ایران: موکول به تصویب پارلمان ــ اردلان

(سمت) سفیرکبیر ایران

صندوق وامهای عمرانی: دمپستر مک اینتاش

مدیرعامل

صورت ۱

سفته

فرم سفته اقساطی

واشینگتن دی.سی.

— ۱۹۵ —

برای مبلغ دریافتی ایران (که از این پس متعهد نامیده می شود) تعهد می نماید که مبلغ اصلی ..... دلار در وجه یا به حواله کرد ..... به سکه یا به پول رایجی که در تاریخ پرداخت نسبت به بدهی های عمومی و خصوصی پول قانونی کشورهای متحدهٔ آمریکا شناخته شود با بهره‌ای از این تاریخ از قرار ..... درصد (.....٪) در سال در اقساط ششماهه یعنی در پانزدهمین روز ژوئیه و پانزدهمین روز ژانویهٔ هر سال نسبت به اصل ماندهٔ بدهکار پرداخت نشده و معوقهٔ این سند ذمه (که از این پس سفته نامیده خواهد شد) بپردازد. پرداختها بابت اصل و بهره به وسیلهٔ متعهد طبق شرایط این سفته باید در دفتر .....(باید از طرف صندوق وامهای عمرانی تعیین گردد) ..... به ..... (باید از طرف صندوق وامهای عمرانی تعیین گردد) ..... به عمل آید. سررسید اولین پرداخت این سفته در تاریخ .....خواهد بود اصل سفته در اقساط ششماهه که از تاریخ ..... آغاز می‌گردد به مبلغ و تاریخ نامبردهٔ زیر پرداخت خواهد شد. (محل جدول پرداخت که از طرف صندوق وامهای عمرانی طی درخواستی که طبق مفاد قسمت ۵/۰۲ قرارداد وام نامبرده زیر به عمل آمده تعیین شود.)

این سفته از طرف متعهد طبق قرارداد وام مورخ منعقده بین ایران و صندوق وامهای عمرانی (که از این پس قرارداد وام نامیده می شود) صادر شده است هیچ اشاره‌ای به قرارداد وام در اینجا برای دارندهٔ این سفته ایجاد حقی بغیر از دریافت وجه سفته نمی‌نماید و از متعهد نسبت به پرداخت اصل و بهرهٔ این سفته که تعهد قطعی و بلاشرط می باشد طبق تاریخ و مبالغ و پول رایج تعیین شده در شرایط این سفته سلب مسئولیت نخواهد کرد.

در صورت نکول در پرداخت هر یک از اقساط اصل و یا بهره در سررسید دارنده سفته می تواند تمام یا قسمتی از اصل پرداخت نشدهٔ این سفته را فوراً سررسیده و قابل پرداخت اعلام نماید و پس از این اعلام اصل سفته فوراً سررسیده و قابل پرداخت شناخته خواهد شد. علاوه بر این طبق قسمت ۷/۰۲ قرارداد وام صندوق وامهای عمرانی به اختیار خود در صورت وقوع برخی اتفاقات می تواند تمام یا قسمتی از اصل پرداخت نشدهٔ این سفته یا هر سفتهٔ معوقهٔ دیگری را که تحت قرارداد وام صادر شده است (در صورتی که هنوز سررسید نرسیده باشد) فوراً سررسید و قابل پرداخت اعلام نماید و پس از چنین اعلامی اصل سفته یا سفته ها فوراً سررسیده و قابل پرداخت خواهد بود.

اصل و بهرهٔ این سفته باید بدون وضع هیچ گونه وجهی بابت مالیات و یا عوارضی که فعلاً یا منبعد در کشور ایران قابل اجرا و وصول خواهد بود پرداخت شود.

هیچ گونه تأخیر و اغماضی از طرف دارندهٔ سفته در گرفتن و یا استفاده از یکی از حقوق و اختیارات و جبران خسارات خود نسبت به این سفته یا هر سفتهٔ دیگری که تحت قرارداد وام صادر شده باشد و چنین حق و اختیاراتی در نتیجهٔ قصور متعهد نسبت به پرداخت تمام و کمال و بموقع بهره و یا استرداد اصل این سفته عاید وی گردد باعث اسقاط حقوق و اختیارات دارندهٔ سفته که در نتیجهٔ قصور متعهد عاید وی گردیده مادام که آن قصور یا قصور مشابه دیگری ادامه دارد نخواهد شد.

از طرف ایران ــ سمت

واشنگتن دی.سی

۱۹۵

پیوست شماره ۲

سفته

برای وجوه دریافتی ایران (که من بعد متعهد نامیده می شود) تعهد می شود معادل مبلغ ..... دلار (..... با رقم) به پول فلزی یا کاغذی که در موقع پرداخت در ایالات متحده قانوناً برای پرداخت دیون شخصی یا دولتی رایج خواهد بود به ..... یا به حواله کرد ..... در روز ۱۹ در دفتر (از طرف صندوق وامهای عمرانی تعیین خواهد شد) پرداخت نماید و نیز بهره‌ای از تاریخ فوق به همان پول و به میزان ..... (درصد) در سال در روز ۱۵ ژوئیه و ۱۵ ژانویهٔ هر سال برای ماندهٔ بدهکار اصل این سفته پرداخت نماید. اولین تاریخ پرداخت بهره بابت این سفته روز..... خواهد بود.

این سفته یکی از سری سفته‌هایی است که سری سفتهٔ شمارهٔ ..... نامیده می شود و از طرف متعهد طبق قرارداد وام مورخ..... منعقد بین ایران و صندوق وامهای عمرانی که از این پس «قرارداد وام» نامیده می شود صادر شده است هرگونه اشاره‌ای که در این سفته به قرارداد وام می شود هیچ گونه حقوقی از قرارداد مزبور را به دارنده این سفته منتقل نمی‌نماید یا مانع از اجرای تعهد متعهد که عبارت از پرداخت قطعی و بدون قید و شرط مبلغ اصل و بهرهٔ این سفته در تاریخها، مکان و مبالغ معین و به پول مندرج در این ورقه می باشد نخواهد بود.

به محض قصور در پرداخت هر یک از اقساط بهرهٔ سررسیدهٔ موضوع این سفته یا به محض قصور در پرداخت هرگونه بهره در رسید یا اصل هر یک از سفته‌های سری دیگر دارندهٔ سفته می‌تواند مبلغی که از اصل این سفته پرداخت نگردیده فوراً سررسیده و قابل وصول اعلام نماید و پس از چنین اعلامی اصل این سفته یا سفته‌ها فوراً قابل پرداخت خواهد گردید. بعلاوه طبق بند ۷/۰۲ قرارداد وام صندوق وامهای عمرانی می‌تواند به اختیار خود در صورت وقوع برخی وقایع تمام یا قسمتی از ماندهٔ بدهکار اصل این سفته یا سایر سفته‌های معوقه که طبق قرارداد وام صادر گردیده (چنانچه هنوز موعد سررسید آنها نشده باشد) فوراً سررسیده و قابل وصول اعلام نماید و به محض چنین اعلامی اصل سفته فوراً سررسیده و قابل وصول خواهد بود.

اصل و بهرهٔ این سفته باید بدون وضع هرگونه مالیات و عوارضی که اکنون یا در آتیه به موجب قوانین ایران قابل وصول خواهد بود پرداخت گردد.

هیچ گونه تأخیر و اغماضی از طرف «دارندهٔ سفته» در گرفتن و یا استفاده از یکی از حقوق و اختیارات و جبران خسارات خود نسبت به این سفته یا هر سفتهٔ دیگری که تحت این قرارداد وام صادر شده باشد و چنین حق و اختیاراتی در نتیجه قصور متعهد نسبت به پرداخت تمام و کمال و بموقع و بهره و یا استرداد اصل این سفته عاید می‌گردد باعث اسقاط حقوق و اختیارات دارندهٔ سفته که در نتیجهٔ قصور متعهد عاید وی گردیده مادام که آن قصور یا قصور مشابه دیگری ادامه دارد نخواهد شد.

[پی‌نوشت:] قرارداد فوق ضمیمهٔ قانون راجع به اجازهٔ تخصیص چهل و هفت میلیون دلار وام از صندوق وامهای عمرانی آمریکا بوده و صحیح است.

نایب رئیس مجلس شورای ملّی ــ دکتر موسی عمید

۱۸. موافقتنامهٔ نظامی و اقتصادی

متن موافقتنامهٔ همکاری نظامی و اقتصادی

دولت شاهنشاهی ایران و دولت متحدهٔ آمریکا:

نظر به اینکه مایل‌اند اعلامیه‌ای را که در تاریخ ۲۸ ژوئیهٔ ۱۹۵۸ در لندن به آن ملحق شده‌اند، مورد اجرا گذارند،

نظر به اینکه به موجب مادهٔ اول پیمان همکاری متقابل که در بغداد در تاریخ ۲٤ فوریهٔ ۱۹۵۵ به امضا رسیده، امضاکنندگان موافقت کرده‌اند که برای امنیت و دفاع خود اشتراک مساعی نمایند و همچنین چون به شرح مندرج در اعلامیهٔ مذکور در فوق دولت کشورهای متحد امریکا به منظور صلح جهانی قبول کرده است که با دولتهایی که اعلامیهٔ مذکور را برای امنیت و دفاع کشور خود امضا کرده‌اند، اشتراک مساعی نماید،

با ملاحظهٔ اینکه در اعلامیهٔ فوق اعضای پیمان همکاری متقابل که اعلامیه را امضا کرده‌اند، تصمیم خود را در حفظ امنیت دسته‌جمعی و مقاومت در مقابل تجاوز مستقیم و غیرمستقیم تأیید نموده‌اند،

بعلاوه نظر به اینکه دولت کشورهای متحد امریکا در کارهای کمیته‌های عمدهٔ پیمان همکاری متقابل که در بغداد در تاریخ ۲٤ فوریهٔ ۱۹۵۵ به امضا رسیده پیوستگی دارد،

نظر به علاقهٔ به تحکیم صلح بر طبق اصول منشور ملل متحد،

نظر به اینکه دو دولت حق خود را در اشتراک مساعی برای امنیت و دفاع خود طبق مادهٔ ۵۱ منشور ملل متحد تأیید می‌نمایند،

نظر به اینکه دولت کشورهای متحد آمریکا حفظ استقلال و تمامیت کشور شاهنشاهی ایران را برای منافع ملی خود و صلح جهانی امر حیاتی تشخیص می‌دهد،

نظر به اینکه اختیاراتی را که کنگرهٔ کشورهای متحد امریکا برای دادن مساعدتهای مقتضی به موجب قانون امنیت مشترک مصوب سال ۱۹۵٤ و اصلاحات آن و همچنین به موجب قطعنامهٔ مشترک برای ایجاد صلح و ثبات در خاورمیانه به رئیس جمهوری آمریکا داده است، به رسمیت می‌شناسد،

نظر به اینکه موافقتنامه‌های مشابهی بین دولت امریکا و دولت ترکیه و دولت پاکستان جداگانه منعقد شده است.

به شرح زیر موافقت می‌کنند:

۱. دولت شاهنشاهی ایران مصمم است که در مقابل تجاوز مقاومت کند. در صورت تجاوز به کشور ایران دولت کشورهای متحد امریکا طبق قانون اساسی امریکا اقدامات مقتضی را که شامل استفاده از نیروی نظامی خواهد بود، به طوری که مورد توافق طرفین باشد و به شرح مندرج در قطعنامهٔ مشترک برای ایجاد صلح و ثبات در خاورمیانه به منظور مساعدت با دولت شاهنشاهی ایران بر حسب درخواست آن دولت به عمل خواهد آورد.

۲. دولت کشورهای متحد امریکا طبق قانون امنیت مشترک مصوب سال ۱۹۵٤ و اصلاحات آن و قوانین مربوطهٔ کشورهای متحد امریکا و طبق قراردادهای مربوطه که بین دولت ایران و دولت کشورهای متحد امریکا تاکنون بسته شده یا بعد از این بسته خواهد شد بار دیگر تأیید می‌کند که به مساعدتهای نظامی و اقتصادی به نحوی که دولت ایران و دولت کشورهای متحد امریکا توافق کنند، برای کمک به دولت ایران در حفظ استقلال ملی و تمامیت خود و پیشرفت مؤثر اقتصاد آن کشور ادامه خواهد داد.

۳. دولت شاهنشاهی ایران تعهد می‌کند که این گونه مساعدتهای نظامی و اقتصادی را که دولت کشورهای متحد امریکا به عمل می‌آورد به نحوی که با منظورها و مقاصدی که دول امضاکنندهٔ اعلامیهٔ لندن مورخ ۲۸ ژوئیه ۱۹۵۸ مقرر داشته‌اند، موافق باشد و به منظور ایجاد وسیلهٔ مؤثر برای توسعهٔ اقتصاد کشور ایران و حفظ استقلال و تمامیت آن کشور مورد استفاده قرار دهد.

٤. دولت شاهنشاهی ایران و دولت کشورهای متحد آمریکا با سایر دولی که به اعلامیهٔ لندن مورخ ۲۸ ژوئیهٔ ۱۹۵۸ پیوستگی دارند به منظور تهیه و شرکت در اقدامات دفاعی که طرفین آن را مطلوب تشخیص دهند، به شرط موافقت با سایر شرایط مندرج در این موافقتنامه اشتراک مساعی خواهند نمود.

۵. مواد این موافقتنامهٔ فعلی در اشتراک مساعی که دو دولت به شرح پیش‌بینی شده در قراردادهای بین‌المللی با ترتیبات دیگر به عمل خواهند آورد، مؤثر نخواهد بود.

٦. این موافقت از تاریخ امضای آن مجراست و تا مدت یک سال پس از وصول

یادداشت کتبی از هر یک از دو دولت مبنی بر اینکه قصد دارند به آن خاتمه دهند به قوت خود باقی خواهد بود.

این قرارداد در دو نسخه در تاریخ ۱٤ اسفند ۱۳۳۷ در آنکارا تحریر یافت.

از طرف دولت کشورهای متحد امریکا ــ فلچر وارن

از طرف دولت شاهنشاهی ایران ــ سرلشکر حسن ارفع

۱۹. موافقتنامهٔ اقتصادی

موافقتنامهٔ عمومی برای همکاری اقتصادی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت ایالات متحدهٔ امریکا

مقدمه

از آنجا که دولت شاهنشاهی ایران مایل است سطح زندگی مردم ایران را به وسیلهٔ توسعهٔ اقتصادی و اجتماعی ترقی دهد،

و از آنجا که دولت ایالات متحدهٔ امریکا حاضر است کمکهای اقتصادی و فنی و مساعدتهای مربوطهٔ دیگر را نسبت به ایران به عمل آورد،

و دولت شاهنشاهی ایران و دولت ایالات متحدهٔ امریکا که مایلند علائق قدیمی دوستی و وداد بین دو کشور را تحکیم نمایند نسبت به مواد ذیل موافقت می‌نمایند.

مادهٔ اول

دولت ایالات متحدهٔ امریکا طبق این موافقتنامه کمکهای اقتصادی و فنی و مساعدتهای مربوطه‌ای را به عمل خواهد آورد که از طرف نمایندگان اداره‌ای که از طرف دولت شاهنشاهی ایران برای همکاری در طرح و اجرای این کمکها تعیین می‌شود درخواست بنمایند و نمایندگان اداره‌ای که از طرف دولت ایالات متحدهٔ امریکا برای انجام وظایف و مسئولیتهای ناشی از این موافقتنامه تعیین می‌شود آنها را تصویب نمایند و یا از طرف نمایندگان دیگری که دولت شاهنشاهی ایران و دولت ایالات متحدهٔ امریکا تعیین کرده باشند درخواست و تصویب شود اعطای این کمکها تابع قوانین و مقررات مربوطهٔ دولت ایالات متحدهٔ امریکا خواهد بود و استفادهٔ از این کمکها نیز به همان نحو تابع قانون اساسی و قوانین و مقررات ایران می‌باشد.

این کمکها طبق ترتیباتی که نمایندگان فوق‌الذکر نسبت به آنها کتباً موافقت نمایند فراهم خواهد گردید.

مادهٔ دوم

دولت شاهنشاهی ایران موافقت می‌کند تا آنجا که نیروی انسانی، منابع طبیعی، تسهیلات و شرایط اقتصادی وی اجازه می‌دهد نسبت به پیشرفت مقاصدی که برای انجام آنها تسهیلات مندرج در ان موافقتنامه فراهم شده است شرکت کامل بنماید و سهم

منصفانه‌ای از هزینهٔ این کمکها را تعهد کند و دربارهٔ برنامه‌ها و عملیاتی که طبق این موافقتنامه انجام می‌گیرد مردم ایران را کاملاً آگاه سازد.

دولت شاهنشاهی اقدامات لازمه را برای تضمین اینکه از کمکهایی که به موجب این موافقتنامه داده می شود استفادهٔ مؤثر بشود به عمل خواهد آورد و برای اینکه نمایندگان دولت ایالات متحدهٔ امریکا بتوانند برنامه‌ها و عملیاتی را که طبق این موافقتنامه به موقع اجرا گذاشته می شود مورد مشاهده و بررسی قرار دهند همه گونه فرصت و تسهیلات برای آنها فراهم خواهد ساخت و هرگونه اطلاعاتی را که برای تعیین کیفیت و حدود عملیاتی که طرح شده و یا به مرحلهٔ اجرا درآمده و تعیین ارزش نتایج عملیات انجام شده لازم داشته باشند در اختیار آنها خواهد گذاشت.

مادهٔ سوم

۱. در کلیهٔ مواردی که کالا یا خدمات به طور بلاعوض داده می شود و نسبت به آنها ترتیباتی داده می شود که بالنتیجه عواید حاصله از آن خدمات یا کالاها در اثر وارد کردن یا فروش به دولت ایران می رسد دولت شاهنشاهی ایران جز در صورتی که نمایندگان مذکور در مادهٔ ۱ به شکل دیگر موافقت کنند به نام خود حساب مخصوصی در بانک مرکزی ایران باز خواهد نمود و بلافاصله به پول رایج کشور مبلغی که معادل عواید حاصله باشد در آن حساب تودیع خواهد کرد.

۲. جز در مواردی که نمایندگان مذکور در مادهٔ ۱ فوق به شکل دیگر موافقت کنند پولی که در حساب مخصوص تودیع شده به طور ذیل مورد استفاده قرار خواهد گرفت. گاه‌گاه که دولت ایالات متحدهٔ امریکا مبلغ نیازمندی خود را به پول رایج ایران اطلاع دهد دولت شاهنشاهی ایران از هرگونه موجودی حساب مخصوص به طریقی که دولت ایالات متحدهٔ امریکا تقاضا کند مبلغی را که برای نیازمندی‌های مزبور تقاضا شده در اختیار دولت مذکور خواهد گذاشت. دولت شاهشاهی می تواند به طوری که مورد موافقت بین نمایندگان مندرج در مادهٔ یک قرار می‌گیرد گاه‌گاه از بقیهٔ موجودی حساب مخصوص برای مقاصد مفید به حال ایران برداشت نماید. هر وقت از حساب مخصوص مبالغی از طرف دولت شاهنشاهی ایران به منظور دادن وام مورد استفاده قرار می‌گیرد تمام مبالغی که از بابت آن وام تا قبل از انقضای کمکهای مندرج در این موافقتنامه مسترد می شود فقط با موافقت بین نمایندگان مذکور در مادهٔ یک مجدداً مورد استفاده قرار

خواهد گرفت. هر مبلغ که در انقضای کمکهای به دولت ایران مندرج در این موافقتنامه در حساب مخصوص بدون تعهد باقی مانده باشد به شرط تصویب قانونی یا قطعنامهٔ کنگرهٔ امریکا به طوری که بین نمایندگان مذکور در مادهٔ اول موافقت شود به مصرف خواهد رسید.

مادهٔ چهارم

دولت شاهنشانی ایران یک هیئت مخصوص و کارمندان آن را برای اجرای تعهداتی که دولت ایالات متحدهٔ امریکا به موجب این موافقتنامه دارد خواهد پذیرفت و این هیئت مخصوص و کارمندان آن را از نظر مزایا و مصونیتهای سیاسی به تناسب رتبه و مقام آنها جزو هیئت سیاسی دولت ایالات متحدهٔ امریکا خواهد شمرد و با این هیئت مخصوص و کارمندان آنها همکاری کامل به عمل خواهد آورد که شامل فراهم ساختن تسهیلات و کارمندانی که برای اجرای مأموریت آنها ضرورت دارد باشد. بدیهی است که اجرای جزئیات این ماده در صورت لزوم بین دو دولت مورد مذاکره قرار خواهد گرفت.

مادهٔ پنجم

به منظور آنکه از کمکهایی که در این موافقتنامه مندرج است حداکثر استفاده برای مردم ایران تضمین شود:

الف) هرگونه ملزومات مواد اسباب و ابزار کالا یا وجوهی که به منظور اجرای این موافقتنامه به وسیلهٔ دولت ایالات متحدهٔ امریکا به ایران وارد می شود یا به وسیلهٔ دولت ایالات متحدهٔ امریکا یا مقاطعه کاران آن دولت در ایران تهیه می‌گردد مادام که آن ملزومات مواد اسباب و ابزار کالا و وجوه به مصارف مربوط به این موافقتنامه برسد از هرگونه مالیات که به دارندگان یا استفاده کنندگان این قبیل اجناس و اشیا تعلق می‌گیرد و هرگونه مالیات دیگر و تشریفات مربوط به کار بردن سرمایه یا تودیع وجوه و کنترل ارزی در ایران معاف خواهد بود و ورود و صدور و خرید و استعمال و فروش ملزومات مواد اسباب و ابزار کالا و وجوه مربوط به این موافقتنامه از عوارض و مالیات گمرکی و مالیات بر واردات و صادرات و مالیات خرید و فروش اموال و هرگونه مالیات و عوارض مشابه آن در ایران معاف می باشد.

ب) به استثنای اتباع ایران و کسانی که در ایران اقامت دائمی دارند تمام

کارمندان از جمله کارمندان دولت ایالات متحدهٔ امریکا یا مؤسسات وابسته به آن یا افرادی که با دولت ایالات متحدهٔ امریکا یا دولت شاهنشاهی ایران یا هر مؤسسهٔ وابسته به دولت ایالات متحدهٔ امریکا یا دولت شاهنشاهی ایران قرارداد دارند یا مؤسسات دولتی و خصوصی که قرارداد دارند و برای انجام کارهای مربوط به این موافقت در ایران هستند از مالیات بر درآمد و مالیات مربوط به امنیت اجتماعی که در ایران وضع و دریافت می شود و از مالیات خرید تملک استفاده یا فروش اموال منقول (که شامل یک اتومبیل هم است) که برای استفادهٔ شخصی دارند معاف می باشند. اینگونه کارمندان و افراد خانوادهٔ آنها نسبت به پرداخت عوارض گمرکی و مالیات بر واردات و سایر مالیاتها و عوارض و حقی که از اموال شخصی (که شامل یک اتومبیل هم است) اخذ می شود و اسباب و ابزار و موادی که از خارج برای مصارف شخصی به ایران می آورند مشمول همان معامله ای خواهند بود که دولت شاهنشاهی ایران نسبت به مأمورین سیاسی سفارت ایالات متحدهٔ امریکا در ایران معمول می دارد.

ج) وجوهی که برای کمکهای این موافقتنامه به ایران وارد می شود قابل تبدیل به پول رایج ایران به نرخی خواهد بود که بالا ترین مبلغ را نسبت به هر دلار امریکا عاید دارد و آن نرخ در موقع تبدیل وجوه در ایران غیرقانونی نباشد.

د) دولت شاهنشاهی ایران وجوهی را که به عنوان کمک عاید شده یا از هرگونه برنامهٔ کمک دولت ایالات متحدهٔ امریکا به دست آمده تودیع یا تفکیک یا تملک خواهد نمود تا اینگونه وجوه مورد توقیف یا ضبط برای تأمین مدعا به یا تصرف یا سایر عملیات مشابه قضایی از طرف اشخاص یا تجارتخانه ها یا مؤسسات و شرکتها و سازمانها و هر دولت دیگر واقع نشود و این در هنگامی است که دولت ایالات متحدهٔ امریکا به دولت شاهنشاهی ایران اطلاع دهد که یک چنین اقدام قضایی مانع انجام مقاصد و منظورهای کمک مورد این موافقتنامه می باشد.

مادهٔ ششم

۱. این موافقتنامه از تاریخی که به امضای دو دولت برسد به موقع اجرا گذاشته خواهد شد و شش ماه پس از پایان دورهٔ قانونی مجلسین ایران یعنی مجلس شورای ملی و مجلس سنا (هر کدام که دیرتر پایان یابد) که پس از امضای این موافقتنامه تشکیل بشود خاتمه خواهد یافت مگر آنکه قبل از انقضای مدت شش ماه فوق دولت شاهنشاهی ایران

به دولت کشورهای ایالات متحدهٔ امریکا اطلاع دهد که این موافقتنامه به تصویب رسیده است و در آن صورت تا مدت نود روز پس از تاریخی که یکی از دو دولت فوق به دولت دیگر کتباً اطلاع دهد که قصد خاتمه دادن به آن را دارد به قوت خود باقی خواهد ماند معذالک مسلم است که مواد این موافقتنامه پس از اختتام مدت آن در مورد کمکهایی که طبق این موافقتنامه قبل از چنین اختتامی داده شده است کاملاً به قوت تأثیر خود باقی خواهد ماند.

۲. جز در مواردی که به موجب ترتیبات مندرج در مادهٔ اول این موافقتنامه مورد قبول طرفین واقع شده باشد هرگاه یکی از دو دولت تصمیم بگیرد که به علت تغییر اوضاع ادامهٔ چنین کمکی لازم یا مطلوب نیست ممکن است تمام یا قسمتی از برنامهٔ کمک موضوع این موافقتنامه از طرف یکی از دو دولت خاتمه یابد. اختتام کمک از این لحاظ ممکن است شامل قطع تحویل کالاهایی باشد که به موجب این موافقتنامه هنوز تحویل نشده باشد.

۳. دو دولت فوق یا نمایندگان آنها بنا به تقاضای هر یک از طرفین نسبت به طرز عمل و اجرا یا اصلاح این موافقتنامه با یکدیگر مشاوره خواهند نمود.

٤. این موافقتنامه جانشین موافقتنامهٔ برنامهٔ همکاری فنّی و توسعهٔ اقتصادی خواهد شد که در تاریخ نوزدهم و بیستم ژانویهٔ سال ۱۹۵۲* به وسیلهٔ مبادلهٔ یادداشتها در تهران به امضا رسیده است. ترتیبات یا موافقتهایی که برای اجرای موافقتنامهٔ سابق قبل از موافقتنامهٔ فعلی به موقع اجرا گذاشته شود داده شده از این تاریخ به بعد تابع موافقتنامهٔ فعلی خواهد بود.

این موافقتنامه در تهران به دو زبان انگلیسی و فارسی در تاریخ ۳۰ آذر هزار و سیصد و چهل منعقد گردید.

از طرف دولت شاهنشاهی ایران
امضا

از طرف دولت ایالات متحدهٔ امریکا
امضا

* در دسترس نبود.

۲۰. موافقتنامهٔ خدمت افراد گروه صلح آمریکا در ایران (از طریق مراسله)

۱. نامهٔ سفیر آمریکا به وزیر امور خارجه
شمارهٔ ۱۰۷
تهران، ۵ سپتامبر ۱۹۶۲

عالی جناب

افتخار دارم مذاکرات اخیر بین نمایندگان دولت شما و این جانب را یادآور شوم و در همین خصوص، تفاهمات زیر را دربارهٔ آن دسته از اتباع مؤنث و مذکر ایالات متحدهٔ آمریکا که داوطلب شده‌اند به هزینهٔ دولت شما و به عنوان کارکنان سپاه صلح آمریکا، در مدت زمانهای معین در ایران زندگی و کار کنند، ارائه می نمایم.

۱. دولت ایالات متحده عده‌ای از افراد گروه صلح را که دولت ایران ممکن است تقاضا کند و دولت آمریکا تصویب نماید برای انجام دادن کارهایی که مورد توافق طرفین باشد اعزام خواهد نمود. این داوطلبان تحت نظارت و سرپرستی مستقیم سازمانهای دولتی یا سازمانهای خصوصی که دو دولت معین کرده باشند کار خواهند کرد. دولت ایالات متحدهٔ آمریکا وسایل کارآموزی این عده را فراهم خواهد ساخت تا وظایف مورد توافق طرفین را به نحو مؤثرتری انجام دهند.

۲. دولت ایران نسبت به داوطلبان و اموال آنها رفتار منصفانه خواهد نمود و به آنها مساعدت و تأمین کامل خواهد داد و با آنها رفتاری خواهد نمود که از آنچه معمولاً نسبت به اتباع دولت آمریکا ساکن در ایران می شود کمتر نباشد و با نمایندگان دولت ایالات متحدهٔ آمریکا در تمام امور مربوط به داوطلبان تشریک مساعی و مشاوره نموده اطلاعات کامل در اختیارشان خواهد گذاشت. دولت ایران داوطلبان را نسبت به وجوهی که برای پرداخت هزینه زندگی خود دریافت می‌کنند و از درآمدی که از خارج از کشور ایران به دست می آورند از تمام عوارض گمرکی یا سایر عوارضی که به اموال شخصی آنها از خارج از ایران برای استفاده شخصی در هنگام یا در همان حوالی ورود

به ایران آورده‌اند و از تمام مالیاتها و عوارض دیگر (که شامل حق مهاجرت هم می‌باشد) به استثنای حق صدور پروانه و مالیات و عوارض که جزو قیمت وسایل و مواد مربوط به کار و خدمات منظور شده معاف خواهد داشت.

۳. دولت ایالات متحدهٔ امریکا برای این داوطلبان مقدار محدودی لوازم و اسباب کار که هر دو دولت موافقت کنند که برای حسن انجام کار آنها ضرورت دارد فراهم خواهد ساخت.

دولت ایران تمام این وسایل و اسباب کار را که به ایران وارد می‌شود یا دولت امریکا در ایران فراهم می‌کند یا مقاطعه‌کاران یا وجوه دولت آمریکا تهیه می‌نمایند از هرگونه مالیات و عوارض گمرکی و سایر عوارض معاف خواهد ساخت.

٤. برای اینکه دولت ایالات متحده بتواند مسئولیت‌هایی را که به موجب این موافقتنامه به عهده گرفته انجام دهد دولت ایران یک نفر نمایندهٔ گروه صلح آن عده از کارمندان این نماینده و افرادی را که در سازمانهای خصوصی آمریکایی که برای اجرای مقاصد این موافقتنامه با دولت آمریکا قرارداد دارند و دولت ایران با آن افراد موافقت کند خواهد پذیرفت.

دولت ایران اینگونه افراد را از تمام مالیاتهایی که بر درآمد از خدمت در گروه صلح یا منافع دیگر خارج از ایران عاید آنها می‌شود و از سایر مالیاتها و عوارض (که شامل حق مهاجرت هم هست) به استثنای حق صدور پروانه و مالیاتها و عوارضی که جزو قیمت وسایل و مواد مربوط و خدمات منظور شده معاف خواهد داشت. دولت ایران به نمایندهٔ گروه صلح و کارمندان او نسبت به پرداخت عوارض گمرکی یا سایر عوارض که به اموال و اشیای مورد استفادهٔ شخصی به ایران وارد کرده‌اند همان رفتاری را خواهد نمود که نسبت به کارمندان هم درجهٔ آنها در سفارت کبرای آمریکا می‌نماید. دولت ایران به کارمندان سازمانهای خصوصی که با دولت آمریکا قرارداد دارند نسبت به پرداخت عوارض گمرکی و سایر عوارضی که به اشیا و اموال مورد استفادهٔ شخصی به ایران وارد کرده‌اند تعلق می‌گیرد همان رفتاری که با افراد گروه صلح می‌نماید معمول خواهد داشت.

۵. دولت ایران تمام وجوهی را که برای مصارف این موافقتنامه به وسیلهٔ دولت آمریکا یا مقاطعه‌کارانی که با دولت آمریکا قرارداد دارند به ایران وارد می‌شود و از

هرگونه قرار و شرطی که نسبت به سرمایه گذاری و ودایع معمول باشد و همچنین از نظارت ارزی معاف خواهد داشت. این وجوه باید به پول ایران به بهترین نرخی که در ایران غیرقانونی نباشد قابل تبدیل باشد.

۶. گروه صلح ممکن است یک نفر پزشک جزو کارمندان خود داشته باشد تا امور صحی داوطلبان را زیر نظر بگیرد. برای انجام این کار این پزشک می تواند به نقاطی که افراد گروه صلح مشغول کار هستند مسافرت کند این پزشک تا حدودی که وظایف او در گروه صلح اجازه دهد ممکن است در دستگاههای پزشکی دولت کار کند.

۷. نمایندگان صلاحیتدار دو دولت می توانند در مواقع مختلف نسبت به گروه صلح و برنامهٔ عملیات آنها در ایران به منظور اجرای این موافقتنامه ترتیباتی که ضروری یا سودمند باشد بدهند تعهد هر یک از دو دولت مشروط به فراهم بودن وجه و قوانین جاریه آن دولت خواهد بود.

مدت اعتبار این موافقتنامه از تاریخ این یادداشت تا نود روز پس از تاریخ اخطار کتبی از طرف یک دولت به دولت دیگر که قصد خاتمه دادن به این موافقتنامه را دارد معتبر خواهد بود.

۲. پاسخ وزیر امور خارجه به سفیر آمریکا
شمارهٔ ٤١٦٠
به تاریخ ۱۳٤۱/٦/۲۵

جناب آقای سفیرکبیر

احتراماً عطف به یادداشت شمارهٔ ۱۰۷ مورخ ۵ سپتامبر ۱۹٦۲ و مذاکراتی که بین دو دولت دربارهٔ خدمت افراد گروه صلح در کشور شاهنشاهی به عمل آمده به استحضار می رسانم که مواد مندرج در یادداشت مذکور به شرح زیر مورد موافقت دولت شاهنشاهی می باشد:

۱. دولت ایالات متحده عده‌ای از افراد گروه صلح را که دولت ایران ممکن است تقاضا کند و دولت آمریکا تصویب نماید برای انجام دادن کارهایی که مورد توافق طرفین باشد اعزام خواهد نمود. این داوطلبان تحت نظارت و سرپرستی مستقیم سازمانهای دولتی یا سازمانهای خصوصی که دو دولت معین کرده باشند کار خواهند کرد. دولت ایالات متحدهٔ آمریکا وسایل کارآموزی این عده را فراهم خواهد ساخت تا وظایف مورد توافق طرفین را به نحو مؤثرتری انجام دهند.

۲. دولت ایران نسبت به داوطلبان و اموال آنها رفتار منصفانه خواهد نمود و به آنها مساعدت و تأمین کامل خواهد داد و با آنها رفتاری خواهد نمود که از آنچه معمولاً نسبت به اتباع دولت آمریکا ساکن در ایران می شود کمتر نباشد و با نمایندگان دولت ایالات متحدهٔ آمریکا در تمام امور مربوط به داوطلبان تشریک مساعی و مشاوره نموده اطلاعات کامل در اختیارشان خواهد گذاشت. دولت ایران داوطلبان را نسبت به وجوهی که برای پرداخت هزینهٔ زندگی خود دریافت می‌کنند و از درآمدی که از خارج از کشور ایران به دست می آورند از تمام عوارض گمرکی یا سایر عوارضی که به اموال شخصی آنها که از خارج از ایران برای استفاده شخصی در هنگام یا در همان حوالی ورود به ایران آورده‌اند و از تمام مالیاتها و عوارض دیگر (که شامل حق مهاجرت می باشد) به استثنای حق صدور پروانه و مالیات و عوارض که جزو قیمت وسایل و مواد مربوط به کار و خدمات منظور شده معاف خواهد داشت.

۳. دولت ایالات متحدهٔ امریکا برای این داوطلبان مقدار محدودی لوازم و

اسباب کار که هر دو دولت موافقت کنند که برای حسن انجام کار آنها ضرورت دارد فراهم خواهد ساخت.

دولت ایران تمام این وسایل و اسباب کار را که به ایران وارد می شود یا دولت امریکا در ایران فراهم می‌کند یا مقاطعه کاران با وجوه دولت آمریکا تهیه می نمایند از هرگونه مالیات و عوارض گمرکی و سایر عوارض معاف خواهد ساخت.

٤. برای اینکه دولت ایالات متحده بتواند مسئولیتهایی را که به موجب این موافقتنامه به عهده گرفته انجام دهد دولت ایران یک نفر نمایندهٔ گروه صلح آن عده از کارمندان این نماینده و افرادی را که در سازمانهای خصوصی آمریکایی که برای اجرای مقاصد این موافقتنامه با دولت آمریکا قرارداد دارند و دولت ایران با آن افراد موافقت کند خواهد پذیرفت.

دولت ایران اینگونه افراد را از تمام مالیاتهایی که بر درآمد از خدمت در گروه صلح یا منافع دیگر خارج از ایران عاید آنها می شود و از سایر مالیاتها و عوارض (که شامل حق مهاجرت هم هست) به استثنای حق صدور پروانه و مالیاتها و عوارضی که جزو قیمت وسایل و مواد مربوط و خدمات منظور شده معاف خواهد داشت. دولت ایران به نمایندهٔ گروه صلح و کارمندان او نسبت به پرداخت عوارض گمرکی یا سایر عوارض که به اموال و اشیای مورد استفادهٔ شخصی به ایران وارد کرده‌اند همان رفتاری را خواهد نمود که نسبت به کارمندان هم درجهٔ آنها در سفارت کبرای آمریکا می نماید. دولت ایران به کارمندان سازمانهای خصوصی که با دولت امریکا قرارداد دارند نسبت به پرداخت عوارض گمرکی و سایر عوارضی که به اشیا و اموال مورد استفاده شخصی به ایران وارد کرده‌اند تعلق می‌گیرد همان رفتاری که با افراد گروه صلح می نماید معمول خواهد داشت.

۵. دولت ایران تمام وجوهی را که برای مصارف این موافقتنامه به وسیلهٔ دولت آمریکا یا مقاطعه کارانی که با دولت آمریکا قرارداد دارند به ایران وارد می شود از هرگونه قرار و شرطی که نسبت به سرمایه گذاری و ودایع معمول باشد و همچنین از نظارت ارزی معاف خواهد داشت. این وجوه باید به پول ایران به بهترین نرخی که در ایران غیرقانونی نباشد قابل تبدیل باشد.

٦. گروه صلح ممکن است یک نفر پزشک جزو کارمندان خود داشته باشد تا

امور صحی داوطلبان را زیر نظر بگیرد. برای انجام این کار این پزشک می تواند به نقاطی که افراد گروه صلح مشغول کار هستند مسافرت کند این پزشک تا حدودی که وظایف او در گروه صلح اجازه دهد ممکن است در دستگاههای پزشکی دولت کار کند.

۷. نمایندگان صلاحیتدار دو دولت می توانند در مواقع مختلف نسبت به گروه صلح و برنامهٔ عملیات آنها در ایران به منظور اجرای این موافقتنامه ترتیباتی که ضروری یا سودمند باشد بدهند تعهد هر یک از دو دولت مشروط به فراهم بودن وجه و قوانین جاریه آن دولت خواهد بود.

مدت اعتبار این موافقتنامه از تاریخ این یادداشت تا نود روز پس از تاریخ اخطار کتبی از طرف یک دولت به دولت دیگر که قصد خاتمه دادن به این موافقتنامه را دارد معتبر خواهد بود.

موقع را برای تجدید احترامات فائقه مغتنم می شمارد.

وزیر امور خارجه ــ عباس آرام

۲۱. موافقتنامهٔ تأمین هزینه‌های مبادلات فرهنگی

موافقتنامهٔ بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت ایالات متحده امریکا برای تأمین هزینه‌های بعضی از برنامه‌های مبادلات فرهنگی

دولتین ایران و ایالات متحدهٔ امریکا که مایلند به منظور ایجاد تفاهم متقابل بیشتر بین ملت ایران و ملت ایالات متحدهٔ امریکا از طریق ارتباطات فرهنگی مبادلات بین دو کشور را در زمینه‌های دانش و استعدادهای حرفه‌ای توسعه دهند به ترتیب زیر موافقت حاصل نمودند:

مادهٔ اول

کمیسیونی به نام «کمیسیون ایالات متحدهٔ امریکا برای مبادلات فرهنگی بین ایران و امریکا» (که از این پس به نام کمیسیون خوانده خواهد شد) تشکیل می شود. این کمیسیون از طرف دولت شاهنشاهی ایران و دولت ایالات متحدهٔ آمریکا به عنوان سازمانی به رسمیت شناخته خواهد شد که منظور از ایجاد و تأسیس آن تسهیل در اجرای یک برنامهٔ فرهنگی است و مخارج آن از وجوهی که از طرف دولت ایالات متحدهٔ امریکا در اختیار کمیسیون گذاشته می شود تأمین می‌گردد.

به استثنای موارد پیش‌بینی شده در مادهٔ ۳ این موافقتنامه کمیسیون در مورد خرج و استفاده از وجوه مزبور برای مقاصد منظور در این موافقتنامه از قوانین داخلی و محلی ایالات متحدهٔ امریکا معاف خواهد بود.

دولت شاهنشاهی ایران نسبت به وجوه و اعتبارات و اموالی که به منظور پیشرفت مقاصد مندرج در این موافقتنامه از طرف کمیسیون تحصیل می‌گردد کلیهٔ تسهیلاتی را که کمیسیون برای توفیق در عملیات خود نیازمند است فراهم خواهد کرد و در هر مورد رفتاری معمول نخواهد داشت که نامساعدتر از رفتاری باشد که نسبت به مؤسسات خارجی مشابه در ایران به عمل می آید، وجوهی که از طرف دولت ایالات متحدهٔ امریکا طبق این موافقتنامه و تحت شرایط و حدود پیش بینی شده در این موافقتنامه در اختیار (کمیسیون) گذاشته می شود به وسیلهٔ کمیسیون یا دستگاه مشابه دیگری که ممکن است بین دولت شاهنشاهی و دولت ایالات متحده مورد توافق قرار گیرد برای مقاصد زیر به مصرف خواهد رسید.

۱. تأمین مخارج مطالعه و تحقیق و تعلیم و سایر فعالیتهای فرهنگی که به وسیلهٔ خود اتباع ایالات متحدهٔ امریکا و یا به نمایندگی از طرف آنها در ایران انجام می‌گیرد و همچنین تأمین مخارج مطالعه و تحقیق و تعلیم سایر فعالیتهای فرهنگی که به وسیلهٔ خود اتباع ایران و یا به نمایندگی از طرف آنها در مدارس و مؤسسات تعلیماتی آمریکایی واقع در داخل یا خارج ایالات متحدهٔ امریکا صورت می‌گیرد.

۲. تأمین مخارج بازدیدها و مبادلهٔ محصلین، کارآموزان، معلمان، مربیان و استادان بین ایران و ایالات متحدهٔ امریکا.

۳. تأمین مخارج سایر برنامه‌های آموزشی و فرهنگی و فعالیتهایی که به موجب بودجه‌ای که طبق مادهٔ ۳ ذیل به تصویب می رسد پیش‌بینی شده است.

مادهٔ دوم

برای پیشرفت مقاصد فوق‌الذکر کمیسیون می تواند در حدود مقررات این موافقتنامه از کلیهٔ اختیارات لازم برای اجرای مقاصد این موافقتنامه استفاده نماید از جمله:

۱. به خزانه‌دار کمیسیون و یا شخص دیگری که ممکن است از طرف کمیسیون تعیین شود اجازه دهد که در بانک ملّی ایران حسابهایی به نام کمیسیون باز و در آن عمل کند. انتصاب خزانه‌دار یا شخص دیگری که بدین منظور معین می شود به تصویب وزیر خارجهٔ ایالات متحدهٔ آمریکا خواهد رسید.

۲. پرداخت وجوه یا اعطای کمکهای نقدی یا دادن پیش‌پرداختها برای مقاصد مصوب در این موافقتنامه من جمله پرداخت مخارج حمل و نقل، حق‌التعلیم، مخارج نگاهداری اموال و سایر مخارج ناشیه از این امور را اجازه دهد.

۳. در اجرای مقاصد این موافقتنامه برنامه‌های لازم را طرح و تصویب و به مورد اجرا گذارد.

٤. به هر نحوی که کمیسیون لازم و یا مطلوب بداند اموالی را به نام کمیسیون تحصیل و نگاهداری و مورد استفاده قرار دهد مشروط بر آنکه تحصیل هرگونه اموال غیرمنقول با در نظر گرفتن مقررات جاریهٔ ایران به تصویب قبلی وزیر امور خارجهٔ ایالات متحده برسد.

۵. محصلین و کارآموزان و استادان و محققان و معلمان و مربیان مقیم ایران و

همچنین مؤسسات ایرانی را که برای شرکت در برنامه‌ها واجد شرایط هستند به هیئت بورسهای فرهنگی خارجی ایالات متحده معرفی و توصیه کند.

۶. به منظور انجام مقاصد و هدفهای این موافقتنامه خصوصیات مربوط به انتخاب شرکت‌کنندگان در برنامه‌ها را به نحوی که لازم تشخیص دهد به هیئت بورسهای فرهنگی خارجی فوق‌الذکر توصیه نماید.

۷. موجبات ممیزی متناوب حسابهای کمیسیون را طبق تعلیمات حسابداران منتخب وزیر امور خارجهٔ امریکا فراهم سازد.

۸. مدیرعامل و کارمندان اداری و دفتری را استخدام و حقوق و دستمزد آنها را تعیین و پرداخت نماید همچنین سایر مخارج اداری را که لازم بداند از محل وجوهی که در اختیار کمیسیون قرار می‌گیرد بپردازد.

۹. در مورد برنامه‌ها و فعالیتهای آموزشی و فرهنگی که در پیشرفت مقاصد و هدفهای این موافقتنامه مؤثر است ولی مخارج آنها از محل وجوهی که طبق این موافقتنامه در اختیار گذاشته شود تأمین نمی‌گردد کمیسیون می‌تواند در اجرا و یا کمک در اجرای این قبیل برنامه‌ها اقدام نماید مشروط بر اینکه این برنامه‌ها و فعالیتها و نقش کمیسیون در آنها طی گزارشهای سالیانه یا جداگانه که بنا بر مفاد مادهٔ ۶ این موافقتنامه به وزیر امور خارجه امریکا و دولت شاهنشاهی ایران داده می‌شود مشخص گردد و همچنین مشروط بر اینکه از طرف وزیر خارجهٔ امریکا و یا دولت شاهنشاهی ایران مخالفتی با نقش کمیسیون در این برنامه‌ها ابراز نگردد.

مادهٔ سوم

کلیهٔ تعهدات و مسئولیتهای مالی و مخارج و مصارف مصوب از طرف کمیسیون بر طبق بودجهٔ سالیانه‌ای انجام می‌گیرد که وزیر خارجهٔ ایالات متحده آن را تصویب کند.

مادهٔ چهارم

کمیسیون مرکب از هشت عضو خواهد بود که چهار نفر آنها تبعهٔ ایران و چهار نفر دیگر از اتباع ایالات متحدهٔ امریکا باشند. مدت خدمت این اعضا یک سال است و قابل انتخاب مجدد خواهند بود.

رئیس هیئت نمایندگی سیاسی ایالات متحده در ایران ریاست افتخاری

کمیسیون را به عهده خواهد داشت و نصب و عزل اعضای امریکایی از اختیارات او خواهد بود و در صورت تساوی آرا می تواند رأی قاطع را بدهد. اعضای ایرانی کمیسیون از طرف وزارت فرهنگ تعیین و منصوب خواهند شد. کمیسیون از بین اعضای خود شخصی را به عنوان رئیسی که حق رأی خواهد داشت انتخاب می‌کند و جلسات کمیسیون بدون حضور حداقل دو نفر نمایندهٔ ایرانی رسمیت نخواهد داشت.

اعضای کمیسیون بدون حقوق و پاداش خدمت خواهند کرد ولی کمیسیون می تواند اجازهٔ پرداخت مخارج لازمی را که اعضا برای شرکت در جلسات کمیسیون متحمل می شوند بدهد.

انتصاب جانشین هر عضو کمیسیون که به علت انتقال یا استعفا یا علل دیگر عضویت کمیسیون را ترک کنند به همان ترتیب انتصاب اصلی خواهد بود.

مادهٔ پنجم

کمیسیون برای انجام امور خود مقرراتی را که لازم بداند وضع و کمیته هایی را منصوب خواهد نمود.

مادهٔ ششم

هر سال گزارشهایی در زمینهٔ فعالیتهای کمیسیون به وزارت امور خارجهٔ ایران و وزیر امور خارجهٔ ایالات متحده تسلیم خواهد شد. طرز تنظیم و مفاد این گزارشات طبق مقررات مصوب وزیر خارجهٔ ایالات متحده خواهد بود. کمیسیون می تواند بنا به تشخیص خود یا بنا به تقاضای وزارت امور خارجهٔ ایران یا وزیر امور خارجهٔ ایالات متحده هر سال چند گزارش ویژه تهیه وارسال نماید.

مادهٔ هفتم

دفتر اصلی کمیسیون در تهران خواهد بود، ولی جلسات کمیسیون یا کمیته های آن ممکن است در نقاط دیگری که کمیسیون در هر مورد معیین خواهد کرد انعقاد یابد و نیز ممکن است فعالیتهای هر یک از اعضای کمیسیون یا کارمندان در هر محلی که کمیسیون تصویب نماید صورت پذیرد.

مادهٔ هشتم

دولت شاهنشاهی ایران و دولت ایالات متحدهٔ امریکا توافق می نماید که برای مقاصد مندرج در این موافقتنامه هرگونه وجوهی که جهت مقاصد مزبور در نزد و یا در

اختیار دولت ایالات متحدهٔ امریکاست به مصرف برسد و ازجمله‌وجوه ریالی که کمتر از معادل ۶۰۰ هزار دلار نباشد.

انجام این موافقتنامه منوط بر آن است که چنانچه طبق قوانین ایالات متحدهٔ امریکا لازم شمرده شود بودجهٔ مربوطه در اختیار وزیر امور خارجهٔ ایالات متحده قرار گیرد.

مادهٔ نهم

مقصود از وزیر امور خارجه در هر جا که در این موافقتنامه ذکر شده وزیر امور خارجهٔ ایالات متحدهٔ امریکا یا صاحب‌منصب یا کارمند دولت ایالات متحدهٔ امریکاست که نامبرده تعیین نماید و از طرف وی عمل کند.

مادهٔ دهم

این موافقتنامه را می‌توان به وسیلهٔ مبادلهٔ یادداشتهایی بین دولت ایالات متحدهٔ امریکا و دولت شاهنشاهی ایران اصلاح کرد.

مادهٔ یازدهم

دولت شاهنشاهی ایران و دولت ایالات متحدهٔ امریکا جهت تسهیل اجرای این موافقتنامه وحل مسائلی که ممکن است ضمن اجرای آن پیش آید هرگونه مجاهدتی را مبذول خواهند داشت.

دفتر کمیسیون و اتباع دولت امریکا که در آن دفتر انجام وظیفه می‌نمایند و همچنین کارآموزان تبعهٔ ایالات متحده امریکا که با استفاده از بورسهای پیش‌بینی شده در این موافقتنامه به فعالیتهای تربیتی و فرهنگی می‌پردازند و افراد خانوادهٔ ایشان که همراه آنها هستند به شرح زیر از پرداخت مالیات بر درآمد و حقوق گمرکی و عوارض معاف خواهند بود:

الف) دفتر کمیسیون می‌تواند تا سه اتومبیل برای استفادهٔ خود بدون پرداخت حقوق و عوارض گمرکی و سایر مالیاتها به ایران وارد نماید مشروط بر اینکه اتومبیلهای مزبور قبل از انقضای سه سال به فروش نرسد و در صورت تصمیم به فروش می‌تواند بعد از انقضای سه سال حقوق و عوارض گمرکی و دیگر مالیاتهای آن را به نرخ روز پرداخته و سپس مبادرت به واگذاری آن نماید.

ب) با تشخیص ادارهٔ تشریفات وزارت امور خارجه دفتر کمیسیون می‌تواند سیگار

و مشروب و مواد غذایی مورد احتیاج خود را که میزان آن از مقداری که به یک رئیس مأموریت در سفارتخانه داده می شود تجاوز ننماید بدون پرداخت حقوق گمرکی مستقیماً و یا غیرمستقیم وارد نماید.

ج) اتباع امریکا که به استخدام دفتر کمیسیون درآمده‌اند و همچنین اتباع امریکایی استفاده کننده از بورسهای مورد بحث در این موافقتنامه و افراد خانوادهٔ ایشان که همراهشان هستند نسبت به حقوق و فوق‌العاده و مزایایی که از وجوه کمیسیون دریافت می دارند از پرداخت مالیات بر درآمد و دیگر مالیتهای مشابه معاف خواهند بود و در غیر این صورت اینگونه فعالیتها و عواید حاصله از آن مشمول مقررات و قوانین جاری ایران خواهد شد.

د) اتباع امریکا که به استخدام دفتر کمیسیون درآمده‌اند و همچنین اتباع امریکایی استفاده کننده از بورسهای مورد بحث در این موافقتنامه برای صدور و یا تمدید پروانهٔ اقامت احتیاجی به اخذ پروانهٔ کار نخواهند داشت.

مادهٔ دوازدهم

این موافقتنامه جایگزین موافقتنامه‌ای است که در تاریخ اول سپتامبر ۱۹۴۹ توسط دولت شاهنشاهی ایران و دولت ایالات متحدهٔ امریکا در تهران امضا گردیده و بعداً اصلاح شده است.

این موافقتنامه از تاریخ امضا اعتبار خواهد داشت.

در تأیید مراتب بالا امضاکنندگان زیر نمایندگان تام‌الاختیار دول متبوع خود هستند این موافقتنامه را امضا کردند.

این موافقتنامه در دو نسخهٔ فارسی و انگلیسی که هر دو متن متساویاً اعتبار دارند در تاریخ زیر تنظیم گشت.

تهران به تاریخ دوم آبان ماه ۱۳۴۲ مطابق با ۲۴ اکتبر ۱۹۶۳

از طرف دولت شاهنشاهی ایران	از طرف دولت ایالات متحدهٔ امریکا
عباس آرام	جولیوس. سی. هولمز
وزیر امور خارجه	سفیرکبیر دولت ایالات متحدهٔ امریکا درتهران
امضا	امضا

۲۲. یادداشتهای متبادل دربارهٔ مصونیتهای مستشاران نظامی

۱. نامهٔ وزارت امور خارجه به سفارت آمریکا

شماره: ۹۷۶۰

تاریخ: ۴۳/۹/۱۸

یادداشت

وزارت امور خارجهٔ شاهنشاهی تعارفات خود را به سفارت کبرای کشورهای متحدهٔ امریکا اظهار و احتراماً عطف به یادداشت شمارهٔ ۲۹۹ مورخ ۱۸ دسامبر ۱۹۶۳* بدین وسیله نسخه‌ای از قانون مصوب ۲۱ مهر ماه ۱۳۴۳ را به ضمیمه ایفاد می دارد:

قانون مزبور به دولت اجازه می دهد که رئیس و اعضای هیئتهای مستشاری نظامی کشورهای متحدهٔ امریکا در ایران را که به موجب موافقتنامه‌های مربوطه در استخدام دولت شاهنشاهی می باشند از مصونیتها و معافیتهای مقرره برای کارمندان اداری و فنّی موصوف در بند (و) مادهٔ اول قرارداد وین دربارهٔ روابط سیاسی مورخ ۱۹۶۱ برخوردار نماید.

موقع را مغتنم شمرده احترامات فائقه را تجدید می دارد.

سفارت کبرای کشورهای متحدهٔ امریکا ــ تهران

* در دسترس نبود.

۲. یادداشت وزارت امور خارجه به سفارت آمریکا
شمارهٔ ۹۷۶۲
تاریخ ۴۳/۹/۱۸

یادداشت

وزارت امور خارجهٔ شاهنشاهی تعارفات خود را به سفارت کبرای کشورهای متحدهٔ امریکا اظهار و در پاسخ یادداشت شمارهٔ ۲۹۹ مورخ ۱۸ دسامبر ۱۹۶۱ احتراماً به اطلاع می رساند:

نظر به اینکه قرارداد وین دربارهٔ روابط سیاسی مورخ ۱۹۶۱ مراحل تصویب قانونی از مجالس مقننهٔ ایران را گذرانیده است کارمندان نظامی و غیرنظامی امریکایی که طبق موافقتنامه‌ها یاترتیباتی که بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت کشورهای متحدهٔ امریکا مقرر گردیده در ایران می باشند و از طرف سفارت کبرای کشورهای متحدهٔ امریکا به عنوان کارمندان اداری و فنّی سفارت کبری به وزارت امور خارجهٔ شاهنشاهی معرفی می شوند از مصونیتها و معافیتهای موضوع بند ۲ از مادهٔ ۳۷ قرارداد وین دربارهٔ روابط سیاسی استفاده خواهند کرد.

موقع را مغتنم شمرده احترامات فائقه خود را تجدید می نماید.

سفارت کبرای کشورهای متحدهٔ امریکا ــ تهران

۳. اعلام توافق سفارت آمریکا با نامهٔ وزارت امور خارجهٔ ایران
شماره ۲۸۲
تهران، ۹ دسامبر ۱۹٦٤

سفارت آمریکا در تهران، تشکرات و ارادت صمیمانهٔ خود را تقدیم وزارت امور خارجهٔ پادشاهی ایران می‌نماید و احترامات دریافت یادداشتهای شماره ۹۷٦۰ و شمارهٔ ۹۷٦۲ هر دو مورخ ۹ دسامبر ۱۹٦٤ آن وزارتخانه در پاسخ به یادداشت شمارهٔ ۲۹۹ مورخ ۱۸ دسامبر ۱۹٦۳ این سفارتخانه را به اطلاع می‌رساند و تأیید می‌نماید که یادداشتهای مذکور در فوق آن وزارتخانه در عین حال از سوی ما جمعاً در حکم پاسخی مطلوب و پذیرفتنی به یادداشت شمارهٔ ٤۲۳* مورخ ۱۹ مارس ۱۹٦۲ میلادی این سفارتخانه محسوب می‌شود.

در خصوص این تبادل یادداشتها و هماهنگ با و بر اساس شرایط مندرج در مادهٔ ۳۲ «پیمان‌نامهٔ وین»** این سفارتخانه خوشوقت است به اطلاع برساند که مقامات دولت آمریکا از هر نوع درخواست مقامات دولت ایران برای چشم‌پوشی و صرف‌نظر از مصونیت سیاسی در موارد دارای اهمیت ویژه از نظر مقامات دولت پادشاهی ایران، با علاقه‌مندی کامل استقبال خواهد نمود و تأیید می‌شود که موارد دارای «اهمیّت ویژه» در این خصوص، موارد مربوط به جنایات مشخص و اثبات شده و دیگر اعمال جنایی مشخص و واقعاً سزاوار سرزنش خواهند بود و لاغیر.

سفارت آمریکا در تهران از فرصت استفاده نموده یک بار دیگر عالی‌ترین مراتب احترامات و ارادتهای خود را تقدیم آن وزارتخانه می‌نماید.

سفارت آمریکا در تهران

* در دسترس نبود.

** Vienna Convention

۲۳. نامه‌های متبادل راجع به معافیت متقابل مالیاتی شرکتهای هواپیمایی و کشتیرانی

۱. نامهٔ سفارت آمریکا به وزارت امور خارجه

شمارهٔ ٤٦٠

تهران، ۱۱ مارس ۱۹٦۷

سفارت آمریکا در تهران، احتراماتش را به وزارت امور خارجهٔ پادشاهی ایران تقدیم می دارد و احتراماً موارد زیر را به اطلاع آن وزارتخانه، می رساند:

یک ــ شرکت آمریکایی به ثبت‌رسیدهٔ «هواپیمایی جهانی پان‌آمریکن»، شعبه‌ای در ایران تأسیس کرده و پروازهایی به ایران دارد.

دو ــ بخش ۸۸۳ مادهٔ ۲٦ قانون‌نامهٔ درآمد داخلی آمریکا (عبارت 68A= ٦۸A بخش ۸۸۳) شامل شرایط زیر است:

«اقلام زیر نباید جزو درآمد ناخالص یک شرکت خارجی محاسبه شوند و بر این اساس باید از مالیات خارجی * معاف باشند:

۱. «کشتی (مجهز به پرچم) خارجی»

درآمدهای حاصله از عملیات هر نوع کشتی خارجی مشروط بر رعایت اصل معامله به‌مثل.

۲. هواپیمای خارجی

درآمدهای حاصله از عملیات هر نوع هواپیمای خارجی مشروط بر رعایت اصل معامله به‌مثل.

سه ــ این سفارت به این نتیجه رسیده که قانون مالیات بر درآمد ایران نیز معافیت شرکتهای هواپیمایی غیرایرانی از پرداخت مالیات خارجی را بر اساس و مشروط بر رعایت اصل معامله به‌مثل تضمین نموده.

چهار ــ فرضاً یک شرکت هواپیمایی ایرانی نظیر شرکت هواپیمایی ملّی ایران اگر پرواز یا پروازهایی به آمریکا داشته باشد، از پرداخت مالیات بر درآمد به آمریکا

* مالیاتی که یک شرکت به دول خارجی می‌پردازد.

معاف خواهد بود ولی مشروط بر اینکه هواپیمایی های آمریکایی نیز از پرداخت هر نوع مالیات بر درآمد به دولت ایران معاف باشند و اصل معامله به‌مثل.

بر این اساس و به این ترتیب، سفارت آمریکا در تهران تقاضا دارد وزارت امور خارجهٔ پادشاهی ایران تأیید نماید که بر اساس اصل معامله به‌مثل در این مورد، شرکت آمریکایی «هواپیمایی جهانی پان‌آمریکن» از پرداخت هر نوع مالیات بر درآمدی به دولت ایران معاف است و بعلاوه سپاسگزار خواهد شد اگر آن وزارتخانه، وزارت دارایی ایران را نیز در این مورد مطلع کند و در جریان قرار دهد.

این سفارت از فرصت استفاده کرده، یک بار دیگر عالی‌ترین مراتب احترامات و ارادتهای خویش را به وزارت امور خارجهٔ پادشاهی ایران تقدیم می دارد.

سفارت آمریکا در تهران

۲. پاسخ وزارت امور خارجهٔ ایران به سفارت آمریکا

شماره: ۳٤۰۰۵/۵۰۹٤/۱۸

تاریخ: ٤۵/۱۲/۲۷

یادداشت

وزارت امور خارجهٔ شاهنشاهی تعارفات خود را به سفارت دولت متحدهٔ آمریکا اظهار و احتراماً وصول یادداشت شمارهٔ ٤٦۰ مورخ ۱۱ مارس ۱۹٦۷ را دربارهٔ معافیت متقابل شرکتهای هواپیمایی ایرانی و آمریکا از پرداخت مالیات بر درآمد در آمریکا و ایران اعلام داشته و به استحضار می رساند که موضوع تحت مطالعه است و نتیجه در ثانی به اطلاع رسانیده خواهد شد.

موقع را برای تجدید احترامات فائقه مغتنم می شمارد.

جمشید قریب

معاون سیاسی و پارلمانی

سفارت دول متحدهٔ آمریکا ــ تهران

۳. نامهٔ سفارت آمریکا به وزارت امور خارجهٔ ایران
شمارهٔ ۱۹۲
تهران، ۱۶ اوت ۱۹۶۷

سفارت آمریکا در تهران، احترامات‌اش را به وزارت امور خارجهٔ پادشاهی ایران تقدیم می دارد و احتراماً موارد زیر را به اطلاع می رساند:

یک ــ شرکت آمریکایی «خطوط دریایی استیتز مارین ــ ایستمیان»* شعبه‌ای در ایران تأسیس کرده و سرویسهایی به مقصد ایران دارد.

دو ــ بخش ۸۸۳ مادهٔ ۲۶ قانون‌نامهٔ درآمد داخلی آمریکا (عبارت 68A = ۶۸ A بخش ۸۸۳) شامل شرایط زیر است:

«اقلام زیر نباید جزو درآمد ناخالص یک شرکت خارجی محاسبه شوند و بر این اساس باید از مالیات خارجی** معاف باشند:

۱. «کشتی (مجهز به پرچم) خارجی»

درآمدهای حاصله از عملیات هر نوع کشتی خارجی مشروط بر رعایت اصل معامله به‌مثل.

۲. هواپیمای خارجی.

درآمدهای حاصله از عملیات هر نوع هواپیمایی خارجی مشروط بر رعایت اصل معامله به‌مثل.

سه ــ این سفارت به این نتیجه رسیده که قانون مالیات بر درآمد ایران (مادهٔ ۱۶۰ قانون مالیات بر درآمد مورخ ۲۱ مارس ۱۹۶۷) نیز معافیت شرکتهای باربری دریایی غیرایرانی از پرداخت مالیات خارجی را بر اساس و مشروط بر رعایت اصل معامله به‌مثل تضمین نموده.

چهار ــ فرضاً یک شرکت باربری دریایی ایرانی اگر باری به مقصد آمریکا حمل کند، از پرداخت مالیات بر درآمد به آمریکا معاف خواهد بود ولی مشروط بر اینکه شرکتهای باربری دریایی آمریکایی نیز از پرداخت هر نوع مالیات بر درآمد به دولت ایران

* Mariṇe - Isthmian Lines States

** مالیاتی که یک شرکت به دول خارجی می پردازد.

معاف باشند (اصل معامله به‌مثل). بر این اساس و به این ترتیب، سفارت آمریکا در تهران تقاضا دارد وزارت امور خارجه پادشاهی ایران تأیید نماید که بر اساس اصل معامله به‌مثل در این مورد، شرکت آمریکایی «خطوط دریایی استیتز مارین ــ ایستمیان» از پرداخت هر نوع مالیات بر درآمدی به دولت ایران معاف است و بعلاوه سپاسگزار خواهد شد اگر آن وزارتخانه، وزارت دارایی ایران را نیز در این مورد مطلع کند و در جریان قرار دهد.

این سفارت از فرصت استفاده کرده یک بار دیگر عالی‌ترین مراتب احترامات و ارادتهای خویش را به وزارت امور خارجهٔ پادشاهی ایران تقدیم می دارد.

سفارت آمریکا در تهران

٤. نامهٔ سفارت آمریکا به وزارت امور خارجهٔ ایران

شمارهٔ ٦٦١

تهران، ٦ آوریل ١٩٦٨

سفارت آمریکا در تهران احتراماتش را تقدیم حضور وزارت امور خارجهٔ پادشاهی ایران می نماید و احتراماً موارد زیر را به اطلاع می رساند:

یک ــ شعبهٔ هواپیمایی آمریکایی «ترانس ورلد ایر لاینز» مشهور به تی. دبلیو. ای* در ایران افتتاح شده.

دو ــ بخش ۸۸۳ از عنوان ۲٦ قانون نامهٔ درآمد داخلی آمریکا (عبارت A ٦٨ از بخش ۸۸۳) شامل موارد زیر است:

«مبالغ زیر جزو درآمد ناخالص شرکتهای خارجی محسوب نمی شوند و بر اساس این قسمت فرعی باید از مالیات خارجی** معاف باشند:

۱. کشتی خارجی (مجهز به پرچم خارجی)

درآمدهای حاصله از عملیات هر نوع کشتی خارجی مشروط بر رعایت اصل معامله به مثل.

۲. هواپیمای خارجی

درآمدهای حاصله از عملیات هر نوع هواپیمای خارجی مشروط بر رعایت اصل معامله به مثل.

سه ــ این سفارت به این نتیجه رسیده که قانون مالیات بر درآمد ایران نیز معافیت شرکتهای هواپیمایی غیرایرانی از پرداخت مالیات خارجی را بر اساس و مشروط بر رعایت اصل معامله به مثل تضمین نموده.

چهار ــ فرضاً یک شرکت هواپیمایی ایرانی نظیر شرکت هواپیمایی ملّی ایران اگر پرواز یا پروازهایی به آمریکا داشته باشد، از پرداخت مالیات بر درآمد به آمریکا معاف خواهد بود ولی مشروط بر اینکه هواپیمایی های آمریکایی نیز از پرداخت هر نوع مالیات بر درآمد به دولت ایران معاف باشند (اصل معامله به مثل).

*TWA

** مالیاتی که یک شرکت به دول خارجی می پردازد.

بر این اساس و به این ترتیب، سفارت آمریکا در تهران تقاضا دارد وزارت امور خارجهٔ ایران تأیید نماید که بر اساس اصل معامله به‌مثل در این مورد، هواپیمایی آمریکایی «ترانس ورلد ایرلاینز» مشهور به تی. دبلیو. ای از پرداخت هر نوع مالیات بر درآمدی به دولت ایران معاف است و بعلاوه سپاسگزار خواهد شد اگر آن وزارتخانه، وزارت دارایی ایران را نیز در این مورد مطلع کند و در جریان قرار دهد.

این سفارت از فرصت استفاده کرده یک بار دیگر عالی‌ترین مراتب احترامات و ارادتهای خویش را به وزارت امور خارجهٔ ایران تقدیم می دارد.

سفارت آمریکا در تهران

۵. نامهٔ سفارت آمریکا به وزارت امور خارجهٔ ایران
شمارهٔ ۹۵۸
تهران، ۱۵ ژوئیهٔ ۱۹۶۸

سفارت آمریکا در تهران، احتراماتش را به وزارت امور خارجهٔ پادشاهی ایران تقدیم می دارد و احتراماً موارد زیر را در مورد موضوع معافیت از مالیات بر درآمد هواپیمایی های ایرانی و آمریکایی در موارد ذیلاً خاطرنشان شده و بر اساس رعایت اصل معامله به‌مثل اشعار می دارد.

بخش ۸۸۳ (عبارت ۶۸ A) از عنوان شمارهٔ ۲۶ قانون‌نامهٔ درآمد داخلی آمریکا شامل شرایط زیر است:

«اقلام زیر نباید جزو درآمد ناخالص یک شرکت خارجی محاسبه شوند و بر اساس این قسمت فرعی، باید از مالیات خارجی معاف باشند:

۱. کشتی خارجی (مجهز به پرچم خارجی)

درآمدهای حاصله از عملیات هر نوع کشتی خارجی مشروط بر رعایت اصل معامله به‌مثل.

۲. هواپیمای خارجی

درآمدهای حاصله از عملیات هر نوع هواپیمای خارجی مشروط بر رعایت اصل معامله به‌مثل.

تأیید می شود که پاراگراف ۱۶۰ قانون جدید مالیات بر درآمد ایران نیز معافیت شرکتهای هواپیمایی غیرایرانی از پرداخت مالیات خارجی را بر اساس و مشروط بر رعایت اصل معامله به‌مثل تضمین نموده.

از آنجا که جمع این شرایط و ملاحظات، بنیان حقوقی لازمه را به منظور تأمین این قبیل معافیتهای ویژه ایجاد می‌کند، این سفارتخانه پیشنهاد می‌کند، یادداشتهایی به منظور تأیید این وضعیت مبادله شوند.

این سفارت از فرصت استفاده کرده یک بار دیگر عالی ترین مراتب احترامات و ارادتهای خویش را به وزارت امور خارجهٔ پادشاهی ایران تقدیم می دارد.

سفارت آمریکا در تهران

٦. اعلام توافق وزارت امور خارجهٔ ایران با نامهٔ سفارت آمریکا
شماره: ۲۵۹۹/۱۸
تاریخ: ۱۳٤۷/٤/۲۷

یادداشت

وزارت امور خارجهٔ شاهنشاهی تعارفات خود را به سفارت دول متحدهٔ آمریکا اظهار و احتراماً عطف به یادداشت شمارهٔ ۹۵۸ مورخ ۱۵ ژوئیهٔ ۱۹٦۸ دربارهٔ معافیت متقابل شرکتهای هواپیمایی دو طرف از پرداخت مالیات بر درآمد، به استحضار می رساند که موضوع تحت مطالعهٔ مقامات مربوطهٔ دولت شاهنشاهی می باشد و نتیجه را در ثانی به اطلاع خواهد رسانید.

موقع را برای تجدید احترامات فائقه مغتنم می شمارد.

سفارت دول متحدهٔ آمریکا ــ تهران

۷. پاسخ وزارت امور خارجه به نامه‌های سفارت آمریکا
شماره: ۳۰٤۵/۱۸
تاریخ: ۱۳٤۷/۵/۱۲

یادداشت

وزارت امور خارجهٔ شاهنشاهی تعارفات خود را به سفارت دول متحدهٔ امریکا اظهار و احتراماً عطف به یادداشتهای شمارهٔ ٦٦۱ مورخ ٦ آوریل ۱۹٦۸ و شمارهٔ ۹۵۸ مورخ ۱۵ ژوئیهٔ ۱۹٦۸ راجع به معافیت متقابل مؤسسات کشتیرانی ایرانی و امریکایی از پرداخت مالیات بر درآمد اشعار می دارد:

مقامات مربوطهٔ دولت شاهنشاهی ایران با معافیت مؤسسات کشتیرانی امریکایی از پرداخت مالیات بر درآمد حاصله از محل حمل و نقل کالا و مسافر از بنادر ایران مشروط به رعایت معاملهٔ متقابله از طرف دولت متبوع آن سفارت در مورد درآمد حاصلهٔ مؤسسات کشتیرانی ایرانی از حمل و نقل کالا و مسافر از بنادر کشور متحدهٔ امریکای شمالی موافقت دارند.

خواهشمند است اعمال رعایت معاملهٔ متقابله از طرف دول متحدهٔ امریکا را تأیید فرمایید.

موقع را برای تجدید احترامات فائقه مغتنم می شمارد.

رونوشت جهت اطلاع سفارت شاهنشاهی ایران در واشنگتن ایفاد می‌گردد.
وزیر امور خارجه

۸. پاسخ سفارت آمریکا به نامهٔ وزارت امور خارجه
شمارهٔ ۱۱۱۸
تهران، ۱۶ سپتامبر ۱۹۶۸

سفارت آمریکا در تهران احتراماً موارد زیر را به اطلاع وزارت امور خارجهٔ پادشاهی ایران می رساند:

۱. نظر به درخواست شما طی یادداشت شمارهٔ ۳۰۴۵/۱۸ مورخ ۱۳ اوت ۱۹۶۸ آن وزارتخانه، سفارت آمریکا در تهران مایل است تأیید نماید که عبارت A ۶۸ از بخش ۸۸۳ عنوان شمارهٔ ۲۶ قانون‌نامهٔ درآمد داخلی ایالات متحدهٔ آمریکا، شامل شرایط زیر است:

«اقلام زیر نباید جزو درآمد ناخالص یک شرکت خارجی محاسبه شوند و بر اساس این قسمت فرعی باید از مالیات خارجی * معاف باشند:

کشتی خارجی (مجهز به پرچم خارجی)

درآمدهای حاصله از عملیات هر نوع کشتی خارجی مشروط بر رعایت اصل معامله به‌مثل.»

۲. سفارت آمریکا در تهران همچنین تأیید می‌نماید که بر اساس اصل فوق‌الذکر، شرکتهای باربری دریایی ایرانی نیز از هر نوع مالیات بر درآمد پیش‌بینی شده در قوانین و مقررات آمریکا معاف خواهند بود.

سفارت آمریکا در تهران

* مالیاتی که یک شرکت به دول خارجی می‌پردازد.

۹. اعلام توافق وزارت امور خارجهٔ ایران با نامه‌های سفارت آمریکا
شماره: ۳۷۲۳/۱۸
تاریخ: ۱۳٤۸/۷/۱۲

یادداشت

وزارت امور خارجهٔ شاهنشاهی تعارفات خود را به سفارت ممالک متحدهٔ آمریکا اظهار و احتراماً عطف به یادداشتهای شمارهٔ ٤٦۰ مورخ ۱۱ مارس ۱۹٦۷ و شمارهٔ ۱۹۲ مورخ ۱٦ اوت ۱۹٦۷ و شمارهٔ ٦٦۱ مورخ ٦ آوریل ۱۹٦۸ و شمارهٔ ۹۵۸ مورخ ۱۵ ژوئیهٔ ۱۹٦۸ و پیرو یادداشتهای شمارهٔ ۳٤۰۰۵/۵۰۹٤/۱۸ مورخ ٤۵/۱۲/۲۷ (۱۸ مارس ۱۹٦۷) و شمارهٔ ۲۵۹۹/۱۸ مورخ ٤۷/٤/۲۷ (۱۸ ژوئیهٔ ۱۹٦۸) راجع به معافیت متقابل مؤسسات کشتیرانی و هواپیمایی ایران و امریکایی از پرداخت مالیات بر درآمد در خاک یکدیگر، اشعار می دارد:

پیرو موافقت مقامات مربوطهٔ شاهنشاهی با معافیت متقابل مؤسسات کشتیرانی ایرانی و آمریکایی از پرداخت مالیات بر درآمد حاصله از حمل و نقل کالا و مسافر از بنادر امریکا و ایران، که طی یادداشت شمارهٔ ۳۰٤۵/۱۸ مورخ ٤۷/۵/۲۲ (۱۳ اوت ۱۹٦۸) به اطلاع آن سفارت رسانیده شد و طی یادداشت شمارهٔ ۱۱۱۸ مورخ ۱٦ سپتامبر ۱۹٦۸ (۲۵ شهریور ۱۳٤۷) آن سفارت اعمال معاملهٔ متقابل در این زمینه، از طرف دولت ممالک متحدهٔ امریکا تأیید شده بود، بدین وسیله به استحضار می رساند که مقامات مربوطهٔ شاهنشاهی با معافیت مؤسسات هواپیمایی امریکایی نیز از پرداخت مالیات بر درآمد حاصله از محل حمل و نقل مسافر و کالا از ایران مشروط به رعایت عمل متقابل از طرف دولت متبوع آن سفارت در مورد درآمد حاصلهٔ مؤسسات هواپیمایی ایرانی از حمل و نقل مسافر و کالا از آمریکا، موافقت دارند.

خواهشمند است اعمال معاملهٔ متقابله از طرف دولت متبوع آن سفارت را تأیید فرمایند.

موقع را برای تجدید احترامات فائقه مغتنم می شمارد.

سفارت ممالک متحدهٔ امریکا ــ تهران

۲۴. موافقتنامهٔ افزایش منابع قابل استفادهٔ آب

موافقتنامه بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت ایالات متحدهٔ آمریکای شمالی برای افزایش منابع قابل استفادهٔ آب در ایران

نظر به اینکه: نمایندگان دولت شاهنشاهی ایران و دولت ایالات متحدهٔ آمریکای شمالی از مدتها قبل در زمینهٔ برنامه‌های عمرانی در تماس بوده‌اند و برای اجرای یک برنامهٔ مشترک بررسی یا بررسی‌های منابع آب و چگونگی تأمین نیازمندی‌های آب مملکت ایران و بررسی امکان شیرین کردن آبهای شور به منظور افزایش منابع آب شیرین ملاقاتهایی صورت گرفته است، و

نظر به اینکه: دولت ایالات متحدهٔ آمریکای شمالی برنامهٔ تحقیق دامنه‌داری دربارهٔ شیرین کردن آب شور انجام داده و نتایج چنین برنامه‌ای را در اختیار تمام ملل جهان قرار داده است، و

نظر به اینکه: دولت شاهنشاهی ایران و دولت ایالات متحدهٔ آمریکای شمالی اعلام می‌کنند که برای به کار بستن روشهای شیرین کردن آب شور به منظور تخفیف کم‌آبی اطلاعات فنی و آمار لازم برای این منظور در هر دو کشور از طریق برنامه‌های مشترک بین‌المللی توسعه خواهد یافت، و

نظر به اینکه: دولت ایران مایل است مطالعاتی که تا به حال دربارهٔ منابع آب و نیازمندی‌های کشور به آب انجام شده است به موقع اجرا گذاشته و تکمیل شود و در چنین مطالعه یا مطالعاتی فنون جدید و آمار و اطلاعات مربوط به تمام مراحل شیرین کردن آب شور را وارد سازد، و

نظر به اینکه: هر دو دولت شاهنشاهی ایران و ایالات متحدهٔ آمریکا منافع مشترکی که از این بررسی یا بررسی‌ها قابل تحصیل است مطمح نظر دارند،

دولت شاهنشاهی ایران و دولت ایالات متحدهٔ آمریکا در مفاد زیر موافقت کرده‌اند:

۱. هر دو دولت مشترکاً بررسی یا بررسی‌های تحلیلی منابع آب و نیاز به آب را در مناطقی از مملکت ایران متقبل خواهند شد و کلیهٔ اطلاعات موجود زمین‌شناسی و هیدرولوژی را تجدید نظر کرده و توصیه‌هایی برای افزایش آب قابل استفادهٔ کشاورزی

صنعتی و شرب شهرها به وسایل زیر تنظیم خواهند کرد:

الف) جلوگیری از شورشدن منابع آب کوهپایه‌های جنوبی منطقهٔ شمال خلیج فارس و بحر عمان و کناره‌های کویر مرکزی ایران.

ب) فنون شیرین کردن آبهای شور.

ج) ایجاد باران از ابرهای موجود.

د) روشهای دیگر.

این بررسی یا بررسی‌ها ممکن است شامل بهره‌برداری از سرمایه‌گذاری‌های مشترک و استفاده از تسهیلات ملی به منظور انجام تحقیقات باشد ولی منحصر به اینها نخواهد شد.

۲. انجام بررسی یا بررسی‌های تأمین برق مورد نیاز در مناطق مورد نظر با توجه خاص به نتایج اقتصادی ناشی از استفاده از تأسیسات مزدوج آب و برق.

۳. دولت ایالات متحدهٔ آمریکا یک گروه فنی برای سرپرستی بررسی یا بررسی‌ها مجاناً در اختیار می‌گذارد و دولت ایران خدمات و تسهیلات لازم و آمار و اطلاعات مورد احتیاج برای منظور فوق را تأمین خواهد کرد.

٤. دولت ایران به عده‌ای از کارشناسان خود مأموریت خواهد داد که با گروه متخصصین آمریکایی کار نموده به نحوی که دربارهٔ فنون جدید مذکور در مادهٔ ۱ اطلاعات عملی به دست آورند.

۵. هر یک از دو دولت دفتر مخصوصی از تشکیلات خود را برای قبول مسئولیت اصلی اجرای تعهدات خود که ناشی از موافقتنامهٔ حاضر است تعیین خواهد کرد.

٦. آمار و اطلاعات و روشهای فنّی که از بررسی یا بررسی‌های مذکور به دست می‌آید می‌تواند مورد استفاده هر دو دولت به هر منظوری که بخواهند قرار گیرد.

۷. گزارشها که شامل نتایج بررسی‌ها و پیشنهادهای مقتضی خواهد بود وسیلهٔ متخصصین تهیه می‌شود. این گزارشها در دو نسخه اصلی تهیه خواهد شد. و رسماً به هر یک از دولتین به منظور تصویب تقدیم خواهد گردید. این گزارشها پس از تصویب نهایی هر دو دولت ممکن است به هر شکلی که بخواهند مورد استفادهٔ آنان قرار گیرد.

۸. این موافقتنامه پس از تدارکات لازم توسط دفاتر مخصوص که در مادهٔ ذکرشده عملی خواهد گردید. این تدارکات ممکن است ضمن سایر امور شامل موارد زیر

باشد:

الف) تعیین منطقه یا مناطقی که باید مطالعه شود.

ب) تقسیم و تفکیک مخارج مطالعات مشترک.

ج) حدود دقیق مطالعات خاص مورد بحث و عواملی که بر حسب آن گروههای کارشناس باید وظایف خود را انجام دهند.

د) استفاده و به کار گماشتن اشخاص و مؤسسات صلاحیتدار خصوصی.

هـ) جدول برنامهٔ کار.

و) روش یا روشهایی که برای انتشار مطالب خاص حاصل از بررسی ها باید مراعات شود.

ز) هرگونه جزئیات دیگر که برای اجرای مفاد این موافقتنامه ضروری تشخیص داده شود.

۹. این موافقتنامه پس از امضا قابل اجراست و به مدت ۲ سال به قوت خود باقی است و ممکن است با موافقت طرفین تمدید شود.

این موافقتنامه در دو نسخهٔ اصلی در تاریخ ۱۳٤٦/۱۲/۲۹ برابر با ۱۹٦۸ در تهران به امضا رسید.

از طرف دولت شاهنشاهی ایران	از طرف دولت ایالات متحدهٔ آمریکای شمالی
منصور روحانی	آرمین مایر
وزیر آب و برق	سفیر
امضا	امضا

۲۵. موافقتنامهٔ کلی پستال

۱. متن موافقتنامه

موافقتنامهٔ مبادلهٔ کلی پستال (بسته پستی) بین ادارهٔ پست ممالک متحدهٔ آمریکا و اداره پست ایران

امضاکنندگان زیر که به وسیلهٔ دولتهای مربوطشان به آنها اجازه داده شده است به جای و از طرف ادارهٔ پست ممالک متحدهٔ آمریکا و ایران با تراضی متقابل نسبت به موارد زیر موافقت کرده‌اند.

موضوع قرارداد

ماده ۱ ــ بین ممالک متحدهٔ آمریکا (شامل پورتوریکو، جزایر ویرجین آمریکا، گوام و ساموای آمریکا) از یک طرف و ایران از طرف دیگر می‌توان بسته‌های تا حدود اوزان و ابعاد مندرج در مقررات تفصیلی مربوط به اجرای این موافقتنامه را مبادله نمود.

ماده ۲ ــ بسته‌های ترانزیتی:

الف) ادارهٔ پست ممالک متحده موافقت دارد بسته‌های پستی را که مبدأ آن ایران و یا برای تسلیم به آدرسهای داخل سرویس پستی ایران می‌باشد وسیلهٔ سرویس پستی خود و یا از هر کشوری که با آن ارتباط پستی دارد، ترانزیت نماید.

ب) ادارهٔ پست ممالک متحده کشورهایی را که به آنها توسط کشور آمریکا می‌توان بسته‌های پستی ارسال داشت و همچنین مقدار هزینه‌های متعلقه و دیگر شرایط را اطلاع خواهد داد.

ج) بسته‌های فرستاده شده از پست ایران جهت ارسال از طریق سرویس ادارهٔ پست آمریکا باید منطبق با شرایطی که زمان به زمان از طرف ممالک متحده تعیین می‌گردد، باشد.

د) بسته‌های پستی از طریق خاک ایران به عنوان ترانزیت ارسال نخواهد شد.

مادهٔ ۳ ــ حقوق پستی و هزینه‌ها:

۱. ادارهٔ مبدأ در قبال تقاضاهای بعدی برای آگاهی از تسلیم هر بستهٔ پست شده ذی‌حق به دریافت حقوق پستی و هزینه‌های مربوط و همچنین در مورد بسته‌های بیمه شده، حقوق بیمه و برگ رسید برگشتی که ممکن است زمان به زمان طبق مقررات

مربوطه اش تعیین و تجویز گردد از فرستنده خواهد بود.

۲. به استثنای مورد بسته های برگشتی و یا ارسال مجدد حقوق پستی و هزینه های متعلقهٔ مذکور در فوق باید قبلاً پرداخت شود.

مادهٔ ٤ ــ آماده کردن بسته ها:

هر بسته باید به روش متناسب با طول سفر و محافظت محتویات آن به طوری که در مقررات تفصیلی آمده است، بسته بندی گردد.

مادهٔ ۵ ــ ممنوعات:

۱. ارسال اقلام زیر از طریق امانات پستی ممنوع است:

الف) نامه یا نوشته ای که خصوصیت مکاتبهٔ شخصی و واقعی را داشته باشد.

معهذا مجاز است فاکتوری که فقط شامل مشخصات یک فاکتورباشد به اضافهٔ یک نسخهٔ ساده از آدرس امانت و آدرس فرستنده که می تواند ضمیمه شود.

ب) ضمیمه ای که نشانی غیر از آنچه روی امانت نوشته شده داشته باشد.

ج) هر حیوان زنده بجز زنبور عسل.

د) اقلامی که ورود آنها از طرف گمرک و قوانین و مقررات جاری هر یک از دو کشور منع شده باشد.

هـ) کلیهٔ مواد قابل انفجار و احتراق و به طور کلّی موادی که حمل آنها خطر داشته باشد و همچنین موادی که به علت ماهیت و یا طرز بسته بندی بتواند خطری متوجه کارکنان پست نماید و یا موجب تضییع و آلودگی اقلام دیگر گردد.

و) اقلامی که خلاف اخلاق و منافی عفت باشد.

ارسال این ارقام در امانات بیمه نشده ممنوع است: سکه، اسکناس، سند بانکی و هر نوع اسناد بهادار که قابل پرداخت به حامل باشد، طلای سفید، طلا یا نقره (اعم از ساخته شده یا خام)، سنگهای قیمتی، جواهرات و اقلام گرانبهای دیگر.

اگر در یک امانت سکه، سند بانکی، اسکناس جاری و هر نوع اسناد بهادار که قابل پرداخت به حامل باشد، طلای سفید، طلا یا نقره (اعم از ساخته شده یا خام)، سنگهای قیمتی، جواهرات یا سایر اقلام قیمتی که به طور بیمه نشده فرستاده شده باشد بایستی از طرف ادارهٔ مقصد بیمه شود و طبق مقررات مربوطه رفتار شود.

۲. چنانچه امانتی چنین مواردی را که منع شده نقض نماید و به ادارهٔ پست

دیگر تحویل گردد، ادارهٔ پست مزبور مطابق قوانین و مقررات داخلی خود با آن رفتار خواهد نمود. اشیای قابل احتراق، اسناد، تصاویر و دیگر اشیایی که باعث لطمه به اخلاق عمومی است، ممکن است فوراً توسط هر اداره‌ای که موفق به کشف آن گردد از بین برده شود.

۳. حتی اگر یک امانت حاوی نامه یا مکاتبه از نوع نامه باشد به هیچ عنوان موجب برگشت امانت به فرستنده نخواهد بود. معهذا این نامه برای اخذ کرایه و حقوق پستی به مأخذ دو برابر نرخ جاری مراسلات از کشور مبدأ به کشور مقصد منظور و محاسبه می شود.

٤. هر یک از دو اداره یکدیگر را از نظر خود نسبت به (فهرست اشیأ ممنوعه) که به وسیلهٔ دفتر بین‌المللی اتحادیهٔ پستی جهانی منتشر می‌گردد، مطلع می نماید.

معهذا آنها در این مورد در مقابل گمرک، پلیس و یا فرستنده هیچ گونه مسئولیتی به عهده نخواهند داشت.

۵. اگر امانتی اشتباهاً توسط یک ادارهٔ پست قبول شده باشد و آن امانت به گیرنده تحویل و یا به مبدأ عودت داده نشده باشد باید سرنوشت آن را به ادارهٔ پست مبدأ دقیقاً اطلاع داد تا ادارهٔ مزبور اقدام لازم را به عمل آورد.

مادهٔ ٦ ــ بیمه:

۱. امانات پستی را تا مبلغ پانصد فرانک طلا یا معادل این مبلغ با پول رایج کشور مبدأ می توان بیمه نمود معهذا رؤسای ادارات پستی طرفین قرارداد مجازند با توافق طرفین میزان حداکثر حق بیمهٔ امانات را افزایش یا کاهش دهند.

۲. غرامت یک امانت بیمه شده نبایستی از قیمت واقعی محتویات آن بیشتر باشد ولی امکان بیمه نمودن قسمتی از امانت مجاز خواهد بود.

مادهٔ ۷ ــ مسئولیت تاوان:

۱. ادارهٔ پست هر دو کشور جهت فقدان، دستخوردگی و یا آسیب‌دیدگی یک امانت معمولی (بیمه‌نشده) مسئولیتی نخواهند داشت.

۲. به استثنای مواردی که در مادهٔ ذیل ذکر شده است ادارات متعهد دربارهٔ فقدان امانت بیمه‌شده که در یکی از دو کشور جهت تسلیم به کشور دیگر تحویل پست شده است و در مورد فقدان، دستخوردگی یا آسیب‌دیدگی محتوی یا قسمتی از آن مسئول

می باشند.

فرستنده یا مطالبه کنندهٔ قانونی او حق دریافت غرامت مطابق مبلغ واقعی فقدان، دستخوردگی یا آسیب‌دیدگی امانت را خواهد داشت.

میزان و مبلغ غرامت بر اساس قیمت واقعی (نرخ روز، و در صورت عدم وجود این نرخ بهای معمولی تخمینی) در کشور مبدأ و زمانی که امانت تسلیم پست شده است محاسبه می شود به شرط اینکه در هیچ مورد مبلغ غرامت از حق بیمه و مبلغ دریافتی بیمه امانت تجاوز نکند و یا حداکثر این مبلغ معادل پانصد فرانک طلا باشد.

در صورتی که فقدان، دستخوردگی یا آسیب‌دیدگی در ادارهٔ پست کشور مقصد به وقوع پیوسته باشد ادارهٔ پست مقصد بدون مشورت با ادارهٔ مبدأ می تواند با هزینهٔ خود غرامت را به گیرنده بپردازد به شرط اینکه گیرنده بتواند ثابت نماید که فرستندهٔ امانت این حق را به نفع گیرنده واگذار نموده است.

۳. در صورتی که تضییع غیرمستقیم و یا عدم‌النفع در نتیجهٔ فقدان دستبرد، تضییع، عدم تسلیم یا توزیع اشتباه یا تأخیر در تسلیم امانت بیمه‌شده‌ای که مطابق شرایط این موافقتنامه ارسال گردیده وارد شود تاوان پرداخت نخواهد شد.

٤. در مواردی که تاوان در مقابل فقدان امانت یا تضییع یا دستبرد کلیهٔ محتویات قابل پرداخت است فرستنده حق دارد حقوق پستی پرداختی را در صورت تمایل مطالبه نماید اما حق بیمه در هیچ مورد قابل برگشت نخواهد بود.

۵. در صورت عدم وجود موافقتنامهٔ مخصوصی که مغایر این ماده باشد (ممکن است چنین موافقتنامه‌ای را از طریق مکاتبه منعقد نمود) از طرف ممالک متحدهٔ آمریکا برای فقدان، دستبرد یا آسیب‌دیدگی امانت بیمه شدهٔ ترانزیت غرامت پرداخت نخواهد شد، یعنی مبدأ امانت کشوری باشد که در این مقاوله‌نامه شرکت ندارد و به مقصد کشور ایران است و یا امانتی که کشور مبدأ آن ایران است و کشور مقصد نیز در این موافقتنامه سهیم نیست.

٦. اگر یک امانت بیمه‌شده از کشور مبدأ برای تسلیم به کشور دیگر ارسال و از آنجا آن را به کشور ثالث بفرستند یا طبق درخواست فرستنده یا گیرنده به کشور ثالثی برگشت داده شود در چنین موردی، در صورت فقدان یا دستبرد یا دستخوردگی امانت بعد از ارسال مجدد یا برگشت آن توسط کشور مقصد اصلی طرفی که حق دریافت غرامت را

دارد می تواند فقط از ادارهٔ کشوری که فقدان دستبرد یا دست‌خوردگی در آن اتفاق افتاده مطالبهٔ غرامتی را بکند که آن اداره مایل به پرداخت آن است یا طبق قرارداد اداراتی که مستقیماً در برگشت یا ارسال مجدد ذی‌نفع‌اند موظف به پرداخت آن می باشند.

هر یک از دو اداره که موافقتنامهٔ حاضر را امضا نموده‌اند چنانچه امانت بیمه‌شده‌ای را اشتباهاً به کشور ثالثی ارسال نمایند به اندازهٔ کشور مبدأ در مقابل فرستنده با در نظر گرفتن موافقتنامهٔ حاضر مسئول خواهند بود.

مادهٔ ۸ ــ استثنا جهت مسئولیت:

در موارد ذیل هیچ یک از دو اداره مسئولیتی نخواهند داشت:

الف) موقعی که امانتی به گیرنده تحویل و یا به فرستنده برگشت شده و آن را قبول نموده باشد.

ب) در صورت فقدان یا خسارت به واسطهٔ «فورس‌ماژور» با وجود این هر یک از دو اداره به اختیار خود و بدون رجوع به ادارهٔ دیگر می تواند تاوان برای خسارت یا آسیب‌دیدگی که به علّت فورس‌ماژور باشد حتی در مواردی که ادارهٔ پست کشوری که در آنجا خسارت یا فقدان انجام شده باشد تشخیص دهد که خسارت به علت فورس‌ماژور بوده پرداخت نماید.

اداره‌ای که در مقابل فقدان، دست‌خوردگی یا آسیب‌دیدگی مسئول می باشد باید تصمیم بگیرد که آیا مطابق مقررات داخلی این کشور فقدان، دست‌خوردگی یا آسیب‌دیدگی ناشی از شرایطی است که فورس‌ماژور را ایجاد می‌کند یا خیر.

ج) هنگامی که مسئولیت آنها به علت از بین رفتن اسناد که به واسطهٔ فورس‌ماژور می باشد محرز نگردد، مسئول نخواهد بود.

د) هنگامی که آسیب‌دیدگی به علت اهمال فرستنده یا گیرنده یا نمایندهٔ هر یک و یا مربوط به ماهیت جنس باشد.

هـ) اماناتی که حاوی اشیای ممنوعه باشد.

و) زمانی که فرستنده قیمت را بیشتر از قیمت واقعی آن اظهار کرده باشد، کشور مبدأ می تواند در این مورد اقدام قانونی به عمل آورد.

ز) اماناتی که محتویات آنها صحیح اعلام نشده و گمرک آنها را توقیف نموده است.

ح) زمانی که مطالبهٔ نـامه یا درخواست تاوان از طرف مطالبه کننده یا نمایندهٔ او در طول مـدت یک سال که شروع آن روز بعد از تسلیم امانت بیمـه شده به ادارهٔ پست می باشد، به عمل نیامده است.

ط) جهت اماناتی که حاوی اجناسی باشد که زود فاسد می‌گردد و طبق مقررات ارسال نشده باشد اما ادارهٔ مسئول برای دست‌خوردگی یا آسیب‌دیدگی می تواند تاوان را برای چنین اماناتی بدون رجوع به ادارهٔ دیگر بپردازد.

ی) مسئولیت ارسال، بسته‌بندی و مهر کردن امانـت بیمه شده به عهـدهٔ فرستنده است و هیچ کدام از ادارات مسئولیتی برای فقدان دست‌خوردگی یا آسیب‌دیدگی که به علت معایبی در موقع تحویل به پست مشاهده نشده، به عهده نخواهد گرفت.

مادهٔ ۹ ــ اختتام مسئولیت:

چنانـچه امانتـی طبق مـقررات داخلی بـه صاحب و یا نماینـدهٔ او تحویل او شده باشد، مسئولیتی به عهدهٔ ادارات پست نخواهد بود.

مـعهذا چـنانچـه گـیرنده یـا در صورت برگشت فـرستنـده در موقع دریـافت آن قید نماینـد که محـتویات آن دست خورده و آسیب دیـده باشد ادارات مربوطه مسئـول خواهند بود.

مادهٔ ۱۰ ــ پرداخت خسارت:

پرداخت خسارت به عهدهٔ ادارهٔ پسـت مبدأ خواهد بود بجـز در مواردی که در مادهٔ ۷ بـند ۲ اشاره گـردیده که در آن صـورت پـرداخت آن به عـهدهٔ ادارهٔ پست مـقصد خواهد بود.

ادارهٔ پست مبدأ معـهذا ممکن است با موافقت فرستنده یا ادارهٔ پست مقصد اجازه دهد که با گیرنده تسـویه گردد. ادارهٔ پستی که خسارت را پرداخت نمود حق دارد که از ادارهٔ پست مسئول مطالبه نماید.

مادهٔ ۱۱ ــ مدت زمان پرداخت خسارت:

۱. پرداخت خسارت جهـت امانت بیمـه شده باید هرچـه زودتر به مطالبـه کننده ظرف یـک سـال بعد از درخـواسـت پرداخت گـردد. معهـذا ادارهٔ پسـت که مسئـول برای پرداخت می باشـد چنانچه در انـقضای مدت نتوانسـته باشد سرنـوشت امانت مورد بحث را تعیین کند، ممکن است پرداخت تاوان را استثنائاً برای مدت زیادتری به عقب بیندازد.

۲. به استثنای مواردی که پرداخت استثنائاً معوق گردید و فوقاً تصریح شده، ادارهٔ پستی که پرداخت تاوان را به عهده می‌گیرد، مجاز است که تاوان را از طرف ادارهٔ دیگر بعد از اطلاع و درخواست تاوان که ۹ ماه گذشته و تسویه نگردیده پرداخت نماید.

مادهٔ ۱۲ ــ تعیین مسئولیت:

۱. مادامی که خلاف آن ثابت نگردد مسئولیت برای امانت بیمه شده مربوط به اداره‌ای است که امانت را دریافت کرده و تمام مشخصات جهت تحقیق در اختیار او می باشد و نمی تواند ثابت کند که امانت به گیرنده یا نمایندهٔ او تحویل شده است.

۲. موقعی که فقدان دست‌خوردگی و یا خسارت به امانت بیمه‌شده در ادارهٔ مبادله گیرنده مشاهده گردد و این موضوع مرتباً به دفتر مبادله کننده تذکر داده شود، مسئولیت متوجه دفتر مبادلهٔ ارسال کننده خواهد بود، مگر اینکه ثابت شود بی‌نظمی در سرویس ادارهٔ دریافت کننده واقع شده باشد.

۳. چنانچه یک امانت از کشوری به کشور دیگر ارسال شده باشد و معلوم نگردد که خسارت فقدان و یا دست‌خوردگی در کجا واقع گردید پرداخت خسارت به طور مساوی انجام خواهد گردید.

٤. با پرداخت خسارت ادارهٔ پست مربوطه حقوق شخصی را که خسارت دریافت نموده در مقابل هرگونه اقدامی که بر علیه گیرنده یا فرستنده و یا طرف سوم به عمل خواهد آمد، به عهده خواهد گرفت.

۵. چنانچه امانت که مفقود شده تماماً و یا مقداری از آن پیدا شود شخصی که تاوان به او پرداخت شده بایستی مطلع گردد و نامبرده مجاز است که امانت را در مقابل برگشت تاوان دریافت نماید.

مادهٔ ۱۳ ــ برگشت تاوان:

۱. ادارهٔ پست مسئول برای فقدان، دست‌خوردگی و خسارت که به حساب او تاوان پرداخت گردیده، ملزم است که مبلغ تاوان را به اداره‌ای که پرداخت نموده، پرداخت نماید.

این پرداخت باید بدون تأخیر لغایت ظرف مدت ۹ ماه بعد از ابلاغ پرداخت انجام گردد.

۲. پرداخت به ادارهٔ پست طلبکار باید بدون هیچ هزینه‌ای به وسیلهٔ برات پولی و

یا به پولی که در کشور طلبکار معتبر است و به وسیلهٔ نامه متقابلاً موافقت به عمل آمده، پرداخت گردد.

مادهٔ ۱٤ ــ اوراق ارسال، رسیدها:

۱. در مواقع ارسال یک امانت معمولی بیمه نشده فرستنده می تواند یک قبض و یا گواهی از پست که مانند یک فرم است، دریافت نماید و هر یک از ادارات از این بابت می توانند نرخی دریافت نمایند.

۲. فرستندهٔ امانت بیمه شده در موقع تحویل به پست بدون پرداخت هزینه رسید دریافت خواهند نمود.

مادهٔ ۱۵ ــ رسید تحویل و تحقیقات:

۱. فرستندهٔ یک امانت بیمه شده با پرداخت هزینهٔ اضافی طبق مقرراتی که در مقررات پستی تصریح گردید، می تواند رسیدی از گیرنده دریافت نماید.

۲. به ادارهٔ پست مبدأ اختیار داده می شود چنانچه پس از تحویل یک امانت معمولی و یا بیمه شده به پست فرستنده نسبت به سرنوشت بستهٔ مورد نظر خود اطلاعاتی بخواهد از این بابت هزینه ای دریافت نماید.

۳. طبق اختیار ادارهٔ پست مبدأ جهت شکایت برای بی نظمی که متوجه ادارهٔ پست نبوده هزینه ای دریافت خواهد شد.

مادهٔ ۱٦ ــ هزینهٔ گمرکی:

امانات تابع قانون و مقررات گمرکی کشور مقصد خواهد بود و هزینه ها از گیرنده در موقع تحویل امانت طبق مقررات گمرکی اخذ خواهد گردید.

مادهٔ ۱۷ ــ هزینهٔ گمرکی که باید لغو گردد:

ادارات موافقت می نمایند که هزینه های گمرکی و هزینه های غیر پستی اماناتی را که به مبدأ برگشت داده می شود و یا به وسیلهٔ فرستندگان متروکه اعلام شده یا به عللی محتویات آن معلوم شده یا به کشور ثالثی فرستاده شده لغو نمایند.

مادهٔ ۱۸ ــ هزینه برای ترخیص گمرکی:

ادارهٔ پست مقصد می تواند از گیرنده بابت تحویل یک امانت به گمرک و ترخیص آن از گمرک هزینه ای که از یک فرانک طلا بیشتر نباشد، دریافت نماید.

مادهٔ ۱۹ ــ تحویل به گیرنده، هزینه برای تحویل به گیرنده در محل نشانی:

امانات هرچه زودتر طبق مقررات پست کشور مقصد به گیرنده تحویل می‌گردد و ادارهٔ پست مقصد می تواند هزینه‌ای که از ۶۰ سانتیم طلا زیادتر نباشد از گیرنده دریافت نماید چنانچه وضعیت ایجاب نماید همان هزینه هر دفعه پس از ارائه در محل گیرنده یا محل کسب او احتساب خواهد گردید.

مادهٔ ۲۰ ــ هزینهٔ انبارداری:

ادارهٔ پست مقصد مجاز است هزینهٔ انبارداری که طبق قوانین جهت امانات برقرار گردیده و به عنوان پست رستانت باشد و در مدت مقرره مطالبه نشده از گیرنده دریافت نماید، این هزینه نباید از ۱۰ فرانک طلا تجاوز کند.

مادهٔ ۲۱ ــ تغییر آدرس:

مادامی که امانت به گیرنده تحویل نشده باشد فرستنده می تواند تقاضای برگشت امانت و یا تغییر آدرس نماید. ادارهٔ پست کشور مبدأ می تواند از این بابت طبق مقررات داخلی خود وجهی وصول نماید و تقاضای تغییر آدرس در صورتی که امانت به مقصد آمریکا باشد به ادارهٔ پست مرکزی واشنگتن ارسال گردد و در صورتی که امانات به مقصد ایران باشد به ادارهٔ پست تهران ارسال گردد.

مادهٔ ۲۲ ــ امانات اشتباهاً فرستاده شده:

امانتی که اشتباه ارسال شده مجدداً طبق مواد مقررات مفصل قرارداد به مقصد ارسال و یا برگشت داده می شود.

مادهٔ ۲۳ ــ تغییر آدرس:

۱. به علت تغییر آدرس گیرنده در کشور مقصد یک امانت را می توان تغییر آدرس داد ادارهٔ پست مقصد به علت تغییر آدرس در کشور مقصد می تواند هزینه‌ای که طبق مقررات داخلی خود تجویز شده برای امانت تغییر آدرس داده شده وصول نماید مشابهاً یک امانت را ممکن است از یکی از دو کشور که وارد در این قرارداد می باشد به کشور دیگری تغییر آدرس داد، مشروط بر اینکه امانت طبق شرایط ارسال بوده و طبق مقررات حق پست اضافی در موقع تغییر آدرس پرداخت شود و یا مدرکی ارائه گردد که گیرنده آن را خواهد پرداخت.

۲. در صورت تغییر آدرس و یا برگشت به مبدأ هزینهٔ اضافی که بابت (تغییر آدرس) به وسیلهٔ گیرنده و یا نمایندهٔ او پرداخت نشده لغو نخواهد شد و از گیرنده و یا

فرستنده (بدون لطمه به پرداخت هزینه‌های مخصوصی که ادارهٔ پست مقصد موافقت ننماید لغو گردد) وصول خواهد شد.

مادهٔ ۲٤ ــ عدم تحویل:

۱. چنانچه یک امانت غیرقابل تحویل باشد و یا از قبول آن امتناع شود می بایستی بدون هزینه به وسیلهٔ دفاتر مبادله طرفین برگشت داده شود. ادارهٔ پست مبدأ می تواند از فرستنده برای برگشت امانت هزینه‌ای معادل با مبلغ هزینهٔ پستی که قبلاً پرداخت شده وصول نماید.

۲. فرستنده باید در موقع ارسال اظهار بدارد چنانچه نتوان امانت را به آدرس گیرنده تحویل نمود ممکن است:

الف) به آدرس دیگری در کشور مقصد تحویل گردد.

ب) به عنوان متروکه قلمداد شود.

ج) به فرستنده برگشت شود.

شق دیگری مجاز نیست.

درخواست باید روی امانت و در اظهارنامهٔ گمرکی ذکر گردد و باید طبق یکی از موارد ذیل باشد:

چنانچه به آدرس ذکرشده غیرقابل تحویل است به ... تحویل گردد.

چنانچه به آدرس ذکرشده غیرقابل تحویل است متروکه اعلام گردد.

چنانچه غیرقابل تحویل به آدرس ذکر شده است به فرستنده برگشت داده شود.

۳. چنانچه فرستنده تقاضایی مغایر با موارد فوق نکرده باشد امانتی که آن را نمی توان تحویل نمود بایستی بدون اطلاع قبلی و به هزینهٔ فرستنده ظرف ۳۰ روز از تاریخ ورود آن به مقصد برگشت داده شود. در مورد امانات بیمه شده هم به همین نحو عمل خواهد شد معهذا چنانچه گیرنده مطلقاً از قبول امانتی خودداری نماید بایستی فوراً برگشت داده شود.

مادهٔ ۲۵ ــ فروش، معدوم کرده:

اشیائی که حدس زده می شود که بسرعت فاسد گردد فقط این گونه اشیأ بایستی فوراً به فروش برود حتی اگر در ترانزیت و یا در برگشت باشد چنانچه به عللی فروش آن ممکن نباشد اشیای فاسد شده می بایستی فوراً معدوم گردد.

مادهٔ ۲۶ ــ امانات متروکه:

اماناتی که نمی‌توان به گیرنده تحویل نمود و فرستنده آن را متروکه اعلام نمود ادارهٔ پست مقصد نباید آن را برگشت دهد و برای چنین اماناتی هیچ‌گونه مطالبه‌ای از ادارهٔ پست مقصد به ادارهٔ پست مبدأ نخواهد شد و بایستی مطابق مقررات داخلی خود با آن رفتار نماید.

مادهٔ ۲۷ ــ هزینه‌ها:

۱. برای هر امانت که مابین ادارات مبادله می‌شود ادارهٔ پست ارسال کننده سهمیه‌ای به نفع ادارهٔ پست مقصد در فویدوروت طبق قرارداد مفصل منظور خواهد نمود.

۲. در صورت ارسال به مقصد یا برگشت یک امانت به مبدأ چنانچه حق پستی جدید و یا حق بیمهٔ جدید (در صورتی که امانت بیمه شده باشد) به وسیلهٔ ادارهٔ پست ارسال کننده مجدداً وصول شود امانت مورد بحث به عنوان یک امانت جدید قلمداد خواهد شد و الا می‌بایستی ادارهٔ ارسال کننده مجدداً از ادارهٔ پست مبدأ سهمیهٔ خود را وصول نماید.

یعنی:

الف) هزینه‌هایی که در بند ۱ فوق اشاره شد.

ب) هزینه‌های ارسال مجدد و یا برگشت.

۳. هزینهٔ حمل یک امانت که به آمریکا فرستاده می‌شود و یا به صورت ترانزیت توسط ادارهٔ پست آمریکا به کشور دیگری ارسال گردد، ممکن است این هزینه را به وسیلهٔ نامه تعیین و اطلاع داد.

مادهٔ ۲۸ ــ امانات هوایی:

ادارات پستی هر دو کشور حق دارد که با موافقت طرفین هزینهٔ پستی هوایی و سایر شرایط را در صورتی که امانات از طریق هوا ارسال گردد، تعیین نمایند.

مادهٔ ۲۹ ــ موارد مختلفه:

۱. فرانک و سانتیم که در این قرارداد ذکر شده طبق قانون اساسی اتحادیهٔ پستی جهانی به فرانک و سانتیم طلا می‌باشد.

۲. بجز موافقت طرفین امانات تابع هیچ‌گونه هزینهٔ پستی غیر از آنها که در این قرارداد ذکر شده، نخواهد بود.

۳. در موارد فوق‌العاده هر یک از ادارات می‌توانند ارسال امانات پستی را موقتاً و یا به طور کامل و یا برای مدت محدودی موقوف نمایند، به شرط اینکه این موضوع فوراً اطلاع داده شود چنانچه لازم شود تلگرافاً ادارهٔ پست دیگر را مطلع نمایند.

مادهٔ ۳۰ ــ مواردی که در این قرارداد تصریح نشده:

۱. چنانچه در قرارداد اخیر تصریح نشده باشد تمام مسائل راجع به درخواست برای برگشت و ترتیب برگشت، تسویهٔ مطالبات راجع به امانات بیمه شده باید طبق مقررات کنوانسیون پستی تا آنجایی که مقدور است و بر خلاف مواد فوق‌الذکر نباشد اجرا گردد. چنانچه راجع به موضوعی تصریح نشده باشد قوانین داخلی ادارهٔ پست آمریکا یا ایران یا تصمیماتی که در یکی از کشورها اتخاذ بشود به موقع اجرا گذارده خواهد شد.

۲. جزئیات مربوط به اجرای قرارداد اخیر به وسیلهٔ دو اداره در قرارداد مفصل تعیین خواهد شد. و طرفین می‌توانند با توافق یکدیگر و به وسیلهٔ نامه این مواد راتغییر و یا تکمیل نمایند.

۳. هر یک از طرفین می‌توانند یکدیگر را از قوانین و تعرفه برای مبادلهٔ امانات پستی مطلع نمایند. طرفین تمام تغییراتی را که بعداً در نرخها داده می‌شود، باید به اطلاع یکدیگر برسانند.

مادهٔ ۳۱ ــ اجرا و اعتبار قرارداد:

۱. این قرارداد از تاریخ توافق بین دو کشور به موقع اجرا گذارده می‌شود.

۲. این قرارداد به قوت خود باقی است مگر شش ماه زودتر برای انقضای آن، یکی از دو اداره، ادارهٔ دیگر را مطلع نماید.

در دو نسخه در تهران مورخ ۱۵ ژوئیهٔ ۱۹۶۹ و در واشنگتن به تاریخ ۲۸ اوت ۱۹۶۹ امضا گردید.

وزیر پست و تلگراف و تلفن دولت شاهنشاهی ایران — رئیس کل پست امریکا

فتح‌اله ستوده

۲. متن ضمیمه

مقررات مفصل برای اجرای قرارداد امانات پستی

مقررات مفصل ذیل برای اجرای قرارداد امانات پستی بین ادارهٔ پست آمریکا و ایران موافقت شده است:

مادهٔ ۱ ــ جریان:

۱. ادارهٔ پست آمریکا از طریق و وسیله‌ای که برای امانات خود استفاده می‌کند برای اماناتی که به وسیلهٔ ادارهٔ پست ایران تسلیم و از طریق کشور آمریکا ارسال می‌گردد، استفاده خواهد نمود.

۲. امانات از طریق ایران به عنوان ترانزیت ارسال نخواهد شد.

۳. امانات اشتباهی فرستاده شده مجدداً به مقصد اصلی خود با نزدیکترین راه ارسال خواهد گردید، مواقعی که امانات بیمه شده اشتباهی فرستاده شود نمی‌توان به مقصد ارسال نمود مگر اینکه در کیسهٔ پستی بیمه شده به مقصد ارسال گردد در صورت عدم امکان این قبیل امانات بیمه شده بایستی به مبدأ عودت داده شود.

مادهٔ ۲ ــ حدود وزن و اندازه:

۱. اماناتی که تحت مواد این قراردادمبادله می‌گرددنباید از ٤٤ پوند (۲۰ کیلوگرم) و یا ابعاد ذیل تجاوز کند.

حداکثر مجموع طول و محیط یک امانت بایستی ٦ پا و حداکثر طول آن $\frac{1}{2}$ ۳ پا باشد به استثنای اماناتی که ممکن است اندازهٔ طول آنها تا ٤ پا برسد به این شرط که اماناتی که طول آن حداقل ٤۲ و حداکثر ٤٤ اینچ باشد بایستی محیط آنها از ۲٤ اینچ تجاوز نکند و چنانچه بسته‌ای حداقل ٤٤ و حداکثر ٤٦ اینچ باشد نبایستی دارای محیطی بیش از ۲۰ اینچ باشد و چنانچه امانتی دارای حداقل ٤٦ اینچ طول و حداکثر ٤ پا باشد محیط آن نباید بیش از ۱٦ اینچ باشد. محاسبهٔ دقیق وزن و بُعد که به وسیلهٔ ادارهٔ ارسال کننده تعیین گردیده است مورد قبول خواهد بود مگر آنکه اشتباه کاملاً نمایان باشد.

۲. حدود وزن و آخرین ابعاد که فوقاً ذکر شد ممکن است گاه به گاه با توافق طرفین به وسیلهٔ نامه تغییر داده شود.

مادهٔ ۳ ــ ظرف:

۱. ادارهٔ پست دو کشور باید کیسه‌های مورد لزوم برای ارسال امانات را در اختیار داشته باشند و هر کیسه باید دارای علائمی باشد که اسم دفتر و یا کشور را که به آن تعلق دارد، نشان دهد.

۲. کیسهٔ خالی باید به صورت بسته‌بندی شده در داخل کیسهٔ دیگری به ادارهٔ ارسال کننده ارسال گردد مقدار کیسه‌های خالی برگشتی در فویدوروت مربوطه نوشته شود.

در مورد فقدان هر کیسهٔ خالی قیمت آن بایستی توسط ادارهٔ دیگر جبران شود.

مادهٔ ٤ ــ طریق مبادلهٔ امانات:

۱. امانات پستی بایستی طبق قراردادی که بین دو کشور تعیین گردیده بخوبی پلمب و بسته‌بندی و مبادله گردد و به هزینه و وسیلهٔ ادارهٔ پست مبدأ به کشور مقصد ارسال شود.

۲. امانات بیمه شده باید در کیسه‌های جداگانه که با امانات معمولی تفاوت دارد گذارده شود و سر کیسه امانات بیمه شده به طور مشخص طبق موافقت طرفین علامت گذاری شود.

۳. وزن هر کیسه از امانت نباید از ٤٠ کیلو (۸۸ پوند) تجاوز کند.

مادهٔ ٥ ــ تعیین معادلات ارزی:

ضمن تعیین هزینهٔ امانات هر یک از ادارات مجاز است که معادلات تقریبی که مناسب برای ارز خود باشد، اتخاذ نماید.

مادهٔ ٦ ــ تهیهٔ امانات:

هر یک از امانات باید:

الف) آدرس دقیق گیرنده به لاتین روی آن نوشته شود آدرس با مداد اجازه داده نمی‌شود مگر آنکه آدرس نوشته شده با مداد جواهری روی سطح مرطوب نوشته شده باشد. آدرس بایستی روی امانت و یا روی اتیکت که به آن به طور محکم ضمیمه می‌باشد، نوشته شود. به فرستنده بایستی اطلاع داده شود که در داخل امانت یک نسخه از آدرس خود و همچنین آدرس گیرنده را ضمیمه نماید.

ب) بسته‌بندی باید محکم برای بعد راه بوده که محافظ محتویات باشد اشیائی که باعث لطمه به مأمورین پستی یا آسیب به امانات دیگر باشد باید محکم بسته‌بندی

شود تا از هرگونه خطری جلوگیری گردد.

مادهٔ ۷ ــ بسته‌بندی مخصوص:

۱. مایعات باید در ۲ ظرف بسته‌بندی شود و بین ظرف داخلی (بطری جعبه و غیره) و ظروف خارجی (جعبهٔ فلزی، چوب محکم، مقوای محکم چین‌دار محکم یا کارتن فیبر محکم یا ظرف) باید فاصله‌ای گذارده شود و با خاک‌اره، سبوس، یا دیگر مواد جذب‌کننده به مقدار زیاد پر گردد تا در صورتی که ظرف شیشه شکسته شود مایعات جذب آن گردد.

۲ رنگ‌های خشک باید در جعبه‌های فلزی که به نوبت باید در جعبهٔ چوبی دیگر یا مقوایی محکم گذارده شود و بین دو ظرف خاک‌اره و یا پودر گذارده شود.

این جعبه‌ها باید در چتایی یا لفاف کاغذی ضخیم گذارده شود.

مادهٔ ۸ ــ اظهارنامهٔ گمرکی:

۱. فرستنده برای هر امانت باید یک اظهارنامهٔ گمرکی که برای این منظور در کشور مبدأ در نظر گرفته شده تهیه نماید. اظهارنامهٔ گمرکی باید محتویات دقیق امانت و قیمت امانت، تاریخ ارسال و وزن حقیقی آن و اسم فرستنده و آدرس گیرنده را نشان دهد که به طور محکم به امانت الصاق می‌گردد.

۲. هیچ کدام از دو ادارات مسئولیت برای صحیح نبودن اظهارنامهٔ گمرکی به عهده نخواهند گرفت.

مادهٔ ۹ ــ قبض رسید امانت از گیرنده:

۱. چنانچه برای امانت بیمه شده قبض رسید مطالبه شود ادارهٔ پست مبدأ روی امانت کلمات و یا حروف A.R یا تقاضای قبض رسید را درج خواهد نمود ادارهٔ پست مبدأ یا ادارهٔ پست که به وسیلهٔ ادارهٔ پست ارسال‌کننده منصوب می‌گردد یک قبض رسید را پر نموده و به امانت الصاق می‌نماید چنانچه فرم مذکور به ادارهٔ پست مقصد نرسد ادارهٔ پست مبدأ نسخهٔ دیگری تهیه می‌کند.

۲. ادارهٔ پست مقصد بعد از پر کردن قبض رسید آن را بدون دریافت حق پستی به آدرس فرستندهٔ امانت مرجوع می‌نماید.

۳. موقعی که فرستنده بعد از ارسال یک امانت تقاضای قبض رسید می‌نماید ادارهٔ پست مبدأ قبض رسید را تکمیل نموده و ضمیمهٔ ورقهٔ مطالبهٔ نامه که جزئیات

ارسال امانت را نشان می دهد، می نماید ادارهٔ پست مقصد ورقهٔ مطالبهٔ نامه را برگشت نموده و قبض رسید طبق طریقهٔ فوق عمل خواهد گردید.

مادهٔ ۱۰ ــ اظهار قیمت بیمه شده:

هر امانت بیمه شده و اظهارنامهٔ گمرکی مربوطه بایستی طوری تنظیم گردد که مبلغ بیمهٔ مورد نظر را به ارز کشور مبدأ به طور وضوح نشان داده و به ارقام لاتین و عددی نوشته گردد و مبلغ بیمه شده هم بایستی به فرانک طلا در کشور مبدأ تسعیر شده و نتیجهٔ این تسعیر به طور مشخص به ارقام جدید در کنار یا پایین محل بیمه نوشته گردد.

مادهٔ ۱۱ ــ شماره‌های بیمه، اتیکت، پلمب:

۱. هر امانت بیمه شده در طرفی که آدرس نوشته می شود بایستی شمارهٔ بیمه و یک اتیکت با کلمهٔ «بیمه شده» قید گردد. این کلمه ممکن است به وسیلهٔ علامت و یا مهر زده شود و همچنین شمارهٔ بیمه روی اظهارنامهٔ گمرکی ذکر می‌گردد.

۲. لاک یا پلمبهای دیگر یا هر نوع اتیکتی و یا تمبر پستی که به امانت بیمه‌شده الصاق می‌گردد باید از یکدیگر فاصله داشته باشد تا اگر لطمه‌ای به امانت وارد آید مخفی نماند و نباید اتیکت یا تمبرپستی لفاف در دو طرف تا زده شود که لبهٔ لفاف را پنهان کند.

مادهٔ ۱۲ ــ پلمب کردن امانات:

۱. امانات معمولی ممکن است طبق اختیار فرستنده مهر یا پلمب گردد و یا با نخ بسته شود.

۲. هر امانت بیمه‌شده بایستی با لاک یا سرب پلمب یا انواع لاکهای دیگر پلمب گردد. مهرها بایستی به تعداد کافی باشد تا از هرگونه دستخوردگی به محتویات جلوگیری گردد.

هر یک از دو اداره برای اطمینان می توانند تقاضای علامت و یا نمونهٔ امضای فرستنده را جهت پلمب نمودن امانت بیمه‌شده در سرویس خود بنماید.

۳. ادارهٔ گمرک کشور مقصد مجاز است که امانت را باز کند و اماناتی که به وسیلهٔ گمرک باز می شود، بایستی مجدداً بسته و پلمب گردد.

مادهٔ ۱۳ ــ اظهار وزن امانات بیمه‌شده:

وزن دقیق به گرم یا پوند یا اونس روی امانت بیمه‌شده به وسیلهٔ ادارهٔ پست مبدأ

نوشته شود:

۱. در طرفی که آدرس امانت نوشته شده.

۲. در اظهارنامهٔ گمرکی که برای این منظور اختصاص داده شده.

مادهٔ ۱٤ ــ محل ارسال به پست:

هر امانت و اظهارنامهٔ گمرکی باید اسم ادارهٔ دریافت کنندهٔ امانت و تاریخ تحویل آنها را به پست نشان بدهند.

مادهٔ ۱۵ ــ ارسال مجدد:

۱. ادارهٔ پستی که امانات اشتباه فرستاده شده را مجدداً به مقصد ارسال می‌نماید نباید گمرک و یا هزینهٔ غیر پستی جهت آن مطالبه کند.

موقعی که اداره‌ای چنین امانتی را به کشوری که از آنجا دریافت نموده است، برگشت می‌دهد سهمیهٔ مربوط را مسترد نموده و به وسیلهٔ برگ رسیدگی اشتباه را گزارش می‌نماید در موارد دیگر چنانچه این مبلغ جهت ارسال به مقصد کافی نباشد اداره‌ای که مجدداً امانت را ارسال می‌نماید سهمیه‌های مربوطه را برای ارسال مجدد به حساب طلب ادارهٔ دریافت کننده، منظور می‌نماید.

بعد از آن مبلغ کسری را از دفتر مبادله‌ای که مستقیماً امانت عوضی فرستاده شده را دریافت نموده مطالبه خواهد نمود.

علت این مطالبه بایستی به دفتر مبادله به وسیلهٔ برگ رسیدگی اطلاع داده شود.

۲. موقعی که یک امانت به واسطهٔ اشتباه در سرویس پست ارسال شده و می‌بایستی به کشور مبدأ مرجوع گردد، اداره‌ای که امانت را به ادارهٔ پست مربوطه برگشت می‌دهد بایستی حق سهمیه را به اداره‌ای که از آن امانت را دریافت نموده مسترد نماید.

۳. هزینه‌های یک امانت که یک کشور سومی انتقال داده می‌شود بایستی از اداره‌ای که امانت به آن ارسال می‌گردد، مطالبه گردد مگر در کشور مبدأ هنگام تغییر آدرس هزینهٔ ارسال پرداخت گردیده باشد در این صورت امانت مانند این است که مستقیماً از یک کشور دیگری مجدداً ارسال شده است.

چنانچه ادارهٔ پست کشور سومی که امانت به آنجا ارسال شده از قبول هزینه‌ها به علت اینکه نمی‌توان آن را از فرستنده و یا گیرنده وصول نمود خودداری نماید به

حساب ادارهٔ مبدأ گذارده خواهد شد.

٤. چنانچه امانتی مجدداً از طریق آمریکا به ایران ارسال و یا برگشت داده شود، ادارهٔ پست آمریکا هزینه‌ای که بابت سرویس اضافی و یا دریایی و یا هزینه‌ای که به سایر ادارات ذی‌نفع در این مورد پرداخت گردیده است، مطالبه خواهد نمود.

۵. امانتی که مجدداً تغییر آدرس داده می‌شود با همان بسته‌بندی خود ارسال خواهد گردید و اظهارنامهٔ اصلی بایستی به آن ضمیمه باشد، چنانچه امانت به علتی بایستی مجدداً بسته‌بندی گردد و یا بایستی اظهارنامهٔ گمرکی تعویض گردد، اسم ادارهٔ مبدأ امانت و شمارهٔ ردیف و در صورت امکان تاریخ ارسال روی امانت و اظهارنامهٔ گمرکی نوشته خواهد شد.

مادهٔ ۱٦ ــ برگشت امانت غیرقابل تحویل:

۱. چنانچه فرستنده یک امانت غیرقابل تحویل درخواستی بنماید که در مادهٔ ۲٤ بند ۲ قرارداد ذکر نشده باشد ادارهٔ پست مقصد احتیاجی نیست که با آن موافقت کند و ممکن است امانت را به کشور مبدأ بعد از مدت نگاهداری شده برگشت دهد.

۲ ــ ادارهٔ پستی که امانت را به فرستنده برگشت می‌دهد باید به طور واضح و مختصر روی امانت و اظهارنامهٔ گمرکی علت عدم تحویل را ذکر کند این اطلاع ممکن است با مهر یا با دست نوشته شود. اظهارنامهٔ گمرکی اصلی که متعلق به امانت برگشتی می‌باشد باید به کشور مبدأ با امانت برگشت داده شود.

۳. امانتی که بایستی به فرستنده برگشت شود باید کلمه Rebut در ستون ملاحظات درج و بدون هزینه به کشور مبدأ برگشت شود.

مادهٔ ۱۷ ــ فروش، معدوم:

موقعی که امانت بیمه شده فروخته و یا طبق مادهٔ ۲۵ قرارداد معدوم می‌گردد گزارش معدوم کردن آن باید تهیه و یک نسخه از آن به کشور مبدأ ارسال گردد.

مادهٔ ۱۸ ــ تحقیقات راجع به امانات:

جهت اطلاع از سرنوشت امانتی که برگشت نشده فرمی طبق نمونهٔ ضمیمهٔ قرارداد مفصل اتحاد پستی بایستی به کار رود. این فرمها بایستی به اداراتی که به وسیلهٔ دو اداره تعیین شده ارسال گردد و با آنها طبق ترتیبی که مابین دو ادارهٔ موافقت شده رفتار گردد.

مادهٔ ۱۹ ــ فویدوروت‌ها:

۱. فویدوروت‌ها جداگانه بایستی برای امانات معمولی و امانات بیمه‌شده صادر گردد.

فویدوروت‌ها در دو نسخه صادر و هر دو در یک کیسه ضمیمه می‌شود. کیسه‌ای که حاوی فویدوروت‌ها می‌باشد با حروف F به طور مشخص روی سر کیسه نوشته می‌شود.

۲. امانات معمولی که به وسیلهٔ یک کشور به کشور دیگر ارسال می‌گردد بایستی در فویدوروت مربوطه وارد گردد و وزن کلی آن را نشان بدهد.

۳. امانات بیمه شده که از یک کشور فرستاده می‌شود بایستی به طور مجزا در فویدوروت‌ها وارد گردد و شمارهٔ بیمه شده و اسم دفتر مبدأ و وزن خالص امانات را نشان بدهد.

٤. اماناتی که به طور مکشوفه فرستاده می‌شود باید جداگانه وارد گردد.

۵. راجع به امانات برگشتی و یا تغییر آدرس داده شده بایستی کلمات برگشت شده و یا تغییر آدرس داده در فویدوروت در مقابل امانت مزبور نوشته شده صورت‌حساب هزینه بدهی این امانات بایستی در ستون ملاحظات نوشته شود.

٦. تعداد کلی کیسه‌های هر دپش بایستی در فویدوروت نشان داده شود.

۷. هر دفتر مبادلهٔ ارسال کننده بایستی در گوشهٔ چپ بالای فویدوروت شمارهٔ امانات را به طور سری سالیانه قید نماید آخرین شمارهٔ سال بایستی در اول فویدوروت سال بعد ذکر گردد.

۸. طریقه ارسال یا بسته‌بندی امانات که از ایران برای ترانزیت از طریق آمریکا ارسال می‌شود با جزئیات اقدام برای چنین امانات که راجع به آنها موادی ذکر نشده دو ادارهٔ مربوطه می‌توانند با موافقت طرفین تسویهٔ موضوع را حل و فصل نمایند.

مادهٔ ۲۰ ــ رسیدگی به وسیلهٔ دفاتر مبادله:

۱. بعد از دریافت یک دپش، دفتر مبادله مقصد ستون فویدوروت را رسیدگی می‌نماید، هر اشتباه یا حذف بایستی فوراً به وسیلهٔ برگ رسیدگی به اطلاع دفتر مبادلهٔ ارسال کننده برسد، چنانچه برگ رسیدگی صادر نگردد آن دپش به عنوان اینکه صحیح و مرتب ارسال شده تلقی خواهد گردید، چنانچه اشتباه یا بی‌نظمی بعد از دریافت دپش

ملاحظه گردد کلیهٔ مدارک که بعداً برای تحقیقات و رسیدگی لازم است، بایستی نگاهداری شود.

۲. دفتر مبادلهٔ ارسال که به آنجا برگ رسیدگی ارسال می‌گردد آن را بعد از رسیدگی برگشت نموده و نظرات خود را در آن درج می‌نماید برگ رسیدگی سپس به فویدوروت مربوطه ضمیمه می‌گردد اصلاحاتی که در فویدوروت پیش می‌آید و مستند به سند نباشد از ارزش ساقط است.

۳. چنانچه لازم گردد، می‌توان به هزینهٔ خود به دفتر مبادلهٔ ارسال کننده به وسیلهٔ تلگرام اطلاع داد.

٤. چنانچه فویدوروت کسر باشد نسخهٔ دومی تهیه شده و به دفتر مبادلهٔ مبدأ ارسال گردد.

۵. دفتر مبادله‌ای که امانتی را که آسیب دیده و بسته‌بندی آن کامل نیست دریافت بدارد بایستی آن را مجدداً بسته‌بندی نموده و حتی‌الامکان اصل بسته‌بندی را به همان حالت محفوظ بدارد چنانچه خسارت طوری باشد که امکان دستبرد به محتویات آن را میسر سازد دفتر مربوط بایستی امانت را رسماً باز نموده و محتویات را رسیدگی نماید. در هر صورت وزن امانت چه قبل از بسته‌بندی مجدد چه بعد از آن می‌بایستی روی لفاف امانت نوشته شود و در روی امانت کلمهٔ مجدداً بسته‌بندی شده و امضای نماینده‌ای که بسته‌بندی مجدد در حضور او انجام گردیده، درج گردد.

مادهٔ ۲۱ ــ اعتبارات:

۱. هر یک از ادارات بایستی ادارهٔ طرف را از حق ترمینال امانات برای تحویل در کشور خود مطلع نماید. این حقوق ترمینال بایستی به کیلوگرم و فرانک طلا نوشته شده و جمع وزن خالص هر دپش احتساب شود.

۲. هر یک از ادارات حق دارد که حق ترمینال خود را طبق تغییراتی که دربارهٔ ارتباط امانات پستی با سایر کشورها به عمل آمده تغییر بدهد.

۳. برای افزایش و کسر نرخهایی که در این ماده ذکر شده بایستی سه ماه قبل از آن اطلاع داده شود این افزایش و یا تنزل برای مدت کمتر از یک سال قبل اجرا نخواهد بود.

مادهٔ ۲۲ ــ محاسبات:

۱. در انتهای هر سه ماه ادارهٔ پست دریافت کننده صورت حسابی طبق فویدوروت‌هایی که در مدت سه ماه ارسال شده صادر خواهد نمود.

۲. این صورت‌حسابها برای رسیدگی و قبولی بعد از گذشتن هر سه ماه به ادارهٔ پست ارسال کننده تسلیم خواهد شد. صورت‌حسابهایی که قبول شده بایستی بدون تأخیر برگشت داده شود.

۳. بعد از قبولی حسابها ادارهٔ پست بدهکار برای تسویهٔ حسابها بدون تأخیر و طبق موافقت طرفین که به وسیلهٔ نامه انجام شده، اقدام خواهد نمود، هزینهٔ پرداخت به حساب کشور بدهکار محسوب خواهد شد.

مادهٔ ۲۳ ــ اجرا و مدت قرارداد مفصل:

این قرارداد مفصل از روزی قابل اجرا خواهد بود که قرارداد امانات پستی به موقع اجرا گذارده شود و مدت اجرای آن طبق قرارداد امانات پستی خواهد بود و ادارات با توافق یکدیگر می‌توانند جزئیات آن را گاه‌گاه تغییر دهند.

در دو نسخه صادر و در تهران به تاریخ ۱۵ ژوئیهٔ ۱۹۶۹ و در واشنگتن به تاریخ ۲۸ اوت ۱۹۶۹ امضا گردید.

وزیر پست و تلگراف و تلفن دولت شاهنشاهی ایران

فتح‌اله ستوده

رئیس کل پست آمریکا

۲۶. موافقتنامهٔ حمل و نقل هوایی

۱. متن موافقتنامه

موافقتنامهٔ حمل و نقل هوایی بین دولت ایران و دولت ممالک متحدهٔ آمریکا

دولت ایران و دولت ممالک متحدهٔ آمریکا

نظر به تمایل متقابل به انعقاد موافقتنامه‌ای به منظور تأسیس و به کار انداختن سرویسهای هواپیمایی بین سرزمینهای مربوطهٔ خود، به شرح زیر موافقت نمودند:

مادهٔ ۱

تعاریف

بجز در مواردی که فحوای عبارت معنی دیگری را ایجاب نماید، از لحاظ این موافقتنامه:

الف) اصطلاح «مقامات هواپیمایی» در مورد ایران اطلاق می شود به «سازمان هواپیمایی کشوری» و هر شخص یا مقامی که مجاز به انجام وظایف فعلی آن سازمان و یا وظایف مشابه آن باشد و در مورد ممالک متحدهٔ آمریکا به «هیئت هواپیمایی کشوری» و هر شخص یا مقامی که مجاز به ا نجام وظایف فعلی هیئت هواپیمایی کشوری یا وظایف مشابه آن باشد.

ب) اصطلاح «شرکت هواپیمایی تعیین شده» اطلاق می شود به یک شرکت هواپیمایی که به موجب مادهٔ ۳ موافقتنامهٔ حاضر تعیین شده و اجازهٔ فعالیت یافته باشد.

ج) اصطلاح «سرویس هوایی» اطلاق می‌گردد به هر سرویس هوایی برنامه‌ای که به وسیلهٔ هواپیما، برای حمل و نقل عمومی مسافر و پست یا بار مجتمعاً یا به طور جداگانه انجام گیرد.

د) اصطلاح «سرویس هوایی بین المللی» اطلاق می شود به هر سرویس هوایی که از فضای هوایی بیش از یک دولت عبور نماید.

هـ) اصطلاح «توقف به منظورهای غیرترافیکی» اطلاق می شود به فرود آمدن هواپیما برای هر منظوری جز پیاده و سوار کردن مسافر و بار یا پست.

و) اصطلاح «موافقتنامه» اطلاق می شود به موافقتنامهٔ حاضر و جدول مسیر ضمیمه و کلیهٔ اصلاحات وارده بر آن.

مادهٔ ۲

حقوق ترانزیت و ترافیک

الف) هر یک از طرفین متعاهد، حقوق تصریح شده در موافقتنامهٔ حاضر را به منظور انجام سرویسهای هواپیمایی بین‌المللی منظم به وسیلهٔ شرکت یا شرکتهای هواپیمایی تعیین شدهٔ طرف متعاهد دیگر، به شرح ذیل به طرف متعاهد دیگر اعطا می‌نماید:

۱. پرواز بدون فرود از فراز سرزمین طرف متعاهد دیگر

۲. توقف در سرزمین مذکور به منظورهای غیرترافیک، و

۳. توقف در سرزمین مذکور در نقاطی که برای آن مسیر در جدول مسیر (پیوست به موافقتنامهٔ حاضر) به منظور پیاده و سوار کردن مسافر و بار و پست در ترافیک بین‌المللی خواه مجتمعاً یا به طور جداگانه مشخص گردیده است.

ب) هیچ یک از مفاد موافقتنامهٔ حاضر به نحوی تلقی نخواهد شد که در نتیجه شرکت هواپیمایی تعیین شدهٔ یکی از طرفین متعاهد محق باشد در سرزمین طرف متعاهد دیگر در قبال مزد یا کرایهٔ مسافر و بار و پست به مقصد نقطهٔ دیگری در سرزمین آن طرف متعاهد دیگر حمل کند.

ج) در مناطق جنگی یا تحت اشغال نظامی یا در مناطقی که این عملیات در جریان است، انجام این قبیل سرویسها مشمول مقررات مادهٔ ۹ کنوانسیون بین‌المللی هواپیمایی کشوری منعقده در شیکاگو در ۷ دسامبر ۱۹٤٤ و مادهٔ یک موافقتنامهٔ ترانزیت سرویسهای هوایی بین‌المللی مورخ ۷ دسامبر ۱۹٤٤ خواهد بود.

مادهٔ ۳

تعیین و اجازه‌های لازم

الف) هر یک از طرفین متعاهد حق دارد یک یا چند شرکت هواپیمایی را برای انجام سرویسهای مورد توافق در مسیرهای مشخصه تعیین و مراتب را کتباً از مجرای دیپلماتیک به طرف متعاهد دیگر اعلام نماید.

ب) پس از دریافت اعلامیهٔ تعیین، طرف متعاهد دیگر، با رعایت مفاد بندهای (ج) و (د) مادهٔ حاضر، به شرکت یا شرکتهای هواپیمایی تعیین شده بدون تأخیر غیرموجه اجازهٔ مربوطه را اعطا خواهد نمود.

ج) مقامات هواپیمایی یک طرف متعاهد می‌تواند از شرکت یا شرکتهایی که توسط طرف متعاهد دیگر تعیین شده بخواهد که مقامات مزبور را قانع سازد که شرایط مقرر در قوانین و مقرراتی که معمولاً برای انجام سرویسهای هواپیمایی بین‌المللی ــ توسط مقامات مذکور بر اساس مقرارت کنوانسیون بین‌المللی هواپیمایی کشوری شیکاگو مورخ هفتم دسامبر ۱۹٤٤ اعمال می‌گردد ــ حائز می‌باشد.

د) هر یک از طرفین متعاهد در هر مورد که قانع نشده باشد که مالکیت عمده و کنترل مؤثر شرکت هواپیمایی مربوطه در دست طرف متعاهد یا اتباع طرف متعاهدی است که شرکت یا شرکتهای مذکور را تعیین نموده یا در صورتی که شرکت هواپیمایی مزبور به موجب قوانین و مقررات معموله توسط مقامات طرف متعاهد مذکور واجد شرایط لازم نباشد، حق دارد از اعطای اجازهٔ بهره‌برداری موضوع بند (ب) مادهٔ حاضر امتناع ورزد و یا هر شرطی که برای اعمال حقوق مشخصه در مادهٔ ۲ موافقتنامهٔ حاضر توسط شرکت یا شرکتهای هواپیمایی تعیین شده لازم بداند، تحمیل نماید.

مادهٔ ٤

تعلیق و لغو

الف) هر یک از طرفین متعاهدین حق دارد در موارد مشروحه ذیل، اجازهٔ بهره‌برداری صادره را لغو یا استفاده از حقوق مشخصه در مادهٔ ۲ موافقتنامهٔ حاضر را در مورد شرکتی که توسط طرف متعاهد دیگر تعیین گردیده، معلق کند یا هر شرطی را که ممکن است برای استفاده از این حقوق لازم باشد تحمیل نماید:

۱. در هر موردی که قانع نشده باشد مالکیت عمده و کنترل مؤثر آن شرکت هواپیمایی در دست طرف متعاهد یا اتباع طرف متعاهدی است که شرکت مذکور را تعیین نموده، یا

۲. در موردی که شرکت هواپیمایی مذکور قوانین و یا مقررات طرف متعاهدی را که این حقوق را به شرح مندرج در مادهٔ ۵ اعطا نموده است رعایت نکند.

ب) جز در مواردی که لغو، تعلیق یا تحمیل شرایط مذکور در بند (الف) مادهٔ حاضر به صورت فوری برای جلوگیری از نقض بیشتر قوانین و یا مقررات لازم باشد، اعمال این حق فقط پس از مشاوره با طرف متعاهد دیگر انجام خواهد گرفت.

مادهٔ ۵

شمول قوانین و مقررات

الف) قوانین و مقررات یک طرف متعاهد ناظر به ورود و خروج هواپیماهایی که به امر هوانوردی بین‌المللی اشتغال دارند یا ناظر به عملیات و هوانوردی چنین هواپیماهایی که حین پرواز بر فراز یا در داخل سرزمین طرف متعاهد مذکور می باشند، نسبت به هواپیماهای شرکت هواپیمایی تعیین شدهٔ طرف متعاهد دیگر، مجری خواهد بود.

برنامه‌های پرواز که طبق قوانین و مقررات مذکور مورد نیاز خواهد بود حداقل سی روز قبل از شروع سرویسها در مسیرهای مشخصه توسط شرکت هواپیمایی یک طرف متعاهد به مقامات هواپیمایی طرف متعاهد دیگر تسلیم خواهد گردید، مگر آنکه بین طرفین به نحو دیگر موافقت شود.

ب) قوانین و مقررات یک طرف متعاهد ناظر به ورود یا خروج مسافران و کارکنان و محمولات هواپیما از سرزمین طرف متعاهد مذکور از قبیل مقررات مربوط به ورود و ترخیص و مهاجرت و گذرنامه و گمرک و قرنطینه توسط یا به نمایندگی از طرف مسافرین و کارکنان و بار هواپیما هنگام ورود یا خروج یا توقف در سرزمین آن طرف متعاهد مورد رعایت قرار خواهد گرفت.

ج) شرکت هواپیمایی تعیین شدهٔ یک طرف متعاهد حق دارد نمایندگی خود را جهت امور فروش مربوط به حمل و نقل هوایی در سرزمین طرف متعاهد دیگر دایر نماید.

د) انتقال وجوه دریافتی توسط شرکتهای هواپیمایی تعیین شدهٔ طرفین متعاهد، به موجب مقررات ارزی مورد عمل در سرزمین طرف متعاهد مربوطه انجام خواهد شد. طرفین کلیهٔ مساعی خود را جهت تسهیل انتقال این قبیل وجوه مبذول خواهند داشت.

هـ) هر یک از طرفین متعاهد نسخه‌هایی از قوانین و مقررات مربوطهٔ مندرج در این ماده را بنا بر تقاضا، در اختیار طرف متعاهد دیگر خواهد گذاشت.

مادهٔ ۶

معافیت از حقوق گمرکی و سایر عوارض

الف) هواپیماهای شرکت یا شرکتهای تعیین شدهٔ یک طرف متعاهد که در سرویسهای بین‌المللی پرواز می‌نمایند و همچنین مواد سوخت و روغنهای مخصوص روغنکاری و سایر مواد مصرفی فنی و وسایل یدکی من‌جمله موتور هواپیما و لوازم مورد

نیاز جاری و خوار و بار که در هواپیماهای شرکت هواپیمایی یک طرف متعاهد مجاز به استفاده از مسیرها و سرویسهای موضوع موافقتنامهٔ حاضر ــ به هنگام ورود و خروج از سرزمین طرف متعاهد دیگر ــ بر اساس عمل متقابل و تا میزان حداکثر ممکنه طبق قوانین داخلی آن طرف متعاهد از محدودیتهای کمّی و پرداخت حقوق گمرکی و هزینه های بازرسی و سایر حقوق و مالیاتهای ملّی معاف خواهد بود، حتی اگر مواد مذکور زمانی به مصرف برسد که این هواپیماها در آن سرزمین در پرواز باشند.

ب) سوخت و روغنهای مخصوص روغنکاری و مواد مصرفی فنّی و وسایل یدکی من جمله موتورهای هواپیما و لوازم مورد نیاز جاری از جمله وسایل زمینی که انحصاراً در محدودهٔ یک فرودگاه بین المللی مورد استفاده قرار می‌گیرد و خواروبار وارد شده به سرزمین یک طرف متعاهد، توسط طرف متعاهد دیگر یا اتباع او که صرفاً به منظور استفاده در هواپیمای شرکت هواپیمایی تعیین شده از طرف متعاهد اخیرالذکر می باشد، بر اساس عمل متقابل و تا حداکثر ممکنه طبق قوانین داخلی طرف متعاهد اول، از محدودیتهای کمّی و پرداخت حقوق گمرکی و هزینه های بازرسی و سایر حقوق و مالیتهای ملّی معاف خواهد بود.

ج) سوخت و روغن مخصوص روغنکاری و مواد مصرفی فنّی و وسایل یدکی من جمله موتورهای هواپیما و لوازم مورد نیاز جاری و خواروبار که در سرزمین یک طرف متعاهد بار هواپیمای شرکت هواپیمایی طرف متعاهد دیگر می شود و در سرویسهای بین المللی مورد استفاده قرار می‌گیرد، بر اساس عمل متقابل و تا حداکثر ممکنه طبق قوانین داخلی طرف متعاهد اول، از پرداخت حقوق گمرکی و عوارض و مالیات و هزینه های بازرسی و سایر حقوق و مالیاتهای ملّی معاف خواهد بود.

د) لوازم جاری هوانوردی و همچنین مواد و لوازم نگاهداری شده در هواپیمای شرکت هواپیمایی تعیین شده هر یک از طرفین متعاهد، تنها با موافقت مقامات گمرکی طرف متعاهد دیگر در قلمرو آن طرف متعاهد قابل تخلیه است، در این صورت می توان این مواد را تا زمانی که طبق مقررات گمرکی مجدداً صادر و یا ترتیب دیگری در مورد آن داده شود، تحت نظارت مقامات نامبرده قرار داد.

هـ)معافیتهای مقرر دراین ماده همچنین شامل مواردی است که شرکت هواپیمایی یک طرف متعاهد با شرکت یا شرکتهای هواپیمایی دیگری برای وام یا انتقال اقلام

مشخصه در بند (ب) در سرزمین طرف متعاهد دیگر توافق کرده باشد، مشروط بر آنکه شرکت یا شرکتهای اخیرالذکر نیز از معافیتهای مشابهی در سرزمین طرف متعاهد دیگر برخوردار باشند.

مادهٔ ۷

تسهیلات و عوارض فرودگاه

هر یک از طرفین متعاهدین می‌تواند برای استفاده از فرودگاهها و سایر تسهیلات تحت کنترل خود عوارض عادلانه و مناسبی را وضع نموده یا اجازه وضع آن را بدهد، معهذا هر یک از طرفین متعاهد موافقت دارد که این عوارض از آنچه هواپیماهای ملّی آن طرف متعاهد که در سرویسهای مشابه بین‌المللی اشتغال دارند برای استفاده از این فرودگاهها و تسهیلات می‌پردازند تجاوز نکند.

مادهٔ ۸

مقررات ظرفیت

الف) شرکتهای هواپیمایی تعیین شده به وسیلهٔ طرفین متعاهد از رفتار عادلانه و متساوی برخوردار خواهند شد تا بتوانند برای انجام سرویسها در مسیرهای مشخص از فرصتهای متساوی بهره‌مند باشند.

ب) شرکت یا شرکتهای هواپیمایی تعیین شده هر یک از طرفین متعاهد در انجام سرویسها، منافع شرکت هواپیمایی طرف متعاهد دیگر را منظور نظر خواهند داشت تا من‌غیر حق در سرویسهای طرف دیگر در تمامی یا قسمتی از همان مسیرها، اثر نامطلوب ایجاد نشود.

ج) هدف اصلی سرویسهای شرکتهای هواپیمایی تعیین شده طرفین متعاهد، تأمین ظرفیت کافی با ضریب بار مناسب برای حمل ترافیک بین سرزمین طرف متعاهد تعیین کننده شرکت هواپیمایی و کشورهای مقصد نهایی ترافیک خواهد بود.

علاوه بر این شرکتهای هواپیمایی طرفین متعاهد می‌توانند برای موارد زیر نیز تأمین ظرفیت نمایند.

۱. ضروریات ترافیک بین نقاطی در سرزمین طرف متعاهد دیگر و نقاطی در سرزمین کشورهای ثالث، و

۲. ضروریات ترافیک بین نقاطی واقع در مسیر در سرزمین کشورهای ثالث که

در جدول مسیر موافقتنامهٔ حاضر مشخص گردیده است با در نظر گرفتن سرویسهای هوایی محلی و منطقه‌ای.

د) چنانچه به نظر یکی از طرفین متعاهد عملیات یک شرکت هواپیمایی طرف متعاهد دیگر، با استانداردها و اصول مذکور در فوق مغایر باشد، می‌تواند طبق مقررات مورد توافق به منظور بررسی عملیات مورد بحث و تشخیص مطابقت یا عدم مطابقت آن با اصول و استانداردهای مذکور، از طرف متعاهد دیگر تقاضای مشاوره نماید.

مادهٔ ۹

شناسایی گواهینامه‌ها و پروانه‌ها

گواهینامه‌های قابلیت پرواز و گواهینامه‌های صلاحیت و پروانه‌هایی که توسط یک طرف متعاهد صادر یا تسجیل شده و هنوز به قوت خود باقی باشد برای بهره‌برداری مسیرها و سرویسهای موضوع موافقتنامهٔ حاضر توسط طرف متعاهد دیگر معتبر شناخته خواهد شد، مشروط بر آنکه شرایط صدور یا تسجیل این گواهینامه‌ها و پروانه‌ها مساوی یا بیش از حداقل استانداردهای موجود یا آتی باشد که به موجب کنوانسیون بین‌المللی هواپیمایی کشوری منعقده در شیکاگو در هفتم دسامبر ۱۹٤٤ وضع شده یا خواهد شد. در هر حال هر یک از طرفین متعاهد این حق را برای خود محفوظ می‌دارد که در مورد پرواز از فراز سرزمین خود، از شناسایی گواهینامه صلاحیت و پروانه‌هایی که به نام اتباع او توسط طرف متعاهد دیگر یا هر دولت دیگری صادر یا تسجیل شده باشد، خودداری نماید.

مادهٔ ۱۰

تعرفه‌های حمل و نقل هوایی

الف) نرخهای مورد اجرا توسط شرکت هواپیمایی یک طرف متعاهد برای حمل ترافیک به سرزمین طرف متعاهد دیگر یا از آن سرزمین، در سطح معقول با توجه به کلیهٔ عوامل مربوط از قبیل هزینه عملیات و سود معقول و نرخهای مورد عمل شرکتهای هواپیمایی دیگر و همچنین خصوصیات هر سرویس برقرار خواهد گردید.

اجرای این نرخها مشروط به تصویب مقامات هواپیمایی طرفین متعاهد می‌باشد که به موجب تعهدات ناشی از موافقتنامهٔ حاضر، و در حدود صلاحیت قانونی خود اقدام خواهند کرد.

ب) نرخهای پیشنهادی شرکت هواپیمایی یک طرف متعاهد برای حمل ترافیک به سرزمین طرف متعاهد دیگر یا از آن سرزمین ــ در صورت تقاضا ــ حداقل سی روز قبل از تاریخ اجرای نرخ توسط شرکت هواپیمایی مذکور برای تصویب به مقامات هواپیمایی طرف متعاهد دیگر تسلیم خواهد گردید، مگر آنکه طرف متعاهدی که نرخها به او تسلیم می شود مدت کوتاهتری را برای تسلیم اجازه دهد.

مقامات هواپیمایی هر یک از طرفین متعاهد اهتمام کامل خواهند نمود تا نرخهایی که اعمال و وصول می‌گردد با نرخهای تعیین شده توسط هر یک از طرفین متعاهد هماهنگ باشد و هیچ شرکت هواپیمایی به طور مستقیم یا غیرمستقیم به هیچ وجه تخفیفی در نرخهای مذکور قائل نشده و به نمایندگی ها، کمیسیون فروش بیش از حد مقرر پرداخت ننمایند.

ج) طرفین متعاهد قبول دارند طی هر دوره‌ای که هر یک از طرفین متعاهد مقررات مربوط به کنفرانس ترافیک «اتحادیهٔ حمل و نقل هوایی بین‌المللی (یاتا)» یا اتحادیه های حمل و نقل هوایی دیگری را تصویب نموده باشد، توافقهایی که طبق این مقررات دربارهٔ نرخ به عمل آید و شرکت یا شرکتهای هواپیمایی یک طرف متعاهد را شامل شود، منوط به تصویب مقامات هواپیمایی همان طرف متعاهد خواهد بود.

د) چنانچه یکی از طرفهای متعاهد هنگام دریافت اطلاعیهٔ مذکور در بند (ب) فوق، از نرخهای پیشنهادی راضی نباشد، مراتب را حداقل پانزده روز قبل از تاریخ اجرای نرخهای مذکور به اطلاع طرف متعاهد دیگر خواهد رسانید و طرفین متعاهد اهتمام خواهند نمود نسبت به نرخ مناسب توافق حاصل نمایند.

هـ) چنانچه یکی از طرفهای متعاهد در نتیجهٔ بررسی یکی از نرخهای موجود برای حمل ترافیک به سرزمین طرف متعاهد دیگر یا از آن سرزمین، از نرخ مزبور ناراضی باشد، مراتب را به طرف متعاهد دیگر اطلاع خواهد داد و طرفین متعاهد اهتمام خواهند نمود تا نسبت به نرخ مناسب توافق حاصل نمایند.

و) چنانچه طبق مقررات بند (د) و (هـ) توافق حاصل شود، هر یک از طرفین متعاهد سعی و اهتمام کامل خواهد نمود که این نرخها را به مورد اجرا بگذارد.

ز) چنانچه:

۱. تحت شرایط مذکور در بند (د) تا قبل از تاریخی که قرار است نرخ مذکور به

مرحله اجرا درآید، توافقی حاصل نگردد، یا

۲. تحت شرایط مذکور در بند (هـ) تا قبل از انقضای ۶۰ روز از تاریخ اعلام نرخ، توافقی حاصل نگردد،

در این صورت طرف متعاهد معترض به نرخ پیشنهادی می تواند اقداماتی را که لازم بداند برای جلوگیری از افتتاح یا ادامهٔ سرویس مورد بحث با نرخ مورد اعتراض به عمل آورد، مشروط بر آنکه طرف متعاهد معترض تقاضای اعمال نرخی را نکند که از کمترین نرخ معمول شرکت یا شرکتهای هواپیمایی آن طرف متعاهد در سرویسهای مشابه بین همان نقاط پرواز بالاتر باشد.

ح) چنانچه در موارد مشمول بندهای (د) و (هـ) این ماده طرفین متعاهد نتوانند ظرف مدت معقولی پس از مشاوره‌ای که در اثر اعتراض یک طرف متعاهد دربارهٔ نرخ پیشنهادی یا نرخ موجود شرکت یا شرکتهای هواپیمایی طرف متعاهد دیگر به عمل آمده نسبت به نرخ مناسب توافق کنند طبق تقاضای هر یک از طرفین مقررات ماده ۱۳ این موافقتنامه به مورد اجرا گذارده خواهد شد.

مادهٔ ۱۱

تسلیم آمار

مقامات هواپیمایی هر یک از طرفین متعاهد گاه‌به‌گاه و طبق تقاضا اطلاعات و آمار مربوط به ترافیک حمل شده، توسط شرکت هواپیمایی تعیین شده طرف متعاهد اول را به سوی سرزمین طرف متعاهد دیگر یا از آن سرزمین در اختیار مقامات هواپیمایی طرف متعاهد دیگر قرار خواهد داد. جزئیات مربوط به اطلاعات آماری ترافیک مزبور ــ که مقامات هواپیمایی یک طرف متعاهد از مقامات هواپیمایی طرف متعاهد دیگر درخواست می نماید ــ بین مقامات هواپیمایی طرفین متعاهد مورد مذاکره و توافق قرار خواهد گرفت.

مادهٔ ۱۲

مشاوره و اصلاحات

الف) هر یک از طرفین متعاهد می تواند در هر زمان، در مورد تفسیر و اجرا یا اصلاح این موافقتنامه از طرف متعاهد دیگر تقاضای مشاوره نماید. این مشاورات ظرف شصت روز از تاریخ تقاضا انجام خواهد شد.

ب) تغییر در جدول مسیر، بین مقامات مربوطهٔ طرفین متعاهد توافق خواهد شد و پس از مبادلهٔ یادداشتهای دیپلماتیک بین طرفین لازم‌الاجرا خواهد گردید.

مادهٔ ۱۳

حل اختلافات

الف) هرگاه در مورد تفسیر یا اجرای موافقتنامه بین طرفین متعاهد اختلافی بروز نماید، طرفین اهتمام خواهند نمود تا اختلاف را از طریق مذاکرات حل و فصل نمایند.

ب) هر گاه طرفین متعاهد نتوانند اختلاف را طبق بند (الف) فوق‌الذکر حل و فصل نمایند، در مورد انتخاب راه حل مناسب دیگر مشاوره خواهند نمود.

مادهٔ ۱٤

فسخ

هر یک از طرفین متعاهد می‌تواند در هر موقع قصد خود را مبنی بر فسخ موافقتنامهٔ حاضر به طرف دیگر اعلام کند. این اعلام همان زمان به اطلاع سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری خواهد رسید. در این صورت موافقتنامه دوازده ماه پس از دریافت اعلام فسخ توسط طرف متعاهد دیگر فسخ خواهد شد، مگر آنکه اعلام فسخ قبل از انقضای این مدت با تراضی طرفین پس گرفته شود.

در صورت عدم اعلام وصول از طرف متعاهد دیگر، اعلام فسخ چهارده روز پس از وصول آن به سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری، دریافت شده تلقی خواهد شد.

مادهٔ ۱۵

مطابقت با کنوانسیونهای چندجانبه

چنانچه کنوانسیون یا موافقتنامهٔ چندجانبه‌ای دربارهٔ حمل و نقل هواپیمایی در مورد هر دو طرف متعاهد لازم‌الاجرا گردد، موافقتنامهٔ حاضر به منظور تطابق با مفاد کنوانسیون یا موافقتنامهٔ مزبور اصلاح شده تلقی خواهد گردید.

مادهٔ ۱٦

ثبت

این موافقتنامه و کلیهٔ اصلاحات وارده بر آن در سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری به ثبت خواهد رسید.

مادهٔ ۱۷

لازم‌الاجرا شدن

این موافقتنامه، از تاریخ مبادلهٔ یادداشتهای دیپلماتیک مبنی بر تصویب آن طبق مقررات قوانین اساسی هر یک از طرفین متعاهد، لازم‌الاجرا خواهد گردید.

بنا به مراتب نمایندگان امضاکنندهٔ زیر که از طرف حکومت متبوعهٔ خود مجاز می باشند، موافقتنامه حاضر را امضا نمودند.

این موافقتنامه در دو نسخه در تاریخ ۱۲ بهمن ماه ۱۳۵۱ در تهران به زبانهای فارسی و انگلیسی که هر دو متن متساویاً معتبر می باشند تنظیم گردید.

از طرف دولت ایران — از طرف دولت ممالک متحدهٔ امریکا

امضا — امضا

جدول مسیر

۱. شرکت یا شرکتهای هواپیمایی تعیین شده توسط دولت ممالک متحده آمریکا حق خواهند داشت در مسیرهای مشخصه در هر دو جهت سرویسهای هواپیمایی دایر نموده و طبق برنامه در نقاط مشخصه در این بند، در ایران فرود آیند.

الف) از ممالک متحده از طریق نقاطی (۱) در: پرتغال، اسپانیا، ایرلند، انگلستان، فرانسه، بلژیک، هلند، دانمارک، نروژ، سوئد، فنلاند، جمهوری فدرال آلمان، لهستان، اتحاد جماهیر شوروی، چکسلواکی، اطریش، سوئیس، مجارستان، ایتالیا، یوگسلاوی، رومانی، یونان، بلغارستان، ترکیه، لبنان، سوریه و عراق به تهران و به نقاط ماورا در (۱) افغانستان، پاکستان، هند، سیلان، بنگلادش، برمه، تایلند، لائوس، کامبوج، ویتنام، هنگ کنگ، سرزمین اصلی چین، مالزی، سنگاپور، فیلیپین، اندونزی، ژاپن.

استرالیا، زلاند جدید، گوام، جزایر اقیانوس آرام جنوبی (من جمله ساموای آمریکا، کالدونیای جدید، تاهیتی و فیجی) و ممالک متحده (بدون حق حمل ترافیک بین ایران از یک طرف و لهستان، روسیه شوروی، چکسلواکی، مجارستان، رومانی، بلغارستان و سرزمین اصلی چین از طرف دیگر).

۲. شرکت یا شرکتهای هواپیمایی تعیین شده توسط دولت ایران حق خواهند داشت در مسیرهای مشخصه در هر دو جهت سرویس هواپیمایی دایر نموده و طبق برنامه در نقاط مشخصه در این بند در ممالک متحده فرود آیند.

الف) از ایران از طریق نقاطی در (۱) لبنان، ترکیه، اسرائیل، مصر، ایتالیا، سوئیس، اتریش، جمهوری فدرال آلمان، فرانسه، مراکش، پرتغال و انگلستان به نیویورک یا دیترویت (۲)

۳. نقاط واقع در هریک از مسیرهای مشخصه ممکن است به اختیار شرکت هواپیمایی تعیین شده در یک یا کلیهٔ پروازها حذف گردد، به استثنای اینکه مبدأ یا مقصد هر پرواز باید در موطن شرکت باشد.

*

۱. در هر کشور فقط یک نقطه مورد استفاده خواهد بود ــ به استثنای جمهوری فدرال آلمان، سوئیس، ترکیه، هند (فقط کلکته و دهلی نو ممکن است مورد استفاده قرار

گیرد)، سرزمین اصلی چین، استرالیا، ژاپن (حق ترافیک بین ایران و ژاپن تا قبل از اول مارس ۱۹۷۵ فقط در یک نقطه از ژاپن مورد استفاده قرار خواهد گرفت).

۲. در سرویسهایی که از نیویورک استفاده می‌شود، دیترویت مورد استفاده قرار نخواهد گرفت.

۲. مقررات ظرفیت

مقررات مربوط به ظرفیت

الف) مقررات

به منظور اجرای بند (د) از مادهٔ ۸ موافقتنامهٔ حمل و نقل هوایی بین دولت ایران و دولت ممالک متحدهٔ آمریکا، نسبت به مقررات زیر که از اول مارس ۱۹۷۵ معتبر خواهد بود، موافقت می‌شود.

اول ــ تغییرات در برنامه

الف) قبل از تسلیم هر برنامه‌ای که ظرفیت مورد اجرا در تاریخ ۲۸ فوریهٔ ۱۹۷۵ را افزایش دهد، طرف متعاهدی که شرکت هواپیمایی آن چنین تغییری را پیشنهاد کرده است اطمینان حاصل خواهد نمود که تغییرات پیشنهادی ظرفیتی مغایر با مقررات ظرفیت موافقتنامه ایجاد نخواهد کرد. پس از آن، طرف متعاهد مذکور پیشنهاد رسمی شرکت هواپیمایی مربوطه را دربارهٔ این قبیل تغییرات برنامه‌ای حداقل سی روز قبل از تاریخ اجرای آن، مگر آنکه برای موارد خاص مدت کوتاهتری بین طرفین متعاهد توافق شده باشد، به طرف متعاهد دیگر تسلیم خواهد نمود.

این قبیل پیشنهادات باید معقول بوده و تقاضای ترافیک و عوامل مربوطه دیگر در آن ملحوظ باشد و نباید منحصراً بر مبنای امکان افزایشهای مکرر که در این مقررات پیش‌بینی شده استوار باشد. تغییرات برنامه‌ای که متضمن افزایش ظرفیت نباشد سی روز قبل از تاریخ اجرا توسط شرکت هواپیمایی ذی‌نفع مستقیماً به مقامات هواپیمایی طرف دیگر تسلیم خواهد گردید.

ب) در هر مورد که طرف متعاهد دیگر احساس کند که برنامهٔ جدید پیشنهادی که متضمن افزایش ظرفیت است، با مقررات ظرفیت موافقتنامهٔ هوایی مباینت دارد، می‌تواند ظرف پانزده روز از تاریخ دریافت پیشنهاد، طرف دیگر را از موارد اعتراض خود مطلع سازد و نیز می‌تواند برای بررسی موضوع تقاضای مشاوره نماید. چنانچه طرفین متعاهد توافق نمایند که چنین افزایش ظرفیت با مفاد موافقتنامهٔ هوایی مباینت دارد، این افزایش ظرفیت به مورد اجرا گذارده نخواهد شد.

ج) چنانچه نسبت به تغییر پیشنهادی توافقی حاصل نگردد، اجازه داده خواهد شد که برنامهٔ پیشنهادی به طور آزمایشی مورد اجرا قرار گیرد.

در هرحال طرف متعاهدی که شرکت هواپیمایی آن افزایش مذکور را به مرحلهٔ اجرا گذارده است اطمینان خواهد داد که حداقل تا شش ماه از تاریخ اجرای تغییرات پیشنهادی، افزایش دیگری در ظرفیت در مسیر یا مسیرهای مورد بحث به عمل نخواهد آمد.

د) چنانچه طرف متعاهدی که طبق بند فرعی (۱) (ب) فوق تقاضای مشاوره نموده است معتقد شود که تغییر برنامه‌ای که طبق بند فرعی (۱) (ج) به مدت شش ماه به طور آزمایشی مورد اجرا بوده با مقررات موافقتنامه در مورد ظرفیت مباین است می‌تواند برای بررسی موضوع از طرف دیگر تقاضای مشاورهٔ مجدد نماید. طی این مشاورات ــ که باید حداقل پانزده روز قبل از پایان دورهٔ ششماهه تقاضا گردد و تا سی روز پس از خاتمهٔ دورهٔ ششماهه انجام پذیرد ــ میزان ظرفیت برای شش ماه بعدی بایستی ۱. به میزان قبل از دورهٔ ششماههٔ آزمایشی یا ۲. به میزان مورد توافق طرفین، تعیین گردد. مگر آنکه طرفین میزان ظرفیت مورد بحث را مطابق با مقررات موافقتنامه در مورد ظرفیت تشخیص دهند.

دوم ــ مشاورات برای بررسی سرویس‌های موجود

در هر موقع که یکی از طرفین معتقد باشد که سرویسهایی که توسط یک شرکت هواپیمایی تعیین شده طرف متعاهد دیگر دایر شده، با مقررات موافقتنامه در مورد ظرفیت مباینت دارد، می‌تواند برای تجدید نظر در سرویسهای هوایی موجود از طرف دیگر تقاضای مشاوره نماید، مشروط بر آنکه سرویسهای مورد بحث حداقل شش ماه دایر بوده باشد.

سوم ــ تأمین اطلاعات

در خصوص مشاورات مذکور در بندهای فرعی (۱) و (۲)، طرفین بایستی اطلاعات مربوط به وضع ترافیک و ظرفیت را برای بررسی در مشاورات در اختیار یکدیگر قرار دهند.

ب) میزان عملیات شرکت هواپیمایی ممالک متحده تا تاریخ ۲۸ فوریه ۱۹۷۵

اول ــ از لحاظ این مقررات ظرفیت، اصطلاح سرویس اطلاق می‌شود به پروازی که از قلمرو یک طرف متعاهد آغاز می‌گردد و مقصد آن در قلمرو طرف متعاهد دیگر یا نقطهٔ ماورا در هر کشور ثالث بوده و سپس به قلمرو طرف متعاهد اول ادامه یابد:

دوم ــ بدون لطمه زدن به حق کلی شرکتهای هواپیمایی طرفین متعاهد در مورد افزایش ظرفیت که طبق تشخیص مدیریت و بر اساس مفاد موافقتنامه و تحت مقررات وضع شده صورت می‌گیرد شرکت هواپیمایی ممالک متحده اعلام نموده است که ظرفیت مدت اول مارس ۱۹۷۲ تا ۲۸ فوریهٔ ۱۹۷۵ به قرار زیر خواهد بود، مگر آنکه به نحو دیگری توافق شود.

الف) از اول مارس ۱۹۷۲ تا ۲۸ فوریهٔ ۱۹۷۳

۱. سه سرویس هفتگی دور جهان در جهت شرق با هواپیمای ۷٤۷.

۲. سه سرویس هفتگی دور جهان در جهت غرب با هواپیمای ۷٤۷.

۳. پنج سرویس رفت و برگشت با هواپیمای ۷۰۷ (که فقط در مغرب تهران عمل خواهد کرد).

ب) از اول مارس ۱۹۷۳ تا ۲۸ فوریهٔ ۱۹۷٤

۱. سه سرویس هفتگی دور جهان در جهت شرق با هواپیمای ۷٤۷.

۲. سه سرویس هفتگی دور جهان در جهت غرب با هواپیمای ۷٤۷.

۳. شش سرویس رفت و برگشت با هواپیمای ۷۰۷ (که فقط در غرب تهران عمل خواهد کرد).

ج) از اول مارس ۱۹۷٤ تا ۲۸ فوریهٔ ۱۹۷۵

۱. چهار سرویس هفتگی دور جهان در جهت شرق با هواپیمای ۷٤۷.

۲. چهار سرویس هفتگی دور جهان در جهت غرب با هواپیمای ۷٤۷.

۳. شش سرویس رفت و برگشت با هواپیمای ۷۰۷ (که فقط در غرب تهران عمل خواهد کرد).

سوم ــ بدون لطمه به حقوق کلی که به موجب موافقتنامه برای شرکتهای هواپیمایی هر یک از طرفین متعاهد جهت تبدیل و استفاده هواپیما به تشخیص مدیریت شرکت پیش‌بینی شده، هر شرکت هواپیمایی تعیین شدهٔ ممالک متحده می‌تواند برای دورهٔ اول مارس ۱۹۷۲ تا ۲۸ فوریهٔ ۱۹۷۵ تبدیلات زیر را به عمل آورد:

الف) یک سرویس با هواپیمای ۷٤۷ به جای دو سرویس با هواپیمای ۷۰۷ در سرویسهای رفت و برگشت به ایران، و

ب) چهار سرویس با هواپیمای ۷۰۷ به جای دو سرویس با هواپیمای ۷٤۷ در

سرویسهایی که از ماورای ایران به ممالک متحده می رود مشروط بر آنکه تبدیلات مذکور در هیچ یک از سرویسهایی به عمل نیاید که در ماورای ایران در نقطه‌ای بغیر از نقطه‌ای در ممالک متحده خاتمه می یابد.

چهارم ــ بدون لطمه به حقوقی که در جدول مسیر موافقتنامه برای شرکتهای هواپیمایی هر یک از طرفین متعاهد جهت حذف نقاط قید گردیده است، در دورهٔ اول مارس ۱۹۷۲ تا ۲۸ فوریهٔ ۱۹۷۵ کلیهٔ سرویسهایی که به ماورای ایران پرواز می‌کنند باید به نقطه‌ای در ممالک متحده منتهی شوند، به استثنای دو سرویس از این قبیل، یک سرویس در هر جهت، ممکن است حذف گردد و به جای آن دو سرویس رفت و برگشت به یک کشورثالث (۱) برقرار گردد، و در نتیجه مثلاً در دوره‌ای که به ۲۸ فوریهٔ ۱۹۷٤ منتهی می شود، دو سرویس دور جهان در هر یک از دو جهت و دو سرویس رفت و برگشت به یک کشور ثالث به وجود آید.

*

۱. نقطه واقع در کشور ثالث نباید در مشرق هنگ کنگ یا در بنگلادش یا برمه یا تایلند واقع باشد.

تهران، به تاریخ ۱۲ بهمن ۱۳۵۱، برابر اول فوریهٔ ۱۹۷۳

از طرف دولت ایران — از طرف دولت ممالک متحدهٔ آمریکا

امضا — امضا

۳. نامهٔ سفیر آمریکا به وزیر امور خارجهٔ ایران

شماره: ۰۲۰

تهران، ۱ فوریهٔ ۱۹۷۳

عالی جناب

افتخار دارم به مشاوراتی که از تاریخ ۱۶ تا ۲۳ سپتامبر ۱۹۷۲ در تهران بین هیئتهای نمایندگی هواپیمایی کشوری به نمایندگی از طرف دولتین ما صورت گرفت اشاره نمایم. طی این مشاورات بین دو هیئت نمایندگی، توافق زیر حاصل گردید:

۱. جدول مسیر موافقتنامهٔ حمل و نقل هوایی بین دولت ایران و دولت ممالک متحدهٔ آمریکا که در این تاریخ به امضا رسیده است، در بهار سال ۱۹۷۵ به نحوی اصلاح خواهد شد تا یک مسیر دیگر برای ایران به دیترویت و لوس‌آنجلس از طریق نقاط واسط مندرج در مسیر موجود بین ایران و ممالک متحده به وجود آید. در عین حال دیترویت از مسیر ایران در جدول مسیر فعلی حذف خواهد شد.

۲. جدول مسیر مذکور به نحوی اصلاح خواهد شد که آبادان و بندرعباس به عنوان مقاصد نهایی دیگر به مسیر آمریکا افزوده شود.

۳. بدون لطمه به حقوق هر یک از طرفین که به موجب مقررات موافقتنامه می‌تواند در هر موقع تقاضای انجام مشاوره نماید، دولت ایران آماده است چنانچه پنج سال بعد از تاریخ شروع عملیات شرکت هواپیمایی تعیین شدهٔ ایران در خط لوس‌آنجلس، ارزیابی درآمدهای حاصلهٔ شرکتهای تعیین شدهٔ ممالک متحده و ایران از عملیات موضوع موافقتنامهٔ عدم توازنی را به نفع شرکت هواپیمایی ایرانی نشان دهد، تعدیل اقتصادی لازم را به عمل آورد.

تفاهم فوق مورد قبول دولت متبوع من می‌باشد و چنانچه از طرف دولت ایران نیز مورد قبول باشد، این تفاهم به عنوان موافقتنامه‌ای بین دو دولت تلقی خواهد شد و از تاریخ پاسخ آن‌جناب مبنی بر اینکه این تفاهم مورد قبول دولت ایران است اعتبار خواهد یافت.

موقع را برای تجدید احترامات فائقه مغتنم می شمارد.

ژوزف. س. فارلند
سفیر ممالک متحدهٔ آمریکا

به عالی جناب عباسلعی خلعتبری
وزیر امور خارجهٔ ایران
تهران، ایران

٤. نامهٔ وزارت امور خارجه به سفارت آمریکا

آقای سفیر

افتخار دارد وصول نامهٔ شمارهٔ ۰۲۰ مورخ اول فوریهٔ ۱۹۷۳ آن‌جناب را به شرح زیر:

«عالی جناب

افتخار دارم به مشاوراتی که از تاریخ ۱٦ تا ۲۳ سپتامبر ۱۹۷۲ در تهران بین هیئتهای نمایندگی هواپیمایی کشوری به‌نمایندگی از طرف دولتین ما صورت گرفت اشاره نمایم. طی این مشاورات بین دو هیئت نمایندگی، توافق زیر حاصل گردید:

۱. جدول مسیر موافقتنامهٔ حمل و نقل هوایی بین دولت ایران و دولت ممالک متحدهٔ آمریکا که در این تاریخ به امضا رسیده است، در بهار سال ۱۹۷۵ به نحوی اصلاح خواهد شد تا یک مسیر دیگر برای ایران به دیترویت و لوس‌آنجلس از طریق نقاط واسط مندرج در مسیر موجود بین ایران و ممالک متحده، به وجود آید. در عین حال دیترویت از مسیر ایران در جدول مسیر فعلی حذف خواهد شد.

۲. جدول مسیر مذکور به نحوی اصلاح خواهد شد که آبادان و بندرعباس به عنوان مقاصد نهایی دیگر به مسیر آمریکا افزوده شود.

۳. بدون لطمه به حقوق هر یک از طرفین که به موجب مقررات موافقتنامه می‌تواند در هر موقع تقاضای انجام مشاوره نماید، دولت ایران آماده است چنانچه پنج سال بعد از تاریخ شروع عملیات شرکت هواپیمایی تعیین شدهٔ ایران در خط لوس‌آنجلس، ارزیابی درآمدهای حاصله شرکتهای تعیین شدهٔ ممالک متحده و ایران از عملیات موضوع موافقتنامه عدم توازنی به نفع شرکت هواپیمایی ایرانی نشان دهد، تعدیل اقتصادی لازم را به عمل آورد.

تفاهم فوق مورد قبول دولت متبوع من می‌باشد و چنانچه از طرف دولت ایران نیز مورد قبول باشد، این تفاهم به عنوان موافقتنامه‌ای بین دو دولت تلقی خواهد شد و از تاریخ پاسخ آن‌جناب مبنی بر اینکه این تفاهم مورد قبول دولت ایران است اعتبار خواهد یافت.

موقع را برای تجدید احترامات فائقه مغتنم می‌شمارد.

ژوزف. س. فارلند
سفیر ممالک متحدهٔ آمریکا»

اعلام داشته و موافقت دولت متبوع خود را نسبت به آن اطلاع دهد.

موقع را برای تجدید احترامات فائقه مغتنم می‌شمارد.

تهران، ۱۲ بهمن ۱۳۵۱، برابر اول فوریهٔ ۱۹۷۳
وزیر امور خارجه، عباسعلی خلعت‌بری

جناب آقای ژوزف. س. فارلند
سفیر ممالک متحدهٔ آمریکا
تهران، ایران

۲۷. نامه‌های متبادل در خصوص حفاظت اطلاعات محرمانه

۱. نامهٔ سفیر آمریکا به وزیر امور خارجه
شمارهٔ ۳۷۰
تهران، ۲۸ مه ۱۹۷٤

عالی جناب

احتراماً تبادل روزافزون اطلاعات محرمانه بین دو دولت ایران و آمریکا را خاطرنشان می سازد.

معمولاً این اطلاعات در جریان پیگیری روابط دیپلماتیک، محرمانه تلقی می شود و محرمانه بودن آن صریحاً یا به طور ضمنی، تأیید و خاطرنشان می شود.

این اصل در قوانین و مقررات ملّی مربوط به حفظ اسرار نظامی و دولتی انعکاس می یابد و در موافقتنامه های دوجانبه یا چندجانبه گوناگون نیز ابراز می شود.

دولت آمریکا معتقد است که برای تسهیل و تشویق هرچه بیشتر مبادلهٔ این قبیل اطلاعات بین دو دولت، اصول اساسی حاکم بر مبادلهٔ آنها باید تعیین و ثبت شوند.

بنابراین، احتراماً، با توجه به مبادلهٔ مستقیم یا غیرمستقیم اطلاعات محرمانه بین دو دولت، تأیید و پذیرش تفاهم مشترک به قرار زیر، پیش‌بینی می شود:

الف) دریافت کننده، نباید اطلاعات دریافتی از دولت اطلاعات دهنده را در اختیار یک دولت ثالث قرار دهد.

ب) دریافت کننده تعهد می‌کند، به طور کامل از اطلاعات دریافتی محافظت نماید، اساساً به همان میزانی که دولت تأمین کنندهٔ اطلاعات از آنها محافظت می نماید.

ج) دریافت کننده از اطلاعات دریافتی، فقط در مواردی که قید و تعیین شده‌اند، استفاده خواهد نمود و لاغیر.

د) دریافت کننده به حقوق شخصی و خصوصی مربوط به اطلاعات دریافتی

مانند:

حق تألیف، حق حفظ اسرار بازرگانی و تجاری یا حق ثبت اختراع و ابتکار و ساخت دستگاه و از این قبیل احترام خواهد گذاشت.

مقصود از اطلاعات در این موافقتنامه، اطلاعات به گسترده‌ترین معنای آن است، که شامل انواع و اقسام موارد و از جمله هر نوع سند، مدرک، نوشته، طرح، عکس، مدل، نقشه، مشخصات و ویژگی ها، الگو، نسخهٔ اصلی، مسوده، نمونهٔ نخستین، نقشهٔ ساده، انگاره یا شرح خلاصه که کتباً یا شفاهاً یا به طور بصری (فیلم، اسلاید و غیره) یا از طریق انتقال مواد و تجهیزات و وسایل ویژه، ارائه شده باشند.

این اصول، تا آنجا که به دولت آمریکا مربوط می شود، شامل و حاکم بر اطلاعات تعیین شده از سوی این دولت به عنوان «محرمانه»، «سرّی» یا «خیلی سرّی» و تا آنجا که به دولت شما مربوط می شود، شامل و حاکم بر اطلاعات قید و تعیین شده توسط دولت شما، در این موافقتنامه خواهند بود.

خاطرنشان می شود که این موافقتنامه، شامل اطلاعاتی که ممکن است انعقاد موافقتنامه های ویژه و جداگانه‌ای برای مبادلهٔ آنها لازم باشد، نخواهد شد.

این تفاهم شامل تمام انواع این قبیل مبادلهٔ اطلاعات بین تمام مقامات تأیید شده و مؤسسات و نمایندگی های دو دولت در پایتختهای دو دولت یا در کنفرانسهای بین المللی و یا در هر جای دیگر خواهد شد. این تفاهم، شامل هیچ نوع ترتیب و قرار دیگری بین دو دولت یا مؤسسات و نمایندگی های مربوطه در زمینهٔ تبادل این قبیل اطلاعات نخواهد بود، ولی مشروط بر آنکه و تا آنجا که این قبیل ترتیب و قرارهای جداگانه با اصول تعیین شده در این سند، مغایرت نداشته باشند.

جزئیات مربوط به روشهای ارتباطی و کاربرد و عملکرد اصول بالا در ترتیب و قرارهای فنی (تکنیکال)* ویژه‌ای تعیین خواهند شد، که در صورت لزوم، مؤسسات مربوطهٔ دو دولت امکان دارد در مورد آنها تصمیم بگیرند و به توافق برسند.

هر یک از دو دولت به کارشناسان امنیتی دولت دیگر اجازه خواهد داد، در هر زمانی که طرفین مناسب تشخیص دهند، و به منظور تبادل نظر در مورد طرز کارها و

* Technical به معنای اصطلاحی، اخص و غیرعام.

روشها و تجهیزات مربوط به محافظت ازاطلاعات محرمانهٔ دریافتی از دولت دیگر به کشور آن دولت سفر کنند و با این کارشناسان در مورد تعیین این موضوع که آیا اطلاعات محرمانهٔ دریافتی از دولت ایشان به طرز مناسب و شایسته محافظت شده یا نه، همکاری خواهد داشت.

با توجه به این حقیقت که محافظت از این قبیل اطلاعات محرمانه بویژه در زمینهٔ پژوهش دربارهٔ تسلیحات و تولید و گسترش تولید آنها، برای امنیت ملّی هر دو کشور ضرورت اساسی و حیاتی دارد، چند مورد طرز کار همگانی و اساسی، به منظور محافظت کامل از این اطلاعات و اسناد و مدارک تعیین شده‌اند که متن کامل مجموعه آنها را در ضمیمه‌ای که به پیوست همین متن تقدیم می‌شود، ملاحظه می‌فرمایید. پیشنهاد می‌شود در صورت موافقت دولت شما با مندرجات متن حاضر، این یادداشت و پاسخ مثبت شما در این مورد که در عین حال انواع اطلاعات درخواستی دولت شما باید در آن قید و تعیین شده باشند، جمعاً در حکم موافقتنامه‌ای تلقی شود در این زمینه، بین دو دولت و این موافقتنامه از تاریخ صدور یادداشت حضرت‌عالی، اعتبار اجرایی داشته باشد.

لطفاً عالی‌ترین مراتب احترامات و ارادتهای این‌جانب را بپذیرید.

ریچارد هلمز
سفیر آمریکا در ایران

به: عالی‌جناب عباسعلی خلعتبری
وزیر امور خارجهٔ ایران
تهران

ضمیمه

دستورالعمل کلی مربوط به ایمنی و حفاظت از اطلاعات

۱. برای اطلاعات رسمی و دولتی و تأیید شده که طبقه‌بندی امنیتی آنها توسط یکی از دو دولت یا بر اساس توافق هر دو دولت، تعیین شده و توسط یکی از دو دولت از طریق مجاری دولتی به دولت دیگر تحویل داده شده‌اند، مقامات صلاحیتدار دولت دریافت کننده (گیرنده)، طبقه‌بندی امنیتی ویژه‌ای تعیین خواهند کرد و این طبقه‌بندی جدید نشانگر آن خواهد بود که اطلاعات دریافتی در نظر مقامات دولت دریافت کننده، از نظر امنیتی، حداکثر اهمیت را خواهند داشت و حداقل به همان میزانی که از نظر دولت تأمین کننده داشته است.

۲. دولت گیرنده، از این اطلاعات فقط و فقط در موارد از قبل تأیید و تعیین شده، استفاده خواهد کرد و پیش از اخذ اجازه از دولت تأمین کننده اطلاعات، به هیچ عنوان این اطلاعات را به یک دولت ثالث ارائه نخواهد نمود.

۳. در مورد اطلاعات تأمین شده، در خصوص قراردادهای یکی از دو دولت یا مؤسسات آن در بخش خصوصی یا دولتی و یا اتباع آن به طور انفرادی با دولت دیگر یا مؤسسات آن در بخش خصوصی یا دولتی و یا اتباع آن به طور انفرادی، دولتی که اجرای قرارداد در آن صورت می‌گیرد، مسئولیت خواهد داشت، اقدامات امنیتی لازم برای محافظت از این قبیل اطلاعات محرمانه را، بر اساس ضوابط خودش در مورد ترتیب و قرارهای مربوط به قراردادهای مبادلهٔ اطلاعات محرمانهٔ امنیتی و تعیین میزان سرّی یا محرمانه بودن آنها مرعی دارد.

پیش از ارائهٔ این قبیل اطلاعات (که «محرمانه» یا بالاتر از محرمانه نامیده خواهند شد)، دولت اطلاعات دهنده (تأمین کننده) باید اطمینان یابد که طرف قرارداد فوق‌الذکر، توانایی وامکانات محافظت کامل از اطلاعات محرمانهٔ فوق را دارد و می‌تواند بر اساس مقررات و طرز عملهای ملّی خود صلاحیت امنیتی تمام شاغلانی را که به این قبیل اطلاعات محرمانه دسترسی خواهند یافت، تضمین نماید.

٤. دولت گیرنده:

الف) تضمین خواهد نمود که تمام اشخاصی که به نوعی با این قبیل اطلاعات محرمانه سروکار خواهند داشت، قبلاً از مسئولیتهای خود برای محافظت از آنها و بر

اساس قوانین و مقررات جاری در کشور مربوطه مطلع خواهند شد.

ب) از آن دسته از تجهیزات و تسهیلات امنیتی کشور خود که به قراردادهای مبادلهٔ این قبیل اطلاعات محرمانه مربوط می شوند و در اجرای این قراردادها دخالت دارند، در موارد مختلف بازرسی های دقیق و امنیتی به عمل خواهد آورد.

ج) اطمینان می دهد که، دسترسی به اطلاعات محرمانهٔ مذکور در بند (ب) بالا، فقط برای اشخاصی میسر است که در رابطه با مقاصد اداری و رسمی تعیین و تأیید شده به اطلاع یافتن از آنها نیاز داشته باشند و لاغیر.

در این مورد، مؤسسهٔ تعیین شده از سوی یکی از دولت برای بازدید از این نوع تسهیلات در کشور دولت دیگر و به منظور دستیابی به اطلاعات محرمانه، تقاضای تأییدیه‌ای به وزارتخانه یا مؤسسهٔ مربوطه در کشور مذکور تسلیم خواهد نمود که میزان صلاحیت امنیتی بازدیدکننده و مقام رسمی او و نوع و میزان ضرورت بازدید باید در آن قید و تعیین و تأیید شده باشند و تأییدیه های کلی به منظور تمدید مدت بازدیدها نیز در این خصوص پیش‌بینی شده‌اند و می توانند، صادر شوند.

دولت گیرندهٔ تقاضا، مسئول خواهد بود در مورد بازدید پیشنهاد شده راهنمایی های لازم را به پیمانکار (طرف قرارداد) ارائه و بازدید مربوطه را تأیید نماید.

۵. هزینه های مربوط به بازرسی ها و تحقیقات امنیتی لازم فوق‌الذکر به عهدهٔ دولت دریافت کنندهٔ (گیرنده) اطلاعات است و لاغیر.

٦. اطلاعات و اسناد و مدارک و کلیهٔ مواد محرمانه، فقط و فقط بر اساس مقررات مربوط به مبادلات، دولت به دولت مبادله خواهند شد.

۷. دولت دریافت کننده، تعهد می‌کند از اطلاعات محرمانه دریافت شده از دولت تأمین کنندهٔ آنها، به همان میزانی و همان نحوی محافظت نماید که از اطلاعات و مواد محرمانهٔ خودش نگهداری می نماید.

۲. نامه وزیر امور خارجه به سفیر آمریکا
شمارهٔ ۲۵۱۵/۱۸
تهران، ٦ ژوئن ۱۹۷٤

آقای سفیرکبیر

عطف به یادداشت شماره ۳۷۰ مورخ ۲۸ مه ۱۹۷٤ شما و ضمیمهٔ پیوست آن در این باره که اطلاعات محرمانهٔ متبادله بین دو دولت ایران و آمریکا باید برطبق اصول امنیتی و طرز کارهای تعیین شده در آن مبادله شوند، احتراماً به اطلاع می رساند، که دولت ایران با پیشنهادهای موجود در یادداشت مذکور و ضمیمه پیوست آن کاملاً موافق است. در مورد اطلاعات تأمین شده از سوی دولت ایران، اصول و طرز کارهای تعیین شده بر تمام اطلاعات و اسناد تحت عناوین «محرمانه»، «خیلی محرمانه»، «سرّی» و «خیلی سرّی» حاکم خواهند بود، مگر طبعاً زمانی که تبادل این نوع اطلاعات رسیدن به توافقهای ویژه و جداگانه ای را اقتضا نماید.

طبق پیشنهاد مندرج در یادداشت شما، بدین وسیله موافقت می شود که یادداشت شمارهٔ ۳۷۰ مورخ ۲۸ مه ۱۹۷٤ میلادی شما و ضمیمهٔ پیوست آن و این یادداشت جوابیه جمعاً در حکم موافقتنامه ای بین دو دولت و مورخ امروز تلقی شود.

از فرصت استفاده کرده، یک بار دیگر عالی ترین احترامات و صمیمانه ترین ارادتهای خویش را تقدیم می دارد.

عباسعلی خلعتبری
وزیر امور خارجهٔ ایران

به: عالی جناب ریچارد هلمز
سفیر آمریکا در ایران
تهران، ایران

۲۸. موافقتنامهٔ مشاوره‌ای در امور فنی و اصلاحیهٔ مربوطه

موافقتنامهٔ کمکهای فنّی مشاوری بین وزارت راه و ترابری دولت شاهنشاهی ایران و وزارت ترابری امریکا سازمان شاهراههای فدرال

مقدمه

در ماههای آخر سال ۱۹۷٤ بین نمایندگان وزارت راه و ترابری ایران و سازمان شاهراههای فدرال امریکا ملاقاتهایی در ایران و امریکا صورت گرفت که هدف آن پیاده کردن یک برنامهٔ همکاری بین دو سازمان و همچنین ارائهٔ کمکهای فنّی مشاوری به وزارت راه و ترابری ایران که در حال پیاده کردن برنامهٔ طویل‌المدت شاهراههای سراسری است بود.

۱. هدف موافقتنامه

طبق این موافقتنامه که بین وزارت راه و ترابری ایران و سازمان شاهراههای فدرال دولت امریکا منعقد می‌گردد این سازمان تعهد می‌نماید که خدمات فنّی و مشاوری خود را در زمینه‌های شاهراه‌سازی (شامل مدیریت در امور پیمان)، راهداری، برنامه‌ریزی، تحقیقات طرح و ایمنی و زمینه‌های مشابه دیگر از قبیل آموزش و توسعهٔ آزمایشگاه و یا مواردی که وزارت راه و ترابری ایران درخواست کند ارائه نماید.

۲. خدمات

سازمان شاهراههای فدرال امریکا حاضر است تجربیات خود را به طور کلی در اختیار وزارت راه و ترابری ایران و به صورت اعزام یک هیئت فنی مشاوری قرار دهد. پیاده کردن این برنامه در موارد زیر کمک شایان توجهی به وزارت راه و ترابری در ایران خواهد نمود:

۱. توسعهٔ امکانات در موارد برنامه‌ریزی و تحقیقات در زمینهٔ شاهراهها و پیاده کردن برنامه‌های مربوطه که شامل تأسیس یک کتابخانهٔ ترابری نیز خواهد شد.

۲. توسعه و پیاده کردن یک سری برنامه‌های آموزشی با توجه بخصوص به آموزش پرسنل وزارت راه و ترابری ایران در زمینه‌های نظارت، نقشه‌برداری، تکنیسین آزمایشگاه، مکانیک و سیستم کنترل انبارداری لوازم یدکی و تربیت متخصص.

۳. توسعهٔ امکانات آزمایشگاهی با توجه بخصوص به مسائل مکانیک خاک،

آزمایش مصالح و آزمایشگاه سیار.

٤. تهیه و به کار بردن ضوابط مربوط به محاسبات پل و هیدرولیک و همچنین تدوین دیگر ضوابط مربوط به محاسبات مسائل ساختمانی.

۵. تهیهٔ یک جزوهٔ راهنمای ساختمان طبق آخرین اصول و توسعه و به کار بردن یک برنامهٔ متراکم در مورد مدیریت پیمان.

٦. تهیه و به کار بردن استانداردها و مشخصات محاسبات شاهراهها طبق آخرین اصول.

۷. توسعه و به کار بردن یک برنامهٔ جامع در زمینهٔ ایمنی شاهراهها که شامل مسائل مربوط به مهندسی ترافیک و بازدید فنی می‌گردد ولی محدود به آن نمی‌شود.

۸. تهیهٔ یک جزوهٔ راهنما در زمینهٔ راهداری و مدیریت برنامه‌ها.

۹. خرید ماشین‌آلات راهسازی، راهداری و مشابه.

مدیریت امور کارشناسان امریکایی و فعالیتهای مربوط به پیشبرد برنامه‌ها به منظور توسعهٔ شاهراهها در ایران و برقراری رابطه بین دو سازمان جهت اطلاع از آخرین پدیده‌ها توسط یک گروه اداری کنترل خواهد شد.

وزارت راه و ترابری ایران موافقت می‌نماید در صورت پیش‌آمدن اختلافات و دعوی که ممکن است بر اثر تعهدات فنّی این موافقتنامه بین طرفین اتفاق افتد دولت امریکا و همچنین سازمان فدرال را مصون بدارد.

۳. پرسنل

به منظور مدیریت امور هیئت کارشناسان امریکایی و تهیهٔ خدمات فوق‌الذکر سازمان شاهراههای فدرال پرسنل زیر را برای این منظور به ایران خواهد فرستاد:

مدیریت

ـــ رئیس یا مهندس بخش، یک نفر

ـــ سر پرست امور اداری، یک نفر

ـــ معاون امور اداری، یک نفر

کمکهای فنی

ـــ کارشناس آموزش، یک نفر

ـــ مهندس مصالح و آزمایشگاه، یک نفر

ـ مهندس طرح، یک نفر
ـ مهندس ساختمان و راهداری، یک نفر
ـ مهندس برنامه‌ریزی و تحقیقات، یک نفر
ـ مهندس ساختمان، یک نفر
ـ مهندس ترافیک و ایمنی، یک نفر
ـ متخصص تجهیزات و ماشین‌آلات، یک نفر

فهرست افراد فوق می‌تواند در صورت توافق دوجانبه و از طریق مکاتبه بین مقام وزارت راه و ترابری ایران و رئیس سازمان شاهراههای فدرال امریکا تقلیل یا افزایش پیدا نماید.

افراد فوق توسط سازمان شاهراههای فدرال امریکا برای مدت حداکثر دو سال استخدام می‌شوند و مدت استخدام آنها در هر صورت بیش از تاریخ پایان این موافقتنامه نخواهد بود. در صورتی که مدت این موافقتنامه برای دو سال دیگر تمدید شود استخدام افراد فوق نیز برای همین مدت تمدید خواهد شد. رئیس این گروه مسئول مستقیم آنها خواهد بود و به صورت رابط با مقام وزات راه و ترابری ایران و یا قائم‌مقام او عمل خواهد کرد. خدمات دیگر مربوط به این موافقتنامه که می‌باید در امریکا به مورد اجرا درآیند توسط مأمورین موقت و طبق خواسته‌های موافقتنامه انجام خواهند شد.

٤. هزینهٔ پرسنلی هیئت امریکایی مأمور در ایران

کلیهٔ هزینه‌های پرسنلی هیئت امریکایی مأمور در ایران از تاریخ شروع مأموریت الی خاتمه توسط سازمان شاهراههای فدرال و از طریق حسابی که قبلاً توسط دولت ایران افتتاح گردیده است و برابر با مفاد پاراگراف ٦ این موافقتنامه است پرداخت خواهد شد.

هزینهٔ هر یک از مأمورین هیئت شامل حقوق یا حق‌الزحمه، مابه‌تفاوت پست، حق پست، حق مسکن، حق آموزش، حق انتقال، حق ترک خدمت و یا کلیهٔ حقوقی که یک کارمند هم‌رتبه در سازمان شاهراههای فدرال طبق قوانین و مقررات امریکا دریافت می‌نمایند می‌شود. حقوق افراد هیئت طبق قوانین و مقررات امریکا پرداخت خواهد شد. هزینهٔ مرخصی سالانه افراد هیئت به حساب وزارت راه و ترابری ایران گذاشته خواهد شد.

در صورتی که هزینهٔ مسکن در ایران بیش از مقدار تعیین شده توسط قوانین و مقررات امریکا باشد وزارت راه و ترابری ایران موافقت می‌نماید که مابه‌تفاوت این

هزینه از محل اعتبار دلاری موافقتنامه پرداخت شود.

کلیهٔ هزینه‌های زیر توسط وزارت راه و ترابری ایران و برابر با قوانین و مقررات امریکا پرداخت خواهد شد.

الف) هزینهٔ حمل و نقل و مسافرت هر یک از افراد کارشناس و هر یک از افراد قانونی خانوادهٔ او از محل استخدام به ایران و برگشت به امریکا و یا هرکجا که محل اقامت اوست پس از تکمیل دورهٔ مأموریت و یا فسخ این موافقتنامه.

ب) هزینهٔ حمل و نقل متعلقات شخصی و منزل (شامل اتومبیل) کارشناس و افراد قانونی خانواده او از محل استخدام به ایران و برگشت به امریکا و یا هرکجا که محل اقامت اوست پس از تکمیل دورهٔ مأموریت و یا فسخ این موافقتنامه.

ج) حقوق و هزینهٔ حمل و نقل و مسافرت مأمورین کوتاه‌مدت که مأموریت آنها به تصویب وزارت راه و ترابری ایران رسیده و مدت مأموریتشان بین یک الی چهار ماه و یا کمتر است.

د) هزینهٔ کلیهٔ تجهیزات و خدمات مورد نیاز هیئت.

هـ) هزینهٔ خروج در موقع فسخ اضطراری، خروج مجاز اضطراری و یا درمانی.

و) حقوق و هزینهٔ حمل و نقل و مسافرت کارشناسان کوتاه‌مدت که مأموریت آنها به تصویب وزارت راه و ترابری ایران رسیده و مدت مأموریتشان از ٤ الی ۱۲ ماه خواهد بود.

ز) وزارت راه و ترابری ایران بر اساس قوانین موجود، مقامات دیگر ایرانی را مطلع خواهد نمود تا معافیتهای مالیاتی لازم را برقرار نمایند و در غیر این صورت وزارت راه و ترابری می باید کلیهٔ مالیاتهای مربوطه را بپردازد.

۵. هزینه‌ها در امریکا

کلیهٔ هزینهٔ خدماتی که سازمان شاهراههای فدرال بر اساس این موافقتنامه در امریکا انجام خواهد داد می باید قبلاً از طرف وزارت راه و ترابری ایران پیش‌پرداخت دلاری شده باشد. این هزینه‌ها از قبیل حقوق پرسنل، حمل و نقل و مسافرت و غیره می‌گردد.

پرداخت این هزینه‌ها مطابق با قوانین و مقررات امریکا خواهد بود.

۶. اعتبار دلاری کار

به منظور به کار بردن شرایط این موافقتنامه، وزارت راه و ترابری ایران یک حساب اعتباری به مبلغ سیصد هزار دلار (۳۰۰,۰۰۰ دلار) افتتاح خواهد نمود و آن را در اختیار سازمان شاهراههای فدرال جهت پرداخت هزینه‌ها قرار خواهد داد.

این حساب اعتباری گاه‌به‌گاه و پس از دریافت درخواست از سازمان شاهراههای فدرال توسط وزارت راه و ترابری مجدداً پر خواهد شد. همراه درخواست یک صورت‌حساب جزئیات هزینه‌ها که توسط نمایندهٔ معتبر سازمان شاهراههای فدرال به امضا رسیده است خواهد بود و وزارت راه و ترابری بر اساس این صورت‌حساب و یا مدارک دیگری که ممکن است مورد نیاز باشند مابه‌تفاوت را پرداخت خواهد نمود. مابه‌تفاوت قابل پرداخت برابر با مجموع هزینه‌های قیدشده در صورت‌حساب که همراه با درخواست پرداخت است خواهد بود.

بلافاصله پس از پرداخت آخرین هزینه از محل اعتبار دلاری، سازمان شاهراههای فدرال یک صورت‌حساب نهایی برای وزارت راه و ترابری ایران ارسال خواهد نمود و در این صورت‌حساب جزئیات مخارجی که در صورت‌حسابهای قبلی ذکر نشده بودند نشان داده خواهند شد و در صورتی که هزینه‌ها کمتر از موجودی باشند مابقی موجودی به وزارت راه و ترابری ایران باز پرداخت خواهد شد.

۷. خدمات محلی

وزارت راه و ترابری ایران موافقت می‌نماید که امکانات زیر را برای کارشناسان سازمان شاهراههای فدرال در محل فراهم آورد:

الف) فضا و تجهیزات کافی دفتری و اداری

ب) منشی و کارمند دفتری

ج) وسیله حمل و نقل

د) جوازهای محلی

هـ) بیمهٔ کامل شخصی و مالی

۸. امکانات و مصونیتهای دیگر*

وزارت راه و ترابری تعهد می‌نماید کارشناسان دولت امریکا را که بر اساس این

* به اصلاحیهٔ شمارهٔ ۱ مراجعه گردد.

موافقتنامه به خدمت درآمده‌اند و یا کارشناسان دیگری که به منظور کمک به این افراد به خدمت گمارده می شوند شامل کلیهٔ مصونیتهایی که به کارمندان هم‌رتبهٔ آنها در سفارت امریکا در ایران تعلق می‌گیرد بنماید.

پیمانکاران امریکایی که بر اساس این موافقتنامه در ایران مشغول کار می شوند نیز از مصونیتهای مشابه کارمندان فنی و اداری سفارت امریکا در ایران برخوردار خواهند بود.

۹. حق‌الزحمه اداری

علاوه بر هزینه‌هایی که قبلاً به آنها اشاره گردید مانند هزینهٔ مسافرت و حمل و نقل کارمندان مرکز (واشنگتن) به ایران و غیره که مستقیماً از محل اعتبار این موافقتنامه برداشت خواهد شد یک حق‌الزحمهٔ چهار درصد نیز از محل اعتبار دلاری کار به سازمان شاهراههای فدرال تعلق خواهد گرفت.

۱۰. تاریخ مؤثر

تاریخ مؤثر این موافقتنامه روزی خواهد بود که به امضای وزیر راه و ترابری ایران و رئیس سازمان شاهراههای فدرال برسد و تا تاریخ ۳۰ ژوئن ۱۹۷۷ اعتبار خواهد داشت و همچنین در صورت موافقت طرفین قابل تمدید خواهد بود. این موافقتنامه با ارسال اطلاعیه کتبی و مهلت نود روزه (۹۰ روز) از هر یک از طرفین قابل فسخ خواهد بود و فسخ آن هیچ‌گونه تعهدی برای طرفین در مدت مذکور و حتی روز فسخ قرارداد ایجاد نخواهد نمود.

این موافقتنامه همزمان با اصلاحیهٔ شمارهٔ ۱ که جزء لاینفک آن است امضا گردید.

دولت شاهنشاهی ایران وزارت راه و ترابری	ایالات متحدهٔ آمریکا
وزیر راه و ترابری	وزارت حمل و نقل
تاریخ ۱۳۵٤/۲/۱۳	ادارهٔ فدرال شاهراهها
امضا	امضا ــ رئیس اداره

اصلاحیهٔ شمارهٔ ۱

مقدمه

در نتیجهٔ مذاکراتی که بین مقامات وزارت راه و ترابری دولت شاهنشاهی ایران و سازمان شاهراههای فدرال دولت ایالات متحدهٔ امریکا پیرو امضای موافقتنامهٔ اصلی توسط سازمان شاهراههای فدرال و قبل از امضای این موافقتنامه توسط مقامات دولت شاهنشاهی ایران صورت گرفت، طرفین موافقت نمودند که موافقتنامهٔ اصلی به صورت زیر اصلاح شود.

اصلاحیه

حذف بند ۸ تحت عنوان امکانات و مصونیتهای دیگر.

تاریخ مؤثر

این اصلاحیه همزمان با موافقتنامهٔ اصلی برقرار می شود و در غیر این صورت بر اساس مفاد بند ۱۰ موافقتنامهٔ اصلی عمل خواهد شد.

دولت شاهنشاهی ایران وزارت راه و ترابری	ایالات متحدهٔ آمریکا
وزیر راه و ترابری	وزارت حمل و نقل
تاریخ ۱۳۵٤/۲/۱۳	ادارهٔ فدرال شاهراهها
امضا	امضا ــ رئیس اداره

۲۹. موافقتنامهٔ همکاری‌های فنّی

موافقتنامهٔ همکاری‌های فنّی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت ایالات متحدهٔ امریکا

دولت شاهنشاهی ایران، و دولت ایالات متحدهٔ امریکا،

با آرزوی توسعه و تحکیم روابط دوستانه فیمابین،

با تأیید علایق متقابل در گسترش همکاری‌های اقتصادی میان دو کشور،

با اعتقاد به اهمیت همکاری‌های فنّی برای توسعهٔ روابط اقتصادی، و تمایل به ایجاد مناسبترین شرایط برای گسترش همکاری فنّی،

به شرح زیر توافق نمودند:

مادهٔ ۱ ــ طرفین متعاهدین گسترش همکاری‌های فنی را، بر اساس احترام متقابل به اصل حاکمیت و عدم مداخله در امور داخلی یکدیگر، تقبل می‌نمایند.

مادهٔ ۲ ــ همکاری فنی مندرج در مادهٔ ۱ شامل فعالیتهای وسیع و متنوع اقتصادی از جمله صنعت، کشاورزی امور اجتماعی، و توسعهٔ زیربنایی خواهد بود.

این همکاری می‌تواند به صورت خدمات فنی، آموزشی و خدمات مشاورین و عرضهٔ مواد و تسهیلات مربوط برای اجرای طرحهای مشترک به نحوی که مورد موافقت طرفین متعاهدین واقع شود، ارائه گردد.

مادهٔ ۳ ــ طرفین متعاهدین به منظور تسهیل در اجرای موافقتنامهٔ حاضر ترتیبات اداری، سازمانی و کارمندی را که متقابلاً مورد توافق طرفین باشد، اتخاذ خواهند نمود.

مادهٔ ٤ ــ طرفین متعاهدین یا وزارتخانه‌ها و یا سازمانهای مربوط آنان می‌توانند، به منظور اجرای همکاری‌های فنّی مندرج در مادهٔ ۲ قراردادهای خاص منعقد نمایند.

مادهٔ ۵ ــ قراردادهای اجرایی مشروح در مادهٔ ٤ من‌جمله حاوی شرایط متعارف زیر خواهد بود.

الف) پیش‌پرداخت هزینه‌های مربوط به همکاری فنی مشروح در مادهٔ ۲ به نحوی که متقابلاً مورد توافق قرار گرفته باشند شامل هزینه‌های توسعهٔ طرح، برنامهٔ اجرایی، تأمین کارکنان، امور اداری، اختتام طرح.

ب) مزایا و مصونیتهای احتمالی کارکنانی که در قلمرو هر یک از طرفین متعاهدین برای اجرای این‌گونه همکاری‌های فنی منصوب گردیده‌اند.

ج) دعاوی ناشی از این همکاری‌های فنی.

مادهٔ ٦ ــ در صورت درخواست هر یک از طرفین متعاهدین، نمایندگان دو طرف به منظور بررسی تحقق هدفهای این موافقتنامه و مذاکره جهت حل مسائل مربوط با یک‌دیگر ملاقات خواهند کرد.

مادهٔ ۷ ــ موافقتنامهٔ حاضر در مورد قراردادها و معاملات مربوط به فروش وسایل دفاعی و خدمات مربوط از جانب دولت ایالات متحده به دولت شاهنشاهی ایران جاری نخواهد بود.

مادهٔ ۸ ــ موافقتنامهٔ حاضر از تاریخ مبادله یادداشتهای مربوط به تأیید مراتب فوق بین طرفین متعاهدین قوت قانونی خواهد یافت.

مادهٔ ۹ ــ موافقتنامهٔ حاضر از تاریخی که قوت اجرایی خواهد یافت به مدت ۵ سال معتبر خواهد بود و با توافق متقابل قابل تجدید نظر و تمدید می‌باشد.

این موافقتنامه را می‌توان در هر موقع ٦ ماه پس از اخطار کتبی قبلی از جانب هر یک از طرفین فسخ نمود. موافقتنامهٔ حاضر در تاریخ ٤ مارس ۱۹۷۵ در دو نسخهٔ اصلی در واشنگتن تنظیم گردید و هر دو نسخه متساویاً معتبر می‌باشند.

از طرف دولت شاهنشاهی ایران	از طرف دولت ایالات متحدهٔ امریکا
هوشنگ انصاری	هنری کیسینجر

۳۰. پروتکل دومین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی

یادداشت تفاهمهای دومین اجلاس کمیسیون مشترک ایران و آمریکا

دومین اجلاس کمیسیون مشترک همکاری‌های اقتصادی ایران و آمریکا در تاریخ ٤ ــ ۳ مارس ۱۹۷۵، در واشنگتن (پایتخت آمریکا) برگزار شد.

ریاست هیئت ایرانی را آقای هوشنگ انصاری، وزیر امور اقتصاد و دارایی ایران و ریاست هیئت آمریکایی را دکتر هنری آ. کیسینجر، وزیر امور خارجهٔ آمریکا به عهده داشتند. لیستهای اسامی اعضاء دو هیئت در ضمیمه‌های ۱ و ۲ به پیوست همین متن می باشد.

کمیسیون مشترک، وضعیت پولی و اقتصادی جهان را مورد بحث قرار داد و طرفین به این نتیجه رسیدند که برای هماهنگ شدن با مشکلات ناشی از تورم همراه با رکود، که جامعهٔ جهانی با آنها مواجه است، تردیدی نیست که اقدامات مؤثری باید اتخاذ شوند.

با توجه به این موضوع، دو دولت موافقت کردند در مورد علاقهٔ مشترکشان به مطرح کردن نظامی جدید برای برقراری روابط، در پرتو واقعیتهای جدید وضعیت اقتصادی جهان، همکاری نزدیک داشته باشند.

کمیسیون، آخرین مراحل تکمیلی روابط اقتصادی ایران و آمریکا را بررسی نمود و به این نتیجه رسید که: زمینهٔ همکاری بین دو کشور تقریباً نامحدود است و با توجه به این حقیقت که روابط دوستانه بین دو کشور به نحوی بی‌سابقه افزایش یافته است، عزم خود را برای استفاده از امکانات بالقوه و عظیم و سترگ هر دو کشور به طوری که منافع ایران و آمریکا و بقیهٔ جامعهٔ جهانی را به بهترین نحو ممکن تأمین نماید، مجدداً خاطرنشان ساختند.

کمیسیون روی تعهد خود در زمینهٔ تقویت اقتصادی دو کشور از طریق همکاری بین دو دولت و بخشهای خصوصی ایران و آمریکا، به روشی هماهنگ با سیاستهای ملّی آنها تأکید فراوان نمود، توصیه‌های پنج کمیتهٔ دائم خود را که در ماههای ژانویه و فوریهٔ سال جاری میلادی گردهمایی داشته‌اند، بررسی کرد و در موارد زیر تصمیم گیری نهایی و قطعی به دست آمد:

بازرگانی

کمیسیون، روابط بازرگانی بین ایران و آمریکا را بررسی نمود، و به این نتیجه رسید که توانایی های سترگ اقتصادی دو کشور، ظرفیت عظیمی برای گسترش این روابط فراهم نموده‌اند و با توجه به این حقیقت، میزان کل تخمینی و کلی بازرگانی غیرنفتی بین دو کشور برای پنج سال آینده را، پانزده میلیارد دلار آمریکا تعیین نمود.

موافقت شد کمیتهٔ امور اقتصاد و دارایی تا حداکثر سه ماه دیگر برای تصمیم گیری در مورد اقدامات ویژه به منظور نیل به این هدف در واشنگتن گردهمایی داشته باشد و کمیسیون به این نتیجه رسید که یک شورای مشترک بازرگانی می تواند در خصوص گسترش تماس بین بخشهای خصوصی دو کشور و تسهیل امر مبادلهٔ اطلاعات در زمینهٔ فرصتها و موقعیتهای بازرگانی نقش بسیار مهمی بازی کند و موافقت شد یک چنین شورای ویژه‌ای تشکیل گردد.

همکاری اقتصادی

کمیسیون به این نتیجه رسید که بخشهای زیر مهمترین زمینه های همکاری اقتصادی بین دو کشور به شمار می روند:

الف) انرژی هسته‌ای

طرفین عزم راسخ خود را برای تشویق در تولید و کاربرد منابع جدید انرژی، مجدداً خاطرنشان ساختند و در همین مورد، موافقت شد در زمینهٔ تولید انرژی هسته ای، همکاری گسترده بین دو کشور تشویق و تسهیل شود.

کمیسیون به این نتیجه رسید که موفقیت در این زمینه که مستلزم سرمایه گذاری های سنگین توسط دو دولت است فقط در صورتی می تواند تضمین شود که دو دولت به آسانی و سهولت به اطلاعات علمی، فنی و بازرگانی مربوطه دسترسی داشته باشند و بدیهی است که در این شرایط انتقال تکنولوژی هسته‌ای نیز بتدریج صورت خواهد پذیرفت و پرهیز ناپذیر خواهد بود.

کمیسیون در مورد همکاری در زمینهٔ کاربردهای غیرنظامی انرژی هسته‌ای به توافق قطعی و نهایی رسید و این مورد از دستاوردهای مهم مذاکرات بود.

بر اساس این موافقت و در طی مدت زمان تعیین شده برای آن به عنوان یک قرارداد، انتقال مقادیر متنابهی از اورانیوم غنی شده به ایران به منظور استفاده از آن به

عنوان سوخت چند نیروگاه هسته‌ای با ظرفیت تولید تا حداکثر هشت هزار مگاوات الکتریسیته، میسر خواهد شد. طرف ایرانی، موافقت اصولی سازمان انرژی اتمی ایران* را برای دادن سفارش ساخت و تحویل چند نیروگاه هسته‌ای دومنظوره با ظرفیت کل حداکثر هشت هزار مگاوات الکتریسیته برای تولید برق و آب شیرین کن به ایالات متحدهٔ آمریکا اعلام داشت.

طرف آمریکایی، از این موضوع استقبال کرد و موافقت نمود به منظور تضمین قیمت‌گذاری عادلانه و کیفیت درخور و شایسته تجهیزاتی که مؤسسات آمریکایی در این مورد تحویل خواهند داد فعالانه با ایران همکاری و معاضدت نماید.

نمایندگان سازمان انرژی اتمی ایران و مؤسسات صلاحیتدار مربوطهٔ آمریکایی به منظور تعیین جزئیات این پروژه، در تهران گردهمایی خواهند داشت.

کمیسیون، به مذاکرات بین نمایندگان ایران و مدیران مسئول یک شرکت خصوصی غنی‌سازی اورانیوم اشاره نمود، علاقهٔ خاص ایران را به این پروژه خاطرنشان ساخت.

طرف آمریکایی، آمادگی خود را برای همکاری در زمینهٔ برآوردن نیازهای ایران به اورانیوم غنی‌شده برای استفاده از آن در برنامهٔ نیروی اتمی ایران و تسهیل ترتیب و قرارهای مربوطه اعلام داشت.

کمیسیون روی اهمیت همکاری بین دو کشور در زمینهٔ پژوهشهای هسته‌ای تأکید نمود و در همین خصوص موافقت شد بین تجهیزات و مؤسسات سازمان انرژی اتمی ایران و سازمان گسترش و پژوهش انرژی ایالات متحدهٔ آمریکا** روابط آزمایشگاهی بسیار نزدیک برقرار شوند و تعیین گردید به منظور مذاکره در مورد ترتیب و قرارها و تعیین جزئیات این همکاری، سازمان انرژی اتمی ایران تا حداکثر سه ماه دیگر، گروهی را به نمایندگی از سوی خود به آمریکا بفرستد و کارشناسان آمریکا نیز پس از فرستاده شدن نمایندگان فوق‌الذکر، از مراکز پژوهشی ایران دیدن کنند.

ب) مواد پتروشیمیایی

کمیسیون به اهمیت همکاری ویژه بین دو کشور در زمینهٔ تولید مواد پتروشیمیایی

* AEOI
** ERDA

توجّه خاصّ نمود، پروژه‌های اصلی تحت مطالعه و بررسی برای ایجاد شرکتهای مشترک ایرانی ـ آمریکایی در این خصوص را برشمرد.

بر اساس این پروژه‌ها، محصولات تمام شده یا نیمه‌تمام شدهٔ پتروشیمیایی در زمینه‌های تولید پلاستیک، الیاف مصنوعی، لاستیک ساخته شده از الیاف مصنوعی و انواع الکلهای صنعتی برای مصارف داخلی ایران و همچنین صدور از ایران به دیگر کشورها، تولید خواهند شد و طرف آمریکایی آمادگی خود را برای آسان‌سازی امور شرکت مؤسسات آمریکایی در گسترش هرچه بیشتر صنایع پتروشیمی در ایران، اعلام داشت.

پ) پالایشگاه صادراتی

کمیسیون، مذاکرات جاری بین شرکت ملّی نفت ایران و شرکتهای آمریکایی در مورد ساخت و ایجاد یک پالایشگاه صادراتی بزرگ در ایران، به منظور صدور انواع محصولات تهیه شده از نفت به بازار داخلی آمریکا را خاطرنشان و تأیید نمود و طرفین با رضایتمندی به این نتیجه رسیدند که این مذاکرات در خصوص همکاری در زمینهٔ انرژی بین دو کشور سودمند و مؤثر است.

طرف آمریکایی آمادگی خود را برای تشویق و حمایت از کوشش شرکتهای آمریکایی به منظور به نتیجهٔ نهایی رساندن این پروژه اعلام داشت.

ت) الکترونیک

کمیسیون از پیشرفت حاصله در زمینهٔ همکاری بین دو کشور برای تأسیس و ایجاد یک صنعت الکترونیک کاملاً مجهز و پیشرفته در ایران استقبال نمود و طرفین موافقت نمودند، برای گسترش این پروژه به منظور تأمین نیازهای بازارهای ایران و دیگر کشورها، به همکاری ادامه دهند.

ث) مسکن

طرف ایرانی، آمادگی خود را برای دادن سفارش بیست کارخانهٔ تولید قطعات پیش‌ساختهٔ خانه‌سازی و همچنین کارخانه‌های جنبی و کمکی مربوط به آنها را خاطرنشان ساخت.

هر یک از این بیست کارخانهٔ اصلی، ظرفیت تولید هزار واحد مسکونی در سال را خواهد داشت. طرف آمریکایی، از این موضوع استقبال کرد و آمادگی خود را برای

آسان‌سازی و شرکت کردن بخش خصوصی آمریکا در ساخت صد هزار آپارتمان و واحد مسکونی در ایران در عرض پنج سال اعلام نمود. کمیسیون، مذاکراتی را که در تهران بین مقامات وزارت مسکن و شهرسازی ایران و کارشناسان وزارت مسکن و شهرسازی آمریکا به عمل آمده‌اند، تأیید نمود و قرار شد این مذاکرات در سطح رسمی و اداری و همچنین با بخش خصوصی آمریکا ادامه یابند و جزئیات اجرای پروژه‌ها هرچه زودتر تعیین شوند.

ج) بیمارستان سازی

طرفین موافقت کردند همکاری بخش خصوصی در ساختن پنج بیمارستان کاملاً مجهز با ظرفیت کل سه هزار تختخواب را تسهیل و آسان نمایند.

این پروژه، شامل تأمین و ساخت تجهیزات و تسهیلات و ساختمانهای لازم و همچنین تأمین مدیریت، کادر اداری و درمانی و از این قبیل (شامل کادر درمانی و از جمله پزشک و پرستار) می باشد و موافقت شد مذاکرات بین وزارت بهداشت و بهزیستی ایران و گروهی از کارشناسان ایالات متحده به منظور هرچه زودتر رسیدن به موافقتهای نهایی ادامه یابد.

چ) پروژه‌های زیربنایی

طرف ایالات متحده، علاقهٔ خود را به شرکت فعالانهٔ بخش خصوصی آمریکا در اجرا و تکمیل برنامهٔ توسعهٔ ایران با تأکید ویژه روی پروژه‌های زیربنایی مانند حمل و نقل شهری، ساخت بزرگراه، فرودگاه و راه‌آهن و بندرسازی اعلام نمود.

ح) موافقتنامه‌های مربوط به سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی

کمیسیون همچنین خاطرنشان ساخت که به دنبال مذاکرات به عمل آمده در این گردهمایی، چند موافقتنامهٔ اصولی برای تولید الکترود گرافیت*، لوازم بهداشتی و تریلر** و همچنین ساخت و ایجاد یک سری هتلهای زنجیره‌ای (بر اساس موافقت با تنها یک شرکت آمریکایی) در ایران بین بخشهای خصوصی ایران و آمریکا به امضا رسیده است.

* Graphite Electrode
** Trailer

خ) ملاقاتهای بعدی

موافقت شد، کمیتهٔ امور اقتصاد و دارایی که قرار شده تا حداکثر سه ماه دیگر در واشنگتن (پایتخت آمریکا) گردهمایی داشته باشد، در مورد اقدامات ویژهٔ مربوط به همکاری صنعتی به منظور امکانپذیر ساختن اجرای اهداف و پروژه‌های فوق‌الذکر نیز تصمیم بگیرد.

سرمایه‌گذاری و تأمین مالی

کمیسیون موافقت نمود سرمایه‌گذاری درازمدت توسط هر یک از دو کشور در اقتصاد دیگری باید بر اساس مواد و شرایط ضامن منافع مشترک هر دو و در چارچوب قوانین و مقررات رایج در هر کشور، انجام شود و در مورد اهمیت آگاهی همگانی از طبیعت و اهداف سیاستها، یا خط مشی های سرمایه‌گذاری دو کشور نیز توافق کرد.

در این مورد توافق شد در موافقتنامهٔ موجود در زمینهٔ «تشویق و حمایت دوجانبه از سرمایه‌گذاری» بین دو کشور به ترتیبی تجدید نظر شود که مفاد آن در متن جدیدش با واقعیتهای اقتصاد کنونی در دو کشور مطابقت داشته و هماهنگ باشند.

کمیسیون موافقت نمود نمایندگان «سازمان سرمایه‌گذاری و همکاری خارجی ایران» و «سازمان سرمایه‌گذاری خصوصی در کشورهای بیگانهٔ ایالات متحده» هرچه زودتر برای تعیین روشهای اصلاح جریان کنونی کار بیمه کردن سرمایه‌گذاری بخش خصوصی ایالات متحده در ایران، گردهمایی داشته باشند. طرفین در مورد روش کارهایی که ممکن است روی عملکرد نیروهای بازار آزاد در جریان تعیین جهات گردش سرمایه و اختصاص و تعیین منابع سرمایه بین دو کشور تأثیر بگذارند، به بحث و مذاکره پرداختند و قرار شد، نمایندگان وزارت امور اقتصاد و دارایی ایران و وزارت خزانه‌داری و دیگر مؤسسات مربوطهٔ آمریکا، در طی دو ماه آینده، به منظور تعیین جزئیات سیاستها و روشهای سرمایه‌گذاری در واشنگتن گردهمایی داشته باشند. طرفین موافقت کردند در زمینهٔ گسترش بازار سرمایه و سرمایه‌گذاری ایران و تبدیل ایران به یک مرکز مالی برای تمام منطقه، فعالانه همکاری کنند و در همین زمینه قرار شد پس از به وجود آمدن شورای مشترک بازرگانی ایران ــ آمریکا به آن توصیه شود پیش از پایان سال جاری میلادی، یک کنفرانس مالی با شرکت مقامات بالای دو دولت و همچنین رؤسای اصلی بانکها، شرکتهای بیمه و دیگر مؤسسات مالی دو کشور در تهران برگزار

کند.

کشاورزی

کمیسیون دربارهٔ کمیابی و کمبود خوراک در سطح جهانی، و نیاز فوری به برنامه‌ای جامع به منظور افزایش تولید محصولات کشاورزی به بحث و تبادل نظر پرداخت و قرار شد، طرفین به همین خاطر و همچنین برای ذخیرهٔ مواد غذایی در ایران جهت مصارف داخلی، و در صورت امکان منطقه، همکاری کنند.

این همکاری شامل موارد زیر خواهد بود:

الف) گسترش یک مرکز تکنولوژی کشاورزی در ایران برای ایران و دیگر کشورهای منطقه.

ب) طرح و تعیین چند برنامهٔ گسترده و جامع برای تولید انواع کود شیمیایی، سموم دفع آفات نباتی* و همچنین تولید ماشین‌آلات کشاورزی در ایران و برای تمام منطقه.

پ) گزینش یک منطقهٔ کشاورزی نمونه در ایران، برای تولید محصولات کشاورزی با استفاده و بر اساس معلومات و تخصصهای فنی آمریکا و به منظور اثبات بازدهی عالی و معلومات و تخصصهای فوق‌الذکر آمریکا.

این برنامه قرار شده توسط شرکتی متشکل از بخشهای خصوصی ایران و آمریکا و یا یک شرکت ایرانی که به همین منظور ایجاد و تأسیس خواهد شد، اجرا شود.

ت) ساخت تجهیزات و تسهیلات بندری برای تخلیهٔ محصولات غذایی و کشاورزی در آنها.

ث) ایجاد و تأسیس مجتمعی شامل واحدهای روغن‌گیری و آسیابهای انواع مواد غذایی، تأسیسات سردخانه‌ها و دیگر صنایع کشاورزی مربوطه.

ج) ایجاد و تأسیس یک مجتمع کشاورزی در یکی از مناطق بایر و لم‌یزرع ایران.

چ) ساخت تأسیسات و تسهیلات، ذخیره‌سازی و توزیع.

ح) مدیریت و نگهداری و محافظت از آب و خاک، و آبیاری.

* Pesticicles

خ) مدیریت و گسترش جنگلها و مرغزارها و چراگاهها.

د) کنترل آفات کشاورزی و مبارزه با بیماری‌های دام و از بین بردن آنها.

دو دولت به طور منظّم و به منظور تضمین گسترش هماهنگ دادوستد محصولات کشاورزی، اطلاعات اقتصادی ویژه‌ای را و از جمله برآوردهای قبلی مربوط به عرضه و تقاضا و دادوستد محصولات کشاورزی اصلی را مبادله خواهند کرد.

به منظور استحکام بخشیدن به بازارهای این گونه محصولات و تضمین دسترسی ایران به انواع مواد غذایی و از جمله خوراک دام و دیگر فرآورده‌های کشاورزی آمریکا، طرف آمریکایی موافقت کرد انعقاد موافقتنامهٔ درازمدت خرید، بین مؤسسات ایرانی علاقه‌مند و صادرکنندگان بخش خصوصی آمریکا را تشویق نماید و گامهای مؤثری در جهت تسهیل امر خرید محصولات کشاورزی آمریکا توسط ایران بردارد و قرار بر این شد که یک گروه مشترک دائم ویژهٔ دادوستد محصولات کشاورزی سالی یک بار گردهمایی داشته باشد.

ایران موافقت اصولی خود با سرمایه‌گذاری در زمینهٔ کشاورزی آمریکا و بویژه در مؤسسات و شرکتهای کشاورزی مشغول به کار و فعال آمریکا را تأیید و تضمین کرد.

موافقت شد اطلاعات دریافتی از قمرهای مصنوعی و تجهیزات داده‌پردازی (پرورش و عمل آوردن اطلاعات کامپیوتری و غیره) آمریکا در موارد ویژه‌ای که ذیلاً ملاحظه می‌شوند، در اختیار ایران قرار بگیرند و کمیسیون موافقت کرد در این زمینه و برای تعیین ترتیب و قرارهای مربوطه کاملاً همکاری کند:

الف) سیستمهای گردآوری اطلاعات

ب) انتقال اطلاعات

ج) داده‌پردازی (پرورش اطلاعات کامپیوتری و غیره) و آموزش کادرهای مربوطه.

طرفین موافقت کردند در زمینهٔ پژوهشهای کشاورزی به نحو وسیع و همه‌جانبه همکاری داشته باشند. این همکاری، شامل مبادلهٔ اطلاعات پژوهشی بین مراکز پژوهش دو کشور، بهبود بخشیدن به جنبه‌های فنی برنامه‌های پژوهش ایران و ایجاد و توسعهٔ یک مرکز اطلاعات برای پژوهشهای کشاورزی در ایران خواهد بود.

طرفین همچنین موافقت نمودند بر اساس نیازهای ایران در زمینهٔ برنامهٔ آموزش

نیروی انسانی آن، در زمینه‌هایی مانند آبیاری، بازاریابی، تکنولوژی مواد غذایی، جنگلداری، دامداری، زهکشی، محصولات کشاورزی عادی و دانش کشاورزی و کشت و کار، همکاری وسیع و همه‌جانبه داشته باشند.

علوم، تکنولوژی و آموزش

کمیسیون، اهمیت افزایش همکاری بین مؤسسات ایرانی و آمریکایی را مورد توجه قرار داد و بویژه روی تشویق و گسترش روابط بین مؤسسات همانند، و تأسیس و بهبود بخشیدن مراکز پژوهشی در ایران را تأکید کرد.

کمیسیون همچنین تبادل‌نظر و تجربیات را از طریق مسافرت هیئتها یا مأموران اعزامی به ایران و ایالات متحدهٔ آمریکا، و مبادلهٔ اطلاعات را به عنوان وسیلهٔ اولیهٔ ژرفابخشیدن به همکاری بین دو کشور، کاملاً تأیید و توصیه نمود و بر اساس مذاکرات و مباحثات مربوطه، موارد زیر به تأیید کامل و نهایی رسید.

۱. اقیانوس‌شناسی

با توجه به اهمیت روزافزون اقیانوسها و منابعشان و ضرورت پیشگیری از آلودگی محیط زیست به طور کلی، در سلامت و تمدن بشری، اقیانوس‌شناسی به عنوان یکی از زمینه‌های همکاری زیر نظر کمیسیون مشترک اعلام شد و در این زمینه قرار شد هدف نهایی از همکاری در این مورد، تأسیس یک یا چند مرکز تحقیقات و آموزش اقیانوس‌شناسی در ایران باشد.

به عنوان گام نخست در این زمینه، ایران با اعزام گروهی ایرانی به آمریکا موافقت کرد و گروه نامبرده معین گردید به منظور بررسی و مطالعه و تشخیص طبیعت و طیف مسائل و مشکلاتی که در حال حاضر در این مورد در آمریکا مطرح شده است، چندین ماه در آمریکا اقامت داشته باشد و سپس یک گروه کار مشترک دائم از کارشناسان دو کشور برای کار کردن روی دو مورد زیر تشکیل خواهد شد:

۱ بررسی بخشهایی از اقیانوس‌شناسی که از نظر ایران اصلی هستند.

۲. پیشنهاد پروژه‌های ویژه مربوط به بخشهای مورد توافق طرفین، به منظور افزایش توانایی‌های علمی ایران برای بهره‌برداری از کاربردهای این بخشها.

۲. بررسی‌های مربوط به زلزله‌نگاری و پژوهش در زمینهٔ زمین‌شناسی و مواد کافی

الف) گروهی از کارشناسان پژوهشهای ژئوفیزیکی ایران به منظور تعیین ترتیب و

قرارهای دقیقاً و تفصیلی برای پژوهش مشترک و آموزش دانشمندان ایرانی از «مرکز ملی پژوهشهای زلزله‌نگاری و زلزله‌شناسی منلوپارک *» در ایالت کالیفرنیا واقع در آمریکا و چند دانشگاه آمریکایی از قبل انتخاب شده، دیدن خواهند نمود.

ب) یک یا چند کارشناس آمریکایی ژئوفیزیک اکتشافی به منظور تعیین زمینه‌های بویژه مورد توجه دولت ایران و برای ارزیابی تجهیزات، تأسیسات و تسهیلات و پرسنل ایرانی موجود به ایران اعزام خواهند شد.

آن دسته از مؤسسات آموزشی آمریکایی که در زمینهٔ تکنیکهای ژئوفیزیک مورد علاقهٔ دولت ایران آموزش ویژه ارائه می‌کنند به وسیلهٔ طرف آمریکایی تعیین خواهند شد.

کارشناسان آمریکایی در زمینه‌های گزینش شده ژئوفیزیک، به آموزش تکنیکهای مربوطه در ایران خواهند پرداخت.

ج) در زمینهٔ تحقیقات معدنی و زمین‌شناسی، بین دو دولت ایران و آمریکا یا مؤسسات دولتی مربوطهٔ آنها، در موارد متعدد پژوهشها و کاوشهای زمین‌شناسی و ارزیابی تحقیق در مورد منابع معدنی و ازجمله بهره‌برداری از اطلاعات به دست آمده از اقمار مصنوعی و همچنین برنامه‌های آموزشی در ایران و آمریکا، همکاری نزدیک برقرار خواهد شد.

۳. کاربردهای سیستمهای کشف از راه دور (استراق سمعی ــ بصری و از این قبیل)

طرف ایرانی موافقت نمود به منظور مبادلهٔ اطلاعات مربوط به سیستمهای کشف از راه دور و آموزش کادرهای لازم در این زمینه، پیشنهادهای ویژه‌ای به طرف آمریکایی ارائه نماید و یک مؤسسهٔ هماهنگ کننده نیز برای تسهیل همکاری بین دو دولت در زمینهٔ بهره‌برداری از اطلاعات به دست آمده از سیستمهای نامبرده، ایجاد کند.

کمیسیون موافقت نمود نمایندگان دو دولت به منظور تعیین حدود و جزئیات این همکاری ویژه، گردهمایی داشته باشند.

٤. ستاره‌شناسی رادیویی

جهت تأسیس و ایجاد مرکزی در ایران به منظور جلب و گردآوری دانشمندان فوق‌العاده واجد شرایط در زمینهٔ ستاره‌شناسی رادیویی از کشورهای گوناگون برای

* Menlópark

پژوهشهای مشترک ایران و آمریکا، طرفین موافقت کردند همکاری داشته باشند.

۵. آموزش

الف) دولت آمریکا تعهد نمود در مورد طرق آسان کردن امر ایجاد روابط، بین مؤسسات آموزش عالی ایران و آمریکا، پژوهش ویژه‌ای به عمل آورد.

این پژوهش ویژه، دربر گیرنده ارزیابی دقیق موارد امکانات همکاری دو دولت در این مورد و بررسی روابط کنونی یا آتی بین مؤسسات نامبرده خواهد بود.

ب) طرفین موافقت کردند توسعهٔ مبادلات آموزشی را، به منظور مبادلهٔ استاد دانشگاه، استاد پژوهنده و دانشجوی در حال گذراندن مراحل نهایی اخذ لیسانس، تشویق و تقویت کنند و به این منظور، برنامهٔ مشترک ایران و آمریکا بر اساس موافقتنامهٔ آموزشی ایران- آمریکا، مورخ ۲٤ اکتبر ۱۹٦۳، اصلاح خواهد شد و توسعه خواهد یافت تا شامل ترتیب و قرارهای مربوط به تقسیم عادلانهٔ هزینه‌ها نیز شود.

آمریکا به امر تصویب برنامه‌ای به منظور توسعهٔ مؤسسات آموزش عالی ایران، توجه خاص مبذول خواهد داشت و اصول آکادمیک و افرادی که این برنامه شامل آنها خواهد شد، به موقع خود توسط طرف ایرانی، تعیین خواهند گردید.

پ) طرفین موافقت کردند در مورد مشاورات مربوط به دوره‌های مخصوص زبان خارجه و تعیین موقعیت و تأسیس آنها برای ایرانیانی که مایلند در دانشگاههای آمریکا و یا آمریکایی هایی که مایلند در دانشگاههای ایران ثبت‌نام کنند، همکاری داشته باشند.

ت) طرفین در مورد پیشرفتهای حاصل شده اخیر در روشهای آموزش علوم طبیعی و کاربردی، به تبادل تجربه خواهند پرداخت و جزئیات همکاری در این زمینه، با توجه به نظریات گروهی از کارشناسان آموزشی ایران که قرار شده به آمریکا اعزام شوند، تعیین خواهند شد.

ث) قرار شد کوششهای خصوصی و عمومی در مورد اصلاح و توسعهٔ برنامه‌های مربوط به مطالعه و بررسی زبان، و همچنین مطالعات منطقه‌ای در زمینهٔ ایران و آمریکا هرچه بیشتر تشویق شوند و در همین خصوص، کمیسیون اعلام داشت که قرار شده در پاییز ۱۹۷۵ کنفرانس محلی مهمی تحت عنوان «مطالعات آمریکایی» در تهران برگزار گردد.

ج) موافقت شد که مؤسسات مربوطهٔ دو دولت، امکانات توسعهٔ جریان دوجانبهٔ

اعزام دانشجو و دانش‌آموز، بین ایران و آمریکا را نیز بررسی نمایند.

چ) در زمینه‌های مشترکاً تعیین شده، و به منظور رایزنی و مشاوره با مقامات تکنولوژی آموزشی، ایالات متحده چند گروه کارشناس تعیین خواهد نمود.

فعالیت در این زمینه، شامل مطالعه و بررسی برنامه‌های ایران برای استفاده از اقمار مصنوعی ارتباطی به منظور انتقال تلویزیونی برنامه‌های آموزشی خواهد بود، ولی طبعاً فقط به همین مورد محدود نخواهد شد. پس از تعیین شدن زمینه‌های خاص مشترکاً تعیین شده، ایالات متحده بسرعت گروههای مشاوره را تعیین خواهد نمود.

ح) همکاری در زمینهٔ آموزش، شامل برنامه‌های تربیت استاد برای مؤسسات و دوره‌های تربیت معلّم نیز خواهد بود و دولت ایران در این مورد، موارد نیازمندی‌های ویژهٔ خود را تعیین خواهد کرد و زیربنای برنامهٔ عملیاتی لازم را ایجاد خواهد نمود.

نیروی انسانی و همکاری فنی

کمیسیون موافقت کرد کشور ایران با بخش خصوصی آمریکا، در زمینهٔ تأسیس و ایجاد مؤسسات زیر در این کشور (ایران) به طور کامل و تا مرحلهٔ افتتاح رسمی و واقعی * آنها همکاری داشته باشند:

الف) صد و پنجاه مرکز آموزش حرفه‌ای سیّار با ظرفیت آموزش جمعاً سی هزار کارگر در سال.

ب) ده مرکز آموزش حرفه‌ای اختصاصی، به منظور آموزش ده هزار کارگر ماهر در سال، برای صنایع گوناگون و مرکزی برای توسعه و تولید متون و مواد درسی آموزشی حرفه‌ای.

ج) ده هنرستان (دبیرستان) فنّی، برای تربیت تکنیسین و مرکزی برای توسعه و تولید متون و مواد درسی مخصوص آموزشهای فنی.

د) یک مرکز تربیت آموزش‌دهنده برای مدارس و مراکز حرفه‌ای و فنی.

موافقت شد وزارت کار آمریکا در زمینهٔ توسعهٔ شبکهٔ دفاتر استخدامی، گسترش و گوناگون‌سازی آمار مربوط به بازار کار و ایجاد بیمهٔ بیکاری در ایران با وزارت کار و امور اجتماعی ایران، همکاری کند.

طرفین موافقت کردند بخش خصوصی آمریکا نیز تأسیس دویست (۲۰۰) دفتر

* Lonaturn - Key Basis

سیار استخدامی در ایران همکاری داشته باشد.

طرف آمریکایی، آمادگی خود را برای ترتیب‌دادن فرصتهایی به منظور آموزش قابل باز پرداخت (غیررایگان)* دو هزار ایرانی در بخشهای خصوصی و دولتی آمریکا، و بویژه در زمینه‌های پتروشیمی، الکترونیک و کشاورزی، بهداشت عمومی و استخراج معادن، اعلام داشت و همچنین طرفین موافقت کردند در مورد تأسیس یک مرکز پژوهش و آموزش ایمنی و سلامت حرفه‌ای در ایران همکاری داشته باشند.

کمیسیون تصمیم گرفت کارشناسان دو طرف در طی چهار ماه آینده، به منظور تعیین جزئیات همکاری دو طرف در زمینه‌های نیروی انسانی و همکاری‌های فنّی، در تهران گردهمایی داشته باشند و اظهار امیدواری نمود که موافقتنامهٔ همکاری‌های فنّی که به همراه پیش‌نویس یادداشت تفاهم حاضر به امضا رسیده، همکاری بین دو کشور را تسهیل و گسترش بخشد.

شرایط همکاری‌های فنی دوجانبهٔ بین طرفین، در موافقتنامهٔ همکاری‌های فنی فوق‌الذکر تعیین خواهند شد.

اجلاس آینده

موافقت شد اجلاس سوم کمیسیون مشترک در ۱۹۷۵، در تهران و در تاریخ روزی که به موقع خود در مورد آن توافق به عمل خواهد آمد، تشکیل شود.

در تاریخ چهارم مارس ۱۹۷۵ در واشنگتن، در دو نسخهٔ به انگلیسی که هر دو به یک اندازه اعتبار قانونی دارند، تهیه و تنظیم و اجرا شد.

رئیس هیئت ایرانی:	رئیس هیئت آمریکایی
هوشنگ انصاری	هنری ا. کیسینجر
وزیر امور اقتصاد و دارایی ایران	وزیر امور خارجهٔ آمریکا
امضا	امضا

* آموزشهایی که هزینه‌های مربوط به آنها باز پرداخت شوند.

ضمیمهٔ ۱

کمیسیون مشترک ایران و ایالات متحدهٔ آمریکا

واشنگتن ٤ ــ ۳ مارس ۱۹۷۵

فهرست اسامی اعضای هیئت ایرانی

عالی جناب هوشنگ انصاری	وزیر امور اقتصاد و دارایی ایران
عالی جناب اکبر اعتماد	معاون نخست‌وزیر و رئیس کل سازمان انرژی اتمی ایران
عالی جناب حسنعلی مهران	معاون ارشد وزیر وزارت امور اقتصاد و دارایی
عالی جناب باقر مستوفی	مدیرعامل شرکت ملّی پتروشیمی ایران
عالی جناب پرویز مینا	عضو هیئت مدیرهٔ شرکت ملّی نفت ایران
عالی جناب حسین سپهری	معاون وزیر وزارت کشاورزی و منابع طبیعی
عالی جناب بهمن پارسا	معاون وزیر وزارت علوم و آموزش عالی
عالی جناب فریدون ناصری	معاون وزیر وزارت کار و امور اجتماعی
عالی جناب پرویز حکمت	معاون مدیرعامل در امور فنّی سازمان برنامه و بودجه
دریابان ابوالفتح اردلان	مدیرعامل صنایع الکترونیک ایران
آقای علیرضا عروضی	مشاور وزیر بازرگانی
دوشیزه افسر افسری	معاون مدیرکل امور بین المللی و رئیس تشریفات وزارت امور اقتصاد و دارایی
آقای مسعود موسوی	معاون مدیرکل ادارهٔ همکاری های اقتصادی وزارت امور اقتصاد و دارایی

ضمیمهٔ ۲

کمیسیون مشترک ایران و ایالات متحدهٔ آمریکا

واشنگتن ٤ ــ ۳ مارس ۱۹۷۵

فهرست اسامی اعضای هیئت آمریکایی

دکتر هنری ا. کیسینجر	وزیر امور خارجهٔ آمریکا
رابرت اس. اینگر سول	معاون وزیر امور خارجهٔ آمریکا
چارلز دبلیو. رابینسون	معاون وزیر امور خارجه در امور اقتصادی
دکتر رابرت سی. سیمنز، جونیور*	رئیس کل ادارهٔ پژوهش و گسترش انرژی
جان کی. تابور	معاون وزیر بازرگانی
ریچارد کی. شوبرت	معاون وزارت کار
آلفرد ال. اترتون، جونیور*	دستیار وزیر امورخارجه درامورخاورنزدیک وآسیای جنوبی
دکتر دیکسی لی ری	دستیار وزیر امورخارجه درامورعلمی ومحیط زیستی بین المللی وامور اقیانوسها
جرالد ال. پارسکی	دستیار وزیرخزانه داری برای هماهنگ سازی سیاستهای مربوط به منابع مالی و انرژی و بازرگانی
رابرت بایندر	دستیار وزیر حمل و نقل
دکتر کوئنتین ام. وست	رئیس کل سرویس پژوهش اقتصادی وزارت کشاورزی
جک سی. میکلوس	رایزن درجهٔ یک، سفارت آمریکا در تهران

* جونیور در اینجا به معنای مرد است که نام کوچک پدرش را دارد.

۳۱. پروتکل سومین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی

پیش‌نویس یادداشت تفاهم سومین اجلاس کمیسیون مشترک ایران-آمریکا برای همکاری‌های اقتصادی

سومین اجلاس کمیسیون مشترک ایران- آمریکا، برای همکاری‌های اقتصادی در تاریخ ۷ــ ٦ اوت ۱۹۷٦ در تهران، برگزار شد.

ریاست هیئت ایرانی را، عالی‌جناب هوشنگ انصاری، وزیر امور اقتصاد و دارایی ایران و ریاست هیئت آمریکایی را، وزیر امور خارجهٔ آمریکا، جناب هنری ا. کیسینجر به عهده داشتند.

فهرستهای اسامی اعضای دو هیئت را در ضمیمه‌های ۱ و ۲ همین متن ملاحظه می‌فرمایید. کمیسیون، مسائل اقتصاد بین‌المللی و روابط اقتصادی دوجانبه را مورد بحث قرار داد و موافقت شد طرفین برای تلاش به منظور حل و فصل مشکلاتی که اقتصاد جهانی بویژه در زمینه‌های پولی، مالی، بازرگانی و توسعهٔ با آنها مواجه است، همکاری نزدیک داشته باشند، پس از بررسی آخرین مرحلهٔ توسعهٔ روابط اقتصادی ایران- آمریکا، طرفین در مورد تصمیم خود در جهت تحکیم بخشیدن به کوششهایشان به منظور بهره‌برداری از امکانات بالقوه و وسیع دو کشور برای تشویق همکاری اقتصادی به سود دو کشور، مجدّداً تأکید نمودند.

کمیسیون گزارشهای پنج کمیتهٔ دائم خود را بررسی کرد و در موارد زیر، تصمیمات نهایی را اتخاذ نمود:

بازرگانی

کمیسیون، رضایت خود را از افزایش سریع حجم بازرگانی بین ایران و آمریکا ابراز داشت و موافقت شد در عرض شش سال تا آخر دسامبر ۱۹۸۰، جمع تقریبی ارزش مالی بازرگانی بین دو کشور، بدون محاسبهٔ اقلام مربوط به نفت و تسلیحات نظامی به بیست و شش (۲٦) میلیارد دلار آمریکا برسد و کمیسیون به این نتیجه رسید که در صورت محاسبهٔ صادرات نفت ایران به آمریکا جمع ارزش مالی بازرگانی غیرنظامی بین دو کشور در دورهٔ زمانی ۱۹۸۰ــ ۱۹۷۵ (تا آخر ۱۹۸۰) انتظار می‌رود از چهل (٤۰) میلیارد دلار آمریکا نیز بیشتر شود.

نظر به علاقهٔ دو دولت به گسترش بی‌وقفهٔ بازرگانی و همکاری‌های اقتصادی بین دو کشور، طرفین، ضرورت توسعهٔ وسیع و قابل توجه صدور کالاهای صنعتی ساخت ایران به آمریکا را مورد توجه قرار دادند و در این زمینه، هیئت آمریکا آمادگی خود را برای همکاری و هماهنگی با کوششهایی که در این مورد صورت خواهند گرفت، اعلام نمود.

طرف ایرانی، نگرانی عمیق و تأسف فراوان خود را در خصوص حذف صادرات ایران از «سیستم همگانی موارد ترجیح» آمریکا ابراز داشت و تأکید کرد حذف صادرات ایران از سیستم مزبور با هدف و عزم طرفین در جهت تسهیل و توسعهٔ بازرگانی بین دو کشور مغایرت دارد. طرف آمریکایی خاطرنشان ساخت که هر نوع تغییر در موارد پیش‌بینی شده در «سیستم همگانی موارد ترجیح» آمریکا، باید به تصویب کنگرهٔ* آمریکا برسد، ولی «شعبهٔ اجرایی ایالات متحده»** از لایحه‌ای که اخیراً به منظور گنجاندن ایران در ردیف کشورهای برخوردار از منافع حاصله از مقررات «سیستم همگانی موارد ترجیح» آمریکا در کنگرهٔ آمریکا مطرح شده به هر حال حمایت خواهد نمود و با تمام قوا خواهد کوشید، لایحهٔ مذکور هر چه زودتر به تصویب کنگرهٔ آمریکا برسد.

کمیسیون از اینکه شورای مشترک بازرگانی تمام اعضای ایران و آمریکایی خود را تعیین و یک «کنفرانس مالی» موفق نیز برگزار کرده، ابراز خوشوقتی نمود و طرفین به این نتیجه رسیدند که نخستین گردهمایی شورای مشترک بازرگانی، فرصت مناسبی برای آشناشدن نمایندگان بخش خصوصی آمریکا با اوضاع تجاری ایران و بالعکس بوده است.

طرفین همچنین به این نتیجه رسیدند که شورای مشترک بازرگانی، امکانات بالقوه را برای ایفای نقش مهم در جهت تشویق همکاری‌های اقتصادی و تجاری بین ایران و آمریکا دارد و موافقت شد طرف ایرانی در مورد با تضمین‌های مربوط به مناقصه‌ها و اجراء معاملات، ضمانت‌نامه‌های «شرکت‌های تضامنی آمریکا قابل پذیرش بر اساس (ارزش) سهام دولتی آمریکا»*** را، با توجه به قوانین و مقررات جاری خود

* Congress به معنای جمع مجلس سنا و مجلس نمایندگان ایالات متحدهٔ آمریکا.

** United States Executive Branch

*** Bonds در این مورد به معنای تضمینها و اسناد هر دولت ولی مقصود از آن در اصطلاح آمریکایی Federal Bonds، معمولاً اسناد دولت آمریکا و از جمله اسناد سهام دولتی (فدرال) آمریکا و یا خود آن سهام است.

بپذیرد.

صنایع

کمیسیون، مذاکرات جاری بین سازمان گسترش و نوسازی صنعتی ایران* و بخش خصوصی آمریکا را به منظور تأسیس شرکتهای مشترک برای تولید آسیاب، مقرهٔ مخصوص جریان برق با ولتاژ بالا، سنگهای تیزکنی و سنگ‌زنی بسیار سخت (کاردیده و بادوام) موتور الکتریک با نیروی اسب کسری (متغیر)، نقاله، صمغ (رزین) برای صنایع چوب، کوره‌های صنعتی و ماشین‌آلات کارگاه ابزار، با رضایتمندی تأیید کرد و رضایت خود را از بابت انعقاد چند قرارداد بین بخشهای خصوصی ایران و آمریکا به منظور تأسیس چند شرکت مشترک برای ساخت و تولید تریلی و الکترود گرافیت نیز ابراز داشت.

به منظور وسعت بخشیدن به طیف همکاری بین دو کشور در زمینهٔ صنایع الکترونیک، موافقت شد طرف آمریکایی امر تسریع تصمیم‌گیری در مورد تقاضاهای شرکتهای آمریکایی برای عرضهٔ تکنولوژی‌های پیش‌بینی شده در قراردادهایی که با شرکتهای ایرانی امضا کرده‌اند و همچنین در مورد برنامه‌های آموزشی پرسنل فنی ایران در شرکتها و مؤسسات آمریکا را به عهده بگیرد.

سرمایه‌گذاری

طرفین رضایت خود را از بابت پیشرفتهای حاصله در زمینهٔ سرمایه‌گذاری در دو کشور ابراز داشتند، از افزایش جریان سرمایه بین ایران و آمریکا استقبال نمودند و به این نتیجه رسیدند که سیاست‌گذاری‌ها و تسهیلات مربوط به سرمایه‌گذاری در هر دو کشور و از جمله تشویق و حمایت دوجانبه از سرمایه‌گذاری باید در گردهمایی بعدی کمیتهٔ اقتصاد و دارایی مورد بحث قرار گیرند.

گاز طبیعی مایع

طرف ایرانی خاطرنشان ساخت که اخیراً، به دنبال کشف منابع عظیم گاز طبیعی در ایران، معلوم شده که میزان منابع تأیید شدهٔ ایران در این مورد ممکن است از میزان منابع مشابه هر کشور دیگری بیشتر باشد و اینکه ایران برنامه‌های وسیعی برای استفاده از این منابع طبیعی تدارک دیده.

طرف آمریکایی تصمیمات اخیر خود در زمینهٔ سیاستهای آمریکا در خصوص

* IDRO

واردات گاز طبیعی به ایالات متحده را به اطلاع هیئت ایرانی رسانید و اضافه نمود که این سیاستها، «شعبهٔ اجرایی آمریکا»* را قادر می‌سازند، پروژه‌های تولید و تحویل گاز طبیعی به آمریکا بر اساس شرایط از نظر اقتصادی جالب توجه را تشویق و حمایت کند.

پیشرفت کار در زمینهٔ دو اقدام مشترک بزرگ در خصوص صدور گاز طبیعی مایع** به آمریکا توسط شرکت ملی گاز ایران و کمپانی های خصوصی آمریکا که طرفین در حال حاضر منتظر اتمام مطالعات مربوط به عملی بودن آنها از نظر اقتصادی هستند، از سوی کمیسیون بررسی شد و لازم به تذکر است که هر یک از این دو اقدام مشترک بزرگ، از نظر مالی، یک معاملهٔ چند میلیارد دلاری است.

مسکن و خانه‌سازی

دو طرف پیشرفت همکاری در زمینهٔ خانه‌سازی و احداث مسکن را بررسی نمودند و توافق شد بخشهای معینی از همکاری های مشترک، به نحو زیر توسعه یابند:

۱. تأسیس کارخانه هایی به منظور تولید قطعات و مصالح ساختمانی و همچنین خانه های پیش‌ساخته و تدارک خدمات مربوط به موارد بالا از قبیل آموزش و تربیت مدیر، برنامه‌ریزی صنعتی، مدیریت پرسنل و غیره.

همکاری در زمینهٔ تأسیس کارخانه های فوق ممکن است به صورت اقدامات تجاری- صنعتی مشترک، صدور مجوز و تدارک خدمات فنّی مربوطه انجام پذیرد.

۲. شرکت در نمایشگاههای بازرگانی در ایران و آمریکا.

۳. همکاری فنی در زمینهٔ مدیریت خانه‌سازی و امور شهری، تأمین مالی امر خانه‌سازی و نقش بازار وام ثانویه در این مورد، تبادل اطلاعات و اسناد فنّی زمینهٔ مصالح و سیستمهای ساختمانی و همچنین در زمینهٔ کنترل کیفیت.

بخشی از این همکاری فنّی به صورت برگزاری سمینار، کنفرانس، تدارک کارشناسان و مشاوران و آموزش کادرهای مورد نیاز انجام خواهد شد.

ترابری (حمل و نقل)

کمیسیون رضامندی خود را از بابت همکاری دو کشور در زمینهٔ ساخت بزرگراه، ابراز داشت و موافقت شد مؤسسات مربوطهٔ دو دولت، اقدامات اداری لازم را به منظور

* U.S. Executive Branch
** LNG

تسهیل و توسعهٔ همکاری در این مورد ویژه به عمل آورند.

طرف ایرانی خاطرنشان ساخت که از سرمایه‌گذاری کمپانی های آمریکایی در امر ساختن جمعاً حدود دویست کیلومتر به اجرا (به معنای جاده‌ای که عبور وسایط نقلیه از آن مستلزم پرداخت عوارض ویژه است) در ایران، استقبال خواهد نمود.

طرف آمریکایی به این امر علاقه نشان داد و قرار شد موضوع را با شرکتهای مالی و ساختمانی آمریکا مطرح کرده و توجه آنها را به این امر جلب کند.

طرف آمریکایی به شرکت در امر ساخت و تأسیس ترمینالهای کامپیوتری ویژهٔ کامیون و سیستم ترابری یکپارچه (راه‌آهن در عین حال کامیون‌رو برای عبور قطار و کامیون) و همچنین اجرای برنامه‌های مربوط به تهویه و روشنایی تونلها و ایمنی راهها در ایران علاقه نشان داد.

طرف ایرانی از این موضوع استقبال نمود و قرار شد یک گروه ایرانی برای مذاکره با شرکتهای آمریکایی مربوطه به منظور تعیین جزئیات این موارد به آمریکا اعزام شود. کمیسیون تأیید نمود چهارده مقام بندری ایران قرار است در یک برنامهٔ آموزشی که از سوی گارد ساحلی آمریکا تدارک دیده شده، شرکت کنند.

یک برنامهٔ آموزشی وسیع ویژهٔ پرسنل بندری و متصدیان و مأموران دریایی در دست تنظیم است که امکان دارد یکی از موارد همکاری فنّی ایران و آمریکا تلقی شود.

طرف ایرانی تأیید کرد که از شرکت بخش خصوصی آمریکا در مناقصه‌های توسعهٔ بندری و ساخت راه‌آهن ایران استقبال خواهد کرد و طرفین از امکان همکاری بین سازمان هواپیمایی کشوری ایران و سازمان هوانوردی فدرال (دولتی) آمریکا استقبال نمودند.

انرژی

کمیسیون با رضایتمندی تأیید نمود که همکاری در زمینهٔ انرژی اتمی بین ایران و آمریکا، عمق و گسترش فوق‌العاده‌ای پیدا کرده و خاطرنشان ساخت که چند مورد فعالیت و همکاری در این زمینه به مرحلهٔ (فاز) نهایی مذاکرات و اجرای کامل آن رسیده است. به دولت ایران ارائه خواهد نمود.

کمیسیون بویژه همکاری در موارد تعیین و ارزشیابی محلهای تأسیس نیروگاههای اتمی در ایران، کشف منابع اورانیوم در ایران، آموزش مهندسین و دانشمندان

ایرانی و ساخت اورانیوم اندکی غنی شده به عنوان سوخت رآکتورهای نیروگاههای اتمی ایران را تأیید نمود و همچنین خاطرنشان ساخت که ارزش پولی کل معاملات مربوط به این موارد خاص، تقریباً دویست و سی (۲۳۰) میلیون دلار آمریکا است.

کمیسیون بار دیگر مجدداً علاقهٔ عمیق و مشترک دو کشور را به انعقاد موافقتنامه‌ای برای همکاری در زمینهٔ کاربرد انرژی اتمی به میزان وسیع و فوق‌العاده به منظور تولید نیرو و شیرین‌سازی آب در ایران اعلام نمود و طرفین، اهمیت بسیاری که برای پرهیز از تولید بیشتر تسلیحات اتمی قائل‌اند را تأیید کردند و اعلام داشتند که مصمم‌اند در این مورد هرچه بیشتر کوشش کنند. کمیسیون به این نتیجه رسید که دو کشور باید در خصوص کوششهایشان در مورد فوق به مشاوره با یکدیگر ادامه داده تا تلاشهایشان به منظور تحریم تولید بیشتر این قبیل تسلیحات واقعاً به نتیجه رسیده و بی‌ثمر نماند.

کمیسیون تأیید نمود که از زمان برگزاری اجلاس قبلی به بعد، پیشرفت قابل ملاحظه‌ای در امر تعیین و تعریف اصول یک موافقت همکاری جدید در زمینهٔ نیروی اتمی حاصل شده و نتیجه گرفت که در حال حاضر زیربنای لازم برای برگزاری مذاکرات مربوط به تعیین جزئیات کار به وجود آمده و سرانجام تصمیم گرفته شد به منظور هرچه زودتر به توافق رسیدن در زمینهٔ جزئیات کار، مذاکرات فوق‌الذکر بین مقامات مربوطهٔ دو کشور دنبال شوند. کمیسیون تصمیم گرفت دو کشور اجرای برنامهٔ همکاری در زمینهٔ پژوهش و استفاده از انرژی خورشیدی را به عهده بگیرند.

«سازمان گسترش و پژوهش انرژی آمریکا» در طی یک ماه آینده اطلاعات مربوط به برنامهٔ گسترش و پژوهش در زمینهٔ انرژی خورشیدی خود را و همچنین اطلاعات مربوط به مؤسسات و سازمانهایی که در آمریکا در زمینهٔ تولید انرژی خورشیدی، فعالیت دارند را در اختیار دولت ایران قرار خواهد داد.

پس از بررسی این اطلاعات توسط مقامات ایرانی، گروهی از کارشناسان ایرانی از مؤسسات و سازمانهای مربوطه در آمریکا بازدید خواهند کرد و همچنین یک گروه آمریکایی در این مورد از ایران بازدید خواهند کرد و آنگاه کارشناسان دو کشور به منظور تعیین اصول برنامهٔ همکاری در این زمینه، گردهمایی خواهند داشت.

کمیسیون علاقهٔ هر دو کشور به توسعهٔ منابع انرژی غیرنفتی را مورد بحث قرارداد

و مقرر شد نام «کمیتهٔ انرژی اتمی» به «کمیتهٔ گسترش و پژوهش انرژی» تبدیل شود تا این کمیته از این پس نقطهٔ کانونی در امر تشویق همکاری ایران و آمریکا در زمینهٔ کاربرد، گسترش و پژوهش منابع انرژی غیرنفتی تلقی شود.

کشاورزی

کمیسیون، همکاری دو کشور در زمینهٔ کشاورزی را بررسی نمود و در موارد زیر نظر داد و به نتایج نهایی رسید:

۱. طرف ایرانی، جیرفت یا میناب یا خوزستان را به عنوان منطقه‌ای برای اجرای برنامهٔ توسعهٔ کشاورزی و تأسیس یک واحد کشاورزی تجاری (در سطح بازرگانی و یکپارچه) با همکاری آمریکا در آن پیشنهاد نمود و موافقت شد طرف آمریکایی در ماه اکتبر یک گروه سه‌نفره را برای بررسی امکانات همکاری در این زمینه به مدت سه هفته به ایران بفرستد و بدیهی است که شرایط و موارد این پژوهش سه هفته‌ای را طرف ایرانی ارائه خواهد نمود.

۲. کمیسیون تصمیم متخذه در دومین اجلاس کمیسیون مشترک در مورد همکاری بین دو کشور در زمینهٔ تولید ماشین‌آلات کشاورزی، کود شیمیایی و سموم دفع آفات نباتی در ایران و برای مصارف داخلی را یادآوری نمود و موافقت شد از شورای مشترک بازرگانی درخواست شود در زمینهٔ تشویق کشاورزی تجاری (در سطح وسیع و یکپارچه) در ایران نقش فعالتری به عهده بگیرد تا امکانات بیشتری برای شرکت بخش خصوصی در این گونه فعالیتها به وجود بیاید. در این مورد طرف ایرانی، بانک توسعهٔ کشاورزی ایران و بانک توسعهٔ صنعت و معدن ایران و طرف آمریکایی، کمیته‌ای متشکل از نمایندگان وزارت کشاورزی و وزارت بازرگانی آمریکا و «سازمان آمریکایی سرمایه‌گذاری خصوصی در کشورهای بیگانه (غیرآمریکایی)»* را برای بررسی موضوع تعیین کردند و طرف ایرانی موافقت نمود فهرستی از پروژه‌هایی را که دولت ایران مایل است بخش خصوصی آمریکا در اجرای آنها شرکت داشته باشد، ارائه نماید.

کمیسیون به این نتیجه رسید که «سازمان آمریکایی سرمایه‌گذاری خصوصی در کشورهای غیرآمریکایی باید نقش فعالتری در این زمینه ایفا نماید.

* OPIC

۳. طرفین در مورد ایجاد یک گروه کار دائم که حداقل یک بار در هر سال به منظور مذاکره دربارهٔ آمار برآوردهای تخمینی تولیدات کشاورزی در سطح جهانی و از جمله در ایران و آمریکا، گردهمایی خواهد داشت، به توافق نهایی رسیدند.

این گروه کار، متشکل خواهد بود از، نمایندگان وزارت کشاورزی، منابع طبیعی ایران، وزارت بازرگانی ایران و وزارت کشاورزی ایالات متحدهٔ آمریکا و تاریخ روز اولین جلسهٔ مذاکرات آن، اول مه ۱۹۷۷ تعیین شده.

٤. با توجه به تصمیمات آخرین اجلاس کمیسیون در مورد همکاری در زمینهٔ تأسیس یک مجتمع کشاورزی در یکی از مناطق بایر ایران، طرف ایرانی، توسعهٔ یک مجتمع کشت دیم و مدیریت مرتع در منطقه گرگان یا خراسان را پیشنهاد نمود و طرف آمریکایی موافقت کرد موضوع را بررسی کند و نظرش را هرچه زودتر اطلاع دهد.

۵. طرف آمریکایی آمادگی خود را در مورد ادامهٔ همکاری با ایران در زمینهٔ ادارهٔ مرکز اطلاعات پژوهشی کشاورزی ایران اعلام داشت.

٦. طرفین اشتیاق خود را به ادامهٔ تماس در زمینه‌های دامپزشکی و کنترل و دفع آفات نباتی و تبادل اطلاعات ویژه و تفصیلی به منظور تعیین موارد همکاری ابراز داشتند و طرف ایرانی فهرست ویژهٔ پیشنهادهای مربوطه را به طرف آمریکایی ارائه نمود.

۷. طرف ایرانی در مورد برنامه‌های جاری خود در زمینهٔ گردآوری اطلاعات و تجهیزات داده‌پردازی (عمل آوردن اطلاعات)* با استفاده از تکنولوژی اقمار مصنوعی، توضیح داد و تماس گیری‌های خود را با ناسا (ادارهٔ فضانوردی و تحقیقات فضایی ملی ایالات متحدهٔ آمریکا) و دیگر مؤسسات تخصصی مربوطهٔ آمریکا را خاطرنشان ساخت.

طرفین از بابت پیشرفت همکاری در این زمینه، ابراز خرسندی نمودند و قرار شد همکاری در این مورد همچنان دنبال شود.

۸. طرفین موافقت کردند برای تعیین ترتیب و قرارهای لازم به‌منظور آموزش تعداد زیادتری از ایرانیان در زمینه‌های مختلف و از جمله جنگلداری، مدیریت مرتع و عملیات گوناگون مربوط به تقسیم آب و آبیاری (محلهای آب‌پخشان)** در آمریکا و همچنین استفاده از خدمات اساتید و کارشناسان آمریکایی در ایران، همکاری داشته باشند و

* DATA Processing
** Watershed

طرف آمریکایی، خاطرنشان ساخت که کل ساختار هزینه‌ای (بودجه) این قبیل خدمات را به منظور ارائه برآوردهای تخمینی مربوطه به ایران، بررسی و بازبینی خواهد نمود.

۹. طرف ایرانی در مورد نیازهایش به آموزش تعداد بیشتری پرسنل ایرانی در زمینه‌های گوناگون کشاورزی توضیحاتی ارائه نمود.

موارد این آموزشها توسط طرف ایرانی تعیین شده‌اند و فهرست آنها به ایالات متحدهٔ آمریکا تحویل داده شده است.

وزارت کشاورزی آمریکا پس از مشاوره با گروهی از ایرانیانی که در ماه سپتامبر سال میلادی جاری از آمریکا دیدن خواهند نمود، در این باره اقدام فوری در عمل خواهد آورد و جزئیات برنامه‌های آموزشی این طرح را تعیین خواهد نمود.

علوم، تکنولوژی و آموزش

کمیسیون، پیشرفت همکاری بین دو کشور در زمینه‌های علوم، تکنولوژی و آموزش و بویژه آموزش، زمین‌شناسی و استراق سمعی- بصری (کشف) از راه دور* را با خرسندی تأیید نمود و قرار شد همکاری در این زمینه‌ها به قراری توسعه یابد که مسائل محیط زیستی، بهداشت، پژوهش دربارهٔ پزشکی موجودات زنده (شامل دامپزشکی) و علوم مربوط به مناطق لم‌یزرع را نیز دربر گیرد.

استراق سمعی- بصری (کشف) از راه دور

کمیسیون خاطرنشان ساخت که سازمان برنامه و بودجهٔ ایران به عنوان ارگان هماهنگ کنندهٔ همکاری‌های بین دو دولت به منظور استفاده از اطلاعات حاصله از سیستمها و تجهیزات استراق سمعی- بصری از راه دور تعیین شده و طرف آمریکایی پاسخهای لازم به پیشنهادهای تفصیلی مربوط به همکاری در این زمینه که از سوی دولت ایران مطرح شده‌اند، پس از بررسی کامل آنها، ارائه خواهد نمود.

تحقیقات معدنی و زمین‌شناسی و مطالعات مربوط به زلزله‌شناسی

کمیسیون، تصمیمات متخذهٔ آخرین اجلاس خود را در مورد همکاری در زمینه‌های تحقیقات معدنی و زمین‌شناسی و مطالعات مربوط به زلزله‌شناسی مجدداً تأیید نموده و با خرسندی اعلام داشت که چارچوب یک برنامهٔ مناسب برای همکاری و

* Remote Sensing

آموزش بیشتر در این زمینه‌ها در طی ۱۸ ماه آینده و از جمله همکاری در زمینهٔ برنامه‌های پیش‌بینی زمین‌لرزه ایجاد و تعیین شده و دو دولت در مورد آن به توافق رسیده‌اند.

اقیانوس‌شناسی

کمیسیون تأیید نمود که گروهی از اقیانوس‌شناسان ایرانی در آیندهٔ نزدیک به منظور ارزیابی امکانات بالقوه برای همکاری ثمربخش در زمینهٔ شناسایی اقیانوسها و دریاها و از جمله برای تأسیس یک مرکز اطلاعات دریایی در ایران به آمریکا اعزام خواهد شد و کمیتهٔ ملی ایرانی اقیانوس‌شناسی و سازمان ملّی آمریکایی هواشناسی و اقیانوس‌شناسی را به عنوان دو مؤسسهٔ اصلی به منظور تبادل اطلاعات و مواد و تجهیزات مربوطه تعیین نمود.

آموزش

سخاوت کمیتهٔ علیاحضرت فرح پهلوی در مورد تأسیس بنیاد بورسهای مطالعات آمریکایی با سرمایهٔ یک میلیون دلار آمریکا به منظور حمایت از توسعهٔ برنامه‌های مطالعات آمریکایی در ایران در خصوص بزرگداشت دویستمین سالگرد استقلال آمریکا و همچنین اقدام دولت ایران در مورد ایجاد یک بنیاد بورسهای مطالعاتی به مناسبت دویستمین سالگرد فوق با بودجهٔ صد هزار دلار آمریکا به منظور اعطای بورس به آن دسته از اساتید آمریکایی که مایلند برنامه‌های مطالعات ایرانی را در ایران دنبال کنند با سپاسگزاری از سوی طرف آمریکایی استقبال شد و طرف آمریکایی همچنین از اقدام دولت ایران در مورد شرکت با دولت آمریکا در امر تعهد هزینه‌های برنامهٔ مبادلهٔ فولبرایت* اظهار امتنان نمود.

کمیسیون با رضامندی تأیید کرد که گروهی متشکل از چهار مقام آموزشی آمریکا اخیراً یک برنامهٔ پژوهش در مورد پیوندهای بین دانشگاههای ایران و آمریکا را به پایان رسانده و گزارش آنها در این زمینه، شامل توصیه‌هایی است برای بهبود بخشیدن به این روابط بین دانشگاهی که قرار است بزودی ارائه شود. کمیسیون موافقت کرد در مورد خدمات موجود در ایران در زمینهٔ آموزش زبان انگلیسی و هدایت و راهنمایی آن گروه از دانشجویان ایرانی که در نظر دارند برای ادامهٔ تحصیل به آمریکا بروند، و از جمله به

* Falbright Exchange Program

منظور تعیین موارد ضرورت بهبود بخشیدن به این خدمات، مطالعه‌ای به عمل آورد. همچنین موافقت شد یک گروه ایرانی به منظور بررسی آموزش علوم به ایالات متحدهٔ آمریکا اعزام شود و طرف ایرانی خاطرنشان ساخت که در مورد علاقهٔ احتمالی مؤسسات آموزشی ایران به پروژه‌های مشترک تکنولوژی آموزشی و بهبود بخشیدن به امر مبادلهٔ اطلاعات مربوطه، طرف آمریکایی را مطلع خواهد ساخت.

محیط زیست

نظر به اهمیت خطر آلودگی محیط زیست و مسائل محیط زیستی به طور کلی، کمیسیون موافقت کرد دو طرف در این زمینه و بویژه در مورد مشکلات ناشی از آلودگی هوا در تهران همکاری نمایند و مطالعات وسیعی دربارهٔ تأثیر محیط زیست به عمل آورند و به دیدار قریب‌الوقوع گروهی از کارشناسان آمریکایی سازمان حفاظت از محیط زیست آمریکا از ایران در طی ماه اوت ۱۹۷۶ میلادی نیز توجه خاصی نموده کمیسیون به این نتیجه رسید که همکاری نزدیک بین مؤسسات ایرانی و آمریکایی در تمام زمینه‌های بالا و تبادل اطلاعات و تجربیات مربوطه بین آنها، باید به وسیلهٔ هر دو طرف تشویق گردد و اعلام داشت که همکاری دوجانبهٔ دو کشور برای تأسیس و گسترش مراکز پژوهش در ایران امکانپذیر است.

بهداشت

کمیسیون موافقت نمود که وزارت بهداشت و درمان ایران و وزارت بهداشت، آموزش و رفاه آمریکا در موارد زیر همکاری داشته باشند:

نظارت کامل بر تولید و استفاده از دارو و خوراک و بویژه گسترش تکنیکهای ویژه برای کنترل دارو و خوراک در مرحلهٔ آزمایشها و تستهای مربوطهٔ آزمایشگاهی تبادل کارشناس و دانش مربوطه، قائل شدن حق تقدم برای آموزش تکنیسینهای واجد شرایط ایرانی، تعیین کارشناسان آمریکایی لازم به منظور همکاری در زمینهٔ ایجاد یک وزارت نظارت بر خوراک و دارو در ایران، تأسیس یک آزمایشگاه مخصوص، کنترل اعتیاد به مواد مخدر غیرقانونی و ترک دادن معتادان و بویژه مبادلهٔ اطلاعات بین مؤسسات مربوطهٔ دو کشور در این زمینه.

موافقت شد گروههایی از کارشناسان دو کشور بلافاصله پس از تعیین ترتیب و قرارهای اداری لازم در این مورد به منظور برنامه‌ریزی این طرح دیدارهایی از ایران و

آمریکا به عمل آورند.

نیروی انسانی و همکاری فنّی

کمیسیون، همکاری در زمینهٔ نیروی انسانی و امور فنّی را بررسی نمود و با رضامندی از پیشرفت حاصله در امر تأسیس مراکز آموزشی و دفاتر کاریابی سیّار و پژوهش مقامات ایرانی در زمینهٔ تکنیکهای آموزشی آمریکا یاد کرد و همچنین تأیید نمود که وزارت کار و امور اجتماعی ایران در نظر دارد چهل واحد سیّار کاریابی و آموزشهای فنّی دیگر نیز به منظور استفاده از آنها در مناطق غیرشهری از آمریکا خریداری کند و خاطرنشان ساخت که کارشناسان ایرانی در نظر دارند به منظور مطالعه در زمینه های گوناگون و از جمله تکنیکهای کاریابی، بیمهٔ دوران بیکاری، امور اداری و مدیریت، آموزش در حین خدمت و وسایل سمعی ـ بصری آمریکا، یک سری سفرهای پژوهشی به آمریکا داشته باشند.

کمیسیون موافقت نمود مبادلهٔ اطلاعات و کارشناس بین «مرکز پژوهش و آموزش ایمنی و سلامت حرفه ای ایران» و «ادارهٔ ایمنی و سلامت حرفه ای وزارت کار آمریکا» و مؤسسات آمریکایی مشابه آن تشویق شود و قرار شد نخستین گام در این زمینه را ایران از طریق ارائهٔ شرح تفصیلی مرکز ایرانی فوق الذکر بردارد.

کمیسیون موافقت نمود طرفین در مورد تأسیس «مرکز توسعهٔ آموزش حرفه ای» در ایران همکاری نمایند و تأیید نمود که گروهی از مقامات وزارت کار و امور اجتماعی ایران قرار شده در خصوص توسعهٔ برنامه ای به منظور سنجش و ارتقای بازده نیروی کار در ایران، به آمریکا اعزام شود.

اجلاس بعدی

موافقت شد چهارمین اجلاس کمیسیون مشترک در سال ۱۹۷۷ در واشنگتن و در تاریخ روزی که به موقع خود با توافق دو دولت تعیین خواهد شد، برگزار گردد.

در تاریخ ۷ اوت ۱۹۷۶ در تهران، در دو نسخه به انگلیسی که هر دو به یک میزان از اعتبار قانونی برخوردارند، اجرا و تأیید شد.

رئیس هیئت ایرانی	رئیس هیئت آمریکایی
هوشنگ انصاری	هنری ا. کیسینجر
وزیر امور اقتصاد و دارایی	وزیر امور خارجهٔ آمریکا

ضمیمهٔ ۱

فهرست اسامی اعضای هیئت ایرانی

عالی‌جناب هوشنگ انصاری	وزیر امور اقتصاد و دارایی ایران
عالی جناب اکبر اعتماد	مشاورنخست وزیرورئیس کل سازمان انرژی اتمی ایران
عالی جناب جلیل شرکا	قائم‌مقام ارشد و وزیر امور اقتصاد و دارایی
عالی جناب جعفر ندیم	معاون وزیرامورخارجه درامور بین‌المللی واقتصادی
عالی جناب جواد وفا	معاون وزیرامور اقتصادودارایی درامور بین‌المللی
عالی جناب محمدهادی قوامیان	معاون وزیرکشاورزی ومنابع طبیعی درامورکشاورزی درسطح تجاری (وسیع)
عالی‌جناب علی موسوی نسل	معاون وزیرراه وترابری درامور پروژه‌ها و پژوهش
عالی جناب بهمن پارسا	معاون وزیرعلوم وآموزش عالی درامور پژوهشهای علمی
عالی جناب فریدون ناصری	معاون وزیرکار وامور اجتماعی درامور نیروی انسانی
عالی جناب پرویز حکمت	معاون بخش امورفنی سازمان برنامه و بودجهٔ ایران
دریابان ابوالفتح اردلان	مدیرعامل سازمان صنایع الکترونیک ایران
آقای مسعود موسوی	مدیرکل بخش همکاری‌های اقتصادی وزارت اموراقتصادودارایی
آقای مرتضی کاووسی	رئیس ادارهٔ اموراَمریکایی وزارت اموراقتصادودارایی

ضمیمهٔ ۲

فهرست اسامی اعضای هیئت آمریکا

جناب هنری ا. کیسینجر	وزیر امور خارجهٔ آمریکا
جناب ریچارد هلمز	سفیرکبیر آمریکا در ایران
جناب ادوارد او. وتر	معاون وزیربازرگانی آمریکاومعاون کمیتهٔ اقتصادودارایی
جناب ویلیام دی. راجرز	معاون وزیرامورخارجهٔ آمریکادرامور اقتصادی
جناب جوئل سیگال	دستیارمعاون وزارت کارآمریکادرامور بین المللی ومعاون کمیتهٔ همکاری های فنّی ونیروی انسانی
جناب آلفرد ال. اترتون، جونیور	دستیاروزیرامورخارجهٔ آمریکادرامورخاورنزدیک وآسیای جنوبی
جناب رابرت اچ. بایندر	دستیار وزیر ترابری آمریکا
جناب نلسون سیورینگ	معاون سازمان گسترش وپژوهش انرژی آمریکاومعاون کمیتهٔ انرژی اتمی
جناب کوئنیتن ام.وست	رئیس سرویس پژوهشهای اقتصادی وزارت کشاورزی آمریکا
دکتر آزوالد اچ. گنلی	قائم‌مقام دستیاروزیرامورخارجهٔ آمریکا درامور اقیانوسها وامورعلمی ومحیط زیست بین المللی ومعاون کمتیهٔ آمـوزش، تکنولوژی و علوم
جناب جک سی. میکلوس	رایزن درجهٔ یک سفارت آمریکا در تهران
آقای راترفوردام. پوتز	مشاورارشدوزارت امورخارجهٔ آمریکادراموراقتصادی
آقای چارلز دبلیو. ناس	رئیس بخش امورایران وزارت امورخارجهٔ آمریکا

۳۲. موافقتنامهٔ همکاری سازمان حفاظت محیط زیست

۱. متن موافقتنامه

موافقتنامهٔ همکاری و تعاون بین سازمان حفاظت و محیط زیست ایران و سازمان حفاظت محیط زیست ایالات متحده امریکا

نظر به اینکه سازمان حفاظت محیط زیست ایران و سازمان حفاظت محیط زیست ایالا متحدهٔ امریکا علاقه و مسئولیتهای مشترکی در حفظ و بهسازی محیط زیست انسانی و محیط طبیعی کشورهای خود و همچنین علاقه‌ای مشترک به حفاظت و بهسازی محیط زیست جهان دارند،

نظر به اینکه ایران و ایالات متحدهٔ امریکا در بسیاری از مسائل و دشواری‌های مربوط به محیط زیست که از افزایش جمعیت و گسترش شهرها و فعالیتهای اساسی صنعتی و وجود نقاطی بیشمار با زیبایی‌های طبیعی یا مصنوعی ناشی می‌شود سهیم هستند.

چون همکاری در زمینهٔ حفاظت و بهسازی محیط زیست لازمهٔ همکاری‌های اقتصادی و فنی بین دو کشور در چارچوب کمیسیون مشترک همکاری‌های فنی فیمابین است، لذا طرفین به شرح زیر موافقت نمودند:

مادهٔ ۱ ــ سازمان حفاظت محیط زیست ایران و سازمان حفاظت محیط زیست ایالات متحدهٔ امریکا با یکدیگر همکاری خواهند کرد و کشورهای متبوع خود را در حل مشکلات و مسائل مربوط به محیط زیست که مورد علاقهٔ طرفین است از طریق مبادلهٔ اطلاعات و کارشناسان و اجرای طرحهای مشترک که رئیس سازمان حفاظت محیط زیست ایران و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست ایالات متحدهٔ امریکا مقتضی بدانند یاری خواهند داد.

مادهٔ ۲ ــ سازمان حفاظت محیط زیست ایران و سازمان حفاظت محیط زیست ایالات متحدهٔ امریکا به محض تقاضای هر یک از طرفین، مستشاران و خدماتی را که مورد توافق رئیس سازمان حفاظت محیط زیست ایران و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست ایالات متحدهٔ آمریکا واقع شود بر اساس شرایطی که مورد قبول طرفین باشد تأمین خواهند کرد.

مادهٔ ۳ ــ سازمان حفاظت محیط زیست ایالات متحدهٔ امریکا به محض درخواست رئیس سازمان حفاظت محیط زیست ایران و با توجه به سیاستها و موافقتنامه های کمیسیون مشترک همکاری اقتصادی ایران و امریکا، رأساً یا با مشورت با سایر دستگاههای دولتی امریکا بر اساس قوانین موضوعه و سیاستهای دولت امریکا اقدام خواهند کرد و خدمات و مستشاران بخش خصوصی (غیردولتی) امریکا را که قادر به مساعدت با سازمان حفاظت محیط زیست ایران در پیشبرد فعالیتهای مشمول این موافقتنامه باشند معین و مشخص خواهند ساخت.

مادهٔ ٤ ــ این موافقتنامهٔ همکاری و تعاون از تاریخ آخرین اعلام هر یک از طرفین به طرف دیگر حاکی از اینکه اجرای آن از لحاظ قوانین و مقررات داخلی آن کشور بلامانع است به مورد اجرا گذارده خواهد شد و مدت اعتبار آن پنج سال خواهد بود. هر یک از طرفین می توانند این موافقتنامه را هر زمان فسخ کنند مشروط بر آنکه قصد خود را شش ماه (۱۸۰ روز) جلوتر کتباً به اطلاع طرف دیگر برسانند.

مادهٔ ۵ ــ شرایط فعالیتهای مذکور در این موافقتنامه را می توان با موافقت کتبی طرفین اصلاح کرد و سازمان حفاظت محیط زیست ایران یا سازمان حفاظت محیط زیست ایالات متحدهٔ آمریکا می تواند فعالیتهای مشمول این موافقتنامه را کلاً یا جزئاً مسکوت و معلق کند مشروط بر آنکه مراتب را شصت روز جلوتر کتباً به طرف دیگر اطلاع دهد.

برای گواهی مراتب فوق طرفین، این موافقتنامه را به تاریخ دهم نوامبر ۱۹۷٦ امضا کردند.

راسل ترین	اسکندر فیروز
رئیس سازمان حفاظت محیط زیست	معاون نخست وزیر
ایالات متحدهٔ امریکا	و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست ایران

[پی نوشت:] در موافقتنامهٔ اصلی امضا شده توسط جناب آقای اسکندر فیروز، محل امضای مشارالیه در سمت چپ (به لحاظ انگلیسی بودن متن) موافقتنامه می باشد.

۲. متن ضمیمهٔ موافقتنامه

الحاقیهٔ موافقتنامهٔ همکاری و تعاون فیمابین سازمان حفاظت محیط زیست ایران و سازمان حفاظت محیط زیست ایالات متحدهٔ امریکا

مادهٔ ۱ ــ الف) سازمان حفاظت محیط زیست ایالات متحدهٔ امریکا به منظور مساعدت در اجرای این موافقتنامه مستشاران و خدماتی راکه به مورد توافق متقابل سازمان حفاظت محیط زیست ایران و سازمان حفاظت محیط زیست ایالات متحدهٔ امریکا قرار بگیرد در اختیار سازمان مزبور خواهد گذاشت.

ب) مستشاران و خدمات مندرج در بند (الف) مادهٔ ۱ فوق را می‌توان از داخل یا از خارج دولت ایالات متحدهٔ امریکا فراهم ساخت.

پ) هر توافقی که بر اساس مندرجات بند (الف) مادهٔ ۱ به عمل آید باید کتبی بوده، شرایط مربوط به تهیه و فراهم‌سازی مستشاران و خدمات مزبور در آن تصریح شده باشد و چنین توافقی تابع مفاد این موافقتنامه خواهد بود.

ت) خدماتی که طبق این ماده تأمین می‌شود ممکن است شامل کارآموزی در ایالات متحدهٔ امریکا و مسافرتهایی به منظور کمک به تحصیل معلومات تخصصی یا معلومات حرفه‌ای بشود.

مادهٔ ۲ ــ سازمان حفاظت محیط زیست ایالات متحدهٔ امریکا می‌تواند، در صورت تقاضای سازمان حفاظت محیط زیست ایران و طبق برآورد هزینه‌های مورد توافق طرفین و بر اساس مفاد این موافقتنامه به بررسی و مطالعه طرحهای توسعه و گسترش و عمران و تأمین خدمات فنی و حرفه‌ای برای اجرای این طرحها مبادرت ورزد. چنانچه چنین توافقی به عمل آید سازمان حفاظت محیط زیست ایالات متحدهٔ امریکا کلیهٔ مخارج و هزینه‌های ناشی از این اقدامات من‌جمله هزینه‌های غیرمستقیم و هزینه‌های ثابت عمومی (بالاسری) و مخارج برنامه‌ریزی و هزینه‌های مربوط به خاتمهٔ طرح من‌جمله، مالیات و عوارض متعلق به مالکیت یا استفاده از ملک و هرگونه عوارض و مالیات و مالیات بر واردات و صادرات و هر نوع مالیات دیگر را به حساب سازمان حفاظت محیط زیست ایران منظور خواهد کرد.

مادهٔ ۳ ــ شرایط و تسهیلات و وسایل کار در ایران:

الف) دولت ایران تسهیلات ذیل را که برای اجرای مفاد این موافقتنامه مورد نیاز

است فراهم خواهد ساخت:

۱. جای مناسب برای دفتر و اداره با ملزومات و تسهیلات اداری

۲. مدیر اداری و منشی و کارمند دفتری و مترجم شفاهی و مترجم کتبی

۳. وسایط نقلیهٔ با راننده و وسایل نقلیهٔ مناسب دیگر برای انجام امور در محل

٤. مساعدت در تحصیل پروانه‌ها و جوازهایی که در قوانین ایران مقرر شده باشد.

ب) چنانچه دولت ایران نخواهد هر یک از خدمات و وسایل و ملزومات فوق‌الذکر را فراهم و تأمین سازد، طرفین این موافقتنامه در موضوع مخارج و هزینهٔ خدمات و وسایل و ملزومات مذکور توافق خواهند کرد. و سازمان حفاظت محیط زیست ایران مخارج و هزینه‌های مزبور را طبق بند (الف) مادهٔ ۵ موافقتنامهٔ همکاری‌های ایران و امریکا که در تاریخ چهارم مارس ۱۹۷۵ به امضا رسیده است به سازمان حفاظت محیط زیست ایالات متحدهٔ امریکا خواهد پرداخت.

پ) حقوق و فوق‌العاده‌ها:

۱. جز در مواردی که در این موافقتنامه و الحاقیهٔ آن یا در موافقتنامه‌هایی که طبق موافقتنامهٔ همکاری‌های فنی منعقده به تاریخ چهارم مارس ۱۹۷۵ فیمابین دولت ایران و دولت ایالات متحدهٔ امریکا به امضا می‌رسد به نحو دیگر تصریح شده باشد، سازمان حفاظت محیط زیست ایران کلیهٔ هزینه‌هایی را که سازمان حفاظت محیط زیست ایالات متحدهٔ امریکا بابت پرداخت و حقوق و دستمزد کلیهٔ نفراتی متحمل می‌شود که طبق این موافقتنامه وظایفی در ایران به آنها محول می‌گردد به سازمان مزبور خواهد پرداخت تا این هزینه‌ها شامل حقوق ثابت و فوق‌العادهٔ روزانه و فوق‌العادهٔ مسکن و تحصیل و انتقال و حمل و نقل بر اساس ضوابط مقرر در آیین‌نامه استاندارد شدهٔ دولت ایالات متحدهٔ امریکا (ناظر بر کارمندان کشوری و افراد غیرنظامی در مناطق خارج کشور مندرج در ضمیمهٔ ۱) که به هنگام پرداخت حقوق و فوق‌العادهٔ افراد جاری باشد خواهد بود. مفاد این بند شامل کلیهٔ نفراتی خواهد بود که سازمان حفاظت محیط زیست ایالات متحدهٔ امریکا به منظور اجرای طرحهای موضوع این موافقتنامه استخدام نماید خواه نفرات و افراد مزبور از کارمندان دولت ایالات متحدهٔ امریکا باشند خواه از کارمندانی که سازمان حفاظت محیط زیست ایالات متحدهٔ امریکا برای انجام خدمات مقرر در

موافقتنامهٔ حاضر استخدام کند.

۲. سازمان حفاظت محیط زیست ایران موافقت می‌نماید کلیهٔ مخارج مربوط به تعمیم بیمه و صدور بیمه‌نامه را در مقابل مسئولیتها و خساراتی که هم‌اکنون مشمول بیمه‌نامه‌های اصلی متصدیان و کارمندان پیمانی دولت ایالات متحدهٔ امریکا می‌باشد و از فعالیتهای ایشان در ایران به موجب این موافقتنامه ناشی می‌شود بپردازد.

۱. سازمان حفاظت محیط زیست ایران، به موجب شرایط مورد توافق فیمابین در خصوص هر طرح خاص، یک حساب امانی به دلار در خزانه‌داری امریکا باز خواهد کرد و مبلغی را که بر اساس هر طرح مورد توافق فیمابین واقع شود در حساب مزبور تودیع خواهد نمود.

سازمان حفاظت محیط زیست امریکا می‌تواند برای پرداخت هزینه‌های مربوط به تأمین این قبیل خدمات از حساب مزبور برداشت کند. هرگاه مخارج هر یک از طرحهای معین و مشخص افزایش یابد طرفین میزان افزایش را تعیین و سازمان حفاظت محیط زیست ایران مبلغ مورد موافقت را در حساب امانی مزبور تودیع خواهد کرد.

۲. سازمان حفاظت محیط زیست ایالات متحدهٔ امریکا در پایان هر شش ماه در مدتی که حساب امانی مزبور مورد عمل باشد صورت موجودی حساب در آغاز ششماهه مورد محاسبه و برداشتهایی که در طی آن شش ماه برای پرداخت مخارج شده و ماندهٔ حساب امانی در پایان هر شش ماه را به سازمان حفاظت محیط زیست ایران تسلیم خواهد کرد.

۳. چنانچه حساب امانی مذکور خالی از وجه باشد سازمان حفاظت محیط زیست ایالات متحده به هیچ‌وجه ملزم به تأمین وانجام خدمات موضوع این موافقتنامه نخواهد بود.

٤. هرگاه در انقضای این موافقتنامه و پس از پرداخت کلیهٔ مخارج و هزینه‌ها و بدهی‌ها وجوهی در حساب امانی موجود باشد این وجوه به سازمان حفاظت محیط زیست ایران پس داده خواهد شد.

۵. کارمندان امریکایی سازمان حفاظت محیط زیست ایالات متحدهٔ امریکا و کارمندان سازمانها و مؤسساتی که با دولت ایالات متحدهٔ امریکا قرارداد دارند و مأمور انجام خدمات موضوع این موافقتنامه می‌شوند یا گمارده می‌شوند که از پرسنل مزبور

پشتیبانی کنند به اتفاق اشخاص تحت تکفل ایشان از مزایا و معافیتهایی که طبق قوانین جاری دولت ایران در آن هنگام برای کارشناسان خارجی تعیین می شود برخوردار خواهند بود.

مجوز سازمان حفاظت محیط زیست ایالات متحدهٔ امریکا در مورد این موافقتنامه دارای شمارهٔ ۲۲ USC ۲۳۵۷ است.

برای گواهی مراتب فوق، طرفین این موافقتنامه را در تاریخ دهم نوامبر ۱۹۷۶ امضا کردند.

راسل ترین	اسکندر فیروز
رئیس سازمان حفاظت محیط زیست	معاون نخست‌وزیر
ایالات متحدهٔ امریکا	و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست ایران

[پی نوشت:] در موافقتنامهٔ اصلی امضاشده توسط جناب آقای اسکندر فیروز، محل امضای مشارالیه در سمت چپ است (به لحاظ انگلیسی بودن متن) موافقتنامه قرار دارد.

۳۳. نامه‌های متبادل راجع به صدور روادید کثیرالمسافرهٔ غیرمهاجرتی

۱. نامهٔ سفیر آمریکا به وزیر امور خارجه
تهران، ۱۳ دسامبر ۱۹۷۶

آقای وزیر

با توجه به مناسبات حسنهٔ فیمابین که حجم روزافزون مسافرت بین دو مملکت نمایشگر آن است، نمایندگان دولت ایران و سفارت ممالک متحدهٔ آمریکا در تهران اخیراً در مورد اقتضای تکمیل مقررات ناظر به صدور روادید غیرمهاجرتی به اتباع دو دولت مذاکراتی به عمل آوردند. در تعقیب این مذاکرات، احتراماً مراتب زیر را پیشنهاد می نماید:

۱. روادیدهایی که از طرف هر یک از دو دولت جهت اتباع دولت دیگر که قصد بازدید دارند صادر شود برای مدت حداکثر چهار سال و برای ورودهای متعدد معتبر خواهد بود.

۲. این روادیدها به طور رایگان صادر خواهد شد.

۳. این مقررات در مورد انواع روادیدهای غیرمهاجرتی اعم از روادیدهای سیاسی و رسمی و کار و روادیدهایی که به منظور گردش و عبور و جهت دریانوردان و دانشجویان و اعضای سازمان ملل متحد و سایر سازمانهای رسمی و نمایندگان اطلاعات و مطبوعات و رادیو صادر می‌شود، جاری خواهد بود.

٤. مفاد قید مربوط به روادیدهای کثیرالورود در مورد نامزدها و مستخدمین و افرادی که بر مبنای برنامه‌های مبادلاتی مسافرت می‌کنند جاری نمی‌باشد و روادید این افراد فقط برای یک بار ورود و برای مدت زمانی که در درخواستنامهٔ آنها مشخص شده است، معتبر می باشد.

۵. اتباع دو دولت در مدت اعتبار پروانه اقامت نیازی به اخذ روادید برای خروج از مملکت دیگر نخواهند داشت.

۶. مفاد این توافق که از تاریخ اول ژانویهٔ ۱۹۷۷ لازم‌الاجرا خواهد شد جایگزین مقررات مندرج در نامه‌های متبادل بین سفارت آمریکا و وزارت امور خارجهٔ ایران که آخرین آنها به یادداشت شمارهٔ ۸۶۷ # مورخ ۱۰ دسامبر ۱۹۵۵ منتهی می‌شود، خواهد گردید.

چنانچه پیشنهادات مندرج در فوق مورد قبول باشد، پیشنهاد می‌نماید این نامه و نامهٔ جوابیهٔ حاکی از موافقت دولت ایران به منزلهٔ توافق در این زمینه تلقی گردد.

موقع را برای تجدید احترامات فائقه مغتنم می‌شمارد.

ریچارد هلمز
سفیر ممالک متحدهٔ آمریکا

به: عالی‌جناب عباسعلی خلعتبری
وزیر امور خارجهٔ ایران
تهران

۲. اعلام توافق وزیر امور خارجهٔ ایران با نامهٔ سفیر آمریکا

شماره: ۱۱۸۳۰/۱۸

تاریخ: ۲۵۳۵/۹/۲۵ (۱۶ دسامبر ۱۹۷۶)

آقای سفیر

افتخار دارد وصول نامهٔ مورخ ۱۳ دسامبر ۱۹۷۶ (۲۲ آذرماه ۲۵۳۵) آن‌جناب را به شرح زیر:

«آقای وزیر

با توجه به مناسبات حسنهٔ فیمابین که حجم روزافزون مسافرت بین دو مملکت نمایشگر آن است، نمایندگان دولت ایران و سفارت ممالک متحدهٔ آمریکا در تهران اخیراً در مورد اقتضای تکمیل مقررات ناظر به صدور روادید غیرمهاجرتی به اتباع دو دولت مذاکراتی به عمل آوردند. در تعقیب این مذاکرات، احتراماً مراتب زیر را پیشنهاد می نماید:

۱. روادیدهایی که از طرف هر یک از دو دولت جهت اتباع دولت دیگر که قصد بازدید دارند صادر شود برای مدت حداکثر چهار سال و برای ورودهای متعدد معتبر خواهد بود.

۲. این روادیدها به طور رایگان صادر خواهد شد.

۳. این مقررات در مورد انواع روادیدهای غیرمهاجرتی اعم از روادیدهای سیاسی و رسمی و کار و روادیدهایی که به منظور گردش و عبور جهت دریانوردان و دانشجویان و اعضای سازمان ملل متحد و سایر سازمانهای رسمی و نمایندگان اطلاعات و مطبوعات و رادیو صادر می شود، جاری خواهد بود.

٤. مفاد قید مربوط به روادیدهای کثیرالورود در مورد نامزدها و مستخدمین و افرادی که بر مبنای برنامه‌های مبادلاتی مسافرت می‌کنند جاری نمی باشد و روادید این افراد فقط برای یک بار ورود و برای مدت زمانی که در درخواستنامهٔ آنها مشخص شده است، معتبر می باشد.

۵. اتباع دو دولت در مدت اعتبار پروانهٔ اقامت نیازی به اخذ روادید برای خروج از مملکت دیگر نخواهند داشت.

۶. مفاد این توافق که از تاریخ اول ژانویهٔ ۱۹۷۷ لازم‌الاجرا خواهد شد جایگزین مقررات مندرج در نامه‌های متبادل بین سفارت آمریکا و وزارت امور خارجهٔ ایران که آخرین آنها به یادداشت شمارهٔ ۸۶۷ # مورخ ۱۰ دسامبر ۱۹۵۵ منتهی می‌شود، خواهد گردید.

چنانچه پیشنهادات مندرج در فوق مورد قبول باشد، پیشنهاد می‌نماید این نامه و نامهٔ جوابیه حاکی از موافقت دولت ایران به منزلهٔ توافق در این زمینه تلقی گردد.

موقع را برای تجدید احترامات فائقه مغتنم می‌شمارد.

ریچارد هلمز

سفیر ممالک متحده آمریکا»

اعلام داشته و موافقت دولت متبوع خود را نسبت به مفاد آن اطلاع دهد.

موقع را برای تجدید احترامات فائقه مغتنم می‌شمارد.

وزیر امور خارجه

عباسعلی خلعت‌بری

امضا

به جناب آقای ریچارد هلمز

سفیر ممالک متحدهٔ آمریکا

تهران

۳۴. نامه‌های متبادل دربارهٔ معافیت متقابل مالیاتی

۱. نامهٔ سفیر آمریکا به وزارت امور خارجهٔ ایران

شمارهٔ ۴۰۳

تهران، ۲۱ ژوئیهٔ ۱۹۷۷

سفارت ایالات متحدهٔ آمریکا در ایران، بدین وسیله، احترامات خود را به محضر وزارت امور خارجهٔ پادشاهی ایران تقدیم می‌دارد، و احتراماً تقاضا دارد آن وزارتخانه به مقامات دارایی تبریز دستور فرمایند این سفارت را بر اساس اصل پذیرفته شدهٔ معامله به مثل در تمام این‌گونه موارد، از پرداخت مالیات انتقال ملک این سفارت در تبریز معاف تلقی فرمایند. سفارت ایالات متحدهٔ آمریکا، از فرصت موجود استفاده کرده، عالی‌ترین مراتب احترامات و ارادتهای خود را مجدداً به حضور آن وزارتخانه تقدیم می‌دارد.

سفارت ایالات متحدهٔ آمریکا در ایران

۲. نامهٔ جوابیهٔ وزارت امور خارجه به سفیر آمریکا

شماره: ۶۵۱۴/۱۸

تاریخ: ۲۳۵۶/۵/۱۷

یادداشت

وزارت امور خارجهٔ شاهنشاهی تعارفات خود را به سفارت ممالک متحدهٔ آمریکا اظهار و احتراماً عطف به یادداشت شمارهٔ ۴۰۳ مورخ ۲۱ ژوئیهٔ ۱۹۷۷ (۳۰ تیرماه ۲۵۳۶) دایر بر تقاضای معافیت مالیاتی در مورد فروش قسمتی از اراضی کنسولگری آمریکا در تبریز، بر اساس عمل متقابل اشعار می دارد:

با معافیت از پرداخت مالیات و عوارض فروش قسمتی از اراضی کنسولگری آمریکا در تبریز، بر اساس عمل متقابل و با اطمینان به اینکه عندالزوم تسهیلات و معافیتهای مشابهی در مورد انتقالات احتمالی اماکن دیپلماتیک و کنسولی ایران در آمریکا از طرف مقامات مربوطهٔ آمریکایی در نظر گرفته خواهد شد، موافقت حاصل است.

در این خصوص تعلیمات لازم از طریق سازمان ثبت اسناد و املاک کشور به دفترخانهٔ اسناد رسمی شمارهٔ ۴۴ تبریز داده شده است.

موقع را برای تجدید احترامات فائقه مغتنم می شمارد.

سفارت ممالک متحدهٔ آمریکا ــ تهران

۳۵. پروتکل چهارمین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی

یادداشتهای تفاهم چهارمین اجلاس کمیسیون مشترک ایران و آمریکا

چهارمین اجلاس کمیسیون مشترک همکاری‌های اقتصادی ایران و آمریکا در تاریخ ۲۸ فوریهٔ ۱۹۷۸ در واشنگتن، پایتخت ایالات متحدهٔ آمریکا برگزار شد.

ریاست هیئت ایرانی را، عالی‌جناب محمد یگانه، وزیر امور اقتصاد و دارایی ایران و ریاست هیئت آمریکایی را عالی‌جناب سایروس ونس، وزیر امور خارجهٔ آمریکا به عهده داشتند.

فهرستهای اسامی اعضای دو هیئت در ضمایم ۱ و ۲ همین متن، ملاحظه می‌شود.

کمیسیون مشترک، مسائل اقتصادی اصلی که گریبانگیر جامعهٔ جهانی است را مورد بحث قرار داد و به این نتیجه رسید که ایران و آمریکا خواهند توانست از طریق همکاری نزدیکتر به میزان بسیار عظیمی به برقراری یک نظام اقتصادی جهانی عادلانه، کارا و منصفانه یاری رسانند.

طرفین در مورد اهمیت عمل به توصیه‌های کنفرانس همکاری‌های اقتصادی بین‌المللی تأکید کردند و موافقت نمودند در همین مورد مذاکرات مثبت در محدودهٔ مکانیزم بررسی و بازبینی سازمان ملل را بر اساس قطعنامهٔ ۳۲/۱۷٤ مجمع عمومی سازمان ملل مورخ دسامبر ۱۹۷۷ دنبال نمایند. در جریان بررسی وضعیت انرژی در سطح جهانی، طرفین در مورد نیازشان به ادامهٔ کوشش در جهت صرفه‌جویی در مصرف انرژی و توسعهٔ منابع انرژی غیرنفتی از طریق ایجاد انگیزه‌های اقتصادی و دیگر اقدامات و قبل از آنکه تمام شدن سریع منابع نفتی جهان باعث بحرانی شدن وضع اقتصاد جهانی شود و نسلهای آینده را از استفاده از محصولات مفید و متعدد نفتی محروم سازد، به توافق نهایی رسیدند.

طرف ایرانی نگرانی عمیق خود را در مورد تحولات اخیر پولی در سطح جهانی و تورم مستمر جهانی که علی‌رغم اعمال کوششهای قابل ستایش همگانی به منظور متوقف کردن آن همچنان ادامه دارد، ابراز داشت و نیاز فوری به اتخاذ اقداماتی در جهت حفظ منافع کشورهای لطمه‌دیده در این جریان را تأیید نمود.

کمیسیون، امر بازرگانی و همکاری‌های اقتصادی بین دو کشور را از زمان برگزاری سومین اجلاس خود به بعد، بررسی کرد و از پیشرفت حاصله در این مورد ابراز رضایت نمود.

طرفین با توجه به این حقیقت که در هر دو کشور فرصتهای جالب دیگری برای توسعهٔ سریع و گستردهٔ روابط اقتصادی دوجانبه وجود دارند، علاقهٔ عمیق و فراوان خود را برای استفادهٔ کامل از این فرصتها مجدداً تأیید نمودند.

کمیسیون، گزارشهای پنج کمیتهٔ خود را بررسی کرد و در موارد زیر به تصمیم‌گیری نهایی نایل شد:

بازرگانی و صنایع

کمیسیون، عملکرد بازرگانی بین ایران و آمریکا در طی یک سال گذشته را بررسی نمود و به این نتیجه رسید که سطح بازرگانی مشترک فوق به طور کامل نمایشگر امکانات بالقوهٔ موجود در اقتصاد ملی مربوطه نیست و قرار شد طرفین به منظور نیل به اهداف پیش‌بینی شده در آخرین اجلاس این کمیسیون مشترک، بیشتر بکوشند و همت کنند.

در همین مورد طرف ایرانی نگرانی عمیق خود را در مورد سطح پایین صادرات غیرنفتی خود به آمریکا ابراز داشت و تأکید کرد که ادامهٔ حذف ایران از «سیستم همگانی کشورهای ارجح» آمریکا* مانع عمده‌ای است بر سر راه توسعه صادرات ایران به آمریکا و تنوع بخشیدن به مجموعهٔ این صادرات، در نتیجه ممکن است به توسعه درازمدت بازرگانی بین دو کشور لطمه بزند.

طرف آمریکایی، نگرانی‌های ایران در خصوص موارد بالا را تأیید نمود و اطمینان داد که موضوع صرف‌نظر از حذف ایران از «سیستم همگانی کشورهای ارجح» آمریکا در دستور کار مذاکرات کنگرهٔ (پارلمان) آمریکا در این مورد گنجانده خواهد شد و خاطرنشان ساخت که بازرگانی در زمینهٔ کالاهای غیرنظامی بین دو کشور در سال ۱۹۷۷ به سود ایران تمام شده، به این معنا که ایران در این زمینه و در سال مذکور بیشتر صادرکننده بوده تا وارد کننده.

* U.S. Generalized System of Preferences

کمیسیون با توجه به منابع اولیه و موقعیتهای ترجیحی ایران به این نتیجه رسید که شرکت آمریکا در پروژه‌های مشترک در ایران باید هرچه بیشتر تشویق شود، بویژه همکاری دو کشور در زمینهٔ ایجاد صنایع شیمیایی، پتروشیمیایی، دارویی، لوازم پزشکی، مهندسی و از جمله مهندسی الکترونیک، فلزات قلیایی و تجهیزات حمل و نقل در ایران را مورد بحث قرار داد و بالاخره نتیجه گرفت که همکاری در این موارد و دیگر صنایع در صورتی که با سرمایه‌گذاری، تأمین مالی، انتقال تکنولوژی و بازاریابی صادراتی همراه باشد، هرچه بیشتر تسهیل خواهد داشت.

کمیسیون میزان همکاری کنونی بین دو کشور در خصوص الکترونیک را بررسی نمود و قرار شد در این زمینه هرچه بیشتر همکاری کند و در همین خصوص قرار شد طرف آمریکایی پیشنهادهای ویژه‌ای را که ایران بزودی ارائه خواهد نمود، فوراً و به طور جدّی بررسی نماید.

کمیسیون همچنین موافقت نمود به منظور ایجاد زمینه‌های لازم برای توسعهٔ بیشتر بازارهای خارجی کالاهای ساخت ایران، تماسهایی بین مؤسسات مربوطهٔ دو کشور برقرار شوند تا مؤسسات فوق‌الذکر از این طریق بتوانند به تبادل نظر بپردازند و همکاری در مورد تشویق صادرات و تکنیکهای بازاریابی صادراتی را مورد مطالعه قرار دهند.

کمیسیون از نقش فعال «شورای بازرگانی ایران- آمریکا» در تشویق بازرگانی و همکاری اقتصادی بین ایران و آمریکا با خوشنودی یاد کرد و خاطرنشان ساخت که کمیتهٔ اجرایی شورای مذکور در جریان گردهمایی های اخیر خود، پیشنهادهای ویژه در مورد ضمانتنامه‌ها، جریان کار توافقها و حکمیتها، توسعهٔ صادرات ایران و توافقهای مالیاتی و توافقهای مربوط به تأمین اجتماعی بین ایران و آمریکا را مورد بحث قرار داده و همچنین شورای مذکور را تشویق نمود، اجرای پروژه‌های مشترک ویژه را به عهده بگیرد و در ضمن ایجاد روابط بین بخشهای خصوصی دو کشور در زمینه‌های گوناگون فعالیتهای اقتصادی را تسهیل نماید.

بهداشت و درمان

کمیسیون با رضایتمندی، همکاری دو کشور به منظور تأسیس ادارهٔ نظارت بر مواد خوراکی و دارویی ایران را تأیید نمود و خاطرنشان ساخت که مؤسسات مربوطهٔ دو کشور در موارد زیر به توافق نهایی رسیده‌اند.

الف) تبادل اطلاعات در مورد ایمنی دارو شامل موارد مربوط به امکان سوء استفاده از دارو و کیفیت و اثربخش بودن آن.

ب) آموزش پرسنل ایرانی در سطوح گوناگون در ایران و آمریکا در زمینه های:

۱. به ثبت رساندن ساخت دارو.

۲. بازرسی کارخانه های داروسازی.

۳. نمونه برداری و بررسی و بازبینی (آنالیز) محصولات دارویی ایرانی و غیرایرانی.

٤. مدیریت آزمایشگاه.

۵. تکنیکهای ویژهٔ بررسی و بازبینی (آنالیز) دارو.

ج) همکاری فنی در زمینهٔ کنترل تجهیزات و طرح آزمایشگاه.

طرفین همچنین توافق کردند امکانات تبادل مستقیم اطلاعات در مورد کنترل ایمنی مواد خوراکی و هماهنگ‌سازی استانداردهای تهیه و تولید این قبیل مواد و پذیرش دوجانبهٔ مجوزهای مربوطه را کشف و دنبال کنند.

نظر به اینکه قرار شده بزودی چند بیمارستان محلی در ایران ساخته شود، طرف آمریکایی یادآور شد که شرکتهای ساختمانی آمریکایی علاقه‌مند، باید در جریان این امر قرار بگیرند و تشویق شوند با وزارت بهداشت و بهزیستی ایران در این زمینه همکاری کنند.

طرف آمریکایی یادآوری کرد که دولت آمریکا اخیراً قانونی تصویب کرده که بر اساس آن رئیس جمهور آمریکا اجازه دارد به منظور تعمیم دادن منافع و موارد کاربرد قانون «تأمین اجتماعی» آمریکا به موارد مربوط به کارگرانی که در بیش از یک کشور به کار مشغول می‌شوند، با دولتهای غیرآمریکایی موافقتنامه های «تأمین اجتماعی» منعقد نماید.

طرف ایرانی یادآور شد که از آنجا که توافقتهای دوجانبه در مورد «تأمین اجتماعی» در قوانین کنونی ایران پیش‌بینی شده‌اند، ایران می‌تواند در این زمینه یک ارتباط دوجانبه با آمریکا برقرار نماید و قرار شد به منظور تبادل اطلاعات و اقدام به مشاوره برای تهیهٔ متن یک موافقتنامه در این زمینه بین دو کشور، کارشناسانی تعیین شوند.

کمیسیون همچنین به این نتیجه رسید که طرفین می بایستی تبادل کارشناس در زمینه های گوناگون برنامه‌ریزی و مدیریت برنامه های «تأمین اجتماعی» و همچنین آموزش نیروی انسانی لازم برای امر برنامه‌ریزی و مدیریت فوق‌الذکر را بررسی و شروع کنند.

کمیسیون، همکاری در مورد آموزش پرسنل پزشکی و پیراپزشکی را مورد بحث قرار داد و قرار شد همکاری مستقیم دانشگاههای ایران و آمریکا نظیر برنامه های مربوط به آموزش کادر ایرانی مدیریت بیمارستان بین دانشگاه «مینه‌سوتای» آمریکا و وزارت بهداشت و بهزیستی ایران و برنامهٔ آموزش متخصصان پزشکی ایرانی در دانشگاه پیترزبورگ آمریکا تشویق شوند.

در مورد برنامهٔ جامع ایران برای تأسیس مرکز پزشکی سلطنتی به منظور ترویج بهداشت و درمان، آموزش و آماده‌سازی نیروی انسانی بسیار کارآمد در زمینه های گوناگون مربوط به بهداشت و درمان و همچنین پژوهش پزشکی تئوریک و کاربردی در زمینه های مورد نیاز منطقه خاورمیانه، اطلاعات لازم به کمیسیون ارائه داده شدند و با توجه به منافع قابل ملاحظه‌ای که تأسیس این مرکز پزشکی می تواند برای کل منطقه دربر داشته باشد. کمیسیون به این نتیجه رسید که زمینهٔ همکاری دو کشور به منظور اجرای این پروژه کاملاً و از هر جهت آماده و فراهم است و قرار شد به همین منظور در تاریخی که دو طرف بعداً تعیین خواهند نمود، احتمالاً در ژوئیهٔ ۱۹۷۸، گروه کاری متشکل از کارشناسان رده بالای وارد دو کشور، شامل نمایندگان مرکز پزشکی سلطنتی ایران و مقامات صلاحیتدار مؤسسات پزشکی- بهداشتی آمریکا، گردهمایی داشته باشد و طرف ایرانی موافقت کرد دستور کار این گردهمایی را تهیه و ارائه کند.

حمل و نقل (ترابری)

کمیسیون از انعقاد موافقتنامهٔ خدمات فنی بین سازمان هوانوردی فدرال آمریکا و سازمان هواپیمایی کشوری ایران مورخ ژوئن ۱۹۷۷ به منظور افزایش کارایی سیستم کنترل ترافیک هوایی ایران ابراز رضایت نمود و خاطرنشان شد که گروهی از کارشناسان آمریکایی مربوطه در حال حاضر در ایران به سر می برند و انتظار می رود تا آوریل ۱۹۷۸ تعداد اعضای آن به ۱۵ تن برسد و کمیسیون یادآور شد که امر همکاری در این زمینه به مانعی برنخورده و پیشرفت بی وقفه داشته باشد.

طرف آمریکایی از انعقاد قراردادهای اخیر بین شرکتهای ایرانی و آمریکایی در زمینهٔ حمل و نقل ابراز رضایت نمود و علاقهٔ خود را به ادامه یافتن همکاری دو کشور در این زمینه اعلام داشت. طرف آمریکایی خاطرنشان ساخت که آکادمی گارد ساحلی آمریکا آماده است تسهیلات آموزشی بیشتری به منظور آموزش دادن دانشجویان افسری ارتش ایران در نظر بگیرد. طرف ایرانی یادآور شد که دولت ایران مطالعات لازم برای ساختن ۴۵۰۰ کیلومتر جاده در ایران را به پایان رسانده و از شرکتهای مربوطهٔ آمریکایی دعوت کرد در اجرای پروژه‌های مربوط به ساختن این جاده‌ها که بعضاً باجراه (جاده‌های عوارضی) خواهند بود، شرکت کنند و طرف آمریکایی به نوبهٔ خود تعهد نمود پیمانکاران مربوط آمریکایی را به شرکت در این قبیل فعالیتهای ساختمانی ترغیب نماید. طرفین موافقت نمودند به منظور بازدید کارشناسان و مقامات وزارت راه و ترابری ایران و مؤسسات وابسته به آن از آمریکا برای آشناشدن با تکنولوژی، مدیریت و جریان کار اجرایی خطوط راه‌آهن، بنادر، فرودگاهها، بزرگراهها و باجراههای آمریکا، ترتیب و قرارهای ضروری اتخاذ شوند و قرار شد، کارشناسان وزارت امور اقتصاد و دارایی ایران نیز در بازدید از عملیات و تشکیلات باجراههای آمریکا شرکت کنند.

خانه‌سازی و مسکن

کمیسیون، حق تقدمی را که دولت ایران برای تأمین مسکن طبقات کم‌درآمد و متوسط ایران قائل است یادآور شد و به این نتیجه رسید که با توجه به نظریات دولت ایران در این مورد، اجرای چندین پروژه مشترک در این زمینه توسط دولتها و بخشهای خصوصی ایران و آمریکا عملی است و در همین خصوص قرار شد دو کشور مکانیزم (روش) ویژه‌ای برای هماهنگ کردن امر تأمین مالی خانه‌سازی برای طبقات کم‌درآمد و متوسط ایران و ایجاد یک بازار رهن و قرضه در این زمینه در ایران به وجود بیاورند.

طرفین موافقت کردند برای تسهیل جریان منظم اطلاعات مربوط به امر صرفه‌جویی در هزینهٔ تأمین مسکن و ابتکارها و ابداعهای تازه در این خصوص، اقدامات لازم را به عمل آورند.

با توجه به برنامه‌های ایران برای تشویق کاربرد انرژی خورشیدی در مناطق مسکونی ایران، کمیسیون موافقت کرد دو کشور در امر تعیین معیارها، استانداردها و ضوابط و شرایط اجرای موفقیت‌آمیز این قبیل پروژه‌ها در ایران همکاری داشته باشند و

یادآوری نمود که در آوریل ۱۹۷۸، ایالات متحده نمایشگاهی از سیستمهای انرژی خورشیدی در مرکز بازرگانی آمریکا در تهران، برگزار خواهد کرد.

طرف آمریکایی، اسناد مربوط به برنامه‌های تأمین مالی خانه‌سازی از طریق رهن و قرضهٔ خود و همچنین اسناد مربوط به توسعه و تکمیل استانداردهای انرژی خورشیدی را به طرف ایرانی تسلیم نمود و قرار شد، تبادل این نوع اطلاعات در آینده نیز به طور کامل ادامه داشته باشد.

نیروی انسانی و همکاری‌های فنی

کمیسیون، همکاری بین دو کشور در زمینهٔ نیروی انسانی و همچنین همکاری‌های فنی آنها را بررسی نمود و به پایان رسیدن اجرای فعالیتهای مشترک زیر را با رضایتمندی یادآور شد:

الف) تحویل ۱۸ مرکز سیار آموزش حرفه‌ای به ایران که در ایران از آنها به طور کامل استفاده شده.

ب) ارائهٔ گزارشی دربارهٔ مراکز سیار آموزش حرفه‌ای توسط یک کارشناس آمریکایی به وزارت کار و امور اجتماعی ایران.

ج) آموزش عده‌ای از مقامات وزارت کار و امور اجتماعی ایران در مورد آمار نیروی انسانی، تکنیکهای سمعی- بصری، آموزش در ضمن خدمت و کاریابی برای مهاجران یا رانده‌شدگان از کشورهای بیگانه.

کمیسیون در مورد همکاری در زمینهٔ پروژه‌های زیر در آینده به توافق نهایی رسید:

الف) طرف ایرانی، مشخصات ۱۵ مرکز سیار آموزش حرفه‌ای مورد نیاز ایران را به شرکتهای آمریکایی مربوطه تسلیم خواهد نمود.

ب) کارشناسان آمریکایی به منظور بررسی برنامه‌ها و پروژه‌های کنونی ایران از ایران بازدید خواهند نمود و در خصوص همکاری در زمینه‌های زیر، توصیه‌هایی ارائه خواهند کرد:

۱. ایجاد یک مرکز ملّی بازدهی کار در ایران.

در گزارش مربوط به این پروژه، برنامه‌ای برای بازدید کارشناسان ایرانی از مرکز ملی بازدهی و کیفیت زیست به هنگام کار و همچنین دیگر مراکز بازدهی کار در

آمریکا، پیش‌بینی شده. ترتیب و قرارهای دیگری نیز به منظور آشنا ساختن کارشناسان ایرانی با روشهای آمریکایی بهبود بازدهی کار، در نظر گرفته شده‌اند.

۲. ایجاد ده مرکز آموزش حرفه‌ای تخصصی در ایران.

کمیسیون موافقت نمود طرفین در زمینهٔ تأسیس یک مرکز داده‌پردازی (پرورش اطلاعات) ویژه مطالعات مربوط به نیروی انسانی در ایران همکاری نمایند.

یک تیم آمریکایی شامل یک کارشناس کاریابی* و یک کارشناس آمار استخدام، با کارشناسان طبقه‌بندی وطراحی سیستمهای مشاغل ایران درزمینهٔ تهیهٔ گزارشی دربارهٔ تسهیلات و روشهای همکاری به منظور ایجاد یک مرکز داده‌پردازی ویژهٔ مطالعات مربوط به نیروی انسانی در ایران همکاری خواهند داشت. دو کارشناس آمریکایی فوق‌الذکر به مدت چهار هفته پس از اول ژوئن ۱۹۷۸، از ایران دیدار خواهند نمود.

در مورد گزینش یک مؤسسهٔ آموزش فنّی ـ حرفه‌ای آمریکایی که با ایران در زمینه‌های زیر همکاری خواهد نمود، طرف آمریکایی موافقت کرد، همکاری نماید:

الف) اعزام یک کارشناس آمریکایی برای یک دیدار چهار هفته‌ای از ایران، در طی سه ماه پس از به امضا رسیدن این یادداشتهای تفاهم به منظور:

ـ اجرای یک مطالعهٔ مقدماتی به منظور تأسیس یک مرکز آموزشی فنّی ـ حرفه‌ای در ایران برای تعیین میزان امکان‌پذیری این طرح.

ـ تعهد بررسی امر تربیت دبیر فنّی در ایران و ارائهٔ توصیه‌هایی برای توسعه و بهبود بخشیدن به این امر.

ـ ارائهٔ توصیه‌هایی در مورد توسعهٔ یک دبیرستان فنّی ـ حرفه‌ای در ایران و مجهزتر کردن آن.

ب) برقراری تماسهای مستمر با مؤسسهٔ ایرانی مربوطه به منظور اجرای کامل برنامه‌های فوق‌الذکر پس از تصویب شدن اجرای آنها از سوی دولت ایران.

انرژی

انرژی اتمی

کمیسیون مشترک، همکاری بین دو کشور در بخشهای گوناگون مربوط به انرژی

* Job Bank Expert

را بررسی نمود و با رضایتمندی خاطرنشان ساخت که طبق قراردادی که بین سازمان انرژی اتمی ایران و ادارهٔ گسترش و پژوهش انرژی آمریکا (ERDA) به امضا رسیده، شماری از مهندسان ایرانی خواهند توانست در مجتمع دانشگاههای اوک‌ریج* آمریکا دوره‌های گوناگون انرژی اتمی را بگذرانند و یادآور شد که این مهندسان بزودی گزینش خواهند شد.

کمیسیون با خوشوقتی یادآور شد که نظرات طرفین در مورد موافقت دوجانبهٔ آنها در مورد همکاری در زمینهٔ کاربرد صلح‌آمیز انرژی اتمی، مشابه‌تر و همسانتر شده‌اند و اطمینان داد که طرفین در آینده‌ای بسیار نزدیک در این مورد به توافق نهایی نایل خواهند گردید و این توافق نهایی، بر اساس تلقی شدن ایران به عنوان یکی از «مطلوبترین ملل» توسط آمریکا با توجه به تضمینهای ایمنی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و اهداف پیمان منع و تحریم تولید تسلیحات اتمی، به آمریکا اجازه خواهد داد در اجرای برنامهٔ نیروی اتمی ایران شرکت کند.

کمیسیون خاطرنشان کرد که موافقتنامهٔ همکاری در زمینهٔ ایمنی نیروگاههای اتمی بین سازمان انرژی اتمی ایران و کمیسیون تنظیم امور اتمی آمریکا، سال گذشته به امضا رسیده و همکاری در این مورد طبق مقررات مربوطه ادامه داشته.

کمیسیون موافقت نمود، نمایندگان سازمان انرژی اتمی ایران و وزارت انرژی آمریکا در هر زمانی که لازم تشخیص داده شود به منظور بررسی همکاری در زمینهٔ اکتشاف اورانیوم در ایران، گردهمایی داشته باشند و در همین خصوص قرار شد وزارت انرژی آمریکا در حد توان خود در مورد جوانب فنّی گوناگون این برنامه، دولت ایران را راهنمایی کند و در ضمن برای شماری از کارشناسان ایرانی اورانیوم، برنامه یا برنامه‌های آموزش ضمن خدمت ترتیب دهد.

نفت و گاز

طرف آمریکایی خاطرنشان ساخت که وزارت انرژی آمریکا آماده است برای آموزش پرسنل ایرانی در زمینه‌های گوناگون تکنولوژی پیشرفتهٔ نفت و گاز، دوره‌های آموزشی لازم را تدارک ببیند و با توجه به علاقهٔ مشترک طرفین به تکنیکهای مربوط به

* Oak Ridge Associated Universities

کشف و استخراج هرچه بیشتر منابع نفت، قرار شد طرف آمریکایی اطلاعات مربوط به فعالیتهای مستمر پژوهش و گسترش و تسهیلات مربوطهٔ دیگر خود را در اختیار ایران قرار دهد.

ایالات متحده همچنین اطلاعاتی در مورد روشهای مناسب تشخیص و ارزشیابی منابع انرژی و بویژه نفت و گاز در اختیار مؤسسات مربوطهٔ ایرانی قرار خواهد داد.

طرفین موافقت نمودند در مورد پیشنهادهای مربوط به ایجاد یک پالایشگاه (نفت) صادراتی مشترک در ایران و بازاریابی برای فرآورده‌های نفتی ایران در ایالات متحده، به تبادل نظر ادامه دهند.

طرف آمریکایی تأیید نمود که سیاست وارداتی آمریکا در مورد واردات گاز مایع طبیعی، در دست بررسی مجدلات و متن گزارشی در مورد طرح واردات گاز مایع طبیعی از اندونزی به آمریکا را که اخیراً به وسیلهٔ ادارهٔ تنظیم اقتصادی آمریکا تهیه شده به طرف ایرانی تقدیم داشت.

انرژی خورشیدی

کمیسیون به این موضوع توجه نمود که هیئتی از کارشناسان آمریکایی برای تهیهٔ طرحهای ویژه‌ای در خصوص پروژه‌های پژوهش و گسترش مورد علاقهٔ طرفین در زمینهٔ انرژی خورشیدی و مطالعه دربارهٔ دیگر کاربردهای انرژی خورشیدی در هر دو کشور در پاییز ۱۹۷۷ از ایران بازدید خواهند نمود.

طرف آمریکایی، آمادگی خود را برای تدارک آموزش شماری از تکنیسینهای خورشیدی ایران در مؤسسات مربوطهٔ آمریکا و از جمله در مجتمع آزمایشگاهی سندیای آمریکا* اعلام کرد و به کمیسیون اطلاع داده شد که نمایشگاه کارگاه فنی و سیستمهای انرژی خورشیدی آمریکا از ۳۰ آوریل تا ٤ مه سال جاری در مرکز بازرگانی آمریکا در تهران دایر خواهد بود و انواع تکنولوژی انرژی خورشیدی ارائه شده توسط شرکتهای آمریکایی در این نمایشگاه در معرض بازدید همگانی قرار خواهند گرفت.

ریاست کارگاه فنی فوق‌الذکر را در تهران یکی از کارشناسان وزارت انرژی آمریکا به عهده خواهد داشت، و کاربرد تکنولوژی انرژی خورشیدی با توجه به شرایط

* Sandia Laboratory

موجود در ایران و همچنین با توجه به پژوهش و گسترش* خود ایران در این زمینه، در کارگاه فنی مذکور مورد بحث قرار خواهد گرفت.

الگوهای مصرف انرژی

طرفین موافقت کردند در مورد نتایج ویژهٔ الگوها و نمادهای مصرف انرژی با توجه به عرضه و تقاضا در سطح جهانی به تبادل اطلاعات بپردازند.

علوم، تکنولوژی و آموزش

کمیسیون، پیشرفت حاصل از همکاری بین دو کشور از زمان برگزاری آخرین اجلاس کمیسیون به بعد را خصوصاً در زمینه های آموزش، هواشناسی، کاربردهای سیستمهای استراق سمعی- بصری از راه دور، محیط زیست و اقیانوس شناسی یادآور شد و تأیید کرد که بویژه برنامهٔ راهنمایی و هدایت دانشجو در تهران موفق بوده و در تعدادی از دیگر شهرهای ایران نیز به اجرا درآمده و طرف آمریکایی آمادگی خود را برای همکاری با مرکز جدید راهنمایی و هدایت دانشجوی ایران اعلام داشت. کمیسیون انعقاد موافقتنامه ای بین دو کشور را برای همکاری در مورد اجرای کامل فاز اول برنامهٔ مدرنیزه کردن سیستم پیش بینی هواشناسی ایران را با خوشوقتی تأیید نمود و موافقت کرد این پروژهٔ مشترک را تشویق نماید.

کمیسیون یادآور شد که دو کشور در نظر دارند در تابستان ۱۹۷۸، کارگاه موقتی به منظور آموزش ۶۰ کارشناس ایرانی در زمینهٔ کاربردهای سیستمهای استراق سمعی- بصری از راه دور در تهران تشکیل دهند و موافقت کرد همکاری بیشتر در این زمینه را تشویق نماید.

به کمیسیون اطلاع داده شد که برنامه ای در زمینهٔ محیط زیست شامل دیدارهای دوجانبهٔ کارشناسان ایرانی و آمریکایی از به ترتیب آمریکا و ایران و کار مشترک روی مسئلهٔ آلودگی های ناشی از کار وسایط نقلیهٔ موتوری، راهنمایی های مستمر و مؤثر در همین زمینه و ایجاد سیستمهای کنترل مدیریت و همچنین کنترل امر راهنمایی و بازرسی موارد بالا، بین مؤسسات مربوطهٔ دو کشور در دست اجراست.

با توجه به اهمیت تکنولوژی آموزشی از نظر طرف ایرانی، موافقت شد طرفین از

* Rand = Resoarch and Development از اصطلاحات مشهور متون فنی معاصر در زبان انگلیسی است.

طریق تبادل اطلاعات و تدارک کارشناس برای تربیت مربی در ایران، همکاری داشته باشند.

طرف آمریکایی موافقت نمود آموزش پرسنل ایرانی و تبادل اطلاعات در زمینهٔ اقیانوس‌شناسی را پس از رسیدن دو طرف به توافق نهایی در مورد ترتیب و قرارهای اداری مربوطه، تسهیل بخشد. طرفین علاقهٔ عمیق خود را به ادامهٔ پژوهش بر اساس همکاری و همیاری در زمینهٔ زمین‌شناسی و بویژه در مورد مطالعات مربوط به فرسایش محیط زیست در کویر لوت ایران در اثر وزش باد خاطرنشان ساختند و همچنین برای همکاری در زمینه‌های (آ) Paleomagnetism* و (ب) Tectonics ** و Seismotectonics *** اعلام آمادگی نمودند.

کمیسیون یادآوری کرد که ایجاد یک کارگاه موقت در ایران برای پژوهش در مورد علوم مربوط به مناطق لم‌یزرع در اواخر پاییز ۱۹۷۸، توسط دو کشور برنامه‌ریزی شده و جزئیات این طرح در طی بازدید یک گروه آمریکایی از ایران در مارس ۱۹۷۸ تعیین خواهند شد. طرف آمریکایی همکاری برای پژوهش در مورد کاستن از اثرات مخرب زمین‌لرزه و همچنین پژوهش در مورد استانداردهای صنعتی را مطرح نمود و طرف ایرانی موافقت کرد در موارد فوق‌الذکر مطالعاتی به عمل آورد و نظراتش را به موقع خود ارائه دهد.

با توجه به علاقهٔ طرف ایرانی به ایجاد پیوندهایی بین آزمایشگاههای پژوهشی و صنایع و به خاطر تشویق ابداعات و ابتکارات تکنولوژیک، طرف آمریکایی تعهد نمود مواد و نتایج حاصله از تجربیات موجود در این زمینه را در اختیار ایران قرار دهد و بویژه در مورد موضوع تأسیس مراکز تکنولوژی فنی در کشورهای در حال توسعه که در آمریکا مطرح شده، همکاری نماید.

کمیسیون، برقراری کامل همکاری بین وزارت آموزش و پرورش ایران و بعضی

* مطالعهٔ تاریخ حوزهٔ مغناطیسی زمین با استفاده از نیروی مغناطیسی دائمی موجود در تخته‌سنگها، موسوم به نیروی مغناطیسی طبیعی باقیمانده. (به نقل از انسیکلوپدی بریتانیکا)

** علم خصوصیات ساختمانی کرهٔ زمین که از جمله در زمینهٔ حرکت قاره‌ها و قطعات خشکی از میلیونها سال پیش تاکنون بحث می‌کند و شامل انواع و اقسام تئوری‌های ویژه در این زمینه است و در خصوص فسیل‌شناسی و دیرین‌شناسی.

*** علم خصوصیات ساختمانی کرهٔ زمین در رابطه با زلزله‌ها و زلزله‌شناسی و شامل زلزله‌شناسی در تمام اعصار.

مؤسسات آموزشی تعیین شدهٔ آمریکا را بررسی نمود و طرف آمریکایی با توجه به این موضوع موافقت کرد بازدید مقامات مربوطهٔ ایرانی از مؤسسات آموزشی گوناگون آمریکا را به منظور بیشتر آشنا شدن آنان با سیستمهای آموزشی آمریکا و روشهای جدید آموزش در آمریکا، تسهیل نماید.

کشاورزی

کمیسیون، برنامه‌های موجود و همچنین زمینه‌های جدید همکاری بین دو کشور در امر کشاورزی را بررسی نمود و در موارد زیر به توافق نهایی رسید:

الف) همکاری بخش خصوصی

طرف آمریکایی، امر ایجاد شرکتهای ایرانی ـ آمریکایی کشاورزی و توسعهٔ کشاورزی در ایران را تسهیل خواهد نمود.

طرف آمریکایی خاطرنشان ساخت که وزارت کشاورزی آمریکا* و وزارت کشور آمریکا** هر دو در موقعیتی هستند که می‌توانند با وزارت کشاورزی و توسعهٔ روستایی ایران*** و شرکتهای خصوصی، در زمینهٔ توسعه و یکپارچه کردن زمینهای کشاورزی در ایران، همکاری نزدیک داشته باشند.

همچنین پیش‌بینی شد که مؤسسات آمریکایی مربوطه می‌توانند در زمینهٔ اجرای مطالعات مربوط به عملی بودن پروژه‌های بخصوصی در ایران، با بخش خصوصی ایران همکاری داشته باشند.

ب) بهداشت دام و طیور

برنامهٔ آموزش بهداشت دام و طیور ادامه خواهد داشت و هر ساله تا سه سال، گروهی از کارشناسان ایرانی، دوره‌های آموزشی ۱ تا ۹ ماه لازم را در آمریکا خواهند گذراند.

بعلاوه خاطرنشان شد که در حال حاضر یک «برنامهٔ انجام فعالیت» توسط سازمان دامپزشکی ایران و یک نمایندهٔ فنّی ارشد وزارت کشاورزی آمریکا در تهران در دست بررسی است که یک کارشناس عالی‌رتبهٔ (دانشمند) بهداشت ماکیان ریاست گروه

* USDA
** USDI
*** MARD

اجرایی آن را به عهده خواهد داشت و پیش‌بینی شده بر اساس توافق طرفین از خدمات یک دامپزشک آمریکایی و چند کارشناس عالی‌رتبهٔ (دانشمند) آمریکایی بهداشت دام و طیور نیز در اجرای آن استفاده شود.

برنامهٔ بهداشت دام و طیور، بلافاصله پس از به امضا رسیدن آن از سوی مسئولان «برنامهٔ انجام فعالیت» و انعقاد موافقتنامهٔ مربوطه پروژهٔ بین وزارت کشاورزی آمریکا و وزارت کشاورزی و توسعهٔ روستایی ایران، به اجرا درخواهد آمد.

پ) گسترش کشت (تغییر نوبتی نوع محصول کشت شده)*

ایران می‌تواند از تخصصها و کارشناسان وزارت کشاورزی آمریکا در زمینهٔ امر گسترش کشت و کار استفاده کند و وزارت کشاورزی آمریکا کارشناسان ایرانی را به طور کلی و از جمله دو گروه ده‌نفرهٔ ایرانی را به قرار زیر برای هر گروه آموزش خواهد داد:

۱. چهار نفر در زمینهٔ روشهای گسترش کشت (تغییر نوبتی نوع محصول کشت شده).

۲. یک نفر به عنوان مربی جوانان روستایی.

۳. پنج نفر برای کار با ماشینها و ماشین‌آلات کشاورزی.

ت) تولید سویا و پنبه

برنامهٔ کنونی آموزش تولید سویا و پنبه به ایرانیان اعزام شده به آمریکا ادامه خواهد یافت و موافقت شد وزارت کشاورزی آمریکا برنامهٔ مذکور را که در حال حاضر در دانشگاه ایلینوی** آمریکا در دست اجراست تنظیم نماید.

ث) جنگلداری (حفاظت از جنگلها در برابر خطر آتش‌سوزی)

وزارت کشاورزی آمریکا، آموزش گروهی از آتش‌نشانان ایرانی را در زمینهٔ مقابله با آتش‌سوزی جنگل به عهده خواهد گرفت.

این گروه شامل شش تن آموزش گیرنده خواهند بود و آموزش آنها، جمعاً به مدت شش ماه می‌باشد.

* یعنی اینکه فرضاً در فلان قطعه زمین معین، امسال، فلان محصول و سال آینده، محصولی دیگر کشت شود.

** این واژه، ایلینویز هم تلفظ می‌شود.

ج) کشت دیم و دامپروری

وزارت کشاورزی آمریکا برنامهٔ کنونی کشت دیم و دامپروری در ایران را که در حال حاضر به وسیلهٔ کنسرسیوم توسعهٔ بین‌المللی در دست اجراست، هماهنگ خواهد نمود.

چ) کنترل آفات نباتی

برنامهٔ کنونی قرنطینهٔ گیاهان (به منظور پیشگیری از سرایت آفات نباتی) ادامه خواهد یافت و سالی یک گروه دونفرهٔ ایرانی در این زمینه آموزش خواهند دید.

ح) آموزش کشاورزی

در این مورد، وزارت کشاورزی آمریکا، سرمربی علوم کشاورزی را برای اعزام به ایران تعیین خواهد نمود و آموزش یک گروه تقریباً بیست‌نفره از ایرانیان را در زمینهٔ کشاورزی در طی تابستان ۱۹۷۸ به عهده خواهد گرفت.

خ) گردآوری اطلاعات

در مورد آموزش و همکاری فنّی در زمینه‌هایی مانند «آمارگیری از میزان محصول در کشاورزی در مقیاس وسیع»* و استفاده از تکنولوژی ماهواره به عنوان زیربنای یک سیستم اطلاعات کشاورزی، وزارت کشاورزی آمریکا با ایران همکاری کامل خواهد داشت.

در این مورد، وزارت کشاورزی آمریکا نخست تیمی شامل یک کشاورز عمده و کارشناس و آشنا با کلیهٔ زمینه‌های کشاورزی آمریکا و یک کارشناس پژوهش بر اساس اطلاعات حاصله از تجهیزات مربوط به شناسایی از راه دور و از جمله ماهواره‌ها را به ایران اعزام خواهد داشت.

این گروه، وضعیت کنونی کشاورزی ایران را ارزیابی خواهد نمود و توصیه‌هایی مطرح می‌نماید و همکاری بیشتر در این زمینه منوط به تأیید و تصویب این قبیل همکاری‌های ویژه توسط وزارت کشاورزی و توسعهٔ روستایی ایران خواهد بود.

کمیسیون موافقت کرد، کارشناسان مربوطه دو طرف پس از گذشت شش ماه از تاریخ امضای این یادداشتها به منظور بررسی و پیشرفت و همکاری در زمینه‌های فوق‌الذکر، در تهران گردهمایی داشته باشند.

* Large Area Crop Inventory Experiment (LACIE)

تاریخ و محل برگزاری اجلاس بعدی

موافقت شد پنجمین اجلاس کمیسیون مشترک در سال ۱۹۷۹ در تهران برگزار و تاریخ روز آن به موقع خود بر اساس توافق طرفین تعیین گردد.

در تاریخ ۲۸ فوریهٔ ۱۹۷۸ در واشنگتن در دو نسخهٔ اصلی به زبان انگلیسی که به یک میزان اعتبار قانونی دارند، تهیه و تنظیم شد.

رئیس هیئت ایرانی:	رئیس هیئت آمریکا:
محمد یگانه	سایروس ونس
وزیر امور اقتصاد و دارایی ایران	وزیر امور خارجهٔ آمریکا
امضا	امضا

ضمیمهٔ ۱

کمیسیون مشترک ایران ــ آمریکا

واشنگتن ــ ۲۸ فوریهٔ ۱۹۷۸

فهرست اسامی اعضای هیئت نمایندگی ایالات متحدهٔ آمریکا

از وزارت امور خارجهٔ آمریکا:

سایروس آر. ونس	وزیر امور خارجهٔ آمریکا
ریچارد ان. کوپر	معاون وزیرامورخارجهٔ آمریکادراموراقتصادی
پتسی تی. مینک	دستیاروزیرامورخارجهٔ آمریکادر امورعلمی محیط زیست بین‌المللی و اقیانوسها
ویلیام اچ. سالیوان	سفیرکبیر آمریکا در ایران
سیدنی سابر	دستیاراجرایی وزیرامورخارجهٔ آمریکادرامورخاورنزدیک وآسیای جنوبی
چارلز دبلیو. ناس	رئیس کل ادارهٔ امورایران وزارت امورخارجهٔ آمریکا

از دیگر وزارتخانه‌های آمریکا:

سیدنی هارمن	معاون وزیر بازرگانی آمریکا
هری‌ئی - برگولد	دستیاروزیرانرژی آمریکا درامور بین‌الملل
هاورد دی. سمیوئل	قائم‌مقام وزیر کارآمریکادر امور بین‌الملل
کوئنیتن وست	دستیارویژهٔ وزیرکشاورزی آمریکادرامورعلمی وتکنولوژیک بین‌الملل

ضمیمهٔ ۲

کمیسیون مشترک ایران ــ آمریکا

واشنگتن ــ ۲۸ فوریهٔ ۱۹۷۸

فهرست اسامی اعضای هیئت ایرانی

عالی جناب محمد یگانه	وزیر امور اقتصاد و دارایی
عالی جناب اردشیر زاهدی	سفیرکبیر ایران در آمریکا
عالی جناب جلیل شرکا	رئیس کل بانک ملّی ایران
عالی جناب جواد وفا	معاون وزیرامور اقتصاد ودارایی درامور بین الملل
عالی جناب دکتر اسد آرام	قائم مقام اجرایی وزیر بهداری و بهزیستی
عالی جناب مهدی غفارزاده	معاون وزیرصنایع ومعادن درامور برنامه ریزی صنعت ومعدن
عالی جناب عباس شیخ	معاون وزیرکار وامورا جتماعی درامورکاریابی وبازدهی کار
عالی جناب بهمن پارسا	معاون وزیرعلوم و آموزش عالی درامور پژوهشهای علمی
عالی جناب فیروز مهدوی	معاون وزیرکشاورزی وامور روستایی درامورتولیدمحصولات گیاهی
عالی جناب حسین معادی	معاون وزیربازرگانی در امور بازرگانی
عالی جناب مرتضی حقوقی	مدیرعامل سازمان واحدهای تولیدی وزارت کشاورزی وتوسعهٔ روستایی
آقای فیروز افروز	مدیرعامل سازمان مسکن وزارت مسکن
آقای محمدحسین امیدسالاری	مدیرکل بخش برنامه ریزی انرژی وزارت انرژی
آقای مسعود موسوی	مدیرکل بخش همکاری های اقتصادی وزارت اموراقتصادی و دارایی
آقای محمدحسین کمالی	مدیرکل دفترعمومی وزارت اموراقتصاد و دارایی
آقای کهزاد آذرنوش	مدیرکل سازماندهی بخش برنامه ریزی نیروی انسانی و روشهای وزارت راه و ترابری
آقای جمال الدین یزدان پرست	کارشناس مسئول بخش امور بین الملل وزارت اموراقتصادودارایی
خانم یاسری	دستیار رئیس دفتر وزیراموراقتصادودارایی (عالی جناب یگانه)
آقای یوسف اکبر	رایزن سفارت ایران در آمریکا

سند شمارهٔ ۱۲۵

اتریش (٦)

۱. موافقتنامهٔ موقت مودت، کنسولی، بازرگانی، گمرکی و اقامت

۱. متن موافقتنامه

قرارداد موقتی بین دولتین ایران و اتریش

اعلی حضرت شاهنشاه ایران و رئیس دولت جمهوری اتریش، نظر به اینکه صمیمانه مایل هستند که در اسرع اوقات ممکنه مذاکراتی را که فعلاً راجع به انعقاد عهدنامهٔ مودت و قرارداد قنسولی، تجارتی، گمرکی و اقامت مابین آنها جریان دارد به انجام برسانند، تصمیم نمودند که عجالتاً روابط خودشان را بر روی یک قرارداد موقتی استوار نمایند و برای این مقصود اختیارداران خود را تعیین نمودند.

از طرف اعلی حضرت شاهنشاه ایران: جناب فتح‌الله خان پاکروان کفیل وزارت امور خارجه.

از طرف رئیس دولت جمهوری اتریش: جناب مسیو اگوست کراك وزیرمختار و ایلچی مخصوص دولت جمهوری اتریش در ایران.

مشارالیه‌ها پس از مبادلهٔ اختیارنامه‌های خود که آنها را صحیح و معتبر یافتند، در مقررات ذیل موافقت حاصل نمودند:

مادهٔ اول ــ هیئت نمایندگی سیاسی هر یک از طرفین معظمین متعاهدین در خاک طرف متعاهد دیگر به شرط معاملهٔ متقابله از امتیازات و معافیتهایی که به موجب حقوق عمومی بین‌المللی مقرر است، بهره‌مند خواهند گردید.

نمایندگان قنسولی هر یک از طرفین معظمین متعاهدین در خاک طرف متعاهد دیگر که موافق ترتیب دارای اگزکواتور باشند، به شرط معاملهٔ متقابله مجاز به اقامت خواهند بود و در اجرای وظایف خود از مزایای افتخاری و معافیتهای شخصی قضایی و مالیاتی که به موجب حقوق بین‌المللی مقرر است، به شرط معاملهٔ متقابلهٔ کامله بهره‌مند خواهند گردید.

نسبت به نمایندگان سیاسی و قنسولی هر یک از طرفین معظمین متعاهدین در خاک طرف متعاهد دیگر، به شرط معاملهٔ متقابله در هیچ مورد رفتاری مادون آنچه نسبت به دول کاملة الوداد می‌شود، نخواهد شد.

مادهٔ دوم ــ هر یک از طرفین معظمین متعاهدین در خاک خود راجع به اقامت نسبت به اتباع طرف متعاهد دیگر همان رفتاری را خواهند کرد که نسبت به اتباع دول کاملة الوداد می‌کنند، راجع به احوال شخصیهٔ اتباع هر یک از طرفین معظمین متعاهدین در خاک طرف متعاهد دیگر متقابلاً تابع مقررات قوانین ملّی خود خواهند بود، احوال شخصیه عبارت از مواد ذیل است:

ازدواج، ترتیب اموال مابین زوجین، طلاق، افتراق، جهیز، ابوّت، نسب، قبولی به فرزندی، اهلیت حقوقی، بلوغ، قیمومت، ولایت، حجر، حق وراثت به موجب وصیتنامه و بدون وصیتنامه تسویه و تقسیم ارث و به طورکلی تمام مسائل مربوطه به حقوق عائله و مسائل راجعه به وضعیت اشخاص.

مادهٔ سوم ــ دولت ایران محصولات طبیعی اتریش و محصولات مصنوعه در اتریش وارده به خاک ایران راتابع قوانین گمرکی خود قرار داده و نسبت به آنها حداقل تعرفهٔ گمرکی خود و هر تخفیفی را که به محصولات متشابه هر مملکت دیگری داده شود مجریٰ خواهد داشت دولت اتریش نسبت به محصولات طبیعی ایران و محصولات مصنوعه در ایران وارده به خاک اتریش، رفتار دولت کاملة الوداد را خواهد نمود.

مادهٔ چهارم ــ این قرارداد موقتی به تصویب خواهد رسید ونسخ مصوبه هرچه زودتر ممکن گردد، در طهران مبادله خواهد شد و تا دهم مه ۱۹۲۹ معتبر خواهد بود، بدیهی است که برای ایران نظر به مقررات قانون ۱۳ اردیبهشت ۱۳۰۷ (سوم مه ۱۹۲۷) مادهٔ ۳ راجع به مقررات تعرفهٔ گمرکی محتاج به تقدیم به مجلس شورای ملّی برای تصویب نخواهد بود. علیهذا اختیارداران طرفین این قرارداد را امضا و به مهر خود ممهور

نمودند.

طهران ۲۷ خرداد ۱۳۰۷، مطابق ۱۷ ژوئن ۱۹۲۸

امضا: پاک‌روان　　امضا: کرال

۲. نامهٔ کرال سفیر فوق‌العاده و وزیرمختار جمهوری اتریش به پاکروان نمایندهٔ وزارت امور خارجه

تهران ۱۷ ژوئن ۱۹۲۸

آقای وزیر

به دنبال امضای موافقتنامهٔ موقت به تاریخ امروز، مفتخرم به اطلاعتان برسانم که دولت اتریش تا تصویب موافقتنامهٔ مذکور تمایل دارد که مفاد موافقتنامهٔ مورد بحث را در مورد امور گمرکی به شرط عمل متقابل مورد اجرا قرار دهد.

دولت فدرال جمهوری اتریش امیدوار است که دولت شاهنشاهی ایران نیز به همین نحو با او عمل نماید.

آقای وزیر، خواهشمندم، احترامات فائقهٔ مرا بپذیرید.

کرال

به: جناب آقای فتح‌الله‌خان پاکروان
کفیل وزارت امور خارجه

۲. عهدنامهٔ مودت و حکمیت و پروتکل ضمیمه

عهدنامهٔ مودت و حکمیت بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری اطریش

اعلی‌حضرت همایون شاهنشاه ایران

و

رئیس جمهوری اطریش

نظر به اینکه مایلند روابط مودت قدیمی را بین دو کشور تحکیم نمایند تصمیم به انعقاد عهدنامهٔ مودت و حکمیّت نموده و برای این مقصود اختیارداران خود را به قرار ذیل تعیین نمودند:

اعلی‌حضرت همایون شاهنشاه ایران

جناب آقای خلیل فهیمی، سفیرکبیر در آنکارا

رئیس جمهوری اطریش

جناب آقای شارل بوک برگر، وزیرمختار و نمایندهٔ فوق‌العاده در آنکارا

مشارالیه‌ها بعد از مبادلهٔ اختیارنامه‌های خود که در کمال صحت و اعتبار بود در مقررات ذیل موافقت حاصل نمودند:

مادهٔ ۱ ــ بین دولتین ایران و اطریش و اتباع آنها صلح خلل‌ناپذیر و دوستی صمیمانه و دائم برقرار خواهد بود.

مادهٔ ۲ ــ دولتین متعاهدتین موافقت دارند که روابط سیاسی و قنسولی خود را بر طبق اصول عمومی بین‌المللی ادامه دهند و نیز موافقت دارند که نمایندگان سیاسی و قنسولی هر یک از طرفین متعاهدین در خاک طرف متعاهد دیگر به شرط معاملهٔ متقابله از معامله که به موجب حقوق عمومی بین‌المللی مقرر و به هیچ وجه مادون رفتار معموله نسبت به نمایندگان سیاسی و قنسولی دولت کاملة‌الوداد نخواهد بود، بهره‌مند شوند.

مادهٔ ۳ ــ دولتین متعاهدتین موافقت دارند روابط قنسولی و تجارتی و گمرکی و بحر پیمایی بین دو کشور و نیز شرایط اقامت و توقف اتباع خود را در خاک یکدیگر به موجب قراردادهایی بر طبق اصول و معمول حقوق بین‌المللی و بر روی اساس مساوات و معاملهٔ متقابلهٔ کامل تنظیم نمایند.

مادهٔ ٤ ــ دولتین متعاهدتین موافقت دارند کلیهٔ اختلافاتی را که بین آنها در

موضوع اجرا یا تفسیر مقررات کلیهٔ عهود و قراردادهایی که منعقد شده یا در آتیه منعقد گردد و من‌جمله راجع به همین عهدنامه به ظهور می‌رسد و به طریق دوستانه از مجرای عادی سیاسی در مدت متناسبی تسویه نشود به حکمیت رجوع نمایند این ترتیب در صورت لزوم برای تشخیص اینکه آیا اختلاف مربوطه به تفسیر یا راجع به اجرای عهود و قراردادهای نام‌برده می‌باشد نیز عمل خواهد گردید، حکم محکمهٔ حکمیت الزام‌آور است. برای هر قضیهٔ متنازع‌فیها محکمهٔ حکمیت بنا به تقاضای یکی از دولتین متعاهدتین و به ترتیب ذیل تشکیل خواهد یافت. هر یک از دولتین متعاهدتین در ظرف سه ماه از تاریخ تسلیم تقاضانامه حکم خود را که ممکن است از اتباع کشور ثالثی هم انتخاب گردد، تعیین خواهد نمود.

چنانچه دولتین در ظرف مدت سه ماه از تاریخ تسلیم تقاضانامه راجع به مدتی که در ظرف آن حکمین می‌بایستی حکم خود را صادر کنند، موافقت حاصل ننمایند و یا نتوانند به تسویهٔ اختلاف در ظرف مدتی که برای آنها معین گردیده نایل شوند دولتین یک نفر از اتباع دولت ثالثی را به عنوان حکم ثالث انتخاب خواهند نمود.

چنانچه دولتین در ظرف مدت دو ماه از تاریخ تقاضای تعیین حکم ثالث راجع به‌انتخاب او موافقت حاصل ننمایند دولتین نام‌برده مشترکاً یا در صورتی که در ظرف مدت دو ماه بعد از آن هم تقاضای مشترکی از طرف آنها به عمل نیاید هر یک از آنها که زودتر اقدام کند از رئیس دیوان دائمی داوری بین‌المللی لاهه تقاضا خواهد نمود حکم ثالث را از بین اتباع دولت ثالثی انتخاب نمایند. با موافقت طرفین ممکن است صورتی از ممالک ثالثی که رئیس دیوان دائمی داوری بین‌المللی باید حکم ثالث را منحصراً از آنها انتخاب نمایند به مشارالیه تسلیم گردد.

طرفین می‌توانند راجع به شخص حکم ثالث قبلاً برای مدت معینی قراری بین خود بدهند طرز عملی که حکمین باید اتخاذ نمایند اگر به وسیلهٔ قرار مخصوصی بین دولتین معین نشده و در مدتی که از موقع تعیین حکمها تجاوز نکند، منعقد نشده باشد به وسیلهٔ خود حکمین تعیین خواهد گردید.

هرگاه تعیین یک نفر حکم ثالث لازم گردد و بین دولتین متعاهدتین راجع به طرز عملی که بعد از تعیین حکم مزبور باید تعقیب شود، قراری داده نشده باشد حکم ثالث با دو حکم اولی تشکیل محکمهٔ حکمیت داده و طرز عمل خودشان را معین نموده

اختلاف را تسویه خواهند کرد کلیهٔ تصمیمات محکمه به اکثریت آرا اتخاذ خواهد گردید.

مادهٔ ۵ ــ این عهدنامه به تصویب رسیده و مبادلهٔ نسخ مصوبهٔ آن دراسرع اوقات ممکنه به عمل خواهد آمد. عهدنامهٔ مزبور بعد از مبادلهٔ نسخ مصوبه به موقع اجرا گذارده خواهد شد.

بنابراین نمایندگان مختار طرفین این عهدنامه را امضا و به مهر خود رسانده‌اند.

در دو نسخه در آنکارا به تاریخ ۲۳ سپتامبر ۱۹۳۶ نگاشته شد.

خلیل فهیمی — شارل بوشبرژه

امضا — امضا

پروتکل اختتامیه

در موقع امضای عهدنامهٔ مودت و حکمیت منعقده امروز بین ایران و اطریش اختیارداران امضا کننده اظهار ذیل را که جزء لایتجزای عهدنامه می باشد، نمودند.

دولتین متعاهدتین این حق را برای خود محفوظ می دارند که مقررات مادهٔ ٤ عهدنامهٔ مودت و حکمیت را ده سال بعد از تاریخ مبادلهٔ نسخ مصوبهٔ آن مورد تجدید نظر قرار بدهند.

آنکارا ۲۳ سپتامبر ۱۹۳٦

خلیل فهیمی — شارل بوشبرژه

امضا — امضا

۳. قرارداد اقامت و پروتکل اختتامیه

کنوانسیون اقامت بین دولت شاهنشاهی ایران و اطریش

اعلی‌حضرت همایون شاهنشاه ایران

و

رئیس جمهور فدرال اطریش

با توجه به تمایل متقابل به تنظیم مقررات راجع به حق اقامت اتباع اطریش در ایران و اتباع ایران در اطریش بر اساس عهدنامهٔ مودت و حکمیت مورخ ۲۳ سپتامبر ۱۹۳۶، تصمیم به انعقاد یک کنوانسیون اقامت گرفتند و لذا نمایندگان تام‌الاختیار خود را به شرح ذیل، معرفی نمودند:

از طرف اعلی‌حضرت همایون شاهنشاه ایران

جناب آقای خلیل فهیمی، سفیر ایران در آنکارا

از طرف رئیس جمهور دولت فدرال اطریش

جناب آقای ام. کارل بوشبرژه، فرستادهٔ فوق‌العاده و وزیرمختار

نمایندگان مذکور پس از ارائهٔ اختیارنامه‌های معتبر خود به قرار زیر توافق نمودند:

مادهٔ یک

استقبال و رفتار در مورد خود و اموال اتباع هر یک از دول متعاهد در سرزمین دولت دیگر طبق اصول و روش حقوق بین‌الملل، مورد قبول همگان خواهد بود. آنها از محکمترین حمایت قانونی و پشتیبانی مقامات سرزمینی طرف دیگر در مورد خود، اموال، حقوق و منافعشان برخوردار خواهند بود. ورود، خروج، سفر، اقامت کوتاه و درازمدت آنها در سرزمین طرف متعاهد به شرط آنکه خود را با قوانین و مقررات لازم‌الاجرا در آن سرزمین تطبیق دهند، بلااشکال خواهد بود.

در کلیهٔ موارد فوق‌الذکر، آنها از رفتاری مشابه با اتباع دول کاملة‌الوداد برخوردار خواهند بود.

در عین حال مطالب مذکور به هیچ‌وجه نمی‌تواند در راه اتخاذ مقررات مقتضی برای تنظیم نحوهٔ مهاجرت یا منع آن از طرف هر یک از دو دولت متعاهد در قلمرو خود، اشکالی ایجاد نمایند. به شرط آنکه این اقدامات جنبهٔ تبعیض‌آمیز علیه تمامی اتباع

دولت دیگر را نداشته باشد.

مادهٔ ۲

مقررات کنوانسیون حاضر، نسبت به حق هر یک از دو دولت متعاهد در مورد ممانعت از اقامت اتباع دولت دیگر در موارد خاص، چه به علت تصمیم مراجع قضایی یا به لحاظ دلایل امنیتی داخلی و خارجی یا به خاطر همیاری اجتماعی، بهداشتی و آداب و رسوم، خدشه وارد نمی‌آورد.

اخراج در شرایط مناسب از نقطه‌نظر بهداشتی و انسانی صورت خواهد گرفت.

مادهٔ ۳

اتباع هر یک از دو دولت متعاهد چنانچه به قوانین و مقررات دولت دیگر احترام بگذارند، می‌توانند در آن سرزمین همچون اتباع خود آن دولت، به هر نوع صنعت و تجارت مبادرت نموده و در انواع مشاغل و حرفه‌ها مشغول شوند به شرط آنکه این امور جزو انحصارات دولتی یا بهره‌برداری از انحصار واگذار شده از طرف دولت نباشد.

همچنین آنجا که خصیصهٔ ملی بودن شرط ضروری اشتغال به حرفه‌ای است، مشمول این نکته اساسی نمی‌شود.

مادهٔ ٤

انواع شرکتهای سهامی و شرکتهای بازرگانی من‌جمله شرکتهای صنعتی، مالی، بیمه، ارتباطات و ترابری که مرکز اصلی امور آنها در سرزمین یکی از دو دولت متعاهد است و طبق مقررات آن دولت تشکیل و شناخته شده‌اند، از لحاظ موجودیت حقوقی، قابلیت و حق مراجعه به مراجع قضایی در سرزمین دولت متعاهد دیگر نیز به رسمیت شناخته خواهند شد.

پذیرش اشتغال به فعالیت بازرگانی در سرزمین دولت دیگر توسط قوانین و مقرراتی که در آنجا لازم‌الاجرا می‌باشند، تنظیم خواهد شد.

در مورد شرایط پذیرش و نحوهٔ فعالیت و همچنین در هر مورد مربوطهٔ دیگر، شرکتهای مذکور چنانچه خود را با قوانین و مقررات قلمرو دولت محل اقامت خویش تطبیق دهند، می‌توانند طبق مادهٔ ۳ به کلیهٔ فعالیتهای بازرگانی و صنعتی مجاز برای اتباع کشوری که آنها در سرزمین آن ایجاد کرده‌اند، مبادرت نمایند.

رفتاری که با شرکتهای مذکور می‌شود باید از همهٔ نقطه‌نظرها مشابه رفتاری باشد

که با شرکتهای نظیر دول دارای حق کاملة الوداد می شود.

مادهٔ ۵

اتباع و شرکتهایی که در مادهٔ ٤ مشخص شده اند و به یکی از دو دولت متعاهد تعلق دارند، از همه جهت در سرزمین دولت دیگر، در مورد اشخاص یا اموال، حقوق و منافع، مالیاتها و عوارض، همچنین انواع هزینه های مالی دیگر، می توانند نزد مقامات و دادگاههای دارایی از رفتار و حمایتی مشابه با اتباع خود آن دولت، برخوردار باشند.

مادهٔ ٦

اتباع هر یک از طرفین متعاهدین می توانند چنانچه خود را با قوانین و مقررات لازم الاجرا در سرزمین طرف دیگر تطبیق دهند، می توانند حق تحصیل، تصرف، انتقال انواع حقوق و اموال منقول را به دست آورند. در این مورد با آنها رفتاری مشابه اتباع دولی که دارای حق کاملة الوداد می باشند، خواهد شد.

در مورد اموال و حقوق غیرمنقول، اتباع هر یک از طرفین متعاهد در سرزمین طرف دیگر، در هر حال از رفتاری مشابه با اتباع دول دارای حق کاملة الوداد برخوردار خواهند بود.

مادهٔ ۷

منازل و اموال غیرمنقولی که توسط اتباع یکی از دو دولت متعاهد در سرزمین دولت دیگر طبق مفاد این کنوانسیون کسب یا اجاره شده، هیچ گاه نمی توانند مورد بازدید مأمورین قضایی قرار گرفته یا در مورد آنها تفتیش محل اقامت معمول گردد مگر آنکه این اقدامات در همان شرایط و با همان تشریفات که قانون لازم الاجرا برای اتباع خود آن کشور پیش بینی نموده، انجام شود.

همچنین دفاتر بازرگانی، حسابها و هرگونه مدارکی که نزد ساکنین یا در دفاتر اتباع یکی از دو دولت متعاهد در سرزمین دولت دیگر باشد، نمی توانند مورد بررسی و توقیف قرار گیرند مگر آنکه این کارهادرتحت همان شرایط و با همان تشریفاتی که قانون لازم الاجرا برای اتباع خود آن دولت پیش بینی نموده، معمول شوند.

مادهٔ ۸

اتباع هر یک از دول متعاهد در سرزمین دولت دیگر ازلحاظ حمایت از اشخاص و اموالشان توسط دادگاهها و مقامات، از رفتاری مشابه با اتباع خود آن دولت، برخوردار

خواهند بود.

همچنین آنها می‌توانند براحتی به محاکم به عنوان خوانده یا خواهان، مراجعه و اقامهٔ دعوی نمایند. در عین حال تا انعقاد موافقتنامه‌ای خاص، شرایط معاضدت قضایی و تأمین خسارت دادرسی به موجب قوانین سرزمین حل و فصل خواهند شد.

در مورد احوال شخصیه، اتباع هر یک از دو دولت متعاهد در سرزمین طرف دیگر همچنان تابع قانون ملی خود خواهند بود.

مادهٔ ۹

چنانچه پس ازفوت یک تبعهٔ اطریشی، اموالی از او در ایران باقی یا اموالی از یک تبعهٔ ایرانی فوت شده در اطریش به جا مانده باشد و وارث آنها ناشناخته یا غایب یا نماینده‌ای ازجانب خود معرفی نموده باشند، نمایندگان کنسولی ذی‌نفع حق دارند، تقاضای مهر و موم یا برداشت مهر و موم از کلیهٔ اموال، اسناد و نامه‌های متوفی را بنمایند. آنها می‌توانند اقدام به تسویهٔ اموال باقیمانده از متوفی را نموده یا شخصی را برای ادارهٔ این کار تعیین کنند. اما چنانچه معلوم شود که صاحب حقی از تابعیت متوفی وجود ندارد، دخالت کنسولی پذیرفته نخواهد شد.

ضمناً هیچ یک از مفاد این ماده نمی‌تواند مانع رسیدگی به اموری که تحت صلاحیت دادگاههای کشوری که اموال در آن وجود دارد، بشود.

مادهٔ ۱۰

به هنگام جنگ و صلح، اتباع هر یک از دو دولت متعاهد که در سرزمین دولت دیگر به سر می‌برند، از اجبار به کار کردن برای دولت دیگر معاف‌اند مگر موقع دفاع در مقابل یک حادثهٔ اتفاقی و طبیعی. آنها از انجام خدمت وظیفهٔ اجباری چه در نیروی زمینی، دریایی و هوایی و چه در گارد ملی یا چریکی معاف خواهند بود. این معافیت شامل هرگونه عوارض متعلقه به محل خدمت شخصی نیز محسوب می‌شود. هیچ گونه عوارض و مالیات نظامی یا توقیف و مصادرهٔ اموال به دلایل نظامی یا مدنی یا حفظ منافع عمومی شامل آنها نمی‌شود مگر آنکه این اقدامات تحت همان شرایط و به همان صورتی که در مورد اتباع دولی که دارای حق کاملة الوداد می‌باشند، انجام می‌شود، صورت گیرد.

برای جبران توقیف و اقدامات اداری دولت در مورد تصرف اموال به منظور حفظ

منافع عمومی که موضوع بند یک ماده حاضر است، به اتباع دولت متعاهدی که در سرزمین دولت متعاهد دیگر به سر می برند در قبال ارزش مال توقیف شده یا مصادره شده آنها، خسارت عادلانه‌ای منطبق با قوانین مربوط به نحوهٔ دادن اینگونه غرامات، پرداخت خواهد شد.

همچنین مفاد مادهٔ حاضر، شامل شرکتهای مورد اشاره در مادهٔ ٤ می شود.

مادهٔ ۱۱

کنوانسیون حاضر به تصویب خواهد رسید و مبادلهٔ اسناد تصویب هرچه زودتر انجام خواهد شد.

یک ماه پس از مبادلهٔ اسناد تصویب، کنوانسیون لازم‌الاجرا خواهد شد و مدت اعتبار آن ۵ سال است.

چنانچه پنج ماه پیش از انقضای مهلت مذکور، این کنوانسیون فسخ نشود، به طور ضمنی برای یک دورهٔ غیرمحدود تمدید خواهد شد. از این زمان به بعد، این کنوانسیون می تواند همواره با یک پیش‌آگهی ششماهه فسخ شود.

لذا، نمایندگان تام‌الاختیار طرفین، کنوانسیون حاضر را امضا و به مهر خود ممهور نمودند.

این کنوانسیون در دو نسخه در آنکارا در اول ژوئن ۱۹۳۷، تنظیم گردید.

خلیل فهیمی — ام. کارل بوشبرژه

امضا — امضا

پروتکل نهایی

امروز، هنگام امضای کنوانسیون اقامت منعقده بین ایران و اتریش، نمایندگان تام‌الاختیار امضاکنندهٔ ذیل، مراتب زیر را به عنوان جزء لاینفک کنوانسیون حاضر، اعلام نمودند:

۱. متمم مادهٔ یک ــ مفاد مادهٔ یک، به مقررات مربوط به گذرنامه و ترتیبات راجع به نظم عمومی در مورد نحوهٔ پذیرش کارگران و کارفرمایان بیگانه در سرزمین هر یک از دو دولت متعاهد که به وسیلهٔ خود آنها وضع شده و می‌شود، به هیچ‌وجه تسری نخواهد شد.

متمم مادهٔ ٤ ــ ترتیبات مندرج در مادهٔ ٤ و سایر قسمتهای کنوانسیون اقامت، نمی‌توانند اجازهٔ مطالبهٔ مزایای خاصی که در ایران به شرکتهای بیگانه که نحوهٔ فعالیت آنها به موجب امتیازات خاصی تنظیم شده را بدهند.

متمم ٤ و ٥ ــ قید کاملة‌الوداد نمی‌تواند در مورد تعهدات خاص موافقتنامه‌های منعقده بین یکی از دو دولت متعاهد و یک دولت ثالث برای اجتناب از اخذ مالیات مضاعف به کار برده شود و نمی‌تواند از جانب اتباع دولت متعاهد دیگر درخواست گردد.

متمم بند ۳ مادهٔ ۸ ــ دول متعاهد توافق نمودند که حقوق اشخاص و خانواده یعنی احوال شخصیه شامل این موارد باشد: ازدواج، مقررات مربوط به دارایی زوجین، طلاق، جدایی زن و شوهر، جهیزیه، خویشاوندی، نسب، فرزندخواندگی، اهلیت حقوقی، سن بلوغ، قیمومیت و ولایت، حجر و اصولاً کلیهٔ مسائلی مربوط به حقوق خانواده من‌جمله مسائل مربوط به وضعیت و حالات اشخاص.

۲. حکومتهای هر یک از دو دولت متعهد می‌شوند. که هیچ یک از اتباع دولت دیگر را بدون جلب رضایت قبلی حکومتش، به تابعیت خود نپذیرند.

در آنکارا به تاریخ اول ژوئن ۱۹۳۷

خلیل فهیمی — ام. کارل بوشبرژه

امضا — امضا

٤. عهدنامهٔ مودت و اقامت

۱. متن عهدنامه

عهدنامهٔ مودت و اقامت بین کشور شاهنشاهی ایران و جمهوری اطریش

نظر به اینکه

اعلی حضرت همایون شاهنشاه ایران

و

رئیس جمهور جمهوری فدرال اطریش

علاقه‌مند به تشیید مناسبات مودت و بسط همکاری اقتصادی و فنی بین دو کشور و تنظیم حق اقامت اتباع اطریش در ایران و اتباع ایران در اطریش می‌باشند تصمیم به انعقاد عهدنامهٔ مودت و اقامت گرفته و بدین‌منظور نمایندگان تام‌الاختیار خود را به شرح زیر معرفی نمودند:

اعلی حضرت همایون شاهنشاه ایران

جناب آقای عباس آرام وزیر امور خارجهٔ دولت شاهنشاهی

حضرت رئیس جمهوری فدرال اطریش

جناب آقای دکتر اوژن. ف. بورش نمایندهٔ فوق‌العاده و وزیرمختار اطریش در ایران

نمایندگان نامبرده پس از مبادلهٔ اختیارنامه‌های خود که در نهایت صحت و اعتبار بوده در خصوص مقررات زیر توافق حاصل نمودند:

مادهٔ ۱

صلح خلل‌ناپذیر و دوستی صمیمانه و پایدار بین کشور شاهنشاهی ایران و جمهوری اطریش برقرار خواهد بود.

مادهٔ ۲

طرفین معظمین متعاهدین موافقت می‌نمایند که نسبت به اعضای نمایندگی‌های سیاسی و کنسولی هر یک از طرفین در قلمرو طرف دیگر طبق اصول و معمول و عرف حقوق بین‌المللی رفتار خواهد شد و به شرط معاملهٔ متقابله رفتار مزبور نمی‌تواند نامساعدتر از معامله‌ای باشد که نسبت به اعضای نمایندگی‌های سیاسی و کنسولی دولت کاملة‌الوداد می‌شود.

مادهٔ ۳

اتباع هر یک از طرفین متعاهد طبق اصول و معمول حقوق جاریهٔ بین‌المللی در قلمرو طرف مقابل پذیرفته شده و در مورد شخص و اموال و حقوق و منافع خود از حمایت قوانین و مقررات مربوطه برخوردار خواهند گردید. اتباع مزبور می‌توانند در قلمرو طرف مقابل وارد و از آن خارج شوند و در آن مسافرت و اقامت نموده و مستقر گردند و طبق مقررات زیر و مادام که در کلیهٔ موارد قوانین و مقررات جاریه در قلمرو مزبور را رعایت نمایند به هر نوع حرفه یا شغل اشتغال ورزند.

مقررات فوق با رعایت قوانین و نظامات طرفین معظمین متعاهدین در خصوص گذرنامه و شرایط اقامت اتباع خارجه به مورد اجرا گذارده خواهد شد معهذا هر یک از طرفین معظمین متعاهدین می‌تواند در هر موقع مقرراتی جهت تنظیم یا منع مهاجرت به قلمرو خود وضع کند مشروط بر اینکه این مقررات موجب تبعیض خاص نسبت به کلیهٔ اتباع طرف دیگر نباشد.

اتباع طرفین معظمین متعاهدین به شرط معاملهٔ متقابله از رفتاری که نامساعدتر از رفتار معمول نسبت به اتباع دولت کاملة الوداد نباشد برخوردار خواهند گردید.

البته در مورد مزایایی که یکی از طرفین معظمین متعاهدین به منظور برقراری موازنه بین مالیات ملّی و خارجی و خصوصاً جهت احتراز از تحمیل مالیات مضاعف و یا به منظور تأمین حمایت متقابل حقوق خود و با معاضدت متقابل در امور مالیاتی و یا مجازاتهای مربوط به جرایم مالیاتی به دولت ثالثی اعطا نموده و یا بنماید شرط دولت کاملة الوداد مجری نخواهد بود.

مادهٔ ٤

مقرارت این قرارداد این حق را از هیچ یک از طرفین معظمین متعاهدین سلب نمی‌نماید که در موارد خاص یعنی بر اثر صدور رای دادگاه و یا به علل مربوط به امنیت داخلی و خارجی و یا نظم عمومی و یا به علل صحی که موجه باشند اتباع طرف دیگر را از اقامت در قلمرو خود ممنوع کند.

معهذا طرفین معظمین متعاهدین متعهد می‌شوند که قبل از اخراج اتباع هر یک از طرفین مراتب را باطلاع نمایندگی سیاسی طرف مزبور برسانند.

اخراج مذکور تحت شرایطی که اصول انسانیت و بهداشت ایجاد می‌کند انجام

خواهد گرفت.

مادهٔ ۵

طبق قوانین هر یک از طرفین معظمین متعاهدین اتباع یکی از طرفین معظمین متعاهدین در مورد آنچه مربوط به حق تصدی فعالیت انتفاعی آزاد در قلمرو طرف دیگر می باشد از رفتاری که نسبت به اتباع دولت کاملة الوداد اعمال می شود برخوردار خواهند شد.

در موردی که یک طرف معظم متعاهد تصدی فعالیت انتفاعی آزاد را به اتباع خود منحصر سازد طرف معظم متعاهد دیگر نیز می تواند اتباع طرف اول را از اعمال فعالیت انتفاعی آزاد مزبور ممنوع دارد.

مادهٔ ٦

شرکتهای سهامی و هر قبیل شرکتهای بازرگانی من جمله شرکتهای صنعتی و تجارتی و مالی و بیمه و ارتباطی و حمل و نقل که بر طبق قوانین یکی از طرفین معظمین متعاهدین تأسیس و رسمیت یافته باشند در قلمرو طرف دیگر دارای شخصیت حقوقی و اهلیت و حق اقامهٔ دعوی در دادگستری خواهند بود اجازهٔ تصدی فعالیت بازرگانی در مورد شرکتهای هر یک از طرفین در قلمرو طرف دیگر برطبق قوانین و مقررات جاریهٔ طرف مزبور اعطا خواهد شد.

ازلحاض شرایط تحصیل اجازه تصدی فعالیت وهمچنین ازسایر لحاظ شرکتهای مزبور متعلق به هر طرف می توانند در قلمرو طرف دیگر به هرگونه فعالیت تجارتی و صنعتی که طبق مادهٔ ۵ اتباع کشور محل تأسیس شرکت به انجام آنها مجازند بپردازند به شرط اینکه قوانین و مقررات دولت محل اقامت را رعایت نمایند.

با شرکتهای نامبرده از هر لحاظ و به شرط معاملهٔ متقابله مانند مؤسسات مشابه دولت کاملة الوداد رفتار خواهد شد.

اجرای مقررات این ماده مانع از اجرای مقررات قسمت ٤ مادهٔ ۳ و قسمت ۲ مادهٔ ۱۰ نخواهد بود.

مادهٔ ۷

در مورد هر نوع مالیات و عوارض داخلی اتباع و شرکتهای هر یک از طرفین معظمین متعاهدین که در مادهٔ ٦ تعیین شده اند در قلمرو طرف دیگر نسبت به شخص و

حقوق و منافعشان از همان رفتاری که نسبت به اتباع خود آن کشور می‌شود بهره‌مند خواهند بود.

مادهٔ ۸

اتباع هر یک از طرفین معظمین متعاهدین حق خواهند داشت در قلمرو طرف دیگر و در حدود قوانین و مقررات جاریه در آن هر نوع حقوق و اموال منقول و غیرمنقول را تحصیل و تصرف نموده و انتقال دهند.

به شرط معاملهٔ متقابله از این لحاظ با اتباع مزبور مانند اتباع دولت کاملة الوداد رفتار خواهد شد.

مادهٔ ۹

ورود مأمورین شهربانی و یا بازدید قانونی در داخل منازل مسکونی و سایر ابنیه‌ای که اتباع یکی از طرفین معظمین متعاهدین طبق مقررات این قرارداد در قلمرو طرف دیگر تحصیل یا تملک و یا اجاره نموه باشند ممنوع است مگر تحت شرایط و با رعایت تشریفاتی که قوانین جاریه در مورد اتباع داخلی مقرر داشته است.

همچنین دفاتر بازرگانی و اوراق تسویه حساب یا هر قبیل اسناد دیگر را که در منازل مسکونی یا دفاتر اتباع یکی از طرفین معظمین متعاهدین در قلمرو طرف دیگر موجود است نمی‌توان تفتیش یا ضبط نمود مگر تحت شرایط و طبق تشریفاتی که قوانین جاریه در مورد اتباع داخلی مقرر داشته است.

مادهٔ ۱۰

با اتباع هر یک از طرفین معظمین متعاهدین در قلمرو طرف دیگر از لحاظ حمایت شخص یا اموال ایشان به وسیلهٔ دادگاهها و مقامات مربوطه مانند اتباع دولت کاملة الوداد رفتار خواهد شد مخصوصاً اتباع مزبور آزادانه و بدون هیچ گونه محدودیت حق دسترسی به محاکم را خواهند داشت و می‌توانند تحت همان شرایطی که اتباع دولت کاملة الوداد از آن استفاده می‌نمایند در دادگستری اقامه دعوی کنند.

مسائل مربوط به معاضدت دربارهٔ اشخاص بی‌بضاعت و اخذ وجه الضمان* موضوع اعلامیهٔ مخصوص متقابلی است که ضمیمهٔ این عهدنامه خواهد بود.

* Cautio Judicatum Solvi

اتباع هر یک از طرفین معظمین متعاهدین در قلمرو طرف دیگر در امور مربوط به ازدواج و روابط مالی بین زن و شوهر و طلاق و متارکه و جهیزیه و ابوّت و بنوّت و فرزندخواندگی و اهلیت و رشد قانونی و قیمومیت و ارث و وصیت تابع مقررات قوانین ملّی خود خواهند بود.

طرف متعاهد مقابل نمی‌تواند از اجرای این قوانین امتناع ورزد مگر استثنائاً و تا حدودی که عموماً این قوانین نسبت به هر کشور خارجی دیگری نیز به مورد اجرا گذارده نمی‌شود.

بعلاوه چنانچه عقد ازدواج طبق تشریفات ظاهری قانون محل عقد و وصیتنامه طبق تشریفات ظاهری قانون محل تنظیم آن صورت بگیرد این امر موجب آن نخواهد شد که بر اعتبار اسناد مربوطه به آن خدشه وارد آید.

مادهٔ ۱۱

در صورت فوت یکی از اتباع اطریش که اموالی در ایران داشته باشد یا فوت یکی از اتباع ایران که اموالی در اطریش باقی بگذارد هر گاه ذوی‌الحقوق متوفیان مزبور ناشناس یا غایب یا بدون نمایندهٔ قانونی باشند نمایندگان کنسولی ذی‌نفع حق دارند تقاضای مهروموم و یا برداشتن مهروموم از کلیهٔ اموال منقول و اثاث و اوراق متوفی بنمایند. نمایندگان مزبور می‌توانند رأساً بخصوص هرگاه ارث عبارت از اشیای فاسدشدنی باشد به تصفیهٔ آن مبادرت ورزند یا کسی را از جانب خود بدین منظور بگمارند. چنانچه محقق گردد که از میان ذوی‌الحقوق متوفی ملیت متوفی را دارا نیست دخالت مقامات کنسولی مزبور مورد نخواهد یافت.

در هر حال به استناد هیچ یک از مندرجات این ماده نمی‌توان دادگاههای کشوری را که اموال در آن واقع شده از رسیدگی به اموری که در صلاحیت آنها است بازداشت.

مادهٔ ۱۲

هرگاه دادگاههای یکی از طرفین معظمین متعاهدین در موضوعات حقوقی و تجارتی از جمله در مورد استماع شهود و اظهارات طرفین دعوی و یا کارشناسان و یا ابلاغ احکام صادره از دادگاههای طرف معظم متعاهد مقابل نیابت قضایی بدهد طرف اخیر مکلف است نیابت قضایی مزبور را قبول کند.

واگذاری نیابت قضایی باید با ترجمه به زبان دولت متقاضی‌عنه و یا ترجمه به زبان فرانسه همراه باشد و برابری ترجمه با اصل نیز باید توسط مترجم سوگندخوردهٔ دولت متقاضی تصدیق گردد. در صورتی که اسناد قابل ابلاغ از طریق تسلیم مستقیم و قبول اختیاری گیرنده به رؤیت نرسد و به نحو دیگر ارسال گردد بایستی با ترجمه‌های مذکور همراه باشد.

از قبول نیابت قضایی نمی‌توان امتناع نمود مگر اینکه انجام تقاضای مزبور از حدود اختیارات دادگاههای دولت متقاضی‌عنه خارج باشد و یا تشخیص دهد که این امر به حاکمیت و امنیت او لطمه وارد می‌سازد عوارض و مخارج ناشیه از انجام نیابت قضایی را به استثنای حق‌الزحمه‌ای که به شهود و یا کارشناسان تأدیه می‌گردد نمی‌توان از طرف متقاضی مطالبه نمود.

مادهٔ ۱۳

اتباع هر یک از طرفین معظمین متعاهدین در حال صلح و در زمان جنگ در قلمرو طرف متعاهد دیگر از هر نوع کار اجباری به نفع دولت معاف خواهند بود مگر در موردی که دفاع در برابر آفات طبیعی این امر را ایجاب نماید.

اتباع مزبور از انجام هرگونه خدمت نظام اجباری اعم از خدمت در ارتش نیروهای دریایی و هوایی و یا گارد ملی و یا دستجات چریک و همچنین از پرداخت هر نوع مالیاتی که به جای خدمت شخصی مذکور اخذ گردد معاف خواهند بود. اتباع هر یک از طرفین معظمین متعاهدین از کلیهٔ قرضه‌های اجباری در قلمرو طرف دیگر معاف می‌باشند. اتباع مزبور ملزم به اعانات نظامی نخواهند بود و مصادرهٔ اموال آنها به هر عنوان خواه به منظور نظامی یا غیرنظامی و سلب مالکیت از ایشان به منظور نفع عمومی ممنوع است مگر اینکه در کلیهٔ این موارد به آنها مانند اتباع دولت کاملة‌الوداد و تحت همان شرایط رفتار شود و تأدیهٔ خسارت به ایشان نیز به همان میزان باشد.

مادهٔ ۱٤

بدیهی است مقررات این عهدنامه نسبت به اتباع و شرکتهای مصرح در مادهٔ ٦ متعلق به هر یک از طرفین معظمین متعاهدین در قلمرو طرف دیگر که مشمول رفتار معمول نسبت به اتباع و شرکتهای دولت کاملة‌الوداد می‌باشند، در موارد زیر قابل اجرا نخواهد بود:

الف) در مورد مزایایی که یکی از طرفین معظمین متعاهدین به موجب قرارداد چندجانبه به سایر دول اعطا نموده یا بنمایند.

ب) در مورد اتباع طرف معظم متعاهد مقابل که اشتغال موظفی داشته باشند.

مادهٔ ۱۵

این قرارداد طبق قوانین جاریه هر یک از طرفین به تصویب خواهد رسید و بلافاصله پس از مبادلهٔ اسناد مصوبه که در شهر وین انجام خواهد گرفت به مدت پنج سال معتبر خواهد بود و چنانچه شش ماه قبل از انقضای مدت مزبور فسخ نشود بطور ضمنی برای مدت نامحدود تمدید می‌گردد. در این صورت در هر موقع و به شرط اعلام قبلی ششماهه قابل فسخ خواهد بود.

مادهٔ ۱۶

این عهدنامه به زبانهای فارسی و آلمانی و فرانسه تنظیم و امضا شده و هر یک از طرفین معظمین متعاهدین یک نسخه از آن را به هر سه زبان دریافت خواهد داشت. از نظر تفسیر متن عهدنامه هر یک از سه نسخه مزبور به منزلهٔ نسخهٔ اصلی محسوب خواهد گردید. هرگاه در موقع تفسیر اختلافی بروز نماید متن فرانسه معتبر می باشد.

بنا به مراتب فوق نمایندگان مختار مجاز طرفین این عهدنامه را امضا و به مهر خود ممهور نمودند.

تهران به تاریخ ۱۷ شهریور ماه ۱۳۳۸ شمسی برابر با ۹ سپتامبر ۱۹۵۹ مسیحی.

وزیر امور خارجهٔ دولت شاهنشاهی ایران
امضا

نماینده فوق‌العادهٔ و وزیرمختار جمهوری اطریش در ایران
امضا

۲. متن اعلامیه

اعلامیه در خصوص معاضدت قضایی مجانی و وجه‌الضمان اتباع خارجه در دادگستری

به منظور تکمیل قسمت ۲ مادهٔ ۱۰ عهدنامهٔ مودت و اقامت منعقد بین کشور شاهنشاهی ایران و جمهوری اطریش که امروز به امضا رسیده نمایندگان مختار مجاز طرفین معظمین متعاهدین دربارهٔ مقررات زیر موافقت حاصل نموده‌اند:

مادهٔ ۱

هرگاه اتباع یکی از طرفین معظمین متعاهدین مقیم ایران یا اطریش در برابر دادگاههای طرف دیگر خواهان باشند یا به عنوان شخص ثالث در دعوی دخالت نمایند تحت هیچ عنوان نمی‌توان ایشان را به علت اینکه تبعهٔ خارجه‌اند یا فاقد اقامتگاه قانونی یا محل اقامت در کشور می‌باشند ملزم به سپردن وجه‌الضمان یا وثیقه نمود.

در مورد مطالبهٔ هرگونه وجوهی از خواهان یا شخص ثالث به عنوان تضمین هزینهٔ دادرسی مشمول همین قاعده خواهد بود.

مادهٔ ۲

هرگاه طبق رأی صادره از دادگاههای یکی از طرفین معظمین متعاهدین خواهان یا شخص ثالث در دعوی به پرداخت هزینه دعوی محکوم گردند در صورتی که نامبردگان طبق مادهٔ ۱ و یا به موجب قانون دولتی که دعوی در آن اقامه شده از وجه‌الضمان و وثیقه و یا پرداخت وجه معاف باشند احکام دایر به محکومیت ایشان توسط مقام صلاحیتدار دولت دیگر مجاناً به مورد اجرا گذاشته خواهد شد.

تقاضای مزبور مستقیماً به وسیله طرف ذینفع و یا از مجرای سیاسی به عمل خواهد آمد.

ترتیب فوق همچنین در مورد تصمیمات قضایی که تعیین میزان هزینه دعوی را موکول به بعد نماید مجری خواهد بود.

مادهٔ ۳

مقام صلاحیتدار برای اخذ تصمیم دربارهٔ تقاضای اجرای حکم (اجرائیه)* فقط به موضوعات زیر رسیدگی خواهد کرد.

* Exequatur

۱. آیا رأی دایر بر محکومیت طبق قانون کشوری که حکم در آن صادر شده قطعیت یافته است؟

۲. آیا متن رأی مزبور با ترجمهٔ آن به زبان مقام متقاضی‌عنه همراه است و در این صورت آیا مأمور سیاسی یا کنسولی دولت متقاضی و یا مترجم سوگندخوردهٔ دولت متقاضی یا متقاضی‌عنه صحت انطباق آن را با اصل تصدیق کرده است؟

برای تحقق شرط مقرر در بند ۱ بالا کافی است که مقام صلاحیتدار دولت متقاضی ضمن اعلامیه‌ای تصدیق نماید که رأی صادره قطعیت یافته است. عالی‌رتبه‌ترین صاحبمنصب دستگاه قضایی کشور متقاضی صلاحیت مقام مزبور را گواهی خواهد کرد.

اعلامیه و گواهینامهٔ مزبور باید به ترتیبی که در بند ۲ از قسمت ۱ بالا ذکر شده ترجمه شود هنگام اخذ تصمیم دربارهٔ تقاضای اجرای حکم (اجراییه) به شرط درخواست طرف در همان موقع مقام صلاحیتدار میزان حق‌الترجمه و حق گواهی مذکور در بند ۲ از قسمت ۱ را به طور تقریب تعیین خواهد نمود. مخارج مزبور مانند هزینه و مخارج دعوی تلقی خواهد گردید.

مادهٔ ٤

لازم به تذکر نیست که مواد ۱ و ۲ و ۳ این اعلامیه در مورد شرکتهای مذکور در مادهٔ ٦ عهدنامهٔ مودت و اقامت منعقد بین کشور شاهنشاهی ایران و جمهوری اطریش نیز قابل اجرا خواهد بود.

مادهٔ ۵

اتباع هر یک از طرفین معظمین متعاهدین حق دارند در قلمرو طرف دیگر با رعایت قوانین جاریه مانند اتباع محلی از معاضدت قضایی مجانی استفاده نمایند.

مادهٔ ٦

این اعلامیه به زبانهای فارسی و آلمانی و فرانسه تنظیم و امضا شده و هر یک از طرفین متعاهدین یک نسخه از آن را به هر سه زبان مذکور دریافت خواهند داشت. از نظر تفسیر متن اعلامیه هر یک از سه نسخهٔ مزبور به منزلهٔ نسخهٔ اصلی محسوب خواهد گردید و هرگاه اختلافی در تفسیر رخ دهد متن فرانسه معتبر خواهد بود.

بنا بر مراتب فوق نمایندگان مختار مجاز این اعلامیه را امضا و به مهر خود ممهور

نمودند.

تهران به تاریخ ۱۷ شهریور ماه ۱۳۸۸ شمسی

وزیر امور خارجهٔ دولت شاهنشاهی ایران
امضا

نمایندهٔ فوق‌العاده و وزیرمختار
جمهوری اطریش در ایران
امضا

۳. متن پروتکل الحاقی

پروتکل الحاقی به عهدنامهٔ مودت و اقامت

بین

شاهنشاهی ایران و جمهوری اتریش

مورخ ۹ سپتامبر ۱۹۵۹

اعلی حضرت شاهنشاه ایران

و

رئیس جمهوری فدرال اتریش

با تمایل به تکمیل مادهٔ ۱۳ عهدنامهٔ مودت و اقامت بین شاهنشاهی ایران و جمهوری اتریش نمایندگان مختار خود را به منظور فوق به شرح زیر تعیین نمودند:

اعلی حضرت شاهنشاه ایران:

جناب آقای اردشیر زاهدی، وزیر امور خارجه ایران

رئیس جمهوری فدرال اتریش:

جناب آقای گئورک سیفرتیتز، سفیر فوق العاده و تام الاختیار جمهوری اتریش

نامبردگان پس از ارائهٔ اختیارنامه های خود که در کمال صحت و اعتبار بود، دربارهٔ مقررات ذیل توافق حاصل نمودند:

مادهٔ ۱

یک بند ۲ به شرح زیر به مادهٔ ۱۳ افزوده می شود:

«مقررات مادهٔ حاضر شامل شرکتهای مندرج در بند ۱ از مادهٔ ٦ نیز می باشد.»

مادهٔ ۲

پروتکل الحاقی حاضر مطابق مقررات هر یک از طرفین معظمتین متعاهدین به تصویب خواهد رسید و بلافاصله پس از مبادلهٔ اسناد تصویب که در وین به عمل خواهد آمد، لازم الاجرا و تا انقضای عهدنامهٔ مودت و اقامت معتبر خواهد بود.

مادهٔ ۳

پروتکل الحاقی حاضر در دو نسخه به زبانهای فارسی و آلمانی و فرانسه تنظیم و امضا شده است و هر کدام از طرفین متعاهدین نسخه‌ای از آن را به هر یک از سه زبان فوق الاشعار دریافت می دارد. هر سه متن برای تفسیر پروتکل معتبر تلقی می شود لکن در

صورت بروز اختلاف در تفسیر متن فرانسه معتبر خواهد بود.

بنا بر مراتب فوق، نمایندگان مختار و مجاز طرفین پروتکل الحاقی حاضر را امضا و به مهر خود ممهور نمودند.

تهران، به تاریخ نهم دی‌ماه ۱۳٤۷ برابر با سی ام دسامبر ۱۹٦۸

از طرف شاهنشاهی ایران	از طرف جمهوری اتریش
وزیر امور خارجه ایران	سفیر فوق العاده و تام الاختیار
اردشیر زاهدی	جمهوری اتریش
امضا	امضا

۵. صورت‌جلسهٔ مذاکرات دومین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی

۱. متن صورت‌جلسه

صورت‌جلسهٔ تفاهم دومین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی ایران و اتریش

۱. دومین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی ایران- اتریش از ۲۴ تا ۲۷ مه ۱۹۷۱ در وین، پایتخت اتریش برگزار شد.

۲. ریاست دو هیئت ایرانی و اتریشی را به ترتیب عالی جناب هوشنگ انصاری، وزیر اقتصاد ایران و عالی جناب دکتر ژوزف اشتاریباخر، وزیر بازرگانی و صنایع اتریش به عهده داشتند.

۳. فهرستهای اسامی اعضای دو هیئت را در ضمیمه‌های A و B همین متن ملاحظه می فرمایید.

۴. کمیسیون دستور کار ذکرشده در ضمیمهٔ C همین متن را به عنوان برنامهٔ کار خود پذیرفت.

۵. بازرگانی:

کمیسیون، روابط تجاری بین دو کشور را در طی چند سال اخیر بررسی نمود و یادآور شد که امکانات فراوانی برای توسعه و تنوع بخشیدن بیشتر به روابط بازرگانی وجود دارد و همچنین خاطرنشان ساخت که صادرات ایران به اتریش فعلاً به طور عمده عبارت‌اند از چند فقره از صادرات سنتی ایران که به هیچ وجه تغییرات اخیر در ساختار اقتصاد ایران را منعکس نمی‌کنند.

طرف ایرانی به صدور کالاهای مصرفی به اتریش ابراز علاقه کرد و در همین خصوص قرار شد طرف اتریشی به منظور کشف امکانات بالقوهٔ صادراتی صنایع خود در مورد امر صادرات به ایران، یک هیئت خرید به ایران اعزام دارد.

طرفین موافقت نمودند، یک نمایشگاه برای فروش کالاهای ایرانی در اتریش برگزار شود.

طرف اتریشی درخواست کرد طرف ایرانی به امکانات افزایش صادرات کالاهای سرمایه‌ای اتریش به ایران بیشتر توجه کند و کمیسیون موافقت اصولی نمود که

به منظور تشویق روابط اقتصادی و تجاری بین دو کشور، یک موافقتنامهٔ همکاری اقتصادی و تجاری هرچه زودتر بین ایران و اتریش به امضا برسد و در همین زمینه توصیه شد کارشناسان دو طرف هرچه زودتر گردهمایی داشته باشند.

۶. همکاری‌های اقتصادی:

کمیسیون یادآور شد که دو هیئت اتریشی به منظور کشف امکانات همکاری اقتصادی بیشتر بین دو کشور قبلاً از ایران بازدید کرده‌اند و خاطرنشان کرد که این همکاری می‌تواند به صورت پروژه‌های مشترکی انجام شود که در آنها از سرمایه، دانش فنّی و مواد خام و همچنین امکانات بازاریابی، به سود تمام کشورها و از جمله ایران و اتریش استفاده شود.

طرف اتریشی، علاقه‌مندی جدی و خاص خود را به شرکت در پروژه‌های مشترکی به منظور توسعهٔ صنعت پتروشیمی در ایران ابراز داشت و گفته شد که اگر مواد خام و تولیدات واسطه این صنعت از ایران به اتریش حمل شوند، اجرای این قبیل پروژه‌ها با شرکت خود ایران در اتریش نیز امکانپذیر خواهد بود.

بنابراین کمیسیون توصیه نمود مقامات مربوطهٔ دو کشور مطالعات مربوط به عملی بودن این طرح را در اسرع وقت شروع کنند.

طرف اتریشی همچنین علاقهٔ خود را به شرکت در توسعهٔ یک مجتمع صنعتی بر اساس استفاده از چوب جنگل و صنایع فلزی، ساخت لوازم برقی و آلات وابسته به بینایی* در ایران ابراز کرد.

کمیسیون یادآور شد که برای همکاری بین دو کشور در مورد توریزم و پرورش گاو امکاناتی وجود دارند.

کمیسیون موافقت نمود به منظور تشویق و تسریع همکاری‌های اقتصادی بین دو کشور، ایجاد یک شرکت مشترک سرمایه‌گذاری با شرکت بخشهای خصوصی و دولتی ایران و اتریش را مورد مطالعه قرار دهد.

۷. نفت

طرفین، اهمیت پیوند دادن علائقشان در این زمینه را بر اساس روابط مستمر و

* Optical

دائم تأیید کردند و در این زمینه قرار شد سازمانهای مربوطهٔ دو کشور به منظور مذاکره در مورد یک توافق درازمدت برای عرضهٔ نفت خام ایران توسط شرکت ملّی نفت ایران به اتریش و همچنین بحث دربارهٔ امکانات شرکت ایران در عملیات مربوط به خرده‌فروشی نفت در سطح اتریش، گردهمایی داشته باشند.

۸. کمیسیون موافقت کرد سومین اجلاس خود را در سال ۱۹۷۲ در تهران برگزار نماید. در مورد برنامهٔ اجلاسهای کارشناسان، به ضمیمهٔ D همین متن رجوع کنید.

این متن در دو نسخهٔ اصلی و کاملاً مشابه به انگلیسی که هر دو به یک میزان از اعتبار قانونی برخوردارند در وین تنظیم و تهیه شده است.

رئیس هیئت نمایندگی ایران	رئیس هیئت نمایندگی اتریش
هوشنگ انصاری	دکتر ژوزف اشتاریباخر
وزیر اقتصاد ایران	وزیر بازرگانی و صنایع اتریش
امضا	امضا

ضمیمهٔ A

فهرست اسامی اعضای هیئت ایرانی

۱. عالی جناب هوشنگ انصاری	وزیر اقتصاد
۲. عالی جناب محسن صدری	سفیر شاهنشاه آریامهر در اتریش
۳. آقای باقر مستوفی	مدیرعامل شرکت ملی پتروشیمی ایران
٤. آقای حسنعلی مهران	قائم‌مقام معاون وزیر اقتصاد در اموراقتصادی
۵. آقای اسد فرود	رایزن اقتصادی سفارت کبرای پادشاهی ایران در وین
٦. آقای سیامک مصدقی	مدیرکل ادارهٔ پروژه‌هاوپژوهش وزارت منابع طبیعی
۷. خانم هما روحی	مدیرکل بخش بازرگانی بااروپاوآمریکای وزارت اقتصاد
۸. آقای علی ارشادی	مدیرکل وزارت اقتصاد
۹. آقای قباد فخیمی	قائم‌مقام‌رئیس گروه پروژهٔ شرکت خارجیان درفعالیتهای شرکت ملی نفت ایران
۱۰. بیژن قره‌گزلو	ازمرکزتحقیقات توسعهٔ بازرگانی وصنعتی وزارت اقتصاد
۱۱. خانم شاکه داویدیان	سکرتر وزیر اقتصادی

ضمیمهٔ B

فهرست اسامی اعضای هیئت نمایندگی اتریش

دکتر ژوزف اشتاریباخر	وزیر بازرگانی، حرفه و صنایع
دکتر ماکسمیلیان فالبل	مشاور وزارتی وزارت بازرگانی، حرفه وصنایع
پروفسور دکترمهندس والتر پشکه	مشاور وزارتی وزارت بازرگانی، حرفه وصنایع
دکتر اریش اُول	مشاور وزارتی وزارت اقتصاد کشاورزی وجنگل
دکتر ولفگانگ اشتیرله	کمیسر عالی وزارتی وزارت دارایی
دکتر گئورگ ماتزمارکهوف	از وزارت امور خارجه
دکتر پیتر فیتز	از اتاق اقتصاد صنعتی
دکتر ژوزف کری و ولت	از اتاق کارگری اتریش
دکتر لئو سلزاک	رئیس کنفرانس اتاقهای اقتصادکشاورزی اتریش
دکتر رودلف ویلنپارت	مشاور وزارتی وزارتِ بازرگانی حرفه وصنایع
اریش اشتارینگر	مشاور بخش در وزارت دارایی
دکتر آنتون ورتزل	مشاور بخش در وزارت بازرگانی، حرفه و صنایع
دکتر آلفرد فلس	دبیروزارتی وزارت بازرگانی، حرفه و صنایع
دکتر پیتر فایت	از وزارت بازرگانی، حرفه و صنایع
مهندس رودلف هایزیش	کمیسروزارتی وزارت اقتصادکشاورزی و جنگل

پنج تن از مدیران ارشد پنج مؤسسه اتریش:

دکتر یوت. ها. شوه از مؤسسهٔ OMV

دکتر ها. زیگلر. شوه از مؤسسهٔ SGP

یوت. گیزیکی (KR) از شرکت فوست آلپینه Voest

ها. کامپر از سازمان برنامه‌ریزی اتریش

دکتر پ. کریسپر از شرکت گوشت اتریش

ضمیمهٔ C

دستور کار

۱. بررسی امر بازرگانی

۲. همکاری‌های اقتصادی

۳. توصیه‌هایی در مورد فعالیتهای آینده

٤. زمان و محل برگزاری اجلاس بعدی کمیسیون مشترک

ضمیمهٔ D

جدول زمانی پیشنهاد شده برای اجلاسهای کارشناسان

۱. هیئت خرید اتریش:

پیش از پایان دسامبر ۱۹۷۱.

۲. نمایشگاه ایران در اتریش:

پیش از پایان مارس ۱۹۷۲.

۳. کارشناسان بازرگانی:

پیش از پایان مه ۱۹۷۲.

٤. کارشناسان نفتی:

پیش از پایان سپتامبر ۱۹۷۱.*

* احتمال دارد ۱۹۷۲ باشد و در متن اصلی به انگلیسی بغلط ۱۹۷۱ تایپ شده.

۶. موافقتنامهٔ لغو روادید

موافقتنامهٔ لغو روادید بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت فدرال اطریش برای دارندگان گذرنامه‌های سیاسی یا خدمت

مادهٔ ۱

۱. اتباع ایران و اطریش که دارای گذرنامهٔ معتبر سیاسی یا خدمت باشند می‌توانند بدون روادید به سرزمین دولت متعاهد دیگر وارد یا از آن خارج شوند.

۲. اشخاص مذکور در بند ۱ می‌توانند مدت سه ماه در سرزمین دولت متعاهد دیگر اقامت نمایند.

مادهٔ ۲

۱. دارندگان گذرنامهٔ معتبر سیاسی یا خدمت ــ صادره در ایران یا اطریش ــ که عضو مأموریت سیاسی یا کنسولی یک دولت متعاهد در سرزمین دولت متعاهد دیگر بوده یا نمایندهٔ یکی از دول متعاهد نزد یک سازمان بین‌المللی که مقر آن در سرزمین دولت متعاهد دیگر واقع است یا کارمند چنین سازمانی می‌باشند می‌توانند تا پایان مدت مأموریت یا اشتغال خود در سرزمین دولت متعاهد دیگر اقامت نمایند.

۲. در مدت مأموریت یا اشتغال یکی از اشخاص مذکور در بند ۱ اعضای خانوادهٔ او نیز که با وی زندگی می‌کنند می‌توانند در صورت داشتن گذرنامهٔ معتبر سیاسی یا خدمت ــ صادره در ایران یا اطریش ــ در سرزمین طرف متعاهدِ دیگر اقامت کنند.

مادهٔ ۳

این موافقتنامه سه ماه پس از امضا لازم‌الاجرا خواهد شد.

مادهٔ ٤

این موافقتنامه سه ماه پس از آنکه یک دولت متعاهد اعلامیهٔ کتبی فسخ را از طریق سیاسی دریافت داشت، منفسخ خواهد گردید.

بنا به مراتب فوق نمایندگان مختار طرفین این موافقتنامه را امضا و ممهور نمودند.

در تهران به تاریخ ۱۵ نوامبر ۱۹۷۳ (۲٤ آبان ۱۳۵۲) در دو نسخه به زبان فرانسه

تنظیم گردید.

از طرف دولت شاهنشاهی ایران
عباسعلی خلعتبری

از طرف دولت فدرال اطریش
دکتر آفیلز

۷. پروتکل سومین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی با ضمائم

پروتکل سومین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی ایران- اتریش

سومین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی ایران- اتریش از ۲۵ فوریه تا ۲ مارس ۱۹۷٤ در تهران برگزار شد.

ریاست هیئت ایرانی را عالی‌جناب هوشنگ انصاری، وزیر اقتصاد ایران و ریاست هیئت اتریشی را عالی‌جناب ژوزف اشتاریباخر، وزیر بازرگانی و صنایع اتریش به عهده داشتند.

اسامی کلیهٔ شرکت کنندگان در کمیسیون در ضمایم ۱ و ۲ همین متن ملاحظه می‌شود.

بازرگانی

کمیسیون، روابط تجاری بین ایران و اتریش را در طی سه سال گذشته بررسی نمود و یادآور شد که از امکانات بالقوه برای دادوستد گسترده‌تر کالا بین دو کشور کاملاً استفاده نشده است و طرف ایرانی به منظور توسعه سریعتر بازرگانی بین ایران و اتریش، آمادگی خود را برای وارد کردن اقلام زیر از اتریش اعلام نمود:

الف) واگن و ریل

	کمیّت
ــ واگن (برای حمل غلات)	۵۰۰ واحد
ــ ریل (از دو نوع UEC50, U33)	۱۵۰,۰۰۰ تن

قرار شد، طرف اتریشی در مورد امکانات کشورش برای تأمین نیازهای ایران به واگنها و میزان ریل و لوازم فرعی فوق‌الذکر در طی چهار هفته پس از امضای این پروتکل طرف ایرانی را در جریان قرار دهد و نمایندگان وزارت راه و ترابری و راه‌آهن دولتی ایران پس از مطلع شدن از امکانات فوق برای مذاکره در مورد آنها و تأیید نهایی معاملات مربوطه، به اتریش اعزام شوند.

ب) دیگر کالاها:

	کمیّت
ــ آهن و محصولات فولادی	۳۰۰,۰۰۰ تن
ــ کاغذ تحریر و کاغذ روزنامه	۱۵,۰۰۰ تن
ــ کاغذ کرافت*	۵۰,۰۰۰ تن
ــ الیاف مصنوعی	۳۰,۰۰۰ تن
ــ پی وی سی**	۱۰,۰۰۰ تن
ــ پولی اتیلن***	۱۰,۰۰۰ تن
ــ زه لاستیک اتومبیل نایلونی	۵,۰۰۰ تن
ــ استیرن بوتادین آکریلیک****	۲,۰۰۰ تن

طرف اتریشی قرار شد شرکتهای اتریشی را برای تأمین نیازهای ایران به کالاهای ذکرشده در لیست بالا را تشویق کرده و حق تقدم برای آنها قائل شوند.

کمیسیون در مورد نیاز به تشویق واردات ایران به اتریش توافق نمود و خاطرنشان ساخت که به دلیل ارزشهای صادراتی پروژه‌های مشترک ذکرشده در دیگر موارد این پروتکل، اجرای آنها کمک مؤثری در افزایش اساسی میزان بازرگانی بین دو کشور خواهد بود.

نفت و محصولات پتروشیمی

کمیسیون، پیشنهادهای اتریش در مورد همکاری دو کشور در این زمینه را بررسی کرد و به این نتیجه رسید که طرفین می‌توانند به منظور ایجاد یک مجتمع پتروشیمی در تبریز همکاری داشته باشند. تولیدات این مجتمع به اتریش و بازارهای خارجی غیرایرانی آن صادر خواهند شد و طرفین در صورت موافقت ایران با صدور نفت خام به اتریش، اجرای یک پروژهٔ مشترک برای ساختن یک پالایشگاه نفت و همچنین یک مجتمع پتروشیمی در اتریش را مورد مطالعه قرار خواهند داد.

پروژهٔ مذکور، شامل عملیات مربوط به خرده‌فروشی فرآورده‌های حاصله و

* Kraft
** Poly Vinyl Chloride
*** Polyethylene
**** Acrylic Butadiene Styrene

همچنین تولید مواد دارویی و شیمیایی نیز خواهد بود. قرار شد، نمایندگان مؤسسات مربوطه، مذاکرات خود را در موارد فوق دنبال نمایند.

همکاری صنعتی

کمیسیون، امکانات همکاری صنعتی بین دو کشور را بتفصیل بررسی نمود و به این نتیجه رسید که موقعیتهای گسترده‌ای در این زمینه موجودند و در خصوص همکاری در زمینهٔ صنعت به نتایج و تصمیم گیری های زیر نایل شد:

الف) کمیسیون، پیشنهاد اتریش برای شرکت در یک پروژهٔ مشترک به منظور ایجاد یک کارخانهٔ تولید فولاد ویژه با ظرفیت سالانه تقریباً ۵۰,۰۰۰ (پنجاه هزار) تن در ایران را مورد بحث قرار داد.

آهن اسفنجی مورد نیاز این کارخانه، توسط ایران تأمین خواهد شد. طرف ایرانی، آمادگی و موافقت اصولی بخش دولتی ایران برای شرکت در این پروژه را اعلام داشت، مشروط بر آنکه اتریش بتواند تولید اضافه بر مصرف داخلی ایران در خصوص پروژهٔ مذکور را به دیگر کشورها صادر کند و باقیماندهٔ تولید اضافی سالانهٔ فوق الذکر توسط اتریش خریداری شود و قرار شد گروهی از کارشناسان اتریشی در طی سه ماه پس از به امضا رسیدن این پروتکل به منظور مذاکره در مورد این پروژه و به نتیجهٔ نهایی رساندن آن، به ایران اعزام شوند.

ب) طرف اتریشی، علاقهٔ بخش خصوصی اتریش را به شرکت در چند پروژهٔ مشترک با سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران* برای تولید موارد زیر اعلام داشت:

کوره‌های صنعتی، نورد کارخانهٔ تولید آهن و یا فولاد ورق، سوپاپ کمپرسور، دکل انتقال نیرو، سیلندر گاز صنعتی، مقرهٔ بالشتکی، سوپاپ بزرگ و اتصالات بزرگ** موافقت شده که در هر یک از موارد، شرکتهای اتریشی توصیه شده به همین منظور، برای نیل به توافق در مورد اجرای مطالعات لازم در خصوص تعیین میزان عملی بودن کار با سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران تماس بگیرند.

ج) طرف اتریشی، آمادگی بخش خصوصی اتریش برای شرکت در یک پروژهٔ مشترک با بخش خصوصی ایران به منظور اجرای ۱۳ پروژهٔ گوناگون در ایران را اعلام

* IDRO
** Fittings

کرد.

موافقت شد بانک اعتبار صنعتی ایران* و بانک توسعهٔ صنعتی و معدنی ایران** و بانک توسعه و سرمایه‌گذاری ایران*** به منظور اجرای مطالعات لازم در مورد امکانپذیری پروژه‌های زیر با شرکتهای اتریشی مربوطه، همکاری کنند و سپس بخش خصوصی ایران را برای شرکت در اجرای پروژه‌های ذیل تشویق نمایند:

۱. پروژهٔ بانک اعتبار صنعتی ایران برای تولید قفلهای با کیفیت بالا (شامل قفل اتومبیل)، ترازوهای صنعتی ویژه و پوشش پشت‌بام (آلومینیومی یا پلاستیکی).

۲. پروژهٔ بانک توسعهٔ صنعتی و معدنی ایران برای ساختن یک کارخانهٔ تصفیهٔ آب، یک مجتمع بزرگ تجهیزات ریسندگی و بافندگی نخ پشمی، پودر سنتتیک (ترکیبی)، و یک کارخانهٔ تولید بلبرینگ موتور برق و نظایر آن****

۳. پروژهٔ بانک توسعه و سرمایه‌گذاری ایران به منظور ساخت تجهیزات دندانپزشکی (بویژه الکتروموتورهای کوچک دستگاههای توربین‌دار، توربینهای مجهز به بلبرینگ و دستگاههای دو یا چند قطعه‌ای) و لوازم کابل برای خطوط نیروی ولتاژ بالا و پایین.

٤. پروژه مشترک هر سه بانک مذکور در بند (ج)، برای تولید خاک رس انبساط یافته.

۵. پروژهٔ مشترک دو بانک اعتبار صنعتی ایران و بانک توسعهٔ صنعتی و معدنی ایران به منظور احداث چند کارخانهٔ تهیهٔ مواد شیمیایی و بویژه اسید سیتریک و همچنین خمیرمایه با استفاده از شیرهٔ قند و ساخت سیستمهای آبیاری افشان.

طرفین موافقت نمودند در موقع تصمیم‌گیری نهایی در مورد کل ظرفیت تمام پروژه‌های فوق، لزوم صدور مقادیر مورد نیاز اتریش و دیگر کشورهای غیرایرانی به تولیدات حاصله از این پروژه‌ها در ایران را نیز حتماً در نظر بگیرند و مقادیر صادراتی مذکور را برآورد نمایند.

* ICB
** IMDBI
*** DIBI
**** Engine

کشاورزی

کمیسیون علاقهٔ طرف اتریشی به شرکت در یک پروژهٔ مشترک ایرانی- اتریشی به منظور ایجاد مجتمعهای گوشت و شیر در ایران را یادآوری کرد و قرار شد شرکتهای مربوطهٔ اتریشی برای ارائهٔ طرحهای ویژهٔ خود به منظور همکاری در این مورد با وزارت کشاورزی و منابع طبیعی ایران تماس بگیرند.

تسهیلات اعتباری

امکان اعطای یک اعتبار مالی از سوی ایران به اتریش برای استفاده از آن به منظور اجرای پروژه‌های مورد توافق طرفین مورد بحث قرار گرفت و قرار شد نمایندگان مؤسسات مربوطهٔ دو کشور برای دنبال کردن مباحثات مربوط به این موضوع، گردهمایی داشته باشند.

کمیسیون موافقت نمود چهارمین اجلاس خود را در سال ۱۹۷۵ در وین برگزار نماید.

در تاریخ ۲ مارس ۱۹۷٤ در تهران در دو نسخه به انگلیسی که هر دو به یک میزان از اعتبار قانونی برخوردارند اجرا و تهیه شد.

رئیس هیئت نمایندگی ایران	رئیس هیئت نمایندگی اتریش
فرخ نجم‌آبادی	ژوزف اشتاریباخر
معاون وزیر اقتصاد ایران	وزیر بازرگانی و صنایع اتریش
امضا	امضا

ضمیمهٔ ۱

فهرست اسامی اعضای هیئت ایرانی

عالی جناب هوشنگ انصاری	وزیر اقتصاد ایران
عالی جناب مصطفی نامدار	سفیر ایران در اتریش
عالی جناب جواد وفا	معاون وزیراقتصاد در امور بین‌المللی
آقای شاپور شریفی	مدیراجرایی شرکت ملّی پتروشیمی ایران
آقای رضا طوبی	معاون مدیرعامل سازمان گسترش و نوسازی صنعتی ایران
خانم هما روحی	مدیرکل بخش بازرگانی خارجی وزارت اقتصاد
آقای مهدی غفارزاده	مدیرکل ادارهٔ پژوهش صنایع کالاهای سرمایه‌ای وزارت اقتصاد
آقای علیرضا عروضی	مدیرکل همکاری‌های اقتصادی وزارت اقتصاد
آقای ا. احمدبهنام	مدیرکل ادارهٔ مجتمعهای گوشت وشیروزارت کشاورزی و منابع طبیعی
آقای پ. منصورموید	معاون ادارهٔ اموراقتصادی وزارت امورخارجه
آقای م. علی‌صیرفی	معاون مرکز تشویق صادرات
آقای قباد فخیمی	معاون‌مدیرکل‌شرکت ملّی‌گازایران درامور پروژه‌های خارجی
آقای رضا خوانساری	دستیار رئیس کل بانک مرکزی ایران
آقای فرامرز فردشیشه	کارشناس صنایع کالاهای سرمایه‌ای وزارت اقتصاد
آقای خسرو فاضل	کارشناس ادارهٔ همکاری‌های اقتصادی وزارت اقتصاد

ضمیمهٔ ۲

فهرست اسامی اعضای هیئت نمایندگی اتریش

عالی‌جناب دکترژوزف اشتاریباخر	وزیرفدرال بازرگانی، دادوستدوصنایع
عالی‌جناب دکتر آلبرت فیلز	سفیرکبیر اتریش در ایران
مهندس آلفرد هردلیچکا	رئیس اتاق کارمندان و کارکنان اتریش
دکتر آرتور موسیل	دبیرکل اتاق اقتصاد اتریش
دکتر هانس ایگلر	رئیس فدراسیون صنایع اتریش
مهندس فرانتس گایست	رئیس اتاق مادر صنایع ملّی‌شده اتریش
دکتر ماکسیمیلیان فالبل	مدیرکل وزارت فدرال بازرگانی، دادوستدوصنایع
دکتر هلموت هاشک	مدیرکل بانک نظارت (کنترل) اتریش
دکتر دیتریش بوکوفسکی	رئیس دفترعالی‌جناب دکتراشتاریباخر وزیرفدرال اتریش
دکتر ژوزف اسکورسیس	نمایندهٔ تجاری اتریش در ایران
مهندس والتر کوسرا	نمایندهٔ اتاق کشاورزی اتریش
دکتر پیتر فیتز	رئیس بخش آسیای اتاق اقتصاد اتریش
دکتر پیتر کاپرال	مقام رسمی از فدراسیون صنایع اتریش

۸. پروتکل چهارمین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی

پروتکل چهارمین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی ایران- اتریش

چهارمین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی ایران- اتریش از ۷ تا ۹ ژوئیهٔ ۱۹۷۵ در وین برگزار شد.

ریاست هیئت نمایندگی ایران را عالی‌جناب آقای فریدون مهدوی، وزیر بازرگانی ایران و ریاست هیئت نمایندگی اتریش را عالی‌جناب آقای ژوزف اشتاریباخر، وزیر بازرگانی و صنایع اتریش به عهده داشتند.

لیستهای اسامی اعضای دو هیئت در ضمایم ۱ و ۲ همین متن ملاحظه می‌شود.

۱. بازرگانی

کمیسیون، روابط بازرگانی بین دو کشور در طی سال گذشته را بتفصیل بررسی نمود و خاطرنشان ساخت که حجم بازرگانی مشترک ایران- اتریش در مدت زمان مذکور افزایش یافته ولی ارقام و آمار مربوطه، امکانات موجود طرفین را به طور کامل منعکس نمی‌کنند و تأیید شد که دو طرف مصمم‌اند میزان بازرگانی بین خود را به حداکثر ممکن برسانند.

کمیسیون در مورد نیاز به تشویق صدور کالاهای ایرانی به اتریش از جمله تولیدات صنعتی ایران و بویژه کالاها و تولیداتی که شرکتهای مشترک ایرانی- اتریشی در ایران تولید می‌کنند، حداکثر تأکید را نمود.

۲. توزیع

کمیسیون، آمادگی شرکتهای مربوطهٔ اتریشی را برای صدور تجهیزات انبارداری و ذخیره‌سازی صنعتی و همچنین کلیهٔ تجهیزات کشتارگاههای کامل به ایران را اعلام نمود و قرار شد، سازمانهای اتریشی مربوطه برای ارائهٔ هر نوع پیشنهاد بخصوصی در این زمینه در آیندهٔ نزدیک با وزارت‌خانه‌های بازرگانی و کشاورزی و منابع طبیعی ایران تماس حاصل نمایند.

۳. حمل ونقل (ترابری)

کمیسیون به این نتیجه رسید که با توجه به افزایش عمدهٔ جریان عبور کالا از مرزهای ایران، طرفین باید در مورد حمل و نقل کالا بین دو کشور تدابیر مؤثرتری اتخاذ

نمایند و از هیچ اقدام جدیدی در این مورد کوتاهی نکنند.

٤. صنعت

کمیسیون در خصوص همکاری در زمینهٔ صنایع به نتایجی رسید و در موارد زیر تصمیم گرفت:

الف) ماشینهای جوشکاری:

تأسیس یک شرکت مشترک ایرانی ـ اتریشی با شرکت سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران* و اتحادیهٔ صنعتی اتریش** برای ساخت ماشینهای جوشکاری در ایران.

ب) کوره‌های صنعتی:

تأسیس یک شرکت مشترک ایرانی ـ اتریشی با شرکت سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و بخش خصوصی اتریش به منظور ساخت و مهندسی کوره‌های صنعتی و ژنراتورهای هوایی مخصوص تنظیم میزان گرما.

ج) سوزن سوزنبانی راه‌آهن

تأسیس یک شرکت مشترک ایرانی ـ اتریشی با شرکت سازمان گسترش و نوسازی صنایع و راه‌آهن دولتی ایران و سازمان صنایع فوست آلپینه اتریش*** به منظور طراحی و ساخت سوزن‌های سوزنبانی راه‌آهن.

کمیسیون نتیجه گرفت که میزان تولید پروژه‌های نامبرده به اندازه‌ای خواهد بود که قسمت عمدهٔ آن را بتوان به بازارهای ثالث صادر نمود و با رضایتمندی، علاقهٔ بخشهای دولتی و خصوصی اتریش را به همکاری با بخشهای خصوصی و دولتی ایران به منظور ایجاد شرکتهای مشترکی برای تولید اقلام زیر یادآور شد:

تجهیزات آموزشی، دندهٔ گیربکس و جعبه‌دنده، ملامین، نوشابه‌های غیرالکلی، ماشین‌آلات ویژهٔ کاغذسازی و تهیهٔ خمیر کاغذ، انواع سنگ سمباده و سنگ تیزکن، رنگهای حفاظی و ضد فرسایش، آلیاژهای آهن، تراورس بتنی پیش‌فشرده، ماشینهای بسته‌بندی، ماشینهای چوب‌بری، غلطکهای فولادی، مقره‌های فشارقوی برق و از این قبیل،

* IDRO
** ELIN
*** Voest - Alpine

وسایل منعکس کنندهٔ نور در جاده‌ها که در راهنمایی رانندگی از آنها استفاده می‌شوند، ابزار برش صنعتی و ابزار سرکاربنی (مته‌هایی که نوکهای سرمته‌هایشان از جنس کاربن صنعتی هستند و از این قبیل ابزار).

موافقت شد پیش از شروع به اجرای هر یک از پروژه‌های بالا، مؤسسه یا مؤسسات مربوطهٔ، اتریشی به منظور تهیهٔ گزارش لازم مربوط به امکان‌پذیری و عملی بودن پروژه، با سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، بانک توسعهٔ صنعتی و معدنی ایران، بانک سرمایه‌گذاری و توسعهٔ ایران، بانک اعتبار صنعتی ایران و یا دیگر مؤسسات دولتی یا خصوصی ایران، تماسهایی بگیرند.

۵. خانه‌سازی و مصالح ساختمانی

کمیسیون پیشنهادهای اتریش برای همکاری بین دو کشور در زمینه‌های ساخت واحدهای مسکونی (آپارتمانها و یا خانه‌های معمولی) پیش‌ساخته، تولید آجر و پانلهای* عایق صدا و گرما را یادآوری کرد و قرار شد نمایندگان مؤسسات مربوطهٔ دو طرف در طی دو ماه پس از به امضا رسیدن این پروتکل به منظور تأیید نهایی جزئیات پروژه‌های فوق در تهران گردهمایی داشته باشند.

۶. آموزش

کمیسیون موافقت نمود دو طرف در مورد احداث مدارس حرفه‌ای و مراکز آموزش فنّی در ایران همکاری نمایند و قرار شد تیمی از کارشناسان اتریشی در طی سه ماه پس از امضای این پروتکل به منظور تأیید نهایی جزئیات این پروژه به ایران اعزام شوند.

۷. همکاری در کشورهای ثالث

کمیسیون موافقت کرد ایران و اتریش هر زمان که لازم باشد و در هر فرصتی که دست دهد در اجرای پروژه‌های توسعه کشورهای ثالث در زمینه‌های گوناگون، همیاری وسیع و همه‌جانبه داشته باشند.

مقرر شد اجلاس پنجم کمیسیون در سال ۱۹۷۶ در تهران تشکیل گردد و تاریخ روز آن به موقع خود و با توافق طرفین تعیین شود.

این سند در تاریخ ۹ ژوئیهٔ ۱۹۷۵ در وین در دو نسخه به انگلیسی که هر دو به

* Panel، به معنای قطعات مستطیل‌شکل از جنس مصالح ساختمانی مختلف و از جمله چوب است.

یک میزان از اعتبار قانونی برخوردارند، تنظیم و تهیه شد.

رئیس هیئت نمایندگی ایران	رئیس هیئت نمایندگی اتریش
فریدون مهدوی	ژوزف اشتاریباخر
وزیر بازرگانی ایران	وزیر بازرگانی و صنایع اتریش
امضا	امضا

ضمیمهٔ ۱

فهرست اسامی اعضای هیئت نمایندگی ایران

۱. عالی جناب آقای فریدون مهدوی	وزیر بازرگانی ایران
۲. عالی جناب آقای علیرضا عروضی	معاون وزیر بازرگانی درامور پژوهش
۳. آقای پرویز منصورمؤید	معاون ادارهٔ اموراقتصادی وزارت امورخارجه ایران
٤. آقای نادر خورزاد	مدیربخش صنایع مکانیکی واستخراج وپالایش فلزات سازمان گسترش و نوسازی صنایع
۵. آقای مسعود موسوی	معاون ادارهٔ همکاری های اقتصادی وزارت اموراقتصاد ودارایی ایران
٦. آقای خسرو فاضل	منشی خصوصی وزیربازرگانی ایران

ضمیمهٔ ۲

فهرست اسامی اعضای هیئت نمایندگی اتریش

۱.عالی جناب دکترژوزف اشتاریباخر	وزیر فدرال بازرگانی و صنعت
۲.دکتر ماکسمیلیان فالبل	رئیس کل وزارت فدرال بازرگانی و صنعت
۳.آقای یوهان ام.ساش	از وزارت بازرگانی و صنعت
٤.دکتر آنتون زمبش	رئیس کل وزارت فدرال بازرگانی وصنعت
۵.دکتر هرویگ رایشن‌فلزر	معاون رئیس کل دروزارت فدرال دارایی
٦.دکتر یوهان دنگلر	وزارت فدرال امور خارجه
۷.دکتر روبرت کاراس	معاون رئیس کل دروزارت امورخارجه
۸.دکتر گرهارد زیبولد	وزیر فدرال کشاورزی
۹.مهندس والتر مولت‌سر	رئیس کل وزارت فدرال آموزش وفرهنگ
۱۰.دکتر هربرت اوپولت‌سر	رئیس کل وزارت فدرال آموزش و فرهنگ
۱۱.دکتر پیتر فیتز	رئیس بخش آسیای اتاق بازرگانی جمهوری فدرال اتریش
۱۲.دکتر ژوزف اسکورسیس	نمایندهٔ بازرگانی اتریش در ایران
۱۳.دکتر گونترگراف	نمایندهٔ بازرگانی اتریش در ایران پس ازاتمام قریب‌الوقوع مأموریت دکتر اسکورسیس درایران
۱٤.مهندس والتر کوسرا	از اتاق کشاورزی اتریش
۱۵.دکتر پیتر کاپرال	از فدراسیون صنایع اتریش
۱٦.دکتر هانس	از اتحادیهٔ اتاقهای کارگری و کارمندی

۹. موافقتنامهٔ آموزشی، فرهنگی، علمی و تحقیقاتی

موافقتنامهٔ همکاری‌های آموزشی، فرهنگی، علمی و تحقیقاتی بین دولت شاهنشاهی ایران و جمهوری اتریش

دولت شاهنشاهی ایران و جمهوری اتریش نظر با تمایل به گسترش تفاهم متقابل بین دو ملت از طریق همکاری و مبادله در رشته‌های آموزشی و فرهنگی و علمی و تحقیقاتی ــ به شرح زیر توافق نمودند:

مادهٔ ۱

طرفین متعاهد همکاری مستقیم بین مؤسسات مربوطهٔ دو کشور را در رشته‌های علمی و تحقیقاتی، آموزش عالی و آموزش عمومی و فنی، آموزش حرفه‌ای، ادبیات و هنر و اطلاعات فرهنگی تشویق خواهند نمود.

مادهٔ ۲

طرفین متعاهد از همکاری مستقیم بین دانشگاهها و دانشکده‌های دو کشور حمایت خواهند کرد.

مادهٔ ۳

طرفین متعاهد هرساله به اندازهٔ کافی کمک‌هزینهٔ تحصیلی و بورس در اختیار دانشجویان و فارغ‌التحصیلان یکدیگر که صلاحیت لازم علمی یا هنری و زبان را برای انجام مطالعات ویژه در مؤسسات علمی یکدیگر داشته باشند قرار خواهند داد.

مادهٔ ٤

طرفین متعاهد همکاری‌های مستقیم تحقیقاتی بین مؤسسات تحقیقاتی ایران و اتریش، بخصوص بین مؤسسات تحقیقاتی مربوطهٔ ایران و سازمان تحقیقاتی انرژی اتمی اتریش را تشویق نموده و تسهیلات آموزشی لازم را تأمین خواهند کرد.

مادهٔ ۵

طرفین متعاهد تسهیلات لازم را برای بازدید متقابل کارشناسان دو کشور در رشته‌های مختلف علوم و تحقیقات فراهم خواهند آورد.

مادهٔ ٦

طرفین متعاهد اطلاعات مربوط به گواهینامه‌ها، مدارک علمی و دیپلمهایی را که

سازمانهای آموزش عالی هر یک از طرفین اعطا می‌نمایند مبادله کرده و آنها را مورد ارزشیابی قرار خواهند داد.

مادهٔ ۷

دولت شاهنشاهی ایران بر اساس قوانین و مقررات ایران ناظر بر فعالیتهای هیئتهای خارجی در رشته‌های باستان‌شناسی و ماقبل تاریخ، موجبات تسهیل کاوشهای باستان‌شناسی را در ایران توسط هیئتهای اتریشی فراهم خواهد آورد.

مادهٔ ۸

طرفین متعاهد به نحوهٔ ارائهٔ دقیق تاریخ و جغرافیای کشور دیگر در کتابهای درسی خود توجه خاص مبذول خواهد داشت تا از این طریق دانشجویان بتوانند در زمینه‌های مزبور اطلاعات صحیح کسب نمایند. علاوه بر این طرفین آموزش زبان ملّی طرف دیگر را تشویق خواهند نمود.

مادهٔ ۹

دولت اتریش از دریافت تقاضانامهٔ کاندیدهای ذی‌صلاحیت برای ورود به آکادمی دیپلماتیک در وین استقبال می‌نماید.

مادهٔ ۱۰

طرفین متعاهد از تشکیل نمایشگاههای هنری و علمی در کشورهای یکدیگر و شرکت در آن نمایشگاهها تشویق به عمل خواهند آورد.

مادهٔ ۱۱

طرفین متعاهد از برقراری تماس مستقیم بین سازمان رادیو تلویزیون ملّی ایران و رادیوی اتریش تشویق به عمل خواهند آورد.

مادهٔ ۱۲

طرفین مبادلهٔ روزنامه‌نگاران را تشویق خواهند کرد.

مادهٔ ۱۳

طرفین متعاهد همکاری متقابل را در رشته‌های ورزش و جهانگردی مورد تشویق قرار خواهند داد.

مادهٔ ۱٤

طرفین متعاهد به منظور اجرای موافقتنامهٔ حاضر کمیسیون مشترکی مرکب از تعداد

متساوی از نمایندگان دو طرف تشکیل خواهند داد. کمیسیون مزبور متناوباً در تهران و وین تشکیل جلسه خواهد داد. طرفین متعاهد با مشورت یکدیگر از مجرای دیپلماتیک تاریخ تشکیل جلسات کمیسیون مشترک را تعیین خواهند نمود.

کمیسیون مشترک به منظور اجرای موافقتنامهٔ حاضر برنامه‌هایی را تنظیم نموده و توصیه‌های متخذه را به اطلاع دولتهای مربوطه خواهد رساند.

مادهٔ ۱۵

موافقتنامهٔ حاضر به تصویب خواهد رسید و شصت روز پس از مبادلهٔ اسناد تصویب لازم‌الاجرا خواهد گردید.

مادهٔ ۱۶

موافقتنامهٔ حاضر تا زمانی که از جانب هر یک از طرفین متعاهد فسخ نگردیده کماکان لازم‌الاجرا خواهد بود. فسخ موافقتنامه بایستی با دادن اطلاعیهٔ کتبی ششماهه صورت گیرد.

بنا به مراتب نمایندگان تام‌الاختیار زیر، موافقتنامهٔ حاضر را امضا و به مهر خود ممهور نمودند.

این موافقتنامه در تاریخ سی و یکم ماه مه سال ۱۹۷۶ در دو نسخه به زبان انگلیسی در تهران تهیه و تنظیم گردید.

از طرف دولت شاهنشاهی ایران	از طرف جمهوری اتریش
عباسعلی خلعتبری	اریک بیلکا
امضا	امضا

۱۰. پروتکل پنجمین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی با ضمائم

پروتکل پنجمین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی ایران- اتریش

پنجمین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی ایران- اتریش، از ۱۸ تا ۲۰ آوریل ۱۹۷۷ در وین برگزار شد.

ریاست هیئت ایرانی را، عالی‌جناب منوچهر تسلیمی، وزیر بازرگانی ایران و ریاست هیئت اتریشی را، عالی‌جناب ژوزف اشتاریباخر، وزیر تجارت، بازرگانی، دادوستد و صنعت جمهوری فدرال اتریش به عهده داشتند.

اسامی اعضای دو هیئت نمایندگی ایران و اتریش را در ضمایم ۱ و ۲ این پروتکل ملاحظه می‌فرمایید. کمیسیون، اجرای شرایط مندرج در پروتکل اجلاس چهارم خود را بررسی نمود و رضامندی عمیق خود را از بابت پیشرفت حاصله در زمینه‌های گوناگون همکاری بین دو کشور ابراز رضایت داشت، و به این نتیجه رسید که امکانات وسیعی برای همکاری بیشتر بین طرفین وجود دارد، همچنین تصمیم گرفت برای ایجاد حداکثر توسعهٔ روابط کشاورزی، صنعتی، اقتصادی و بازرگانی بین دو کشور از ارائهٔ هیچ گونه کوششی فروگذار نکند و در موارد ذیلاً قیدشده به تفاهمات نهایی رسید:

۱. تجارت

کمیسیون، عملکرد تجارت بین دو کشور در طی سال گذشته را بتفصیل بررسی نمود و با رضایت بسیار یادآور شد که حجم تجارت ایران- اتریش افزایش بسیار یافته است.

با این حال طرفین خاطرنشان ساختند که میزان دادوستد بین دو کشور، امکانات بالقوهٔ عظیمی را که اقتصادهای ایران و اتریش ذاتاً از آنها برخوردارند، به قدر کفایت منعکس نمی‌نماید و با توجه به این حقیقت، کمیسیون علاقهٔ فراوان خود را به تشویق امر توسعه و تنوع بخشیدن بیشتر به تجارت بین دو کشور مجدداً تأیید نمود.

کمیسیون همچنین به این نتیجه رسید که ایران دارای امکانات عمده‌ای برای افزایش صادرات کالاهای خود و بویژه محصولات صنعتی و نیم‌ساخته به اتریش می‌باشد

و همچنین تأکید نمود که مذاکرات مربوط به انعقاد موافقتنامهٔ تجاری ایران- اتریش که طرف ایرانی آن را پیشنهاد کرده به توسعهٔ تجارت دوجانبه بین طرفین سرعت خواهد بخشید و در همین ارتباط قرار شد موافقتنامه مذکور در آیندهٔ نزدیک به امضا برسد.

کمیسیون رضایت خود را از تصمیم دولت ایران در مورد ایجاد یک مرکز تجاری ایران برای اروپا در وین ابراز داشت و چنین نتیجه گرفت که استفاده کامل از مرکز فوق، چشم اندازهای جدیدی در تجارت دو طرف عرضه خواهد نمود.

۲. حمل و نقل (ترابری)

کمیسیون به این نتیجه رسید که برای تسهیل بیشتر جریان مبادلهٔ کالا بین دو کشور، طرفین باید موافقتنامهٔ حمل و نقل زمینی پیشنهادشده از سوی اتریش را مورد مذاکره قرار دهند و قرار شد مقدمات کار انعقاد موافقتنامهٔ فوق الذکر تا حداکثر شش ماه پس از به امضارسیدن این پروتکل، انجام شود.

۳. صنعت

الف) پروژه‌های اجرا شده

کمیسیون، رضایت خود را از اجرای موفقیت‌آمیز پروژه‌های صنعتی مشترک زیر بین ایران و اتریش اعلام داشت:

ـ پروژهٔ همکاری بین سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و شرکت سهامی * اتریش برای ایجاد و ساختمان یک کارخانهٔ مخصوص ساخت واگن باری توسط شرکت واگن پارس از شرکتهای وابسته به سازمان فوق الذکر در اراک

ـ پروژهٔ مشترک مهندسی به صورت یک شرکت مشترک بین سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و شرکت سهامی فوست الپینه اتریش ** به منظور توسعهٔ کارخانهٔ سیمان لوشان و همچنین یک کارخانهٔ تولید پشم سرباره *** در خصوص تولید سیمان سرباره‌ای ****

ـ پروژهٔ همکاری برای ایجاد یک شرکت مشترک بین شرکت سهامی اتریش، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و بخش خصوصی ایران به منظور ساخت ماشینهای جوشکاری در ساوه.

* (AG) Simmering - GRAZ - Pauker
** Voest - Alpine
*** Slagwool
**** Slagcement

ــ پروژهٔ همکاری بین ماشین‌سازی پارس، وابسته به سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و شرکت بائور و شرکای* اتریش برای تکمیل مطالعات مربوط به امکان‌پذیری ساخت و تولید تجهیزات آبیاری در ایران.

ــ پروژهٔ همکاری بین ماشین‌سازی اراک و شرکت سهامی فوست آلپینهٔ اتریش برای ساخت و تولید مخازن سقفی معلق و متحرک، سیلوهای مخصوص ذخیره‌سازی سیمان و همچنین انواع مخازن گوناگون مخصوص ذخیره‌سازی مایعات.

ب) پروژه‌های در دست بررسی

کمیسیون یادآور شد که سازمانهای صنعتی ایرانی و اتریشی در حال حاضر مشغول مذاکره دربارهٔ پروژه‌هایی که تفاهمات کمیسیون در مورد آنها را ذیلاً ملاحظه می‌فرمایید، هستند:

ــ پیش‌نویس قراردادی برای ساخت سوزن سوزنبانی راه‌آهن بین سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و شرکت سهامی فوست آلپینهٔ اتریش مورد مذاکره قرار گرفته و مقرر شد قرارداد نهایی در این مورد در عرض سه ماه آینده به امضا برسد تا عملیات بعدی لازمه در این زمینه، امکان اجرا پیدا کند.

ــ پیشنهاد یک پروژهٔ مشترک برای ایجاد یک کارخانه تولید آهن ورق که کارخانهٔ ذوب آهن Sulzau - Werfen (Elsenwerk) اتریش آن را ارائه نموده، و فعلاً توسط سازمان گسترش و نوسازی صنایع، شرکت ملی فولاد و بانک اعتبار صنعتی ایران در دست بررسی و ارزشیابی است و سازمان نامبرده مأمور است پس از اتمام مطالعات مربوط، نظراتش را به کارخانهٔ اتریش فوق‌الذکر اطلاع دهد.

ــ پروژهٔ مشترک بین سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و مؤسسهٔ اتریشی Hubner Vamag برای تولید مقره‌های ولتاژ بالا، تحت مطالعه است و انتظار می‌رود اجرای این پروژه بموقع و در تاریخ تعیین شده به پایان برسد.

ــ مذاکرات اولیه برای تشکیل یک کمپانی مشترک توسط سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و مؤسسهٔ د. سواروفسکی و شرکا** به منظور تولید چرخ سنبادهٔ سنگ‌زنی در ایران شروع شده‌اند و شرکت اتریشی فوق‌الذکر باید با سازمان ایرانی مذکور

* Bauer and Co
** D. Swarouski and Co.

که شریک آن در این کمپانی خواهد بود در تماس باشد و اجرای این پروژهٔ مشترک در صورت امکان آغاز گردد.

ـ تشکیل یک کمپانی مشترک بین شرکت سهامی اشتایر- دایملر- پوخ اتریش* و کنسرسیومی متشکل از مؤسسات دولتی و بخش خصوصی ایران برای تولید اتوبوس شهری در ایران مورد بحث قرار گرفت و قرار شد، مطالعه در مورد جزئیات امر امکانپذیری این پروژه را سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و شرکت سهامی اشتایر** اتریش، مشترکاً به عهده بگیرند.

همچنین موافقت شد پیش از شروع اجرای پروژهٔ فوق و به عنوان مقدمهٔ کار در عرض دو سال آینده ایران امر خرید دو پارتی اتوبوس شهری هر یک شامل پانصد اتوبوس شهری از اتریش را تحت بررسی قرار دهد ولی مشروط بر آنکه در گزارش فنّی مربوط به آزمایش کار این اتوبوسها در تهران که در حال حاضر در دست اجراست، استفاده از این اتوبوسها در تهران، مطلوب تشخیص داده شده باشد.

ج) پروژه‌های مشترک احتمالی (امکانپذیر)

پیشنهادهای اتریش به منظور اجرای پروژه‌های مشترکی در زمینه‌های زیر در ایران از نظر کمیسیون گذشت:

ـ اکتشاف، استخراج و عمل آوردن کربنات منیزیوم طبیعی (به فرمول MGCO3) و سنگ کروم نامرغوب.

ـ پروژهٔ تهیهٔ اکسید مولیبدن*** از مولیدنیت**** (تبدیل مولیبدنیت به اکسید مولیبدن).

ـ پروژهٔ کارخانهٔ کاغذسازی.

ـ پروژهٔ ساخت قطعات و یدکی ها و نظایر آنها برای تجهیزات و ماشین‌آلات کاغذسازی و ماشین‌آلات تهیهٔ خمیر کاغذ.

ـ پروژهٔ ساخت تولیدی قفل و کلید با کیفیت عالی.

ـ پروژهٔ تولیدی تهیهٔ کفپوش از جنس پارکت.

* Steyr Daimlar Puch AG

** Steyr

*** Molybdenum به فرمول شیمیایی MO ر.ک. جدول مندلیف.

**** Molybdenite

ــ پروژهٔ تولیدی تهیهٔ انواع تابلتهای* جوشان دارویی.

ــ پروژهٔ مربوط به ساخت تولیدی سوپاپ تنظیم رادیاتور شوفاژ سانترال (دستگاه حرارت مرکزی).

مقرر شد طرف ایرانی به منظور شروع و اجرای هر یک از پروژه‌های مذکور بلافاصله پس از امکانپذیر دانستن آنها کلیهٔ مسائل مربوط به این امور را تسهیل نماید.

د) زمینه‌های جدید برای همکاری بین ایران و اتریش

کمیسیون، علاقهٔ ایران به توسعهٔ همکاری با اتریش در موارد زیر را مورد توجه قرار داد:

ــ خرید چند کانتینر و وسیلهٔ نقلیهٔ موتوری ویژهٔ حمل سیمان به طور عمده و به مقادیر زیاد و همچنین چند سیلوی سیمان سیار** از اتریش.

ــ ساخت پانلها و سالنهای فولادی پیش‌ساختهٔ ویژهٔ کارخانه‌ها، انبارها و سردخانه‌ها و همچنین نصب چندین انبار بزرگ پیش‌ساخته به مساحت کل زیربنای دویست هزار مترمربع در ایران توسط مؤسسات اتریشی.

ــ خرید تجهیزات بسته‌بندی و طبقه‌بندی کالا و محصول ویژهٔ صنایع غذایی و مخصوصاً تجهیزات مربوط به عمل‌آوری و بسته‌بندی خرما و پسته از اتریش و همچنین ساخت تجهیزات مزبور توسط طرف اتریشی در ایران.

در این خصوص قرار شد مؤسسات مربوطهٔ اتریشی، پیشنهادهای لازم در موارد فوق را به موقع خود به مؤسسات ایرانی مربوطه تسلیم نمایند.

کمیسیون امکانات همکاری در سطح تکنیکی دو کشور را در خصوص موضوع چاپ و نشر کتاب و مخصوصاً برنامهٔ چاپ و نشر کتابهای درسی مدارس ایران بررسی نمود و در همین مورد مقرر شد گروهی از کارشناسان اتریشی در اواخر سال ۱۹۷۷ میلادی به منظور مذاکره دربارهٔ شرایط این همکاری به ایران اعزام شوند.

هـ) علائق صادراتی اتریش (صادرات اتریش به ایران)

در این زمینه، کمیسیون پیشنهادهای اتریش درموارد زیر را مورد توجه قرار داد:

* Tablet به معنای یک جور قرص دارویی.

** Mobile

شرکت سهامی زیمرینگ- گراتس پائوکرد* اتریش علاقه‌مند است دویست واگن باری به راه‌آهن دولتی ایران بفروشد و همچنین آمادگی خود را برای دادن امتیاز استفاده از معلومات فنی خود به راه‌آهن دولتی ایران برای ساخت واگنهای مسافری در ایران اعلام داشتند.

ــ شرکت سهامی فوست آلپینه اتریش علاقه‌مند است کلیهٔ ماشین‌آلات احیای مستقیم فولاد را که کارخانهٔ فولاد بندرعباس در دست تهیه دارد و اجرای ساختمان کامل آن برنامه‌ریزی شده، به شرکت ملّی صنایع فولاد ایران بفروشد.

پیشنهاد مربوط به شرکت کمپانی مهندسی کورف دوسلدورف آلمان باختری با فوست آلپینه اتریش در فروش این ماشین‌آلات به ایران، بزودی تهیه خواهد شد.

ــ شرکت سهامی فوست آلپینه اتریش** به عنوان فروشنده، علاقه‌مند است سه کارخانهٔ تکلیس آهک مورد نیاز شرکت ملّی صنایع فولاد ایران را تأمین نماید.

ــ کمپانی ایتالیایی جامعهٔ ایتالیایی رزین*** که دفتر مرکزی آن در میلان و شامل دو شرکت سهامی اتریشی الین- یونیون و واگنربیرو**** می‌باشد، ساخت یک کارخانهٔ شیرین‌سازی آب (از آب دریا) در بندر چاه‌بهار ایران را به سازمان آب منطقه‌ای جنوب ایران پیشنهاد کرده است.

ــ شرکت سهامی اتریشی الین- یونیون***** مایل است ۸۹۳ ترانسفورمر خازن برق به شرکت برق منطقه‌ای خراسان در مشهد بفروشد و در مناقصهٔ بین‌المللی مربوطه مورخ ژانویهٔ ۱۹۷۷ شرکت مذکور حضور داشته است.

ــ شرکت سهامی اتریشی GRÄF ــ ÖAF و اشتیفت (کارخانهٔ اتومبیل‌سازی اتریش)****** علاقه‌مند است سیستمهای ژنراتور برق دیزل به ایران بفروشد.

طرف ایرانی خاطرنشان ساخت که سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران موتور ژنراتور دیزل می‌سازد و به عنوان تنها تولیدکنندهٔ مجاز این نوع ژنراتورها در ایران علاقه‌مند

* Simmering - Graz - Pauker(AG)
** Voest - Alpine (AG)
*** Societe Italiana Resine (SIR)
**** Waagner Biro (AG)
***** Elin - Union (AG)
****** Österreichische - Automobilfabrik, ÖAF - Gräf and Stifi - AG

خواهد بود از صنایع اتریشی مربوطه، مجوز ساخت موتور ژنراتور بگیرد.

ــ شرکت سهامی اتریشی ماشین‌سازی لئوبرز دورفر* علاقه‌مند است انواعی از کمپرسورهایی را که نظایر آنها در حال حاضر در ایران ساخته نمی‌شوند به ایران صادر نماید.

ــ شرکت سهامی فولادسازی ادل اتریش** مایل است در زمینهٔ ساخت تجهیزات پزشکی و تجهیزات صنعت پتروشیمی با شرکای ایرانی همکاری کند. طرف ایرانی در مورد ساخت تجهیزات پزشکی سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران را برای شراکت پیشنهاد نمود و جزئیات تفصیلی انواع محصولات و تجهیزات صنعت پتروشیمی پیشنهادی را به منظور ارزیابی امکانات اجرای پروژه یا پروژه‌های مربوطه خواستار شد و در مورد موضوع تولید پمپ مخصوص چاه نفت، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران را به عنوان شریک ایرانی پروژهٔ مربوطه توصیه نمود.

ــ شرکت سهامی تونگسرام اتریش*** علاقه‌مند است ۲ تا ۳ میلیون لامپ برق به ایران بفروشد.

٤. کشاورزی و صنایع غذایی

تولید الکل و پروتئین از شیرهٔ قند نیشکر

طرفین امکانات مقدماتی و اولیه برای اجرای پروژهٔ تولید الکل و پروتئین از شیرهٔ قند نیشکر در ایران را با همکاری اتریشی‌ها مورد بحث قرار دادند و قرار شد نمایندگان مؤسسهٔ اتریشی مربوطه به منظور تهیهٔ یک گزارش تأییدی مفصل و جامع و ارائهٔ آن به وزارت کشاورزی و منابع طبیعی ایران، تا حداکثر ژوئن ۱۹۷۷ به ایران اعزام شوند.

پروژهٔ خرمای بمپور و دیگر پروژه‌های خرما

طرف ایرانی یادآور شد که مناقصهٔ بین‌المللی جدیدی برای اجرای پروژهٔ بسته‌بندی خرمای بمپور به موقع خود آگهی خواهد شد و همچنین خاطرنشان ساخت که از پیشنهادهای اتریشی‌ها به منظور اجرای سه پروژهٔ جدید بسته‌بندی خرما با ظرفیتهای تولیدی گوناگون که باید به وزارت بازرگانی ایران تسلیم شوند، استقبال خواهد نمود و در همین زمینه مقرر شد کارشناسان مربوطهٔ ایرانی و اتریشی به موقع خود به منظور بررسی

* Leobersdorfer Maschinenfabrik - AG

** Vereingte - Edelstahl Werke - AG (VEW)

*** Tungsram Austria - AG

ویژگی های دقیق این پروژه‌ها گردهمایی داشته باشند.

پوست گوسفند

طرف ایرانی تأیید نمود که از پیشنهادهای مربوط به پروژه‌های مشترک به منظور آماده‌سازی و عمل آوردن پوست گوسفند قره‌گل ایران، استقبال خواهد نمود. طرف اتریشی اعلام داشت که علائق ایران در این زمینه را به موقع خود مورد توجه قرار خواهد داد.

عرضهٔ محصولات کشاورزی اتریش به ایران

طرف اتریشی علاقهٔ خود را به توسعهٔ صادرات محصولات کشاورزی خود به ایران و همچنین صدور کره، پنیر، شیرخشک پرچربی و کم‌چربی به ایران تأیید کرد و طرف ایرانی به این موضوع علاقه نشان داد.

طرفین همچنین امکانات صدور گاو مخصوص اصلاح نژاد، گوشت و دیگر محصولات حیوانی اتریش به ایران را مورد بحث قرار دادند و طرف ایرانی اعلام داشت که همیشه آمادهٔ پذیرش پیشنهادهای جالب و عملی در این زمینه است.

تولید کارخانه‌ای و صنعتی مستمر سبزیجات

کمیسیون همکاری در این زمینه را بررسی نمود و رضایتمندی خود را از بابت اجرای موفقیت‌آمیز کارخانهٔ آزمایشی تولید سبزیجات که در ایران تأسیس شده، ابراز داشت.

طرف ایرانی خاطرنشان نمود که طرح ساخت چند کارخانهٔ تولید سبزیجات بغیراز کارخانهٔ آزمایشی فوق با همکاری اتریشی ها از سوی دولت ایران در دست بررسی است ولی این پروژه فقط در صورتی قابل اجرا خواهد بود که قسمتهای مختلف کارخانه های فوق الذکر، حتی المقدور در ایران ساخته شوند.

حفظ و نگهداری از ذخیرهٔ شیرهٔ تغلیظ شدهٔ قند چغندر

طرف ایرانی تأیید کرد که شرکت سهامی اتریشی فوست آلپینه باید پیشنهادهایی در این مورد ارائه نماید و طرف اتریشی یادآور شد که در موقع خود به علائق ایران در این زمینه توجه خواهد نمود.

مجوزهای بهداشتی

کمیسیون، موضوع صدور مجوزهای بهداشتی لازم برای صدور محصولات غذایی،

لوازم بسته‌بندی و محصولات و لوازم مشابه به آنها از اتریش به ایران را بررسی کرد و در همین زمینه، طرف اتریشی خاطرنشان نمود که آزمایشگاههای کنترل مواد غذایی اتریش طبق «قانون مواد غذایی جمهوری فدرال اتریش» مجازند کنترلهای لازم را به عمل آورند و مجوزهای بهداشتی رسمی مربوط به محصولات و لوازم فوق را به نمایندگی از سوی وزارت فدرال بهداشت و حفاظت از محیط زیست اتریش صادر نمایند.

این مجوزها به این ترتیب قانوناً در حکم مجوزهای دولتی اتریش هستند و اثبات می‌کنند که محصولات و لوازم آزمایش شده طبق شرایط مندرج در «قانون مواد غذایی جمهوری فدرال اتریش» تهیه و تولید شده‌اند.

لیست این آزمایشگاههای اتریشی در موقع خود به وسیلهٔ مسئولین دیپلماتیک به طرف ایرانی تسلیم خواهد شد.

طرف ایرانی به این پیشنهاد بذل توجه نمود و قرار شد نظراتش را پس از بررسی موضوع به طرف اتریشی اطلاع دهد.

۵. توریزم

کمیسیون به این نتیجه رسید که به منظور تشویق توریزم بین دو کشور، مذاکرات مربوط به انعقاد موافقتنامهٔ همکاری در زمینهٔ توریزم بین دو طرف باید ادامه یابند و برای همکاری در این مورد و بویژه در خصوص آموزش پرسنل مخصوص هتلها و صنعت توریزم در ایران، اهمیت خاصی قائل شد و مقرر شد یک هیئت ایرانی در طی سال ۱۹۷۷ به منظور پژوهش در این زمینه به اتریش اعزام شود.

۶. همکاری در کشورهای ثالث

کمیسیون، اعتقاد عمیقش را به این موضوع که اقدام مشترک در بازارهای کشورهای ثالث، فرصت بسیار جالب و پرامیدی برای همکاری‌های آتی دو کشور می‌تواند باشد و مجدداً خاطرنشان نمود و مقرر شد در فرصتهای مناسب و بر اساس پیشنهاد هر یک از طرفین، سازمانهای مربوطه‌ای برنامهٔ تفصیلی و دقیق همکاری در این مورد را ارائه نمایند.

۷. مالیات دوبل

طرف اتریشی پیشنهاد کرد موافقتنامه در مورد پرهیز از وضع مالیات دوبل بین دو کشور منعقد شود و طرف ایرانی خاطرنشان ساخت که مذاکرات مربوط به مطالعات اولیه

در این باره به محض مقتضی تشخیص دادن شرایط، شروع خواهند شد. کمیسیون موافقت نمود ششمین اجلاس خود را در سال ۱۹۷۸ در تهران برگزار کند. این سند در تاریخ ۲۰ آوریل ۱۹۷۷ در وین در دو نسخه به انگلیسی که هر دو به یک میزان از اعتبار قانونی برخوردارند، تنظیم و تهیه شد.

رئیس هیئت نمایندگی ایران
منوچهر تسلیمی
وزیر بازرگانی ایران
امضا

رئیس هیئت نمایندگی اتریش
دکتر ژوزف اشتاریباخر
وزیر تجارت، بازرگانی و صنعت اتریش
امضا

ضمیمهٔ ۱

لیست اسامی اعضای هیئت نمایندگی ایران:

۱. عالی جناب آقای منوچهر تسلیمی — وزیر بازرگانی
۲. عالی جناب آقای مصطفی نامدار — سفیرکبیر ایران در اتریش
۳. عالی جناب آقای حسین میرحیدر — معاون وزیر کشاورزی و منابع طبیعی
۴. عالی جناب آقای نصرت الله خطیبی — معاون وزیر بازرگانی
۵. آقای حبیب الله دادفر — عضو پارلمان
۶. آقای باقر هیأت — نمایندهٔ وزارت بازرگانی در اروپا
۷. آقای نادر خورزاد — معاون مدیرعامل سازمان گسترش ونوسازی صنایع ایران
۸. آقای مسعود موسوی — مدیرکل وزارت امور اقتصاد و دارایی
۹. آقای مصطفی انصاری — مدیرکل وزارت بازرگانی
۱۰. آقای خسرو فاضل — مدیرکل وزارت بازرگانی
۱۱. دوشیزه فرنگیس امیری — رئیس دفتر وزیر بازرگانی
۱۲. دوشیزه فرح کیایی نژاد — رئیس بخش امور اروپای غربی وزارت بازرگانی
۱۳. آقای حمید کاظمی — کارشناس وزارت بازرگانی
۱۴. آقای حسن جهان‌بخش — نمایندهٔ سندیکای رانندگان تاکسی

ضمیمهٔ ۲

لیست اسامی اعضای هیئت نمایندگی اتریش

۱. عالی جناب دکتر ژوزف اشتاریباخر	وزیر فدرال تجارت، بازرگانی وصنعت
۲. دکترماکسیمیلیان فالبل	مدیرکل وزارت فدرال تجارت وبازرگانی وصنعت
۳. دکتر آنتون وورتزل	مدیرکل وزارت فدرال تجارت،بازرگانی وصنعت
٤. دکتر بودوبیلیتز	نخست‌وزیری اتریش
۵. دکتر ولفگانگ اشتیرله	قائم‌مقام مدیرکل وزارت فدرال دارایی
٦. دکتر فرانتس رادر	از وزارت امور خارجه
۷. دکتر گرهارد زیبولد	از وزارت کشاورزی
۸. دکتر آرلت لئوپولد	از وزارت تجارت، بازرگانی و صنعت
۹. دکتر میکاییل هاس	ازوزارت بهداشت و بهزیستی وحفاظت ازمحیط زیست
۱۰. دکتر فریدریش شیمپف	از اتاق بازرگانی اتریش
۱۱. دکتر گونتر گراف	نمایندهٔ بازرگانی اتریش در ایران
۱۲. دکتر ژوزف کری وولت	از اتحادیه اتاق‌های کارگری و کارمندی
۱۳. مهندس والتر کوسرا	از اتاق کشاورزی اتریش
۱٤. دکتر گرهارد شور	از فدراسیون صاحبان صنایع اتریش

۱۱. موافقتنامهٔ جهانگردی

موافقتنامه بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری فدرال اتریش راجع به همکاری در زمینهٔ جهانگردی

دولت شاهنشاهی ایران

و

دولت جمهوری فدرال اتریش

ــ با علاقه به گسترش و تحکیم مناسبات متقابل،

ــ با توجه به اهمیت جهانگردی برای آشنایی و تفاهم متقابل میان ملتها،

ــ با اعتقاد به اهمیت توسعهٔ جهانگردی برای تحکیم بیشتر روابط بین دو دولت،

ــ با اشتیاق به ایجاد همکاری عمیق و استوار در زمینهٔ جهانگردی برای استفادهٔ متقابل،

ــ بر اساس و در چارچوب قوانین و مقررات جاری دو دولت،

ــ و بویژه بر اساس کنوانسیون راجع به تسهیلات گمرکی برای جهانگردی و پروتکل الحاقی به کنوانسیون مزبور در مورد ورود نشریات تبلیغاتی جهانگردی و کنوانسیون گمرکی دربارهٔ ورود موقت وسایط نقلیهٔ شخصی که در کنفرانس سازمان ملل متحد مربوط به تشریفات گمرکی برای ورود موقت وسایط نقلیهٔ موتوری شخصی و جهانگردی در چهارم ژوئن ۱۹۵٤ در نیویورک به امضا رسیده است،

ــ و با الهام از توصیه‌های کنفرانس ملل متحد دربارهٔ مسافرت و جهانگردی بین‌المللی متشکله در سال ۱۹٦۳ در رم،

در موارد زیر توافق حاصل نمودند:

مادهٔ ۱

طرفین متعاهد توجه خاص نسبت به توسعه و گسترش روابط متقابل در زمینهٔ جهانگردی مبذول خواهند نمود و برای تقویت آن خواهند کوشید. بنابراین همکاری بین مؤسسات و سازمانها و بنگاههای جهانگردی ایرانی و اتریشی را تشویق خواهند کرد.

مادهٔ ۲

طرفین متعاهد مسافرتهای جهانگردی گروهی یا انفرادی از سرزمین خود به سرزمین طرف دیگر را تشویق خواهند نمود و کوشش خواهند کرد موجبات تسهیل و ساده کردن تشریفات مربوط به مسافرتهای جهانگردی اتباع ایران به اتریش و اتباع اتریش به ایران فراهم گردد.

مادهٔ ۳

طرفین متعاهد همکاری میان آژانسهای مسافرتی و مؤسسات حمل و نقل دو کشور و انعقاد موافقتنامه های همکاری بین آنها را تشویق خواهند نمود.

مادهٔ ٤

طرفین متعاهد در حدود امکانات خود به امر توسعه و پیشبرد تبلیغات جهانگردی، مبادلهٔ اطلاعات و همچنین مبادله و توزیع نشریات و فیلمهای جهانگردی خواهند پرداخت.

مادهٔ ۵

طرفین متعاهد دیدار متقابل روزنامه نگاران و خبرنگاران سازمانهای رادیو و تلویزیون و مطبوعات و همچنین کارشناسان جهانگردی را به منظور آگاه نمودن مردم یک کشور از جاذبه های جهانگردی کشور طرف متعاهد دیگر، تشویق و حمایت خواهند نمود.

مادهٔ ٦

طرفین متعاهد یکدیگر را از طریق مبادلهٔ کارشناسان و آموزش کارکنان ارشد در مراکز حرفه ای و تأسیسات جهانگردی دو کشور و همچنین با مبادلهٔ کارآموزان و افراد داوطلب و دارندگان بورس تحصیلی و بعلاوه با مبادلهٔ اطلاعات مربوط به جهانگردی و صنعت هتلداری و فنون تهیهٔ غذا و برنامه های شهرسازی و توسعهٔ مناطق توریستی تقویت و حمایت خواهند کرد.

طرفین در حدود امکانات خود همکاری در زمینهٔ ایجاد تأسیسات و تأمین وسایل مورد نیاز در امر جهانگردی و نیز توسعهٔ فعالیتهای مؤسسات علاقه‌مند به این همکاری را تشویق خواهند نمود.

مادهٔ ۷

طرفین متعاهد، کمیسیون مختلطی تأسیس خواهند نمود که بر اجرای مفاد این

موافقتنامه نظارت کرده و اقدامات لازم را در این خصوص پیشنهاد نماید و همچنین موجبات مبادلهٔ تجارب در زمینهٔ جهانگردی را فراهم سازد. کمیسیون بنا به درخواست هر یک از طرفین متعاهد و با موافقت طرف دیگر به طور متناوب در ایران و اتریش تشکیل خواهد شد. در صورت لزوم کمیسیون می‌تواند آیین کار خود را تنظیم نماید.

مادهٔ ۸

ایران نمایندگی رسمی سازمان جهانگردی ملی خود را در وین تأسیس نموده است. چنانچه اتریش هم مایل باشد، ایران نسبت به تأسیس نمایندگی رسمی سازمان جهانگردی ملّی اتریش در ایران مساعدتهای لازم را خواهد کرد. فعالیتهای دفتر جهانگردی اتریش در ایران تحت همان شرایطی که برای دفتر جهانگردی ایران در اتریش مقرر است انجام خواهد گرفت، بخصوص از لحاظ استخدام اتباع واجد شرایط خود.

مادهٔ ۹

پرداختهای مربوط به مبادلات جهانگردی در سرزمین طرفین متعاهد، به صورت ارز آزاد قابل تبدیل و طبق مقررات ارزی معتبر در زمان مبادلات در هر یک از دو دولت صورت خواهد گرفت.

مادهٔ ۱۰

این موافقتنامه ۶۰ روز پس از تاریخی که طرفین متعاهد یکدیگر را از انجام تشریفات قانونی تصویب موافقتنامه مطلع بنمایند، لازم‌الاجرا خواهد گردید.

این موافقتنامه برای مدت پنج سال معتبر خواهد بود و برای دوره‌های پنجسالهٔ متعاقب خود به خود تمدید می‌گردد، مگر آنکه هر یک از طرفین متعاهد لااقل شش ماه قبل از انقضای مدت اعتبار موافقتنامه تمایل خود را به فسخ آن کتباً از طریق دیپلماتیک به طرف دیگر اعلام دارد.

این موافقتنامه در وین در تاریخ ۲۴ فوریهٔ ۱۹۷۸ در دو نسخه اصلی به زبانهای فارسی و آلمانی و انگلیسی که هر سه متن دارای اعتبار مساوی می‌باشد، منعقد گردید. در صورت اختلاف در تفسیر، متن انگلیسی معتبر خواهد بود.

از طرف دولت شاهنشاهی ایران — از طرف دولت جمهوری فدرال اتریش

امضا — امضا

۱۲. موافقتنامهٔ حمل و نقل هوایی

۱. متن موافقتنامه

موافقتنامهٔ حمل و نقل هوایی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت فدرال اتریش

دولت پادشاهی ایران و دولت فدرال اتریش، نظر به علاقهٔ مشترکشان به انعقاد موافقتنامهٔ ایجاد سرویسهای هوایی تجاری بین دو کشور ایران و اتریش و دیگر کشورها، در موارد زیر به توافق قطعی و نهایی رسیده‌اند:

مادهٔ ۱ ــ تعاریف

در خصوص این موافقتنامه:

الف) اصطلاح «مقام هواپیمایی» در مورد دولت شاهنشاهی ایران به معنای «سازمان هواپیمایی ملّی ایران» یا هر شخص یا مؤسسه‌ای که در آینده جانشین اجرایی آن تلقی شود و در خصوص دولت فدرال اتریش به معنای «وزارت فدرال حمل و نقل اتریش» یا هر شخص یا مؤسسه‌ای که در آیندهٔ جانشین اجرایی آن تلقی شود، خواهد بود.

ب) اصطلاح «شرکت هواپیمایی تعیین شده» به معنای شرکت هواپیمایی کتباً تعیین شده از سوی یکی از دو طرف قرارداد برای اطلاع طرف دیگر است که پروازهای آن در مسیر یا مسیرهای تعیین شده در «برنامهٔ خط سیر» همین موافقتنامه انجام خواهند شد.

پ) اصطلاح «قلمرو» در مورد کشور مربوطه، به معنای مجموعهٔ نواحی و مناطق زمینی و آبی قانوناً و رسماً و طبق قوانین و مقررات بین‌المللی، متعلق به آن کشور است و بر اساس قوانین مربوط به حاکمیت ملّی یا قیمومیت یا تحت‌الحمایگی و یا هر نوع وابستگی قانونی.

ت) اصطلاح «سرویس هوایی» به معنای هرگونه سرویس هوایی از قبل تعیین و برنامه‌ریزی شده به منظور حمل و نقل مسافر، بار و محمولات پستی خواهد بود.

ث) اصطلاح «سرویس هوایی بین‌المللی» به معنای هرگونه سرویس هوایی در فضای جوّی بیشتر از یک کشور یا قلمرو خواهد بود.

ج) اصطلاح «توقف برای مقاصد غیرترافیکی» به معنای فرود به هر علت یا

مقصودی است بغیر از گرفتن یا تحویل مسافر، بار و محمولات پستی.

چ) «ظرفیت» به معنای کل ظرفیت ترابری وسیلهٔ نقلیهٔ هوایی در هر نوع مسیر تعیین شده و «ظرفیت» در مورد اصطلاح «یک سرویس مورد توافق» به معنای ظرفیت وسیلهٔ نقلیهٔ هوایی مورد استفاده در آن سرویس ضربدر تعداد پروازهای آن در مدت تعیین شده مربوطه و در هر نوع مسیر تعیین شده خواهد بود.

ح) «سرویس مورد توافق» به معنای هر نوع سرویس هوایی پیش‌بینی شده در همین موافقتنامه خواهد بود.

اصطلاح «مسیرهای تعیین شده» به معنای مسیرهایی که بر اساس «خط سیر» ضمیمه موافقتنامهٔ حاضر تعیین شده است خواهد بود.

مادهٔ ۲ ــ حقوق ترافیک

الف) طبق شرایط مندرج در مادهٔ ۹ هر یک از طرفین قرارداد، حقوق تعیین شده در این موافقتنامه برای اجرای سرویسهای هوایی به وسیلهٔ شرکت هواپیمایی تعیین شدهٔ طرف مقابل را به قرار زیر در اختیار او قرار خواهد داد و رعایت خواهد نمود:

حقوق ترانزیت، حق فرود و توقف برای مقاصد غیرترافیکی، حق گرفتن و تحویل مسافر و بار و محمولهٔ پستی در جریان ترافیک هوایی بین‌المللی در محلها و مکانهای تعیین شده در مسیرهای پیش‌بینی و قید شده در پاراگراف مربوطه در برنامهٔ خط سیر ضمیمهٔ موافقتنامهٔ حاضر.

ب) تأیید می‌شود که در مناطقی که اشغال نظامی شده یا عملاً جنگزده یا مناطق دارای وضع اصطلاحاً غیرعادی در هنگام اشغال نظامی یا جنگ، اجرای این قبیل سرویسهای هوایی به تصویب آنها توسط مقامات صلاحیتدار منوط خواهد بود.

مادهٔ ۳ ــ کابوتاژ

هیچ موردی در شرایط این موافقتنامه به معنای اعطای حق تحویل مسافر و محمولات پستی به هواپیمایی تعیین شده توسط یکی از طرفین قرارداد در برابر دریافت هرگونه دستمزد یا پاداش از مبدئی واقع در قلمرو طرف دیگر قرارداد و به مقصد مکانی واقع در همان قلمرو نخواهد بود (شرکت هواپیمایی اتریشی مربوطه مجاز نیست پروازهای داخلی در ایران را به عهده بگیرد و بالعکس).

مادهٔ ٤ ــ تأییدیه‌های ضروری

الف) هر یک از طرفین قرارداد حق خواهند داشت یک شرکت هواپیمایی را برای ارائهٔ سرویسهای هوایی مورد توافق در مسیرهای تعیین شده تعیین نماید و باید موضوع را در این مورد کتباً به طرف دیگر قرارداد اطلاع دهد.

ب) طرف دیگر قرارداد باید طبق شرایط مندرج در پاراگرافهای (د) و (هـ) همین ماده، بلافاصله پس از دریافت مشخصات شرکت هواپیمایی فوق‌الذکر تأییدیه‌های عملیاتی مربوطه را در اختیار شرکت فوق قرار دهد.

ج) هر یک از طرفین قرارداد حق خواهد داشت شرکت هواپیمایی تعیین شده از سوی خود را از مقام حقوقی آن عزل نماید و شرکت هواپیمایی دیگری را به جای آن تعیین کند و باید موضوع را در این خصوص، کتباً به طرف دیگر قرارداد اطلاع بدهد.

د) مقامات هواپیمایی و هوانوردی هر یک از طرفین قرارداد مجازند از شرکت هواپیمایی تعیین شده از سوی طرف دیگر درخواست نماید صلاحیت خود را در خصوص تواناییش برای اجرای شرایط تعیین شده در قوانین و مقررات لازم برای اجرای سرویسهای هوایی بین‌المللی و بر اساس شرایط پیمان‌نامهٔ بین‌المللی هواپیمایی کشوری مورخ سال ۱۹٤٤ و با توجه به نظرات مقامات فوق‌الذکر، اثبات نماید.

هـ) هر یک از طرفین قرارداد حق خواهند داشت از اعطای تأییدیهٔ عملیاتی مذکور در پاراگراف (ب) همین ماده خودداری کند یا اجرای شرایطی را که در مورد استفاده از حقوق تعیین شده در مادهٔ ۲ همین موافقتنامه برای هواپیمایی مربوطه در نظر گرفته شده‌اند، خواستار شود ولی مشروط بر آنکه به این نتیجه برسد که مالکیت عمده و کنترل مؤثر هواپیمایی مذکور در اختیار طرف قرارداد تعیین‌کنندهٔ آن هواپیمایی و یا اتباع طرف مذکور نیست.

و) هواپیمایی مربوطه پس از تعیین و تأیید شدن به قرار مذکور در بند (هـ)، می‌تواند اجرای سرویسهای هوایی مورد توافق را شروع کند ولی مشروط بر اینکه طبق شرایط مادهٔ ۱۲ همین موافقتنامه، تعرفهٔ ویژهٔ هر یک از سرویسهای هوایی فوق، قبل از اجرای آن معین شده باشد.

مادهٔ ۵ ــ تعطیل و لغو یا تغییر تأییدیه‌ها و حقوق ویژهٔ هواپیمایی‌های مذکور

الف) طرفین قرارداد حق خواهند داشت هر یک از تأییدیه‌های عملیاتی دریافتی

خود را لغو نماید یا اعمال حقوق مندرج در مادهٔ ۲ همین موافقتنامه در مورد عملیات مربوطهٔ هواپیمایی تعیین شده توسط طرف دیگر قرارداد را تعطیل کند یا شرایط جدید مورد نظر خود در مورد اعمال حقوق فوق الذکر را در حکم مقررات جدید مربوطه به شرح و در موارد زیر تلقی کند:

یک ــ هرگاه به این نتیجه برسد که مالکیت عمده و کنترل مؤثر هواپیمایی فوق الذکر در اختیار طرف تعیین کنندهٔ آن یا اتباع طرف فوق الذکر نمی باشد.

دو ــ در صورت ناهماهنگی عملیات مربوطهٔ هواپیمایی فوق با قوانین و مقررات طرفی که حقوق مربوط به اجرای عملیات مذکور را به هواپیمایی نامبرده اعطا نمود.

سه ــ در صورتی که هواپیمایی تعیین شده به هر ترتیب طبق شرایط مندرج در موافقتنامهٔ حاضر عمل ننماید.

ب) حق تعطیل و یا تغییر و یا لغو شرایط مذکور در پاراگراف (الف) این ماده فقط پس از مشورت لازم طرف علاقه‌مند با طرف مقابل قرارداد، مرعی خواهد شد مگر اینکه لغو یا تعطیل و یا تغییر فوری و سریع شرایط جدید مذکور در پاراگراف فوق همین ماده در خصوص پیگیری از تخطی بیشتر قوانین و مقررات مربوط به موضوع، لزوم حتمی داشته باشد و در صورت مشاوره در این مورد، مشورتهای لازم باید حتی المقدور بلافاصله پس از درخواست هر یک از طرفین قرارداد شروع شوند.

مادهٔ ٦ ــ کاربرد و طرز اجراء قوانین و مقررات

الف) قوانین و مقررات هر یک از طرفین قرارداد در مورد اجازهٔ دخول یا خروج وسیلهٔ نقلیهٔ هوایی درگیر در یک پرواز بین المللی به قلمرو خود یا از قلمرو خود و یا قوانین و مقررات مربوط به عملکرد و پرواز وسیلهٔ نقلیهٔ هوایی فوق در مدت حضور آن در قلمرو طرف دیگر باید شامل عملیات وسیلهٔ نقلیهٔ هوایی شرکت هواپیمایی تعیین شده از سوی طرف مذکور قرارداد نیز باشد و وسیلهٔ نقلیهٔ هوایی فوق الذکر باید در موقع ورود به یا خروج از یا اقامت و حضور در قلمرو طرف اول قرارداد از قوانین و مقررات فوق الذکر پیروی نماید.

ب) قوانین و مقررات یکی از طرفین قرارداد در مورد اجازهٔ دخول یا خروج مسافر یا کارکنان یا بار هواپیما به قلمرو خود یا از قلمرو خود (از قبیل مقررات مربوط به دخول و خروج، گذرنامه، حقوق گمرکی و قرنطینه)

در موقع ورود یا خروج یا حضور افراد و اشخاص وابسته به طرف دیگر قرارداد به یا از یا در قلمرو طرف اول قرارداد باید توسط آنها و در نتیجه در مورد بار وسیلهٔ نقلیهٔ فوق‌الذکر، کاملاً رعایت شوند.

ج) طبق درخواست هر یک از طرفین قرارداد، طرف دیگر قرارداد باید نسخه‌هایی از قوانین و مقررات مربوطه‌ای را که در همین ماده به آنها اشاره شده است به‌آن‌عرضه نماید.

مادهٔ ۷ ــ اصول اصلی عملکرد

هر دو هواپیمایی تعیین شده، به منظور اجرای سرویسهای مورد توافق در خط‌سیرهای تعیین شده باید به یک اندازه (به طور متساوی) و عادلانه و منصفانه از موقعیتهای مشخص برخودار باشند.

مادهٔ ۸

در جریان اجرای سرویسهای مورد توافق توسط هواپیمایی تعیین شده از سوی هر یک از طرفین این قرارداد، علائق و نظرات هواپیمایی تعیین شده توسط طرف دیگر قرارداد باید به طرزی رعایت شوند که سرویسهای آن در تمام یا قسمتی از مسیرهای در نظر گرفته شده برخلاف مقررات تغییر نکنند.

مادهٔ ۹ ــ مقررات مربوط به ظرفیت

الف) هدف اولیه از اجرای سرویسهای معین در مادهٔ ۲ باید ارائهٔ ظرفیت لازم و متناسب با توجه به نیازهای منطقی و پیش‌بینی شده در خصوص حمل مسافر، بار و محمولات پستی بین قلمرو طرف قراردادی که هواپیمایی عامل را تعیین نموده و قلمرو طرف دیگر قرارداد باشد.

ب) بعلاوه، هواپیمایی تعیین شده توسط هر یک از طرفین می‌توانند برای نیازهای مربوط به حمل و نقل (ترافیکی) بین فرودگاههای کشورهای ثالث (رجوع کنید به برنامهٔ خط‌سیر ضمیمهٔ همین موافقتنامه) و قلمرو طرف دیگر قرارداد، ظرفیت لازم و متناسب را در نظر بگیرد.

ج) برای تسهیل کاربرد عملی پاراگرافهای (الف)، (ب) بالا، هواپیمایی‌های معین طرفین قرارداد، ۱. باید به منظور نیل به توافق کلی بین خودشان مذاکره و مشاوره

داشته باشند، ۲. توافق کلی مذکور باید به هر دو «مقام هواپیمایی»* مربوط گزارش شود و ۳. توافق مذکور بین هواپیمایی های تعیین شده باید در عین حال شامل موضوعات مندرج در مواد ۷ و ۸ همین موافقتنامه و همچنین تعداد پروازهای آنها در مدت زمانهای معین (تناوب**)، نوع وسیلهٔ نقلیه هوایی، برنامه های پرواز و خط سیرهای پیش بینی شده بر اساس حقوق ترافیکی (حمل و نقل) نیز باشد.

د) در صورت عدم توافق بین هواپیمایی های یادشده، مقامات هواپیمایی طرفین قرارداد باید پیش از شروع برنامه سرویسها و در نتیجه پیش از هرگونه تغییر ظرفیت بار احتمالی، در مورد طرز اجرای عملی اصول مندرج در پاراگرافهای مادهٔ حاضر در خصوص اجرای سرویسهای مورد توافق هر یک از دو هواپیمایی یادشده در مسیرهایی که در «برنامهٔ خط سیر» موافقتنامهٔ حاضر پیش بینی شده اند، به توافق قطعی و نهایی برسند.

مادهٔ ۱۰ ــ تأیید تأییدیه ها و مجوزها

الف) تأییدیه های مربوط به آمادگی برای پرواز و قابلیت و کفایت خلبان و از این قبیل و مجوزهای صادرشده به وسیلهٔ یکی از طرفین قرارداد یا دارای اعتبار قانونی از نظر آن تا تاریخهای مربوط تعیین شده برای اجرای سرویسهای پیش بینی شده در این موافقتنامه و در مسیرهای پیش بینی شده در آن از نظر طرف دیگر معتبر شناخته خواهند شد، ولی مشروط بر آنکه شرایطی که تأییدیه ها و مجوزهای فوق تحت آنها صادر و یا معتبر شناخته شده اند، مافوق و یا متساوی با استانداردهایی که پیرو پیمان نامهٔ بین المللی و هواپیمایی کشوری مورخ سال ۱۹٤٤ تعیین خواهند شد، باشند.

ب) هر یک از طرفین قراردادها حق دارد تأییدیه ها و مجوزهایی را که دولت دیگر در مورد موضوع کفایت خلبان و از این قبیل برای پرواز در قلمرو کشورش تسلیم نموده، به رسمیت نشناسد.

مادهٔ ۱۱ ــ عوارض، هزینه ها و حقوق گمرکی فرودگاه

الف) هر یک از طرفین قرارداد حق دارد، عوارض عادلانه و منطقی مربوط به استفاده از فرودگاههای عمومی و دیگر تجهیزات و تسهیلات تحت کنترل خود را به طور مستقیم یا غیرمستقیم (به طور ضمنی) خواستار شود.

* Aeronautical Authorities
** Frequency

در عین حال هر یک از طرفین قرارداد موافقت می‌کند که میزان این نوع عوارض و هزینه‌ها نباید از میزان عوارضی که وسیلهٔ نقلیهٔ هوایی کشورش در سرویسهای بین‌المللی مشابه برای استفاده از این قبیل فرودگاهها و تسهیلات و تجهیزات می‌پردازد، بیشتر باشد.

ب) سوخت، روغن ماشین، لوازم یدکی، لوازم و تجهیزات فنّی مصرفی (غیردائم)، تجهیزات معمول (استاندارد و شناخته شده) و موجودی خواربار و ملزومات که هواپیمایی تعیین شده یکی از طرفین قرارداد به قلمرو طرف دیگر منتقل می‌نماید در صورتی که مورد استفادهٔ وسیلهٔ نقلیه هوایی خودش باشد، بر اساس اصل معامله به مثل در موارد مشابه، از حقوق گمرکی، عوارض بازرسی و دیگر هزینه‌ها و عوارض دولتی مشابه معاف خواهند بود.

ج) سوخت، روغن ماشین، لوازم یدکی، لوازم و تجهیزات فنی مصرفی (غیردائم)، تجهیزات معمول (استاندارد و شناخته شده) و موجودی خواربار و ملزومات موجود در وسیلهٔ نقلیهٔ هوایی شرکت هواپیمایی تعیین شده یکی از طرفین قرارداد*، در موقع رسیدن و یا برخاستن آن از فرودگاه معین نه در قلمرو طرف مقابل، بر اساس اصل معامله به مثل در شرایط متساوی و مشابه، از حقوق و عوارض گمرکی و سایر حقوق و عوارض دولتی مشابه، معاف خواهند بود و از جمله در صورتی که مورد استفاده وسیلهٔ نقلیهٔ مذکور در زمان اجرای پروازهایش در کشور طرف مربوط باشند.

د) سوخت، روغن ماشین، لوازم یدکی، لوازم و تجهیزات فنی مصرفی (غیردائم)، تجهیزات معمول (استاندارد و شناخته شده) و موجودی خواربار و ملزومات موجود در وسیلهٔ نقلیهٔ هوایی شرکت هواپیمایی تعیین شدهٔ یکی از طرفین قرارداد در قلمرو طرف مقابل سرویسهای بین‌المللی، بر اساس اصل معاملهٔ به مثل در شرایط متساوی و مشابه، از حقوق گمرکی، مالیاتها، عوارض بازرسی و دیگر هزینه‌ها و عوارض دولتی مربوط معاف خواهند بود.

مادهٔ ۱۲ ــ تعرفه‌های حمل و نقل

الف) تعرفه‌های هر یک از سرویسهای مورد توافق باید در حدود قابل قبول و

* در زمان اجرای سرویسها و طی خط‌سیرهای پیش‌بینی شده در همین موافقتنامه.

منطقی معین شوند و در این مورد، تمام عوامل و ملاحظات مربوط و از جمله اقتصاد و با صرفه بودن عملیات اجرایی، سودآوری قابل قبول و منطقی، ویژگی های اساسی سرویس مورد توافق و تعرفه های شرکتهای هواپیمایی دیگری که در تمام یا بخشی از خط سیرهای معین در ضمیمهٔ این موافقتنامه سرویسهای برنامه‌ریزی شده و مشخص دارند، باید به طور کامل و کافی بررسی و در نظر گرفته شده باشند.

ب) تعرفه های مورد استفاده هواپیمایی های تعیین شده بر اساس این موافقتنامه در مورد خط سیرهای مشخص گردیده بین قلمروهای طرفین قرارداد یا یکی از آنها و کشورهایی که تعیین کنندهٔ هواپیمایی های مذکور نیستند (کشورهای ثالث)، به قرار زیر تعیین خواهند شد:

۱. یا بر اساس قطعنامه های سیستم تعرفه‌بندی یک سازمان حمل و نقل هوایی که هر دو شرکت هواپیمایی تعیین شده از اعضای آن باشند و هر دو طرف قرارداد آن را در مورد تعیین تعرفه های مذکور پذیرفته باشند.

۲. و یا هرگاه شرکتهای هواپیمایی تعیین شده از اعضای یک چنین سازمانی نباشند یا قطعنامه های مذکور در پاراگراف ۱ بالا بر اساس موافقت بین دو هواپیمایی تعیین شده وجود خارجی نداشته باشند.

ج) تعرفه های مورد توافق به قرار فوق حداقل سی (۳۰) روز پیش از تاریخ اعتبار اجرایی یافتن آنها برای تصویب باید به مقامات هواپیمایی طرفین قرارداد تسلیم شوند ولی در موارد استثنایی و بر اساس توافق نظر مقامات فوق‌الذکر این مدت زمان تقلیل خواهد یافت.

د) اگر شرکتهای هواپیمایی تعیین شده در مورد یک یا چند تعرفه از تعرفه های بالا به توافق نرسند و یا اگر به هر دلیلی، یکی از تعرفه های مذکور بر اساس مندرجات پاراگراف (ب)، تعیین نشود و یا اگر یکی از دو «مقام هوایی» با میزان تعیین شده هر یک از تعرفه های فوق‌الذکر موافق نباشد، «مقام هوایی» معترض، عدم توافق در مورد یا موارد مربوط خود را کتباً به «مقام هوایی» طرف دیگر ابلاغ خواهد نمود و در این صورت، هر دو «مقام هوایی» طبعاً باید در مورد تعرفه های مورد اختلاف به توافق قطعی و نهایی نایل شوند و لاغیر.

هـ) هر یک از تعرفه های تعیین و تثبیت شده بر اساس شرایط مندرج در این ماده

به قوت خود باقی خواهد ماند مگر اینکه و تا زمانی که بر اساس شرایط مذکور از همین ماده تغییر نماید.

مادهٔ ۱۳ ــ آمار

هر یک از دو «مقام هوایی» باید در صورت درخواست «مقام هوایی» دیگر، اطلاعات و آمار مربوط به ترافیک هوایی در سرویسهای مورد توافقی که شرکت هواپیمایی تعیین شده خود به قلمرو طرف دیگر قرارداد و یا از آنجا خواهد داشت را در اختیار مقام هوایی دیگر قرار خواهد داد، دقیقاً همان طوری که اطلاعات و آمار فوق‌الذکر، به منظور انتشار آنها از سوی شرکت هواپیمایی تعیین شدهٔ یکی از دو «مقام هوایی» در اختیار همان مقام هوایی دیگر قرار می‌گیرند.

هر نوع اطلاعات آماری اضافی مربوط به ترافیک هوایی فوق‌الذکر که یکی از دو «مقام هوایی» طرفین قرارداد از «مقام هوایی» دیگر درخواست نماید، بر اساس تبادل نظر و تفاهم متقابل، ارائه خواهند شد.

مادهٔ ۱٤ ــ مشاوره و تغییر شرایط موافقتنامه

الف) دو «مقام هوایی» طرفین قرارداد به منظور تضمین اجرا و هماهنگی رضایت‌بخش با شرایط «موافقتنامه» حاضر و «برنامهٔ خط‌سیر» ضمیمهٔ آن هر از چند گاهی با یکدیگر مشاورهٔ مبسوط و مفصّل و همه‌جانبه خواهند داشت.

ب) هرگاه یکی از دو طرف قرارداد مایل باشد یک یا چند شرط از شرایط این موافقتنامه را تغییر دهد، با طرف دیگر قرارداد مشاوره خواهد نمود. و این مشاوره که معمولاً از طریق تبادل‌نظر یا مکاتبه و معمولاً بین دو مقام هوایی تعیین شده صورت خواهد گرفت، تا حداکثر شصت (٦۰) روز پس از تاریخ صدور تقاضانامهٔ مربوط، شروع خواهد شد.

هر نوع تغییری که از این طریق تصویب شود، از تاریخ سی (۳۰) روز پس از تأیید نهایی آن از طریق تبادل یادداشتهای دیپلماتیک بین طرفین قرارداد، اعتبار اجرایی و قطعی خواهد داشت.

ج) تغییرات مربوط به «برنامهٔ خط‌سیر» با توافق دو «مقام هواپیمایی» طرفین قرارداد و از تاریخ سی (۳۰) روز پس از تاریخ تبادل یادداشتهای دیپلماتیک مربوط، قابل اجرا خواهند بود.

مادهٔ ۱۵ ــ رفع اختلافات

هر نوع اختلاف بین طرفین قرارداد در مورد تعبیر و تفسیر یا کاربرد و عملکرد این موافقتنامه در درجهٔ اوّل از طریق تبادل نظر بین دو طرف حلّ و فصل خواهد شد. و در صورت بی‌نتیجه بودن تبادل نظرها، دو طرف بر اساس توافق مشترک، اختلاف را از طریق آشتی‌جویانه دیگری رفع خواهند نمود.

مادهٔ ۱۶ ــ هماهنگی با پیمان‌نامه‌های چندجانبه

هرگاه یک موافقتنامه یا پیمان‌نامهٔ چندجانبه در مورد حقوق ترافیک هوایی در زمینهٔ سرویسهای هوایی بین‌المللی برنامه‌ریزی شده، شامل هر دو طرف قرارداد شود، این موافقتنامه باید طوری اصلاح شود که با شرایط موافقتنامه یا پیمان‌نامه فوق‌الذکر کاملاً تطبیق نماید.

مادهٔ ۱۷ ــ ثبت موافقتنامه

این موافقتنامه و تمام اصلاحات و ضمایم مربوط به آن باید نزد سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری به ثبت قانونی برسد.

مادهٔ ۱۸ ــ فسخ موافقتنامه

هر یک از طرفین قرارداد حق خواهند داشت هر زمانی که بخواهند، قصد خود برای فسخ موافقتنامهٔ حاضر را کتباً به‌طرف دیگر اطلاع دهد ولی خبر کتبی مذکور باید در عین حال به طور همزمان با ابلاغ آن به طرف دیگر قرارداد، به سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری نیز ابلاغ شود و در این صورت، این موافقتنامه پس از گذشت یک سال از تاریخ دریافت دو ابلاغ همزمان فوق‌الذکر، فسخ شده تلقی خواهد شد، مگر اینکه پیش از گذشت یک سال، طرفین موضوع فسخ را لغو نمایند که یعنی از فسخ موافقتنامهٔ حاضر صرف‌نظر کنند.

هر گاه طرف دیگر قرارداد، دریافت ابلاغ فوق‌الذکر را منکر شود، ابلاغ مذکور، چهارده روز پس از دریافت شدن همزمان آن به وسیلهٔ سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری، در حکم دریافت شده به وسیلهٔ طرف دیگر قرارداد تلقی خواهد شد.

مادهٔ ۱۹ ــ اعتبار اجرایی یافتن

این موافقتنامه از تاریخ روزی که از طرق دیپلماتیک تعیین خواهد شد، اعتبار اجرایی خواهد یافت. بدین‌وسیله تأیید و گواهی داده می‌شود که امضاکنندگان زیر که

از سوی دو دولت مربوط مأمور امضای این موافقتنامه بوده‌اند، این موافقتنامه را امضا کرده‌اند. در تاریخ پنج آوریل ۱۹۷۸ در وین در دو نسخهٔ اصلی که هر دو به یک میزان از اعتبار اجرایی و قانونی برخوردارند، اجرا و تأیید شد.

از سوی دولت پادشاهی ایران
عباسعلی خلعتبری
امضا

از سوی دولت جمهوری فدرال آلمان
امضا

برنامهٔ خط سیر

ضمیمهٔ موافقتنامهٔ ترابری هوایی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت جمهوری فدرال اتریش

۱. هواپیمایی تعیین شده توسط دولت ایران مجاز خواهد بود در مسیرهای رفت و برگشت زیر، سرویس هوایی داشته باشد:

مسیر ایران به اروپا و آمریکا از طریق آتن، استانبول، بیروت،تل‌آویو، وین، فرانکفورت، مونیخ، هامبورگ، رم، زوریخ پارنو، پاریس، بارسلون، آمستردام، بروکسل، لندن، بندر نیویورک یا شیکاگو یا لوس‌آنجلس آمریکا.

۲. هواپیمایی تعیین شده توسط دولت اتریش مجاز خواهد بود در مسیرهای رفت و برگشت زیر، سرویس هوایی داشته باشد:

مسیر اتریش به آسیا یا آسیا و استرالیا از طریق آتن، استانبول، بیروت، تهران، دهلی نو یا کلکتهٔ هندوستان، بانکوک، مانیل، کوالالامپور یا سنگاپور، جاکارتا، سیدنی یا توکیو.

۳. هواپیمایی مربوط مجاز است در تمام یا هر یک از پروازهایش در مسیرهای بالا، یک یا دو یا چند مکان فرود از مکانهای فرود فوق‌الذکر را از برنامه پرواز در مسیر یا مسیرهای خود حذف نماید.

٤. استفاده از حقوق ترافیک هوایی بین مکانهای قیدشده در پاراگرافهای یک و دو فوق‌الذکر باید توسط مقامات هواپیمایی طرفین قرارداد تأیید گردد و با توجه به توافق حاصله بین دو شرکت هواپیمایی اعلام شده و بر اساس پاراگراف (C) مادهٔ ۹ موافقتنامهٔ حمل و نقل هوایی بین دو دولت ایران و اتریش مورخ ۵ آوریل ۱۹۷۸.

سند شمارهٔ ۱۴۰

اتیوپی (۷)

۱. عهدنامهٔ مودت

۱. متن عهدنامه

عهدنامهٔ مودت بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت امپراتوری اتیوپی

اعلی حضرت همایون شاهنشاه ایران

و

اعلی حضرت امپراتوری اتیوپی

نظر به تمایل به تشیید و توسعهٔ علائق مودتی که خوشبختانه بین ایران و اتیوپی موجود می باشد،

با ایمان متقابل به لزوم ایجاد همکاری نزدیکتر بین دو کشور در زمینهٔ مناسبات بین المللی بر اساس صلح و عدالت و اصول منشور ملل متحد،

تصمیم به انعقاد عهدنامهٔ مودت گرفتند و برای این منظور نمایندگان تام الاختیار خود را به شرح زیر تعیین نمودند:

اعلی حضرت همایون شاهنشاه ایران:

جناب آقای اردشیر زاهدی، وزیر امور خارجه

اعلی حضرت امپراتور اتیوپی

جناب آقای کتمایفرو، وزیر امور خارجه

و نمایندگان مذکور پس از مبادلهٔ اختیارنامه های خود که صحیح و معتبربود، نسبت به مواد ذیل موافقت نمودند:

مادهٔ اول

بین دو دولت و مردم آنها صلح دائمی و مودت پایدار برقرار خواهد بود.

مادهٔ دوم

طرفین معظمتین متعاهدین موافقت دارند روابط دیپلماتیک و کنسولی فیمابین را حفظ کنند و همچنین موافقت دارند مأموران دیپلماتیک و کنسولی هر یک از طرفین در قلمرو طرف دیگر ــ بر اساس رعایت معامله متقابل ــ از مزایا و مصونیتهایی که معمولاً به موجب اصول مورد قبول حقوق بین‌الملل اعطا می‌گردد برخوردار باشند.

مادهٔ سوم

طرفین معظمتین متعاهدین موافقت دارند که با روح صمیمیت و همکاری و بر اساس معاملهٔ متقابل انعقاد موافقتنامه‌های دیگری را در زمینه‌های بازرگانی و دریانوردی و حقوق و مزایای کنسولی و روابط فرهنگی و استرداد مجرمین و در کلیهٔ امور مورد علاقهٔ مشترک طرفین مورد امعان نظر قرار دهند.

مادهٔ چهارم

طرفین معظمتین متعاهدین موافقت دارند کلیهٔ اختلافاتی را که ممکن است بین آنها بروز نماید به طور مسالمت‌آمیز و با روح دوستی و به طرق عادی سیاسی حل و فصل نمایند و هرگاه نتوانند در ظرف مدت مناسبی اختلافات خود را برطرف سازند با رعایت مقررات منشور ملل متحد به هر طریق عملی که مقتضی بدانند متوسل شوند.

مادهٔ پنجم

این عهدنامه طبق قوانین اساسی طرفین معظمتین متعاهدین به تصویب خواهد رسید و از تاریخ مبادلهٔ اسناد تصویب که در تهران به عمل خواهد آمد به موقع اجرا گذارده خواهد شد و تا اخطار فسخ کتبی یکساله به قوت خود باقی خواهد ماند.

این عهدنامه در دو نسخه به زبان انگلیسی تنظیم شده است. بنا به مراتب فوق نمایندگان تام‌الاختیار طرفین معظمتین متعاهدین این عهدنامه را امضا و به مهر خود ممهور نمودند.

آدیس‌آبابا به تاریخ ٦ ژوئن ۱۹٦۸

از طرف دولت شاهنشاهی ایران — از طرف دولت امپراتوری اتیوپی

۲. پروتکل الحاقی

پروتکل الحاقی به عهدنامهٔ مودت بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت امپراتوری اتیوپی
مورخ ۱۶ خرداد ۱۳۴۷ (۶ ژوئن ۱۹۶۸)

اعلی حضرت همایون شاهنشاه ایران

و

اعلی حضرت امپراتور اتیوپی

با تمایل به تکمیل عهدنامهٔ مودت بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت امپراتوری اتیوپی مورخ ۱۶ خرداد ۱۳۴۷ (۶ ژوئن ۱۹۶۸) آدیس‌بابا، تصمیم به انعقاد پروتکل حاضر گرفتند و بدین منظور نمایندگان تام‌الاختیار خود را به شرح زیر تعیین نمودند:

اعلی حضرت همایون شاهنشاه ایران:

جناب آقای منوچهر اعتماد مقدم، سفیر شاهنشاه آریامهر در آدیس‌آبابا

اعلی حضرت امپراتور اتیوپی:

جناب آقای کتما یفرو، وزیر امور خارجه

نمایندگان مذکور پس از مبادلهٔ اختیارنامه‌های خود که در کمال صحت و اعتبار بود، نسبت به مواد زیر توافق نمودند:

مادهٔ ۱

متن فارسی عهدنامهٔ مودت بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت امپراتوری اتیوپی به صورت ضمیمهٔ شمارهٔ ۱ پروتکل حاضر به متن انگلیسی عهدنامهٔ مودت بین دو دولت ملحق و جزء لایتجزای عهدنامهٔ مزبور تلقی خواهد شد.

مادهٔ ۲

متن امهری عهدنامهٔ مودت بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت امپراتوری اتیوپی به صورت ضمیمهٔ شمارهٔ ۲ پروتکل حاضر به متن انگلیسی عهدنامهٔ مودت بین دو دولت ملحق و جزء لایتجزای عهدنامهٔ مزبور تلقی خواهد شد.

مادهٔ ۳

نظر به الحاق متون فارسی و امهری عهدنامهٔ مودت بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت امپراتوری اتیوپی به متن انگلیسی آن که طبق مواد ۱ و ۲ این پروتکل صورت می‌گیرد، در صورت بروز اختلاف در تفسیر مواد عهدنامهٔ مزبور متن انگلیسی آن مناط

اعتبار خواهد بود.

مادهٔ ٤

پروتکل حاضر که جزء لایتجزای عهدنامهٔ مودت بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت امپراتوری اتیوپی مورخ ١٦ خرداد ١٣٤٧ (٦ ژوئن ١٩٦٨) محسوب می‌شود طبق قوانین اساسی دو دولت به تصویب خواهد رسید و از تاریخ مبادلهٔ اسناد تصویب لازم‌الاجرا خواهد شد.

این پروتکل در دو نسخه به زبانهای فارسی و امهری و انگلیسی تنظیم گردیده و در صورت بروز اختلاف در تفسیر مواد، متن انگلیسی آن معتبر خواهد بود.

بنا به مراتب نمایندگان تام‌الاختیار طرفین معظمین متعاهدین پروتکل حاضر را امضا و به مهر خود ممهور نمودند.

آدیس‌آبابا، به تاریخ ٣١ تیر ١٣٤٩ برابر ٢٢ ژوئیهٔ ١٩٧٠

از طرف دولت شاهنشاهی ایران
امضا

از طرف دولت امپراتوری اتیوپی
امضا

اردن (۸)

۱. عهدنامهٔ مودت

عهدنامهٔ مودت بین کشور شاهنشاهی ایران و کشور هاشمی اُردن

اعلیحضرت همایون محمدرضا پهلوی شاهنشاه ایران

و

اعلیحضرت ملک عبدالله بن الحُسین پادشاه کشور هاشمی اُردن

نظر بعلاقه اکید بتقویت روابط مودت موجود بین ایران و کشور هاشمی اردن دارند و برای تشریک مساعی بین دو کشور بمنظور ایجاد توسعه روابط بین المللی براساس صلح و عدالت و با توجه باصول منشور ملل متحد تصمیم بانعقاد عهدنامه مودت گرفته و برای این مقصود نمایندگان مختار خود را بشرح زیر معین نمودند

از طرف اعلیحضرت همایون شاهنشاهی محمدرضا شاه پهلوی شاهنشاه ایران .

جناب آقای علی اصغر حکمت وزیر امور خارجه

و از طرف اعلیحضرت ملک عبدالله بن الحسین پادشاه کشور هاشمی اُردن .

جناب آقای محمد الشریقی پاشا وزیر الدوله و وزیر مختار و نمایندهٔ فوق العاده

مشارالیهما پس از مبادلهٔ اختیارنامه‌های خود که صحیح و واجد بموادزیر موافقت حاصل نمودند .

ماده ۱ صلح و دوستی دائمی بین کشور شاهنشاهی ایران کشور هاشمی اردن و همچنین بین اتباع دو کشور برقرار خواهد بود .

ماده ۲ طرفین معظمین متعاهدین موافقت دارند که روابط سیاسی کنسولی را بین خود طبق اصول و معمول حقوق عمومی بین المللی برقرار نمایند و هریک از طرفین نمایندگان سیاسی کنسولی طرف دیگر را مطابق اصول حقوق عمومی بین المللی و براساس معامله متقابله از معاملهٔ یکه نسبت بنمایندگان سیاسی کنسولی دول کاملة الوداد معمول است برخوردار گردند .

ماده ۳ طرفین معظمین متعاهدین موافقت دارند که در آینده روابط کنسولی - بازرگانی - گمرکی - فرهنگی - تعاون قضائی - استرداد مجرمین و همچنین شرایط اقامت و مسافرت اتباع خود را در خاک یکدیگر مطابق اصول حقوق بین المللی و براساس تساوی کامل و معامله متقابله بموجب قراردادهای مخصوصی تنظیم نمایند .

ماده ۴ طرفین معظمین متعاهدین موافقت دارند کلیهٔ اختلافاتی را که ممکن است بین آنها واقع شود و در مدت مناسبی از اجرای سیاسی معمولی دوستانه حل نگردد بوسائل مسالمت آمیز تصفیه نمایند و هریک از طرفین این حق را برای خود محفوظ میدارد که قرار خاصی را بطرز مقتضی که بنظر آن موقع مناسب باشد پیشنهاد کند و نیز موافقت دارند که بارعایت مقررات مذکور چنانچه حق قضاوت را برای دیوان بین المللی دادگستری قائل نشده عندالقدوم در مواردکلیهٔ اختلافات مذکور

در ماده ۳۶ اساسنامه دیوان نامبرده بآن دیوان مراجعه نمایند .

ماده ۵ طرفین متعاهدین موافقت دارند که دراین عهدنامه بهیچوجه موضوعی وجود ندارد که بحقوق وتعهدات بین‌المللی ازدو طرف بموجب اصول منشور ملل متحد یا اصول پیمان اتحادیه اعراب در حال حاضر عهده دار است یا در آتیه عهده دار خواهد بود لطمه وارد آورد .

ماده ۶ این عهدنامه (که به زبان فارسی وعربی نوشته شده) در اسرع اوقات ممکنه بتصویب خواهد رسید وبس از مبادله اسناد مصوبه فوراً بموقع اجرا گذارده خواهد شد .

ماده ۷- این عهدنامه بتاریخ ۲۴ محرم الحرام ۱۳۶۹ قمری هجری مطابق با ۱۲ نوامبر ۱۹۴۹ میلادی و ۲۵ آبان ماه ۱۳۲۸ شمسی هجری .

در دو نسخه فارسی وعربی که هردو دارای درجه اعتبار مساوی است نوشته شد .

۲. موافقتنامهٔ فرهنگی

موافقتنامهٔ فرهنگی بین دولت ایران و دولت پادشاهی اردن هاشمی

دولت ایران و دولت پادشاهی اردن هاشمی به منظور استواری بخشیدن به پیوندهای دوستی بین خود و نظر به علاقهٔ وافری که به تشویق و توسعهٔ همکاری‌های فرهنگی دو کشور ایران و اردن دارند، تصمیم گرفته‌اند یک موافقتنامهٔ فرهنگی منعقد نمایند و به همین منظور دو مقام زیر را به عنوان نمایندگان تام‌الاختیار خود منصوب نموده‌اند:

از سوی دولت ایران: عالی‌جناب رکن‌الدین آشتیانی، سفیرکبیر ایران در امان

از سوی دولت پادشاهی اردن: عالی‌جاه شیخ محمد امین شنقیطی، وزیر آموزش و پرورش اردن

دو مقام نامبرده پس از مبادلهٔ اعتبارنامه‌هایشان که معتبر تشخیص داده و تأیید شدند در موارد زیر به توافق نهایی نایل گردیدند:

مادهٔ ۱

هر یک از طرفین خواهد کوشید روابط فرهنگی بین دو کشور را گسترش بخشد و از این طریق پیوندهای معنوی بین طرفین را هرچه بیشتر تقویت نماید.

مادهٔ ۲

طرفین، مبادلات فرهنگی بین دو ملت را در زمینه‌های علمی، ادبی و هنری و همچنین فعالیتها و اقدامات مشترک مربوط را بویژه در موارد زیر تشویق خواهند نمود:

الف) فراهم ساختن تمام تسهیلات ممکن برای مبادلهٔ کتب و نشریات و مطبوعات.

ب) فراهم ساختن تسهیلاتی برای نمایش فیلمهای ایرانی در اردن و فیلمهای اردنی در ایران به منظور ایجاد امکان آشناشدن با شرایط زندگی در کشور هر یک از طرفین برای ملت ساکن در قلمرو طرف دیگر.

پ) برگزاری نمایشگاههایی از هنرهای ملّی هر یک از طرفین در قلمرو طرف دیگر این موافقتنامه.

ت) تسهیل امر دیدار دانش‌آموزان و دانشجویان هر یک از طرفین از کشورهای

دیگر به صورت گروهی.

مادهٔ ۳

طرفین قرارداد موافقت می‌نمایند امر دیدار اساتید، سخنرانان، نویسندگان، هنرمندان و دانشجویان هر یک از دو طرف از کشور طرف دیگر را تشویق نمایند و از تمام امکانات خود برای اعطای بورسهای مربوطه و تخصیص بودجهٔ لازم و همکاری‌های آموزشی به این منظور استفاده خواهند نمود.

مادهٔ ٤

کوششهای لازم به منظور تأسیس چندکرسی تدریس فارسی در دانشگاههای اردن هاشمی و چندکرسی تدریس عربی در دانشگاههای ایران به عمل خواهند آمد.

مادهٔ ۵

هر یک از طرفین این موافقتنامه متعهد می‌شود در کتب رسمی و دولتی و دیگر انتشارات رسمی خود از رؤسای دولت طرف دیگر با احترامات لازمه نام ببرد و یاد نماید و در مورد واقعیتهای تاریخی مربوط ملاحظات لازمه را مرعی دارد.

مادهٔ ٦

طرفین از تمام امکانات خود برای تسهیل امر توریست بین دو کشور استفاده خواهند نمود تا توسعهٔ تفاهم در سطح عالی بین دو ملت هرچه مؤثرتر انجام بگیرد.

مادهٔ ۷

هر یک از طرفین از طریق انعقاد موافقتنامه‌های ویژه، اعتبار انواع مدارک تحصیلی صادره توسط مقامات ذیصلاح طرف دیگر را به رسمیت خواهند شناخت و مدارک مربوط به تحصیلات ابتدایی، متوسطه و عالی طرف دیگر را رسماً معادلهای مدارک تحصیلی مشابه دولت خود تلقی خواهند نمود.

مادهٔ ۸

دولتین متعاهدتین موافقت می‌کنند دانشجویانشان را تشویق نمایند به تحصیلاتشان در دوره‌های علمی، ادبی و فنی در مؤسسات آموزشی ـ فرهنگی هر یک از دو کشور مربوطه مطابق قوانین و مقررات رایج در آن کشور ادامه دهند.

مادهٔ ۹

به منظور اجرای موافقتنامهٔ حاضر، در هر یک از دو کشور، کمیسیونی متشکل از

سه مقام عالی‌رتبه به نمایندگی از سوی وزارت آموزش و پرورش، وزارت امور خارجه و دانشگاههای همان کشور به همراه رئیسی که دارای استوارنامهٔ هیئت دیپلماتیک کشور دیگر است، تأسیس خواهد شد.

این کمیسیون پیشنهادهایی برای حل و فصل مشکلاتی که ممکن است در جریان اجرای موافقتنامه پیش بیایند ارائه خواهد نمود و سالی چهار بار تشکیل جلسه خواهد داد.

مادهٔ ۱۰

هر یک از طرفین قرارداد، یک مشاور یا آتاشه (وابسته) فرهنگی به کشور طرف دیگر قرارداد، خواهد فرستاد.

مادهٔ ۱۱

طرفین، همکاری بین سازمانهای تربیت بدنی و پیشاهنگی دو کشور و برگزاری مسابقات ورزشی را تا آنجا که امکانپذیر باشد، تشویق خواهند نمود.

مادهٔ ۱۲

طرفین، به منظور اجرای هرچه کاملتر و سریعتر این موافقتنامه تدابیر لازم را اتخاذ خواهند نمود و هر یک از آنان به دولت طرف دیگر اجازه خواهد داد در قلمرو کشور دیگر مؤسسات فرهنگی تأسیس نماید ولی این مؤسسات طبعاً تابع قوانین و مقررات رایج در کشوری که در آن تأسیس شده‌اند، خواهند بود.

مادهٔ ۱۳

موافقتنامهٔ کنونی توسط مقامات ذی‌صلاح دو کشور تأیید خواهد شد و از تاریخ یک ماه پس از تبادل اسناد مربوط مبنی بر تأیید و تصدیق آن، اعتبار اجرایی خواهد یافت ولی هر یک از طرفین حق خواهد داشت سه ماه پس از تسلیم ابلاغیهٔ لغو آن توسط خودش به طرف دیگر، آن را ملغی و بدون اعتبار اجرایی بداند.

در تاریخ چهارم نوامبر ۱۹۵۹ در امان به فارسی، عربی و انگلیسی، و برای هر یک از این سه زبان در دو نسخهٔ اصلی در امان تهیه و امضا گردید و در صورت بروز اختلاف در مورد تعبیر و تفسیر مندرجات آن، بدین وسیله تأیید می‌شود که متن انگلیسی این سند، ملاک اعتبار خواهد بود و لاغیر.

از سوی دولت ایران	از سوی دولت پادشاهی اردن هاشمی
رکن‌الدین آشتیانی	امین شنقیطی

۳. موافقتنامهٔ فرهنگی

موافقتنامهٔ فرهنگی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت پادشاهی اردن هاشمی

نظر به اینکه دولت شاهنشاهی ایران و دولت پادشاهی اردن هاشمی علاقه‌مند به تحکیم روابط دوستی فیمابین و خواهان بسط و توسعهٔ همکاری فرهنگی بین دو کشور می‌باشند تصمیم به انعقاد موافقتنامهٔ فرهنگی گرفته و برای این منظور نمایندگان مختار خود را به ترتیب زیر تعیین نمودند:

از طرف دولت شاهنشاهی ایران: جناب آقای عباس آرام، وزیر امور خارجه

از طرف دولت پادشاهی اردن هاشمی: جناب آقای سعد جمعه، سفیرکبیر دولت پادشاهی اردن هاشمی در ایران.

که پس از مبادلهٔ اختیارنامه‌های خود و اطمینان به صحت آنها به شرح زیر موافقت حاصل نمودند:

مادهٔ ۱

هر یک از طرفین متعاهدین کوشش خواهد نمود که روابط فرهنگی بین دو کشور را بسط داده و بدین وسیله موجبات تشیید روابط معنوی دو ملت را بیش از پیش فراهم سازد.

مادهٔ ۲

طرفین متعاهدین مبادلات فرهنگی میان افراد دو کشور در مسائل علمی و ادبی و هنری و مخصوصاً مواردی را که ذیلاً توضیح داده می‌شود تشویق خواهند نمود.

الف) ایجاد تسهیلات برای مبادلهٔ کتب عام‌المنفعه و نشریه‌های سودمند.

ب) ایجاد تسهیلات برای مبادلهٔ فیلمهای ملّی به منظور شناسایی افراد هر یک از دو کشور به اوضاع و احوال کشور دیگر.

ج) تأسیس نمایشگاههای هنرهای ملی.

د) تسهیل بازدیدهای دسته‌جمعی دانشجویان.

مادهٔ ۳

طرفین متعاهدین موافقت می‌کنند که بازدید استادان و سخنرانان و نویسندگان و هنرمندان و دانشجویان را از کشور یکدیگر تشویق نموده و برای این منظور در حدود

امکان مساعدتهای نقدی و کمکهای تحصیلی به عمل خواهند آورد.

مادهٔ ٤

سعی خواهد شد که کرسی های تدریس زبان فارسی در دانشگاههای اردن هاشمی و کرسی های تدریس زبان عربی در دانشگاههای ایران ایجاد و توسعه داده شود.

مادهٔ ۵

طرفین متعاهدین تعهد می‌کنند که در کتب تحصیلی و سایر نشریات رسمی احترام رؤسای دول دو کشور و رعایت حقایق تاریخی از هر حیث ملحوظ گردد.

مادهٔ ٦

طرفین متعاهدین با وسایلی که در اختیار دارند موجبات تسهیل مسافرت و سیاحت را که وسیلهٔ مؤثری برای حسن تفاهم میان اتباع دو کشور است فراهم خواهند آورد.

مادهٔ ۷

طرفین متعاهدین برای تعیین ارزش گواهینامه و دیپلم و دانشنامه‌هایی که از طرف مقامات صلاحیتدار یکی از طرفین صادر می شود موافقتنامهٔ مخصوصی منعقد خواهند نمود و معادل بودن تحصیلات ابتدایی و متوسطه و عالی هر یک از دو کشور را در کشور دیگر به رسمیت خواهند شناخت.

مادهٔ ۸

دولتین متعاهدین موافقت می نمایند که دانشجویان آنها در مؤسسات فرهنگی هر یک از دو کشور تحصیلات خود را در رشته های علمی و ادبی و فنی طبق قوانین و مقررات کشور محل اقامت دانشجو تعقیب نمایند.

مادهٔ ۹

به منظور اجرای مفاد این موافقتنامه در هر یک از دو کشور کمیسیونی مرکب از سه نفر صاحب‌منصبان عالی‌رتبه از وزارت فرهنگ وزارت امور خارجه و دانشگاه و رئیس هیئت نمایندگی سیاسی کشور دیگر تشکیل می شود.

کمیسیون مزبور برای رفع اشکالاتی که ممکن است در عمل و ضمن اجرای مفاد این موافقتنامه پیش بیاید تبادل رأی و اتخاذ نظر خواهد نمود. این کمیسیون سالی چهار بار تشکیل جلسه خواهد داد.

مادهٔ ۱۰

طرفین متعاهدین به کشورهای یکدیگر رایزن و یا وابستهٔ فرهنگی اعزام خواهند داشت.

مادهٔ ۱۱

دولتین متعاهدین مسابقات ورزشی و همکاری بین سازمانهای ورزش و تربیت بدنی و پیشاهنگی طرفین را در حدود امکان تشویق خواهند نمود.

مادهٔ ۱۲

طرفین متعاهدین تدابیر لازم برای اجرای مفاد این موافقتنامه اتخاذ خواهند نمود و تشکیل مؤسسات فرهنگی را در کشورهای یکدیگر اجازه خواهند داد. مؤسسات فرهنگی مزبور در هر حال تابع مقررات و قوانین جاریهٔ کشوری که مؤسسهٔ فرهنگی در آنجا تشکیل شده است خواهند بود.

مادهٔ ۱۳

این موافقتنامه به تصویب مقامات صلاحیتدار دو کشور رسیده و یک ماه پس از مبادلهٔ اسناد مصوبه به موقع اجرا گذارده خواهد شد و هر یک از طرفین می توانند با سه ماه اطلاع قبلی فسخ آن را اعلام نمایند. این موافقتنامه در دو نسخه هر یک به زبانهای فارسی و انگلیسی و عربی تنظیم شده و چنانچه اختلافی درتفسیر آن روی دهد متن انگلیسی معتبر است.

تهران، به تاریخ ششم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و سی و نه هجری شمسی مطابق با بیست و ششم آوریل هزار و نهصد و شصت میلادی.

از طرف دولت شاهنشاهی ایران
امضا

از طرف دولت پادشاهی اردن هاشمی
امضا

٤. موافقتنامهٔ بازرگانی

۱. متن موافقتنامه

موافقتنامهٔ بازرگانی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت پادشاهی اردن هاشمی

دولت شاهنشاهی ایران و دولت پادشاهی اردن هاشمی به منظور تحکیم و توسعهٔ روابط تجارتی و اقتصادی بین دو کشور نسبت به مواد ذیل توافق نمودند:

مادهٔ اول ــ مبادلات بازرگانی بین ایران و اردن هاشمی با در نظر گرفتن مقررات عمومی واردات و صادرات جاریه در هر یک از دو کشور صورت خواهد گرفت.

مادهٔ دوم ــ دولت شاهنشاهی ایران و دولت پادشاهی اردن هاشمی سعی خواهند نمود حجم مبادلات تجارتی بین خود را توسعه و افزایش دهند و بدین منظور برای کالاهای مندرج در فهرست (الف) و (ب) موافقتنامه اجازه‌های لازم را صادر می‌نمایند. همچنین دولتین موافقت دارند صادرات و واردات کالاهای دیگری را که در فهرستهای (الف) و (ب) ضمیمهٔ این موافقتنامه ذکر نشده در صورتی که مقررات و قوانین جاری دو کشور اجازه دهند مبادله نمایند.

مادهٔ سوم ــ از لحاظ اجرای این موافقتنامه کالاهایی ایرانی شناخته می‌شود که در ایران تولید و ساخته شده و از ایران صادر شده باشد و کالاهایی اردنی شناخته می‌شود که در اردن تولید و ساخته شده و از اردن صادر شده باشد.

گواهینامهٔ مبدأ که به وسیلهٔ مقامات صلاحیتدار یکی از طرفین در مورد کالاهای نامبرده در فهرستهای (الف) و (ب) صادر شده باشد به وسیلهٔ مقامات صالحهٔ طرف دیگر مطالبه خواهد شد.

مادهٔ چهارم ــ طرفین سعی و مراقبت خواهند نمود تا کالاهایی که یکی از طرفین از طرف مقابل وارد می‌نماید بدون اجازه و موافقت کشور مبدأ به کشور ثالثی صادر نشود.

مادهٔ پنجم ــ پرداختهای مربوط به مبادلاتی که در حدود این موافقتنامه بین دو کشور انجام خواهد شد به لیرهٔ استرلینگ صورت خواهد گرفت.

مادهٔ ششم ــ دو دولت موافقت دارند هر موقع بنا به تقاضای یکی از طرفین به منظور مشاوره فیمابین برای رفع مشکلاتی که در اجرای این موافقتنامه حاصل می‌شود و

همچنین جهت اصلاح و تکمیل فهرستهای (الف) و (ب) کمیسیون مختلطی مرکب از نمایندگان دو طرف لااقل سالی یک بار به طور متناوب در تهران یا عمان تشکیل دهند.

مادهٔ هفتم ــ این موافقتنامه از تاریخ مبادلهٔ اسناد قابل اجرا خواهد بود و برای مدت یک سال از تاریخ مزبور اعتبار دارد. در صورتی که یکی از طرفین ارادهٔ خود را مبنی بر فسخ آن سه ماه قبل از سررسید موعد کتباً به طرف مقابل اطلاع ندهد خود به خود به مدت یک سال دیگر تمدید خواهد شد.

این موافقتنامه در دو نسخهٔ اصلی که متساویاً معتبر می‌باشد به زبان فارسی و عربی تنظیم و در تاریخ ۱۶ تیرماه ۱۳۴۲ برابر ۱۵ صفر ۱۳۸۳ در تهران به امضا رسید.

از طرف دولت شاهنشاهی ایران
امضا

از طرف دولت پادشاهی اردن هاشمی
امضا

لیست (الف)

(فهرست صادرات ایران به اردن هاشمی)

۱. روغن‌های نباتی
۲. آب‌نبات، دراژه، شکلات، بیسکویت و غیره
۳. خرما
٤. زعفران
۵. کمپوتهای میوه‌جات محفوظ در قوطی
٦. ماهی به شکل کنسرو و ماهی های خشک‌شده و نمک‌زده
۷. چای
۸. مشروبات غیرالکلی
۹. پارچه‌های نخی
۱۰. پارچه از ابریشم مصنوعی
۱۱. مخمل و پتوهای مخملی
۱۲. پارچه‌های پشمی و پتو
۱۳. کشباف و جوراب و لباسهای زیر تهیه شده از کرک، پشم، پنبه، حریر
۱٤. نخهای پنبه‌ای
۱۵. کفشهای لاستیکی و چرمی
۱٦. گالش
۱۷. اشیای ساخته‌شده از پلاستیک
۱۸. لوازم آرایش
۱۹. واکس کفش
۲۰. تنباکو و سیگار برگ
۲۱. کبریت
۲۲. کاشی
۲۳. رنگهای روغنی
۲٤. گل اخری
۲۵. داروهای شیمیایی، گیاهی، اسپسیالیته

۲۶. محصولات فلزی از قبیل تختخواب و سماورهای نفت‌سوز بخاری‌های نفت‌سوز و غیره
۲۷. ظروف لعابی
۲۸. ظروف ساخته شده از آلمینیوم
۲۹. لوسترهای برقی
۳۰. ظروف ساخته شده از بلور
۳۱. شیشه‌آلات
۳۲. نوشت‌افزار
۳۳. سنگهای قیمتی
۳۴. فیلمهای سینما
۳۵. صفحات گرامافون
۳۶. مطبوعات
۳۷. الوار و اشیای ساخته شده از چوب
۳۸. متفرقه

فهرست (ب)

(کالاهای صادرات اردن هاشمی به ایران)

۱. باطری
۲. جلد باطری
۳. صابون آرایش
٤. صابون گرد و مایع
۵. فسفات (خام)
٦. کودهای شیمیایی
۷. پتاس
۸. اشیای ساخته شده از چوب زیتون
۹. اشیای ساخته شده از صدف
۱۰. برودری
۱۱. منسوجات پشمی
۱۲. میخ
۱۳. عطریات
۱٤. چادر
۱۵. میوه و سبزیجات تازه
۱٦. روغن زیتون
۱۷. پوست و چرم دباغی شده
۱۸. مقوا
۱۹. سرب
۲۰. گلوکوز
۲۱. متفرقه

۳. نامهٔ وزیر اقتصاد ایران به رئیس هیئت اردن

محرمانه
نامهٔ الف/ ۱
تهران ۱۶ تیرماه ۱۳۴۲

جناب آقای رئیس هیئت اردن

با اشاره به مذاکرات ما دربارهٔ موافقتنامهٔ بازرگانی بین دو کشور که طی آن راجع به صادرات میوه و سبزیجات تازه به ایران اظهار علاقه فرمودید، به اطلاع می رساند که چون واردات این قبیل کالاها فقط در مقابل صدور کالا از ایران میسر می باشد، دولت ایران برای کالای مزبور به میزان یکصد و پنجاه هزار لیره استرلینگ در مقابل صادرات تنباکو، خشکبار، قالی و گلیم و قماش نخی تا میزان ۱۵۰,۰۰۰ لیرهٔ استرلینگ اجازه صادر خواهد نمود.

صدوراجازه برای واردات میوه وسبزیجات تازه از اردن موکول به صادرات کالاهای ایرانی مذکور در این نامه (تنباکو، خشکبار، قالی وگلیم، قماش نخی) و به ارزش کالاهای صادر شده از ایران می باشد. برای به جریان افتادن مبادلات طرفین موافقت می نمایند که در مرحلهٔ اول اجازهٔ ورود برای مبلغ ۲۰,۰۰۰ لیره بدون شرط صادر نمایند و اجازه های بعدی بتدریج و به همان میزان و مبلغی که طرف دیگر خریداری نموده است از طرف مقابل صادر خواهد شد.

وزیر اقتصاد
امضا

٤. نامهٔ رئیس هیئت اردن به وزیر اقتصاد

محرمانه
الف/ ۲

جناب آقای وزیر اقتصاد

وصول نامهٔ شمارهٔ الف یک مورخ امروز آن‌جناب را که به شرح زیر می‌باشد:
«با اشاره به مذاکرات ما دربارهٔ موافقتنامهٔ بازرگانی بین دو کشور که طی آن راجع به صادرات میوه و سبزیجات تازه به ایران اظهار علاقه فرمودید به اطلاع می‌رساند که چون واردات این قبیل کالاها فقط در مقابل صدور کالا از ایران میسر می‌باشد دولت ایران برای کالای مزبور به میزان یکصد و پنجاه هزار لیره استرلینگ در مقابل صادرات تنباکو، خشکبار، قالی و گلیم و قماش نخی تا میزان ۱۵۰,۰۰۰ لیرهٔ استرلینگ اجازه صادر خواهد نمود.

صدور اجازه برای واردات میوه و سبزی‌های تازه از اردن موکول به صادرات کالاهای ایرانی مذکور در این نامه (تنباکو، خشکبار، قالی و گلیم، قماش نخی) و به ارزش کالاهای صادر شده از ایران می‌باشد. برای به جریان افتادن مبادلات طرفین موافقت می‌نماید که در مرحلهٔ اول اجازهٔ ورود برای مبلغ ۲۰,۰۰۰ لیره بدون شرط صادر نمایند و اجازه‌های بعدی بتدریج و به همان میزان و مبلغی که طرف دیگر خریداری نموده است از طرف مقابل صادر خواهد شد» اعلام و تأیید می‌نماید که مفاد نامهٔ مندرج بالا مطابق مذاکراتی می‌باشد که در تاریخ مزبور مورد قبول طرفین واقع شده است.

رئیس هیئت اردنی، کمال الحمود

امضا

تهران پانزدهم صفر ۱۳۸۳ هجری
۱٦ تیر ۱۳٤۲ مطابق ۷ ژوئیه ۱۹٦۳

٤. معافیت متقابل مالیاتی شرکتهای هواپیمایی

۱. نامهٔ سفارت اردن به وزارت امور خارجه

شماره: س/ ۱/۱۹ ء/۱۷۰

تاریخ: ۱۹۷۱/٤/٤

سفارت کبرای اردن هاشمی با اظهار تعارفات خود به وزارت امور خارجهٔ شاهنشاهی توقیراً اشعار می‌دارد، مقامات مربوط اردن هاشمی مایلند که فروشهای مؤسسهٔ هواپیمایی عالیهٔ اردنی در کشور شاهنشاهی ایران از مالیات معاف گردد.

این سفارت کبریٰ سپاسگزار خواهد گردید که آن وزارت محترم لطفاً نزد مقامات مربوط شاهنشاهی اقدام فرمایند تا در این خصوص اقدام لازم را به عمل آورده و این سفارت کبری را از نتیجه مستحضر فرمایند.

بدین‌وسیله موقع را برای تجدید احترامات فائقه مغتنم می‌شمارد.

مهروامضا

وزارت امور خارجهٔ شاهنشاهی ــ طهران

۲. نامهٔ سفارت اردن به وزارت امور خارجه

شماره: س/ ۱/۱۹ ء/۲۳۲
تاریخ: ۱۹۷۱/۵/۱

سفارت کبرای اردن هاشمی با اظهار تعارفات خود به وزارت امور خارجهٔ شاهنشاهی پیرو یادداشت خود شمارهٔ س/ ۱/۱۹ ء/۱۷۰ تاریخ ۱۹۷۱/٤/٤ توقیراً خواهشمند است نزد وزارت دارایی دولت شاهنشاهی ایران اقدام فرمایند تا به شعبهٔ ادارهٔ مالیات بر درآمد طهران شمارهٔ ۱۳۲ اطلاع دهند از مطالبهٔ مالیات بر درآمد شرکت هواپیمایی پادشاهی عالیهٔ اردنی تا هنگام عقد قرارداد هواپیمایی دوگانه که انتظار می رود بین دولتین ایران و اردن هاشمی منعقد گردد خودداری نماید.

بدین وسیله موقع را برای تجدید احترامات فائقه مغتنم می شمارد.

مهروامضا

وزارت امور خارجهٔ شاهنشاهی ایران ــ تهران

۳. نامهٔ وزارت امور خارجه به سفارت اردن

اداره حقوقی

شماره ۱۶۰۰/۱۸

تاریخ ۱۳۵۰/۳/۵

یادداشت

وزارت امور خارجهٔ شاهنشاهی تعارفات خود را به سفارت پادشاهی اردن هاشمی اظهار و احتراماً عطف به یادداشتهای شمارهٔ س/۱۹/ء۱/۱۷۰ مورخ ۱۹۷۱/٤/٤ و شمارهٔ س/۱۹/ء۰۱/۲۳۲ مورخ ۱۹۷۱/۵/۱، اشعار می‌دارد:

به موجب قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۲۸ اسفند ماه ۱۳٤۵ (۱۹ مارس ۱۹٦۷) می‌توان مؤسسات هواپیمایی خارجی را به شرط رعایت عمل متقابل از پرداخت مالیات بر درآمد در ایران معاف نمود. لذا به شرطی که مؤسسات هواپیمایی ایرانی در اردن از پرداخت چنین مالیاتی معاف باشند، مؤسسات هواپیمایی اردنی نیز از پرداخت مالیات بر درآمد حاصل از حمل و نقل کالا و مسافر در ایران معاف خواهند بود.

بنابراین پیشنهاد می‌نماید که در صورت موافقت با مراتب فوق، این یادداشت و یادداشت جوابیهٔ آن سفارت مبنی بر اعمال و رعایت معاملهٔ متقابله از طرف دولت پادشاهی اردن به عنوان موافقتنامهٔ موقت دربارهٔ معافیت شرکتهای هواپیمایی طرفین از پرداخت مالیات بر درآمد تلقی گردد.

موقع را برای تجدید احترامات فائقه مغتنم می‌شمارد.

سفارت پادشاهی اردن هاشمی ــ تهران

٤. نامهٔ سفارت اردن به وزارت امور خارجه
شمارهٔ س/۱۹/ء۱/۳٤۲
تاریخ ۱۹۷۱/٦/۱۰

سفارت کبرای اردن هاشمی با اظهار تعارفات خود به وزارت امور خارجهٔ شاهنشاهی ایران پاسخ یادداشت شمارهٔ ۱٦۰۰/۱۸ تاریخ ۱۳۵۰/۳/۵ موضوع معافیت شرکتهای هواپیمایی ایران و اردن از پرداخت مالیات بر درآمد توقیراً به اطلاع می رساند دولت اردن هاشمی به موجب مقررات مواد ۸ (ک)و۱۷ و ۱۸ قانون مالیات بر درآمد اردنی اقدام به معافیت مؤسسهٔ هواپیمایی ایرانی در اردن از پرداخت مالیات بر درآمد نسبت به فروشهای آن در اردن طبق اصل معاملهٔ متقابله نسبت به فروشهای مؤسسهٔ هواپیمایی عالیه در ایران خواهد نمود.

بدین وسیله موقع را برای تجدید احترامات فائقه مغتنم می شمارد.

مهروامضا

وزارت امور خارجهٔ شاهنشاهی ایران

۵. موافقتنامه‌های مالی

۱. موافقتنامهٔ اعطای اعتبار* و لیست ضمیمه

موافقتنامهٔ مالی منعقده فی‌مابین دولت شاهنشاهی ایران و دولت اردن هاشمی

نظر به تصمیم دولت شاهنشاهی ایران و دولت اردن هاشمی در خصوص توسعه و تقویت همکاری بین دو کشور و با توجه به اولویتی که در برنامهٔ سه‌سالهٔ اردن هاشمی به پروژه‌های توسعهٔ مندرج در پیوست (الف) این موافقتنامه داده شده است، و نظر به اینکه دولت شاهنشاهی ایران مصمم است در تأمین مالی این پروژه‌ها شرکت نماید، اکنون طرفین این قرارداد به شرح زیر موافقت می‌کنند:

مادهٔ ۱ ــ تعریف

عباراتی که در این قرارداد آمده است و مفاهیم خاص دارد، ذیلاً شرح داده می‌شود:

اعتبار: یعنی وامی به مبلغ پنج میلیون دلار امریکایی که از طرف دولت ایران به منظور تأمین مالی قسمتی از تمام هزینهٔ این پروژه داده شده است.

وام‌گیرنده: یعنی دولت اردن هاشمی

وام‌دهنده: دولت شاهنشاهی ایران

موافقتنامه: یعنی موافقتنامه حاضر که به امضای نمایندگان مجاز وام‌گیرنده و وام‌دهنده رسیده است.

پروژه‌ها: یعنی پروژه‌های مندرج در ضمیمهٔ (الف) این قرارداد.

مادهٔ ۲ ــ اجرای پروژه‌ها

کلیهٔ عملیات اجرای پروژه طبق قوانین و مقرارت موضوعهٔ اردن و طبق شرایط رقابت بین‌المللی انجام خواهد شد. در صورتی که وام‌گیرنده تصمیم بگیرد، هر یک یا کلیهٔ این عملیات را به طریقی غیر از مناقصهٔ بین‌المللی انجام دهد، وام‌گیرنده موظف است موافقت کتبی وام‌دهنده را تحصیل نماید.

* توضیح: این موافقتنامه احتمالاً باید دارای چهارده ماده باشد، ولی در متن اصلی (سند) بعد از مادهٔ سیزده مادهٔ شانزده تایپ شده است که یا اشتباه تایپی بوده و یا اینکه اشتباه گردیده است و یا اصلاً دو مادهٔ چهارده و پانزده گنجانده شده است.

مادهٔ ۳ ــ مبلغ اعتبار

مشروط به شرایط مندرج در ذیل وام‌دهنده موافقت می‌کند که وامی معادل پنج میلیون دلار امریکایی برای مصرف در تأمین مالی قسمتی از کل هزینهٔ پروژه‌ها در اختیار وام‌گیرنده قرار دهد، مشروط بر اینکه تأمین مالی قسمت باقی‌ماندهٔ کل هزینه از طرف وام‌گیرنده تأمین گردد.

مادهٔ ٤ ــ طرز استفاده از اعتبار

اعتبار بر حسب دلار امریکایی در اختیار وام‌گیرنده قرار خواهد گرفت (که شاخص نسبت مورد قبول اعتبار برحسب دلار امریکایی به کل هزینهٔ پروژه به دینار اردنی به قرار نرخ رسمی تبدیل پولهای دو کشور در موقع امضای قرارداد می‌باشد). بر اساس ۵۰ درصد کل مبلغ هر فاکتور تنظیمی توسط پیمان کار که به گواهی شورای ملی برنامه‌ریزی اردن و لدی‌الاقتضا مهندس مشاور مربوطه رسیده باشد، مشروط بر اینکه هر پرداخت کمتر از ده هزار دلار امریکایی نباشد به استثنای آخرین پرداخت. در صورتی که کل هزینهٔ پروژه‌ها یا نرخ تبدیل دلار امریکایی به دینار اردنی در موقع پرداخت هر فاکتور تغییر کند، درصد فوق‌الذکر از همان قرار تغییر خواهد یافت، به طوری که مبلغ کل اعتبار همیشه به میزان پنج میلیون دلار امریکایی باقی بماند. از طرف دیگر در صورتی که کل هزینهٔ هر پروژه کمتر از مبلغ تخصیص یافته به آن در الحاقیهٔ (الف) باشد، مبلغ صرفه‌جویی شده با توافق دوجانبهٔ نمایندگان طرفین قرارداد به هر پروژهٔ دیگر مندرج در الحاقیه تخصیص خواهد یافت.

پرداختها به وسیلهٔ وام‌دهنده از طریق انتقال وجه به حسابی که به این منظور نزد بانک مرکزی اردن به نام شورای ملّی برنامه‌ریزی اردن باز شده، انجام خواهد شد.

مادهٔ ۵ ــ شرایط اعتبار

اعتبار برای مدت ۲۰ سال از تاریخ امضای این موافقتنامه اعطا خواهد شد، ۳ سال اول این مدت به عنوان ضرب‌الاجل تلقی خواهد شد. اصل مبلغ در ۳۵ قسط مساوی ششماههٔ متوالی باز پرداخت خواهد شد. بهرهٔ متعلقه در سال نسبت به پرداختهایی که از محل اعتبار صورت می‌گیرد از قرار ۲ درصد خواهد بود و از تاریخ دریافت هر پرداخت بانک مرکزی ایران (از طرف وام‌دهنده) به بانک مرکزی اردن محاسبه خواهد شد.

سررسید بهره ٦ ماه یک‌بار از تاریخ امضای این موافقتنامه بر اساس تعداد روزها با در نظر گرفتن ۳٦۵ روز برای سال خواهد بود.

مادهٔ ٦ ــ بازپرداخت و صندوق مخصوص

وام‌گیرنده باز پرداخت اصل و پرداخت بهره را در تاریخهای مربوطه به صندوق مخصوص که توسط نمایندگان وام‌دهنده و وام‌گیرنده اداره می‌شود، تعهد می‌کند. این پرداختها به دلار امریکایی که به دینار اردنی به نرخ رسمی در تاریخهای مربوطه تبدیل شده است، انجام خواهد شد.

مبالغ پرداختی به صندوق مخصوص برای تأمین مالی دانشگاه و سایر پروژه‌های فرهنگی، پروژه‌های شهری و روستایی و پروژه‌های دیگری که مورد موافقت طرفین این قرارداد واقع گردد، به مصرف خواهد رسید. مبالغی که از محل صندوق مخصوص به این ترتیب مورد استفاده قرار می‌گیرد، به عنوان اعانه خواهد بود.

در صورتی که در پایان ۲۳ سال پس از امضای این قرارداد وجهی در صندوق مخصوص، بلامصرف باقی بماند، وجه مزبور بر حسب دلار امریکایی به وام‌دهنده انتقال خواهد یافت.

مقررات حاکم بر ادارهٔ صندوق مخصوص به پیوست این موافقتنامه می‌باشد و جزء لاینجزای این موافقتنامه محسوب می‌شود.

مادهٔ ۷ ــ بهرهٔ متعلقه به پرداختهای معوقه

در صورت تأخیر در باز پرداخت اصل و یا پرداخت بهرهٔ اعتبار، وام‌دهنده می‌تواند سی روز پس از ارسال اخطاریهٔ مربوط به این تأخیر نزد وام‌گیرنده، مبالغ معوقه را با بهرهٔ اضافی ٤ درصد در سال نسبت به این قبیل مبالغ ادعا کند. وام‌گیرنده تعهد می‌کند که این بهرهٔ اضافی را در صورت ادعای وام‌دهنده بپردازد.

مادهٔ ۸ ــ تعلیق پرداخت اعتبار

در صورتی که هر یک از تعهدات مندرج در این موافقتنامه از طرف وام‌گیرنده رعایت نشود وام‌دهنده می‌تواند از پرداخت اعتبار خودداری کند.

مادهٔ ۹ ــ کنترل در اجرای پروژه‌ها

وام‌گیرنده تعهد می‌کند که هر ۳ ماه یک بار یک گزارش جامع پیشرفت کار در هر پروژه نزد وام‌دهنده ارسال دارد. پس از بررسی این گزارشها، وام‌دهنده می‌تواند

وام‌گیرنده را از پیشنهادهای خود به منظور بهبود طرز اجرای پروژه‌ها آگاه سازد. وام‌دهنده می‌تواند نمایندگان خود را به منظور بازرسی و تبادل نظر به محل کار اعزام دارد. وام‌گیرنده تعهد می‌کند ترتیباتی را که مورد توافق نمایندگان طرفین قرارداد واقع شده است، اجرا نماید.

مادهٔ ۱۰ ــ حق ثبت و سایر مخارج

پرداخت کلیه مخارج حق ثبت، عوارض تمبر یا سایر مالیاتهای موضوعهٔ اردن در ارتباط با این موافقتنامه به وسیلهٔ وام‌گیرنده انجام خواهد گرفت. وام‌گیرنده تعهد می‌کند که در تاریخهای مربوطه مبالغ اقساط اصل و بهره را بدون هیچ نوع کسوری به هر علت پرداخت نماید.

مادهٔ ۱۱ ــ عدم اولویت*

وام‌گیرنده اعلام می‌کند که تعهدات مندرج در این موافقتنامه نسبت به سایر تعهدات گذشته و تعهداتی که ممکن است در آینده مورد قرارداد واقع شود، هم‌رتبه بوده و تعهدات وام‌گیرنده در سایر موافقتنامه‌ها نسبت به تعهدات مندرج در این قرارداد به علت اولویت امضا یا هر علت دیگر ترجیح نخواهد داشت.

مادهٔ ۱۲ ــ تشریفات قبل از اعطاء وام

قبل از پرداخت اعتبار، وام‌گیرنده مدارک زیر را در اختیار وام‌دهنده خواهد گذاشت:

الف) نظریهٔ حقوقی وزارت دادگستری وام‌گیرنده دایر بر اینکه این قرارداد مجاز یا مورد تصویب و اجرای وام‌گیرنده بوده و برای وام‌گیرنده تعهدی معتبر و از نظر حقوقی طبق شرایط مندرج در آن لازم‌الاجرا به شمار می‌رود.

ب) نام شخصی که به عنوان نمایندهٔ وام‌گیرنده عمل می‌کند و نمونهٔ امضای نامبرده که صحت آن مورد گواهی واقع شده باشد و تعیین حدود و گواهی اختیار نامبرده.

مادهٔ ۱۳ ــ حکمیت

هر نوع اختلاف حاصله از تفسیر یا اجرای این قرارداد از طریق مذاکرات مستقیم حل و فصل خواهد شد. در صورتی که طرفین قرارداد از طریق مذاکره به توافق نرسند،

* Pari Passu

مورد اختلاف به اتاق بازرگانی بین‌المللی پاریس به منظور حکمیت ارجاع خواهد شد. رأی صادره از طرف اتاق مذکور نهایی و لازم‌الاجرا برای هر دو طرف این قرارداد خواهد بود و طبق مقررات پیش‌بینی شده در قانون ایران نسبت به آن اقدام خواهد شد.

مادهٔ ۱۶ ــ محل اقامت

کلیهٔ مکاتبات مربوط به این قرارداد و همچنین مکاتبات مربوط به اجرای آن به نشانی‌های زیر فرستاده خواهد شد.

برای دولت شاهنشاهی ایران:

وزارت امور خارجه

خیابان فروغی

تهران نشانی تلگرافی: اکستریور (Exterieur) تهران

برای دولت اردن هاشمی:

شورای ملّی برنامه‌ریزی

عمان

نشانی تلگرافی: ن پ س (N.PC.) عمان

تنفیذ این موافقتنامه منوط به تبادل مدارک مبنی بر تصویب خواهد بود.

عمان، روز یکشنبه ۱۶ دسامبر ۱۹۷۳

این موافقتنامه به زبان انگلیسی در ۲ نسخهٔ اصل تهیه شده که هر ۲ نسخه صحیح و معتبر می‌باشد.

از طرف دولت شاهنشاهی ایران — از طرف دولت اردن هاشمی

حسنعلی مهران

ضمیمهٔ (A)
لیست پروژه‌های به تصویب رسیده*
(به دلار آمریکا)

پروژه	سهم تخمینی اردن	سهم واقعی	کل هزینهٔ تخمینی
۱. سیستم اطلاعاتی (انفورماتیک) فاز اوّل مرکز کامپیوتر در RSS**	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰
۲. کالج الشهید فیصل (فاز اول)	۱,۵۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰
۳. مدارس حرفه‌ای برای:			
الف) پسران	۳۷۵,۰۰۰	۳۷۵,۰۰۰	۷۵,۰۰۰
ب) دختران	۱۲۵,۰۰۰	۱۲۵,۰۰۰	۲۵,۰۰۰
٤. بنیاد وام روستایی و شهری	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰
۵. دانشگاه اردن			
الف) ساختمانهای دانشکدهٔ کشاورزی	۵۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰
ب) خوابگاهها	۲۵۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰
ج) ساختمان اصلی اتحادیهٔ دانشجویان	۲۵۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰
جمع کل	۵,۰۰۰,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰

* شرحهای تفصیلی همهٔ پروژه‌ها باید تا پیش از ۳۱ ژانویهٔ ۱۹۷٤ از سوی «وام‌گیرنده» به «وام‌دهنده» تسلیم شوند.

** RSS ، نام اختصار یک مؤسسهٔ اردنی است که نام اصلی و مشخّصات آن در متن مربوطه ذکر شده‌اند.

۲. موافقتنامهٔ اعطای وام و لیستهای ضمیمه

موافقتنامهٔ منعقده فی‌مابین دولت شاهنشاهی ایران و دولت اردن هاشمی

نظر به اینکه دولت شاهنشاهی ایران و دولت اردن هاشمی علاقه‌مند به بسط و توسعهٔ روابط تجاری و اقتصادی بین دو کشور می‌باشند، دولتهای طرف این قرارداد به شرح زیر موافقت کرده‌اند.

مادهٔ ۱ ــ دولت شاهنشاهی ایران اعتباری معادل دویست میلیون ریال ایرانی در اختیار دولت اردن هاشمی قرار خواهد داد.

مادهٔ ۲ ــ اعتبار فوق برای تأمین مالی فقط ۹۰ درصد ارزش (فوب*) خرید کالاها و تولیدات ایرانی زیر مورد استفاده قرار خواهد گرفت:

الف) خریدهای عمومی دولت اردن هاشمی

ب) خرید کالاهای تصریح شده در فهرست پیوست این قرارداد توسط شرکتها و نمایندگی های دیگر اردنی.

مادهٔ ۳ ــ هزینهٔ بیمه و کرایهٔ کالاهای تحویلی طبق این قرارداد، از محل اعتبار مندرج در مادهٔ یک فوق تأمین نخواهد شد.

مادهٔ ٤ ــ در هر مورد بخصوص، قرارداد این قبیل تحویلها فی‌مابین واردکنندگان اردنی و صادرکنندگان ایرانی به ریال ایرانی منعقد خواهد شد. این قراردادها باید به تصویب دولت شاهنشاهی ایران رسیده و حداکثر تا آخر دسامبر ۱۹۷۵ منعقد گردد. قراردادهای مذکور مشمول شرایط و مشخصات مندرج در این موافقتنامه خواهد بود.

مادهٔ ۵ ــ اعتبار مندرج در مادهٔ یک فوق را می‌توان از تاریخ تنفیذ این قرارداد تا اتمام کلیهٔ تحویلها بر طبق شرایط و مشخصات قرارداد(های) مربوطه مورد استفاده قرار داد. تاریخ صدور بارنامهٔ مربوطه یا سایر مدارک حمل پیش‌بینی شده در قرارداد به عنوان تاریخ استفاده از اعتبار تلقی خواهد شد. هر قراردادی که به منظور تأمین مالی بر اساس این موافقتنامه پذیرفته شود، به این موافقتنامه مرجوع خواهد بود.

مادهٔ ٦ ــ شرایط پرداخت هر یک از قراردادهای مجزا به شرح زیر خواهد بود:

الف) ۱۰ درصد ارزش فوب هر تحویل به وسیلهٔ واردکنندگان اردنی به ریال

* قیمت کالا بدون محاسبه مخارج حمل و بیمه.

ایرانی از طریق اعتبارنامهٔ غیرقابل برگشت نزد یک بانک ایرانی مجاز به نفع صادرکنندهٔ ایرانی در قبال بارنامه یا سایر مدارک حمل که در قرارداد مربوط پیش‌بینی شده است، پرداخت خواهد شد.

ب) ۹۰ درصد ارزش فوب کلیهٔ خریدهای دولتی یا خریدهای خصوصی کالاهای ردیف (الف) فهرست پیوست این قرارداد در چهار قسط مساوی ٦ ماهه پرداخت خواهد شد و ۹۰ درصد ارزش فوب کالاهای ردیف (ب) همان فهرست در ۱۰ قسط ٦ ماههٔ متساوی پرداخت خواهد شد. اولین قسط پس از گذشت ٦ ماه از تاریخ صدور اسناد حمل مربوط به هر تحویل مجزا و اقساط باقی‌مانده در فواصل ٦ ماه بعد از آن قابل پرداخت خواهد بود.

مادهٔ ۷ ــ پرداخت ۹۰ درصد ارزش قراردادها که به اقساط می‌باشد و همچنین پرداخت بهرهٔ متعلق به آن به وسیلهٔ دولت اردن هاشمی در مورد هر قرارداد مجزا، ضمانت خواهد شد. این ضمانت و همچنین بدهکاری دولت اردن خود به خود از محل مبالغ اصل و بهرهٔ پرداختی به صندوق مخصوص (که بر اساس موافقتنامهٔ مالی امضا شده در ۱٦ دسامبر ۱۹۷۳ تأسیس شده) مستهلک خواهد شد.

مادهٔ ۸ ــ نرخ بهرهٔ سالیانهٔ مبالغ مورد استفاده بر اساس این موافقتنامه ٤ درصد خواهد بود، احتساب بهره از تاریخ استفاده از اعتبار نسبت به باقیماندهٔ معوقهٔ مربوطه انجام خواهد گرفت؛ مبالغ بهره‌ای که به این ترتیب محاسبه شده است، در سررسید هر قسط پرداخت خواهد شد.

مادهٔ ۹ ــ بانک مرکزی ایران در دفاتر خود یک حساب اعتباری به نام دولت اردن هاشمی برای هر قرارداد مجزا به منظور حفظ سوابق تحویل کالاها طبق قراردادهای مربوطه باز خواهد کرد. بانک مرکزی اردن حساب متقابلی باز خواهد کرد.

حسابهای فوق به ریال ایرانی نگاهداری خواهد شد و نگاهداری حسابهای مذکور نزد بانکها از پرداخت هرگونه هزینه و مخارج بانکی معاف خواهد بود.

مادهٔ ۱۰ ــ مبالغ پرداختی در تحویلهای پیش‌بینی شده در مادهٔ ٦ بند (الف) و همچنین مبالغ پرداختی به عنوان باز پرداخت اصل و پرداخت بهره طبق مادهٔ ٦ بند (ب) و مادهٔ ۸ به صندوق مخصوص که طبق مادهٔ ٦ موافقتنامهٔ مالی تأسیس شده در مادهٔ ۷ این موافقتنامه به آن اشاره شده است، ریخته خواهد شد. نرخ تبدیل پولهای دو کشور بر

اساس نرخهای خرید دلار امریکایی در بانک مرکزی ایران و بانک مرکزی اردن در روز تبدیل خواهد بود.

مادهٔ ۱۱ ــ ارزش هر قرارداد مربوط به کالاهای مندرج در ردیف (الف) و (ب) فهرست پیوست این قرارداد که مدت باز پرداختی، معادل ۲ و ۵ سال دارد به ترتیب کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ و ۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال ایرانی نخواهد بود.

مادهٔ ۱۲ ــ هر نوع اختلافی که در نتیجهٔ اجرای این موافقتنامه بروز نماید از طریق مذاکره بین طرفین قرارداد حل و فصل خواهد شد.

مادهٔ ۱۳ ــ هر یک از طرفین قرارداد در عرض یک ماه پس از امضای این موافقتنامه مبادرت به تعیین نمایندگی که اجرای این موافقتنامه به او ارجاع شده است، خواهد کرد. نمایندگان نمایندگی هایی که به این ترتیب تعیین شده‌اند با یکدیگر ملاقات خواهند کرد تا در مورد جریانات بانکی و سایر موضوعات مربوط به اجرای مؤثر این قرارداد به توافق برسند.

این موافقتنامه در ۲ نسخهٔ اصلی به زبان انگلیسی که هر دو نسخه صحیح و معتبر می باشد، تهیه شده است.

عمان ــ یکشنبه۱۶ دسامبر ۱۹۷۳

از طرف دولت شاهنشاهی ایران
حسنعلی مهران
معاون امور اقتصادی وزارت اقتصاد

از طرف دولت اردن هاشمی

فهرست پیوست قرارداد

ردیف (الف):

ـــ یخچال

ـــ آبگرمکن

ـــ بخاری

ـــ وسایل تهویهٔ هوا

ـــ پروفیل آلومینیوم

ردیف (ب):

ـــ دیگ بخار (آب گرم و بخار) با ظرفیت تا ۱۵ تُن در ساعت، ۱۰ تا ۱۵ آتمسفر

ـــ مبدل حرارتی ـــ ظرفیت ۲۰ تا ۵۰ تن، ۱۵۰ آتمسفر، تا ٤٠ میلیمتر

ـــ مخزن تحت فشار ـــ ظرفیت ۲۰ تا ۵۰ تن ۱۵۰ آتمسفر، تا ٤٠ میلیمتر

ـــ ریخته گری فولادی

ـــ گلوله های فلزی

ـــ وسایل خاک برداری

ـــ جرثقیل سیار

ـــ ماشینهای انتقال

ـــ بیل مکانیکی

ـــ کنوایر

ـــ خردکن

ـــ غربال

ـــ قسمت بالابر

ـــ کنوایر سیار

ـــ ماشین آلات معدنی

ـــ بالابر

ـــ طاقهٔ پل

ـــ چرخ دنده

ـــ مخزن

ـــ ساختمانهای فولادی
لوازم کشاورزی، تیغهٔ دیسک و لوازم خاکبرداری
شمش آلومینیوم، قلمه، آلیاژها و میله گرد
وسایل اداری
وسایل آشپزخانه
ـــ ماشین تراش
ـــ متهٔ برقی
ـــ شکل دهنده
ـــ ماشین سایش
ـــ پمپ سنتری فیوژ
ـــ ریخته گری چدن خاکستری
ـــ کمپرسورهای سیار و ثابت
ـــ موتور دیزل تا ۶۰ اسب
ـــ موتور الکتریکی
ـــ مولدها

۳. آیین‌نامهٔ اجرایی موافقتنامه‌های وام و اعتبار

مقررات مربوط به حساب مخصوص

۱۶ دسامبر ۱۹۷۳

نظر به اینکه دولت شاهنشاهی ایران و دولت پادشاهی اردن هاشمی در تاریخ شانزدهم دسامبر ۱۹۷۳ یک موافقتنامهٔ مالی (که از این پس موافقتنامه خوانده خواهد شد) منعقد نموده و به موجب آن دولت شاهنشاهی ایران (که از این پس وام‌دهنده خوانده خواهد شد) موافقت کرده است اعتباری معادل ۵ میلیون دلار آمریکایی جهت تأمین قسمتی از وجوه کل هزینهٔ طرحهای عمرانی موضوع الحاقیهٔ (الف) موافقتنامهٔ فوق‌الذکر در اختیار دولت پادشاهی اردن هاشمی (که از این پس وام‌گیرنده خوانده خواهد شد) قرار دهد، و نظر به اینکه مادهٔ ٦ موافقتنامهٔ حاضر باز پرداخت اصل و پرداخت بهرهٔ اعتبار دریافتی را به حساب مخصوصی که ادارهٔ امور آن بر اساس مقرراتی صورت خواهد گرفت که از جانب دو طرف امضاکنندهٔ موافقتنامهٔ حاضر تهیه و تنظیم خواهد گشت محول می‌نماید، لذا مقررات مزبور به شرح زیر مورد موافقت وام‌دهنده و وام‌گیرنده قرار گرفت:

مادهٔ ۱

هرگاه در مقررات حاضر از واژه‌ها و اصطلاحاتی استفاده گردد که در مادهٔ یک موافقتنامه مورد تفسیر واقع شده‌اند، معانی آن واژه‌ها و اصطلاحات صرفاً همان خواهد بود که در موافقتنامه تعیین گردیده است.

مادهٔ ۲

طی سی (۳۰) روز پس از امضای مقررات حاضر وام‌دهنده و وام‌گیرنده مشترکاً حسابی در بانک مرکزی اردن به نام حساب مخصوص افتتاح خواهند کرد، وام‌دهنده و وام‌گیرنده طی سی (۳۰) روز پس از تاریخ ا مضای مقررات حاضر نمایندهٔ مجاز خود را تعیین خواهند کرد و مراتب را کتباً به اطلاع طرف دیگر خواهند رساند.

در مقررات حاضر به این نمایندگان «نمایندهٔ وام‌دهنده» و یا «نمایندهٔ وام‌گیرنده» اطلاق خواهد شد. و مشترکاً «نمایندگان» خوانده خواهند شد.

مادهٔ ۳

بانک مرکزی اردن صورتحساب بستانکار و بدهکار صندوق مخصوص را به طور جداگانه برای نمایندهٔ وام‌دهنده و وام‌گیرنده ارسال خواهد داشت.

مادهٔ ٤

از موجودی حساب مخصوص می‌توان جهت تأمین هزینه‌های مربوط به طرحهای وام‌گیرنده و یا سایر مقاصدی که مشترکاً مورد موافقت نمایندگان واقع شده باشد استفاده کرد مشروط بر اینکه:

الف) موافقتنامه‌ای بین نمایندگان به امضا برسد و هدف استفاده از وجوه حساب مخصوص و طرح مورد نظر و میزان وجوه مورد استفاده تعیین گردد.

ب) تعهدات مالی نمایندگان از حساب مخصوص هیچ‌گاه نبایستی از جمع کل سرمایهٔ حساب مخصوص تجاوز نماید.

پ) همان طور که در موافقتنامه پیش‌بینی گردیده، مبلغی که بدین‌ترتیب از حساب مخصوص استفاده می‌گردد به صورت کمک بلاعوض خواهد بود.

مادهٔ ۵

دریافتهایی که از حساب مخصوص صورت می‌گیرد بایستی با اجازهٔ مشترک نمایندگان باشد.

مادهٔ ٦

در صورتی که در پایان بیست و سومین سال پس از امضای موافقتنامهٔ حاضر هرگونه موجودی بلااستفاده در حساب مخصوص باقیمانده باشد نمایندگان موجودی مزبور را به دلار آمریکایی تبدیل کرده و بنا به پیشنهاد و توصیهٔ نمایندهٔ «وام‌دهنده» به حساب «وام‌دهنده» واریز خواهند نمود.

مادهٔ ۷

مقررات حاضر بلافاصله پس از آنکه موافقتنامه قوت قانونی پیدا کرد قابل اجرا خواهد بود.

مقررات حاضر می‌تواند هرچند وقت یک بار به وسیلهٔ مقامات صلاحیتدار دو طرف تغییر یا اصلاح گردد.

عمان، به تاریخ ١٦ دسامبر ١٩٧٣ در دو نسخهٔ اصلی به زبان انگلیسی تهیه گردیده و هر دو نسخه متساویاً معتبر می‌باشند.

از طرف دولت شاهنشاهی ایران — از طرف دولت پادشاهی اردن هاشمی

حسنعلی مهران

٤. موافقتنامهٔ اصلاحی موافقتنامهٔ مالی ۲۵ آذر ۱۳۵۲

اصلاحیهٔ موافقتنامهٔ بین دولت پادشاهی ایران و دولت پادشاهی اردن هاشمی، امضا شده در تاریخ ۱٦ دسامبر ۱۹۷۳

با توجه به این موضوع که دو دولت ایران و اردن در تاریخ ۱٦ دسامبر ۱۹۷۳، موافقتنامه‌ای به منظور خرید کالاهای ایرانی به وسیلهٔ دولت و بخش خصوصی اردن به قیمت حدّاکثر دویست میلیون ریال ایران امضا نموده‌اند،

و با توجه به این موضوع که بر اساس موافقتنامهٔ فوق‌الذکر، چنین مقرر شده است که واردکنندهٔ اردنی ده درصد از قیمت فوب هر محموله از کالاهای فوق را به عنوان پیش‌پرداخت و به ریال ایران و نود (۹۰) درصد پول تمام خریدها را به طور قسطی (به اقساط) و به دینار اردن پرداخت کند،

و نظر به علاقهٔ هر دو دولت به تشویق و توسعهٔ بیشتر روابط اقتصادی و تجاری بین دو کشور، دو دولت ایران و اردن بدین‌وسیله موافقت نموده‌اند، موافقتنامهٔ فوق‌الذکر را به قرار زیر اصلاح کنند:

۱. درصدهای پیش‌پرداخت هر محموله (ده درصد) و هر قسمت یا میزان اعتبار (نود درصد) تعیین شده در موافقتنامهٔ مذکور باید تبدیل شوند به ترتیب «پانزده درصد» و «هشتاد و پنج درصد» و بنابراین مواد شش، هفت و ده موافقتنامهٔ فوق بدین‌وسیله و به قرار مذکور، تغییر می‌کنند.

۲. پیش‌پرداختها (برای مثال پانزده درصد از ارزش فوب هر محموله) را دولت ایران به صورت پول نقد به فروشندگان ایرانی خواهد پرداخت و کل مبلغ این پیش‌پرداختها اعانهٔ (وام بلاعوض) دولت ایران به دولت اردن خواهد بود.

۳. مورد «اتوبوسهای مسافربری» باید به مقولهٔ (ب) لیست کالاهای ضمیمهٔ همین موافقتنامه اضافه شود.

تمام شرایط وبندها و مواد دیگر این موافقتنامه تغییر نکرده و معتبر باقی خواهند ماند. این اصلاحیه در دو نسخهٔ اصلی به انگلیسی که هر دو به یک میزان اعتبار اجرایی و قانونی دارند تهیه شد.

در تاریخ روز سه‌شنبه ۲٤ سپتامبر ۱۹۷٤ درعمّان تهیه و تأیید شد.

از سوی دولت پادشاهی ایران
ف. موثقی
سفیرکبیر اعلی‌حضرت همایونی در اردن
امضا

از سوی دولت پادشاهی اردن هاشمی
دکتر ک. سلیم
رئیس شورای ملّی برنامه‌ریزی اردن هاشمی
امضا

۵. موافقتنامهٔ جدید مالی

موافقتنامه بین دولت پادشاهی ایران و دولت پادشاهی اردن هاشمی

با توجه به علاقهٔ دولت پادشاهی ایران و دولت پادشاهی اردن هاشمی به تشویق و توسعهٔ هرچه بیشتر روابط اقتصادی و تجاری بین ایران و اردن، طرفین این موافقتنامه اعلام می‌دارند که در موارد زیر به توافق رسیده‌اند:

مادهٔ یک

دولت پادشاهی ایران، اعتباری به مبلغ حداکثر پانصد میلیون ریال ایران در اختیار دولت پادشاهی اردن هاشمی قرار خواهد داد.

مادهٔ دو

از اعتبار یادشده برای تأمین مالی فقط ۸۵٪ از ارزش فوب صد و پنجاه اتوبوس مسافربری و دیگر خریدهای عمومی و کلّی دولت اردن هاشمی بر اساس این موافقتنامه استفاده خواهد شد.

مادهٔ سه

هزینهٔ بیمه و حمل کالاهای تحویلی بر اساس این موافقتنامه از محلّ اعتبار یادشده از مادّهٔ یک بالا تأمین نخواهد شد.

مادهٔ چهار

در هر یک از موارد قرارداد تحویل کالا بین واردکنندهٔ اردنی و صادرکنندهٔ ایرانی و بر اساس پرداخت قیمت کالا به ریال ایران منعقد خواهد شد و دولت ایران باید قرارداد یادشده را تصویب نماید.

مادهٔ پنج

اعتبار یادشده در مادّهٔ یک بالا از تاریخ اعتبار اجرایی یافتن این موافقت تا تاریخ تحویل عملی و واقعی همهٔ محموله‌های مربوطه بر اساس شرایط و مواد و بندهای قراردادهای مربوط به آنها می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد.

تاریخ صدور بارنامه مربوط یا دیگر اسناد حمل تعیین شده در هر یک از قراردادهای حمل کالا، در حکم تاریخ استفاده از اعتبار مذکور خواهد بود.

در هر نوع قرارداد مربوط به تأمین مالی* پیش‌بینی شده در این موافقتنامه، باید

* Financing

تاریخ صدور مذکور در فوق تعیین شود.

مادهٔ شش

شرایط پرداخت هزینهٔ هر یک از قراردادهای مربوطه به قرار زیر خواهند بود:

الف) ۱۵٪ از قیمت تعیین شده در قرارداد باید به صورت پول نقد و توسط دولت ایران و در برابر دریافت بارنامه یا اسناد حمل دیگر تعیین شده در قرارداد به فروشنده ایرانی پرداخت شود و این پول، کاملاً در حکم اعانه (کمک بلاعوض) دولت ایران در وجه دولت اردن خواهد بود.

ب) ۸۵٪ از ارزش فوب خریدها در ده قسط نیمسالهٔ متساوی و پی در پی پرداخت خواهد شد.

قسط اوّل، شش ماه پس از تاریخ صدور اسناد حمل مربوط به هر مورد تحویل کالا و اقساط بعدی شش ماه به شش ماه پس از قسط اوّل قابل پرداخت هستند.

مادهٔ هفت

پرداخت ۸۵٪ از ارزش قراردادها به طور قسطی و همچنین پرداخت بهره‌ای که به آنها تعلق می‌گیرد باید به وسیلهٔ دولت اردن هاشمی، تضمین شود.

از میزان این ضمانت و همچنین بدهی دولت اردن، طبعاً و به طور اتوماتیک در جریان واریز مبالغ اقساط اصل و بهرهٔ وام به حساب مخصوص افتتاح شده بر اساس موافقتنامهٔ مالی مورخ ۱۶ دسامبر ۱۹۷۳، کاسته خواهد شد.

مادهٔ هشت

به تمام مبالغ پرداختی بر اساس این موافقتنامه، چهار درصد بهره در سال تعلق می‌گیرد. این بهره‌ها از تاریخ استفاده از اعتبار بر اساس سند مربوط به مبلغ ماندهٔ تسویه نشدهٔ مربوطه محاسبه خواهند شد و هر یک از اقساط پس از محاسبه شدن آن به قرار بالا و طبعاً در سررسید آن پرداخت خواهد شد.

مادهٔ نه

بانک مرکزی ایران برای هر یک از قراردادها و به منظور حفظ و ثبت جریان تحویل کالاها، یک حساب اعتباری به نام دولت اردن هاشمی در بانک مرکزی ایران و یک حساب اعتباری متشابه به معنای متقابل با آن در بانک مرکزی اردن هاشمی افتتاح خواهند شد.

این حسابها به ریال ایران و معاف از هر نوع هزینه و عوارض و کارمزد بانکی خواهند بود.

مادهٔ ده

مبالغ پرداختی از بابت محمولهٔ کالاهای تعیین شده در پاراگراف (الف) مادّهٔ شش و همچنین مبالغ باز پرداخت اصل و پرداخت بهرهٔ مربوط به پاراگراف (ب) مادّهٔ شش و مادّهٔ هشت باید به حساب مخصوص بازشده بر اساس مادّه شش موافقتنامهٔ مالی مذکور در مادّهٔ هفت موافقتنامهٔ حاضر واریز شوند. نرخهای تبدیل ریال ایران ودینار اردن به یکدیگر بر اساس نرخهای تبدیل دلار آمریکا در بانکهای مرکزی ایران و اردن در تاریخ روز تبدیل محاسبه خواهند شد.

مادهٔ یازده

هر نوع اختلاف و مرافعهٔ ناشی از جریان اجرای موافقتنامهٔ حاضر از طریق مشاورهٔ طرفین آن با یکدیگر حلّ و فصل خواهد شد.

مادهٔ دوازده

هر یک از طرفین، در طی یک ماه پس از امضای موافقتنامهٔ کنونی، مؤسسهٔ خاصّی را به عنوان عامل و عهده‌دار قانونی اجرای آن تعیین خواهد نمود و نمایندگان دو مؤسسهٔ یادشده به منظور مذاکره و توافق در مورد امور بانکی و دیگر موضوعات مربوط به اجرای مطلوب و مؤثر این موافقتنامه، گردهمایی خواهند داشت.

موافقتنامهٔ کنونی در دو نسخهٔ اصلی به انگلیسی که هر دو به یک میزان از اعتبار قانونی برخوردارند تهیه شد.

در تاریخ روز سه‌شنبه ۲۴ سپتامبر ۱۹۷۴ در عمان اجرا شد.

از سوی دولت پادشاهی ایران	از سوی دولت پادشاهی اردن هاشمی
ف. موثقی	دکتر ک. سلیم
سفیر اعلی حضرت پادشاه ایران	رئیس کلّ شوراء ملّی برنامه‌ریزی
در اردن هاشمی	اردن هاشمی
امضا	امضا

۶. موافقتنامهٔ جهانگردی

موافقتنامهٔ همکاری جهانگردی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت پادشاهی اردن

دولت شاهنشاهی ایران

و

دولت پادشاهی اردن هاشمی

نظر به روابط دوستانهٔ بین دو کشور،

با توجه به اهمیت جهانگردی هم به عنوان عامل حسن تفاهم بین دو ملت و هم به عنوان عامل توسعه اقتصادی،

با ارزیابی گسترش کنونی جهانگردی بین دو کشور و بهره‌برداری هرچه بیشتر از این آمادگی،

با آگاهی به لزوم همکاری بین دو کشور به جهت جاذبه‌های توریستی مشترک و مکمل یکدیگر،

با تمایل به اینکه این همکاری را تا سرحد امکان ثمربخشتر سازند،

با الهام از مدلول توصیه‌های کنفرانس ملل متحد در مورد جهانگردی و مسافرتهای بین‌المللی که از ۲۱ اوت الی ۵ سپتامبر ۱۹۶۳ در رم تشکیل گردید و توصیه‌های اتحادیهٔ بین‌المللی سازمانهای رسمی جهانگردی،

در موارد زیر توافق حاصل نمودند:

مادهٔ ۱ ــ دولت شاهنشاهی ایران و دولت پادشاهی اردن برای اتخاذ کلیهٔ تدابیر لازم به منظور پیشرفت و گسترش مبادلات جهانگردی بین دو کشور و همچنین تشویق بازدید جهانگردان سایر ممالک اتفاق نظر دارند. بدین منظور دولتین به مسئله فراهم آوردن تسهیلات بیشتر در تشریفات مسافرت، همکاری در زمینهٔ ارتباطات و ایجاد تأسیسات مشترک جهانگردی، مبادلهٔ اطلاعات و تجربیات مربوط به جهانگردی و تسهیل امر آموزش کارکنان سازمان رسمی و تأسیسات جهانگردی توجه خاص مبذول می‌دارند.

مادهٔ ۲ ــ یک کمیسیون مشترک (که ذیلاً کمیسیون خوانده می‌شود) تشکیل و به مطالعه و انجام اقداماتی که به تحقق هدفهای مورد نظر کمک می‌کند، موظف خواهد

گردید.

مادهٔ ۳ ــ اعضای کمیسیون عبارت‌اند از نمایندگان طرفین موافقتنامه که توسط سازمان رسمی جهانگردی دو کشور برگزیده شده و هیئتهای نمایندگی ملّی را (که ذیلاً هیئت نمایندگی نامیده می‌شوند) تشکیل خواهند داد.

ریاست هیئت نمایندگی هر یک از دو کشور در کمیسیون مذکور به عهدهٔ بالاترین مقام مسئول سازمان رسمی جهانگردی یا نمایندهٔ او خواهد بود.

کمیسیون می‌تواند، در صورتی که مسائل مندرج در دستور جلسهٔ آن ایجاب کند از مساعدت و راهنمایی های نمایندگان سایر سازمانهای ذی‌نفع دو کشور برخوردار گردد.

مادهٔ ٤ ــ کمیسیون سالی یک بار تشکیل جلسه خواهد داد و می‌تواند در صورت لزوم با موافقت هیئتهای نمایندگی طرفین جلسات فوق‌العاده تشکیل دهد.

جلسات کمیسیون در تاریخی که به اتفاق نظر رؤسای هیئتهای نمایندگی طرفین معین می‌گردد، به طور متناوب در هر یک از دو کشور تشکیل خواهد گردید.

ریاست جلسات کمیسیون به عهدهٔ رئیس هیئت نمایندگی کشور میزبان است.

هیئت نمایندگی کشور محل تشکیل جلسه عهده‌دار انجام وظایف و تأمین هزینهٔ دبیرخانهٔ کمیسیون می باشد.

مادهٔ ۵ ــ زبان رسمی کمیسیون انگلیسی می باشد.

مادهٔ ٦ ــ کمیسیون برنامهٔ کار خود و ترتیب تقدم و تأخر مسائل مطروحه را تنظیم خواهد نمود. دستور هر یک ازجلسات یک ماه قبل از تشکیل جلسه، توسط طرفین موافقتنامه متفقاً تنظیم خواهد گردید.

مادهٔ ۷ ــ قطعنامه‌ها، پیشنهادها و توصیه‌های متخذه توسط کمیسیون برای تصویب به دولتین تسلیم خواهد شد تا پس از تصویب به مرحلهٔ اجرا گذارده شود.

مادهٔ ۸ ــ طرفین موافقتنامه تدابیری را که برای اجرای قطعنامه‌های مصوبهٔ کمیسیون اتخاذ شده و به تصویب دو دولت نیز رسیده است، به اطلاع یکدیگر خواهند رسانید.

مادهٔ ۹ ــ این موافقتنامه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن تا پنج سال معتبر می باشد و چنانچه هیچ یک از دو دولت شش ماه قبل از انقضای مدت موافقتنامه تصمیم خود را مبنی بر فسخ آن اعلام ننمایند، موافقتنامه هر بار خود به خود به مدت سه سال تمدید

خواهد شد.

مادهٔ ۱۰ ــ این موافقتنامه پس از آنکه دو دولت یکدیگر را از انجام تشریفات تصویب آن بر طبق قوانین معتبر مربوطهٔ خود آگاه نمودند، لازم‌الاجرا خواهد گردید.

به تاریخ یازدهم مه یک هزار و نهصد و هفتاد و پنج مطابق با بیست و یکم اردیبهشت ماه سال یک هزار و سیصد و پنجاه و چهار شمسی در دو نسخهٔ اصلی در تهران به امضا رسید.

از طرف دولت شاهنشاهی ایران	از طرف دولت پادشاهی اردن هاشمی
غلامرضا کیانپور	غالب برکات
وزیر اطلاعات و جهانگردی	وزیر جهانگردی و آثار باستانی

سند شمارهٔ ۱۵۷

اروگوئه (۹)

۱. لغو عهدنامهٔ مودت

۱. نامهٔ وزیرمختار ایران در واشنگتن به وزیرمختار اروگوئه در واشنگتن

از: میرزا داودخان مفتاح، وزیرمختار ایران در آمریکا

به: دکتر جی. وارلا*، وزیرمختار اروگوئه در آمریکا

شماره: ۵۰۰

۷ ژوئیهٔ ۱۹۲۷

عالی جناب

افتخار دارم خاطرنشان سازم که دولت این جانب دستور داده است به اطلاع آن جناب برسانم که اعلی حضرت شاه ایران [رضا پهلوی] تصمیم گرفته اند حقوق و امتیازات کنسولی خارجیان مقیم ایران که عموماً حقوق کاپیتولاسیون نامیده و خوانده می شود، لغو شود و در همین خصوص نمایندگان دولتهای غیرایرانی در تهران اطلاع داده شده که حقوق کاپیتولاسیون فوق الذکر از تاریخ ۱۰ مه ۱۹۲۸ به بعد از اعتبار قانونی برخوردار نخواهند بود.

البته تصدیق می فرمایید که تغییر قابل توجّه شرایط جدید ایران و همچنین افکار عمومی، اجرای این طرح را کاملاً ایجاب می‌کند.

از سوی دیگر دولت ایران همیشه به تعهدات و مسئولیتهای داوطلبانه و غیراجباری خود کاملاً پایبند بوده و احترام گذاشته و حتّی المقدور از تخطی آنها پرهیز نموده است.

* Dr. J. Varela

در شرایط موجود، دولت ایران به منظور اجرای طرح مقدس شاهانه که در حال حاضر به معنای هدف و ایده‌آل ملت ایران است، در نظر دارد پیمان موجود خود را با مطلوبترین ملل از نظر دولت ایران تجدید نماید.

بنابراین به نمایندگی از سوی دولت ایران بدین‌وسیله با کمال احترام به اطلاع دولت جمهوری اروگوئه می‌رساند که بر اساس فصل شش پیمان‌نامهٔ منعقده بین دولتین، دولت ایران، پیمان‌نامهٔ مذکور را لغو می‌نماید و خشنود خواهد شد در طی یک سال پس از تاریخ صدور سند مربوط به لغو آن، پیمان‌نامهٔ مذکور همچنان اعتبار اجرایی و قانونی خواهد داشت، دولت شما اقدامات لازم را برای انعقاد پیمان‌نامهٔ مشابه جدیدی با دولت ایران به عمل آورد تا پس از لغو نهایی و قطعی آن، روابط دوستانهٔ موجود بین دولتین و ملتین ایران و اروگوئه، قطع نشوند.

در خاتمه از فرصت کنونی استفاده می‌نمایم و یک بار دیگر عالی‌ترین مراتب احترامات و ارادتهای خود را به حضور آن جناب تقدیم می‌دارم.

نامه‌های مشابه از مقام ایرانی فوق به:

سفیرکبیر شیلی در ایالات متحده: Senor Don Miguel Gruchaga Tocornal

سفیرکبیر مکزیک در ایالات متحده: Senor Don Manuel C. Tellez

سفیرکبیر برزیل در ایالات متحده: M.S. Gurgel do Amaral

سفیرکبیر آرژانتین در ایالات متحده: Mr. Honorio Pueyrredon

۲. نامهٔ جوابیهٔ وزیرمختار اروگوئه به وزیرمختار ایران

از: وزیرمختار اروگوئه در واشنگتن، پایتخت ایالات متحدهٔ آمریکا

شمارهٔ ۶۱۱

مورخ ۱۲ ژوئیهٔ ۱۹۲۷

عالی‌جناب

افتخار دارم دریافت یادداشت مورخ ۷ ژوئیهٔ ۱۹۲۷ آن‌جناب در مورد پیمان‌نامهٔ امضاشده در تاریخ ۱۹ مه ۱۹۰۳ در مونته‌ویدئو (پایتخت اروگوئه) بین نمایندگان دو دولت ایران و اروگوئه را به اطلاع برسانم.

مندرجات یادداشت مذکور به منظور بررسی کامل و همه‌جانبه به دولت اروگوئه تسلیم خواهند شد.

از فرصت موجود استفاده می‌کنم و یک بار دیگر عالی‌ترین مراتب احترامات و ارادتهای خالصانهٔ خود را به حضور آن‌جناب تقدیم می‌دارم.

جی. وارلا

امضا

به: عالی‌جناب میرزا داودخان مفتاح، وزیرمختار ایران در آمریکا

۳. نامهٔ وزیرمختار اروگوئه به وزیرمختار ایران

از: وزیرمختار اروگوئه در واشنگتن، پایتخت ایالات متحدهٔ آمریکا

شمارهٔ ۷۸۵

۱۷ سپتامبر ۱۹۲۷

عالی جناب

همچنان عطف به یادداشت مورخ ۷ ژوئیهٔ ۱۹۲۷ جناب‌عالی، افتخار دارم به اطلاعتان برسانم که دولت بنده دستور داده است به دولت ایران اطلاع بدهم که پیمان‌نامهٔ امضا شده بین نمایندگان دولتین ایران و اروگوئه در مونته‌ویدئو، پایتخت اروگوئه، مورخ ۱۹ مه ۱۹۰۳، طبق قانون اساسی جمهوری اروگوئه، تصویب‌پذیر نبوده است و در نتیجه هیچ‌گاه تصویب نشده است و بنابراین لغو آن نیز در سیستم دولتی ما خارج از بحث یا اصطلاحاً بلامانع است. اجازه بفرمایید یک بار دیگر عالی‌ترین مراتب احترامات خود را به حضور آن‌جناب تقدیم دارم.

جی. وارلا

امضا

به: عالی جناب میرزا داودخان مفتاح، وزیرمختار ایران در آمریکا

٤. نامهٔ جوابیهٔ وزیرمختار ایران به وزیرمختار اروگوئه

از: داود مفتاح، وزیرمختار ایران در آمریکا

شمارهٔ ۸۱۸

مورخ ۲۰ سپتامبر ۱۹۲۷

آقای وزیرمختار

افتخار دارم، دریافت یادداشت مورخ ۱۷ سپتامبر ۱۹۲۷ حضرت‌عالی که اطمینان می‌دهم مندرجات آن به دولت ایران تسلیم خواهند شد را به اطلاع برسانم.

اجازه بفرمایید یک بار دیگر عالی‌ترین مراتب احترامات خود را به حضور آن‌جناب تقدیم دارم.

داود مفتاح

امضا

به: عالی‌جناب جی. وارلا، وزیرمختار اروگوئه در آمریکا

سند شمارهٔ ۱۶۱

اسپانیا (۱۰)

۱. عهدنامهٔ مودت

عهدنامهٔ مودت بین ایران و اسپانیا

اعلی حضرت همایون شاهنشاه ایران

و

حضرت رئیس کشور اسپانیا

به منظور تحکیم و تشیید مبانی دوستی و مودت که از دیرزمان بین ایران و اسپانیا وجود داشته و نظر به اینکه بسط و توسعهٔ روابط دوستانه را بین ملل وسیلهٔ مؤثری برای تأمین صلح پایدار جهانی می دانند تمایل خود را به عقد عهدنامهٔ مودت ابراز و بدین منظور نمایندگان تام الاختیار خود را به شرح ذیل معین نمودند:

اعلی حضرت همایون شاهنشاه ایران:

جناب آقای دکتر حسین فاطمی، وزیر امورخارجه

حضرت رئیس کشور اسپانیا:

آقای امیلیو بلادیز، کاردار موقت

نمایندگان نامبرده پس از ارائه و مبادلهٔ اختیارنامه های خود که در کمال صحت و اعتبار بود، در موارد زیر توافق حاصل نمودند:

مادهٔ ۱ ــ صلح خلل ناپذیر و دوستی پایدار بین دولت شاهنشاهی ایرانی و دولت اسپانیا و اتباع آنها برقرار و هر دو دولت بدین منظور کلیهٔ مساعی خود را مبذول خواهند داشت.

مادهٔ ۲ ــ طرفین معظمین متعاهدین موافقت دارند روابط سیاسی و کنسولی خود را طبق اصول و معمول حقوق عمومی بین المللی ادامه داده و نمایندگان سیاسی و

کنسولی هر یک از طرفین متعاهدین در قلمرو طرف دیگر از رفتاری که به موجب اصول و معمول حقوق عمومی بین‌المللی مقرر است به شرط معاملهٔ متقابله که در هر حال نامساعدتر از رفتار معموله نسبت به نمایندگان سیاسی و کنسولی دولت کاملة‌الوداد نباشد برخوردار گردند.

مادهٔ ۳ ــ طرفین معظمین متعاهدین موافقت دارند روابط کنسولی ـ فرهنگی بازرگانی و گمرکی بین کشورهای خود و همچنین شرایط ورود، اقامت و توقف اتباع خود را در قلمرو یکدیگر به موجب قراردادهای مخصوصی بر اساس تساوی کامل و معاملهٔ متقابله تنظیم نمایند.

مادهٔ ٤ ــ طرفین معظمین متعاهدین موافقت دارند کلیهٔ اختلافاتی را که ممکن است بین آنها به ظهور برسد و به وسایل دوستانه در مدت مناسبی از مجرای معمولی سیاسی حل نگردد به طریق مسالمت‌آمیز دیگر تصفیه نمایند و این حق را برای خود محفوظ می‌دارند که در هر مورد به موجب توافق خاصی نحوهٔ عملی را که به نظر آنها مناسبتر می‌رسد تعیین نمایند.

مادهٔ ۵ ــ ۱. این عهدنامه به تصویب مقامات مقننه دو کشور خواهد رسید و اسناد مصوب آن هرچه زودتر در تهران مبادله خواهد شد.

۲. این عهدنامه بلافاصله پس از مبادلهٔ اسناد مصوب به موقع اجرا گذارده خواهد شد.

بنا به مراتب مذکور در فوق نمایندگان تام‌الاختیار طرفین این عهدنامه را امضا و به مهر خود ممهور نمودند.

این عهدنامه در دو نسخه به زبانهای فارسی، اسپانیایی و فرانسه که هر سه متن متساویاً معتبر می‌باشند در تهران تنظیم گردید.

به تاریخ اول آذرماه ۱۳۳۱ (بیست و دوم نوامبر ۱۹۵۲)

از طرف اعلی‌حضرت همایون شاهنشاهی
امضا ــ دکتر حسین فاطمی

از طرف حضرت رئیس کشور اسپانیا
امضا ــ بلادی

۲. عهدنامهٔ مودت و اقامت

۱. متن عهدنامه

عهدنامهٔ مودّت و اقامت بین ایران و اسپانی

اعلی حضرت همایون شاهنشاه ایران

و

حضرت رئیس دولت اسپانی

به منظور تحکیم و تشیید مبانی دوستی که پیوسته بین ایران و اسپانی وجود داشته و نظر به اینکه بسط و توسعهٔ روابط دوستانه بین کشورها را وسیلهٔ مؤثّری برای تأمین صلح جهانی می‌دانند، تصمیم به عقد عهدنامهٔ مودّت و اقامت گرفته و بدین منظور نمایندگان مختار خود را به شرح زیر معیّن نمودند:

اعلی حضرت همایون شاهنشاه ایران:

جناب آقای یدالّه عضدی سفیرکبیر، وزیرمختار شاهنشاهی در مادرید

حضرت رئیس دولت اسپانی:

جناب آقای آلبرتو مارتین آرتاخو، وزیر امور خارجهٔ اسپانی

نمایندگان نامبرده پس از مبادلهٔ اختیارنامه‌های خود که در کمال صحّت و اعتبار یافتند در موارد زیر توافق حاصل نمودند:

مادّهٔ ۱

صلح خلل‌ناپذیر و دوستی پایدار بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت اسپانی و اتباع آنها برقرار و هر دو دولت بدین‌منظور کلّیهٔ مساعی خود را مبذول خواهند داشت.

مادّهٔ ۲

طرفین معظّمین متعاهدین موافقت می‌نمایند که روابط سیاسی و کنسولی خود را طبق اصول و معمول حقوق بین‌الملل ادامه دهند. نسبت به نمایندگان سیاسی و کنسولی هر یک از طرفین متعاهدین در قلمرو طرف متعاهد دیگر مطابق اصول و عرف حقوق بین‌الملل رفتار خواهد شد و در هر حال به شرط معاملهٔ متقابله رفتار مزبور نباید نامساعدتر از معامله‌ای باشد که نسبت به نمایندگان سیاسی و کنسولی دولت کاملة‌الوداد می‌شود.

ماده ۳

طرفین معظّمین متعاهدین با روح مودّت و همکاری صمیمانه انعقاد قراردادهای زیر را در نظر خواهند گرفت:

قرارداد تجارت و دریانوردی، موافقتنامه های کنسولی و فرهنگی و قراردادهای حمایت مالکیّت ادبی، هنری، تجارتی، صنعتی، علائم صنعتی و گواهینامه های اختراع.

ماده ٤

اتباع هر یک از طرفین معظّمین متعاهدین به شرط معاملهٔ متقابله و با رعایت قوانین و مقرّرات جاریه در کشور و مقرّرات پلیس آزادی کامل دارند به قلمرو طرف متعاهد دیگر وارد و در آنجا مسافرت و اقامت نموده یا از آنجا خارج شوند.

اتباع مذکور فوق در کلّیهٔ مسائل مربوط به اقامت از رفتار معموله نسبت به اتباع دولت کاملة الوداد بهره‌مند خواهند شد با این شرط که موافق قوانین و مقرّرات جاریه در کشور عمل نمایند.

ماده ۵

اتباع هر یک از طرفین معظّمین متعاهدین در خاک طرف متعاهد دیگر در کلیّهٔ امور مربوط به حمایت قانونی و قضایی خود و اموالشان از همان رفتاری که نسبت به اتباع داخله معمول می‌گردد بهره‌مند خواهند شد بنابراین آزادانه و بسهولت به دادگاهها دسترسی داشته و می توانند مانند اتباع داخله در دادگستری ترافع نمایند.

ماده ٦

طرفین معظّمین متعاهدین موافقت می نمایند کلّیهٔ اختلافاتی را که ممکن است بین آنها به ظهور برسد و به طور دوستانه در مدّت مناسبی از مجرای معمولی سیاسی حل نگردد به طریق مسالمت‌آمیز دیگر تصفیه نمایند و این حق را برای خود محفوظ می دارند که در هر مورد به موجب توافق خاصی نحوهٔ عملی را که به نظر آنها مناسبتر می رسد تعیین نمایند.

ماده ۷

این عهدنامه به تصویب مقامات مقنّنهٔ دو کشور خواهد رسید و اسناد مصوّب هرچه زودتر در تهران مبادله خواهد شد.

این عهدنامه بلافاصله پس از مبادلهٔ اسناد مصوّب به موقع اجرا گذاشته خواهد شد

و تا شش ماه بعد از اعلام کتبی یکی از طرفین معظّمین متعاهدین دایر به فسخ آن معتبر خواهد بود.

ماده ۸

این عهدنامه در دو نسخه به فارسی، اسپانیولی و فرانسه تنظیم گردید. در صورت بروز اختلاف راجع به تفسیر عهدنامه، متن فرانسه معتبر خواهد بود.

بنا به مراتب مذکور در فوق نمایندگان مختار طرفین این عهدنامه را امضا و به مهر خود ممهور نمودند.

مادرید به تاریخ ۲۱ اسفند ماه ۱۳۳٤ مطابق با ۱۲ مارس ۱۹۵٦

از طرف اعلی حضرت همایون شاهنشاهی — از طرف حضرت رئیس کشور اسپانی

امضا ــ عضدی — امضا ــ مارتین آرتاخو

۲. نامهٔ وزارت امور خارجهٔ اسپانیا به سفارت ایران

وزارت امور خارجه

مادرید ــ ۸ مارس ۱۹۵۶

عالی جناب

در خصوص مذاکرات جناب‌عالی با این وزارتخانه، به منظور اتمام مسائل اداری جهت امضای پیمان مودت بین اسپانیا و ایران، خرسندم بدین‌وسیله به استحضار عالی برسانم که برای امضای آن نیازی به اعطای اختیار ویژه از طرف عالی‌جناب رئیس کشور نمی‌باشد، زیرا مطابق رویهٔ معمول در اسپانیا، وزارت امور خارجه دارای اختیار تام کلی برای امضای پیمانهای بین‌المللی بدون ذکر مورد معین می‌باشد که طی یک لایحهٔ قانونی به تصویب رسیده و در روزنامهٔ رسمی کشور مورخ ۲۱ جولای ۱۹۴۵ انتشار یافته است.

آقای وزیر، فرصت را برای تقدیم احترامات فائقه مغتنم می‌شمارم.

امضا

جناب آقای یدالله عضدی

فرستادهٔ فوق‌العاده و وزیرمختار ایران در مادرید

۳. نامهٔ وزارت امور خارجهٔ اسپانیا به سفارت ایران

وزارت امور خارجه

مادرید ۱۲ مارس ۱۹۵۶

آقای وزیر

افتخار دارم به استحضار جناب‌عالی برسانم، دولت اسپانیا درک می‌نماید مفاد توافقهای پیمان مودت با ایران که امروز به امضا رسیده است، با حقوق و وظایف تعیین شده به موجب منشور سازمان ملل متحد برای طرفین محترم قرارداد به عنوان عضو سازمان مذکور مغایرت ندارد.

آقای وزیر، فرصت را برای تقدیم احترامات فائقه مغتنم می‌شمارم.

امضا

جناب آقای سفیر یدالله عضدی

فرستادهٔ فوق‌العاده و وزیرمختار اعلی‌حضرت شاهنشاه ایران در مادرید

٤. پاسخ سفارت ایران به وزارت امور خارجهٔ اسپانیا

شماره: ۲۰۲٦

تاریخ: ۲۱ اسفندماه ۱۳۳٤

آقای وزیر

با کمال احترام به اطلاع جناب‌عالی می‌رساند که دولت شاهنشاهی ایران قبول دارد که مندرجات عهدنامهٔ مودّت و اقامت با اسپانی که به تاریخ امروز امضا شده با حقوق و تعهّدات ناشیه از منشور ملل متّحد که طرفین معظّمین متعاهدین عضو سازمان نامبرده هستند مباینت ندارد.

موقع را برای تجدید احترامات فائقه مغتنم می‌شمارد.

مادرید، به تاریخ ۲۱ اسفند ماه ۱۳۳٤ مطابق با ۱۲ مارس ۱۹۵٦

جناب آقای آلبرتو مارتین آرتاخو
وزیر امور خارجهٔ اسپانی
مادرید

۳. موافقتنامهٔ فرهنگی

موافقتنامهٔ فرهنگی ایران و اسپانیا

دولت شاهنشاهی ایران و دولت اسپانیا نظر به علاقه‌ای که به تشیید روابط دوستی موجود بین ایران و اسپانیا دارند و همچنین نظر به علاقهٔ بسط و تقویت همکاری فرهنگی بین دو کشور تصمیم به عقد موافقتنامهٔ فرهنگی گرفته و بدین منظور نمایندگان تام‌الاختیار خود را به شرح زیر تعیین نمودند.

دولت اعلی‌حضرت شاهنشاه ایران:

جناب آقای علی اصغر حکمت، وزیر امور خارجه

دولت اسپانیا:

جناب آقای ادواردو کاسوسو گاندار پلاس، سفیرکبیر اسپانیا در تهران

نمایندگان مزبور پس از مبادلهٔ اختیارنامه‌های خود که در کمال صحت و اعتبار بود دربارهٔ مقررات زیر توافق می‌نمایند:

مادهٔ اول

طرفین معظمین متعاهدین مساعی خود را برای بسط مناسبات فرهنگی بین دو کشور و تقویت روح تفاهم بین دو ملت به کار خواهند برد.

مادهٔ دوم

طرفین معظمین متعاهدین از بذل کلیهٔ مساعی خود به منظور فراهم آوردن موجبات همکاری مؤثر و تشویق مبادلات در زمینهٔ فرهنگی و علمی و فنّی و ادبی و هنری بین اتباع دو کشور به طور کلّی دریغ ننموده و بالاخص اقدامات زیر را معمول خواهند داشت:

الف) فراهم آوردن حداکثر تسهیلات جهت مبادلهٔ هر قبیل کتب ونشریات و عکس‌برداری و استنساخ از روی کتب خطی.

ب) تنظیم برنامه‌های رادیویی که مورد استفادهٔ متقابل بوده و به فرهنگ و معارف طرف متعاهد دیگر مربوط باشد.

ج) تسهیل در امر مبادله فیلمهای محصول ملّی هر یک از دو کشور به منظور اینکه موجبات شناسایی متقابل بین ملتین و آشنایی به تاریخ هر یک از آنها فراهم آید.

د) ایجاد نمایشگاههایی از هنرهای ملّی.

هـ) ترتیب مسافرتهای دسته‌جمعی محصلین.

مادهٔ سوم

طرفین معظمین متعاهدین موافقت می‌نمایند که مسافرت استادان و سایر معلمان و سخنرانان و نویسندگان و هنرمندان و دانشجویان را بین دو کشور ترغیب نمایند و بدین‌منظور اقدامات لازم جهت اعطای بورسها و کمک‌هزینه‌های تحصیلی در حدود امکانات موجود معمول خواهند داشت.

مادهٔ چهارم

طرفین معظمین متعاهدین کوشش خواهند کرد که در دانشگاهها و مراکز فرهنگی اسپانیا کرسی‌های تدریس زبان فارسی و در دانشگاهها و مراکز فرهنگی ایران کرسی‌های زبان اسپانیولی ایجاد گردد و همچنین خواهند کوشید کرسی‌های موجود توسعه یابد و بدین‌منظور طرفین معظمین متعاهدین هرگونه همکاری لازم جهت مبادلهٔ متقابل اسناد و کتاب با یکدیگر به عمل خواهند آورد.

مادهٔ پنجم

طرفین معظمین متعاهدین تعهد می‌نمایند که در کتب درسی و سایر نشرات رسمی خود احترام رؤسای مملکتین را مرعی و حقایق وقایع تاریخی را ملحوظ دارند.

مادهٔ ششم

طرفین معظمین متعاهدین هرگونه تصمیم و تدبیر لازم را به منظور تسهیل سیاحت که وسیلهٔ مؤثری جهت ایجاد تفاهم مشترک بین ملتین می‌باشد اتخاذ خواهند نمود.

مادهٔ هفتم

طرفین معظمین متعاهدین موافقتنامهٔ خاصی دربارهٔ اعتبار درجات دانشگاهی و شناسایی گواهینامه و لیسانس و یا شهادتنامه‌هایی که از طرف مقامات صلاحیتدار هر یک از دو کشور صادر شده است منعقد خواهند نمود.

این موافقتنامه با رعایت مقررات جاریه در هر یک از دو کشور در خصوص شناسایی گواهینامه‌ها تنظیم خواهد گردید.

مادهٔ هشتم

طرفین معظمین متعاهدین به دانشجویان هر یک از دو کشور اجازه خواهند داد

که طبق قوانین و مقررات جاریه در مؤسسات تربیتی و فرهنگی کشور مقابل به مطالعات و تحصیلات علمی و ادبی یا فنی بپردازند.

مادهٔ نهم

طرفین معظمین متعاهدین به پیروی از روح قراردادهای بین‌المللی که به آن ملحق شده یا در آینده ملحق می‌شوند و در هر دو کشور معتبر بوده یا اعتبار خواهد یافت متقابلاً حمایت حقوق مؤلف را به آثار علمی و ادبی و هنری تعمیم خواهند داد.

مادهٔ دهم

عندالـلزوم در هر یک از دو کشور اقدام به تشکیل کمیسیون مختلطی مرکب از رئیس نمایندگی سیاسی کشور دیگر و سه نفر صاحب‌منصب عالی‌رتبه به نمایندگی از طرف وزارت فرهنگ و مقامات دانشگاهی و وزارت امور خارجهٔ کشوری که کمیسیون در آن تشکیل می‌گردد خواهد شد. وظایف کمیسیون مزبور عبارت خواهد بود از نظارت در اجرای مواد مندرجه در این موافقتنامه و انجام همکاری فیمابین و تبادل نظر به منظور رفع اشکالاتی که ممکن است در حین اجرای موافقتنامه بروز کند.

مادهٔ یازدهم

هر یک از طرفین معظمین متعاهدین می‌توانند وابسته یا رایزن فرهنگی نزد طرف دیگر اعزام دارند.

مادهٔ دوازدهم

طرفین معظمین متعاهدین تا حدود امکان تشکیل مسابقات ورزشی را تشویق کرده و ایجاد همکاری بین سازمانهای ورزشی طرفین را تسهیل خواهند نمود.

مادهٔ سیزدهم

طرفین معظمین متعاهدین اقدامات مقتضی جهت اجرای مواد سابق‌الذکر به عمل آورده و اجازهٔ تأسیس مراکز و انجمنهای فرهنگی را در قلمرو مربوطه خود خواهند داد، بدیهی است مراکز و انجمنهای مزبور نیز تابع قوانین ملّی کشوری که در آن تأسیس یافته‌اند خواهد بود.

مادهٔ چهاردهم

این موافقتنامه از طرف مقامات صلاحیتدار دو کشور تصویب شده و سی روز پس از مبادلهٔ اسناد مصوبه آن به مورد اجرا گذارده خواهد شد و هر یک از طرفین

معظمین متعاهدین می‌توانند با اعلام قبلی سه ماهه آن را فسخ نمایند.

این موافقتنامه در دو نسخه به زبان فارسی و اسپانیولی تنظیم می‌شود و هر دو نسخه متساویاً نسخهٔ اصلی محسوب خواهند شد و در صورت بروز اختلاف دربارهٔ تفسیر آن با موافقت طرفین کمیسیون خاصی برای رسیدگی و رفع اختلاف تشکیل خواهد گردید.

مبادلهٔ اسناد مصوبه در شهر مادرید انجام خواهد گردید.

تهران، به تاریخ ۲ شنبه سوم آذرماه یکهزار و سیصد و سی و هفت

از طرف دولت شاهنشاهی ایران	از طرف دولت اسپانیا
امضا ــ علی اصغر حکمت	امضا ــ ناخوانا

٤. موافقتنامهٔ لغو روادید (از طریق مراسله)

۱. نامهٔ وزیر امور خارجهٔ اسپانیا به وزیر امور مختار ایران در اسپانیا*

ترجمهٔ نامهٔ وزیر امور خارجهٔ اسپانیا

به عنوان کاردار موقت شاهنشاهی در مادرید

مادرید، ۲۰ سپتامبر ۱۹٦۷

شمارهٔ ۵۷

جناب آقای کاردار موقت

دوستدار افتخار دارد وصول یادداشت مورخ ۲۰ سپتامبر جاری آن‌جناب را که ضمن آن اطلاع داده‌اید دولت ایران آماده است به منظور تسهیل رفت و آمد بین ایران و اسپانیا موافقتنامه‌ای به شرح زیر جهت لغو متقابل روادید با دولت اسپانیا منعقد سازد اعلام نماید:

۱. اتباع ایران و اسپانیا می‌توانند با در دست داشتن گذرنامهٔ معتبر که از طرف مقامات ذیصلاحیت هر یک از طرفین صادر شده باشد از کلیهٔ طرق آزاد بدون اخذ قبلی روادید و بدون در نظر گرفتن مبدأ حرکت به قلمرو دولت دیگر وارد یا از آن خارج شوند.

۲. تسهیلات پیش‌بینی شده در بند قبل فقط در مورد مسافرتهای سیاحتی که از سه ماه تجاوز نکند لازم‌الاجرا می‌باشد.

تحصیل قبلی روادید از مأمورین سیاسی و یا کنسولی صلاحیتدار برای اتباع ایران و اسپانیا که مایل به اقامت بیش از مدت مذکور در فوق بوده و یا بخواهند به کار یا به فعالیتهای انتفاعی در قلمرو طرف دیگر مشغول شوند ضروری خواهد بود. این روادید مجاناً اعطا می‌گردد.

۳. اتباع هر یک از طرفین که طبق مقررات مقیم قلمرو طرف دیگر باشند می‌توانند در مدت اعتبار مدارک اقامت با در دست داشتن گذرنامهٔ معتبر و بدون روادید هر چند بار که بخواهند، کشور محل اقامت خود را ترک نموده و به آن مراجعت نمایند.

٤. مقامات صلاحیتدار هر یک از دو دولت این حق را برای خود محفوظ

* توضیح: از درج پاسخ وزیرمختار ایران که در حکم اعلام وصول و توافق دربارهٔ لغو روادید و مشابه همین نامه است، خودداری شد.

می‌دارند که از ورود و اقامت اتباع طرف دیگر که عنصر نامطلوب تلقی می‌نمایند جلوگیری به عمل آورند.

۵. هر یک از طرفین متعهد می‌شود اشخاصی را که با استفاده از مقررات این موافقتنامه به قلمرو طرف دیگر وارد شده‌اند در هر موقع و بدون تشریفات به قلمرو خود بپذیرد، حتی در موردی که تابعیت آنان محل تردید باشد.

۶. هر یک از طرفین این حق را برای خود محفوظ می‌دارد که به استثنای مقررات مذکور در بند قبل در مواردی که امنیت و نظم عمومی و یا بهداشت عمومی ایجاب نماید موقتاً اجرای موافقتنامهٔ حاضر را متوقف نماید. تصمیم به توقف اجرا و یا لغو این تصمیم بلافاصله از طریق سیاسی به طرف دیگر اعلام خواهد شد و در صورت امکان با موافقت قبلی صورت خواهد گرفت.

۷. بجز موارد مشروحه در فوق، قوانین و مقرارت معتبر ایران و اسپانیا ناظر به ورود و اقامت موقت و دائم خارجیان و همچنین اشتغال به مشاغل انتفاعی و یا دستمزدی و غیره همچنان قابل اجرا خواهد بود.

۸. مفاد این موافقتنامه در مورد ایران شامل قلمرو دولت ایران و در مورد اسپانیا شامل سرزمین اصلی اسپانیا و جزایربالئارو کاناری و سوئتا و ملیلا خواهد بود.

۹. این موافقتنامه از تاریخ دهم آذرماه ۱۳٤٦ به موقع اجرا گذارده می‌شود و فسخ آن سه ماه پس از آنکه یکی از طرفین نظر خود را دایر به لغو موافقتنامه به دولت دیگر ابلاغ نمود از درجهٔ اعتبار ساقط خواهد شد.

دوستدار افتخار دارد مراتب موافقت دولت اسپانیا را با مفاد یادداشت شما اعلام و تأیید نماید که یادداشت مزبور و این جواب تواماً به منزلهٔ موافقتنامه‌ای بین دولتین در این مورد تلقی خواهد شد.

موقع را برای تجدید احترامات فائقه مغتنم می‌شمارد.

فرناندو ماریا کاستیلا

جناب آقای محمد پورسرتیپ
رایزن و کاردار موقت ایران
مادرید

۵. تفاهم‌نامهٔ اقتصادی و بازرگانی

یادداشت تفاهم

وزیر اقتصاد دولت شاهنشاهی ایران، عالی‌جناب هوشنگ انصاری و وزیر امور خارجهٔ اسپانیا، عالی‌جناب گرگوریو لوپز براوو* با توجه به علاقهٔ مشترک بین دو کشور و توسعه‌بخشیدن به همکاری اقتصادی و تجاری در مورد شرایط و زمینه‌های اقتصادی جاری، طرفین به تبادل نظر پرداخته و همچنین روابط تجاری را نیز بررسی نمودند.

در جریان برگزاری این مذاکرات که با خرسندی و خوشنودی دنبال شده دو مقام نامبرده در موارد زیر به توافق رسیدند:

۱. طرفین موافقت کردند در اجرا و تکمیل پروژه‌های توسعهٔ یکدیگر، شرکت کنند و همکاری داشته باشند.

۲. طرفین، امکانات همکاری مشترک به صورت سرمایه‌گذاری مستقیم در ایران و اسپانیا از طریق شروع به اجرای پروژه‌های مشترک، تأمین و مبادلهٔ کالاهای سرمایه‌ای، کالاهای نیمه‌تمام (نیم‌ساخته)، مواد خام و دانش فنی** به منظور رفع نیازهای بازارهای داخلی خودشان و همچنین بازارهای کشورهای ثالث، مورد بحث قرار دادند.

۳. طرفین موافقت نمودند در چارچوب یک کمیته مشترک که سالی یک بار به طور یک در میان در تهران مادرید برگزار خواهد شد، گردهمایی داشته باشند.

٤. طرفین موافقت نمودند به منظور توسعه و تنوع بخشیدن به پیوندهای اقتصادی با یکدیگر، هیئتهای تجاری و اقتصادی مبادله نمایند.

۵. به منظور اجرای شرایط مندرج در همین یادداشت، طرفین تصمیم گرفتند در آیندهٔ بسیار نزدیک برای امضای یک موافقتنامهٔ همکاری‌های اقتصادی و بازرگانی که پیش‌نویس آن در طی مذاکرات به عمل آمده در وزارت اقتصاد ایران از ۱۵ تا ۲۰ آوریل ۱۹۷۳ بین نمایندگان ایران و اسپانیا به نمایندگان فوق تسلیم شده، در مادرید گردهمایی

* Gregorio Lopez Bravo
** Technical - Know - How

داشته باشند.

گرگوریو لوپز براوو
وزیر امور خارجهٔ اسپانیا
امضا

هوشنگ انصاری
وزیر اقتصاد دولت شاهنشاهی ایران
امضا

۶. موافقتنامهٔ اقتصادی و بازرگانی

موافقتنامهٔ بازرگانی و همکاری اقتصادی بین دولت شاهنشاهی ایران و دولت اسپانیا

دولت شاهنشاهی ایران و دولت اسپانیا با اظهار تمایل به توسعهٔ روابط اقتصادی و بازرگانی بین دو کشور بر اساس تساوی و منافع متقابل و تحکیم روابط دوستانهٔ موجود در موارد زیر باهم توافق نمودند.

مادهٔ ۱ ــ طرفین اقدامات مقتضی نسبت به توسعه و برقرار نمودن موازنهٔ نسبی بازرگانی بین دو کشور در چارچوب قوانین و مقررات خود و ایجاد تسهیلاتی برای توسعهٔ بازرگانی به عمل خواهند آورد. برای این منظور طرفین موافقت نمودند:

الف) هیئتهای بازرگانی و اقتصادی مبادله نمایند.

ب) تسهیلات لازم طبق قوانین و مقررات دو کشور جهت برقرار نمودن نمایشگاههای بازرگانی و ورود کالا برای عرضه در این نمایشگاهها و تبلیغات به عمل آورند.

مادهٔ ۲ ــ طرفین موافقت نمودند که اصل کاملة الوداد را در کلیهٔ موارد مربوط به بازرگانی بین دو کشور رعایت نمایند.

۲. تسهیلات مادهٔ ۲ شامل موارد زیر نمی شود:

الف) مزایایی که یکی از طرفین به منظور ایجاد تسهیلات درمبادلات مرزی خود اعطا و یا در آینده اعطا نماید.

ب) مزایای ناشی از تعهدات مربوط به عضویت فعلی در اتحادیه های گمرکی، منطقهٔ آزاد بازرگانی و یا سایر موافقتنامه های ویژه و یا تعهداتی که در آینده ممکن است با عضویت در چنین سازمانهایی متقبل گردند.

مادهٔ ۳ ــ کلیهٔ پرداختهای مربوط به مبادلهٔ کالاها و خدمات به وسیلهٔ ارز قابل تبدیل مورد توافق طرفین انجام خواهد گرفت.

مادهٔ ٤ ــ طرفین موافقت نمودند به منظور تحقق هدفهای این موافقتنامه و توسعهٔ همکاری های اقتصادی و فنی بین دو کشور در اجرای طرحهای عمرانی مربوط دو کشور شرکت نمایند.

مادهٔ ۵ ــ توسعهٔ روابط اقتصادی بین ایران و اسپانیا ممکن است از طرق زیر نیز انجام پذیرد:

الف) ایجاد واحدهایی با سرمایه‌گذاری مشترک در ایران و اسپانیا، عرضهٔ کالاهای سرمایه‌ای، مواد واسطه‌ای، مواد خام و دانش فنی به منظور تأمین احتیاجات بازارهای دو کشور و صدور به بازارهای ثالث.

ب) همکاری و ایجاد تخصص در تولید و مبادلهٔ قطعات منفصله بین صنایع دو کشور بر اساس برتری نسبی.

پ) ایجاد تسهیلات مالی در چارچوب قوانین و مقررات دو کشور.

مادهٔ ٦ ــ طرفین موافقت نمودند به منظور تسهیل در اجرای این موافقتنامه و توسعهٔ بیشتر و تنوع در روابط بازرگانی بین دو کشور کمیتهٔ مشترکی برای بازرگانی و همکاری‌های اقتصادی به منظور بررسی مسائل زیر ایجاد و جلسات آن سالی یک بار به تناوب در تهران و مادرید تشکیل گردد:

الف) اجرای تصمیمات موافقتنامه موجود.

ب) اقدامات لازم جهت برطرف نمودن مشکلات احتمالی در اجرای تصمیمات این موافقتنامه.

پ) بررسی پیشنهادهای طرفین در چارچوب این موافقتنامه جهت توسعهٔ روابط بازرگانی و اقتصادی.

مادهٔ ۷ ــ این موافقتنامه از تاریخ مبادلهٔ یادداشت دایر به تصویب این موافقتنامه توسط مراجع قانونی دو کشور به موقع اجرا گذارده خواهد شد. این موافقتنامه برای مدت سه سال معتبر بوده و هر گاه تا سه ماه قبل از انقضای مدت موافقتنامه هیچ یک از طرفین متعهدین فسخ و یا اصلاح آن را کتباً اعلام ننماید، اعتبار آن خود به خود هر بار برای یک سال دیگر تمدید خواهد شد. در هر حال مفاد این موافقتنامه در مورد کلیهٔ قراردادهایی که در دوران اعتبار موافقتنامه منعقد گردد، پس از انقضای آن به قوت خود باقی خواهد ماند.

در تاریخ ۱۱ ژوئیهٔ ۱۹۷۳ در دو نسخهٔ اصلی به زبان انگلیسی در مادرید تنظیم گردید که هر دو نسخه دارای اعتبار یکسان می‌باشد.

از طرف دولت شاهنشاهی ایران	از طرف دولت اسپانیا
حسنعلی مهران، معاون اقتصادی	گابریل فرناندزد والدراما،
وزارت اقتصاد	معاون وزات امور خارجه

۷. پروتکل اولین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی و ضمایم

پروتکل نخستین اجلاس کمیسیون مشترک در سطح وزرای ایران و اسپانیا برای همکاری‌های اقتصادی

نخستین اجلاس کمیسیون مشترک ایران- اسپانیا در سطح وزرا برای همکاری‌های اقتصادی از ۱۶ تا ۲۰ ماه مه ۱۹۷۵ و به دنبال دیدار اعلی‌حضرت دون خوان کارلوس دبوربون* پرنس اسپانیا از ایران در آوریل ۱۹۷۵ در تهران برگزار شد.

ریاست هیئت ایرانی را عالی‌جناب فرخ نجم‌آبادی، وزیر صنایع و معادن ایران و ریاست مشترک هیئت اسپانیایی را عالی‌جنابان خوزه لوییس سرون، وزیر بازرگانی اسپانیا و آلفونسو آلوارز میراندا، وزیر صنایع اسپانیا به عهده داشتند.

لیستهای اسامی اعضای دو هیئت در ضمیمه‌های ۱ و ۲ همین متن از نظر می‌گذرد.

طرفین، روابط کلی اقتصادی و تجاری بین دو کشور را بررسی نمودند و عزم راسخ خود را در زمینهٔ به عمل آوردن هر نوع تلاش و کوشش لازم در حدود مقررات مربوط به کمیسیون مشترک برای افزایش بخشیدن به جریان مبادلهٔ کالا و توسعهٔ همکاری‌های اقتصادی شامل اجرای پروژه‌های مشترک در موارد مورد علاقهٔ دو طرف، ابراز داشتند و در همین خصوص کمیسیون مشترک در موارد زیر به توافق نهایی رسید:

مواد غذایی و محصولات کشاورزی

کمیسیون مشترک امکانات همکاری بین دو کشور تحویل مواد غذایی و محصولات کشاورزی از سوی اسپانیا به ایران را بررسی نمود و طرف اسپانیایی قابلیت و توانایی خود را برای صدور کالاهای کشاورزی و مواد غذایی معینی به ایران نظیر روغن زیتون، روغن سویا، سیب، کُنسانترهٔ آب گوجه‌فرنگی، سبزیجات کنسروشده، مرکبات، گوشت گوسفند به میزان زیاد و به صورت صادرات درازمدت و پی‌درپی و همچنین گوشت ماکیان اهلی و تخم‌مرغ هرگاه برای صادرات در اختیار داشته باشد، اعلام

* dor guan Carlos de Borbone

داشت.

طرف ایرانی موافقت اصولی خود را برای خرید محصولات فوق ابراز داشت و کمیسیون موافقت نمود یک گروه ایرانی در طی دو ماه پس از امضا شدن این پروتکل به منظور مذاکره در مورد جزئیات این همکاری و تهیهٔ پیش‌نویس قراردادهای مربوطه به اسپانیا اعزام شود و قرار شد پس از اعزام شدن گروه مذکور، یک هیئت ایرانی در ماه سپتامبر سال جاری برای تأیید نهایی معاملهٔ کلی تمام موارد بالا به اسپانیا بروند.

کمیسیون همچنین موافقت نمود گروه ایرانی مذکور، امکانات بیشتر و اضافی صنایع اسپانیا برای تأمین مواد خام صنعتی مورد نیاز ایران و از جمله ورقه‌های فولادی ضخیم* و دیگر محصولات آماده یا نیمه آمادهٔ (نیم‌ساخته) فولادی را کشف و بررسی نماید.

خانه‌سازی

هیئت ایرانی در مورد برنامه‌های وسیع خانه‌سازی در چندین ناحیه از نواحی ایران بتفصیل توضیحاتی ارائه نمود و کمیسیون خاطرنشان ساخت که دو شرکت اسپانیایی پیشنهادهایی برای ساختن تا حداکثر ده هزار واحد مسکونی در ایران ارائه نموده‌اند.

طرف ایرانی خاطرنشان ساخت که این پیشنهادها به طور جدّی در دست مطالعه‌اند و انجام مذاکرات مستقیم در مورد آنها و همچنین تعیین محلهای ساخت آنها در آیندهٔ نزدیک، از نظر دولت ایران بلامانع است.

در مورد برنامهٔ دولت ایران برای احداث مدارس پیش‌ساخته در ایران، هر دو هیئت با رضامندی خاطرنشان ساختند که دولت اسپانیا، پروژه‌ای در این باره به وزارت آموزش و پرورش ایران ارائه نموده است.

توریزم (جهانگردی)

کمیسیون، همکاری بین ایران و اسپانیا در زمینهٔ جهانگردی را بررسی نمود و یادآور شد که زمینه‌هایی برای همکاری بین دو کشور و طبعاً به سود طرفین و از جمله ساختن و مدیریت هتلها، برنامه‌ریزی نواحی توریستی و مبادلهٔ توریست وجود دارند و قرار

* slabs

شد نمایندگان طرفین در طی چهار ماه پس از به امضا رسیدن این پروتکل به منظور مذاکره در مورد جزئیات همکاری در زمینهٔ جهانگردی در مادرید گردهمایی داشته باشند.

کارهای ساختمانی

هیئت اسپانیایی به اطلاع طرف ایرانی رساند که یک شرکت اسپانیایی به عنوان تأمین کنندهٔ مالی یک گروه بین‌المللی، طرح ساختمان یک بارانداز بازرگانی جدید در ساحل بندر چاه‌بهار را آماده نموده است و در مناقصهٔ مربوط به این پروژه شرکت خواهد کرد و اظهار امیدواری نمود که شرکت اسپانیایی مذکور برندهٔ مناقصهٔ یاد شده باشد.

واگن و لوکوموتیو

کمیسیون یادآور شد که راه‌آهن دولتی ایران نیاز مبرم به ۴۰۰ واگن ویژهٔ حمل و نقل سنگ فلزات دارد و طرف ایرانی اعلام داشت که اگر طرف اسپانیایی تحویل فوری واگنهای فوق را تضمین نماید، مذاکرات مستقیم برای خرید آنها را براساس شرایط و قیمتها و مقتضیات عادلانه و منطقی آغاز خواهد نمود و همچنین یادآور شد که راه‌آهن دولتی ایران در نظر دارد اقلام کالاهای زیر را از طریق یک مناقصهٔ بین‌المللی خریداری کند و از مؤسسات و سازمانهای اسپانیایی علاقه‌مند دعوت نمود در مناقصهٔ مذکور شرکت نمایند:

ـــ صد و پنجاه واگن اول*

ـــ پنجاه واگن مجهز به یخچال

ـــ سه هزار (۳,۰۰۰) واگن مخصوص حمل سنگ فلزات

طرف اسپانیایی پیشنهادی در مورد تحویل هفتصد و پنجاه واگن مخصوص مدرن به طرف ایرانی ارائه نمود و مقرر شد یک تیم فنی ـ مهندسی ایرانی در ماه ژوئن سال جاری به منظور بررسی و دیدن سیستم اسپانیایی و تطبیق عرض محور راه‌آهن، به اسپانیا اعزام شود.

کامیون و تریلی

کمیسیون یادآور شد که ایران صد عدد خودرو کامیونی مخصوص، موسوم به

* forgone wagon

پگاسو* از اسپانیا خریده است که تا مهلت از قبل تعیین شده تحویل داده خواهند شد و مقرر شد طرفین در آینده این نوع همکاری‌ها بین خود را تشویق و حمایت نمایند.

تحویل کشتی‌ها

الف) کمیسیون یادآور شد که خطوط کشتیرانی آریا در نظر دارد بر اساس طرحی که در آینده تعیین خواهد شد، تعدادی کشتی باری معمولی بیست هزار تُنی (وزن کشتی بدون بار) خریداری نماید و مشخصات آنها را درطی تقریباً شش هفتهٔ آینده مستقیماً به صنایع کشتی‌سازی اسپانیا ارائه خواهد کرد.

صنایع فوق در طی تقریباً شش هفته پس از دریافت مشخصات فوق، پیشنهادهای خود را به کشتیرانی آریا تسیلم خواهند نمود و آنگاه طرفین به منظور خرید و فروش تعدادی کشتی بر اساس شرایط و مقتضیات عادلانه و تجاری وارد مذاکره خواهند شد.

طرف اسپانیایی یادآور شد که سفارش کشتیرانی آریا در این مورد باید شامل حداقل ۲۵ کشتی باشد.

ب) کمیسیون اعلام داشت که «خطوط کشتیرانی جنوب» ایران در نظر دارد در طی سالهای ۱۹۷۵ و ۱۹۷۶، شش کشتی باری بزرگ (غول‌پیکر) سی هزار الی سی و پنج هزار تنی (وزن کشتی بدون بار) و چهار کشتی باری معمولی چندکاره (واجد شرایط لازم برای حمل کالاهای مختلف) بیست هزار الی بیست و پنج هزار تن (وزن کشتی بدون بار) خریداری نماید.

در این مورد، هیئت اسپانیایی خاطرنشان ساخت که صنایع کشتی‌سازی علاقه‌مند در اسپانیا، پیشنهاد خود را برای ارائه کل کشتی های درخواستی خطوط کشتیرانی مذکور برای سالهای ۱۹۷۵ و ۱۹۷۶ تسلیم نموده‌اند و طرفین ابراز امیدواری کردند موضوع دنبال شود و به نتیجهٔ نهایی برسد.

ج) در خصوص کشتیرانی جدیدالتأسیس ایران و هند، طرف اسپانیایی اعلام داشت که پیشنهادهایی برای تأمین نیازهای آن به کشتی ارائه خواهد نمود.

پروژه‌های مربوط به کشتی‌های ویژهٔ حمل گاز طبیعی مایع

طرف اسپانیایی به اطلاع طرف ایرانی رساند که پروژه‌ای برای ساخت

* Pegaso

کشتی های باری ویژهٔ حمل گاز طبیعی مایع بر اساس نوعی تکنولوژی خاص اسپانیایی در آن کشور در دست تکمیل است و یادآور شد که شرکت خصوصی اسپانیایی مربوطه از طرف ایرانی خود دعوت می‌کند تا حداکثر چهل درصد از کل سهام آن را خریداری نماید.

شرکت خصوصی اسپانیایی مذکور، پیشنهادی در مورد فروش تعدادی کشتی باری ویژهٔ حمل گاز طبیعی مایع به ایران ارائه نموده است.

طرف اسپانیایی همچنین به طرف ایرانی اطلاع داد که پروژه‌ای از سوی یک شرکت کشتی‌سازی دولتی اسپانیایی به شرکت ملی گاز ایران تسلیم شده و ایران در حال حاضر می‌تواند تمام یا بخشی از نیازهایش به کشتی های باری ویژهٔ حمل گاز طبیعی مایع را در خصوص یکی از دو پروژهٔ فوق یا هر دوی آن، از اسپانیا تأمین نماید.

طرف ایرانی خاطرنشان ساخت که پیشنهادهای بخشهای خصوصی و عمومی اسپانیا باید بدقت بررسی و مطالعه شوند و یادآور شد که نظریاتش در مورد موضوع خرید کشتی از اسپانیا را هرچه زودتر اعلام خواهد داشت.

سرمایه گذاری و همکاری در کشورهای ثالث

کمیسیون یادآورشد که زمینهٔ شرکت طرفین درانواع فعالیتهای سازمانهای صنعتی یکدیگر، وسیع است و طرفین موافقت نمودند در زمینهٔ اجرای پروژه‌های مشترک عملی و امکانپذیر در کشورهای ثالث، اقدامات لازم را به عمل آورند. کمیسیون به این نتیجه رسید که نمایندگان دو طرف هرچه زودتر به منظور تعیین و تشخیص زمینه های مناسب همکاری گردهمایی داشته باشند.

تاریخ و محل اجلاس بعدی

دومین اجلاس کمیسیون مشترک در سطح وزرا در سال ۱۹۷۶ در مادرید برگزار خواهد شد.

این متن در تاریخ بیستم ماه مه ۱۹۷۵ در تهران در دونسخهٔ اصلی به زبان انگلیسی که هر دو به یک میزان اعتبار قانونی دارند، تهیه و اجرا شد.

رئیس هیئت ایرانی	رؤسای هیئت اسپانیایی	
فرخ نجم‌آبادی	آلفونسو آلوارز میراندا	خوزه لوییس سرون
وزیر صنایع و معادن	وزیر صنایع اسپانیا	وزیر بازرگانی اسپانیا

ضمیمهٔ ۱

فهرست اسامی اعضای هیئت ایرانی

عالی‌جناب فرخ نجم‌آبادی	وزیر صنایع و معادن
عالی‌جناب جواد وفا	معاون وزیر در امور بین‌المللی
	از وزارت دارایی و امور اقتصادی
عالی‌جناب منوچهرتسلیمی	مدیرعامل سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران
عالی‌جناب حمید موسویان	معاون وزیر راه و ترابری
عالی‌جناب مهدی غفارزاده	معاون وزیر در امور صنایع
	از وزارت صنایع و معادن
آقای مسعود مدیر	عضوعلی‌البدل هیئت مدیرهٔ شرکت ملّی نفت ایران
آقای فرهاد سپهبدی	رئیس ادارهٔ امور اقتصادی وزارت امورخارجه
آقای سعید به‌بین	مدیرکل ادارهٔ وامهای خارجی وزارت دارایی امور اقتصادی
آقای مرتضی زمانی	مدیرکل ادارهٔ تجارت خارجی وزارت بازرگانی
آقای بیژن نوذری	مدیرکل ادارهٔ همکاری‌های اقتصادی
	وزارت دارایی و امور اقتصاد
آقای بهنام بازرگانی	معاون مرکز توسعهٔ صادرات
آقای میرجواد رضایی	مدیرکل در امور صنایع فولاد از وزارت صنایع و معادن
آقای سیروس صبوری	مدیرکل ادارهٔ آمار و پژوهش وزارت بازرگانی
آقای عباس پاکباز	کارشناس ارشد درامور پروژه‌های شرکت ملّی نفت ایران
آقای فرامرزفردشیشه	دستیار مخصوص وزیر صنایع و معادن

ضمیمهٔ ۲

فهرست اسامی اعضای هیئت اسپانیایی

عالی جناب آقای خوزه لوییس سرون	وزیر بازرگانی
عالی جناب آقای آلفونسو آلوارز- میراندا	وزیر صنایع
عالی جناب آقای خوان ام. آنتونیان زاس	رئیس کل J.N.I از وزارت صنایع
عالی جناب آقای رایموند وباسولس	مدیرکل ادارهٔ روابط اقتصادی بین‌المللی از وزارت امور خارجهٔ اسپانیا
عالی جناب آقای خوزه ال.دیاز فرناندز	مدیرکل در امور انرژی از وزارت صنایع
عالی جناب آقای امیلیو میراندا	مدیرکل در امور صنایع مکانیکی از وزارت صنایع
عالی جناب آقای آگوستین هیلداگو دکینتانا	مدیرکل درامور مربوط به سیاستهای بازرگانی از وزارت بازرگانی
عالی جناب آقای خایمه رکیخو	مدیرکل ادارهٔ امور ادارات وزارت بازرگانی
عالی جناب آقای اوکتاویو دتولدو	معاون ادارهٔ سیاستهای مالی وزارت دارایی
عالی جناب آقای خوان جی. زابالا	معاون ادارهٔ امور صادرات وزارت بازرگانی
عالی جناب آقای میگوئل آلداسورو	رئیس کل امور عمومی از وزارت امور خارجه
آقای مانوئل گواش	رئیس دفتر وزیر بازرگانی
آقای کارلوس وستندرپ	رئیس دفتر وزیر صنایع
آقای رافائل استرلینگ	رئیس کل ادارهٔ خاورمیانهٔ وزارت بازرگانی

آقای خاویر کنده — از وزارت امور خارجه
آقای مانوئل آلابارت — از سفارت اسپانیا در تهران

۸. تفاهم‌نامهٔ اقتصادی

پیش‌نویس مورد موافقت طرفین (خلاصهٔ مذاکرات مشهور به مینوت)

به دعوت دولت اسپانیا، عالی‌جناب امیرعبّاس هویدا نخست‌وزیر ایران، از ۲ تا ۵ فوریه ۱۹۷۷، رسماً از اسپانیا دیدار نمودند.

در جریان این دیدار، نخست‌وزیر ایران و رئیس دولت اسپانیا، عالی‌جناب آدولفوسوارز، مذاکرات مبسوط و مفصّلی در زمینه روابط تجاری و اقتصادی موجود بین ایران و اسپانیا به عمل آوردند و طرفین به این نتیجه رسیدند که سطح کنونی تجارت و تنوع و گوناگونی آن و همچنین همکاری اقتصادی بین طرفین، ظرفیت‌های بالقوه موجود در دو کشور را منعکس نمی‌کند و عزم استوار خود را در جهت اتخاذ تدابیر لازم برای توسعه سریع این نوع روابط تأیید نمودند و در همین خصوص در موارد زیر تصمیم گیری نمودند:

عملیات ساختمانی

طرفین در زمینهٔ ساختمان بخش عمدهٔ تسهیلات کشتی‌سازی در بندرعباس که قرار است مورد استفاده سازمان کشتی‌سازی خلیج فارس قرار بگیرد به توافق رسیدند و مقرر شد نمایندگان مؤسسات مربوطهٔ طرفین در طی چهار هفته آینده به منظور تأیید نهایی همکاری در این مورد و امضاء موافقتنامه‌های لازم در تهران گردهمایی داشته باشند.

همچنین تصمیم گرفته شد دو کشور در زمینهٔ ساختن یک بیمارستان ششصد تخت‌خوابی در ایران، همکاری داشته باشند و در مورد ساختن سه بیمارستان دیگر شامل یک بیمارستان درمانی هفتصد تخت‌خوابی نیز طرفین به موافقت اصولی نائل شدند.

کارشناسان دو کشور تا حداکثر دو ماه دیگر برای تأیید قطعی موافقتنامهٔ مربوط به بیمارستان ششصد تخت‌خوابی در تهران ملاقات خواهند داشت و در مورد شرایط همکاری در زمینهٔ عملیات مربوط به دیگر بیمارستانهای پیش‌بینی شده و امکانات همکاری دو کشور در زمینهٔ تولید تجهیزات بیمارستان در ایران نیز به تبادل نظر و مذاکره خواهند پرداخت.

طرف اسپانیایی موافقت نمود، تسهیلات مالی لازم برای بخشی از پروژه ساخت تسهیلات کشتی‌سازی و بیمارستانهای فوق‌الذکر را تأمین نماید و همچنین توافق شد

ایران اصل و بهرهٔ اعتباراتی دریافتی از اسپانیا را از طریق تحویل نفت خام باز پرداخت کند و طرفین موافقت نمودند کارشناسان دو کشور در طی شش هفتهٔ آینده به منظور تدارک و تنظیم ترتیب و قرارهای لازم در این مورد در تهران گردهمایی داشته باشند. طرف اسپانیایی خاطرنشان ساخت که نظر به علاقهٔ اسپانیا در افزایش بخشیدن به میزان فروش کالاهای سرمایه‌ای و تجهیزات حمل و نقل و کارخانه‌های صنعتی به بخش دولتی ایران (سازمان‌های دولتی ایران) آماده است طرح دریافت نفت خام به عنوان قیمت کالاهای فوق از ایران را به صورت دریافت مورد به مورد برای هر یک خرید معیّن و طبعاً در سررسید پرداخت‌هایی که طبق مقررات تعیین خواهند شد، مورد بررسی قرار دهد.

در عین حال کارشناسان مذکور (در پاراگراف قبل) جریان همکاری در این مورد ویژه را تعیین و مشخص خواهند نمود.

طرف ایرانی در مورد برنامه‌های وسیع خود به منظور ساخت واحدهای مسکونی توضیحاتی ارائه نمود و از طرف اسپانیایی دعوت کرد در اجرای این نوع برنامه‌ها در ایران به عنوان اجراکننده و توسعه دهنده شرکت نماید.

طرف اسپانیایی از این دعوت استقبال کرد و یادآور شد که شرکتها و سازمانهای صنعتی اسپانیا را تشویق خواهد نمود در اجرای این قبیل برنامه‌ها در ایران شرکت فعال و مؤثر داشته باشند.

صنعت

طرفین همکاری صنعتی بین دو کشور را مورد بحث قرار دادند و قرار شد ایجاد سازمانهای صنعتی برای اجرای پروژه‌های مشترک بین ایران و اسپانیا تشویق گردد.

به ویژه نتیجه گرفته شد که بخشهای خصوصی دو کشور می‌توانند نقش مهمی در این مورد ایفا نمایند و طرفین با توجه به این موضوع به تبادل هیئتهایی از صاحبان صنایع موافقت کردند و بخصوص هیئتهایی از سازمانهای توسعهٔ صنعتی اقدام نمایند. طرفین، امکان فروش کارخانه‌های برق گازی (نیروگاههای گازی کوچک) به ایران را مورد بحث قرار دادند و طرف اسپانیایی موافقت نمود هرچه زودتر پیشنهادی در این مورد ارائه نماید.

طرف اسپانیایی، آمادگی یک شرکت خصوصی را برای همکاری با ایران در

زمینهٔ تأسیس یک مجتمع ساخت وسایط نقلیهٔ ویژهٔ حمل گاز طبیعی مایع و همچنین کارخانه‌های نیمه‌شناور مخصوص تبدیل گاز به گاز مایع، ساخت ژنراتورهای برق، ساخت سیلوها و غیره را اعلام داشت و یادآور شد که ایران حق خواهد داشت بیست و پنج درصد از سهام شرکت مذکور را بخرد.

طرف ایرانی خاطرنشان ساخت که این پیشنهاد را بررسی خواهد نمود و نظراتش را هرچه زودتر ارائه خواهد کرد.

ماهیگیری

طرفین، رضایت خود را از بابت پیشرفت همکاری بین ایران و اسپانیا در زمینهٔ ماهیگیری ابراز داشتند و آمادگی خود را برای تشویق بیشتر همکاری در این زمینه یادآور شدند.

حمل و نقل (ترابری)

طرفین، انعقاد یک موافقتنامهٔ هواپیمایی بین ایران و اسپانیا شامل موافقت در مورد پروازهای مستقیم بین دو کشور را بررسی نمودند و مقرر شد هواپیمایی های ملّی طرفین، امکان برقراری این قبیل پروازها را ارزیابی نمایند.

طرف اسپانیایی، تشکیل یک شرکت کشتیرانی مشترک با ایران را پیشنهاد کرد و یادآور شد که آماده است کشتی های مورد نیاز طرح مذکور را تأمین نماید. طرف ایرانی خاطرنشان کرد که این پیشنهاد را بررسی خواهد نمود و نظراتش را به موقع خود اطلاع خواهد داد.

طرف اسپانیایی علاقه‌اش به شرکت در برنامهٔ کشتی‌سازی ایران را اعلام داشت و در همین مورد، طرف ایرانی خاطرنشان ساخت که برای شرکت در مناقصه‌های مربوط به خرید کشتی های‌قابل حمل از ساحل به دریا یا از دریا به ساحل* (به معنای غلتان) یا دیگر اقسام کشتی های‌تجاری که ممکن است در آینده به آنها نیازمند باشد از طرف اسپانیایی نیز دعوت خواهد شد.

نمایشگاههای بازرگانی

طرفین موضوع شرکت کشورهای مربوطه‌شان در نمایشگاههای بازرگانی در ایران

* Roll - off/ Roll - ON

و اسپانیا را مورد بحث قرار دادند و در همین زمینه طرف اسپانیایی اعلام داشت که امکان شرکت در پنجمین نمایشگاه جهانی بازرگانی تهران و همچنین نمایشگاه جهانی ساختمان (امور و عملیات ساختمانی) که قرار است از ۲۹ آوریل تا ٦ مه ۱۹۷۷ و نمایشگاه حمل و نقل و ارتباطات که قرار شده از ۱۰ تا ۱۷ ژوئن سال جاری در تهران برگزار شوند را بررسی خواهد نمود.

بازرگانی

طرف اسپانیایی یادآور شد که صدور کالاهای صنعتی ایران به اسپانیا را تسهیل خواهد نمود. طرف ایرانی، آمادگی و موافقت اصولی خود را با خرید چهارصد هزار تُن سیمان از اسپانیا در طی سالهای ۱۹۷۷ و ۱۹۷۸ و به قیمت در سطح بین‌المللی عادلانه و منصفانه اعلام داشت و طرفین موافقت کردند معاملات مستقیم در این ارتباط بین ایران و اسپانیا را تشویق نمایند.

همکاری فنی

طرفین به این نتیجه رسیدند که سطح کارشناسی در هر دو کشور و نیازشان به آموزش فنی، زمینهٔ باروری برای همکاری آنهاست و بویژه مقرر شد سازمانهای مربوطه دو کشور همکاری در زمینه اجراء برنامه آموزش سریع نیروی انسانی در ایران را بررسی و مطالعه نمایند.

در تاریخ ۵ فوریهٔ ۱۹۷۷ در دو نسخه اصلی به زبان انگلیسی که هر دو به یک میزان از اعتبار قانونی و اجرائی برخوردارند، در مادرید تهیه و تنظیم و اجراء شد.

از طرف اسپانیا/امضا	از طرف ایران/ امضا
ادوارد وپنیا	جواد وفا
معاون وزیر بازرگانی اسپانیا	معاون وزیردارایی وامورااقتصادایران

۹. تفاهم‌نامهٔ توسعهٔ روابط اقتصادی و بازرگانی

مینوت تفاهم

به دعوت عالی‌جناب حسین معادی، معاون وزیر بازرگانی دولت پادشاهی ایران، عالی‌جناب کارلوس بوستلو، معاون وزیر بازرگانی پادشاهی اسپانیا از ۱۷ تا ۲۲ آوریل ۱۹۷۸، رسماً از ایران دیدار فرمودند.

در طی این دیدار، عالی‌جناب کارلوس بوستلو، با عالی‌جناب کاظم خسروشاهی وزیر بازرگانی ایران، عالی‌جناب فرخ نجم‌آبادی، معاون هیئت مدیره و مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران، عالی‌جناب جواد وفا، معاون وزیر دارایی و امور اقتصاد ایران، عالی‌جناب مهدی غفارزاده، معاون وزیر صنایع و معادن ایران، عالی‌جناب محمدرضا نقابت، معاون وزیر بهداشت و رفاه ایران و آقای فرخ رضا معاصر، رئیس کل شرکت ایرانی کشتیرانی آریا، ملاقات و مذاکره به عمل آوردند.

طرفین، روابط تجاری و اقتصادی بین دو کشور را در سطح وسیعی بررسی و بازبینی نمودند و به این نتیجه رسیدند که با توجه به توانایی‌های اقتصاد ملی ایران و اسپانیا، طیف گسترده‌ای برای توسعهٔ بیشتر همکاری‌های اقتصادی و بازرگانی دوجانبه وجود دارد و بر همین اساس، مقرر شد سه گروه کار مقدماتی برای ۱. بازرگانی، ۲. صنایع و کشاورزی، و ۳. کشتیرانی تأسیس شوند.

گروه کارهای مذکور چندین جلسه بحث و مذاکره داشتند و گزارشهای مربوطه خود را به رؤسای هیئتها ارائه نمودند.

در موارد اساسی زیر، دو هیئت به توافق نهایی نایل شدند:

بازرگانی

طرفین یادآور شدند که حجم کنونی بازرگانی بین دو کشور، ظرفیتهای بالقوهٔ اقتصاد ملی ایران و اسپانیا را کاملاً بازتاب نمی‌کند و نتیجه گرفتند که برای افزایش دادن به ایجاد توازن و هماهنگی در خصوص بازرگانی مشترک بین دو کشور، بازاریابی وسیع و همه‌جانبه و همچنین تنوع بخشیدن به آن (بازرگانی مشترک فوق)، ضرورت دارد.

طرف ایرانی همچنین علاقهٔ عمیق خویش به توسعهٔ صادرات غیرنفتی و بویژه

کالاهای ساخته و نیم‌ساختهٔ خود را به اسپانیا ابراز داشت و طرف اسپانیایی علاقه‌اش به توسعهٔ صادرات صنعتی اسپانیا به ایران را یادآور شد و همچنین از طرف ایران درخواست نمود، پروژه‌های کنونی مورد مذاکره بین کمپانی‌های اسپانیایی و سازمانهای ایرانی مربوطه را تشویق نماید.

طرف ایرانی به خرید اقلام زیر از اسپانیا، ابراز علاقه نمود:

ــ آب گرم کن

ــ کولرهایی که با نیروی بخار آب کار می‌کنند

ــ شیشهٔ ورق

ــ استوانه‌ها یا میله‌های کوتاه فولادی و دیگر محصولات فولادی.

سیم برق یا حلقه سیمهای ویژهٔ دستگاههای تغییردهنده ولتاژ برق و از این قبیل.

طرف اسپانیایی موافقت نمود، اطلاعات ضروری در مورد اقلام فوق را هرچه زودتر ارائه کند.

صنعت

گروه کار ویژهٔ این بخش همکاری کنونی در زمینه‌های زیر را با رضایتمندی یادآور شد:

ــ ساخت کارخانه‌های کشتی‌سازی

ــ ساخت بندر

ــ تولید آجر

هیئت اسپانیا به منظور توسعهٔ همکاری صنعتی بین دو کشور، پیشنهادهایی به منظور همکاری در زمینه‌های زیر را برای مطالعه سازمانهای ایرانی مربوطه ارائه نمود:

ــ سیستم برقی علائم راهنمایی راه‌آهن

ــ تولید فسفات آمونیم* معروف به DAP.

ــ تولید البسه

ــ کشف منابع فسفات

طرف اسپانیایی درخواست کرد از سازمان صنعتی پگاسو** اسپانیا به موقع لازم

* Di - Amonium Phosphate

** Pegaso

برای ارائهٔ پیشنهادهایش در زمینهٔ تولید صنعتی اتوبوس در ایران دعوت شود و همچنین مطالعه دربارهٔ امکانات همکاری ایران و اسپانیا در زمینهٔ اجرای پروژه‌های زیر را در ایران به سازمانها و مؤسسات مربوطه ایرانی توصیه نماید:

الف) پروژه‌های مربوط به ساختن بیمارستانها

ب) ساخت مراکز ورزشی و مدارس

ج) پروژه مربوط به دورنماسازی در شهستان پهلوی و مشهد

د) ساخت تسهیلات پارکینگ زیرزمینی

هـ) مشاوره برای ساخت و تولید مصالح مربوط به مقاوم‌سازی ساختمانها و ایجاد استحکام مضاعف برای آنها

و) طراحی و ساخت بازار مواد غذایی تهران و سیستم توزیع آن

ز) ساخت نیروگاهها

ح) واگنهای راه‌آهن

ط) مواد مصالح و تجهیزات ویژهٔ خطوط توزیع و انتقال نیرو

ی) همکاری در زمینهٔ جاده‌سازی و سدسازی

ک) کشتی های تجاری، گاز مایع طبیعی و گاز نفت مایع (گاز مایع حاصله از تبدیل نفت به گاز)*

ل) قایقهای ماهیگیری و قایقهای بزرگ کف‌تخت باری یا تفریحی

کشاورزی

گروه کار مربوطه یادآور شد که زمینه های متعددی برای همکاری بین بخشهای خصوصی و دولتی ایران و اسپانیا وجود دارند و طرف ایران خاطرنشان ساخت که زمینه های همکاری می توانند شامل موارد زیر باشند:

الف) ساخت و تولید ماشین‌آلات و ماشینها و ابزار و تجهیزات کشاورزی در ایران.

ب) عملیات توسعه و اصلاح زمین از قبیل مسطح‌سازی زمین و ساخت کانالهای آبیاری با شرکت کمپانی های اسپانیایی علاقه‌مند و ماهر.

* جملهٔ متن اصلی در درین‌جا افتادگی دارد و مغشوش است و به واژهٔ and ختم شده، ولی گویا مقصودشان صدور گاز ایران باشد.

ج) ساخت کارخانه‌های بسته‌بندی و درجه‌بندی و آماده‌سازی سبزی و میوه در ایران.

د) انتقال تکنولوژی کاشت تاک و درخت زیتون از اسپانیا به ایران.

دولت ایران با خرسندی همیاری مالی به منظور و در جهت اجرای پروژه‌های مشترکاً تصویب شدهٔ فوق را مورد بررسی قرار خواهد داد.

کشتیرانی

بین خطوط کشتیرانی آبهای ایران و شرکت اسپانیایی ای. ان. الکانو* در طی سال ۱۹۷۷ و سال جاری به منظور بررسی امکان تأسیس یک کمپانی کشتیرانی مشترک مذاکراتی به عمل آوردند ولی طرفین پس از مطالعات وسیع به این نتیجه رسیدند که سطح معاملات بازرگانی بین دو کشور در حال حاضر در حدی نیست که برای تأسیس یک چنین شرکتی کافی باشد و در عین حال قرار شد کمپانی مذکور به موقع خود و پس از رسیدن سطح معاملات بازرگانی دو کشور به حد لازم، تأسیس گردد.

در تاریخ ۱۸ سپتامبر ۱۹۷۷، موافقتنامه‌ای در این مورد بین دو کشور به امضا رسید و در حال حاضر مذاکرات مربوط به امکان تأسیس یک کمپانی کشتیرانی مشترک بین ایران و اسپانیا که در عین حال بین اسپانیا و کشورهای ثالث نیز سرویسهایی داشته باشد در جریان است.

تعیین گردید اجلاس بعدی این سلسله مذاکرات در ماه مه ۱۹۷۸ در مادرید برگزار گردد.

کمیتهٔ دائم

به منظور یاری رساندن به اجرای اهداف فوق، مقرر شد یک کمیتهٔ دائم متشکل از نمایندگان اتاق بازرگانی و صنایع و معادن و وزارتهای بازرگانی دو کشور تشکیل گردد و طرفین موافقت نمودند نخستین اجلاس این کمیته در هفتهٔ آخر ماه مه ۱۹۷۸ در تهران برگزار شود.

در تاریخ ۲۲ آوریل ۱۹۷۸ در تهران در دو نسخهٔ انگلیسی که هر دو به یک

* E.N. Elcano

میزان از اعتبار اجرایی و قانونی برخوردارند اجرا و تهیه گردید.

حسین معادی
امضا
معاون وزیر بازرگانی
دولت پادشاهی ایران
امضا

کارلوس بوستلو
امضا
معاون وزیر بازرگانی
پادشاهی اسپانیا
امضا

سند شمارهٔ ۱۷۳

استرالیا (۱۱)

۱. موافقتنامهٔ سرویسهای هواپیمایی

۱. متن موافقتنامه

موافقتنامهٔ بین دولت مشترک‌المنافع استرالیا و دولت شاهنشاهی ایران در خصوص سرویسهای هواپیمایی مابین قلمروهای دو دولت

مقدمه

نظر به اینکه دولت مشترک‌المنافع استرالیا و دولت شاهنشاهی ایران متعاهدین قرارداد بین‌المللی هواپیمایی کشوری که در تاریخ ۷ دسامبر ۱۹٤٤ در شیکاگو برای امضا آماده شده بود می‌باشند، مایلند به منظور استقرار سرویسهای هواپیمایی بین قلمرو خود موافقتنامه‌ای علاوه بر قرارداد مذکور منعقد نمایند، بنابراین نمایندگان تام‌الاختیار خود را بدین منظور به شرح زیر تعیین نمودند:

از طرف دولت مشترک‌المنافع استرالیا:

جناب آقای سناتور شین‌دان پالتریج، وزیر هواپیمایی کشوری

از طرف دولت شاهنشاهی ایران:

جناب آقای یدالله عضدی، وزیر امور خارجه

نمایندگان مزبور پس از مبادلهٔ اختیارنامه‌های کامل خود که در کمال صحت و اعتبار بود دربارهٔ مواد ذیل موافقت نمودند:

مادهٔ ۱

۱. برای مقاصد مندرج در این موافقتنامه جز در مواردی که مضمون عبارت مفهوم دیگری را ایجاب کند:

الف) مقصود از عبارت «قرارداد» قرارداد بین‌المللی هواپیمایی کشوری است

که در تاریخ ۷ دسامبر ۱۹٤٤ برای امضا در شیکاگو آماده شده بود و نیز شامل هر ضمیمه‌ای که تحت مادهٔ ۹۰ قرارداد مزبور مورد قبول واقع گردیده و هر اصلاحیه‌ای که در ضمایم مذکور یا در اصل قرارداد بر طبق مواد ۹۰ و ۹٤ قرارداد به عمل آمده است می باشد.

ب) مقصود از عبارت «مقامات هواپیمایی» در مورد دولت مشترک المنافع استرالیا مدیرکل هواپیمایی کشوری و هر شخص یا هیئتی است که مجاز به انجام وظایف فعلی مدیرکل هواپیمایی کشوری یا وظایف مشابه آن باشد و در مورد ایران ادارهٔ کل هواپیمایی کشوری و هر شخص و یا هیئتی است که مجاز باشد وظایف فعلی ادارهٔ کل هواپیمایی کشوری و یا وظایفی نظیر آن را انجام دهد.

ج) مقصود از عبارت «قلمرو» در مورد یک کشور اراضی و آبهای ساحلی متصل به آن است که تحت حاکمیت، سیطره، حمایت یا قیمومیت آن کشور باشد.

د) مقصود از عبارت «مؤسسهٔ هواپیمایی معینه» یک مؤسسهٔ هواپیمایی است که یکی از طرفین متعاهدین بر طبق مادهٔ ۳ به عنوان مؤسسهٔ هواپیمایی مجاز برای به کار انداختن سرویسهای هوایی بین المللی بر طبق مقررات مادهٔ ۲ کتباً به طرف متعاهد دیگر معرفی می نماید.

هـ) مقصود از عبارت «سرویس هوایی» هر سرویس هوایی است که طبق برنامه به وسیلهٔ هواپیما به منظور حمل و نقل عمومی مسافر یا بار یا پست تشکیل می شود.

و) مقصود از عبارت «سرویس هوایی بین المللی» یک سرویس هوایی است که از فضای قلمرو بیش از یک کشور عبور نماید.

ز) مقصود از عبارت «مؤسسهٔ هواپیمایی» هر مؤسسهٔ حمل و نقل هوایی است که یک سرویس هوایی بین المللی را تعبیه و یا بهره‌برداری نماید.

ح) مقصود از عبارت «توقف به منظورهای غیر از حمل و نقل» فرودآمدن هواپیما به منظور مقاصدی غیر از سوار یا پیاده کردن مسافر یا بار یا پست می باشد.

۲. برنامهٔ خطوط پرواز که ضمیمهٔ این موافقتنامه است جزء لایتجزای موافقتنامه بوده و هرگونه اشاره‌ای به «موافقتنامه» شامل برنامه خطوط پرواز نیز خواهد بود، مگر در مواردی که شرایط دیگری قید شده باشد.

مادهٔ ۲

هر یک از طرفین متعاهدین حقوق مشخصه در این موافقتنامه را به طرف متعاهد دیگر اعطا می‌نماید تا مؤسسهٔ هواپیمایی معینه طرف متعاهد دیگر قادر شود سرویسهای هواپیمایی بین‌المللی را در خطوطی که در برنامهٔ پرواز مشخص گردیده است و از این پس به ترتیب «سرویسهای مورد موافقت» و «خطوط مشخصه» خوانده می‌شود تأسیس و به کار اندازد.

مادهٔ ۳

۱. سرویسهای مورد موافقت در هر یک از خطوط مشخصه بنا به اختیار طرف متعاهدی که حقوق مزبور بر طبق مادهٔ ۲ این موافقتنامه به آن اعطا شده ممکن است بلافاصله یا بعداً به کار انداخته شود. سرویسهای مذکور نباید قبل از حصول شرایط ذیل به کار انداخته شود:

الف) طرف متعاهدی که حقوق مزبور به آن اعطا شده است یک مؤسسهٔ هواپیمایی را برای آن خط تعیین کرده باشد.

ب) طرف متعاهد اعطاکننده حقوق اجازهٔ لازم بهره‌برداری را برای مؤسسهٔ هواپیمایی مربوطه صادر کرده باشد.

اجازهٔ بهره‌برداری مورد بحث با شرط رعایت مقررات بند ۲ این ماده و بند ۱ مادهٔ ۸ بدون تأخیر داده خواهد شد.

۲. از مؤسسهٔ هواپیمایی که به وسیلهٔ یکی از طرفین متعاهدین تعیین شده ممکن است خواسته شود مقامات هواپیمایی طرف متعاهد را قانع سازد که صلاحیت انجام شرایطی را که در قوانین و مقرراتی که برای بهره‌برداری سرویسهای هوایی بین‌المللی وضع گردیده و معمولاً به وسیلهٔ مقامات مزبور اطلاق می‌شود دارا می‌باشد.

مادهٔ ٤

۱. به موجب مقررات این موافقتنامه مؤسسهٔ معینه هر یک از طرفین متعاهدین در موقع به کار انداختن سرویس مورد موافقت در یک خط معین از حقوق زیر بهره‌مند می‌گردد:

الف) حق توقف در قلمرو مزبور به منظورهایی غیر از حمل و نقل

ب) حق پرواز بدون فرودآمدن در قلمرو کشور متعاهد دیگر

ج) حق توقف در قلمرو مزبور در نقاطی که در برنامهٔ پرواز برای آن خط مشخص گردیده به منظور پیاده و سوار کردن محمولات بین‌المللی، مسافر، بار و پست.

۲. و نیز مقرر است که در مناطق جنگی یا مناطقی که در اشغال نظامی است یا مناطقی که جنگ و اشغال نظامی در آن تأثیر داشته است با توجه به مادهٔ ۹ قرارداد شیکاگو به کار انداختن اینگونه سرویسها منوط به اجازه و تصویب مقامات صلاحیتدار نظامی خواهد بود.

مادهٔ ۵

هیچ یک از مقررات این موافقتنامه طوری تلقی نخواهد شد که به مؤسسهٔ هواپیمایی معینه یکی از طرفین متعاهدین امتیاز گرفتن مسافر، بار و یا پست در قلمرو طرف متعاهد دیگر در ازای کرایه یا حق‌الزحمه به مقصدنقطهٔ دیگری در همان قلمرو اعطا شده است.

مادهٔ ۶

هیچ یک از مقررات این موافقتنامه طوری تلقی نخواهد شد که با تعهدات هر یک از طرفین متعاهدین که به موجب مادهٔ ۷ قرارداد به عمل آمده است مغایرت داشته باشد.

مادهٔ ۷

سوخت و روغن و قطعات یدکی و تجهیزات معمولی و ذخایر هواپیما در داخل هواپیماهای مؤسسهٔ معینه یکی از طرفین متعاهدین در موقع ورود به قلمرو طرف متعاهد دیگر و یا حمل شده به داخل چنین هواپیماهایی در قلمرو مذکور که بدون رضایت مقامات گمرکی از هواپیما تخلیه نشده باشد اگر صرفاً برای مصرف خود هواپیما یا مصرف در داخل هواپیمای آن مؤسسه در بهره‌برداری سرویسهای مورد موافقت باشد به شرط آنکه از جهات دیگر نیز مقررات گمرکی طرف متعاهد اخیرالذکر رعایت گردد، از حقوق گمرکی و هزینه‌های بازرسی و عوارض و مالیاتهای مشابه ملی یا محلی در قلمرو آن طرف معاف خواهد بود حتی در مواردی که ذخایر مزبور حین پرواز هواپیما در داخل آن قلمرو به مصرف برسد.

مادهٔ ۸

۱. هر یک از طرفین متعاهدین این حق را محفوظ خواهد داشت که از اعطای

حقوق مندرجه در مادهٔ ۲ به یک مؤسسهٔ هواپیمایی معینه به وسیلهٔ طرف متعاهد دیگر خودداری نماید و یا آن را نقض کند و یا شرایط دیگری را که در مورد به کار بردن آن حقوق لازم می‌داند تحمیل نماید در هر موقع که قانع نشده باشد که مالکیت عمده و کنترل مؤثر بر آن مؤسسه در دست طرف متعاهدی که مؤسسهٔ هواپیمایی را تعیین نموده است و یا اتباع آن طرف می‌باشد.

۲. در مواردی که مؤسسهٔ هواپیمایی از بهره‌برداری طبق شرایط مشروحه در این قرارداد تخلّف نماید، هر یک از طرفین متعاهدین این حق را برای خود محفوظ می‌دارد که اجرای حقوق اعطایی به مؤسسهٔ هواپیمایی معینهٔ طرف متعاهد دیگر تحت مادهٔ ۲ را معلق نماید و یا چنان شرایطی را که برای اجرای آن حقوق لازم می‌داند وضع کند.

۳. حقوق محفوظ شده در بندهای ۱ و ۲ این ماده به وسیلهٔ یک طرف متعاهد فقط پس از مشورت با طرف متعاهد دیگر به کار برده می‌شود مگر اینکه تعلیق فوری حقوق یا تحمیل شرایط برای احتراز از نقض بیشتر قوانین و مقررات طرف متعاهد اول ضرورت یابد.

مادهٔ ۹

۱. مؤسسات هواپیمایی معینه طرفین متعاهدین فرصت مناسب و متساوی خواهند داشت که سرویسهای مورد موافقت را در خطوط مشخصه در بین قلمروهای خود به کار اندازند.

۲. در به کار انداختن سرویسهای مورد موافقت مؤسسهٔ هواپیمایی معینهٔ هر یک از طرفین متعاهدین منافع مؤسسهٔ هواپیمایی معینهٔ طرف متعاهد دیگر را ملحوظ خواهند داشت تا تأثیر نامطلوبی در جریان امور سرویسهایی که طرف اخیرالذکر در تمام یا قسمتی از همان خطوط دایر نموده است حاصل نشود.

۳. سرویسهای مورد موافقت که به وسیلهٔ مؤسسات هواپیمایی معینهٔ طرفین متعاهدین برقرار می‌گردد باید کاملاً با احتیاجات عمومی حمل و نقل در خطوط معینه منطبق باشد و هدف اصلی آنها فراهم نمودن ظرفیت کافی باشد (با ضریب بارگیری معقولانه) که احتیاجات فعلی و منطقاً پیش‌بینی شدهٔ حمل و نقل مسافر و بار و محمولات پستی از مبدأ و یا به مقصد قلمرو طرف متعاهدی که مؤسسهٔ هواپیمایی را تعیین نموده است برآورد.

فراهم کردن وسایل حمل مسافر و بار و محمولات پستی از مبدأ قلمرو طرف متعاهد دیگر و به مقصد کشورهای ثالث و یا از مبدأ کشورهای ثالث و به مقصد قلمرو طرف متعاهد دیگر طبق اصل کلی که ظرفیت متناسب با شرح زیر باشد باید انجام گیرد:

الف) احتیاجات حمل و نقل از مبدأ و به مقصدقلمرو کشور متعاهدی که مؤسسهٔ هواپیمایی را تعیین نموده.

ب) احتیاجات حمل و نقل نواحی که مؤسسات هواپیمایی از آن عبور می نمایند پس از رعایت منافع سرویسهای حمل و نقل هوایی دیگری که به وسیلهٔ مؤسسات هواپیمایی کشورهای آن نواحی تأسیس شده است.

ج) احتیاجات خط هواپیمایی سرتاسری

مادهٔ ۱۰

۱. تعرفه هایی که برای هر سرویس مورد موافقت وضع می‌گردد بایستی به میزان عادلانه و با توجه به کلیهٔ عوامل مربوطه از جمله هزینهٔ بهره‌برداری، سود عادلانه، مختصات سرویس (مثلاً میزان سرعت و گنجایش) و تعرفه های خطوط هواپیمایی دیگر برای هر یک از قسمتهای خطوط مشخصه باشد تعرفه های مذکور بایستی طبق مقررات این ماده تثبیت گردد.

۲. موافقت در مورد تعرفه ها در موقعی که ممکن باشد بایستی از طرف مؤسسات معینهٔ مربوطه از طریق دستگاه تعیین نرخ مؤسسهٔ بین المللی حمل و نقل هوایی به عمل آید. در صورتی که این عمل امکانپذیر نباشد، نسبت به تعرفه های مربوط به هر یک از خطوط مشخصه بین مؤسسات هواپیمایی معینه توافق به عمل خواهد آمد.

در هر صورت اجرای تعرفه ها منوط به تصویب مقامات هواپیمایی طرفین متعاهدین می باشد.

۳. اگر مؤسسات معینهٔ ذی‌نفع نتوانند در مورد تعرفه ها موافقت حاصل نمایند یا اگر مقامات هواپیمایی هر یک از طرفین متعاهدین تعرفه هایی را که طبق بند ۲ این ماده به آنها تسلیم شده است تصویب ننمایند، مقامات هواپیمایی طرفین متعاهدین سعی خواهند کرد که نسبت به تعیین تعرفه های مزبور موافقت نمایند.

٤. اگر طبق بند ۳ این ماده توافق حاصل نشود، مورد اختلاف طبق مقررات مادهٔ

۱۵ این موافقتنامه حل و فصل خواهد شد.

۵. هیچ تعرفهٔ جدید یا اصلاحی به موقع اجرا گذارده نخواهد شد مگر اینکه به تصویب مقامات هواپیمایی هر دو طرف متعاهد رسیده باشد یا طبق مقررات مادهٔ ۱۵ این موافقتنامه توسط یک هیئت داوری تعیین شده باشد.

تا تعیین تعرفه‌هایی که بر اساس مقررات این ماده وضع می‌گردد تعرفه‌های موجود مجری خواهد بود.

مادهٔ ۱۱

مقامات هواپیمایی هر یک از طرفین متعاهدین در صورت تقاضای طرف متعاهد دیگر هر چندی به چندی اطلاعیه‌های آماری که معقولاً برای تجدید نظر در ظرفیت سرویسهای مورد موافقت مؤسسات هواپیمایی معینه ضروری باشد به مقامات هواپیمایی طرف متعاهد دیگر تسلیم خواهند نمود. چنین اطلاعیه‌هایی باید کلیهٔ اطلاعات لازم برای تعیین مقدار محمولاتی که توسط مؤسسات مزبور در خطوط مورد موافقت ازقلمرو یا به قلمرو طرف متعاهد دیگر حمل می‌گردد و همچنین مبدأ و مقصد محمولات مزبور را شامل باشد.

مادهٔ ۱۲

این موافقتنامه در سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری به ثبت خواهد رسید.

مادهٔ ۱۳

۱. مقامات هواپیمایی طرفین متعاهدین به منظور حصول اطمینان از وجود همکاری نزدیک در تمام موضوعاتی که در اجرای این موافقتنامه مؤثر است، در صورت تقاضای مقامات هواپیمایی هر یک از طرفین متعاهدین با یکدیگر مشورت خواهند نمود.

۲. چنانچه هر یک از طرفین متعاهدین مایل به تغییر هر یک از مقررات این موافقتنامه باشد ممکن است از طرف متعاهد دیگر تقاضا نماید که بین مقامات هواپیمایی طرفین متعاهدین در مورد تغییرات پیشنهادی مشورت به عمل آید. این مشورت در ظرف مدت ۶۰ روز از تاریخ تقاضا شروع خواهد شد، مگر اینکه طرفین متعاهدین در تمدید این مدت توافق نمایند. پس از اینکه مقامات مذکور در مورد تغییر مقررات موافقتنامه توافق نمودند تغییرات حاصله بعد از اینکه با مبادلهٔ یادداشت از مجرای سیاسی تأیید گردید به موقع اجرا گذارده خواهد شد.

مادهٔ ۱٤

هر گاه یک موافقتنامهٔ عمومی چندجانبه راجع به حمل و نقل هوایی نسبت به هر دو طرف متعاهد لازم‌الاجرا گردد، این موافقتنامه طوری اصلاح خواهد شد که با مقررات موافقتنامهٔ مذکور مطابقت داشته باشد.

مادهٔ ۱۵

۱. چنانچه بین طرفین متعاهدین دربارهٔ تفسیر یا اجرای این موافقتنامه اختلافی پدید آید، طرفین متعاهدین در وهلهٔ اول خواهند کوشید که با مذاکره آن را حل و فصل نمایند.

۲. در صورتی که طرفین متعاهدین از راه مذاکره به حل اختلاف نایل نشوند، ممکن است مورد اختلاف به درخواست هر یک از طرفین متعاهدین برای اخذ تصمیم به هیئتی مرکب از سه داور که هر یک از طرفین متعاهدین یکی از آنها را انتخاب نموده و داور سوم را داورهایی که بدین‌ترتیب انتخاب شده‌اند مشترکاً تعیین خواهند نمود ارجاع گردد.

هر طرف متعاهد در ظرف مدت ٦۰ روز از تاریخ دریافت یادداشت طرف متعاهد دیگر از طریق سیاسی مبنی بر تقاضای داوری نسبت به حل اختلاف به وسیلهٔ حکمیت داور خود را تعیین می‌نماید و داور سوم در ظرف مدت شصت روز دیگر از این تاریخ تعیین می‌گردد. چنانچه هر یک از طرفین متعاهدین در ظرف مدت معینهٔ مزبور از تعیین داور خودداری نماید یا داور سوم در مدت معینه تعیین نشود ممکن است انتخاب داور یا داورها برحسب مورد بنا به درخواست هر یک از طرفین متعاهدین از طرف رئیس شورای سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری به عمل آید. در چنین موردی داور سوم تابعیت کشور ثالثی را خواهد داشت و ریاست هیئت داوری را عهده‌دار می‌گردد.

۳. طرفین متعاهدین تعهد می‌نمایند که از هر تصمیمی که طبق بند ۲ این ماده اخذ شده است تبعیت نمایند.

مادهٔ ۱٦

هر یک از طرفین متعاهدین ممکن است در هر موقع قصد خود را مبنی بر خاتمهٔ این موافقتنامه به وسیلهٔ اخطاریه‌ای به طرف متعاهد دیگر اعلام نماید. همزمان با این اقدام نسخه‌ای از اخطاریهٔ مزبور باید به سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری نیز فرستاده

شود. این موافقتنامه یک سال پس از تاریخ رسید اخطاریهٔ مزبور به طرف متعاهد دیگر خاتمه می یابد مگر اینکه اخطاریه اعلام خاتمهٔ موافقتنامه قبل از انقضای مدت مزبور با توافق طرفین متعاهدین پس گرفته شود. در صورتی که طرف متعاهد دیگر از اعلام وصول اخطاریهٔ مزبور خودداری نماید، این اخطاریه چهارده‌روز پس از وصول نسخهٔ آن به سازمان بین المللی هواپیمایی کشوری وصول یافته تلقی می‌گردد.

مادهٔ ۱۷

این موافقتنامه طبق مقررات قانون اساسی طرفین متعاهدین به تصویب خواهد رسید و از تاریخ مبادلهٔ اسناد مصوبه که در کانبرا یا محل دیگری که با توافق طرفین تعیین شود صورت خواهد گرفت به موقع اجرا درمی آید.

برای تأیید مراتب فوق امضاکنندگان ذیل که از طرف دولتهای متبوع خود اختیار تام دارند این موافقتنامه را امضا نمودند.

در تاریخ بیست و نهم آذرماه یکهزار و سیصد و سی و نه مطابق با بیستم دسامبر هزار و نهصد و شصت در دو نسخه به زبان انگلیسی و فارسی که هر دو متساویاً معتبر می باشد در تهران امضا گردید.

از طرف دولت مشترک المنافع استرالیا
امضا

از طرف دولت شاهنشاهی ایران
امضا

برنامهٔ خطوط پرواز

۱. خطوطی که به وسیلهٔ مؤسسهٔ هواپیمایی معینهٔ استرالیا در رفت و برگشت مورد استفاده قرار خواهد گرفت:

استرالیا از طریق نقاط واقع در آسیای جنوب شرقی، سیلان، هندوستان و پاکستان به تهران و یا آبادان و نقاط ماورا به قاهره، بیروت، آنکارا، استانبول، آتن و ماورا.

۲. خطوطی که به وسیلهٔ مؤسسهٔ هواپیمایی معینهٔ ایران در رفت و برگشت مورد استفاده قرار خواهد گرفت:

پس از اینکه مؤسسهٔ هواپیمایی معینهٔ ایران پیشنهاد به کارانداختن یک سرویس مورد موافقت بر طبق مقررات این موافقتنامه نمود در این مورد توافق حاصل خواهد شد.

تبصره ــ مؤسسات هواپیمایی معینهٔ طرفین متعاهدین ممکن است در هر یک یا کلیهٔ پروازها فرود آمدن در هر یک از نقاط مذکور در خطوط معینه را حذف نمایند مشروط بر اینکه سرویسهای مورد بحث در نقطه‌ای در داخل قلمرو مربوطهٔ مؤسسهٔ هواپیمایی معینه شروع شود.

۲. موافقتنامهٔ فرهنگی

موافقتنامهٔ فرهنگی بین ایران و استرالیا

ایران و استرالیا نظر به علاقه‌ای که به تحکیم روابط دوستی بین کشورهای خود دارند و به منظور توسعهٔ همکاری فیمابین در زمینه‌های آموزشی و علمی و فرهنگی و اجتماعی به شرح زیر موافقت نمودند:

مادهٔ ۱

دو کشور به منظور آشنایی بیشتر اتباع خود با فرهنگ و تمدن یکدیگر در راه توسعهٔ مناسبات فرهنگی فیمابین اهتمام خواهند نمود.

مادهٔ ۲

دو کشور نحوهٔ همکاری در زمینه‌های آموزش و ادبیات و موسیقی و تئاتر و هنر و علوم و سایر فعالیتهای آموزشی را مورد بررسی قرار خواهند داد.

مادهٔ ۳

هر یک از دو کشور از طریق مبادلهٔ کتب و نشریات فرهنگی و ترجمهٔ آنها تشکیل نمایشگاههای علمی و هنری و صنایع دستی و ایراد سخنرانی و تشکیل سمینار و ترتیب جشن جهت اجرای موسیقی و هنرهای نمایشی و استفاده از رادیو و تلویزیون و سایر وسایل ارتباطی، علاقه‌مندی و آشنایی نسبت به فرهنگ و تمدن دیگری را ترغیب خواهند نمود.

مادهٔ ٤

هر یک از دو کشور می‌تواند با موافقت دیگری در سرزمین او مؤسسات فرهنگی تأسیس و نگاهداری نماید.

مادهٔ ۵

هر یک از دو کشور به منظور تحصیل و کارآموزی و انجام تحقیقات در مؤسسات آموزشی و فرهنگی خود اقدامات لازم را برای اعطای بورس به اتباع کشور دیگر مورد بررسی قرار خواهد داد.

مادهٔ ٦

دو کشور ــ طبق شرایط و مقرراتی که نسبت به آن توافق خواهند نمود ــ بازدید

و مبادلهٔ استادان دانشگاه و سایر کارمندان آموزشی و محققان و معلمان مدارس و کارشناسان فنی و دانشجویان و اعضای انجمنهای فرهنگی را ترغیب خواهند نمود.

مادهٔ ۷

هر یک از دو کشور ــ طبق قوانین و مقرارت مربوطهٔ داخلی ــ تسهیلات لازم را در سرزمین خود جهت اتباع کشور دیگر برای بازدید آنها از موزه‌ها و آثار تاریخی و کتابخانه‌ها و مؤسسات فرهنگی فراهم خواهد کرد. دو کشور مبادلهٔ اطلاعات مربوط به امور باستان‌شناسی را تشویق خواهند نمود.

مادهٔ ۸

دو کشور به منظور کمک به تفسیر و تعیین ارزش درجات علمی و گواهینامه‌های تحصیلی و در صورت اقتضا گواهینامه‌های حرفه‌ای در امر مبادلهٔ اطلاعات مربوط به استانداردها و پیشرفت‌های حاصله در نظامهای آموزشی خود با یکدیگر همکاری خواهند نمود.

مادهٔ ۹

هر یک از دو کشور تسهیلات لازمه را برای افرادی که توسط مقامات کشور دیگر به منظور تعلیم در مؤسسات فرهنگی و فنی و علمی او معرفی می شوند فراهم خواهند آورد.

مادهٔ ۱۰

دو کشور مبادلهٔ بازدید هیئتهای آموزشی و فرهنگی و مطبوعاتی و تیمهای ورزشی و اعضای سازمانهای دانشجویی را تشویق خواهند نمود.

مادهٔ ۱۱

هر یک از دو کشور جهانگردی توسط اتباع کشور دیگر را در سرزمین خود تشویق خواهد نمود.

مادهٔ ۱۲

دو کشور مبادرت به تشکیل کمیسیونی جهت اجرای مقررات این موافقتنامه خواهند نمود. این کمیسیون مرکب از نمایندگان هر یک از دو کشور به تعداد مساوی خواهد بود و هر دو سال یک بار متناوباً در تهران و کانبرا تشکیل خواهد شد.

مادهٔ ۱۳

موافقتنامهٔ حاضر از تاریخی که دو دولت انجام تشریفات قانونی و سایر اموری را که برای لازم‌الاجرا شدن آن ضروری است به اطلاع یکدیگر برسانند، به مرحلهٔ اجرا درخواهد آمد.

موافقتنامهٔ حاضر ۱۸۰ روز پس از تاریخی که هر یک از دو دولت تمایل خود را مبنی بر خاتمه بخشیدن به آن کتباً از مجرای دیپلماتیک به طرف دیگر اعلام نمایند فسخ خواهد گردید.

بنا به مراتب فوق، امضاکنندگان زیر که از طرف دولتهای متبوعهٔ خود دارای اختیارات لازمه می باشند، موافقتنامهٔ حاضر را امضا نمودند.

این موافقتنامه در دو نسخه به زبانهای فارسی و انگلیسی تنظیم گردید و هر دو متن متساویاً معتبر می باشند.

به تاریخ سوم مهرماه ۱۳۵۳

از طرف ایران
امضا

از طرف استرالیا
امضا

۳. موافقتنامهٔ بازرگانی

۱. متن موافقتنامه

موافقتنامهٔ بازرگانی بین دولت پادشاهی ایران و دولت استرالیا

دولت پادشاهی ایران و دولت استرالیا نظر به علاقهٔ مشترکشان به توسعه، ترویج و استحکام روابط بازرگانی بین دو کشور بر اساس برابری و سود مشترک در موارد زیر به توافق رسیده‌اند:

مادهٔ ۱

دولتین بر اساس قوانین و مقررات دارای اعتبار اجرایی در کشورهای مربوطهٔ خود، تمام اقدامات لازم و مناسب برای تسهیل، تقویت و تنوع بخشیدن به بازرگانی بین دو کشور و بویژه در خصوص مبادلهٔ کالاها و محصولات مذکور در فهرستهای (الف) و (ب) ضمیمهٔ همین موافقتنامه را به عمل خواهند آورد. شرایط مندرج در پاراگراف یک این ماده به معنای محدودیت تبادل کالا و محصول بین ایران و استرالیا فقط به اقلام مذکور در فهرستهای نامبرده یا محدودیت علاقه‌مندی دولتین به توسعهٔ تجارت بین ایران و استرالیا نیست. اصلاح فهرستهای نامبرده از طریق مبادلهٔ نامه بین دو حکومت و بر اساس رضایت هر دو، امکانپذیر خواهد بود.

مادهٔ ۲

به منظور پیشبرد اهداف مادهٔ ۱ این موافقتنامه، طرفین سازمانها و شرکتها و مؤسسات کشورهایشان را تشویق خواهند کرد، زمینه‌های دیگری برای قراردادهای درازمدت در موارد گوناگون را کشف نمایند و در موارد مقتضی به انعقاد قراردادهای فوق، اقدام کنند.

مادهٔ ۳

طبق قوانین و مقررات حکومتهای مربوطه، کالاهای صادره از یکی از دو کشور بالا به کشور دیگر، در مورد ورود به کشور واردکننده باید با گواهینامهٔ صدور تأیید و تصدیق شده توسط مقامات ذی‌صلاح کشور صادر کننده همراه باشد.

در این موافقتنامه، کالاهای ساخت و صادره از ایران در همه جا کالاهای ایرانی و کالاهای ساخت و صادره از استرالیا در همه جا کالاهای استرالیایی نامیده خواهند

شد.

مادهٔ ٤

به منظور پیشبرد اهداف این موافقتنامه، هر یک از دو حکومت مربوطه طبق قوانین و مقررات خودش، برگزاری نمایشگاههای تجاری توسط سازمانها و کمپانی های کشور حکومت دیگر را در کشور خود تشویق و تسهیل خواهد نمود.

مادهٔ ۵

دولتین ایران و استرالیا هریک طبق قوانین ومقررات رایج وجاری درکشورخود، توسعهٔ همکاری های فنی و صنعتی سودمند بین سازمانها و کمپانی های دو کشور را تشویق و تسهیل خواهند نمود.

مادهٔ ٦

تمام پرداختها و هزینه ها و کارمزدهای مربوط به بازرگانی ایران و استرالیا به ارز قابل تبدیل و بر اساس مقررات موجود تبدیل ارز خارجی در هر یک از دو کشور پرداخت خواهند شد.

مادهٔ ۷

به منظور ترویج و پیشبرد اهداف این موافقتنامه، کمیته ای متشکل از نمایندگان تعیین شده توسط دو دولت تأسیس شده است که سالی یک بار و در صورت موافقت طرفین، سالی چند بار به ترتیب (به صورت یک درمیان) در ایران و استرالیا گردهمایی خواهد داشت.

این کمیته:

الف) اجرای شرایط و مواد این موافقتنامه را بررسی خواهد نمود و زیر نظر خواهد داشت.

ب) تدابیر و اقدامات لازم برای حل و فصل مسائل ناشی از اجرای این موافقتنامه یا توسعهٔ بازرگانی بین دو کشور را، بررسی خواهد کرد و در مورد آنها تصمیم خواهد گرفت.

ج) به پیشنهادهای هر یک از دو دولت (در چارچوب اصول مندرج در این متن) به منظور توسعه و گوناگون سازی بیشتر بازرگانی بین دو کشور، توجه کافی خواهد داشت.

د) زمینه‌های مناسب همکاری‌های فنی و صنعتی، بویژه زمینه‌های جالب توجه در خصوص توسعهٔ مبادلات تجاری سودمند برای طرفین بر اساس همکاری‌های فوق راتعیین خواهد نمود.

هـ) پیشنهادهای هر یک از دو دولت برای تغییر یا تجدید نظر در فهرستهای (الف) و (ب) ضمیمهٔ این متن را بررسی خواهند نمود.

مادهٔ ۸

موافقتنامهٔ حاضر برای مدت یک سال منعقد شده است و از تاریخ روزی که دو دولت یادداشتهای رسمی مربوط به هماهنگی و تطابق مواد و مندرجات آن با دو قانون اساسی و دیگر مقررات قانونی مربوطهٔ ایران و استرالیا را مبادله نمایند، اعتبار اجرایی و قانون مسلم خواهد یافت و اعتبار مذکور را سال به سال (از تاریخ شروع به اجرا به عنوان نخستین روز سال اجرا) و در واقع برای مدت طولانی حفظ خواهد نمود مگر اینکه حداکثر سه ماه* پیش ازسررسید هر یک از سالهای موافقتنامه و از جمله سال اول آن، یکی از دو دولت تصمیم خود را در مورد لغو و ابطال این موافقتنامه کتباً و رسماً به دولت دیگر اطلاع دهد.

در تاریخ بیست و پنج سپتامبر ۱۹۷٤ در کانبرای استرالیا در دو نسخه به انگلیسی که هر دو به یک میزان از اعتبار قانونی و اجرایی برخوردارند تنظیم و تهیه گردید.

از سوی دولت استرالیا	از سوی دولت پادشاهی ایران
امضا	امضا

* در متن اصلی minimum به معنای حداقل آمده، ولی از قرار معلوم اشتباه کرده‌اند و مقصودشان Maximum به معنای حداکثر بوده است.

فهرست (الف)

صادرات ایران به استرالیا

اتوبوس
دوچرخه
موتورسیکلت
موتور دیزل
تلفن
کنتور آب
مبلمان و تجهیزات اداری
جاروب ویژهٔ قالی و از این قبیل
کلنگ و بیل و بیلچه و از این قبیل
سماور نفتی (Kerosene Samovar)
فلاسک
لوازم بهداشتی
چهلچراغ
کرومیت
سنگ تزیینی برای دکوراسیون
روغنهای صنعتی
گلیسرول
مواد دارویی و دارو
انواع حشره‌کش
انواع صابون و مایعات پاک‌کننده
واکس کفش
لوازم آرایش مصرفی
کاغذ دیواری
منسوجات پنبه‌ای سبک
پنبهٔ خام

قالی
انواع چرم و پوست
صمغ کتیرا
رُب شیرین بیان
پسته
بیسکویت
چای
خرما
خاویار
میگو
عرق دارای الکل نوشیدنی (با دو مارک تجاریِ ودکا و اراک)
زیره
گیاهان (طبی و صنعتی)
کالاهای صنایع دستی

فهرست (ب)

صادرات استرالیا به ایران

گاو و گوسفند زنده
گوشت گاو، گوسفند و بره
شیرخشک تمام‌چرب
شیرخشک کم‌چربی
پنیر
کره
روغن نباتی
روغن حیوانی (روغن کره)
پشم
گندم و غلات نظیر آن
دانه‌های روغنی
غلات ویژهٔ خوراک دام و ماکیان و از این قبیل
بذره‌های ویژهٔ کشت علفزار و نظایر آن
شکر
مواد شیمیایی و دارویی
کاغذ
اکسید آلومینیوم
فلزات و مواد معدنی
آهن و فولاد (شامل استوانه‌های کوتاه فولادی برای برخی صنایع)
ماشین‌آلات و ماشین‌های کشاورزی
لوازم اصلی و اساسی (غیریدکی) ماشین‌آلات
ماشینها و ماشین‌آلات ساختمانی
تجهیزات علمی و بیمارستانی و پزشکی

٤. یادداشت تفاهم اولین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی و بازرگانی

یادداشت تفاهم نخستین اجلاس کمیسیون مشترک ایران ـ استرالیا در سطح وزرا

نخستین اجلاس کمیسیون مشترک ایران ـ استرالیا، در سطح وزرا از ۸ تا ۱۰ اوت ۱۹۷٦ در تهران برگزار گردید.

ریاست هیئت ایرانی را عالی جناب منصور روحانی، وزیر کشاورزی و منابع طبیعی ایران و ریاست هیئت استرالیایی را عالی جاه حضرت اشرف جی. دی. آنتونی، معاون نخست‌وزیر استرالیا و وزیر اعظم (دارای مقامی بالاتر از وزیر) دو وزارتخانهٔ بازرگانی خارجی و منابع طبیعی استرالیا به عهده داشتند.

لیستهای کامل اسامی اعضای دو هیئت به پیوست همین متن از نظر مبارک می‌گذرند.

کمیسیون روابط تجاری و اقتصادی موجود بین دو کشور در سالهای اخیر را بررسی نمود و در همین مورد، رؤسای دو هیئت رشد تدریجی بازرگانی بین ایران و استرالیا را مرور کردند و امکانات موجود و بالقوهٔ گسترش بازرگانی و همکاری‌های اقتصادی بویژه در زمینه‌های کشاورزی و صنایع و معادن و از جمله کشف و استخراج اورانیوم را مورد بحث قرار دادند.

بازرگانی

کمیسیون پیشرفت بازرگانی بین دو کشور در سطح عمومی و کلّی از زمان انعقاد موافقتنامهٔ بازرگانی مورخ سپتامبر ۱۹۷٤ را بررسی نمود و در مورد اتخاذ تدابیر لازمه به منظور تقویت هرچه بیشتر روابط بازرگانی بین دو کشور، مذاکراتی انجام داد.

طرفین به این نتیجه رسیدند که امکانات بالقوه قابل توجهی برای افزایش بازرگانی بین دو کشور و به سود دو طرف وجود دارد و یادآور شدند که میزان صادرات استرالیا و بویژه مواد غذایی و آهن و فولاد استرالیا به ایران افزایش چشمگیری داشته است.

طرف استرالیایی، حمایت خود را از علاقه‌مندی دولت ایران به گسترش و تنوع بخشیدن به صادرات صنعتی ایران ابراز داشت، طرفین با تأکید روی توسعهٔ بازرگانی

بین دو ملت ایران و استرالیا، مجدداً تأیید نمودند که به منظور تسهیل، افزایش و تنوع بخشیدن به بازرگانی بین دو کشور و بویژه در ارتباط با کالاها و محصولات قیدشده در ضمایم (الف) و (ب) همین موافقتنامه، تمام تدابیر لازم باید اتخاذ گردد.

طرف استرالیایی در مورد سیستم اخیراً تکمیل و اصلاح شدهٔ ترجیحات تعرفه‌ای استرالیا که شامل محصولات ساخت یا تولید ایران نیز می‌شود، توضیحاتی معروض داشت و آمادگی خود را برای ارائهٔ راهنمایی و مشاوره و همیاری در زمینهٔ بازاریابی برای محصولات ایران در استرالیا مجدداً یادآور شد. طرفین خاطرنشان ساختند که در مورد کار و کاربردهای همانند «کمیتهٔ نمایندگان» و کمیسیون مشترک در سطح وزرای دو دولت در خصوص مواد موافقتنامهٔ بازرگانی همکاری و همبستگی مستقیم داشته باشند. کمیسیون به این نتیجه رسید که بهتر است اقدامات و تعهدات «کمیتهٔ نمایندگان دو دولت» همزمان با گردهمایی‌هایی از پیش تعیین شده یا همزمان با اجلاس «کمیسیون مشترک وزرا» که سالانه تشکیل می‌شود، نباشد.

کشاورزی

کمیسیون افزایش قابل توجه صادرات مواد غذایی و بویژه گوسفند از استرالیا به ایران را یادآور شد.

طرف استرالیایی به منظور تشویق و توسعهٔ پایدار درازمدت بازارهای ارزاق و تضمین دسترسی ایران به مواد غذایی صادره از استرالیا، در مورد نیاز به انعقاد موافقتنامه‌های درازمدت خرید بین مؤسسات مربوطهٔ ایرانی و صادرکنندگان و هیئتها و مؤسسات بازاریابی استرالیایی، تأکید نمود.

عملیات و پروژه‌های مشترک

طرفین، تشکیل «اُست- ایران»* پروژهٔ مشترک دایر در هر دو کشور ایران و استرالیا را که قرار است در زمینهٔ بازرگانی و تولید محصولات کشاورزی در استرالیا، فعالیتهای تجاری مستمر و قابل قبول داشته باشد، یادآور شدند. طرف استرالیایی خاطرنشان ساخت که علاقه‌مند است تمام مؤسسات و از جمله شرکتهای استرالیایی نیز اجازه داشته باشند در تجارت کشاورزی با طرفهای ایرانی معامله کنند و یا با طرفهای

* Aust - Iran به معنای استرالیا ــ ایران و به عنوان نام رسمی یک کمپانی یا اصطلاحاً پروژه مشترک.

مربوطهٔ مذکور، پروژه‌های مشترکی اجرا نمایند.

گوشت

طرف استرالیایی، صدور مقادیر عمدهٔ گوشت و بویژه گوسفند زنده به عنوان گوشت گوسفند از استرالیا به ایران را یادآور شد، و همچنین نیاز ایران به استمرار عرضهٔ گوشت صادره از استرالیا را تأیید نموده و نیز خاطرنشان ساخت که تضمین جریان عرضهٔ گوشت مذکور منوط خواهد بود به اطمینان یافتن تولیدکنندگان استرالیایی آن و دسترسی به بازار داخلی گوشت در ایران در درازمدت و بر اساس معامله با قیمتهای منصفانه و قابل قبول و در ضمن خاطرنشان شد که واردات گوشت گاو توسط ایران در حال افزایش بوده است و طرف استرالیایی، علاقهٔ خود به تأمین مقادیر اضافی گوشت گاو مورد نیاز ایران را اعلام داشت.

برای تسهیل بیشتر امر تأمین انواع و اقسام گوشت مورد نیاز مصرف کنندگان ایرانی به قیمتهای رایج و بازار پسند در سطح بین المللی، مقرر شد طرفین منظماً در این زمینه تبادل اطلاعات داشته باشند.

محصولات لبنی (لبنیات)

طرفین، پیشرفت مذاکرات بین سازمان لبنیات استرالیایی * و مقامات مربوطهٔ ایرانی در مورد فروش روغن کره (معروف به روغن حیوانی) و شیرخشک کم‌چربی به ایران را یادآور شدند، طرف ایرانی متذکر شده که واردات محصولات لبنیاتی به طور کلی در حال افزایش بوده و توسعهٔ دادوستد دو کشور در این مورد، با توجه به قیمتهای مربوطه دربازارجهانی لبنیات و کیفیت محصولات مورد معامله، مطلوب اعلام شد.

طرفین یادآورشدندکه استرالیا درنظر دارد یک‌نوع پنیرگاوی از نوع پنیرفتا ** تولید کند که ممکن است مورد قبول بازار داخلی ایران باشد و به این نتیجه رسیدند که محصول مذکور در صورت مطلوب بودن قیمت و کیفیت و طعم آن از نظر ایرانی ها، ممکن است فروش خوبی در ایران داشته باشد.

غلات

طرف ایرانی نیاز خود به ادامهٔ خرید غلات از استرالیا را تأیید نمود و از اشتیاق

* Australian Dairy Gorporation

** Feta

استرالیا برای فروش غلات مرغوب و در عین حال در سطح بین‌المللی نسبتاً ارزان تشکر کرد.

در همین زمینه، طرف استرالیایی وظایف و طرز کار هیئتهای گوناگون بازاریابی استرالیا را که با صدور غلات از استرالیا سروکار دارند، بازگو نمود و در مورد آنها توضیحاتی ارائه داد.

عملیات دامداری و دامپروری

طرفین امکان اجرای پروژهٔ مشترک همکاری در زمینهٔ توسعهٔ «مرتع پهناور گرگان»* به‌مساحت حداکثر پانصد هزار هکتار در شمال ایران را که برای کشاورزی و دامداری مناسب است، مورد بحث و مذاکره قرار دادند، گزارشهای مطالعات مربوط به این پروژه، به طرف استرالیایی تسلیم و مقرر گردید طرف مذکور توجه بخش خصوصی استرالیا را به پروژهٔ فوق جلب نماید.

طرف ایرانی یادآور شد که از طرحهای کمپانی های استرالیایی برای شرکت در امر تولید بذر مخصوص مراتع و مرغزارهای ایران به صورت پروژه‌های مشترک بین دو کشور را استقبال خواهد نمود و طرف استرالیایی پذیرفت که توجه کمپانی های مربوط استرالیایی را به این موضوع معطوف دارد.

شکر

طرف استرالیایی علاقه‌مندی کامل خود به فروش شکر خام به میزان معتنابه و در سطح تجاری بالا به ایران را اعلام داشت و آمادگی شرکت سی.اس.آر با مسئولیت محدود** عامل فروش صادراتی منحصر به فرد شکر استرالیا را به شرکت در مشاورات مربوط به امر نصب و تأسیس تسهیلات و تجهیزات مناسب ویژهٔ دریافت و باراندازی و حمل و نقل اولیهٔ شکر خام با مقامات مربوطهٔ ایرانی و مقامات شرکت مذکور شروع و ادامه یابند. طرف استرالیا خاطرنشان ساخت که از مقامات ایرانی فوق بزودی دعوت خواهد نمود برای دیدن و بررسی تجهیزات و تسهیلات مذکور در بالا به استرالیا سفر کنند.

کشت زمینهای بایر

نظر به شباهت شرایط آب و هوایی در بخشهای عمده‌ای از دو کشور، طرف

* Gorgan Range Land

** OC.S.R. Limited

استرالیا نتیجه گرفت که ماشین‌آلات و تکنیکهای استرالیایی رایج می‌توانند در امر اجرای پروژه‌های توسعهٔ کشاورزی ایران، مفید فایده باشند و مقرر شد مقامات ایرانی مربوطه به منظور بررسی و ارزشیابی این قبیل تکنیکها و تجهیزات به استرالیا سفر کنند.

طرف استرالیا پیشنهاد کرد برای نمایش و ارائه و عرضهٔ ماشین‌آلات و تجهیزات فوق یک هیئت فنّی به ایران اعزام دارد و طرفین، منافع مشترک حاصله از همکاری هرچه بیشتر بین مؤسسات ایرانی و استرالیایی دست‌اندرکار کشت زمینهای بایر، بویژه به صورت پروژه‌های مشترک را مورد تأیید قرار دادند و مقرر شد طرف استرالیا کمپانی‌های مربوطهٔ خود را تشویق کند در زمینهٔ پروژه‌های مربوط به کشت زمینهای بایر پیشنهادهای بخصوص و معینی به ایران تسلیم نمایند.

تجهیزات نگهداری از مواد غذایی و سیلوهای غلات

طرفین علاقهٔ خود را به همکاری کمپانی‌ها و مؤسسات دو کشور در زمینهٔ طراحی و ساخت تسهیلات و تأسیسات لازم برای نگهداری از مواد غذایی و از جمله تأسیسات ویژهٔ سردخانه‌ها و سیلوهای غلات و ساخت تجهیزات مربوطه در ایران ابراز داشتند و یادآور شدند که چند کمپانی استرالیایی در حال حاضر و با همکاری چند شرکت ایرانی، مشغول اجرای فعالیتهایی در ایران در موارد فوق‌الذکرند.

طرف استرالیایی خاطرنشان ساخت که از برنامهٔ تنظیمی قطعی ایران به منظور توسعهٔ تأسیسات سیلو و انبار مواد غذایی در ایران با خبر است و خوشحال خواهد شد از کمپانی‌های استرالیایی دعوت شود در اجرای پروژه‌های پیش‌بینی شده در برنامهٔ فوق شرکت نمایند.

طرف ایرانی از علاقهٔ استرالیا به شرکت در اجرای پروژه‌های مذکور تشکر کرد و پیشنهاد نمود استرالیا، طرحهای پیشنهادی معین و بخصوص خود را در این ارتباط به مقامات ایرانی مربوطه تسلیم نماید.

صنعت و استخراج معادن

کمیسیون روی اهمیت روابط دو کشور در ارتباط با همکاری مشترک در زمینهٔ استفادهٔ کامل از مواد معدنی و از جمله اورانیوم تأکید نمود و در همین خصوص، مواردی را که ذیلاً ملاحظه می‌شود، تعیین و تأیید کرد:

۱. اورانیوم

طرف ایرانی دربارهٔ برنامه‌هایش در زمینهٔ تولید و توسعهٔ نیروی اتمی در ایران و در نتیجه نیازهای احتمالیش به اورانیوم توضیحاتی ارائه نمود و:

ــ علاقه‌اش به تهیهٔ اورانیوم به قیمت عادلانهٔ بازار جهانی و بر اساس شرایط منطقی و منصفانه و بر اساس یک قرارداد خرید درازمدت از بخش خصوصی یا دولتی استرالیا را ابراز داشت و برنامهٔ حاوی لیست نیازهای خود به اورانیوم را به طرف استرالیا تحویل داد.

ــ آمادگی خود را برای شرکت در پروژه‌های مشترک با بخش خصوصی یا دولتی استرالیا به منظور کشف اورانیوم در نواحی مستعد تشخیص داده شدهٔ استرالیا یادآور شد.

ــ خواست خود برای شرکت در پروژه‌های مشترک با بخش خصوصی یا دولتی استرالیا به منظور بهره‌برداری از ذخایر اورانیوم شناخته شده در استرالیا را اعلام داشت و

ــ آمادگی خود را برای مذاکره در مورد امکان همکاری به منظور ایجاد تأسیسات و کارخانه‌های غنی‌سازی اورانیوم* در استرالیا خاطرنشان ساخت.

طرف استرالیایی اعلام داشت که حکومت استرالیا تا پیش از دریافت گزارش موسوم به گزارش رنجر** تحت عنوان «بررسی تأثیرات کشف و بهره‌برداری از اورانیوم روی محیط زیست» که متن مقدماتی آن قرار است بزودی ارائه شود و متن نهایی آن قرار شده تا پیش از پایان یافتن سال جاری عرضه گردد، حق ندارد در هیچ موردی در خصوص اورانیوم، تصمیمی اتخاذ نماید.

طرف استرالیایی یادآور شد که اگر جریان کار در این زمینه پیشرفت کند و به نتایج نهایی خود برسد، ایران نیز دقیقاً مثل تمام کشورهای دیگری که در زمینهٔ تولید اورانیوم احتمالاً با استرالیا معاملاتی خواهند داشت و به طور یکسان و همانند با آنها، از امتیازات معین مربوطه در این مورد برخوردار خواهد بود و مقرر شد نمایندگان سازمان

* Uranium Enrichment

** Ranger، در این متن به نظر اسم خاص یک مقام استرالیایی بوده در رابطه با گزارشی که در متن بالا به آن اشاره شده و به اقرب احتمال مسئول اصلی تهیه و ارائهٔ گزارش فوق‌الذکر بوده است. این قبیل گزارشهای معین بر اساس فلان یا بهمان اسم خاص در کشورهای انگلوساکسون معمول‌اند. در جای دیگر از همین متن به جای Ranger، واژهٔ Renger آمده که به گمان غلط چاپی است ــ مترجم.

انرژی اتمی ایران و کمیسیون انرژی اتمی استرالیا به منظور مذاکره دربارهٔ امکانات همکاری در زمینهٔ تأسیس کارخانه های غنی سازی اورانیوم که در استرالیا ساخته خواهند شد، یک گردهمایی تشکیل دهند.

طرف استرالیایی دربارهٔ شرایط و مقررات مربوط به ایمنی صدور مواد اتمی شامل سوختهای هسته ای و از جمله اورانیوم از استرالیا به دیگر کشورها توضیحاتی ارائه نمود و یادآور شد که پیش از تصمیم گیری های نهایی و قطعی در مورد موضوعات مرتبط با گزارش رنجر حکومت استرالیا خوشحال خواهد شد شاهد دیدار مقامات مربوطهٔ ایران از استرالیا به منظور برگزاری مذاکرات تفصیلی در مورد جزئیات پیشنهادهای کنونی و مقدماتی ایران در این زمینه باشند.

۲. بوکسیت خاک حاوی آلومینیوم/ اکسید آلومینیوم

طرفین، توانایی های استرالیا به عنوان یکی از عمده‌ترین تولیدکنندگان بوکسیت (خاک حاوی آلومینیوم) و اکسید آلومینیوم در سطح بین المللی را تأیید نمودند و امکانات آن را برای افزایش صادرات اکسید آلومینیوم به ایران یادآور شدند.

دو کشور همچنین امکان دنبال کردن مطالعات مربوط به اجرای یک پروژهٔ مشترک برای استخراج بوکسیت و تولید اکسید آلومینیوم در استرالیا به منظور صدور به ایران و شرکت یک یا چند طرف استرالیایی در یک پروژهٔ مشترک ذوب آلومینیوم در ایران را مورد بحث و مذاکره قرار دادند و مقرر شد اطلاعات بیشتری در همین خصوص بین مقامات دو کشور مبادله شوند و از کارشناسان فنی ایران دعوت شود در خصوص مطالعات مربوط به اجرای این طرحها، بزودی از استرالیا دیداری داشته باشند.

۳. کشف معادن و مواد معدنی

استرالیا روی همسانی شرایط عملیات در دست اجرای کشف معادن در هر دو کشور تأیید نمود، در مورد تخصصهایی که کمپانی ها و شرکتهای مهندسی مشاور مربوطهٔ استرالیا می توانند در این زمینه عرضه کنند، توضیحاتی داد و یادآور شد که در صورت لزوم، توسعهٔ همکاری بین شرکتهای ایرانی و استرالیایی در این زمینه را تسهیل خواهد نمود.

ایران به موضوع فوق بذل توجه نمود و متذکر شد که ایجاد همکاری ثمربخش در این مورد به سود دو کشور می باشد و شرکتهای طرفین با علاقه‌مندی آن را بررسی خواهد

نمود.

٤. فسفات و کود شیمیایی

طرفین امکانات بالقوه و قابل توجه استخراج و عمل‌آوری فسفات سنگ در استرالیا را به منظور تأمین مواد اولیه برای تولید اسید فسفوریک مورد نیاز ایران و متقابلاً ایران به فروش سولفورو گاز آمونیاک* به استرالیا ابراز علاقه کردند و قرار شد زمینه‌های فوق و همچنین امکان اجرای عملیات مشترک در خصوص موضوعات فوق در ایران و استرالیا هر دو، بیشتر بررسی شوند.

۵. سرب و روی

طرف استرالیا در مورد تجربیات و توانایی‌های فنّی خود در زمینهٔ تولید سرب و روی، توضیحاتی ارائه نمود و امکانات ارائه خدمات شرکتهای مهندسی مشاور مربوطهٔ استرالیا در همین خصوص و یا شرکت کمپانی‌های مربوطهٔ استرالیا در پروژه‌های مشترک مربوط به عملیات ذوب سرب و روی در ایران را مطرح کرد.

طرف ایرانی به پیشنهادهای فوق علاقه نشان داد و مقرر شد اطلاعاتی دربارهٔ امکانات مذکور بین طرفین مبادله شوند.

٦. آلیاژهای آهن

طرف استرالیایی، علاقه‌اش به شرکت در امر تولید آلیاژ آهن در ایران را اعلام داشت و قرار شد جریان مشاورات لازم با شرکتهای تجاری مربوطه در استرالیا را تسهیل نماید.

۷. مواد معدنی

طرف استرالیا در مورد تجربیات تولیدکنندگان تجهیزات استخراج معادن و مهندسین مشاور مربوطه در مواردی که به همکاری‌های احتمالی و امکانپذیر آنها در زمینهٔ توسعهٔ تولیدات معدنی در ایران مربوط می‌شوند، توضیح داده و بویژه در مورد ماشین‌آلات و سیستمهای ابداعی و مخصوص درجهٔ یک کمپانیهای استخراج معدن استرالیا در خصوص تمام مراحل کشف و استخراج و عمل آوردن مواد معدنی و همچنین اجرای پروژه‌های تمام و کمال تا مرحلهٔ تحویل کلیهٔ تأسیسات و تجهیزات و

* گاز آمونیا (Ammonia) که در ایران به آن آمونیاک می‌گویند.

کارخانه‌های مربوطه به طور کامل و آماده برای شروع کار و همچنین اجرای عملیات زیربنایی کامل در همین زمینه، تأکید نمود.

یادآور شد که کمپانی های استرالیایی آماده‌اند در امر توسعهٔ استخراج معادن در ایران به عنوان مشاور و در زمینهٔ طراحی و تأمین و نصب تجهیزات و تأسیس کارخانه های کامل آماده برای شروع به کار، شرکت کنند و همچنین هیئتی شامل نمایندگان کمپانی های سازندهٔ تجهیزات استخراج معدن به ایران بفرستند. مقرر شد، اطلاعات مربوط به همکاری در این زمینه در صورت لزوم بین طرفین مبادله شوند.

۸. مسکن و خانه‌سازی

طرف استرالیایی، علاقهٔ شرکتهای اجرایی و توسعهٔ پروژهٔ خود را به همکاری در امر خانه‌سازی به مقیاس وسیع و اجرای پروژه‌های توسعهٔ شهری در ایران و همکاری با شرکتها و مؤسسات ایرانی به صورت عملیات مشترک در این زمینه، ابراز داشت.

جالب توجه است بدانیم که در حال حاضر چند کمپانی استرالیایی دفاتری در تهران دارند.

طرف ایرانی به علاقه‌مندی شرکتهای مذکور بذل توجه نمود و آمادگی خود برای بررسی پیشنهادهایشان در زمینه های فوق را اعلام داشت.

اجلاس آینده

مقرر شد دومین اجلاس این کمیسیون مشترک در سطح وزرا در سال ۱۹۷۷ در کانبرا برگزار شود.

در تاریخ ۱۰ اوت ۱۹۷۶ در تهران در دو نسخه به زبان انگلیسی که هر دو به یک میزان از اعتبار اجرایی نهایی و قطعی برخوردارند، تنظیم و تهیه گردید.

ژ. دی. آنتونی — منصور روحانی

رئیس هیئت استرالیا — رئیس هیئت ایران

امضا — امضا

ضمیمهٔ ۱

لیست اسامی اعضای هیئت ایرانی

عالی جناب منصور روحانی وزیر کشاورزی و منابع طبیعی

عالی جناب اکبر اعتماد معاون نخست‌وزیرورئیس کل سازمان انرژی اتمی

عالی جناب جواد وفا معاون وزیردارایی وامورا‌قتصاددرامور بین المللی

عالی جناب محمدهادی قوامیان معاون وزیرکشاورزی و منابع طبیعی در امور کشاورزی بازرگانی (در سطح بزرگ و یکپارچه)

عالی جناب مهدی غفارزاده‌معاون وزیرصنایع ومعادن درامورمربوط به صنایع

عالی جناب جعفرمحسن زاده‌مدیرعامل بنیاد توسعهٔ مراتع

عالی جناب رضا درودیان عضو هیئت مدیرهٔ پروژهٔ مشترک اُست ـ ایران *

آقای بیژن نوذری رایزن ارشد وزیردارایی و اموراقتصاد

آقای پرویزمنصورمؤید مدیراجرایی ادارهٔ امور اقتصادی وزارت امورخارجه

آقای ابوالحسن میربهاء رئیس کل ادارهٔ همکاری‌های اقتصادی وزارت داریی و امور اقتصاد

آقای کامل حلمی کبیر مدیرعامل خطوط کشتیرانی جنوب

آقای رحیم‌نیا مدیرعامل شرکت سیمان بلوچستان

آقای قاسم اعرابیان رئیس بخش اکتشاف و سوخت سازمان انرژی اتمی

آقای محسن خادم معاون ادارهٔ صنایع کشاورزی وزارت کشاورزی و منابع طبیعی

آقای منوچهرفلاح‌تفتی معاون امور بازرگانی وزارت بازرگانی درارتباط با امور بازرگانی با آسیا و اقیانوسیه

آقای عباس نعمتی رئیس ادارهٔ سرمایه گذاری‌های بین المللی بانک توسعهٔ کشاورزی ایران

آقای صالح امیرخلخالی رئیس کل بخش همکاری‌های اقتصادی با آسیای خاوری و اقیانوسیهٔ وزارت دارایی و امور اقتصاد

* ترجمهٔ واژه به واژه طبق متن اصلی.

ضمیمهٔ ۲

لیست اسامی اعضای هیئت استرالیایی

عالی جناب ژ.دی.آنتونی	معاون نخست‌وزیر و وزیر منابع طبیعی و بازرگانی خارجی *
عالی جناب اچ.مکی	وزیر بازرگانی خارجی
عالی جناب جی. اسکالی	وزیر منابع طبیعی
عالی جناب آی.جی.بادن	سفیرکبیر استرالیا در ایران
آقای ال.پی.دیوتی	معاون وزارت بازرگانی خارجی
آقای پی.جی.دیکسون	دستیار اول وزارت بازرگانی
آقای جی. مکی	دستیار اول وزارت صنایع مادر
آقای دبلیو.جی.برنز	فرستادهٔ مخصوص دولت استرالیا به عنوان سفیر درامورتجاری ازسفارت استرالیا درایران
آقای آر.آر.دین	دستیار وزیر خزانه داری کل
آقای دکتر ام.جی.مسنجر	دستیار وزیر صنایع و تجارت
آقای جی.بی.کارتر	دستیار وزیر منابع طبیعی
آقای جی.ام.سی.واتسون	رایزن سفارت کبرای استرالیا در ایران

* ترجمهٔ واژه به واژه طبق متن اصلی؛ ولی با توجه به بقیهٔ لیست می‌توان به این نتیجه رسید که ایشان وزیر اعظم دو وزارتخانهٔ «بازرگانی خارجی» و «منابع طبیعی» بودند که هر کدام یک وزیر جداگانه داشتند.

۵. یادداشت تفاهم دومین اجلاس کمیسیون مشترک اقتصادی و بازرگانی و ضمایم

موافقتنامهٔ دومین اجلاس کمیسیون مشترک وزیران ایران و استرالیا

دومین اجلاس کمیسیون مشترک وزیران ایران و استرالیا از تاریخ ۸ تا ۹ ژوئن ۱۹۷۸ در کانبرا تشکیل گردید.

ریاست هیئت نمایندگی ایران را جناب آقای احمدعلی احمدی، وزیر کشاورزی و عمران روستایی و ریاست هیئت نمایندگی استرالیا را جناب آقای J.D Anthony کفیل نخست‌وزیری و وزیر بازرگانی و منابع آن کشور برعهده داشتند. نام اعضای هیئتهای نمایندگی دو طرف در ضمایم شمارهٔ ۱ و ۲ پیوست است.

کمیسیون روابط بازرگانی و اقتصادی دو کشور را از تاریخ تشکیل اولین اجلاس تاکنون مورد بررسی قرار داد. گسترش مبادلات و امکانات توسعهٔ همکاری‌های اقتصادی و بازرگانی بین دو کشور بخصوص در زمینه‌های کشاورزی، گوشت، گوسفند، صنایع معادن و اورانیوم مورد بررسی و مذاکرهٔ طرفین قرار گرفت.

بازرگانی

طرفین به این نکته توجه نمودند که مبادلات بازرگانی بین دو کشور در سال گذشته به نحو قابل توجهی افزایش یافته و امکان گسترش بیشتر این همکاری در جهت منافع دو کشور تأکید گردید. افزایش صادرات استرالیا به ایران مخصوصاً گوسفند زنده و گوشت لاشه مورد توجه دو طرف قرار گرفت.

طرف استرالیا نظر طرف ایران در مورد تنوع و توسعهٔ اقلام صادراتی ایران را از جمله فرآورده‌های صنعتی را با نظر مساعد مورد توجه قرارداده، طرفین ضمن تأکید توسعهٔ بازرگانی بین دو کشور موافقت نمودند که به منظور تسهیل،توسعه و تنوع بخشیدن به اقلام مبادلاتی بخصوص فرآورده‌ها و کالاهایی که در فهرستهای (الف) و (ب) ضمیمهٔ موافقتنامهٔ بازرگانی دو کشور منظور گردیده همه گونه اقدامات لازم را به عمل آورند. در این زمینه امکانات طرف ایران برای صادرات خرما به کشور استرالیا مورد بحث واقع شد و طرف استرالیا اظهار نمود که در این مورد توصیه‌های لازم به واردکنندگان استرالیایی به عمل خواهد آمد.

طرف استرالیایی سیستم جدید تعرفه‌های ترجیهی را که شامل فرآورده‌های ایران می‌گردد تشریح نمود و آمادگی خود را برای راهنمایی و کمک در امر بازاریابی محصولات ایرانی در استرالیا اعلام کرد. در این مورد طرفین موافقت نمودند که یک هیئت بازرگانی ایرانی به منظور مطالعه و بررسی این امکانات به استرالیا عزیمت نماید. طرف استرالیا آمادگی خود را برای تسهیل انجام این مأموریت به اطلاع هیئت نمایندگی ایران رساند.

با توجه به تصمیمات اولین اجلاس و با در نظر گرفتن فعالیتهای هم‌جهت کمیته‌های نمایندگان که در چارچوب مفاد موافقتنامهٔ بازرگانی و کمیسیون مشترک وزیران دو کشور تشکیل گردیده‌اند، طرفین تأکید نمودند که فعالیتهای این کمیته‌ها باید با هماهنگی و تماس مستقیم با یکدیگر انجام گیرد و در این زمینه موافقت شد که اجلاس کمیتهٔ نمایندگان قبل یا همزمان با اجلاس کمیسیون مشترک وزیران تشکیل گردد.

کمیسیون مشترک وزیران نسبت به امر بازرگانی اقلام زیر به شرح زیر اظهار نظر نمود:

گوسفند زنده و گوشت گوسفند

افزایش صادرات گوسفند زنده و گوشت گوسفند از استرالیا به ایران مورد توجه طرفین قرار گرفت. طرف استرالیا با توجه به افزایش تقاضا از ایران، آمادگی خود را برای توسعهٔ این همکاری بخصوص در مورد گوشت سرد اعلام نمود. طرف ایران اطلاع داد که تقاضا از گوشت گوسفند یخزده در جهت برهٔ استرالیایی معطوف خواهد شد و کلیهٔ خریدها بر اساس قیمتهای قابل رقابت انجام خواهد گرفت.

طرف استرالیا با تکرار نظر قبلی خود در اولین اجلاس کمیسیون اظهار داشت که برای تأمین مستمر نیاز ایران به گوشت، تولیدکنندگان استرالیایی باید از وجود بازار به مدت طولانی و بر اساس قیمتهای منصفانه برای دو طرف اطمینان داشته باشند و اظهار امیدواری کرد که در آینده پیشرفتهایی در این زمینه به عمل آید.

طرف استرالیا همچنین اظهار نمود قیمتهای جاری و آینده و همچنین مقادیر این دو فرآورده باید مورد تجدید نظر قرار گیرد. شرکت گوشت و دام استرالیا صلاحیت قانونی و مسئولیت تنظیم قیمتهای گوشت و دام را برعهده دارد بنابراین پیشنهاد نمود که شرکت

مـزبور و سازمان گوشت ایـران در اولین فرصت مذاکرات و تـماس خود را به منظور روشن نمودن مسائل فوق الذکر آغاز نمایند.

گوشت گاو

کمیسیـون بـه این امر توجه نـمود که واردات گوشـت گـاو به ایران از استرالیـا و سایر کشورها رو بـه افزایش است و طرف استـرالیا علاقهٔ خـود را نسبت به افزایش مـیزان صادرات گاو به ایران اعلام کرد.

گندم

طـرفین از عـدم تـوانایـی اسـترالیـا نسبت بـه تـأمین نـیاز ایران بـه گـندم در سال ۷۸ــ۱۹۷۷ به علت وضع بد محصول اظهار تأسف نمودند.

طـرف اسـترالیا یادآور شـد کـه در صورتی وضع محصول رضایت‌بخش باشد آماده است کـه در سـال ۷۹ــ۱۹۷۸ مقادیـر لازم گـندم بـه ایـران صادر نمـایـد و اضافـه نـمود چنانچه ایـران نیاز مستمـر به این کالا داشته باشد می تواند کمبود خود را به طور سالانه از استرالیا تأمین نماید.

محصولات دانه‌ای

طـرف اسـترالیـا اظهـار داشـت که ایـران در سـال ۷۷ــ۱۹۷۶ مقـادیری ذرت علوفه‌ای بـه ارزش ۲/۵ مـیلیون دلار از اسـترالیا خریداری نـموده است و اظهار امـیدواری کـرد که در آینده نیز امـکـانات تنوع صنایـع تولیدی محصولات دانه‌ای اسـترالیا مورد توجه واردکنندگان ایرانی قرار گیرد.

طرف ایـران آمادگی خود را برای بـررسی مـوضوع و اعلام نیاز احـتمالی ایران به اطلاع طرف استرالیا رساند.

دام زنده برای کشتار

علی رغـم ممـنوعیـت اخیـر واردات دام زنده از اسـترالیـا به ایران، طرف اسـترالیا علاقـهٔ خـود را به صدور دام زنـده بـه ایران بـه مـنظور پرواربنـدی ابراز کرد. طـرف ایران خط مشـی کنونی دولت متـبوع خود را در مورد ممنوعیـت واردات دام زنده تشریح نمود و اعلام کرد که چنانچـه در آینده نسبت به مقـررات جاری تجدید نظری به عمل آید مراتب را به اطلاع طرف استرالیا خواهد رساند.

گاو شیری

طرف استرالیا اظهار کرد که تعدادی گاو شیری نژاد Friesian به ایران صادر نموده است و ابراز امیدواری نمود که با اخذ نتایج مطلوب از پرورش این نوع دام میزان صادرات آن در آینده افزایش یابد. طرف ایران اظهار کرد که چنانچه از گله های موجود در ایران نتیجهٔ مطلوب به دست آید با توجه به شرایط بهداشت دام ایران، توصیه های لازم در مورد واردات گاو شیری به بخش خصوصی ایران به عمل خواهد آمد.

پشم

کمیسیون ضمن اظهار رضایت از جریان صدور این فرآورده از استرالیا به ایران که متضمن منافع هر دو طرف می باشد ابراز امیدواری کرد که این همکاری در آینده ادامه یابد.

گوگرد و پتروشیمی

پیشرفت سریع صنایع در ایران و امکان صدور گوگرد و انواع فرآورده های پتروشیمی به بازارهای جهان مورد توجه کمیسیون قرار گرفت. طرف استرالیا با علاقه اعلام کرد که موضوع توسعهٔ تجارت این کالاها بین دو کشور را مورد توجه دقیق قرار خواهد داد.

صدور اورانیوم

نمایندگان دو طرف در محیطی توأم با روح همکاری مجدداً با یکدیگر به مذاکره پرداختند. طرفین در مورد تنظیم پیش‌نویس یک موافقتنامه برای انتقال مواد هسته ای به پیشرفتهای بیشتری نایل آمدند و موافقت شد که مذاکرات خود را برای تکمیل این پیش‌نویس در آینده ادامه دهند.

بوکسیت ــ آلومینیا

کمیسیون صدور آلومینا از استرالیا برای مصرف در کارخانهٔ آلومینیوم سازی اراک را مورد توجه قرار داد و به توسعهٔ تأسیسات کارخانه Iralco که در جریان است اشاره شد. پیشنهاد گردید که واحد مشابهی در یکی از نواحی جنوب ایران تأسیس گردد.

طرف استرالیا اطلاع داد که این کشور مهمترین صادرکنندهٔ بوکسیت و آلومینا به اکثر کشورهای جهان است و آماده است که نیاز در کارخانهٔ فوق الذکر را نسبت به این دو ماده تأمین نماید. طرف مزبور همچنین اظهار امیدواری کرد که این موضوع در وقت

مقتضی مورد توجه مقامات ایران قرار گیرد.

طرف ایران اظهار کرد که مراتب به اطلاع مقامات مربوطه خواهد رسید. با توجه به سابقهٔ علاقه و آمادگی ایران برای سرمایه گذاری در صنایع استرالیا، طرف استرالیا اطلاعات مشروحی در زمینهٔ مقررات سرمایه گذاری در آن کشور در اختیار هیئت نمایندگی ایران قرار داد.

سرب و روی

طرف استرالیا با اشاره به امکان گستردهٔ صنایع وسیع استرالیایی برای عرضهٔ سرب و روی از ادامهٔ تأمین نیاز ایران به این دو فلز اظهار رضایت نمود و با اشاره به علاقهٔ ایران برای درجه‌بندی سنگ مس و روی اعلام کرد که از لحاظ تخصص فنّی آمادهٔ همه گونه همکاری با ایران می باشد. هیئت نمایندگی ایران اظهار کرد که این موضوع را به اطلاع مقامات مربوطه خواهد رساند.

همکاری های اقتصادی:

کشاورزی

کمیسیون افزایش قابل توجه صادرات مواد غذایی از استرالیا به ایران و بخصوص گوسفند زنده و گوشت گوسفند را مورد توجه قرار داد.

طرف استرالیا مجدداً یادآور شد که تأمین نیاز ایران از لحاظ مواد غذایی و تثبیت آیندهٔ بازار این کالاها مستلزم تکمیل قرارداد درازمدت خرید بین نمایندگان ذیربط ایرانی و هیئت بازاریابی و صادرکنندگان استرالیایی است.

طرفین از توسعهٔ فعالیت شرکت استیران که نتیجهٔ سرمایه گذاری مشترک دولت شاهنشاهی ایران و بخش خصوصی استرالیاست اظهار رضایت نموده و ابراز امیدواری کردند که کیفیت و دامنهٔ فعالیت این شرکت در آینده توسعه یابد. طرف ایران یادآور شد که قیمتهای عرضه شده از طرف این شرکت باید با قیمتهای مؤسسات مشابه قابل رقابت باشد.

مدیریت کارخانجات شیر

طرف استرالیا به سوابق طولانی مذاکراتی که بین شرکت سهامی شیر استرالیا و شرکت تولید و توزیع شیر ایران در مورد استفاده از خدمات کارشناسان فنّی برای همکاری در ادارهٔ یازده کارخانهٔ شیر در ایران انجام گرفته اشاره نمود و اظهار امیدواری

کرد که این موضوع به نحو رضایت‌بخشی در آینده حل و فصل خواهد شد.

زراعت دیم

طرفین با در نظر گرفتن شباهت اقلیمی و شرایط طبیعی دو کشور پیشنهاد نمودند که تکنیک زراعت دیم استرالیا و ماشین‌آلات سنگین در اجرای طرحهای مختلف توسعهٔ کشاورزی ایران مورد استفاده قرار گیرد. اظهار شد که یک هیئت ایرانی به منظور مطالعهٔ روشهای فنی زراعت دیم و مرتعداری استرالیا در سال ۱۹۷۷ به این کشور عزیمت نموده است. طرف استرالیا اظهار داشت که قرار است یک هیئت استرالیایی مرکب از کارشناسان فنی، تحقیقات و ساخت ماشین‌آلات کشاورزی به منظور معرفی و عرضهٔ انواع مهارتها، خدمات و ماشین‌آلات کشاورزی به ایران عزیمت نمایند. طرف ایران با علاقه آمادگی خود را برای تسهیل انجام این مأموریت اعلام کرد.

تولید بذر

طرفین نسبت به توسعهٔ همکاری دو کشور در زمینهٔ تولید انواع مختلف بذور و بذر مرتع ابراز علاقه نمودند. طرف استرالیا پیشنهاد کرد که یک نفر کارشناس بذر جزء هیئت زراعت دیم استرالیایی به ایران اعزام نماید و ضمناً تولیدکنندگان بذر استرالیایی را تشویق خواهد کرد که به ایران مسافرت نموده و موارد همکاری دو کشور در این زمینه را روشن نمایند.

مواد غذایی و انبار غلات

طرفین نسبت به همکاری دو کشور در زمینهٔ طرح و احداث تسهیلات جابه‌جایی و نگاهداری مواد غذایی از جمله سردخانه و انبار غلات و ساخت لوازم و ابزار مورد نیاز در این رشته از فعالیت ابراز علاقه نمودند و یادآور شدند که هم‌اکنون تعدادی از مؤسسات استرالیایی با همکاری مؤسسات ایرانی در این زمینه مشغول فعالیت و همکاری می‌باشند.

طرف استرالیا با توجه به برنامهٔ توسعهٔ ظرفیت انبارهای ایران اعلام کرد که مؤسسات استرالیایی آماده‌اند با کمال علاقه در اجرای این برنامه با ایران همکاری نمایند.

کمیسیون اظهار امیدواری کرد که اقدامات مشخصی برای همکاری در این زمینه معمول گردد.

انرژی خورشیدی

طرفین اعلام کردند که هر دو کشور در زمینهٔ استفاده از نیروی خورشید به عنوان جانشین نیرو علاقهٔ خاصی دارند. کمیسیون به این امر توجه نمود که شرایط اقلیمی هر دو کشور برای استفاده از نیروی خورشیدی مناسب است. طرف استرالیا اعلام کرد که هم اکنون طرحهای وسیع تحقیقاتی در این زمینه به وسیلهٔ سازمان تحقیقات صنعتی و علمی کشورهای مشترک المنافع و دانشگاهها در استرالیا در دست اجراست و اظهار امیدواری کرد که کارشناسان ایرانی برای تبادل افکار در این امر مهم به استرالیا عزیمت نمایند.

صنایع و معادن

هم اکنون تعدادی از مؤسسات مهندسی مشاور زمین شناسی استرالیایی در ایران مشغول فعالیت می باشند. طرف استرالیا با تأکید تنوّع، کیفیت و قابلیّت فنّی صنایع معادن استرالیا پیشنهاد کرد مهارتهای مشخصی در برنامه های وسیع اکتشاف معادن ایران مورد استفاده قرار گیرد. طرف مزبور اضافه کرد که آماده است انواع خدمات فنی در این زمینه را به بخش صنایع و معادن ایران عرضه نماید.

طرف ایران اظهار کرد که امکانات صنایع استرالیا در این زمینه را به اطلاع مقامات مربوطهٔ ایرانی خواهد رساند.

مبادلهٔ دانشجو

طرفین با اشاره به گسترش برنامهٔ مبادلهٔ دانشجو بین ایران و استرالیا موافقت نمودند که امکان توسعهٔ این همکاری را با تأکید در زمینه های کشاورزی و معادن مورد بررسی و مطالعه قرار دهند.

اجلاس آینده

طرفین موافقت نمودند که سومین اجلاس کمیسیون مشترک وزیران در تاریخی که بعداً تعیین خواهد شد در تهران تشکیل گردد.

این موافقتنامه در تاریخ ۹ ژوئن ۱۹۷۸ در دو نسخهٔ معتبر به زبان انگلیسی در کانبرا به امضا رسید.

رئیس هیئت نمایندگی ایران
احمدعلی احمدی

رئیس هیئت نمایندگی استرالیا
ژ.د. آنتونی

هیئت نمایندگی ایران

۱. جناب آقای احمدعلی احمدی	وزیر کشاورزی و عمران روستایی
۲. جناب آقای خسرو اکمل	سفیر شاهنشاه آریامهر
۳. آقای بیژن نوذری	مشاور وزیر امور اقتصادی و دارایی
٤. آقای سیروس منظور	معاون امور بین‌المللی اطلاعات سازمان انرژی اتمی
۵. دکتر منوچهر کیمرام	رئیس هیئت‌مدیره و مدیرعامل سازمان گوشت کشور
٦. آقای صالح امیرخلخالی	معاون مدیرکل همکاری‌های اقتصادی بین‌المللی وزارت امور اقتصادی و دارایی
۷. آقای مسعود ساتری	منشی وزیر کشاورزی و عمران روستایی
۸. آقای سیروس اردشیری	رئیس ادارهٔ آسیا در وزارت بازرگانی
۹. آقای کیوان طبری	مشاور حقوقی سازمان انرژی اتمی

هیئت نمایندگی استرالیا

۱. جناب آقای ژ. د. انتونی	کفیل نخست‌وزیری و وزیربازرگانی و منابع
۲. جناب آقای یان سینکلر	وزیرصنایع اولیه و کفیل وزارت امورخارجه
۳. آقای اس برتون	کفیل قسمت بازرگانی و منابع
٤. آقای بی. اچ بارات	معاون قسمت بازرگانی و منابع
۵. آقای دبلیو. جی. برنز	وابستهٔ بازرگانی سفارت استرالیا درتهران
٦. آقای آر. آر. فرناندز	معاون اول واحدهسته ای ـ قسمت وزارت امورخارجه
۷. آقای جی. مک کی	معاون اول واحد گوشت وفرآورده های گوشتی ـ قسمت صنایع اولیه
۸. آقای جی. ای. بوون	معاون واحدبازرگانی وبازار ـ قسمت بازرگانی ومنابع
۹. آقای ام. اچ. فارو	معاون واحداورنیوم ـ قسمت بازرگانی و منابع
۱۰. آقای جی. اس. هال	معاون واحد توسعهٔ بازرگانی و خدمات ـ قسمت بازرگانی و منابع
۱۱. آقای ام. اس. فارل	معاون واحد منابع طبیعی، علوم و محیط زیست قسمت نخست‌وزیری و کابینه
۱۲. آقای جی. تی بربوت	کفیل معاونت واحد خط مشی نیرو ـ قسمت ملی
۱۳. آقای ان. جی. اس بیلی	کفیل معاونت واحدبین المللی، قسمت صنایع وتجارت

نمونهٔ اسناد

AGREEMENT FOR COOPERATION
BETWEEN
THE GOVERNMENT OF IRAN
AND
THE GOVERNMENT OF THE UNITED STATES OF AMERICA
CONCERNING CIVIL USES OF ATOMIC ENERGY

Whereas the peaceful uses of atomic energy hold great promise for all mankind; and

Whereas the Government of Iran and the Government of the United States of America desire to cooperate with each other in the development of such peaceful uses of atomic energy; and

Whereas the design and development of several types of research reactors are well advanced; and

Whereas research reactors are useful in the production of research quantities of radioisotopes, in medical therapy and in numerous other research activities and at the same time are a means of affording valuable training and experience in nuclear science and engineering useful in the development of other peaceful uses of atomic energy including civilian nuclear power; and

Whereas the Government of Iran desires to pursue a research and development program looking toward the realization of the peaceful and humanitarian uses of atomic energy and desires to obtain assistance from the Government of the United States of America and United States industry with respect to this program; and

Whereas the Government of the United States of America, acting through the United States Atomic Energy Commission, desires to assist the Government of Iran in such a program;

The Parties agree as follows:

ARTICLE I

For the purposes of this Agreement:

(a) "Commission" means the United States Atomic Energy Commission or its duly authorized representatives.

(b) "Equipment and devices" means any instrument or apparatus and includes research reactors, as defined herein, and their component parts.

(c) "Research reactor" means a reactor which is designed for the production of neutrons and other radiations for general research and development purposes, medical therapy, or training in nuclear science and engineering. The term does not cover power reactors, power demonstration reactors, or reactors designed primarily for the production of special nuclear materials.

(d) The terms "Restricted Data," "atomic weapon," and "special nuclear material" are used in this Agreement as defined in the United States Atomic Energy Act of 1954.

ARTICLE II

Restricted Data shall not be communicated under this Agreement,

and no materials or equipment and devices shall be transferred and no services shall be furnished under this Agreement to the Government of Iran or authorized persons under its jurisdiction if the transfer of any such materials or equipment and devices or the furnishing of any such services involves the communication of Restricted Data.

ARTICLE III

1. Subject to the provisions of Article II, the Parties hereto will exchange information in the following fields:

(a) Design, construction, and operation of research reactors and their use as research, development, and engineering tools and in medical therapy.

(b) Health and safety problems related to the operation and use of research reactors.

(c) The use of radioactive isotopes in physical and biological research, medical therapy, agriculture, and industry.

2. The application or use of any information or data of any kind whatsoever, including design drawings and specifications, exchanged under this Agreement shall be the responsibility of the Party which receives and uses such information or data, and it is understood that the other cooperating Party does not warrant the accuracy, completeness, or suitability of such information or data for any particular use or application.

ARTICLE IV

1. The Commission will lease to the Government of Iran uranium enriched in the isotope U-235, subject to the terms and conditions provided herein, as may be required as initial and replacement

fuel in the operation of research reactors which the Government of Iran, in consultation with the Commission, decides to construct and as required in the agreed experiments related thereto. Also, the Commission will lease to the Government of Iran uranium enriched in the isotope U-235, subject to the terms and conditions provided herein, as may be required as initial and replacement fuel in the operation of such research reactors as the Government of Iran may, in consultation with the Commission, decide to authorize private individuals or private organizations under its jurisdiction to construct and operate, provided the Government of Iran shall at all times maintain sufficient control of the material and the operation of the reactor to enable the Government of Iran to comply with the provisions of this Agreement and the applicable provisions of the lease arrangement.

2. The quantity of uranium enriched in the isotope U-235 transferred by the Commission under this Article and in the custody of the Government of Iran shall not at any time be in excess of six (6) kilograms of contained U-235 in uranium enriched up to a maximum of twenty percent (20%) U-235, plus such additional quantity as in the opinion of the Commission, is necessary to permit the efficient and continuous operation of the reactor or reactors while replaced fuel elements are radioactively cooling in Iran or while fuel elements are in transit, it being the intent of the Commissio to make possible the maximum usefulness of the six (6) kilograms o said material.

3. When any fuel elements containing U-235 leased by the Com mission require replacement, they shall be returned to the Commission and, except as may be agreed, the form and content of the

وزارت امور خارجه
آرشیو

irradiated fuel elements shall not be altered after their removal from the reactor and prior to delivery to the Commission.

4. The lease of uranium enriched in the isotope U-235 under this Article shall be at such charges and on such terms and conditions with respect to shipment and delivery as may be mutually agreed and under the conditions stated in Articles VIII and IX.

ARTICLE V

Materials of interest in connection with defined research projects related to the peaceful uses of atomic energy undertaken by the Government of Iran, including source materials, special nuclear materials, byproduct material, other radioisotopes, and stable isotopes, will be sold or otherwise transferred to the Government of Iran by the Commission for research purposes in such quantities and under such terms and conditions as may be agreed when such materials are not available commercially. In no case, however, shall the quantity of special nuclear materials under the jurisdiction of the Government of Iran, by reason of transfer under this Article, be, at any one time, in excess of 100 grams of contained U-235, 10 grams of plutonium, and 10 grams of U-233.

ARTICLE VI

Subject to the availability of supply and as may be mutually agreed, the Commission will sell or lease, through such means as it deems appropriate, to the Government of Iran or authorized persons under its jurisdiction such reactor materials, other than special nuclear materials, as are not obtainable on the commercial market and which are required in the construction and operation of research reactors in Iran. The sale or lease of these materials

shall be on such terms as may be agreed.

ARTICLE VII

It is contemplated that, as provided in this Article, private individuals and private organizations in either Iran or the United States may deal directly with private individuals and private organizations in the other country. Accordingly, with respect to the subjects of agreed exchange of information as provided in Article III, the Government of the United States will permit persons under its jurisdiction to transfer and export materials, including equipment and devices, to and perform services for the Government of Iran and such persons under its jurisdiction as are authorized by the Government of Iran to receive and possess such materials and utilize such services, subject to:

(a) The provisions of Article II.

(b) Applicable laws, regulations and license requirements of the Government of Iran and the Government of the United States.

ARTICLE VIII

1. The Government of Iran agrees to maintain such safeguards as are necessary to assure that the special nuclear materials received from the Commission shall be used solely for the purposes agreed in accordance with this Agreement and to assure the safekeeping of this material.

2. The Government of Iran agrees to maintain such safeguards as are necessary to assure that all other reactor materials, including equipment and devices, purchased in the United States under this Agreement by the Government of Iran or authorized persons under

its jurisdiction shall be used solely for the design, construction and operation of research reactors which the Government of Iran decides to construct and operate and for research in connection therewith, except as may otherwise be agreed.

3. In regard to research reactors constructed pursuant to this Agreement, the Government of Iran agrees to maintain records relating to power levels of operation and burn-up of reactor fuels and to make annual reports to the Commission on these subjects. If the Commission requests, the Government of Iran will permit Commission representatives to observe from time to time the condition and use of any leased material and to observe the performance of the reactor in which the material is used.

4. Some atomic energy materials which the Government of Iran may request the Commission to provide in accordance with this arrangement are harmful to persons and property unless handled and used carefully. After delivery of such materials to the Government of Iran, the Government of Iran shall bear all responsibility, in so far as the Government of the United States is concerned, for the safe handling and use of such materials. With respect to any special nuclear materials or fuel elements which the Commission may, pursuant to this Agreement, lease to the Government of Iran or to any private individual or private organization under its jurisdiction, the Government of Iran shall indemnify and save harmless the Government of the United States against any and all liability (including third party liability) from any cause whatsoever arising out of the production or fabrication, the ownership, the lease, and the possession and use of such special nuclear materials or fuel elements after delivery by the Commission to the Government of Iran

or to any authorized private individual or private organization under its jurisdiction.

ARTICLE IX

The Government of Iran guarantees that:

(a) Safeguards provided in Article VIII shall be maintained.

(b) No material, including equipment and devices, transferred to the Government of Iran or authorized persons under its jurisdiction, pursuant to this Agreement, by lease, sale, or otherwise will be used for atomic weapons or for research on or development of atomic weapons or for any other military purposes, and that no such material, including equipment and devices, will be transferred to unauthorized persons or beyond the jurisdiction of the Government of Iran except as the Commission may agree to such transfer to another nation and then only if in the opinion of the Commission such transfer falls within the scope of an agreement for cooperation between the United States and the other nation.

ARTICLE X

It is the hope and expectation of the Parties that this initial Agreement for Cooperation will lead to consideration of further cooperation extending to the design, construction, and operation of power producing reactors. Accordingly, the Parties will consult with each other from time to time concerning the feasibility of an additional agreement for cooperation with respect to the production of power from atomic energy in Iran.

ARTICLE XI

1. This Agreement shall enter into force on the day on which each Government shall receive from the other Government written notification that it has complied with all statutory and constitutional requirements for the entry into force of such Agreement and shall remain in force for a period of five years.

2. At the expiration of this Agreement or of any extension thereof the Government of Iran shall deliver to the United States all fuel elements containing reactor fuels leased by the Commission and any other fuel materials leased by the Commission. Such fuel elements and such fuel materials shall be delivered to the Commission at a site in the United States designated by the Commission at the expense of the Government of Iran and such delivery shall be made under appropriate safeguards against radiation hazards while in transit.

IN WITNESS WHEREOF, the Parties hereto have caused this Agreement to be executed pursuant to duly constituted authority.

DONE at Washington, in duplicate, this fifth day of March, 1957.

FOR THE GOVERNMENT OF IRAN:

Ambassador of Iran

FOR THE GOVERNMENT OF THE UNITED STATES OF AMERICA:

Assistant Secretary of State for
Near Eastern, South Asian and African Affairs

Chairman, United States
Atomic Energy Commission

No. 1235 Tehran, September 17, 1957.

Excellency:

I have the honor to refer to conversations which have recently taken place between the representatives of the two Governments relating to guaranties authorized by Section 413 (b) (4) of the Mutual Security Act of 1954 and to confirm the following understandings reached as a result of these conversations:

1. The Governments of Iran and the United States of America shall, upon the request of either party, consult on related projects proposed by nationals of the United States of America with regard to which guaranties have been made or are being considered under Section 413 (b) (4) of the Mutual Security Act of 1954.

2. The Government

His Excellency
Ali Qoli Ardalan,
Minister for Foreign Affairs,
Tehran.

2. The Government of the United States of America agrees not to guarantee any project unless it is approved by the Government of Iran.

3. With respect to such guaranties which may be extended to projects which are approved by the Government of Iran in accordance with the purport of the aforesaid Section 413 (b) (4), the Government of Iran agrees:

a. That if the Government of the United States of America makes payment in United States dollars to any person under any such guaranty, the Government of Iran shall recognize the transfer to the United States of America of any right, title or interest of such person in assets, currency, credits, or other property on account of which such payment was made, and also the subrogation of the United States of America to any claim or cause of action and/or right of such person arising from this transfer.

b. That such rial amounts as may be acquired by the American Government by virtue of such guaranties shall be accorded

be accorded treatment not less favorable than that accorded private funds obtained through transactions by American nationals which are comparable to transactions covered by such guaranties, and that such rial amounts shall be made freely available to the Government of the United States of America for administrative expenditures.

c. That any claim against the Government of Iran to which the Government of the United States of America may be subrogated as a result of any payment under such guaranty shall be the subject of direct negotiation between the two Governments. If within a reasonable period of time the two Governments are unable to settle the dispute by mutual agreement, the matter shall be referred for final and binding determination to a sole arbitrator to be selected by mutual agreement. If the two Governments are unable, within three months, to reach an agreement on the selection of arbitrator, the arbitrator shall be such person as may be designated by the President of the International Court of Justice at the request of either Government.

Upon receipt

Upon receipt of a note from Your Excellency indicating that the foregoing provisions are acceptable to the Government of Iran, the Government of the United States of America shall consider this note and Your Excellency's reply thereto as constituting an agreement between the two Governments on this subject.

This Agreement shall be put into effect as of the date of the receipt of Your Excellency's note in reply.

Accept, Excellency, the renewed assurances of my highest consideration.

۶۶۱

No. 553

The Embassy of the United States of America presents its compliments to the Ministry of Foreign Affairs and has the honor to refer to the consideration that is now being given to a proposed amendment to our Investment Guaranty Agreement for the purpose of making it reciprocal and for adding such coverage as may be authorized by the applicable United States legislature including especially extended risk coverage.

In this connection the Embassy wishes to make it clear that any new U.S. legislation after the date of our exchange of Notes which might provide additional Investment Guaranty coverage, would be available in Iran in accordance with the provisions of the proposed amendment. Its actual application, however, would occur only after appropriate consultation with your Government, both in general and also with respect to each individual guaranty proposal; i.e., the newly available coverage would not apply automatically but would require the approval of the Government of Iran.

Embassy of the United States of America

July 3, 1969

No. 175 Tehran, March 12, 1970

Excellency:

I have the honor to refer to the Agreement effected by exchange of notes of Sept. 12 and 21, 1957 relating to the guaranty of private investments in Iran by United States investors, and to conversations which have recently taken place between the representatives of our two governments for the purpose of providing reciprocal investment guaranties for private investors in either of our two countries by either of our two governments.

In this respect, I have the honor to confirm the following understanding reached as a result of these conversations:

1) The Government of the United States of America agrees that with respect to the investments of Iranian nationals made within the territorial jurisdiction of the United States of America,

equivalent

His Excellency

Ardeshir Zahedi,

Minister for Foreign Affairs,

Tehran.

equivalent conditions, terms and provisions as are applicable in the 1957 Agreement and this exchange of notes with respect to investments from the United States made in Iran, will apply. Upon the request of the Government of Iran, our two Governments shall exchange notes as to the implementation of this paragraph.

2) As to private investments in Iran by United States investors, it is reiterated that, in the interest of facilitating and increasing the participation of private enterprise in furthering the economic development of Iran, the Government of the United States of America is prepared to issue investment guaranties providing such coverage as may be authorized by the applicable United States legislation for appropriate investments in activities approved by your Government provided that your Government agrees that the undertakings between our respective Governments contained in the 1957 Agreement will be applicable to all such guaranties.

3) It is understood that the provisions of the 1957 Agreement as well as those of paragraph 2) above will apply solely to United States private investors' projects or activities in Iran approved by the

Government

Government of Iran for the purpose of being guaranteed by the Government of the United States of America.

Upon receipt of a note from Your Excellency indicating that the foregoing is acceptable to the Imperial Government of Iran, the Government of the United States of America will consider that this note and your reply thereto constitute an Agreement supplementing the 1957 Agreement between our two Governments on this subject; the Agreement to enter into force on the date of your note in reply.

Accept, Excellency, the renewed assurances of my highest consideration.

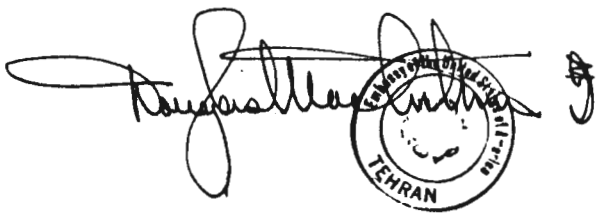

۶۶۵

Tehran, December 13, 1976

Excellency:

In recognition of our excellent mutual relations, as reflected in the growing volume of travelers between our two countries, representatives of the Government of Iran and the United States Embassy in Tehran have recently discussed the desirability of extending the provisions governing the issuance of nonimmigrant visas to citizens of our two countries. As a result of the discussions, I have the honor to propose the following:

1) Visitor visas issued by each Government to the citizens of the other shall be valid for a maximum period of four years and for multiple entry.

2) Such visas shall be issued gratis.

3) These provisions shall apply to all categories of nonimmigrant visas: diplomatic, official, business and pleasure, transit, seamen, students, members of the United Nations and other official organizations, and representatives of information, press and radio media.

4) The only exceptions to the multiple entry clause applies to fiancees, servants and exchange visitors, whose visas will be valid for a single entry and for the length of time specified in the application.

His Excellency
Abbas Ali Khalatbary,
Minister of Foreign Affairs,
Tehran.

5) Nationals of neither country shall be required to obtain exit visas in order to leave the country during the period of the validity of their residence permit.

6) The provisions contained in an exchange of notes between the Embassy and the Iranian Foreign Ministry, the latest of which was Embassy Note #867 of December 10, 1955, shall be superseded by this agreement, the provisions herein to be effective January 1, 1977.

If the above is agreeable to the Government of Iran, I further propose that this letter and your concurring reply be considered an agreement on this matter.

With high esteem and warm personal regards,

Sincerely,

Richard Helms
Ambassador

٤٨٩/١
٢٥ /٩/ ٢٥٣٥
١١٨٢٨/١٨
وزارت امور خارجه

وزارت امور خارجه
آرشیو

Agreement of Cooperation

between the Imperial Government of Iran and the Government of the United States of America

The Imperial Government of Iran and the Government of the United States of America,

Desiring to implement the Declaration in which they associated themselves at London on July 28, 1958;

Considering that under Article I of the Pact of Mutual Cooperation signed at Baghdad on February 24, 1955, the parties signatory thereto agreed to cooperate for their security and defense, and that, similarly, as stated in the above-mentioned Declaration, the Government of the United States of America, in the interest of world peace, agreed to cooperate with the Governments making that Declaration for their security and defense;

Recalling that, in the above-mentioned Declaration, the members of the Pact of Mutual Cooperation making that Declaration affirmed their determination to maintain their collective security and to resist aggression, direct or indirect;

Considering further that the Government of the United States of America is associated with the work of the major committees of the Pact of Mutual Cooperation signed at Baghdad on February 24, 1955;

Desiring to strengthen peace in accordance with the principles of the Charter of the United Nations;

Affirming their right to cooperate for their security and defense in accordance with Article 51 of the Charter of the United Nations;

Considering that the Government of the United States of America regards as vital to its national interest and to world peace the preservation of the independence and integrity of Iran;

Recognizing the authorization to furnish appropriate assistance granted to the President of the United States of America by the Congress of the United States of America in the Mutual Security Act of 1954, as amended, and in the Joint Resolution to Promote Peace and Stability in the Middle East; and

Considering that similar agreements are being entered into by the Government of the United States of America and the Governments of Turkey and Pakistan, respectively,

Have agreed as follows:

Article I

The Imperial Government of Iran is determined to resist aggression. In case of aggression against Iran, the Government of the United States of America, in accordance with the Constitution of the United States of America, will take such appropriate action, including the use of armed forces, as may be mutually agreed upon and as is envisaged in the Joint Resolution to Promote Peace and Stability in the Middle East, in order to assist the Government of Iran at its request.

Article II

The Government of the United States of America, in accordance with the Mutual Security Act of 1954, as amended, and related laws of the United States of America, and with applicable agreements heretofore or hereafter entered into between the Government of Iran and the Government of the United States of America, reaffirms that it will continue to furnish the Government of Iran such

وزارت ... آرشیو

military and economic assistance as may be mutually agreed upon between the Government of Iran and the Government of the United States of America, in order to assist the Government of Iran in the preservation of its national independence and integrity and in the effective promotion of its economic development.

Article III

The Imperial Government of Iran undertakes to utilize such military and economic assistance as may be provided by the Government of the United States of America in a manner consonant with the aims and purposes set forth by the Governments associated in the Declaration signed at London on July 28, 1958, and for the purpose of effectively promoting the economic development of Iran and of preserving its national independence and integrity.

Article IV

The Government of Iran and the Government of the United States of America will cooperate with the other Governments associated in the Declaration signed at London on July 28, 1958, in order to prepare and participate in such defensive arrangements as may be mutually agreed to be desirable, subject to the other applicable provisions of this agreement.

Article V

The provisions of the present agreement do not affect the cooperation between the two Governments as envisaged in other international agreements or arrangements.

Article VI

This agreement shall enter into force upon the date of its signature and shall continue in force until one year after the

receipt by either Government of written notice of the intention of the other Government to terminate the agreement.

Done in duplicate at Ankara, this fifth day of March, 1959.

For the Imperial Government of Iran:

General Hassan Arfa

For the Government of the United States of America:

Fletcher Warren

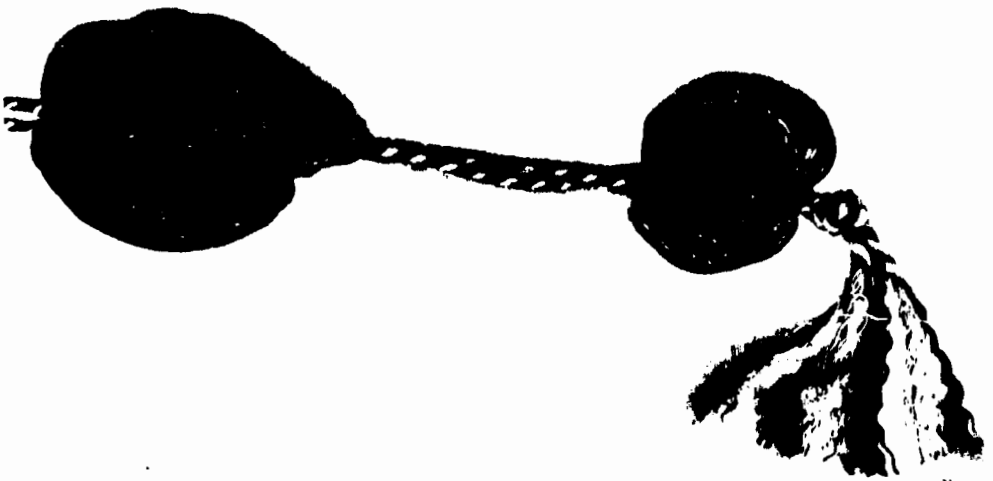

وزارت امور خارجه
آرشیو

No. 282

The Embassy of the United States of America presents its compliments to the Imperial Ministry of Foreign Affairs and has the honor to acknowledge the Ministry's Notes No. 9760 and 9762 of December 9, 1964 replying to the Embassy's Note No. 299 of December 18, 1963. These notes are also regarded as a favorable and acceptable response to the Embassy's Note No. 423 of March 19, 1962.

In connection with this exchange of notes, and consonant with the provisions of Article 32 of the Vienna Convention, the Embassy is pleased to inform the Imperial Ministry that the authorities of the United States will give sympathetic consideration to a request from the authorities of the Imperial Iranian Government for waiver of immunity in cases where the authorities of the Imperial Iranian Government consider such waiver to be of particular importance. It is understood that cases of "particular importance" would be cases involving heinous crimes and other criminally reprehensible acts.

The Embassy of the United States avails itself of this opportunity to renew to the Imperial Ministry the assurance of its highest consideration.

Embassy of the United States of America

Tehran, December 9, 1964.

Embassy of the United States of America
TEHRAN

ورود بمختر اداره سجل ماده
شماره ۱۹۰۲۳

PARCEL POST AGREEMENT

between

THE POSTAL ADMINISTRATION

of

THE UNITED STATES OF AMERICA

and

THE POSTAL ADMINISTRATION

of

IRAN

PARCEL POST AGREEMENT BETWEEN THE POSTAL ADMINISTRATION OF THE UNITED STATES OF AMERICA AND THE POSTAL ADMINISTRATION OF IRAN

The undersigned, for and on behalf of the Postal Administrations of the United States of America and Iran, by virtue of the authority vested in them, have by mutual consent agreed to the following Articles:

Article I

Object of the Agreement

Between the United States of America (including Puerto Rico, the Virgin Islands of the United States, Guam and American Samoa) on the one hand and Iran on the other hand, there may be exchanged parcels up to the limits of weight and dimensions stated in the Detailed Regulations for the Execution of this Agreement.

Article II

Transit Parcels

1. The Postal Administration of the United States agrees to accept in transit through its service, to or from any country with which it has parcel-post communication, parcels originating in, or addressed for delivery in the service of Iran.

2. The Postal Administration of the United States shall advise Iran as to which countries parcels may be sent through it as intermediary, and the amount of the charges due to it therefor, as well as other conditions.

3. To be accepted for onward transmission, parcels sent by the Postal Administration of Iran through the service of the Postal Administration of the United States must comply with the conditions prescribed from time to time by the Postal Administration of the United States.

4. Parcels will not be conveyed in transit through the territory of Iran.

Article III

Postage and Fees

1. The Administration of origin is entitled to collect from the sender of each parcel the postage and the fees for requests for information as to the disposal of a parcel made after it has been posted, and also, in the case of insured parcels, the insurance fees and the fees for return receipts that may from time to time be prescribe by its regulations.

2. Except in the case of returned or redirected parcels, the postage and such of the fees mentioned in the preceding section as are applicable must be paid in advance.

Article IV

Preparation of Parcels

Every parcel shall be packed in a manner adequate for the length of the journey and the protection of the contents as set forth in the Detailed Regulations. Each Administration may also undertake the necessary measures to ensure an accurate and exact description of the contents of outgoing parcels.

Article V

Prohibitions

1. The following articles are prohibited transmission by parcel post:

(a) A letter or a communication having the character of an actual and personal correspondence. Nevertheless, it is permitted to enclose in a parcel an open invoice confined to the particulars which constitute an invoice, and also a simple copy of the address of the parcel, that of the sender being added.

(b) An enclosure which bears an address different from that placed on the cover of the parcel.

(c) Any live animal, except bees.

(d) Any article the admission of which is forbidden by the customs or other laws or regulations in force in either country.

(e) Any explosive or inflammable article and, in general, any article the conveyance of which is dangerous, including articles which from their nature or packing may be a source of danger to postal employees or may soil or damage other articles.

(f) Articles of an obscene or immoral nature.

It is, moreover, forbidden to send coin, bank notes, currency notes, or any kind of securities payable to bearer; platinum, gold, or silver (whether manufactured or unmanufactured); precious stones, jewelry, or other precious articles in uninsured parcels.

If a parcel which contains coin, bank notes, currency notes, or any kind of securities payable to bearer, platinum, gold, or silver (whether manufactured or unmanufactured); precious stones, jewelry, or other precious articles is sent uninsured, it shall be placed under insurance by the Administration of destination and treated accordingly.

2. If a parcel contravening any of these prohibitions is handed over by one Administration to the other, the latter shall proceed in accordance with its laws and inland regulations. Explosives or inflammable articles, as well as documents, pictures, and other articles injurious to public morals, may be destroyed on the spot by the Administration which finds them in the mails.

3. The fact that a parcel contains a letter, or a communication having the nature of a letter, may not in any case entail return

of the parcel to the sender. The letter, however, is marked for collection of postage calculated at double the rate applicable to the letter service from the country of origin to the country of destination.

4. The two Administrations advise each other, by means of the List of Prohibited Articles published by the International Bureau of the Universal Postal Union, of all prohibited articles. However, they do not on that account assume any responsibility towards the customs or police authorities, or the sender.

5. If a parcel wrongly admitted to the post is neither returned to origin nor delivered to the addressee, the Administration of origin shall be informed as to the precise treatment accorded to the parcel in order that it may take such steps as are necessary.

Article VI

Insurance

1. Parcels may be insured up to the amount of 500 gold francs or its equivalent in the currency of the country of origin. However, the Chiefs of the two contracting Postal Administrations may, by mutual consent, increase or decrease this maximum amount of insurance.

2. A parcel cannot give rise to the right to an indemnity higher than the actual value of its contents, but it is permissible to insure it for only part of that value.

Article VII

Responsibility. Indemnity

1. The Postal Administrations of the two countries concerned will not be responsible for the loss, abstraction, or damage of an ordinary parcel.

2. Except in the cases mentioned in the Article following, the contracting Administrations are responsible for the loss of insured

parcels mailed in one of the two countries for delivery in the other and for the loss, abstraction of, or damage to their contents or a part therof.

The sender or other rightful claimant, is entitled to compensation corresponding to the actual amount of the loss, abstraction, or damage. The amount of indemnity is calculated on the basis of the actual value (current price or, in the absence of current price, the ordinary estimated value) at the place where and the time when the parcel was accepted for mailing; provided in any case that the indemnity may not be greater than the amount for which the parcel was insured and on which the insurance fee has been collected, or the maximum amount of 500 gold francs.

In cases where the loss, damage, or abstraction occurs in the service of the country of destination, the Administration of destination may pay compensation to the addressee at its own expense and without consulting the Administration of origin; provided that the addressee can prove that the sender has waived his rights in the addressee's favor.

3. No indemnity is paid for indirect damages or loss of profits resulting from the loss, abstraction, damage, non-delivery, misdelivery, or delay of an insured parcel dispatched in accordance with the conditions of the present Agreement.

4. In the case where indemnity is payable for the loss of a parcel or for the destruction or abstraction of the whole of the contents thereof, the sender is entitled to return of the postal charges, if claimed. However, the insurance fees are not returned in any case.

5. In the absence ofspecial agreement to the contrary between the Administrations involved, which agreement may be made by correspon-

dence no indemnity will be paid by the Postal Administration of the United States for the loss, abstraction, or damage of transit insured parcels; that is, parcels originating in a country not participating in this Agreement and destined for Iran, or parcels originating in Iran and destined for a country not participating in this Agreement.

6. When an insured parcel originating in one country and destined to be delivered in the other country is reforwarded from there to a third country or is returned to a third country at the request of the sender or of the addressee, the party entitled to the indemnity in case of loss, abstraction, or damage occurring subsequent to the reforwarding or return of the parcel by the original country of destination can lay claim, in such a case, only to the indemnity which the Administration of the country where the loss, abstraction, or damage occurred consents to pay, or which that Administration is obliged to pay in accordance with the agreement made between the Administrations directly interested in the reforwarding or return. Either of the two Administration signing the present Agreement which wrongly forwards an insured parcel to a third country is responsible to the sender to the same extent as the country of origin, that is, within the limits of the present Agreement.

Article VIII

Exceptions to the Principle of Responsibility

1. The two Administrations are relieved from all responsibility:

(a) When the parcel has been delivered to the addressee or it has been returned to the sender, and the addressee or the sender, as the case may be, has accepted delivery without any reservation.

(b) In case of loss or damage through force majeure, although either Administration may at its option and without recourse to the other Administration pay indemnity for loss or damage due to force

majeure even in cases where the Administration of the country in the service of which the loss or damage occurred recognizes that the damage was due to force majeure. The Administration responsible for the loss, abstraction, or damage must decide in accordance with the internal legislation of the country whether this loss, abstraction, or damage was due to circumstances constituting a case of force majeure.

(c) When, their responsibility not having been proved otherwise, they are unable to account for parcels in consequence of the destruction of official documents through force majeure.

(d) When the damage has been caused by the fault or negligence of the sender, or the addressee, or the representative of either; or when it is due to the nature of the article.

(e) For parcels which contain prohibited articles.

(f) In case the sender of an insured parcel, with intent to defraud, shall declare the contents to be above their real value; this rule, however, shall not prejudice any legal proceedings necessitated by the legislation of the country of origin.

(g) For parcels seized by the Customs because of false declaration of contents.

(h) When no inquiry or application for indemnity has been made by claimant or his representative within a year commencing with the day following the posting of an insured parcel.

(i) For parcels which contain matter of no intrinsic value or perishable matter, or which did not conform to the stipulations of this Agreement, or which were not posted in the manner prescribed; but the Administration responsible for the loss, abstraction, or damage may pay indemnity in respect of such parcels without recourse to the other Administration.

2. The responsibility of properly enclosing, packing, and sealing insured parcels rests upon the sender, and the postal service of neither country will assume liability for loss, abstraction, or damage arising from defects which may not be observed at the time of posting.

Article IX

Termination of Responsibility

1. The two Administrations shall cease to be responsible for parcels which have been delivered in accordance with their internal regulations and of which their owners or their agents have accepted delivery. For this purpose, the administration may cause the verification of the contents of parcels before or at the time of delivery.

2. Responsibility is, however, maintained when the addressee or, in case of return, the sender makes reservations in taking delivery of a parcel the contents of which have been abstracted or damaged.

Article X

Payment of Compensation

The payment of compensation shall be undertaken by the Administration of origin except in the cases indicated in Article VII, Section 2, where payment is made by the Administration of destination. The Administration of origin may, however, after obtaining the sender's consent, authorize the Administration of destination to settle with the addressee. The paying Administration retains the right to make a claim against the Administration responsible.

Article XI

Period for Payment of Compensation

1. The payment of compensation for an insured parcel shall be made to the rightful claimant as soon as possible and at the latest

within a period of one year counting from the day following that on which the application is made.

However, the Administration responsible for making payment may exceptionally defer payment of indemnity for a longer period than that stipulated if, at the expiration of that period, it has not been able to determine the disposition made of the article in question or the responsibility incurred.

2. Except in cases where payment is exceptionally deferred as provided in the second paragraph of the foregoing Section, the Postal Administration which undertakes the payment of compensation is authorized to pay indemnity on behalf of the Office which, after being duly informed of the application for indemnity, has let nine months pass without settling the matter.

Article XII

Fixing of Responsibility

1. Until the contrary is proved, responsibility for an insured parcel shall rest with the Administration which, having received the parcel from the other Administration without making any reservation and having been furnished with all the particulars for investigation prescribed by the regulations, cannot establish either proper delivery to the addressee or his agent, or other proper disposal of the parcel.

2. When the loss, abstraction, or damage of an insured parcel is detected upon opening the receptacle at the receiving exchange office and after it has been regularly pointed out to the dispatching exchange office, the responsibility falls on the Administration to which the latter office belongs; unless it be proved that the irregularity occurred in the service of the receiving Administration.

3. If, in the case of a parcel dispatched from one of the two countries for delivery in the other, the loss, damage, or abstraction has occurred in course of conveyance without its being possible to prove in the service of which country the irregularity took place, the two Administrations shall bear the amount of compensation in equal shares.

4. By paying compensation, the Administration concerned takes over, to the extent of the amount paid, the rights of the person who has received compensation in any action which may be taken against the addressee, the sender, or a third party.

5. If a parcel which has been regarded as lost is subsequently found, in whole or in part, the person to whom compensation has been paid shall be informed that he is at liberty to take possession of the parcel against repayment of the amount paid as compensation.

Article XIII

Repayment of Compensation

1. The Administration responsible for the loss, abstraction, or damage and on whose account the payment is effected, is bound to repay the amount of the indemnity to the Administration which has effected payment. This reimbursement must take place without delay and at the latest within the period of nine months after notification of payment.

2. These repayments to the creditor Administration must be made without expense for that Office, by money order or draft, in money valid in the creditor country or in any other way to be agreed upon mutually by correspondence.

Article XIV

Certificate of Mailing. Receipts

1. On request made at the time of mailing an ordinary (uninsured) parcel, the sender may receive a certificate of mailing from the post office where the parcel is mailed, on a form provided for the purpose; and each Administration may fix a reasonable fee therefor.

2. The sender of an insured parcel receives without charge at the time of posting, a receipt for his parcel.

Article XV

Return Receipts and Inquiries

1. The sender of an insured parcel may obtain an advice of delivery (return receipt) on payment of such additional charge, if any, as the Administration of origin of the parcel shall stipulate and under the conditions laid down in the Regulations.

2. A fee may be charged, at the option of the Administration of origin, on a request for information as to the disposal of an ordinary parcel and also of an insured parcel made after it has been posted if the sender has not already paid the special fee to obtain an advice of delivery.

3. A fee may also be charged, at the option of the Administration of origin, in connection with any complaint of any irregularity which prima facie was not due to the fault of the Postal Service.

Article XVI

Customs Charges

The Parcels are subject to all customs laws and regulations in force in the country of destination. The duties collectible on that account are collected from the addressee on delivery of the parcel in accordance with the customs regulations.

Article XVII

Customs Charges to be Canceled

The Administrations agree to cancel customs duties and other non-postal charges on parcels which are returned to the country of origin, abandoned by the senders, destroyed because the contents are completely damaged, or redirected to a third country.

Article XVIII

Fee for Customs Clearance

The office of delivery may collect from the addressee either in respect of delivery to the Customs and clearance through the Customs, or in respect of delivery to the Customs only, a fee not exceeding one gold franc per parcel or such other fee as it may from time to time fix for similar services in its parcel-post relations with other countries generally.

Article XIX

Delivery to the Addressee. Fee for Delivery at the Place of Address

Parcels are delivered to the addressees as quickly as possible in accordance with the conditions in force in the country of destination. The Administration of that country may collect in respect of delivery of parcels to the addressee a fee not exceeding 60 gold centimes per parcel. The same fee may be charged, if the case arises, for each presentation after the first at the addressee's residence or place of business.

Article XX

Warehousing Charge

The Administration of destination is authorized to collect the warehousing charge fixed by its legislation for parcels addressed "General Delivery" or "Poste Restante" or which are not claimed within the prescribed period. This charge may in no case exceed 10 gold

Article XXI

Recall and change of address

So long as a parcel has not been delivered to the addressee, the sender may recall it or cause its address to be changed. The Postal Administration of the country of origin may collect and retain for this service the charge fixed by its regulations. The requests for recall or change of address must be sent to the Central Administration at Washington in case of parcels destined for the United States, and to the Central Administration of Posts at Teheran in case of parcels destined for Iran.

Article XXII

Missent Parcels

Parcels received out of course, or wrongly allowed to be dispatched, shall be retransmitted or returned in accordance with the provisions of the Detailed Regulations.

Article XXIII

Redirection

1. A parcel may be redirected in consequence of the addressee's change of address in the country of destination. The Administration of destination may collect the redirection charge prescribed by its internal regulations. Similarly, a parcel may be redirected from one of the two countries whose Postal Administrations are parties to this Agreement to a third country provided that the parcel complies with the conditions required for its further conveyance and provided, as a rule, that the extra postage is prepaid at the time of redirectio or documentary evidence is produced that the addressee will pay it.

2. Additional charges levied in respect of redirection and not paid by the addressee or his representative shall not be canceled in case of further redirection or of return to origin, but shall be collected from the addressee or from the sender as the case may be, without prejudice to the payment of any special charges incurred which the Administration of destination does not agree to cancel.

Article XXIV

Nondelivery

1. If a parcel is undeliverable, or is refused, it shall be returned without charge, through the appropriate exchange offices of the two contracting Administrations. The country of origin may collect from the sender for the return of the parcel a charge equal to the amount required to fully prepay the postage thereon when originally mailed.

2. The sender must state at the time of mailing, that, if the parcel cannot be delivered as addressed, it may be either (a) tendered for delivery at a second address in the country of destination, (b) treated as abandoned or (c) returned to sender. No other alternative is permissible. The request must appear on the parcel and the customs declaration and must be in conformity with or analogous to, one of the following forms:

"If undeliverable as addressed, deliver to . . . . ."

"If undeliverable as addressed, abandon."

"If undeliverable as addressed, return to sender."

3. In the absence of a request by the sender to the contrary, a parcel which cannot be delivered shall be returned to the sender without previous notification and at his expense thirty days after its arrival at the office of destination. Insured parcels shall be returned as such.

Nevertheless, a parcel which is definitely refused by the address shall be returned immediately.

Article XXV

Sale. Destruction

Articles of which the early deterioration or corruption is to be expected, and these only, may be sold immediately, even when in transit on the outward or return journey, without previous notice or judicial formality. If, for any reason, a sale is impossible, the spoilt or putrid articles shall be destroyed.

Article XXVI

Abandoned Parcels

Parcels which cannot be delivered to the addressees and which the senders have abandoned shall not be returned by the Administration of destination, but shall be treated in accordance with its legislatic No claim shall be made by the Administration of destination against the Administration of origin in respect of such parcels.

Article XXVII

Charges

1. For each parcel exchanged between the contracting Administrations, the dispatching office credits to the office of destinati in the parcel bills the quotas due to the latter and provided in the Detailed Regulations.

2. In case of reforwarding or return to orgin of a parcel, if new postage and new insurance fees (in the case of insured parce are collected by the redispatching office, the parcel is treated as if it had originated in that country. Otherwise, the redispatc

office recovers from the other office the quota due to it, namely, as the case may be:

(a) The charges prescribed by Section 1 above.

(b) The charges for reforwarding or return.

3. The sums to be paid for parcels in transit, that is, parcels destined either for a possession or for a third country, are either indicated in the Detailed Regulations or may be fixed by each Administration and advised by correspondence.

Article XXVIII

Air Parcels

The Postal Administrations of the two countries have the right to fix by mutual consent the air surtax and other conditions in the case where the parcels are conveyed by air routes.

Article XXIX

Miscellaneous Provisions

1. The francs and centimes mentioned in this Agreement are gold francs and centimes as defined in the Univeral Postal Union Convention.

2. Parcels shall not be subjected to any postal charges other than those contemplated in this Agreement, except by mutual consent of the two Administrations.

3. In extraordinary circumstances either Administration may temporarily suspend the parcel post, either entirely or partially, on condition of giving immediate notice, if necessary by telegraph, to the other Administration.

Article XXX

Matters Not Provided for in the Present Agreement

1. Unless they are provided for in the present Agreement, all questions concerning requests for recall or return of parcels, obtaining and disposition of return receipts, and adjustment of indemnity claims in connection with insured parcels shall be governed by the provisions of the Universal Postal Convention and its Regulations of Execution insofar as they are applicable and are not contrary to the foregoing provisions. If the case is not provided for at all, the domestic legislation of the United States of America or of Iran or the decisions made by one country or the other are applicable in the respective country.

2. The details relative to the application of the present Agreement will be fixed by the two Administrations in the Detailed Regulations, the provisions of which may be modified or completed by mutual consent by way of correspondence.

3. The two Administrations may notify each other of their laws, ordinances and tariffs concerning the exchange of parcel post. They must advise each other of all modifications in rates which may be subsequently made.

Article XXXI

Entry into Force and Duration of Agreement

1. This Agreement shall enter into force on a date mutually agreed upon by the Administrations of the two countries.

2. It shall continue in force for a period of six months after either of the two Administrations shall have notified the other of its intention to terminate the Agreement.

Done in duplicate and signed at Tehran on the 15th day of July 1969, and at Washington on the 28th day of August 1969.

Fatollah Sotoudeh

The Postmaster General of the United States of America

Minister of Posts, Telegraph and Telephones of the Imperial Government of Iran

COOPERATIVE AGREEMENT BETWEEN

THE DEPARTMENT OF THE ENVIRONMENT OF IRAN (DOE)

AND

THE U.S. ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY (EPA)

WHEREAS, the DOE and the EPA share common concern and responsibilities for protecting and improving the human and natural environments of their respective nations, and a common interest in the cause of global environmental improvement and protection;

WHEREAS, Iran and the United States share many common environmental problems related to large and expanding urban populations, substantial industrial activity, and the existence of many areas of natural and man-made scenic beauty; and

WHEREAS, cooperation in the field of environmental protection and improvement is an appropriate corollary to the two nations' economic and technical cooperation, within the framework of the US-Iran Joint Commission for Economic Cooperation and the Technical Cooperation Agreement between the two countries;

IT IS HEREBY AGREED THAT:

1. The DOE and EPA will cooperate to assist their respective nations to solve environmental problems of mutual concern, through such exchange of information and personnel, and the conducting of joint projects, as the Director of DOE and the Administrator of EPA mutually determine to be appropriate.

2. The DOE and EPA will make available upon request such advisors and services as may be mutually agreed upon by the aforesaid Director and Administrator, in accordance with mutually acceptable terms and conditions.

3. The EPA, upon request of the Director of the DOE and in accordance with the policies and agreements of the US-Iran Joint Commission for Economic Cooperation, will work directly or in consultation with other U.S. government agencies in accordance with the applicable laws and U.S. government policies and identify U.S. private sector (non-governmental) services and advisors that could assist the DOE in furtherance of activities subject to this Agreement.

4. This Cooperative Agreement shall come into force as from the date of the last notification by either party to the other that it has complied with its domestic legal requirements for the entry into force of the present Agreement and shall remain valid for a period of five (5) years. Either party may terminate the Agreement at any time by giving to the other six months (180 days) advance notice in writing.

5. Conditions for activities described herein may be amended by mutual agreement in writing, and activities under this Cooperative Agreement may be suspended, in whole or in part, by either the DOE or EPA notifying the other sixty (60) days in advance in writing.

IN WITNESS WHEREOF, the parties hereto have executed this Cooperative Agreement on November 10th, 1976.

Eskandar Firouz
Director, DOE

Russell E. Train
Administrator, EPA

ANNEX TO THE COOPERATIVE AGREEMENT BETWEEN

THE DEPARTMENT OF THE ENVIRONMENT OF IRAN (DOE)

AND

THE U.S. ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY (EPA)

1. (a) The EPA will make available to the DOE for the purpose of assisting in the implementation of this Agreement, such advisors and services as may be mutually agreed between the DOE and the EPA.

   (b) Advisors and services specified in item 1(a) above, may be furnished from within or from outside the government of the United States.

   (c) Any agreement pursuant to item 1(a) will be in writing and will specify the terms and conditions under which the advisors and services will be furnished and will be subject to the provisions of this Agreement.

   (d) Services provided under this Article may include training in the United States or visits designed to assist in the acquisition of specialized technical or professional knowledge.

2. If requested by the DOE, the EPA may undertake the preparation of technical or economic studies of specific development projects and provide technical and professional services for the implementation of these projects in accordance with mutually agreed upon cost estimates and the provisions of this Agreement. Should such accord be reached, the DOE shall defray any and all costs to the EPA arising from such activities, including indirect costs, overhead costs, planning costs and the costs of project termination, including any taxes on ownership or use of property and any customs duties, import and export taxes or any other taxes.

3. Working conditions and facilities in Iran:

(a) The government of Iran shall furnish the following as required for carrying out the purposes of this Agreement:

(1) Suitable office space and normal office supplies and facilities.

(2) Office management, secretarial/clerical and interpreting and translating services.

(3) Vehicles and drivers or other appropriate transportation for local business.

(4) Assistance in obtaining local permits and licenses which may be required by Iranian law.

(b) Should the government of Iran elect not to provide any of the aforementioned services and supplies, the parties to this Agreement shall mutually agree on the costs of such services and supplies which shall be paid in advance by the DOE to the EPA as provided in Article 5(a) of the US-Iran Agreement on Technical Cooperation signed on March 4, 1975.

(c) Pay and allowances:

(1) Except as otherwise specifically provided in this Agreement and the Annex, or in agreements entered into by the governments of Iran and the United States pursuant to the Agreement on Technical Cooperation signed on March 4, 1975, the DOE will compensate the EPA for all costs incurred by the EPA personnel in remunerating all personnel assigned to duties in Iran under this Agreement. Such costs will include basic salaries and per diem, housing, educational, removal and transportation allowances, according to the standards

of the United States government's standardized regulation (government civilians, foreign areas, Annex 1), current at the time of payment to the individuals of their pay and allowances. The provisions of this section apply to all personnel engaged by the EPA to carry out projects under this Agreement, whether such individuals be employees of the US government or the EPA to perform services under this Agreement.

(2) The DOE agrees to defray all costs for the extension of insurance policies covering liabilities already covered by the original insurance policies of the officers or contract employees of the US government arising out of their activities in Iran under this Agreement.

(d) (1) In accordance with the terms and conditions agreed upon between the two parties for each specific project the DOE will establish a dollar trust account in the US Treasury and deposit in such account, the amount agreed upon on a project basis. The EPA may draw on this account to defray the costs incurred in providing such services. Should there be cost overruns on any specific project the two parties shall determine the amount of the increase and the DOE will deposit the agreed amount in the said dollar trust account.

(2) The EPA shall provide to the DOE a statement at the end of each six months period during which the trust account is operative of funds in the account at the beginning of such periods, disbursements from the account during such periods, and the balance in the account at the end of such periods.

(3) In no event shall EPA be obliged to provide services under this Agreement for which funds are not available in the trust account.

(4) If, upon termination of this Agreement, there are funds remaining in the trust account after all costs have been defrayed and all liabilities satisfied, such funds shall be refunded to the DOE.

(5) American employees of the EPA and employees of establishments or corporations under contract to the government of the US who are assigned to perform services under this Agreement, or assigned to provide support for such personnel shall be accorded, along with their dependents, the privileges and exemptions designated under the government of Iran's legislation prevailing at that time for foreign experts.

EPA authority on this Agreement is 22 USC 2357.

IN WITNESS ~~WHEREOF~~, the parties hereto have executed this Annex to the Cooperative Agreement on 10th November 1976.

Eskandar Firouz
Director, DOE

Russell E. Train
Administrator, EPA

A C C O R D P R O V I S O I R E

ENTRE

L'EMPIRE DE PERSE ET LA REPUBLIQUE FEDERALE D'AUTRICHE

Sa Majesté Impériale le Schah de Perse

et

Le Président Fédéral de la République d'Autriche,

également animés du désir sincère de faire aboutir dans le plus bref délai possible des négociations relatives à la conclusion entre leurs deux Etats d'un traité d'amitié et de conventions consulaire, commerciale, douanière et d'établissement se sont résolus à établir, en attendant, leurs relations sur la base d'un accord provisoire et ont, à cet effet, désigné comme leurs Plénipotentiaires,

d'une part Sa Majesté Impériale le Schah de Perse :

Son Excellence Fatoullah Khan Pakrevan, Gérant de Son Ministère des Affaires Etrangères,

et d'autre part, le Président Fédéral de la République d'Autriche :

Son Excellence Auguste Kral, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire de la République d'Autriche en Perse,

lesquels après s'être communiqué leurs pleins-pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes :

Article I.

La représentation diplomatique de chacune des Hautes Parties Contractantes sur le territoire de l'Autre jouira, sous condition d'une parfaite réciprocité, des privilèges et immunités consacrés par le droit commun international.

Les représentants consulaires de chacune des Hautes Parties Contractantes sur le territoire de l'Autre, régulièrement munis de l'exequatur, pourront, sous condition d'une parfaite réciprocité, y résider et, dans l'exercice de leurs fonctions, ils bénéficieront des privilèges honorifiques et immunités personnelles de juridiction et de fiscalité consacrés par le droit commun international et sous condition d'une parfaite réciprocité.

Le traitement accordé aux représentants diplomatiques et consulaires de chacune des Hautes Parties Contractantes sur le territoire de l'Autre, sous condition de réciprocité, ne sera, en aucun cas, inférieur à celui accordé à la nation la plus favorisée.

Article 2.

Chacune des Hautes Parties Contractantes accorde aux ressortissants de l'Autre sur son propre territoire, sous condition d'une parfaite réciprocité, en ce qui concerne l'établissement, le traitement de la nation la plus favorisée.

En matière de statut personnel, les ressortissants de chacune des Hautes Parties Contractantes sur le territoire de l'Autre resteront réciproquement soumis aux dispositions de leurs lois nationales. Le statut personnel comprend les matières suivantes : le mariage et le régime des biens entre époux, le divorce, la séparation de corps, la dot, la paternité, la filiation, l'adoption, la capacité juridique, la majorité, la tutelle et la curatelle, l'interdiction, le droit de succession testamentaire et ab intestat, les liquidations et les partages de successions ou de patrimoines, et en général toutes les questions relatives au droit de famille, y compris toutes les questions concernant l'état des personnes.

Article 3.

Le Gouvernement Persan soumettra les produits naturels autrichiens et les produits fabriqués en Autriche, importés en Perse, à ses lois organiques des douanes. Il leur accordera le bénéfice de son tarif minimum et de tous abaissements de ce tarif qui seraient consentis aux produits similaires, naturels et fabriqués, originaires de n'importe quel autre Pays.

Le Gouvernement de la République d'Autriche accorde aux produits naturels persans et aux produits fabriqués en Perse, importés en Autriche, le traitement de la nation la plus favorisée.

Article 4.

Le présent accord provisoire sera ratifié et les ratifications en seront échangées à Téhéran le plus tôt que faire se pourra. Il restera en force jusqu'au 10 Mai 1929.

Il reste entendu que, pour la Partie Persane, l'article 3 relatif aux dispositions tarifaires, en raison des dispositions de la loi du 13 Ordibehecht 1307 (3 Mai 1928) n'a pas besoin d'être présenté, pour ratification au Madjlisse.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires respectifs ont signé le présent accord et y ont apposé leur sceau.

Fait à Téhéran, le 17 Juin 1928.

F. Fakrevan

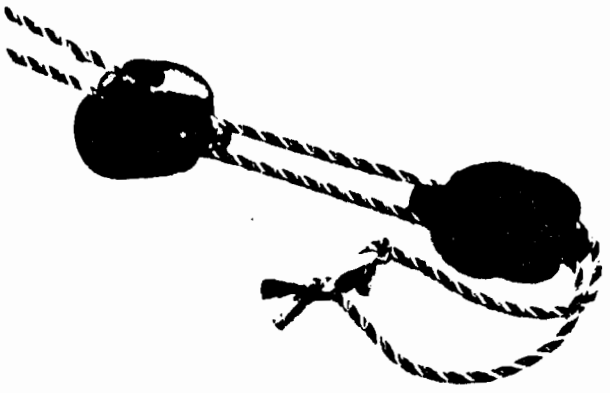

Kral

CONVENTION D'ETABLISSEMENT
ENTRE L'EMPIRE DE L'IRAN ET L'AUTRICHE

- . -

SA MAJESTE IMPERIALE LE SCHAH DE L'IRAN

et

LE PRESIDENT FEDERAL D'AUTRICHE

Egalement animés du désir de régler le droit d'établissement des ressortissants autrichiens en Iran et des ressortissants Iraniens en Autriche, conformément au Traité d'Amitié et d'Arbitrage en date du 23 Septembre 1936, ont résolu de conclure une Convention d'Etablissement, et ont nommé à cet effet pour Leurs Plénipotentiaires,

SA MAJESTE IMPERIALE LE SCHAH DE L'IRAN :

Son Excellence Khalil Fahimi, Ambassadeur à Ankara

LE PRESIDENT FEDERAL D'AUTRICHE :

Son Excellence M. Karl Buchberger, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire,

Lesquels, après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs,

reconnus en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes:

Article 1.

Les ressortissants de chacun des Etats Contractants seront accueillis et traités sur le territoire de l'autre Etat, en ce qui concerne leurs personnes et leurs biens, d'après les principes et la pratique du droit commun international. Ils y jouiront de la plus constante protection des lois et autorités territoriales pour leurs personnes, et pour leurs biens, droits et intérêts. Ils pourront pénétrer sur le territoire de l'autre Etat Contractant et en sortir, y voyager, y séjourner et s'y établir, à condition et aussi longtemps qu'ils se conformeront aux lois et réglements en vigueur sur ledit territoire.

En toutes ces matières ils jouiront d'un traitement qui ne sera pas moins favorable que celui accordé aux ressortissants de la nation la plus favorisée.

Toutefois, rien de ce qui précède ne saurait empêcher chacun des deux Etats Contractants de prendre en tout temps des dispositions pour régler ou interdire l'immigration sur son territoire, pourvu qu'elles ne constituent pas une mesure de discrimination particulièrement dirigée contre tous les ressortissants de l'autre Etat Contractant.

Article 2.

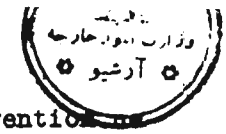

Les dispositions de la présente Convention ne portent pas atteinte au droit de chacun des Etats Contractants d'interdire aux ressortissants de l'autre Etat le séjour dans des cas spéciaux, soit à la suite d'une décision judiciaire, soit pour des raisons de sûreté intérieure ou extérieure de l'Etat ou bien pour des raisons d'assistance publique, d'hygiène et de moeurs.

L'expulsion sera exécutée dans des conditions répondant aux exigences de l'hygiène et de l'humanité.

Article 3.

Les ressortissants de chacun des Etats Contractants sur le territoire de l'Autre, à condition d'observer les lois et réglements du pays, ont, de la même façon que les nationaux, le droit de se consacrer à toute espèce d'industrie et de commerce ainsi que d'exercer tout métier et profession, pour autant qu'il s'agit ni d'un monopole d'Etat ni de l'exploitation d'un monopole accordé par l'Etat.

Cette disposition ne sera pas non plus applicable en tant que, d'après lesdits lois et règlements, la qualité de national forme une condition indispensable pour l'exercice d'une profession.

Article 4.

Les sociétés anonymes et les sociétés de commerce

de toute espèce, y compris les sociétés industrielles, financières, d'assurance, de communication et de transport, qui ont leur siège social sur le territoire de l'un des Etats Contractants et seront constituées et reconnues conformément aux lois du pays de leur siège social, verront reconnues sur le territoire de l'Autre leur existence juridique, leur capacité et leur droit d'ester en justice.

Leur admission à exercer une activité commerciale sur le territoire de l'autre Etat se règle par les lois et les prescriptions qui y sont en vigueur.

En ce qui concerne les conditions de leur admission et l'exercice de leur activité, ainsi que sous tout autre rapport, les dites sociétés pourront, à condition de se conformer aux lois et prescriptions du territoire de l'Etat de résidence, s'y livrer à toute activité commerciale et industrielle à laquelle, conformément à l'article 3, peuvent se livrer les ressortissants du pays où elles ont été constituées. Les sociétés en question devront, sous tous les rapports, être traitées comme les entreprises similaires de la nation la plus favorisée.

Article 5.

Les ressortissants, et les sociétés désignés à l'article 4, de l'un des Etats Contractants jouiront, à tous egards, sur le territoire de l'autre

Etat, aussi bien pour leurs personnes que pour leurs biens, droits et intérêts, en ce qui concerne tous impôts et taxes de toutes sortes, ainsi que toutes autres charges de caractère fiscal, auprès des autorités et des tribunaux de finances du même traitement et de la même protection que les nationaux.

Article 6.

Les ressortissants de chacune des Hautes Parties Contractantes auront, en se conformant aux lois et règlements en vigueur sur le territoire de l'autre, le droit d'y acquérir, d'y posséder et d'y aliéner toute espèce de droits et biens meubles. Ils seront à cet égard traités comme les ressortissants de la nation la plus favorisée.

En ce qui concerne les biens et droits de nature immobilière, les ressortissants de chacune des Hautes Parties Contractantes, sur le territoire de l'autre, seront en tout cas traités comme les ressortissants de la nation la plus favorisée.

Article 7.

Les habitations et tous les autres immeubles que les ressortissants d'un des Etats Contractants auront acquis, posséderont ou auront louées en conformité des dispositions de la présente Convention sur

le territoire de l'autre Etat, ne pourront être soumis à des descentes ou perquisitions domiciliaires que sous les mêmes conditions et avec les mêmes formalités qui sont prescrites par les lois en vigueur pour les nationaux.

De même. les livres de commerce, arrêtés de compte ou documents de n'importe quelle espèce qui se trouveraient dans les habitations ou les bureaux des ressortissants de l'un des Etats Contractants sur le territoire de l'autre Etat, ne pourront être soumis à un examen ou à une saisie que sous les conditions et avec les formalités que les lois en vigueur prescrivent pour les nationaux.

Article 8.

Les ressortissants de chacun des Etats Contractants jouiront, sur le territoire de l'autre Etat, en tout ce qui concerne la protection de leurs personnes et de leurs biens par les tribunaux et les autorités, du même traitement que les nationaux.

Ils auront notamment libre accès, sans entrave aucune aux tribunaux et pourront ester en justice dans les mêmes conditions que les nationaux. Toutefois, jusqu'à conclusion d'un accord spécial, les conditions concernant l'assistance judiciaire et le judicatum solvi seront réglées par la législation territoriale.

En matière de statut personnel les ressortissants

de chacune des Hautes Parties Contractantes, sur le territoire de l'autre resteront soumis aux prescriptions de leur loi nationale.

Article 9.

Si, après décès, un ressortissant autrichien laisse des biens en Iran ou si un ressortissant iranien laisse des biens en Autriche et que les ayants droit à la succession soient inconnus ou soient absents ou non représentés, les représentants consulaires intéressés auront le droit de requérir l'apposition ainsi que la levée des scellés sur tous meubles, effets et papiers du défunt. Ils pourront procéder eux-mêmes à la liquidation de la succession ou nommer administrateur pour y procéder. L'intervention consulaire ne sera plus admise dès qu'il aura été constaté qu'il n'y a pas d'ayants droit de la nationalité du défunt.

Toutefois, rien de ce qui est contenu dans cet article ne saurait être tenu pouvant dessaisir les tribunaux du pays où se trouvent les biens, des affaires rentrant dans leur propre compétence.

Article 10.

Les ressortissants de chaque Etat Contractant seront, en temps de paix et de guerre, sur le territoire de l'autre Etat, exempts de toute obligation de travail

pour l'Etat, sauf dans le cas d'une défense contre une calamité naturelle. Ils seront exempts de tout service militaire obligatoire, soit dans l'armée de terre, navale et aérienne, soit dans la garde nationale ou la milice, de même que de toute taxe imposée au lieu et place du service personnel. Ils ne pourront être assujettis à des contributions militaires ou à toute espèce de réquisitions, tant militaires que civiles, ou à des expropriations pour cause d'utilité publique, autrement que sous les mêmes conditions et sur le même pied que les ressortissants de la nation la plus favorisée.

En compensation des réquisitions traitées au paragraphe 1 du présent article, ainsi que dans le cas d'expropriation pour cause d'utilité publique, les ressortissants de l'un des Etats Contractants qui résident sur le territoire de l'autre Etat, recevront pour la valeur du bien réquisitionné ou exproprié, une indemnité équitable, conformément aux dispositions prévues par les lois de ce dernier réglant les modalités de pareilles indemnisations.

Les dispositions du présent article seront applicables aussi aux sociétés mentionnées à l'article 4.

Article 11.

La présente Convention sera ratifiée et l'échange des ratifications aura lieu le plus tôt que faire se pourra.

La Convention entrera en vigueur un mois après

l'échange des ratifications et restera en vigueur pendant cinq ans. Si elle n'est pas dénoncée six mois avant l'expiration de cette période, elle sera considérée comme prolongée tacitement et pour une durée indéterminée. Elle pourra dès alors être dénoncée à tout moment, à condition d'un préavis de six mois.

En Foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs, dûment autorisés à cet effet, ont signé la présente Convention et y ont apposé leurs sceaux.

Fait en double exemplaire à Ankara le 1er Juin 1937.

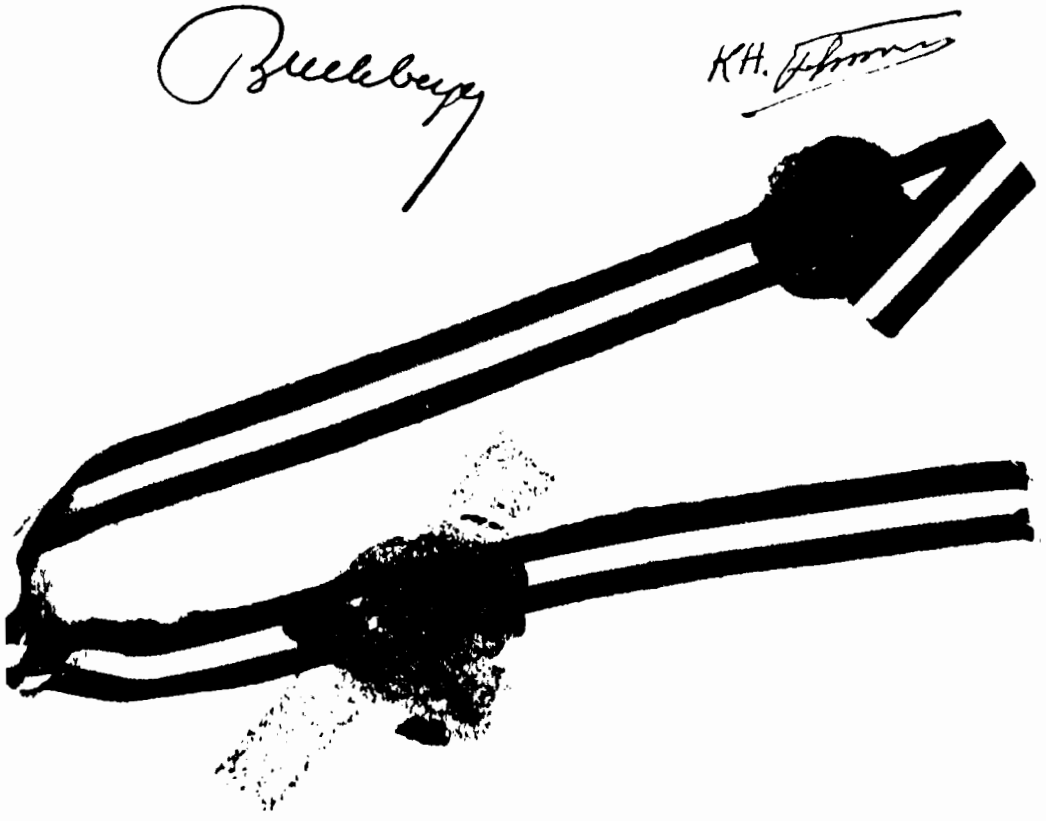

AGREED MINUTES OF THE SECOND SESSION OF THE IRANO-AUSTRIAN MIXED ECONOMIC COMMISSION

1. The Second Session of the Irano-Austrian Mixed Economic Commission was held in Vienna from May 24 - 27, 1971.

2. The Iranian Delegation was led by H.E. Hushang Ansary, Minister of Economy; the Austrian Delegation was led by H.E. Dr. Josef Staribacher, Minister of Trade and Industry.

3. The list of the names of the members of the two delegations are given in Annex 'A' and Annex 'B'.

4. The Mixed Commission adopted the agenda as given in Annex 'C' as its program of work.

5. Trade:

The Commission reviewed the trade relations between the two countries over the last few years and noted that there were great possibilities for further expansion and diversification of trade on both sides. The Commission further noted, that Iran's exports were primarily composed of a few traditional items which did not fully reflect the structural changes which recently have taken place in the Iranian economy.

The Iranian side expressed its interest to export to Austria industrial consumer goods. To this end the Austrian side agreed to send a purchasing mission to Iran in order to explore the export potential of its industries. The two sides agreed to hold a selling ex-

hibition of Iranian goods in Austria.

The Austrian side drew the attention of the Iranian side to the possibilities of furthering Austria's exports of capital goods to Iran.

The Commission agreed in principle that in order to foster trade and economic relations, a trade and economic cooperation agreement should be concluded between the two countries at an early date. To this end the Commission recommended that the experts of both sides should meet as soon as possible.

6. Economic Cooperation:

The Commission noted that two delegations from Austria had already visited Iran with a view to explore the possibilities of further economic cooperation between the two countries. Such cooperation could take the form of Joint Ventures where capital, technical know-how and raw materials as well as marketing possibilities may be combined for the benefit of the two countries as well as third countries.

In particular the Austrian side expressed its willingness to participate in the form of Joint Ventures in the development of petrochemical industry in Iran. If the Iranian raw materials and intermediate goods could be transported to Austria at competitive prices, such projects could also be set up in Austria with Iranian participation. The Commission therefore recommended that the appropriate feasibility studies should be initiated by the interested

parties in the two countries as soon as possible.

The Austrian side further expressed its desire to participate in the development of forest-based industrial complex, metal, electrical and optical industries in Iran.

The Commission further noted that there were possibilities for cooperation in the field of tourism and cattle farming between the two countries.

The Commission agreed to study the setting up of a Joint Investment Company between the Iranian and the Austrian private as well as public sectors with a view to stimulate and to encourage economic cooperation between the two countries.

7. Oil:

The two parties recognized the importance of linking their interests in this field on a permanent basis and in this context, they agreed that the appropriate organizations of the two countries should meet in order to negotiate a long-term agreement on supply of crude oil from National Iranian Oil Company to Austria, as well as to discuss the possibilities of Iran's participation in downstream operations in Austria.

8. The Commission agreed to hold its third meeting in Tehran in 1972.

Schedule of the meeting of the experts are given in Annex 'D'.

Done in Vienna in two original copies in English both being equally authentic.

Chairman of the
Iranian Delegation

Hushang Ansary
Minister of Economy

Chairman of the
Austrian Delegation

Dr. Josef Staribacher
Minister of Trade and
Industry

ACCORD ENTRE LE GOUVERNEMENT IMPERIAL DE L'IRAN ET LE GOUVERNEMENT FEDERAL AUTRICHIEN SUR L'ABOLITION DU VISA POUR LES TITULAIRES D'UN PASSEPORT DIPLOMATIQUE OU DE SERVICE.

Article 1

(1) Les ressortissants iraniens et autrichiens, titulaires d'un passeport valable diplomatique ou de service, peuvent, sans visa, entrer sur le territoire de l'autre Etat Contractant et en sortir.

(2) Les personnes visées au paragraphe 1 peuvent séjourner pendant trois mois sur le territoire de l'autre Etat Contractant.

Article 2

(1) Les titulaires d'un passeport valable diplomatique ou de service iranien ou autrichien, étant membres de la mission diplomatique ou d'une représentation consulaire de l'un des Etat Contractants sur le territoire de l'autre Etat Contractant ou étant représentants de l'un des Etats Contractants auprès d'une organisation internationale ayant son siège sur le territoire de l'autre Etat Contractant ou étant fonctionnaires d'une telle organisation, pourront séjourner jusqu'à la fin de leur mission ou fonction sur le territoire de l'autre Etat Contractant.

(2) Pour la durée de la mission ou fonction d'une des personnes visées au paragraphe 1, les membres de sa famille faisant partie de son ménage peuvent également séjourner, s'ils sont titulaires d'un passeport valable diplomatique ou de service iranien ou autrichien.

Article 3

Le présent accord entrera en vigueur trois mois après la date de sa signature.

Article 4

Le présent accord expirera trois mois après que la notification écrite de la dénonciation sera reçue par l'autre Etat Contractant par la voie diplomatique.

EN FOI DE QUOI, les Plénipotentiaires ont signé le présent accord et y ont apposé leur sceau.

Fait à Téhéran , le 15 novembre 1973 en double exemplaire en langue française.

Pour le Gouvernement Impérial de l'Iran:

Pour le Gouvernement Fédéral autrichien:

AGREEMENT ON TOURISM CO-OPERATION

BETWEEN

THE IMPERIAL GOVERNMENT OF IRAN

AND

THE HASHEMITE KINGDOM OF JORDAN

RECOGNIZING the friendly relations existing between their two countries;

CONSIDERING the importance of tourism for their two countries as a factor of economic development as well as of understanding amongst peoples;

NOTING the actual development of tourism in the two countries and a more effective utilization of its potential;

CONSCIOUS of the necessity of co-operation between the two countries by reason of their common or complementary tourist attractions;

DESIROUS of making this co-operation as fruitful as possible;

INSPIRED by the spirit of the recommendations of the United Nations Conference on Tourism and International Travel held in Rome from 21 August to 5 September 1963, as well as of the International Union of Official Travel Organizations;

HAVE AGREED as follows:

ARTICLE I

The Imperial Government of Iran and the Government of the Hashemite Kingdom of Jordan agree to take all the necessary measures to promote tourism and to increase touristic exchange between the two countries as well as to encourage tourists from other countries. With this in mind, both governments will give special attention to agreater flexibility in travel formalities, co-operation in the field of communications, joint touristic establishments and installations, exchange of information on experience gained in the field of tourism, and facilitate training of personnel of the official organizations and touristic installations.

ARTICLE II

A joint commission, hereinafter called the Commission, assigned with the task of studying and implementing measures capable of contributing to the attainment of these objectives is hereby established.

ARTICLE III

The Commission consists of the representatives of each party of the agreement designated by the official tourist organizations of the two countries, thus constituting national delegations, hereinafter called the National Delegations.

The National Delegation from each country in the Commission will be headed by the highest authority responsible for official tourist organization or his representative.

The Commission may be assisted by the representative of other administrations concerned in the field of tourism should the agenda indicate the necessity of their assistance and advice.

ARTICLE IV

The Commission will meet once a year; if it is found necessary and with the agreement of the both parties the Commission may hold additional meetings.

The Commission will meet alternately in each of the two countries at a date to be mutually agreed upon by the heads of the National Delegations.

The sessions of the Commission will be chaired by the head of the National Delegation of the host country.

The National Delegation acting as host, will be responsible for the work and expenses of the Secretariat of the Commission.

ARTICLE V

The official language of the Commission is English.

ARTICLE VI

The Commission will draw up its program of work and decide on relevant matters which may be deemed necessary. The agenda for each meeting will be jointly established by both parties at least one month before each meeting.

ARTICLE VII

The resolutions, proposals and recommendations adopted by the Commission will be submitted to both Governments for approval; upon approval, these shall be implemented.

ARTICLE VIII

The two parties will keep each other informed of the measures taken for the implementation of the resolutions adopted by the Commission and approved by both Governments.

ARTICLE IX

The present agreement is valid for a period of three years, from the date that it enters into force. Unless either Government expresses its intention to revoke the Agreement six months prior to the expiration date, the present Agreement will be automatically renewed each time for a period of three years.

ARTICLE X

This agreement will enter into force after both governments notify each other of its ratification according to the prevailing legislations in each country.

Done in Tehran on May the eleventh, one thousand nine hundred and seventy five (Ordibehesht the twenty first one thousand three hundred and fifty four), in two original copies.

For the Imperial Government of Iran	For the Government of the Hashemite Kingdom of Jordan
Gholamreza Kianpour	Ghaleb Barakat
Minister of Information and Tourism	Minister of Tourism and Antiquities

DE ASUNTOS EXTERIORES

TRADUCTION DE LA NOTE DU MINISTRE DES AFFAIRES ETRANGERES DU GOUVERNEMENT ESPAGNOL A SON EXCELLENCE M. LOTFALI FOULADVAND, MINISTRE CONSEILLER CHARGE D'AFFAIRES A.I. DE L'IRAN, DATEE DE 20 SEPTEMBRE 1967.

Num 57

EXCELLENCE

J'ai l'honneur d'accuser reception de la Note en date du 20 courant par laquelle Votre Excellence a bien voulu me faire savoir que le Gouvernement Iranien, afin de faciliter la circulation entre l'Iran et l'Espagne, est disposé à conclure un Accord sur l'Abolition Réciproque des Visas avec le Gouvernement Espagnol, dans les termes qui suivent:

1.- Les nationaux iraniens et espagnols, porteurs de passeport en cours de validité délivré par les Autorités compétentes de leur pays respectifs, peuvent se rendre sur le territoire de l'autre pays et en sortir, par toutes voies libres et quelque soit le lieu de départ, sans être astreints à l'obtention préalable d'un visa.

2.- Les facilités prévues au paragraphe précédent ne s'appliquent qu'aux séjours touristiques ne dépassant pas trois mois.

L'obtention préalable d'un visa auprès du représentant diplomatique ou consulaire compétent reste obligatoire pour les nationaux iraniens et espagnols désireux de se rendre sur le territoire de l'autre pays pour y effectuer des séjours d'une durée supérieure ou y exercer une activité lucrative. Ce visa sera délivré gratuitement.

3.-Les nationaux de l'une des Parties établis régulièrement sur le territoire de l'autre peuvent le quitter et y revenir, sans visa, sous le couvert de leur passeport national valable, pendant toute la durée de validité de leur titre de séjour dans ce dernier pays.

4.- Les Autorités compétentes de chacun des deux pays se réservent le droit de refuser l'accès ou le séjour sur leur territoire aux nationaux de l'autre qu'elles considèrent comme indésirables.

ISTERIO DE ASUNTOS EXTERIORES

Núm.

lités, les personnes qui seraient entrées dans le territoire de l'autre partie en bénéficiant des clauses du présent Accord, même dans le cas où leur nationalité serait contestée.

6.-Chacun des deux Gouvernement se réserve le droit, pour des raisons de sécurité, d'ordre public ou de santé publique, de suspendre temporairement l'application du présent Accord, sauf en ce qui concerne les dispositions du paragraphe précédent.

Cette décision sera immédiatement notifiée par la voie diplomatique et, si possible, après entente préalable. Il en sera de même lorsqu'elle sera levée.

7.- Sauf en ce qui concerne les dispositions qui précèdent, les lois et réglements en vigueur en Iran et en Espagne concernant l'entrée, le séjour et l'établissement des étrangers, ainsi que l'exercice d'une activité lucrative, salariée ou non, restent applicables.

8.- Le présent Accord s'applique, en ce que concerne l'Iran, a son territoire national, et, en ce que concerne l'Espagne, au territoire péninsulaire, aux Iles Baléares et Canaries, à Ceuta et Melilla.

9.- Le présent Accord entrera en vigueur le 1er décembre 1967. Il prendra fin trois mois après que l'un des deux Gouvernements aura notifié à l'autre son intention d'en faire cesser les effets.

J'ai l'honneur de Vous faire part de l'agréément du Gouvernement espagnol avec les termes de Votre Note et de Vous confirmer que celle-ci et la présente réponse seront considérées comme constituant un Accord en la matière entre les deux Gouvernements.

Veuillez agréer, Excellence, les assurances de ma haute considération.

Signé

Fernando Mª Castiella

Son Excellence M. Mohammad Poursartip, Ministre Conseiller, Chargé Affaires a.i. de l'Iran.- MADRID

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

The Minister of Economy of the Imperial Government of Iran, His Excellency Hushang Ansary and the Minister of Foreign Affairs of Spain, His Excellency Gregorio Lopez Bravo, sharing a common interest in furthering trade and economic co-operation between the two countries exchanged views on economic conditions and prospects prevailing in Iran and Spain and reviewed trade relations between their respective countries. In the course of the discussions which were held in a forthcoming spirit, they reached the following agreements:

1. The two Parties agreed to participate in the implementation of their respective development projects.

2. The two Parties discussed the possibilities for mutual co-operation in the form of the setting up of direct investment in Iran and Spain through Joint Ventures, the supply of capital goods, semi-finished products, raw materials and technical know-how, with the object of meeting the requirements of their markets as well those of third countries.

3. The two Parties agreed to meet periodically within the framework of a joint committee which shall meet once a year alternately in

/..

Madrid and Tehran.

4. The two Parties agreed to exchange economic and trade missions in order to expand and diversify their economic ties.

5. In order to implement the provisions of this Memorandum, the two Parties decided that they shall meet in the very near future in Madrid so as to finalize the text of an agreement for trade and economic co-operation, a draft of which has been prepared for their consideration during the discussions held at the Ministry of Economy of Iran from 15th to 20th April, 1973 between the delegations of the two countries.

Hushang Ansary
Minister of Economy
of the Imperial
Government of Iran

Gregorio Lopez Bravo
Minister of Foreign
Affairs of Spain

AGREEMENT

ON TRADE AND ECONOMIC COOPERATION

BETWEEN

THE IMPERIAL GOVERNMENT OF IRAN

AND

THE GOVERNMENT OF SPAIN

AGREEMENT ON TRADE AND ECONOMIC COOPERATION BETWEEN THE IMPERIAL GOVERNMENT OF IRAN AND THE GOVERNMENT OF SPAIN

The Imperial Government of Iran and the Government of Spain animated by the desire to develop economic and trade relations between their two countries on the basis of equality and mutual benefit and to further strengthen the friendly relations existing between them, have agreed upon the following:

ARTICLE I

Subject to their respective laws and regulations and in order to maintain a reasonable balance in their trade, the two Parties shall take all appropriate measures to promote and facilitate trade between the two countries.

To this end, the two Parties agree:

1. To exchange economic and trade missions.
2. To accord each other, subject to their laws and regulations, the necessary facilities for holding trade fairs in order to display their products and to import items intended for exhibition and advertisement.

ARTICLE II

1. The two Contracting Parties agree to grant each other the most-favoured-nation treatment in all matters relating to trade between the two countries.

2. The provisions of paragraph 1 of this

Article shall not be applicable to the follo - wing:

a) Privileges granted or that may be gran ted by either of the two Contracting Parties to facilitate frontier trade.

b) Privileges resulting from a customs union agreement, a free trade zone or special agreements of which either of the two Contracting Parties is, or may become, a member.

ARTICLE III

All payments relating to the exchange of goods and services shall be effected in a con - vertible currency agreed upon by the two Parties.

ARTICLE IV

In order to achieve the objectives of this Agreement and to further expand economic and technical co-operation between the two countries, the two Parties agree to participate in the im plementation of their respective development projects.

ARTICLE V

The expansion of economic relations bet- ween Iran and Spain may, inter alia, be effec - ted in the following manner:

1. Establishment of joint ventures in Iran and Spain, the supply of capital goods, semi-finished products, raw materials and technical know-how, with the object of meeting the requirements of their markets as well as those of third countries.

2. Co-operation and specialization in the production and exchange of components between industries of the two countries based on the principle of comparative advantage.

3. The provision of financial facilities, within the framework of their respective laws and regulations.

ARTICLE VI

In order to facilitate the implementation of this Agreement and to further expand and diversify trade relations between the two countries, the two Parties agree upon setting up a Joint Committee for Trade and Economic Cooperation. This Committee shall meet once a year alternately in Tehran and Madrid and shall review and consider the following:

1. The implementation of the provisions of the present Agreement.

2. The necessary measures required for the removal of difficulties which may arise in the course of the implementation of this Agreement.

3. The study of proposals made by either of the two Parties within the framework of this Agreement, aimed at further expansion of trade and economic relations.

ARTICLE VII

This Agreement shall enter into force from the date of the exchange of notes confirming the approval of both Governments to this Agreement, according to their constitutional procedures.

It shall remain valid for three years, after which the Agreement shall be considered automatically extended for successive periods of one year, unless notice of expiration or amendment be given in writing by either of the two Parties three months prior to the expiry of its validity. The provisions of this Agreement, however, will remain in force after its expiration regarding all contracts concluded during the period of validity.

Done in Madrid on July the 11th 1973 in two originals in English, both being equally authentic.

For the Imperial Government of Iran	For the Government of Spain
Hassan Ali Mehran Vice-Minister for Economic Affairs, Ministry of Economy.	Gabriel Fernández de Valderrama Under-Secretary for Foreign Affairs, Ministry of Foreign Affairs.

AGREED MINUTES

****

At the invitation of H.E. Hossain Maadi , Deputy Minister of Commerce of the Imperial Government of Iran, H.E. Carlos Bustelo,Undersecretary of Commerce of the Kingdom of Spain paid an official visit to Iran from April 17 to April 22 1978.

During this visit H.E. Carlos Bustelo met and held dicussions with H.E. Kazem Khosrowshahi,Minister of Commerce, H.E. Farokh Najmabadi, Deputy Chairman of the Board and General Managing Director of NIOC, H.E. Javad Vafa, Deputy Minister, Ministry of Economic Affairs and Finance,H.E.Mehdi Gaffarzadeh,Deputy Minister, Ministry of Industry and Mines, H.E. Mohammad Reza Neghabat,Deputy Minister, Ministry of Health and Welfare, and Mr. Farokh Reza Moasser, President of Arya Shipping Company.

The two sides extensively reviewed trade and economic relations between the two countries and were of the opinion that there exist a considerable scope for further development of bilateral trade and economic cooperation,taking into account the potential capabilities of both economies.

Bearing this in mind, the two sides agreed to establish three sub-working groups of Trade, Industry and Agriculture, and Shipping.

The above-mentioned groups held a number of sessions and submitted their respective reports to the heads of the delegations for their due consideration.

The following topics were agreed upon:

TRADE

****

The two sides noted that the existing volume of trade between the two countries did not fully reflect the potentialities of both economies and were of the opinion that more intensive marketing and diversification of trade is needed

in order to increase and balance the mutual trade between the two countries.

Moreover the Iranian side expressed its keen desire for the expansion of its non-oil exports to Spain, especially manufactured and semi-manufactured products.

The Spanish side expressed its interest to expand its industrial exports to Iran and also requested the Iranian side to encourage the current projects under discussion between Spanish companies and the relevant Iranian organizations.

The Iranian side expressed interest for the purchase of the following items from Spain:

- Water heaters
- evaporating coolers
- glass sheets
- billets and other steel products
- coils

The Spanish side agreed to provide the necessary information regarding the above-mentioned items as soon as possible.

I N D U S T R Y

****

The working group noted with satisfaction the already existing cooperation in the following fields of activity:

- Shipyards construction
- Port construction
- Bricks manufacture

In order to broaden industrial cooperation between the two countries, the Spanish delegation submitted for the consideration of the relevant Iranian Organizations, proposals for cooperation in the following fields:

- Electric railways sign system
- Manufacture of Di-Amonium Phosphate (DAP)
- Clothing Manufacture
- Exploration of phosphates.

The Spanish Delegation requested that Pegaso be invited at the appropriate time to submit proposals for manufacturing of buses in Iran.

Also the Spanish side requested that the possibilities of the cooperation in the field of the following projects be considered by the competent Iranian Organizations:

a. Hospital Projects.
b. Counstruction of sport centers and schools.
c. Project for the land-scape in Shahestan Pahlavi and Mashhad.
d. Construction of underground parking facilities
e. Consultancy for the structural resistances and the reinforcement of buildings.
f. Planning and construction of Tehran food market and its distribution system.
g. Construction of power stations.
h. Railways passenger cars.
i. Material and equipment for electrical distribution lines.
j Cooperation in construction of roads and dams.
k. Merchant ships, L.P.G. and L.N.G's and
l. Fishing boats and barges.

A G R I C U L T U R E

****

The working group noted that there were several fields in which cooperation among both the public and the private sectors of the respective countries could be encouraged. The Iranian Party indicated that the areas of cooperation may include:

a. manufacture of farm machinery and implements in Iran
b. Land development operations such as land leveling and construction of irrigation canals with the participation of appropriate Spanish firms.
c. Construction of fruit and vegetable processing, grading and packaging plants in Iran.

d. Transfer of technology in olive and grape cultivation from Spain to Iran.

The Government of Iran will favourably consider financial assistance for the implementation of mutually approved projects in the above fields.

S H I P P I N G

****

Disscusions between Aria Shipping Lines and E.N. Elcano were held throughout 1977 and the present year for the possibilty of establishing a joint shipping company. However after intensive study it was decided that the level of commercial transactions of the two countries at present is still not sufficient to establish a joint shipping company operating between the Persian Gulf and Spain, but when a sufficient level is acheived, the joint shipping company will be established. On 18 Sept. 1977 an Agreement was signed and presently discussions are being held on the possibility of establishing a joint shipping company, operating also between Spain and other countries. The next session for the continuation of these discussions are scheduled to be held in Madrid in May 1978.

P E R M A N E N T C O M M I T T E E

****

In order to assist the implementation of the above mentioned objectives it was decided to establish a Permanent Committee which will be formed by repersentatives of Chamber of Commerce, Industry and Mines and the representatives of the respective Ministries of Commerce of Iran and Spain.The two sides agreed that the first session of this Committee shall be held in Tehran during the last week of May 1978.

Done in Tehran on April 22, 1978 in two English copies, each being equally authentic.

Hossain Maadi

Deputy Minister,
Ministry of Commerce
of the imperial
Government of Iran

Carlos Bustelo

Undersecretary of
Commerce of the
Kingdom of Spain

TRADE AGREEMENT BETWEEN THE IMPERIAL GOVERNMENT OF IRAN AND THE GOVERNMENT OF AUSTRALIA

The Imperial Government of Iran and the Government of Australia, desiring to develop, extend and strengthen the commercial relations between their two countries on the basis of equality and mutual benefit, have agreed as follows:

ARTICLE 1

The two Governments shall, subject to the laws and regulations in force in their respective countries, take all appropriate measures to facilitate, strengthen and diversify trade between the two countries, particularly in respect of the goods listed in Schedules "A" and "B" annexed to this Agreement.

The provisions of Paragraph one of this Article do not imply that the exchange of goods between the two countries, or the desire of the two Governments for an increase in trade, is limited to the goods listed in the Schedules.

The Schedules may be amended by mutual consent by an exchange of letters between the two Governments.

ARTICLE 2

In order to advance the objectives of Article 1 of this Agreement, the two Governments shall encourage relevant enterprises and organisations of their respective countries to explore the scope for long-term contracts and, where appropriate, to conclude such contracts.

ARTICLE 3

In accordance with the laws and regulations of the respective Governments, goods exported by one country to the other shall, when entering the country

of the other, be accompanied by a certificate of origin issued by the competent authorities of the exporting country.

For the purposes of this Agreement goods produced or manufactured in and exported from Iran shall be termed as Iranian goods and goods produced or manufactured in and exported from Australia shall be termed as Australian goods.

ARTICLE 4

In order to advance the objectives of this Agreement each Government shall, subject to the laws and regulations in force in its country, encourage and facilitate the holding within its country of trade fairs and exhibitions by enterprises and organisations of the other country.

ARTICLE 5

The two Governments shall, as appropriate, and subject to the laws and regulations in force in their countries encourage and facilitate the development of mutually beneficial industrial and technical co-operation between the relevant enterprises and organisations of their countries.

ARTICLE 6

All payments and charges in connection with trade between Iran and Australia shall be effected in convertible currency in accordance with the existing foreign exchange regulations in each country.

ARTICLE 7

For the purpose of promoting the aims of this Agreement a Committee of representatives to be designated by the respective Governments is hereby

established.

The Committee shall meet once a year, or as often as may be mutually agreed, alternately in Iran and Australia.

The Committee shall:

(a) review and keep under consideration the implementation of the provisions of this Agreement;

(b) examine measures for the solution of problems which may arise in the implementation of this Agreement or in the course of the development of trade between the two countries;

(c) consider proposals made by either of the Governments, within the framework of this Agreement, aimed at further expansion and diversification of trade between the two countries;

(d) identify appropriate areas of industrial and technical co-operation, particularly those which offer prospects for the development of mutually beneficial commercial exchanges;

(e) consider proposals by either of the Governments for modification or revision of Schedules "A" and "B" annexed to this Agreement.

ARTICLE 8

The present Agreement is concluded for a period of one year and will enter into force on the day on which the two Governments exchange notes notifying each other that their respective constitutional and other requirements necessary to bring the Agreement into force have been complied with.

After such period it shall automatically be extended from year to

year unless, within a minimum of three months prior to the expiration of the current period of validity, either Government gives to the other written notice of its desire to terminate the Agreement.

Done at Canberra on this Twenty-Fifth day of September Nineteen Hundred & Seventy-Four in two originals in English, both texts being equally authentic.

For the Imperial Government of Iran

For the Government of Australia

SCHEDULE A

EXPORTS FROM IRAN TO AUSTRALIA

Buses
Bicycles
Motorcycles
Diesel Engines
Telephone Receivers
Water Meters
Office Furniture and Equipment
Carpet Sweepers
Spades, Shovels and Picks
Kerosene Samovars
Vacuum Flasks
Sanitary Ware
Chandeliers
Chromite
Decorative Stone
Lubricating Oils
Glycerol
Pharmaceuticals
Insecticides
Soaps and Detergents
Shoe Polishes
Cosmetics
Wallpaper
Lightweight Cotton Textiles
Raw Cotton
Carpet
Hides and Skins
Gum Tragacanth
Liquorice Extracts

Pistachios
Biscuits
Tea
Dates
Caviar
Shrimps
Spirits (Vodka and Arak)
Cumin Seed
Herbs
Handicrafts

SCHEDULE B

EXPORTS FROM AUSTRALIA TO IRAN

Live Sheep and Cattle
Mutton, Lamb and Beef
Whole Milk Powder
Skimmed Milk Powder
Cheese
Butter
Ghee
Butteroil
Wool
Wheat and Other Grains
Oilseeds
Feedgrains
Pasture Seeds
Sugar
Chemicals and Pharmaceuticals
Paper
Alumina
Metals and Minerals
Iron and Steel (incl. Steel Billets)
Agricultural Machinery
Automotive Component Parts
Construction Machinery
Medical, Hospital and Scientific Equipment